

# הדר שבת השבועית



הרב אפרים כחלון שליט"א

שיחות מוסר ודרשות  
על סדר פרשיות השבוע

הוצאת ארגון "בעזרת השם"



שיחות מפי  
הרב אפרים כחלון שליט"א  
על פרשיות השבוע



מבית תשפ"ד

**התודה והברכה:**

למייסד ויושב ראש ארגון 'בעזרת  
השם' הרב ירון ראובן שליט"א.  
"ברך ה' חלו ופעל ידיו תרצה"



**BEZRAT HASHEM INC.**

[www.BeEzratHaShem.org](http://www.BeEzratHaShem.org)

כל הזכויות שמורות לארגון "בעזרת השם"

יצירת קשר עם הרב אפרים כחלון: 054-8447655

[RabbiEfraim@BeEzratHaShem.org](mailto:RabbiEfraim@BeEzratHaShem.org)

## תְּכֵן הָעֵינַיִם

### 13 פְּרִשֶׁת בְּרֵאשִׁית - הַבְּרֵכָה, הָעֲנוּהָ, וְהָאֲמוּנָה .....

הָאוֹת ב' ✦ הָאוֹת א' ✦ מַעֲשֵׂה בְּתִלְמֵי הַמֶּלֶךְ ✦ "אַלְקִים בָּרָא בְּרֵאשִׁית" ✦ מְקוֹר הָאוֹר ✦ לֹא רוּצָה לְהִבָּחֵר ✦ מִי הוֹרִיד אֶת הַגְּלִימָה? ✦ הָרַב אֶלְיָשִׁיב וְעוֹלָם הַפְּרִסּוּם ✦ מִי הַמְסַכֵּן? ✦ בְּמָה יֵשׁ לְהִתְנַאֲוֹת ✦ הַמִּתְאַגְרֵף הַחוּלָה.

### 18 פְּרִשֶׁת נֹחַ - הֶלְקַח שְׁלָנוּ מִהֵמָבּוּל .....

נֹחַ וְדוֹרוֹ ✦ קְבוֹרוֹת צַדִּיקִים ✦ "הִתְהַלֵּךְ נֹחַ" ✦ דִּין וְחֶשְׁבוֹן עַל אַרְוַחַת בִּקְרָה ✦ לְהִתְקַדֵּם בְּחַיִּים ✦ הַשְּׁפַעַת הָאָדָם ✦ רוּעָה שׁוֹטָה ✦ לְמָה סָבַל נֹחַ? ✦ עֲקֵבְתָא דְמִשְׁיַחָא.

### 26 פְּרִשֶׁת לֵךְ לָךְ - לְמָה קִשָּׁה לִי? .....

שָׁנַת 1954 ✦ לְדַפֵּק עַל כְּפִידִים ✦ 92,406 נְסִיוֹנוֹת ✦ אֵיךְ לְעַלּוֹת וּלְהִתְעַלּוֹת? ✦ הָאָבָא עֲנָק ✦ כְּמָה נְסִיוֹנוֹת הַתְּנִסָּה אֲבִירָה אֲבִינוּ? ✦ אֲכֻזָּבוֹת וּמְנוֹת יְקָרָה ✦ הַצֶּפֶרֶן הַחוּדְרָנִית שֶׁלָךְ ✦ 'אֶהְבֶּה נְכוֹבֵת' ✦ חֲטִיפַת הָאִשָּׁה הַצַּדִּיקָה ✦ לִישׁוֹן בְּמִלּוֹן בְּלִי לְשֵׁלֶם ✦ נְנִסִּים שְׁכַמְנוּ ... ✦ הַשְּׁקָרָן ... ✦ תְּהִי צְנוּעָה.

### 34 פְּרִשֶׁת וִירָא - חֲקֵי סְדוּם וְאַנְחָנוּ .....

עֲבָרְנוּ אוֹ שׁוֹמֵר חֵק? ✦ חֲקֵי גְרַמְנִיָּה הַנְּאֻצִּית ✦ מִי מַחְלִיט? ✦ הַחֵק הַבִּינְיָלָאמִי ✦ הַקָּאָת הָאֶרֶץ ✦ "וַתְּבֹאוּ וַתִּטְמְאוּ".

### 38 פְּרִשֶׁת חִיֵּי שָׂרָה - הָאָרוּר וְהַבְּרוּךְ הַחַיָּה וְהָאָדָם .....

מִיתַת שָׂרָה ✦ קְבוּרַת שָׂרָה ✦ דְּכָאוּן? לֹא בְּמַחְנֵנוּ! ✦ גְּזֻעָנוֹת? ✦ הַתְּלִמִּיד הַמִּתְמִיד ✦ אָרוּר וּבְרוּךְ ✦ כַּחוֹת הַטְּמָאָה ✦ כְּנִיעַת כַּחוֹת הַטְּמָאָה ✦ "חֶסֶד לְאַבְרָהָם" ✦ נְשִׁיכַת חֲמוֹר ✦ 'פְּרָא אָדָם' ✦ הָעֵם הַגְּרַמְנִי ✦ "עֲגָלִים יִשְׁקוּן" ✦ הַיִּטְלָר וּבְעֲלֵי הַחַיִּים ✦ הַגְּרַמְנִי הַמְּנַמֵּס ✦ הַחַיָּה הַמְּנַמֵּסֶת ✦ הַטוֹב שְׁבֻגוּיִם הָרֹג ✦ הַלְּוִיָּת הַמַּת וְשִׁרְפַת הַחַי.

### 49 פְּרִשֶׁת תּוֹלְדוֹת - כַּחַ הַתְּאֻוָּה מוּל כַּחַ הָאֲמַת (דְּרִשָּׁה א')

כַּחַ הַתְּאֻוָּה - תְּכִלְתוֹ ✦ הַתְּאֻוָּה וְהַשְּׁקָר ✦ תּוֹרַת אֲמַת ✦ יַעֲקֹב וְעֵשָׂו ✦ קִדְשַׁת רַבִּי יְהוּדָה הַנְּשִׂיא ✦ נְבוּאָת מְלֹאכֵי ✦ אֵיךְ מְבִזִּים אֶת הַשֵּׁם? ✦ הַבְּחִירָה שְׁלָנוּ ✦ הַתְּקוּן עֲצֻמָּה בְּפִרוּזְדוֹר ✦ תְּרִבוֹת יוֹן ✦ גֵּס חֲנֻכָּה ✦ הַכַּח בַּתּוֹרָה ✦ כַּחַ הָאֲמַת שֶׁל הָרַב אוּרֵי זֶהר.

## תָּכֵן הָעֲנִינִים

### פְּרִשְׁת תּוֹלְדוֹת - עֵשׂוֹ וַיִּשְׁמָעֵאל וַאֲנַחְנוּ (דְּרָשָׁה ב')..... 57

”הקל קול יעקב” ✦ יעקב ועשו ✦ הצער שבברכות ✦ משפחת אויבי ישראל ✦ הנאצים והישמעאלים ✦ טמאת כנען ✦ שאריות כנעניים ✦ איך יהיה שלום? ✦ ה”ד החזקה” כנגד הרוצחים.

### פְּרִשְׁת וַיֵּצֵא - אֵיךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל כְּשׁוּפִים? ..... 62

יצאת יעקב ✦ הפחד וההבטחה ✦ יעקב והרועים ✦ איך עושים כשוף? ✦ לכן הוא בלעם ✦ שמה יגרם החטא ✦ הסגלות להנצל מכשופים ✦ הרב והמכשף התימני.

### פְּרִשְׁת וַיִּשְׁלַח - הַפְּרוֹת עִם הַשָּׁטָן ..... 67

מתנות קטנות ✦ מתנות לרשעים ✦ האסטרטגיה של השטן ✦ התפיסה של השטן ✦ קפסאות למחזור ✦ מלחמת הכפירה ✦ כולל לעשירים ✦ ההצלה והפגיעה ✦ הפגישות ✦ לברח עם ההלוואה.

### פְּרִשְׁת וַיֵּשֶׁב - לָמָּה נִקְרָאנוּ בְּנֵי אָדָם? (דְּרָשָׁה א')..... 73

חירה או חירם? ✦ הבציה באריכות ימים ✦ ”בן אדם” ✦ מראות אלקים ✦ תזכרת תמידית ✦ הפגישות בלב הים ✦ למה הולכים לשרותים? ✦ הסוף הטראגי ✦ זהירות....

### פְּרִשְׁת וַיֵּשֶׁב - עִמָּךְ הַדִּין (דְּרָשָׁה ב')..... 77

להסתדר עם אלקים ✦ דקדוק הדין ✦ נסיון הצלת ראובן ✦ יהודה יורד מגדלתו ✦ פגישת יוסף והאחים ✦ התחייבות יהודה ✦ קבורת החיד”א ✦ למה דוקא יהודה? ✦ הענש ליהודה.

### פְּרִשְׁת מִקַּץ - אֵיךְ עוֹבְדִים עֲלֵיכֶם..... 82

חלומות פרעה ✦ החלומות שלנו ✦ עושים צחוקים ✦ 41 שעות של בדיחות ✦ חשבון נפש ✦ ארוחת בקר ועוד ✦ ראשון עליך כפרמל” ✦ ימי החנכה ✦ פה רע ✦ הפרות הרעות שלנו ✦ אל יאוש ✦ הרעב לתאוות.

### פְּרִשְׁת וַיִּגַּשׁ - הַגְּלוּי הָאֱלֹקִי בְּגָלוֹת..... 89

תחלת הפרשה ✦ מחזה אלקי ✦ גלוי ה' ✦ החלום ✦ השם אתנו ✦ הגלות והצרות ✦ האמונה וההשגחה ✦ צער אלקי ✦ ממעמקי הסמאה ✦ שנאוי או אהוב? ✦ צדיק שחוזר בתשובה.

### פְּרִשְׁת וַיַּחֲי - הַהֲצִלָּה שֶׁבְּכַשְׁלוֹן..... 94

בקשת יעקב ✦ קבורת רחל ✦ הסבות לקבורת רחל ✦ ספור הכשלונות ✦ על פי הדבור ✦ כשלונות או הצלחות ✦ המחשבה האלקית.

## תִּכְן הָעֲנִינִים

### פְּרִשְׁת שְׁמוֹת - הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים וְהַשְּׂאִיפוֹת שְׁלֵנוּ ..... 98

שְׁנַיִם מִקְרָא וְאַחַד תְּרַגּוּם ✦ לְהִתְחִיל בְּאֲמֻצָּע ✦ לְעֵלוֹת וְלֹא לָרֶדֶת ✦ מִיַּתַּת כָּל הַדּוֹר ✦  
רִידַת הַדּוֹרוֹת ✦ לְהִכְנִס לְגַב הָאָרְיוֹת ✦ רֵאשׁוֹנִים כְּמִלְאָכִים ✦ אָדָם אוֹ חֲמוֹר? ✦ מַעֲלַת  
סְפוּרֵי צְדִיקִים ✦ רַבֵּי יְהוּדָה פְּתִיָּה וְהַרוּחוֹת ✦ לֹא מִכִּיר רְחוּבוֹת ✦ בְּאוֹר הַפְּסוּקִים ✦  
הַסְתַּלְקוֹת הַצְּדִיקִים ✦ פְּטִירַת הָרַב בְּעַדְנֵי ✦ עֲנוּה מִפְּלֵאָה ✦ וְהִלְכַת בְּדַרְכֵי כִּיּו ✦ שְׂאִיפָה  
לְגִדְלוֹת.

### פְּרִשְׁת וְאָרָא - הַסּוּד שֶׁבְּגֵאֻלָּה ..... 107

תַּחֲלַת גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל ✦ לַחץ וְקֶצֶר רוּחַ ✦ לָמָּה מִשָּׁה מִתְמַהֲמָה? ✦ לֹא הָיוּ בְּנֵי תוֹרָה ✦  
אֵיךְ לְצַאֵת מִלְחָצִים? ✦ לָמָּה לֹא נִגְאֻלְנוּ? ✦ לַח"ץ בְּגִימְטְרִיא ✦ אוֹתִיּוֹת ב' ו' מ' פ' ✦  
מֵאָה דְּפִי גְּמְרָא.

### פְּרִשְׁת בָּא - לָמָּה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת? ..... 112

מִכּוֹת מִצְרִים ✦ הִלְכוֹת קָרְבַּן פֶּסַח ✦ בְּנֵי מְלָכִים ✦ זִכָּר לִיצִיאַת מִצְרַיִם ✦ אֵיךְ רָשַׁע  
יִהְפֵּךְ לְצְדִיק? ✦ אֵיךְ צְדִיק נִהְפֵּךְ לְרָשָׁע? ✦ סְבִיבָה תוֹמֶכֶת ✦ הַרְבֵּה לָהֶם תוֹרָה וּמִצְוֹת  
✦ אֵין לִי זְמַן ✦ הַמוֹסְלָמִי וְהַיְהוּדִי ✦ לָמָּה יֵשׁ הַרְבֵּה רַבָּנִים? ✦ לָמָּה מְבִיאִים קָרְבָּנוֹת?  
✦ אֵיךְ לְהִיֹּת זְרִיז?

### פְּרִשְׁת בְּשֵׁלַח - לָמָּה יֵשׁ נְסִיוֹנוֹת ..... 119

מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה ✦ יְרִידַת הַמָּן בַּמִּדְבָּר ✦ הַחֲקִים בְּמִן ✦ חֶסֶד נְעוּרֵיךְ? ✦ "לְמַעַן אֲנִסְנוּ"  
✦ הַבְּטָחוֹן בְּאַלְקִים ✦ הַנְּסִיּוֹן הַקָּשָׁה ✦ הַפְּרִנְסָה מִתְעַפְּכֶת ✦ חֲזִי נְסִיוֹנוֹת ✦ הַצְּאוּאָה  
לְפָנֵי הָרַצַּח ✦ נְסִיוֹנוֹת בְּחַיִּים ✦ נְסִיוֹנוֹת בְּלִמּוּד תוֹרָה ✦ מֵאָה דוֹלָר לְשַׁעָּה ✦ שֶׁבַע  
שְׁעוֹת וְשֶׁבַע חֲדָרִים ✦ שֶׁבַע שְׁמוֹת ✦ יוֹסֵל'ה פֵּיִימָר ✦ הַמְּכַתְּבִים הָעֲצוּבוֹים ✦ נְסִיוֹנוֹת  
שְׂכָאֵלָה ✦ יִשְׁשַׁכֵּר וְזָבוֹלוֹן ✦ הַקְּלָלָה הַכִּי גְדוֹלָה ✦ מָה רוּצָה הַיֵּצֵר הָרָע? ✦ 'קִבְעַת  
עֲתִים לְתוֹרָה?' ✦ 'יצִיאוֹת הַשְּׁבֵת' ✦ בְּרַכָּה וְהַצְּלָחָה.

### פְּרִשְׁת יִתְרוֹ - גְּדֻלְתוֹ שֶׁל גְּדוֹל ..... 133

עֲצַת יִתְרוֹ ✦ מַעֲלַת הַדֵּינִים ✦ הַמְּחוֹקְקִים מִדְּעֵתָם ✦ "עַם מְרֻדְכִי" ✦ גְּדֻלַּת הַתּוֹרָה ✦  
הַרְמַב"ם וְהַשֵּׁיח' ✦ גְּלוּי שְׁבֵתֵי צְבִי ✦ הַדְּבָקוֹת בְּמוֹשֶׁה רַבְּנוּ ✦ מִשָּׁה וְדַבֵּר הָאֱלֹקִים ✦  
הַתְּפִסָּה עַל מִשָּׁה.

### פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים - הָאֵם הַשֵּׁם שׁוֹנֵא אֶת הַרְשָׁעִים? ..... 140

מִי רוּצָה לְהִיֹּת רָשָׁע? ✦ 'וְעַמְּךָ כָּלֶם צְדִיקִים?' ✦ נְבִיאֵי שְׁקָר ✦ עֲזִיבָה בְּאֲמֻצָּע הַמְּסוּלוֹ  
✦ הַנְּהַגָּה קְשׁוּחָה ✦ "שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדְּרָכֵיכֶם הָרָעִים" ✦ חֲטָאִים אוֹ חוֹטְאִים? ✦ גְּדוֹלָה  
תְּשׁוּבָה ✦ תּוֹרָה חֲדָשָׁה ✦ הַמְּלֻאָךְ וְהַדְּמִיוֹנוֹת ✦ אֵין הַשְּׁגָה ✦ לֹא מִחַפֵּשׁ תְּרוּצִים ✦ יִמַּח  
שְׁמוֹ וְזָכְרוּ? ✦ מַעֲשֵׂה יְדֵי טוֹבְעִין בֵּינָם ✦ הַתְּפִלָּה לְהַשְׁבֵּתָם.

## תִּכְן הָעֲנִינִים

### פְּרִשֶׁת תְּרוּמָה - לָמָּה הַמְּשִׁיחַ לֹא בָּא?.....148

הַתְּרוּמָה לְמִשְׁכַּן דְּקְדוּקִים בְּלִשׁוֹן דְּמָה עִם הַמְּשִׁיחַ? דְּתְרוּמָתִי אוֹ תְּרוּמָה? שְׁלֹשׁ תְּרוּמוֹת דְּהַקְמָצוֹן וְהַגְּאֻלָּתוֹן דְּאֶרְגוֹן בְּעֶזְרַת הַשָּׁם דְּשְׂאֵלַת הַשְּׂאֵלוֹת דְּ'מַגְדֵּל טְרַאמְפּ' דְּמַעְזָה אַחַת טְהוּרָה.

### פְּרִשֶׁת תְּצִוָּה - הַסְּגָלָה שֶׁתְּמִיד עוֹבְדָת.....154

"וְאִתָּה תְּצִוָּה" דְּהַמְּעִיל שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל דְּקוֹל פְּעֻמוֹנִים לָמָּה? סְלוּק הַמְּלֹאכִים דְּכַחוּ שֶׁל מְלֹאךְ? דְּהַשְׁכָּפ"ץ שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל דְּבִבּוּאוֹ אֶל קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים דְּהַקְמָפִיין שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל דְּהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁקָּנָא דְּסִדֵּר עֲדִיפִיּוֹת דְּפְתִיחַת הַהִיכָל דְּ'הַאֲבָרָה הַשׁוֹכֵחַ' דְּהַסְּגָלָה הָאֲמַתִּית דְּשֶׁבֶת זְכוֹר דְּלָמָּה הַאֲבָרָה הַצְּדִיק נִפְטָר? דְּמָה הֵמֶן יָדַע? דְּלָמָּה הַמְּשִׁיחַ לֹא בָּא.

### פְּרִשֶׁת כִּי תִשָּׂא - הָאֵם אֱלֹקִים צָרִיף אוֹתָנוּ?.....163

חֲטָא הַעֲגֵל דְּהַשְּׂאֵלוֹת בְּפִרְשָׁה דְּאַחַדוֹת הַשָּׁם דְּהַשׁוֹחֵט הַשְּׁכוֹר דְּ'בוֹס' אַחַד דְּמִי עוֹשֶׂה אֱלֹהִים? דְּאֲמוּנָה דְּמִיּוֹנִית דְּלֹא בְּקִשְׁתָּ לְבֹא לְעוֹלָם? דְּתָנוּ עוֹ לְאֱלֹקִים דְּהַדְּמִיּוֹן בְּכַחוּ שֶׁל מִשֶׁה רַבְּנוּ דְּמְדַבֵּר הַחַיִּים דְּאֶפְסִיּוֹתָהּ.

### פְּרִשֶׁת וַיִּקְהַל - הַהֲתַחֲזָקוֹת הַחֲבִיבָה.....171

הַכִּיּוֹר דְּמִי תָרַם? דְּ"הַמְּרָאוֹת הַצְּבָאוֹת" דְּ"מְרָאוֹת אֱלֹקִים" דְּהַתַּחֲזָקוֹת בְּלִי גְבוּל דְּוַיִּקְהַל פְּקוּדֵי דְּשִׁכְנָה בִּינֵיהֶם דְּ"כִי טוֹב יוֹם בְּחַצְרֵיךָ" דְּ'לוֹ הַיִּיטִי רוּטְשִׁילְד'.

### פְּרִשֶׁת פְּקוּדֵי - אַרְוֵן הַקְּדוֹשׁ שֶׁל דוֹרְנוּ.....177

כְּסוּי הָאֲרוֹן דְּזִהִירוֹת - אַרְוֵן הַקְּדוֹשׁ לְפָנֶיךָ! דְּאַרְוֵן מְזַהֵב לָמָּה? דְּמִדַּת הָעֲנָוָה דְּרַעַשׁ וְצִלְצוּלוֹם דְּהַאֲבָרָה הַקְּבֵלָן דְּהָאֲמַת לְאֲמַתָּה דְּהַהֲגָנָה הַפְּלֵאִית דְּהַרְבָּנִים בְּתַחֲתֵי הַמַּתִּים.

### פְּרִשֶׁת וַיִּקְרָא - קֶרְבֵּן הַלֵּב מִפֶּלֶל הַלֵּב.....182

סִפֵּר וַיִּקְרָא דְּקֶרְבֵּן עוֹלָה דְּמַעְלִין בְּקִדְשׁ דְּקֶרְבּוֹ וְכִרְעִיו דְּהַהֲתַעוֹרְרוֹת לְתִשׁוּבָה דְּיָצְרוּ גְדוֹל דְּנִקְיוֹן 'הַקִּישְׁקַע' דְּדַעַת הַתּוֹרָה דְּתַפְלָה לְעֵנִי.

### פְּרִשֶׁת צו - אֵיךְ עוֹשִׂים מְסִבַּת הוֹדְיָה?.....187

קֶרְבֵּן תּוֹדָה דְּמָה נִשְׁתַּנָּה קֶרְבֵּן זֶה דְּהַקֶּרְבֵּן הַחֲשׁוּב בְּיוֹתֵר דְּ'בְלִי עֵין הָרַע' דְּפָרְסוּם הַנֶּסֶס דְּ'נִגְדָה נָא לְכָל עֲמוֹ' דְּעֵין הָרַע לֹא מְדַבֵּר אֵלֵי! דְּשֶׁבֶת הַגָּדוֹל דְּהַנְּסִים הַנִּסְתָּרִים דְּאוּף אוֹ קוּף?.



## תִּכְן הָעֲנִינִים

### 193..... פְּרִשֶׁת שְׁמִינֵי - אֵל תִּהְיוּ אֲטוּמִים

מֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת ✦ וְנִטְמַתֶּם... ✦ סְתִימוֹת וְאֲטִימוֹת ✦ אֲכִילַת אֲסוּר בְּשׁוּגַג ✦ רוּחַ  
טְמֵאָה ✦ אֲכִילַת אֲסוּר בְּאִנֶּס ✦ לָמָּה לֹא לֵאכֹל חֲזִיר? ✦ הַנּוֹכּוֹחַ עִם הָאֲתֵאִסָּט ✦ הַכְּשָׁרוֹת  
בְּמָקוֹם הָרֵאשׁוֹן ✦ חֲמַרְתָּ הַחֶמֶץ בְּפֶסַח ✦ שְׁעָרֵי תְרוּצִים לֹא נִנְעָלוּ ✦ אֲשׁוּר מְכִירַת חֶמֶץ  
✦ סוּף הַסְּפוּר.

### 200..... פְּרִשֶׁת תְּזַרִיעַ - אֵיךְ נִפְטָרִים מִכְּנֵים?

צָרַעַת הָרֵאשׁ ✦ "אִישׁ צָרַע" ✦ מֶלֶךְ הָאֲבָרִים ✦ הַרְהוּרִים וְכְנֵים ✦ עַל מֶה נִנְעָמִים  
כְּאֵיִם ✦ מַחְשְׁבוֹת רָעוֹת ✦ חֲלוּל הַקֹּדֶשׁ ✦ לָמָּה יֵשׁ כְּנֵים בְּרֵאשׁ? ✦ מִכּוֹת וְהַרְהוּרִים  
✦ סְטִירוֹת וְאֲגָרוּפִים ✦ הַמְצָרַע הַצָּדִיק.

### 205..... פְּרִשֶׁת מִצְרַע - גְּלוּחַ נִקְיוֹן וְשִׁטָּן

גְּלוּחַ שְׁעָרוֹת ✦ קִישָׁקַע טְעִים? ✦ פְּרִישָׁה וּמְתִיקוֹת ✦ אֵל תִּהְיוּ עֲוֹרִים ✦ הַתְּרַגֵּיל  
'הַמְעַלְף' ✦ וְהִסַּר הַשִּׁטָּן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ.

### 211..... פְּרִשֶׁת אַחֲרֵי מוֹת - אֵיךְ מֵתַגְבְּרִים עַל הַתְּאוּזוֹת?

הַמְצָרִים וְהַכְּנֻעִים ✦ הַנְּסִיווֹת... ✦ אֲנוּסִים אֲנַחְנוּ? ✦ הַשְּׁמִירָה ✦ הַהִתְמוּדוּת ✦  
שִׁפְלַת הַמְדַרְגָּה ✦ אֲנוּסִים אוֹ לֹא? ✦ יִצְיָאָה מֵהַתְּאוּזוֹת ✦ הִיִּצְיָאָה מֵהַשְּׂאוּל ✦ סוּף הַסְּפוּר  
✦ 'אַחֲרֵי מוֹת - קְדוּשִׁים'.

### 218..... פְּרִשֶׁת קְדוּשִׁים - לְמִי יֵשׁ זְמַן?

שִׁמַּת לֵב ✦ אֶהְבֶּה עֲמָקָה ✦ 'הַמְבַקֵּשׁ' ✦ כְּבוֹד הַתּוֹרָה ✦ לְשׁוֹן הָרַע ✦ 'חִבָּל עַל הַזְּמַן'.

### 222..... פְּרִשֶׁת אָמַר - מֶה לַעֲשׂוֹת בְּזְמַן הַפְּנוּי?

"לֹא תַחֲלוּ... וְנִקְדַּשְׁתִּי" ✦ סֵדֶר הַכְּתוּבִים ✦ אֵיךְ נִזְהָרִים? ✦ לְהַחֲיֹת אֶת הַזְּמַן ✦ הַעֲצָה  
הַמְדַהִימָה ✦ 'מֵתַנַּת שְׁמִים' ✦ הָאִשָּׁה הַמְּחַזְקַת ✦ "אֵלֶיךָ לֹא יָגֵשׁ" ✦ לְהַקְדִּים רְפוּאָה ✦  
מַחְשְׁבוֹת טוֹבוֹת.

### 228..... פְּרִשֶׁת בְּהַר - הָאֵם צָרִיךְ לִפְחַד מֵהַשֵּׁם?

"וַיֵּרֵאתָ מֵאֲלֹהֶיךָ" ✦ תִּכְלָה שְׁנֵה וְקִלְלוֹתֶיהָ ✦ מִצְוֹת הַמְּסוּרוֹת לְלֵב ✦ יֵרָאָה תַתְּאָה וְעֵלְאָה  
✦ הַבְּחִירָה בְּיַדְנוּ ✦ הָרַב וְהַגֵּיהֶנֶם ✦ הַהֲכָנָה לְחַג שְׁבוּעוֹת ✦ יוֹם הַדִּין ✦ בְּזִכּוֹת נָשִׁים.

### 235..... פְּרִשֶׁת בְּחֻקֵּי - סוּד הַבְּרִכוֹת בְּפִרְשָׁה הַמְּפִיחָה

הַשְּׂכָר וְהַעֲנֵשׁ ✦ 'רִיקֵי הַמַּח' ✦ הַתְּבוּנָנוֹת בְּבְרִכוֹת ✦ תַּקְצִיב הַמְּלַחְמָה ✦ הָאֲבָרָה הַקְּבָלָן  
✦ מִשְׁרָדֵי הַמְּמַשְׁלָה.



## תָּכֵן הָעֲנִינִים

### פְּרִשְׁת בַּמְדָּבָר - אֵיךְ לְזַכּוֹת לִילְדִים צְדִיקִים?.....238

מְנִיז הַשִּׁבְטִים ✦ יֹאנִי חוֹשֵׁב ✦ "כֹּאשֶׁר יַעֲנוּ אוֹתוֹ" ✦ הַקְּשִׁים בְּתַחֲלַת הַדֶּרֶךְ ✦ זְרִיזוֹן מְקַדֵּמִין ✦ 'אֲשֶׁרִי יוֹלְדָתוֹ' ✦ יֶלֶד הַפֶּלֶא ✦ מְלֵט וּדְמָעוֹת ✦ "עַם לְבָדָד יִשְׁכֵן".

### פְּרִשְׁת נִשְׂא - אֵל תִּהְיוּ קִמְצָנִים.....245

"לוֹ יִהְיֶה" ✦ מוֹצִיא כֶסֶף וּמְרוִיחַ ✦ סְמִיכוֹת הַכְּתוּבִים ✦ פְּרִנְסָה מִשָּׁמַיִם ✦ "ה' יִלְחַם לָכֶם" ✦ הַמְּלִיזָנִר וְהַרְמָבִים ✦ 'שְׁעוֹת נוֹסְפוֹת' ✦ "כַּחַי וְעַצְם יְדִי" ✦ עֲקָרֵי הָאֲמוּנָה ✦ הַהֶפְסָדִים ✦ כְּשֶׁהָאִשָּׁה מִתְקַלְקֶלֶת ✦ "יֵשׁ מִפְּזֵר וְנוֹסֵף עוֹד" ✦ הַעֲצָה שֶׁל לֵב לְבָיִב ✦ הַמְאַמֵּין וְהַכּוֹפֵר ✦ עֲנֵשׂ מוֹת מִדִּי ✦ בְּדִיקַת הַנְּמָלִים ✦ אֲשׁוּר מֵהַכְּתוּב.

### פְּרִשְׁת בְּהַעֲלֵתָךְ - הַחַיּוּב לְהִתְעַנֵּג בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת.....254

סוּגְרִים מְרַבְּעוֹת ✦ הַפְּרָעֻנִיּוֹת ✦ כְּתִיבוֹק הַבוֹרַח ✦ הַרְגָּשַׁת הַלֵּב ✦ תְּרִי"ג בְּעֵינֹת ✦ הַכֶּלֶה שְׁבוֹרַחַת ✦ מִי דוֹפֵק בְּדִלְתָּ? ✦ רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן עֲקִישָׁא ✦ שְׁעוֹר חֲצִי דְקָה ✦ עֲבוּדַת ה' בְּשִׂמְחָה ✦ עֲשׂוּ הַרְשָׁע וְאַנְחֵנו ✦ הָאִישׁ הַרוֹבֵץ ✦ הַבוֹרְחִים וְהַמְתְּאֲוֹנִים ✦ תְּאָבוֹן מְגֹבֵר.

### פְּרִשְׁת שְׁלַח - קִטּוּרִים וְתַלְמוֹת וְשָׂאֵר יְרֻקוֹת.....262

שְׁלִיחַת הַמְּרַגְלִים ✦ "בְּשִׁנְאָת ה' אֲתַנּוּ" ✦ אֲשַׁמַּת שׁוּא ✦ הַבְּכִיּוֹת לְדוֹרוֹת ✦ בְּכִי שֶׁל שְׁקָר ✦ 'שְׁעָרֵי דְמָעוֹת לֹא נִבְעְלוּ'? ✦ הַנְּרַגְנִים שֶׁל הַיּוֹם ✦ לְמִי אֵין זְכוֹת קִיּוֹם? ✦ הַקּוֹץ וְהַמְסָמֵר ✦ הַפִּירוֹ אֶת הַנְּרַגָּן ✦ הַמְשַׁחֵק הַמְּלַכְלֵךְ ✦ 'הַמְרַמֶּה' ✦ 'עֲבָרָה גוֹרֶרֶת עֲבָרָה' ✦ כְּפּוּי טוֹבָה ✦ מִמִּי לְהִתְרַחֵק.

### פְּרִשְׁת קֶרַח - הַקְּנָאָה הַתְּאֵוָה וְהַכְּבוֹד.....271

רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לְרָעָה ✦ "אוֹהֵב כֶּסֶף..." ✦ עֲצַת יִתְרוֹ ✦ כְּשִׁמְשָׁה רַבְּנוּ כּוֹעֵס ✦ כְּמָה קֶשֶׁה הַמְחַלְקֵת ✦ תּוֹרַת הַגְּלוּלִים ✦ הַפְּגָמִים וְהַקְּלוּלִים ✦ כְּלָנוּ גְלוּלִים ✦ דִּי לְקַנְאָה ✦ גְּלוּל הַתְּאֵוֹת ✦ תְּאֵוֹת הַכְּבוֹד.

### פְּרִשְׁת חֻקַּת - הַנְּסִים שֶׁבְּטַבַּע וְהַטְּבַע שֶׁבַּנְּסִים.....277

הַתְּלַנָּה עַל הַמֶּן ✦ הָעֲנֵשׂ ✦ 'סִגְלָה' שֶׁכּוּזוֹ ✦ רְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּאֲמוּנָה שְׁלֵמָה ✦ שְׁעוּרִים פְּרִטִּים ✦ הַצְּלֵקַת 'הַשְּׂדֵכְנִית' ✦ הָאֵלֶקוֹת שֶׁבְּטַבַּע ✦ הַנְּסִים הַגְּלוּיִים וְהַנְּסִיתִים.

### פְּרִשְׁת בְּלָק - אֵל תִּפְסִיקוּ לְנִסוֹת.....283

לְלַמֵּד מִבְּלַעַם ✦ מִי אַתָּה בְּלַעַם? ✦ לְהַרְגֵּ אֶת הַקְּטָנִים ✦ מִתִּי תִגִּיעַ הַהִזְדַּמְנוֹת? ✦ בְּלַעַם וְאַנְחֵנו ✦ נִסְיוֹנוֹת כּוֹשְׁלִים ✦ הַצּוּאָה שֶׁל הַיִּטְלָר ✦ מִדָּה טוֹבָה מְרַבָּה ✦ נִסְיוֹנוֹת וְאֲכָזְבוֹת ✦ "שִׁבַּע יְפוּל צְדִיק וְקָם" ✦ תְּכַסִּי הַיֵּצֵר ✦ הַהִתְרַסְקוֹת מֵהַשָּׁטָן.

## תִּכְן הָעֲנִינִים

### פְּרִשְׁת פִּינְחָס - אֵיךְ לְהִיּוֹת הָאָדָם הַכִּי מְצַלַח בְּעוֹלָם?.....292

רוּחַ וּמִצַּב רוּחַ ✦ יְהוּדִים הֵם בְּנֵי מַלְכִים ✦ מְשִׁימָה בְּלַתִּי אֶפְשָׁרִית?! ✦ בְּחִירַת יְהוֹשֻׁעַ ✦  
קָרַבַן הַתְּמִיד ✦ לָחֵם אוֹ בָשָׂר? ✦ הַלְחָמָה לֵלֵא מִלְחָם ✦ הַחֲבוּר הַחֶזֶק לְאַלְקִים ✦ לְמוֹד  
בְּשֻׁדָה הַקָּרֵב ✦ כָּל הַהֲצֻלּוֹת וְכָל הַיְשׁוּעוֹת ✦ הַשְּׁלִיחוֹת הַכִּי קָשָׁה.

### פְּרִשְׁת מַטוֹת - מִי מִפְּחַד מְגִיֵּהֵנָם?.....298

הַנְּקָמָה ✦ כְּעַס מְשָׁה ✦ הַטְּעוֹת הַחֲמוּרָה ✦ סַכְּנָה תְּמִידִית ✦ גִּיֵּהֵנָם חֲסִידֵי ✦ דְּרָכֵי הַיַּצָּר  
הָרַע ✦ שְׁפוּר וְחֲרָדָה ✦ לֹא לְבַעֵט.

### פְּרִשְׁת מִסְעֵי - מַאֲיֵן בְּאֵת וּלְאֵן אֶתְּהָ הוֹלֵךְ?.....302

הַיְצִיאָה מִמִּצְרַיִם ✦ הַמְּקוֹמוֹת וְהַמְּאָרְעוֹת ✦ "חֶסֶד נְעוּרֶיךָ" ✦ כָּלֵל גְּדוֹל בְּחַנוּךְ ✦ הָרַב  
וְהַעוֹגָה הַשְּׂרוּפָה ✦ חֶכֶם אוֹ לֵץ? ✦ אֵלֹהֵי הַיְיָתִי חֵי פַעַם ✦ שְׁקִיּוֹת מִיָּם עַל הָרֹאשׁ ✦ נִקְדַּת  
הַמוּצָא ✦ אֵל תִּסְתַּכַּל אַחֲרָה ✦ מְעַבְרֵי־ן - לְדִין.

### פְּרִשְׁת דְּבָרִים - מְרִיבוֹת וְהַפְּגָנוֹת.....308

אֵיכָה ✦ הַסְּטוּרִית עֲמַנּוּ ✦ מַעֲשֵׂה שְׁטָן ✦ סְבוֹת אִישׁוּיֹת לְמְרִיבוֹת ✦ הַגּוֹאֵל הָרֹאשׁוֹן  
וְהָאֲחֵרוֹן ✦ זְהִירוֹת קְטְרוּג ✦ מַעֲשֵׂה 'פִּילְגֶשׁ בְּגַבְעָה' ✦ קֶצֶפֶת אוֹ קֶצֶף? ✦ תִּזְכָּרְתָּ.

### פְּרִשְׁת וְאֶתְחַנֵּן - אֵיךְ לִפְעַל יְשׁוּעוֹת?.....313

לְהַדְבִּיק בָּאֵשׁ ✦ לָמָּה לְהַפְחִיד? ✦ דְּבָקוֹת = יְרָאָה ✦ הַבְּכִי הַטְּהוֹר ✦ אֵיךְ מִבְּטָלִים גְּזוּרוֹת  
✦ הַמְּצוּהָ לִירָא מֵה' ✦ הַפְּחַד מֵהַפְּחַד ✦ גְּדֻלַּת הָרַמְבַּ"ם וְסַפְרֵיו ✦ הַיְרֵאֵת שְׁמֵי־שָׁמַיִם שֶׁל  
הָרַמְבַּ"ם ✦ סְטִירָה מְצַלְצֵלֶת ✦ הַפְּחַד מְאֻקְדָּח.

### פְּרִשְׁת עֵקֶב - לָמָּה עֲבַרְיָנִים תוֹרְמִים כְּסָף?.....320

תְּכִסִּים וְשׁוֹת ✦ גֵּן הַמְּבוּכָה ✦ כָּל הַמְּצוּהָ ✦ חֻקְמַת הַפְּסִיכּוֹלוֹגְיָה ✦ לְהַפִּיר אֶת  
הַחֲלוּשׁוֹת ✦ בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ מִשְׁקִיט הַמְּצַפּוֹן ✦ רֹאשׁ אֲרָגוֹן הַפֶּשַׁע וְהַתְּרוּמָה ✦ הַמְּצַפּוֹן שֶׁל  
הַיִּסְטֵר ✦ הָאֶסְטֵרְטְגְיָה שֶׁל הַיַּצָּר הָרַע ✦ הַמְּרַגֵּל הַלְּבַנּוֹנִי ✦ שְׁטִיִּיגוֹן? ✦ נֶפֶשׁ בְּשָׁבוּעוֹת  
✦ קַלְפוֹת תְּפוּחֵי אֲדָמָה ✦ כּוֹבֵעַ עַל הַמְּצַח.

### פְּרִשְׁת רְאָה - אֵיךְ אוֹכְלִים סְטִיִּיק?.....328

תְּאוֹת וּמֵאֲכָלִים ✦ אֵיךְ מְכִינִים בָּשָׂר? ✦ תְּכִלִּית הָעוֹלָם ✦ מִי נִמְצָא בְּסִטְקִיּוֹת? ✦  
הַרְחַבְתָּ הַדַּעַת אוֹ הַבְּטָן? ✦ הַטְּעוֹת שֶׁל 'הַחֲמוּר' ✦ נִיצוּצוֹת בְּבָשָׂר ✦ הַחוּט הַמְּשֻׁלָּשׁ ✦  
מַחְשְׁבוֹת בְּסִטְקִיָּה ✦ סְמִיכוֹת הַפְּסוּקִים ✦ מְנָה חֲמָה וְכִנְפִים.

## תִּכְן הָעֲנִינִים

### פְּרִשֶׁת שִׁפְטִים - הַשּׁוֹמְרִים בְּשִׁעְרֵים ..... 334

הַצּוּוֵי הָאֱלֹקִי ✦ שְׁמִירַת הָעֲנִינִים ✦ שְׁמִירַת הַנְּחִירִים ✦ שְׁמִירַת הָאָזְנִים ✦ שְׁמִירַת הַפֶּה ✦ קִשְׁוֶה לִי... ✦ כַּמָּה עוֹלָה כְּלִיָּה? ✦ "מִי הַקְּדִימָנִי וְאַשְׁלֵם" ✦ עֲצָה לְקַמְּצָנִים.

### פְּרִשֶׁת כִּי תֵצֵא - אֵיךְ לְהַגִּיב בְּחַיִּים? ..... 339

בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה ✦ אֲכִילָה לְשֵׁם שָׂמִים ✦ שְׁתֵּי תַפְּסוֹת קִיצוֹנִיּוֹת ✦ הַכֹּל תְּלוּי בְּכּוֹנֵה ✦ הַהִקְפָּדָה שֶׁל הַתּוֹרָה ✦ מִלֶּאֱךָ אוֹ שֶׁרָף? ✦ בְּשֵׁם ה' נִזְכִּיר ✦ רַבֵּי בְּדוּרוֹ ✦ יִצְיָאָה לְחוּ"ל ✦ הַשְּׁפָעַת הַחַנוּכָּה ✦ הַנִּפְשׁ הַמְּחַנְּנָה ✦ אֵיךְ מְכַפְּרִים עַל הָעוֹנוֹת ✦ זוֹכָה לְדַבְּרִים הַרְבֵּה.

### פְּרִשֶׁת כִּי תִבֵּא - תוֹכָחוֹת וְחִנּוּפְנוֹת ..... 347

הַהִקְדָּמָה לְקָלְלוֹת ✦ קָלְלוֹת הַגְּלוֹת ✦ עֲבוּדָה לֵאלֹהֵי תוֹעֵלֶת ✦ רֵאשִׁית הַהֶשְׁפָּלָה ✦ קְדוּשׁ אוֹ הַבְּדִלָּה ✦ מִדַּת הַחִנּוּפְנוֹת ✦ אַחֲרִיתָהּ עַדֵי אֲבָד ✦ כְּעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה.

### פְּרִשֶׁת נִצְבִּים - הָעֲבָרִין שֶׁהוֹכַחְתִּי ..... 351

הוֹכָחוֹת וְתוֹכָחוֹת ✦ הָעֲבָרִין שֶׁכָּעַס ✦ עָרַב זְהִיר וְאַחֲרָאִי ✦ כּוֹנֵן הַצֵּלָה ✦ שְׁלֵשָׁה נְסִיווֹנוֹת הַתְּאֵבָדוֹת ✦ הָאָדָם הַחֹכֵם ✦ סוֹף הַתַּפְּקִיד ✦ לְחַשֵּׁב מִחֻשְׁבַּת.

### פְּרִשֶׁת וַיִּלְךְ - אֵיךְ לְהַמְלִיט מִהִסּוּרִים? ..... 356

מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה ✦ תְּכִלִּית הִיסּוּרִים ✦ שְׁלֵבֵי הִיסּוּרִים ✦ יְסוּרִים קְלִים ✦ יְסוּרֵי אֵיזוֹב עַל עֲבֵרָה קְלָה ✦ יְסוּרִים וְהַשְׁגָּחָה ✦ הַכְּבִישׁ הַמִּפְחִיד ✦ גִּוּרַת הַבְּלָמִים ✦ "מֵאִיבֵי תַחֲכַמְנִי".

### פְּרִשֶׁת הָאֲזִינוּ - הַסּוּד לְתַקּוּן כָּל הָעוֹנוֹת ..... 360

הַגָּאוֹן מְקוּיִזְגֻלוֹב ✦ הַזְכִּיָּה בְּהַשְׁגָּחָה מִיַּחַדָּת ✦ הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית ✦ הַהַשְׁגָּחָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל ✦ אֵינִי מְקַרֵּה בְּעוֹלָם ✦ תַּקּוּנִים לְעוֹנוֹת ✦ זְהִירוֹת מְכַעַס ✦ הַתַּקּוּן הַכְּלָלִי ✦ תְּכִלִּית כָּל הַמַּצּוֹת ✦ לָמָּה לֹא לְנַקֵּם?.

### פְּרִשֶׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה - מָה קוֹרֵה כְּשֶׁצָּדִיק נִפְטָר? ..... 365

פְּטִירַת מַלְשָׁה וּשְׁבָחִיו ✦ הַזְכָּרוֹן הָאֲתֵרוֹן ✦ דֶּרֶךְ ה' ✦ הַסּוּד בְּפְטִירַת הַצָּדִיק ✦ אֲלֵיהּוּ הַנִּבְיָא וְאַלִישֶׁע ✦ לְלַמֵּד מִהַצָּדִיק ✦ הַתַּפְּעֻלוֹת מְנַסִּים ✦ הַתּוֹרָה מְכִירָה אֶת הָאָדָם ✦ הַהִתְעוֹרְרוֹת חוּזְרֵת ✦ חַג שְׂמַחַת תּוֹרָה.



## דברי פתיחה

ארגון "בעזרת השם" בראשות הרב ירון ראובן שליט"א, שם לו למטרה עליונה את הפצת התורה והיהדות בארץ ובעולם.

בין פעילויות הארגון: מסירת שעורים והרצאות בכל ענייני היהדות, הקמת מוסדות תורניים, עזרה לנזקקים, הוצאת ספרים ועוד.

גם ספר שיחות זה, של הרב אפרים כחלון שליט"א יו"ר ורב הארגון יוצא בהוצאה מיוחדת, לאקמא שכינתא מעפרא ולזכוי הרבים.

גברך לכל הרבנים העוסקים במלאכת הקדש, בחבור ספר זה, ובשאר פעילות הארגון, שיתברכו בכל הברכות הכתובות בתורה ויזכו להגדיל תורה ולהאדירה.

מצוה להעתיק ולהפיץ לזכוי הרבים.

"ויהי נעם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו".





## פְּרִשְׁת בְּרֵאשִׁית

# פְּרִשְׁת בְּרֵאשִׁית

הַבְּרָכָה, הַעֲנֹהָ, וְהָאֱמוּנָה

### הָאוֹת ב'

”בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ” (בראשית א, א) זֶה הַפָּסוּק הַרְאשׁוֹן שֶׁהַתּוֹרָה מִתְחִילָה בּוֹ.

וְכָל אָדָם צָרִיךְ לִשְׁאֹל אֶת עֲצָמוֹ, לָמָּה הַתּוֹרָה פּוֹתַחַת דְּוָקָא בְּאוֹת ב' מִתּוֹךְ עֲשָׂרִים וְשִׁתִּים הָאוֹתִיּוֹת?

**בַּמְדְּרֵשׁ** (רַבֵּה פְּרִשְׁת בְּרֵאשִׁית פְּרָשָׁה א סִימָן י) מוּבָא שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר שֶׁהָאוֹת ב' הִיא הָאוֹת הַרְאשׁוֹנָה בַּמְלָכָה בְּרָכָה, וְלִכֵּן בָּחַר ה' לְהַתְחִיל בְּאוֹת הַזֹּה, לְהוֹרֹת שֶׁהַתּוֹרָה הִיא הַבְּרָכָה הַגְּדוּלָּה בִּיּוֹתֵר שֶׁנִּתְּנָת לָאָדָם. וְלִכֵּן הַתּוֹרָה פְּתַחָה דְּוָקָא בְּאוֹת ב' וְלֹא בְּאוֹת א', שְׂאֲמַנָּם מִסְמָלֶת עַל אֵילוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲבָל גַּם לְהַבְדִּיל הִיא הָאוֹת הַרְאשׁוֹנָה בַּמְלָכָה אֵירוּר.



### הָאוֹת א'

**עוֹד** מוּבָא בְּזֵהָר (תְּקוּנַי הַזֵּהָר דָּף ב עַמּוּד ב - ג עַמּוּד א) שֶׁכָּל אַחַת מִהָאוֹתִיּוֹת נִכְנָסָה לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבִקְשָׁה שְׂמֻמָּנָה יִבְרָא הָעוֹלָם וּבָּה תִּפְתַּח הַתּוֹרָה, וְכָל אוֹת וְאוֹת הַסְּבִירָה אֶת מַעְלָתָהּ וְחַשְׁבִּיבוּתָהּ, בְּסוּף בָּחַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹת ב' שֶׁהִיא בְּרָכָה לְעוֹלָם. הָאוֹת א' הִיא הָאוֹת הַיְחִידָה שֶׁלֹּא נִכְנָסָה לְבִקְשָׁה עַל עֲצָמָהּ, וְלֹא הִחְזִיקָה מִעֲצָמָה שְׂרָאוּיָהּ לְפַתַּח בָּהּ, שֶׁהָרִי הִיא מִתְחִילָה בְּתַבַּת אֵירוּר (מְתוּק מִדְּבַשׁ שֵׁם עַמּוּד מ), אָמַר לָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: בְּזִכּוֹת זֶה תִּזְכִּי שֶׁבְּךָ יִפְתַּחוּ כָּל אוֹתִיּוֹת הָא' - ב', וּבְךָ יִרְמֹז גַּם יְחוּד הַשֵּׁם, שֶׁהָאוֹת א' מְלַבֵּד שֶׁהִיא רוֹמְזֶת עַל אֵילוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּתוֹךְ הָאוֹת א' רְמוּז שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהָרִי א' יֵשׁ לָהּ קוֹ אֶלְכִסּוּנֵי שֶׁהוּא כְּאוֹת ו', י' קִטְנָה לְמַעְלָה, וְי' קִטְנָה לְמַטָּה, יְחַד יַעֲלוּ בְּחֻשְׁבוֹן בְּגִימַטְרִיא כ"ו (26), כְּגִימַטְרִיא שֶׁל שֵׁם הַזֵּה"ה בְּרוּךְ הוּא.

## הַפְּרָכָה, הַעֲנוּהָ, וְהָאֱמוּנָה

הרי לנו ששתי האותיות הראשונות של הא' - ב' משלימות אחת את השנייה, הפרכה והענוה, והן יחד מורות על תכלית התורה. שהרי אמרו חז"ל (תענית דף ז עמוד א, ובמסכת דרך ארץ פרק ז הלכה א) שברכת התורה מתקימת רק במי שמשפיל דעתו ולא מתגאה.



### מעשה בתלמי המלך

חז"ל מספרים (עין מגלה דף ט עמוד א, ובספר יחסין מאמר ראשון, ובסדר הדורות חלק א שנת תקט"ו) על המעשה בתלמי המלך. תלמי היה מלך מצרים, והוא היה חכם גדול, והיו לו שלש מאות אלף ספרים מהחכמות. אמרו לו חכמיו: כל הספרים שיש לך כלם ספורים והבל, והעקר שתעתיק את תורת היהודים האלהית. תלמי המלך החליט לבדק בדיוק מה כתוב בתורת היהודים. ואיך בודקים מסמך האם הוא אמתי? כשנותנים אותו לכמה אנשים לתרגם וכלם כותבים את אותו תרגום, סימן שהתרגום מדויק נכון. ולכן בשנת ג' אלפים תקט"ו לבריאת העולם, כגס שבועים ושנים מזקני ישראל, ובקש מהם לתרגם את כל התורה כלה לינונית. הוא שם אותם בשבועים ושנים חדרים נפרדים ללא תאום ביניהם, וצוה שכל אחד ישב ויתרגם את התורה. רק הבעיה שיש פסוקים בתורה שלא יהיו מובנים ככתיבתם במח של גוי, ולכן החליטו לשנות בחמשה עשר מקומות בתורה את אותם הפסוקים, ומן השמים כונו שכלם ישנו בדיוק את אותם פסוקים.



### "אלקים ברא בראשית"

השנוי הראשון היה בפסוק הראשון בתורה האומר "בראשית ברא אלקים", והם כתבו במקום: "אלקים ברא בראשית". ולמה? כיון שתלמי המלך הוא כמו שאר אמות העולם שהיו עובדי עבודה זרה, והיו רגילים להאמין בכמה סוגי אלהים, וחסשו גדולי ישראל שבשעצה שהם יכתבו לו "בראשית ברא אלקים" הוא יחשב ש'בראשית' זה איזה כח או ישות, שהיא זאת שבראה חלילה את האלקים, לכן שנו וכתבו "אלקים ברא בראשית" (רש"י מגלה דף ט עמוד א דבור המתחיל אלהים ברא).

הרי שבסוף נכתה האות א' שהתנהגה בענוה שתפתח בה התורה, וגם נכתה ש'שפתחו בה עשרת הדברות, וכמו שהזכרנו ששם ה' עליה.





## פְּרִשְׁת בְּרֵאשִׁית

### מְקוֹר הָאוֹר

וּכְשֶׁנִּתְּבוֹנֵן נִרְאָה שֶׁהַתְּנֵהוּגוֹת בְּעֵנֶנּוּ וְהַהִכָּרָה בְּאֵלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם מְשֻׁרֵשׁ אֶחָד הֵם, שֶׁכָּל שְׁהָאָדָם מִתְקָרֵב לְמְקוֹר הָאוֹר וּמִכִּיר בְּבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עוֹשֶׂה וַיַּעֲשֶׂה לְכָל הַמַּעֲשִׂים, שֶׁזֶהוּ הַעֲקָר הָרֵאשׁוֹן בִּי"ג עֲקָרִים, הוּא מִבֵּין שְׁאִין לוֹ בְּמָה לְהִתְגַּאוֹת וְעַל מָה לְהִתְגַּאוֹת. רַק הָאָדָם צָרִיךְ לְהֵאֱמִין בְּזֶה בְּאֵמֶת וּבְאֱמוּנָה שְׁלֵמָה (עֵין שִׁיחוֹת הַחֶפֶץ חַיִּים אוֹת ה).

וּמִסְפָּר עַל הַחֲזוֹן אִישׁ שֶׁהִתְקִינוֹ לוֹ עֲמוּד תְּאוּרָה לִיד בֵּיתוֹ, כְּשֶׁעָבַר שֵׁם עִם אֶחָד מִתְלַמְּדָיו אָמַר לוֹ הַחֲזוֹן אִישׁ: "תִּרְאֶה אֶת הַטֵּבַע שֶׁבְּאוֹר, כְּשֶׁמִּתְקָרְבִים אֵלָיו הֵצֵל שְׁלֵנוּ נִהְיָה קָטָן, וּכְשֶׁמִּתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ הֵצֵל נִהְיָה גָדוֹל. וַיֵּשׁ בְּזֶה מוֹסַר הַשֶּׁפֶל: כְּמָה שֶׁמִּתְקָרְבִים לְאוֹר - לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִבֵּינִים כְּמָה אֲנִחְנוּ קֹטְנִים, וּכְשֶׁמִּתְרַחֲקִים מִהָאוֹר חוֹשְׁבִים אֶת עֲצָמֵנו גְּדוֹלִים" (סֵפֶר מִנְחָה שְׁלוּחָה קִי צִיִּים עַל הַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח עֲמוּד קֶצֶא).



### לֹא רוֹצֶה לְהִבְחַר

אֶת מִדַּת הָעֵנָה הַמְּפֹלָא הַקְּשׁוּרָה בְּדִבְקוֹת הָאֱמוּנָה וַיִּדְעֶת הַשֵּׁם, רוֹאִים אֲצֵל כָּל גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא רַק שֶׁבְּרַחוּ מִהִכָּבוֹד, אֲלָא אֶפְלוּ כְּשֶׁהֲצִיעוּ לָהֶם אִיזָה תִּפְקִיד מִכְּבֹּד כְּדֵי שֶׁיַּעֲזוֹר לָהֶם בְּעֵנֵי הַפְּרִנְסָה, לֹא עָטוּ עַל הַשְּׁלָל (עֵין שְׁמוּאֵל א, טו, יט).

שְׁמַעֲתִי מִהֶגְאוֹן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן רַבִּי מְרֻדְכֵי אֵלֵיהוּ זצ"ל שֶׁסִּפֵּר עַל כָּל תְּהִלָּתוֹ הַבְּחִירוֹת שֶׁלוֹ לְרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן, וְכִמָּה מִהִבְחָרִים רָצוּ שֶׁהוּא יִתְנַהֵל בְּצוּרָה מְסֻיֶמֶת, כְּשֶׁהוּא סָרֵב, אִימּוֹ עָלָיו שֶׁלֹּא יִבְחָרוּ אוֹתוֹ, הוּא שֶׁמַּח וְאָמַר לָהֶם: "עָדִיף שֶׁלֹּא תִבְחָרוּ אוֹתִי, לְמָה אֲנִי צָרִיךְ אֶת עַל הַרְבֵּנוֹת?" בְּסוֹף מִן הַשָּׁמַיִם זָכוּ אוֹתוֹ לְעֵלוֹת לְגִדְלָה זוֹ עַל אִפְסֵם וְעַל חֲמַתָּם שֶׁל אוֹתָם הַמְּפִרְיעִים.



### מִי הוֹרִיד אֶת הַגְּלִימָה?

לְפָנַי לְמַעַלָּה מַעֲשָׂרִים שָׁנָה סֵפֶר לִי עַד רֵאִיָּה שֶׁהִיָּה בַּחֲתָנָה מִכְּבֹּדֶת שֶׁל אֶחָד מִהֶאֱנָשִׁים הַמְּכַבְּדִים הַיּוֹשְׁבִים רֵאשׁוֹנָה בְּמִלְכוּת. בְּשִׁמְחָה הַשְּׁתַתֵּף גַּם הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַב מְרֻדְכֵי אֵלֵיהוּ זצ"ל. בְּאֲמִצַּע הַחֲתָנָה הַזֶּמֶר הַכְּרִיז בְּרִמְקוֹל שְׁמֵרֵן הָרַב עוֹבְדֵיָה יוֹסֵף זצ"ל הַגִּיעַ. כָּלֵם הַתְּחִילוּ לְרוּץ לְעֵבֶר הַכְּנִיסָה, חוּץ מֵאָדָם אֶחָד, הָרַב מְרֻדְכֵי אֵלֵיהוּ זצ"ל שֶׁבְּרַח עִם הַעוֹזֵר שֶׁלוֹ לְצַד הַשָּׁנִי שֶׁל הָאוֹלָם, וְנִכְנַס לְחֹדֶר פְּנִימִי. לְאַחַר כְּמָה דְקוֹת הוּא יָצָא לְלֹא גְלִימַת הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן אֲלָא עִם 'פְּרָאק' רָגִיל, וַיֵּשֶׁב בְּצַד.

## הַפְּרָכָה, הַעֲנוּהָ, וְהָאֱמוּנָה

כַּמָּה מֵהָאֲנָשִׁים נִגְשׂוּ אֶל הָרַב אֲלֵיהֶוּ וְשָׂאֲלוּ אוֹתוֹ: "מָה זֶה וְעַל מָה זֶה?" וְהוּא בְּעֲנוּתוֹ אָמַר לָהֶם: "שְׁמַעְתִּי שֶׁהָרַב עוֹבְדֵיךָ מִגִּיעַ לְכָאן, הוֹרְדֵתִי לְכַבּוֹד אֶת הַגְּלִימָה שֶׁהוּא לְבָדוּ יֵהִי כִּאֵן עִם גְּלִימַת הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן, וְשִׁינְכָה הוּא בְּכָל הַכְּבוֹד שְׁמַגִּיעַ לוֹ".

זו הגדלה האמתית של גדולי ומאורי ישראל, המגיעה מדבקות בהשם.



### הָרַב אֲלִישִׁיב וְעוֹלָם הַפְּרָסוּם

כְּדוּמָה לְזֶה מְסַפֵּר עַל הַגָּאוֹן רַבִּי יוֹסֵף שְׁלוֹם אֲלִישִׁיב וְצ"ל, שֶׁבִּהְתַּחֲלָה מְנָה אוֹתוֹ הָרַב הָרְצוּג לְהֵיטֵב הָרַב שֶׁל רַמְלָה וְהוּא בָּרַח מְנָה (עֵין בְּסֵפֶר הַשְּׁקָדוֹן חֵלֶק א עֲמוּד 76 הַעֲרָה 54 וּבְחֵלֶק ג עֲמוּד 19). וְכִשְׁגָּדַל בְּבֵיתוֹ הָרַעֲב, הִשְׁתַּדְּלוּ עִמִּיתָיו בְּתוֹרָה לְמִנּוֹת אוֹתוֹ לְהֵיטֵב חֵבֵר בֵּית הַדִּין הַגָּדוֹל. לְיָמֵים, שֶׁכָּבַר יָצָא שְׁמֵעוֹ בְּכָל הָאָרֶץ וְהָיוּ בָּאִים אֵלָיו מִכָּל הָעוֹלָם לְשִׂאֲלוֹת וְהִתְיַעֲצוּת, מָה הַגִּיבָה אֲזוֹ הַרְבֵּנִית הַצְּדִיקָה שִׁנְאָה חֵיָה אֲלִישִׁיב עָלֶיהָ הַשְּׁלוֹם, עַל שֶׁחָלּוּ רַבִּים לְהַפְרִיעַ לְבַעֲלָהּ הַגָּדוֹל וְיָצָא שְׁמֵעוֹ בְּכָל הָעוֹלָם: "הִנֵּה! אֲמַרְתִּי לוֹ שְׁלֵא יֵלֶךְ לְבֵית-דִּין! תִּרְאוּ מָה יָצָא מְנָה. מָה הָיִינוּ צָרִיכִים כֶּסֶף לְתַקֵּן אֶת הַגֶּגֶז? הֲלִכְנוּ עִם מְטְרֵיהָ לְמַטְבַּח, וּמָה הָיָה רָע? הָעֵקֶר יֵשֵׁב וְלִמְד וְלֵא הַפְּרִיעוּ לוֹ, לֹא שְׁמֵעוֹ עָלָיו וְלֹא יְדַעוּ. וּבְגִלָּל שְׁמֵעוֹ לִי וְנִכְנַס לְבֵית הַדִּין הַיּוֹם יֵשׁ לוֹ הַפְּרָעוֹת בְּלִמּוֹד...". (סֵפֶר הַשְּׁקָדוֹן חֵלֶק ג עֲמוּד 58). וְאֵכֵן זֶה הָיָה הַמַּצָּב בְּבֵית שֶׁל גָּדוֹל הַדּוֹר הָרַב אֲלִישִׁיב, הַתְּקָרָה בְּמִסְדְּרוֹן הִיתָה שְׁבוּרָה וּבְכָל פַּעַם שֶׁהָיָה יוֹרֵד גֶּשֶׁם בַּחוּץ הָיוּ עוֹבְרִים שָׁם עִם מְטְרֵיהָ. וְלִמְרוֹת כָּל הַדְּחָק הַנּוֹרָא הִנֵּה, הָעֲדִיפָה הַרְבֵּנִית שֶׁבַעֲלָה הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ יִשְׂאָר בְּאֱלֻמוֹנֵיאוֹ וְשִׂאֲרָה לֹא לְלַמֵּד.



### מִי הַמְּסַכֵּן?

וּבִאֲחַת הַפְּעָמִים שֶׁהִגִּיעָה 'קֶרֶן צְדָקָה' לְרַב אֲלִישִׁיב לְהַחֲתִים אוֹתוֹ עַל מַגְבִּית לְתַלְמִיד חָכָם עֲנִי עֲמַל בְּתוֹרָה, אָמְרוּ גְּבָאֵי הַצְּדָקָה לְרַב אֲלִישִׁיב שְׂאוֹתוֹ תַלְמִיד חָכָם הוּא מִמֶּשׁ מְסַכֵּן, כִּי הוּא לֹא מְפָרְסֵם וּמְכַר, וְאֵינִי מִי שִׁיעוֹר לוֹ. הָרַב אֲלִישִׁיב הִתְפַּלֵּא: "מְסַכֵּן? הֲלֹא הוּא הַמְּאֲשֵׁר בְּעוֹלָם, הוּא יָכוֹל לְשַׁבֵּת וְלִלְמַד בְּלֵי שְׂאֵף אֲחָד מְפָרִיעַ לוֹ" (קֶנְטֶרְס 'הַתְּקוּן עֲצֻמָּה לְלַמֵּד תּוֹרָה' מִהַגְרַמ"מ שוֹלוּזִינְגֶר וְצ"ל עֲמוּד ח). פְּחוֹת כְּבוֹד יוֹתֵר תּוֹרָה, זֶה הַתְּכִלִּית שֶׁדְּבָרָה אֶל מְנַהֲיֵי הַדּוֹר.



## פְּרִישַׁת בְּרֵאשִׁית

### בְּמָה יֵשׁ לְהִתְגַּאוֹת

וּבְכַאֲמַת 'בְּמָה יִתְגַּאֵה לֵב הָאָדָם? אִם בְּעֶשֶׂר, ה' מוֹרִישׁ וּמְעֲשִׂיר. וְאִם בְּכַבּוּד, הֲלֹא לְאַלְקִים הוּא, שְׁנֵאֲמַר: "וְהָעֶשֶׂר וְהַכְּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ", וְאִיךָ מִתְפָּאֵר בְּכַבּוּד קוֹנוֹ? וְאִם מִתְפָּאֵר בְּחֻמָּה, "מִסִּיר שְׁפָה לְנֶאֱמָנִים, וְטַעַם זִקְנִים יִקַּח" (איוב יב, ט). נִמְצָא הַכֹּל שׁוֹה לְפָנֵי הַמָּקוֹם, כִּי בְּאִפּוֹ מִשְׁפִּיל גְּאִים, וּבְרִצּוֹנוֹ מְגִבִּיהַ שְׁפָלִים, לְכֵן הַשְּׁפֵל עֲצָמָךְ וַיִּנְשְׂאָךְ הַמָּקוֹם' (אגרת הרמב"ן).

וְיֵשׁ שְׂמֵתִגָּאִים בְּכַח גּוֹפֵם, הוּא מְשׁוֹיץ וְהוֹלֵךְ כְּמוֹ טֹס בְּגִלְל שְׁיֵשׁ לוֹ חֲזוּה נְפוּחַ כְּמוֹ קִנְגָרוֹ. יֵשׁ לוֹ גּוֹף גָּדוֹל וְחֻזְק, וּמַח קֶטֶן וְחֻלְשׁ. עַל מֵה הַגְּאוּה, הֲלֹא קֶלְקוּל קְבֵה הֵכִי קֶטֶן, אַתָּה לֹא יְכוּל לְזוּז מֵהַבַּיִת. צַפְרֵן חוֹדְרָנִית קִטְנָה בְּאֶצְבַּע שְׁבָרָגְל, וְאַתָּה מִתְחִיל לְלַכֵּת כְּמוֹ בְרוֹן עַל פְּלִטָה חֻמָּה, עַל מֵה הַגְּאוּה?



### הַמִּתְאַגְרָף הַחוּלָה

הִיָּה לְפָנֵי כַחֲמֵשִׁים שָׁנָה מִתְאַגְרָף גָּדוֹל, עֶרְבִי, קְרָאוּ לוֹ 'מוֹחַמַד עָלֵי', בְּמִקּוּרוֹ הוּא הִיָּה נוֹצְרִי אַמְרִיקָאִי בְּשֵׁם קְסִיוֹס מְרִסְלוֹס קֵלִיִּי גִוִּינְוִיר, הוּא הִיָּה אַחַד הַמִּתְאַגְרָפִים הַמְכָרִים וְהַמְעֲרָצִים בְּעוֹלָם. מִדַּת הַגְּאוּה שְׁלוֹ הִיָּתָה כָּל כֶּף גְּדוּלָה, שֶׁהוּא הַסְּבִיר שֶׁהַסְּבִיחָה שֶׁשָׁנָה אֶת שְׂמוֹ לְ'מוֹחַמַד עָלֵי' כִּי פְרוּשׁוֹ שֶׁהוּא אֶהוּב עַל יְדֵי אֱלֹקִים. הוּא כִנָּה אֶת עֲצָמוֹ 'הַגְּדוֹל מְכֻלָּם'. מִמֶּשׁ מְזַכֵּיר אֶת פְּרֻעָה שְׁאָמַר עַל עֲצָמוֹ "לִי יֵאָרִי וְאֲנִי עֲשִׂיתִנִּי" (יחזקאל כט, ג, וְעַן בְּמִכִּילְתָּא דְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּשֵׁלַח - מִסְכְּתָא דְשִׁירָה פְּרָשָׁה ח), וְמָה הִיָּה בְּסוּפוֹ? הוּא קִבֵּל אֶת מַחְלַת הַפְּרִקִּינְסוֹן. וְכִשְׁהִזְמִינוּ אוֹתוֹ בְּאַחַד מֵאֲרוּעֵי הַסְּפוּרֵט הַגְּדוּלִים בְּעוֹלָם שִׁיִּדְלִיק אֶת לְפִיד הָאֵשׁ, מְרַב שֶׁהוּא רָעַד מֵהַפְּרִקִּינְסוֹן הוּא לֹא הִצְלִיחַ לְהִדְלִיק עַד שֶׁבָּא מִשְׁהוּ וְעָזַר לוֹ. מִלְּיוֹנִים בְּרַחֲבֵי הָעוֹלָם רָאוּ מֵהַסּוּף שֶׁ אָדָם שְׂמַחֲשִׁיב אֶת עֲצָמוֹ כְּגְדוֹל מְכֻלָּם, לְאַחַר זְמַן קֶצֶר הוּא מֵת בְּגִלְל קֶצֶר נְשִׁימָה. מְשִׁמִּים לְמַדוּ אוֹתוֹ שֶׁלְמֵרּוֹת שֶׁהוּא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא אֵלוֹף הָעוֹלָם וְחֻזְק וְגִבּוֹר, בְּסוּף אֶפְלוֹ לְנֶשֶׁם לְבַד הוּא לֹא הִיָּה יְכוּל.

אֶת טִיטוֹס הַגְּאוּתָן לְמַד הִיתּוֹשׁ לֹא לְהִתְגַּאוֹת (גִּטִּין דָּף נו עמוד ב), וְאֶת מוֹחַמַד עָלֵי וּמְעֲרִיצָיו - לְמַד הַפְּרִקִּינְסוֹן...

ה' יִצִּילֵנו.



## הלקח שלנו מהמבול



### נח ודורו

הפְּרִשָּׁה מתחילה בפסוק "ואלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלקים התהלך נח" (בראשית ו, ט), תולדות בכל התורה הם ילדיו, וכמו שאמר הכתוב בהמשך הפְּרִשָּׁה "ואלה תולדות בני נח שם חם ויפת ויולדו להם בני אחר המבול" (בראשית י, א), ולכן צריך להבין למה כאן הכתוב מספר ש'תולדות' נח הם - מה שהיה "איש צדיק תמים בדרתיו"?

ובאמת רש"י (בראשית פרק ו פסוק ט) מבאר ש'שער תולדותיהם של צדיקים הם מעשים טובים'. שהרי הכתוב מזכיר את תולדות נח, ומספר את מעשיו הטובים והנהגותיו הישרות.

ובאמת בדור המבול שכל הדור היה מקלקל ומשחת, היתה זו מעלה גדולה ונפלאה להיות צדיק בין רשעים, ולכן התורה כבר בתחלת הפְּרִשָּׁה מזכירה לנו את מעלת נח שרק זו הסבה שנשאר לפליטה.

ולעצמת זאת אחרי המבול, שכבר השתמשו לנח בזכיותו, לא הזכירו את 'תולדותיו' ומעשיו הטובים, אלא את בניו ממש. ולכן אומר הכתוב "ואלה תולדות בני נח שם חם ויפת ויולדו להם בני אחר המבול" (בראשית י, א). כלומר כאן נמנו בניו ממש, ואם תאמר למה כאן לא הזכרה צדקתו של נח? פיון שזה היה "אחר המבול" - וכבר נכו לו מזכיותו, ולכן נמנו והזכרו בניו.



### קברות צדיקים

היתה קהלה שרצתה להזמין רב מבקש מאד שיכהן פאר פרב הקהלה, במכתב ההזמנה שנשלח לרב, הם העלו את השבח הגדול שיש בקהלתם: 'הקהלה שלנו מכבדת מאד, אצלנו קבורים הרמב"ם, רש"י, ורבי יוסף קארו מחבר השלחן ערוך...'.  
צרוך...

## פְּרִישַׁת נַח

הָרַב הַתּוֹפֵלָא מָאד, הָרִי הֶרְמֵב"ם קְבוּר בְּטַבְרִיָּה, וְרַש"י בְּטְרוּאָה שֶׁבְצָרְפַת, וְרַבֵּי יוֹסֵף קָארוּ קְבוּר בְּצַפַת, אֵיךְ יָכוֹל לֵהִיּוֹת שְׁכָלָם קְבוּרִים בְּאוֹתָהּ הַקְּהֵלָה?

הָרַב שָׁלַח אֶת שְׁאֵלְתוֹ וּתְמִיּהוֹתוֹ לְאַנְשֵׁי הַקְּהֵלָה. וְהַתְּשׁוּבָה לֹא אַחֲרָה לְבֵא: 'הָרַב יְשִׁים לֵב, הֶרְמֵב"ם לֹא קְבוּר בְּטַבְרִיָּה, שֶׁהָרִי לּוֹמְדִים שָׁם אֶת תּוֹרָתוֹ, רַש"י לֹא קְבוּר בְּטְרוּאָה, שֶׁהָרִי שָׁם הוֹגִים בְּדַבְרָיו, וְרַבֵּי יוֹסֵף קָארוּ לֹא קְבוּר בְּצַפַת שֶׁהָרִי שָׁם מְקִימִים פְּסִיקוּתָיו, רַק אֶצְלָנוּ בְּקְהֵלָה כָּל גְּדוּלֵי עוֹלָם אֵלּוּ קְבוּרִים, כִּי לֹא לּוֹמְדִים אֶת תּוֹרָתָם, וְלִכֵּן מְבַקְשִׁים אָנוּ שֶׁהָרַב יָבֵא 'לְהַחֲיוֹת' אֶת הַגְּדוּלִים הַלְלוּ אֶצְלָנוּ...'

זֶה בְּעֵצָם הַמְּשֻׁג עֶקֶר תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים מְעֻשִׂים טוֹבִים, כְּשֶׁהַצְּדִיקִים עוֹשִׂים מְעֻשִׂים טוֹבִים הֵם נִשְׁאָרִים לְדוּרֵי דוּרוֹת.



### "הַתְּהַלֵּךְ נַח"

וְהַתּוֹרָה מְעִידָה "אֶת הָאֱלֹקִים הַתְּהַלֵּךְ נַח" (בְּרַאשִׁית ו, ט), בְּכָל מְקוֹם הַתְּהַלֵּךְ נַח עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּכָל פְּעֻלָּה הוּא חֹשֵׁב: 'מָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה שְׁאֲנִי אֶעֱשֶׂה וְאֵיךְ הוּא רוֹצֵה שְׁאֲנֵהוּג'. בְּעַל הַטּוֹרִים (שֵׁם) כּוֹתֵב, שֶׁסּוֹפֵי תְּבוּת "הָאֱלֹקִים" הַתְּהַלֵּךְ 'נַח' עוֹלָם לְתַבַּת חֹכֵם, לְלַמְדָנוּ שְׁאֲדָם שְׁמַתְהַלֵּךְ עַל פִּי צוּוֵי הָאֱלֹקִים הוּא הֶחֱכָם, שֶׁהֶחֱכָם עֵינָיו בְּרַאשׁוֹ וְרוֹאֶה אֶת הַנּוֹלָד מִכָּל מְעֻשָׂה שְׁעוֹשָׂה, 'שֶׁכָּר מְצוּהָ כִּנְגֵד הַפְּסוּדָה וְשֶׁכָּר עֲבֵרָה כִּנְגֵד הַפְּסוּדָה' (אֲבוֹת פָּרָק ב מִשְׁנָה א), 'כִּי אֶת כָּל מְעֻשָׂה אֲשֶׁר אָדָם עוֹשֶׂה, יָבִיא הָאֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט (קְהֵלֵת יב, יד, וּבַפְּרוּשׁ רַש"י שֵׁם) 'וְעֵינַי רוֹאֶה וְאֵזֵן שׁוֹמְעַת וְכָל מְעֻשֶׂיךָ בְּסִפְרֵי נִכְתָּבִין' (אֲבוֹת פָּרָק ב מִשְׁנָה א). וְזוֹ הַסְּבָה שֶׁ"נַח מְצָא חֵן בְּעֵינֵי ה'" (בְּרַאשִׁית ו, ח) אָדָם שֶׁמְחַשֵּׁב אֶת מְעֻשָׂיו וְזוֹכֵר אֶת יוֹם הַדִּין הוּא הָאָדָם הֶחֱכָם בְּיוֹתֵר שְׁמוּצָא חֵן בְּעֵינֵי הַשֵּׁם.



### דִּין וְחֻשְׁבוֹן עַל אַרוּחַת בְּקָר

הָיוּ שְׁנֵי שְׂכָנִים בְּתַל אַבִּיב, הָאֶחָד נִהַג מוֹנִית רְחוּק מִתּוֹרָה וּמְצוֹת שְׁעוֹבֵד מְצַאֵת הַחֲמָה עַד צֵאת הַנֶּשֶׁמָה, אֵינִי לוֹ זְמַן, כָּל הַזְּמַן הוּא בְּמְרוּצָה לְהַשִּׁיג כֶּסֶף, וּמְמוּלוֹ גָּר יְהוּדֵי חֲרָדִי אֲבָרָךְ שְׁלוּמֵד לֹא פָחוֹת מִשְׁעוֹת הַעֲבוּדָה שֶׁל שְׂכָנוֹ. שְׁנֵינֵהֶם הָיוּ קָמִים בְּאַרְבַּע לַפְּנוֹת בְּקָר, הָאֶבְרָךְ לְתַפְלַת הַנֶּץ וְלְמוּד לַפְּנֵי הַתּוֹפֵלָה, וְנִהַג הַמוֹנִית כְּדֵי לְנִסּוֹת לְתַפֵּס עוֹד נְסִיעָה, לַפְּנֵי שֶׁשָּׂאֵר הַנְּהָגִים בְּתַחֲנָה מִתְּעוֹרְרִים.

## הלקח שלנו מהמבול

חלפו ימים ועברו שנים והגיע עת פקדתם, ובאותו יום שניהם נפטרו, נשמתם עולה 'לתן דין וחשבון לפני מלך המלכים הקדוש ברוך הוא' (אבות פ"ק ג משנה א), ברגע הזה כל התרוצים למה לא שמרו תורה ומצוות נעלמים, נשמותיהם מתקרבות לפני בית דין של מעלה, והאברהם נכנס לתת דין וחשבון...

**מבחוץ** נהג המונית שומע ששואלים את האברהם: "נשאת ונתת באמונה? עסקת בתורה?" (עין שבת דף לא עמוד א) ועוד שאלות על שמירת התורה והמצוות, הוא הבין שהמציב שלו קשה, הוא לא עשה שום דבר חוץ מלעבד, להרויח כסף, לאכל ולישן. וחוזר חלילה.

**פתאום** הוא שומע שבבית דין של מעלה, שואלים את האברהם: "כמה כוסות קפה היית שותה ביום?" והאברהם עונה: "הייתי קם בבקר ושותה קפה לפני התפלה להתעורר, ועוד כוס קפה אחרי התפלה". והמלאכים אצים רצים להוסיף את כוסות הקפה עם הסכר והמים ופולי הקפה על משקל הזכיות.

**נהג** המונית התפלא, בכל שנות חייו הוא לא שמע על מצוה לשותת קפה, הוא חשב, 'אם ככה אני רגוע - הרי הייתי המתמיד הגדול של תחנת המוניות בשתיית קפה, בכל הפסקה או עצירה הייתי שותה קפה, ומנהדר בעונה, והוא מרגיע את עצמו 'אמנם שבת לא שמרתי, תורה לא למדתי, ותפלין לא הנחתי, אבל קפה שתייתי ושתיתי, וכוסות הקפה יהיו כנגד כלם'.

והוא ממשיך לשמע ששואלים את האברהם, "ואחרי הקפה מה היית עושה?" והוא עונה: הולך לתפלה, בבית הכנסת השכונתי. חשוב מהיר של כל הפסיעות שהולך לתפלת שחרית בכל שנות חייו, כל פסיעה מצוה, וגם מליוני מצוות אלו מנחות על הכף.

**ואחרי** זה מוסיפים לו עוד מליוני מצוות של התעטפות בציצית, הנחת תפלין, כל מלה בתפלה.

**ונהג** המונית שומע ומבין שהמציב שלו קשה, הוא לא הניח תפלין אפילו פעם אחת בחייו, ואין לו תקנה (עין ראש השנה דף יז עמוד א).

ואז הגיעו לחלק המעניין...

הקול מכריז ושואל את האברהם: "מה היית אוכל בבקר?", והאברהם עונה: "פת שחרית, כוס תה, פרי", והמלאכים אצים רצים ושוב מאות אלפי מצוות של נטילת ידיים על המאזנים, עם ברכות ראשונות ואחרונות. מידענו הנהג מציף ורואה

## פְּרִישַׁת נַח

שְׁעַל הַמְּאֻזְנִים בְּצַד שֶׁל הַזְּכִיּוֹת מִתְחִילוֹת לְהַעֲרִם עֲרֻמוֹת שֶׁל סִנְדוּיִצִּים, לְחַמְּנִיּוֹת, פְּרוֹת, כּוֹסוֹת תּוֹה...  
הוא התרוגן משמחה, 'אין לי מה לדאג שהרי ארוחת הבקר שלי כללה כל טוב הארץ, ויש בה מספיק זכיות כדי לכפר על כל עונותי...'  
לְהַמְשֵׁךְ הַדִּיּוֹן הוּא כְּבָר לֹא הַקְּשִׁיב, הוּא חָכָה לְרַגֵּעַ שְׁבוּ הוּא יִסְפֵּר לְבֵית הַדִּין שֶׁל מַעֲלָה עַל הָאֲרוּחוֹת שֶׁלוּ.

כְּשֶׁמִּסְתַּיִם דִּינּוֹ שֶׁל הָאֲבָרָה וְהוּא זוֹכֵה לְהַכְנִס לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא - לְגַן עֵדֶן, מִיָּד עֲנּוּ הַנְּהַג נִכְנָס בְּמַהִירוֹת לְבֵית הַדִּין, וְגַם הוּא נִשְׁאָל, "נִשְׂאֵת וְנִתְּתָ בְּאִמּוֹנָה? עֲסֻקְתָּ בְּתוֹרָה?", הוּא עוֹנֶה תְּשׁוּבָה שְׁלִילִית וּמִיָּד מוֹסִיף: "אֲבָל אֲכַלְתִּי וְשָׁתִיתִי טוֹב, אֶתֶן לָכֶם דִּין וְחֲשָׁבוֹן וְתִרְשָׁמוּ לְפָנֵיכֶם, אֶלְפֵי כּוֹסוֹת קֶפֶה בְּשָׁנָה לְכָל הַפְּחוֹת, אֲרוּחַת בִּקְרָ שְׁלִי הִיְתָה כְּדֹלֶהֶלֶן: בְּאִגֵּט צִרְפָּתִי, וּפְתָה עִירָאקִית, וּבּוֹרְקֵס טוֹרְקִי, בְּתוֹסְפַת חֲבֵתָה, גְּבִינָה לְכִנָּה, קוֹטָג, צֶהֱבָה, מוֹצָרְלָה, וְאֵל תִּשְׁכַּחוּ אֶת כָּל הַמַּעֲדָנִים שֶׁלֹּא וְתִרְתִּי עֲלֵיהֶם, עוֹגוֹת קִצְפוֹת, וְלִקְנוֹחַ קִעְרוֹת פְּרוֹת. בְּשַׁעַת הַצְּהָרִים הִיְתִי מִקְפִּיד מְאֹד שֶׁלֹּא לְפַסֵּס אֶת הָאֲרוּחָה, וְהַתְּפָרִיט הָאֶהוּב עָלַי בְּשִׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה הוּא סְטִיִּיקִים, עוֹפּוֹת, בְּשָׂר, עִם תּוֹסְפוֹת וְסֻלְטִים..." קוֹל מְמוֹשֵׁב בֵּית הַדִּין יוֹצֵא וְאוֹמֵר לוֹ: "בְּאֵת לְבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה, כָּאֵן זוֹ לֹא מִסְעָדָה, מָה אַתָּה מִסְפֵּר לָנוּ מָה אֲכַלְתָּ?" וְהוּא מִתְּפַלֵּא וְאוֹמֵר לָהֶם: "שְׁמַעְתִּי אֶתְכֶם שׁוֹאֲלִים אֶת הַשֶּׁכֶן שְׁלִי הָאֲבָרָה אֶת הַשְּׁאֲלוֹת הָאֵלֶּה, אֲנִינְנוּ הִיְיָנוּ חֲבָרִים טוֹבִים, שְׁשִׁים שָׁנָה דָּלֶת מוֹל דָּלֶת, מָה הִהְבְּדֵל בֵּינֵינוּ?" רַחֲמוּ עָלָיו וְהִסְבִּירוּ לוֹ אֶת הַהִבְדֵּל הַפְּשוּט: "כְּשֶׁהַשֶּׁכֶן שָׁלַף הָאֲבָרָה הִיָּה קָם בְּבִקְרָ וְשׁוֹתָה קֶפֶה, אוֹ אוֹכֵל אֲרוּחַת בִּקְרָ וְצֶהֱרִים, כָּל כּוֹנְתוֹ הִיְתָה כְּדִי שִׁיּוּכֵל לְהַתְּפַלֵּל, לְלַמֵּד תּוֹרָה וְלַעֲשׂוֹת מִצְוֹת, וְלַעֲמַת זֹאת לָהּ לֹא הִיְתָה שׁוֹם כּוֹנְנָה רוּחַנִית בְּאֲכִילָה אוֹ בְּשִׁתִּיָה, אֲזוּ עַל מָה תִּקְבַּל שְׁכָרָה?"

זֶה מָה שְׁכוֹתֵב בְּעַל הַטּוֹרִים "אֶת הָאֲלֵקִים הַתְּהַלֵּךְ נַח" סוֹפֵי תְבוֹת חָכָם, אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ עַל פִּי הַצּוּוֵי הָאֲלֵקִי הוּא חָכָם, הוּא יְבוֹא לְשִׁמְיָם וְיִגִּידוּ לוֹ שְׁתִּיתָ כּוֹסוֹת קֶפֶה, אֲכַלְתָּ קוֹרְנִפְלָקֵס, שְׁתִּיתָ שׁוֹקוֹ, עַל כָּל זֶה אַתָּה מִקְבַּל שְׁכָרָה, כִּי כָּל כּוֹנְתוֹ בְּכָל דְּרָכָיו וְעִנְיָנָיו לַעֲשׂוֹת רְצוֹן הַשֵּׁם בְּבַחֲנֵינָת "בְּכָל דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ" (מְשֻׁלֵּי ג, ו).



## לְהַתְּקַדֵּם בְּחַיִּים

וְכִשְׁנִדְרָדֵק נִרְאֶה שֶׁהַפְּסוּק אוֹמֵר "אֶת הָאֲלֵקִים הַתְּהַלֵּךְ נַח". הַתְּהַלֵּךְ זוֹ לְשׁוֹן הַתְּקַדְמוֹת, וְכִמוֹ שְׁאוֹמֵר הַכְּתוּב "אִם בְּחֻקְתִּי - תִּלְכוּ" (וַיִּקְרָא כו, ג), שֶׁבְּעֲבוּרָה הַרוּחַנִית



## הלקח שלנו מהמבול

האדם תמיד חייב להתקדם בעבודת השם, וכלשון הכתוב "מי יצלה בהר ה'" (תהלים כו, ג), שרק מי שעולה בהר ה' והוא תמיד במגמת עליה זוכה ל"ומי יקום במקום קדשו" (שם), העליה העקבית, היא ורק היא שומרת את האדם מלפל מהר השם.



### השפעת האדם

ולעמת זה אנשי דור המבול לא רק שלא התהלכו עם האלקים, אלא הלכו אחרי תאוות לבם, ולמרות שהקדוש ברוך הוא השפיע עליהם טובה מעין עולם הבא (עין סנהדרין דף קח עמוד ב), הם בחרו בקלקול מעשיהם, ולהשתמש במתנות שמים נגד השם. עד שהכתוב מעיד "ותשחת הארץ לפני האלקים" (בראשית ו, יא), וכנגד השחתת מעשיהם אמר הקדוש ברוך הוא: "הנני משחיתם את הארץ" (בראשית ו, יג). במעשים הרעים שלהם הם הגבירו את כח הטמאה בעולם, עד שהחיות בעצמן השפיעו ממעשיהם, ואפלו השרצים הקטנים, החרגולים והג'וקים גם הם קלקלו בדור המבול, ונכנס קצת בראש הקטן של המקק, 'יש לה מקקית, למה אתה הולך לחרגול או לנמלה?' וכי יש לו יצר הרע? מה אתה מתערבב מין בשאינו מינו? (עין בפסיקתא זוטרתא פרשת נח פ'ק ו סימן יב), אלא זו השפעת כח האדם על כללות הבריאה, ומהמעשים הרעים שעשו אנשי דור המבול השפיעו אפלו על הארץ שהיתה מקלקלת דרכיה (עין ברא"ש מסכת פלאים פ'ק א משנה א דבור המתחיל וונין). ולכן כשהעניש הקדוש ברוך הוא את דור המבול הוא העניש גם את כל החיות והבהמות והעופות שקלקלו את מעשיהם, "ויגוע כל בשר הרמש על הארץ בעוף ובבהמה ובחיה ובכל השרץ השרץ על הארץ וכל האדם" (בראשית ז, כא), ואפלו הארץ עצמה שלשה טפחים - כשלישים סנטימטר בעמק האדמה, נשחת ונהרס.

עברו רק עשרה דורות (אבות פ'ק ה משנה ב) מהצווי האלקי לאדם הראשון "תן דעתך שלא תחריב את עולמי" (מדרש רבה קהלת פ'רשה ז סימן יג), והעולם נחרב.



### רועה שוטה

ואכן כשיצא נח מהתבה וראה את החרבן התחיל לבכות, ואמר לקדוש ברוך הוא "רבוננו של עולם, נקראת רחום, היה לה לרחם על בריותיה" (עין בזהר בפ'רשת נח דף לח עמוד ב), אפלו שאנשי דור המבול היו אנסים, ורוצחים, וגנבים, ועשו את כל הזועות שבעולם, עדין היה שיף שתרחם עליהם ולא להעניש את כל העולם בכליון מחלט שכזה.

## פְּרִשְׁת נח

על זה ענה לו הקדוש ברוך הוא ואמר לו: "רועה שוטה, עכשו אתה אומר את זה? למה לא אמרת את זה בשעה שאמרת ליך "כי אתה ראיני צדיק לפני, הנני מביא את המבול מים, עשה לך תבת עצי גפר" (בראשית ו, יד). אתה הרי הצדיק של הדור, הנית צריך להתפלל על הצלת הדור, ולנסות ולהציל את הדור לפני שנגזרה הגזרה, שהרי זו הסבה "שלא יעשה ה' אלקים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים" (עמוס ג, ז). שילכו 'להזהיר את העם שישובו ממצעיהם ויבטלו הגזרה כדי שלא יבא לידי מעשה' (מלבי"ם עמוס פרק ג פסוק ז), ולמרות שנח הוכיח אותם (עין בסנהדרין דף קח עמוד א ועמוד ב ובילקוט שמעוני איוב רמז תתקו), עם כל זה כנהו הקדוש ברוך הוא 'רועה שוטה', כי החכם רואה את הנולד ורואה את החרבן לפני שמגיע, ועושה הכל כדי שלא יגיע החרבן.

וזה מה שאמרו רבותינו על נח שהיה "איש צדיק תמים בדרתיו" - 'שאלו היה בדורו של אברהם אבינו לא היה נחשב לכלום' (רש"י בראשית פרק ו פסוק ט). כי אברהם אבינו כל ימיו הלך ממקום למקום להחזיר אנשים בתשובה (עין סוטה דף י עמוד א), ואפלו על אנשי סדום שהיו "רעים וחסאים להשם מאד" (בראשית יג, ג), בקש עליהם רחמים שישארו בחיים, אולי יזכו לשוב בתשובה. אברהם אבינו לא מתיאש משום אדם ואפלו הרחוק ביותר, ולכן אפלו עם נמרוד הרשע שהמריד את כל העולם כלו נגד הקדוש ברוך הוא (פסחים דף צד עמוד ב), הוא מתוכנן ומוכיח לו את טעותו, גם במחיר של סכנת נפשות וזריקתו לכבשן האש (מדרש רבה פרשת נח פְּרִשָּׁה לח אות יג).



## למה סבל נח?

ובאמת נח ובניו סבלו מאד בתבה, והוא היה יורק דם וגונח מכאבים (מדרש רבה פרשת נח פְּרִשָּׁה לב סימן יא), פעם אחת שכח ואחר להביא לאריה אכל, הפהו האריה ונח נהיה צולע על ירכו (עין בפסיקתא זוטרותא קהלת פרק ט סימן ב, ובמדרש תנחומא פרשת נח סימן יד), ובכל שנים עשר החדשים בקשי אכלו, שתו וישנו, וכפי שספר שם לאליעזר עבד אברהם ואמר לו: 'צער גדול היה לנו בתבה, בריה שדרכה להאכילה ביום - האכלנוה ביום, שדרכה להאכילה בלילה - האכלנוה בלילה' (סנהדרין דף קח עמוד ב), והיו עמו שדין רוחין ולילין והיו מזיקין אותו עד שנעשו רבם חולים' (תשב"ץ קטן סימן תמה), והיה שם ריח רע מהנפת של התבה (אלשיך בראשית פרק ו דבור המתחיל ועל פי הרב) ומכל החיות הרעות ומהמים שבחוץ (עין בספר לבוש האורה להגאון רבי מרדכי יפה על באור הרא"ם פרשת נח פרק ו פסוק טז) האכלוס של גן החיות הגדול בעולם היה קשה

## הלקח שלנו מהמבול

מנשוא, והשאלה המתבקשת למה הִיָּה צְרִיף נח לעבר את הסיוט הזה? הרי הרבה פתרונות יש לקדוש ברוך הוא איך להצילו, במיוחד לדעת האומרים שלא היה מבול בארץ ישראל (עין זבחים דף קיג עמוד א), הרי הִיָּה הקדוש ברוך הוא יכול לצוות אותו כמו שצוה לאברהם אבינו "לך לך מארצה אל הארץ אשר אראך" (בראשית יב, א), גם החיות היו באות אתו, וככה היו עוברים עליהם חדשי המבול בנעימים, בשביל מה כל הסבל הזה?

והבאור בזה, שהיה זה 'גם ענש לנח על שלא מחה, ולכן היה נאסר שנה תמימה בבית האסורים בתבה, ולא הצילו השם יתברך בדרך אחרת אף על פי שהרבה דרכים לפניו' (אורות החתם סופר פרשת נח עמוד לב על הפסוק 'ויאמר ה' אל נח בא אתה וגו'', ועין בספר חכמת התורה לרבי שלמה קלוגר פרשת נח עמוד מג, הוצאת מכון חכמת שלמה) 'והשם חפץ דכאו בתבה שנים עשר חדש מדה כנגד מדה, לומר אתה לא יצאת לישע עמה להישירם ולהדריכם בעבודת קונם, רק נסגרת בתוך ביתך - מה שלא עשה אברהם - לכן תסגר תוך התבה גם אתה ותצטער. ואשר לא היית רועה ומנהיג את בני אדם, ותנודד שנה מעיניך לרדפם להישירם להטיבם, עתה תרעה בהמות וחיות ותנודד שנה מעיניך להאכילם' (אלשיך בראשית פרק ו דבור המתחיל עוד דקדק) - אם לא רדפתם אחרי אנשים להחיות אותם בדבר ה', תרדפו אחרי חיות, להחיות אותן במים ובמזון, ביום ובלילה.

גם אנחנו צריכים לזכור את זה! אדם שזוכה שטרדותיו הם זכוי הרבים, הוא מונע ממנו הרבה טרדות וכאבי ראש אחרים. אבל מי שעצלן ולא מזכה את הרבים, הוא יצטרף להתרוצץ הרבה ולטרח הרבה בשאר עניני העולם הזה.



### עקבתא דמשיחא

ומפינן שאנו עומדים בזמן שנקרא 'עקבתא דמשיחא', בכל רגע אנחנו יכולים לזכות לגאולה ופתאום יבא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים" (מלאכי ג, א). ורבותינו גלו לנו שתהיה מלחמה נוראה הנקראת מלחמת גוג ומגוג בעת הגאולה (עין סנהדרין דף צו עמוד ב ובעבודה זרה דף ג עמוד ב), ואדם שרוצה להנצל יעסק בתורה ובגמילות חסדים ויזהר מהחטא (עין סנהדרין דף צח עמוד ב), זו הדרך היחידה, ואם יש לכם קרובים שלא עוסקים בתורה ובגמילות חסדים - הם לא ינצלו, פמה דמעוץ וכאב יהיה לכל אחד ואחת מאתנו אם נשאר לבד ללא כל המשפחה הקרובים האהובים והידידים, וכשנבכה ונאמר לקדוש ברוך הוא "היה לך לרחם על בריותיך", יזכירו לכל אחד ואחת את אותה תוכחה שאמר הקדוש

## פְּרִשֵׁת נַח

בְּרוּךְ הוּא לְנַח: "רוּעָה שׁוֹטָה, לָמָּה עֲכָשׂוּ אֶתְּהָ בּוֹכָה, הֲיִיתָ צָרִיךְ לַפְּעַל וְלַעֲשׂוֹת לַפְּנֵי הַגְּזֵרָה".

יְהִי רָצוֹן שְׁשֵׁנִיכָה לְהֵיּוֹת רוּעִים חֲכָמִים וְלֹא חֲלִילָה רוּעִים שׁוֹטִים!



## לְמַה קִשָּׁה לִי

# פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

## לְמַה קִשָּׁה לִי?

שְׁנַת 1948

הַשְּׁנָה הַיָּמָּה 1948 לְבְרִיאת הָעוֹלָם, בַּשְּׁנָה הַזֹּאת נוֹלַד 'אוֹר הָעוֹלָם' אַבְרָהָם אָבִינוּ (סֵדֶר הַדּוֹרוֹת חֶלֶק א הָאֶלֶף הַשְּׁנִי שְׁנַת אֶלֶף תַּתקמ"ח), שְׁחֵי 175 שָׁנִים (בְּראשִׁית כּה, ז), אוֹתוֹ אָבֵא שָׁל כָּלֵנוּ - אַבְרָהָם אָבִינוּ עֵבֶר בְּשָׁנוֹת חַיָּיו קִשָּׁיִים וְנִסְיוֹנוֹת עֲצוּמִים וְגְדוֹלִים הִרְבֵּה יוֹתֵר מֵעֲשָׂרַת הַנִּסְיוֹנוֹת הַיְדוּעִים וְהַמְפֹרְסָמִים (אָבוֹת פָּרַק ה מִשְׁנָה ג).



### לְדַפֵּק עַל כְּדִים

וְנִזְכִּיר אֶת דְּבַרֵי הַמְדַרְשׁ (רַבֵּה פְּרִשְׁת נַח פְּרִשָּׁה לֵב סִימָן ג) שְׁדוֹרְשׁ אֶת הַפְּסוּק "ה' צְדִיק יִבְחֹן וְרָשָׁע וְאֵהָב חֶמֶס שְׁנֵאָה נִפְשׁוּ" (תְּהִלִּים יא, ה), 'אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַיּוֹצֵר הַזֶּה, אֵינוֹ בּוֹדֵק קְנָקְנִים מְרוֹעְעִים שְׂאֵינוֹ מְסַפֵּיק לְקִשׁ עֲלֵיהֶם אַחַת עַד שֶׁהוּא שׁוֹבְרֵם - פְּעַם הָיָה עוֹשִׂים קְנָקְנִים שָׁל חֶרֶס, עַד הַיּוֹם אֲפֹשֶׁר לְרִאוֹת אֶצֶל הָעַרְבִים כְּלִים מְכֻלִּים שׁוֹנִים מְכֻלִּי חֶרֶס, וְאַחֲרֵי שְׁעוֹשִׂים קְנָקְנֵי צְרִיף לְבִדֵּק אוֹתוֹ אִם הוּא חֲזָק אוֹ לֹא, הַיּוֹצֵר שָׁל הַקְּנָקְנֵי בּוֹדֵק וְדוֹפֵק עַל הַקְּנָקְנֵי. קְנָקְנֵי רְעוּעַ הוּא לֹא דוֹפֵק עֲלָיו וְלֹא בּוֹדֵק אוֹתוֹ, כִּי דְפִיקָה אַחַת עֲלָיו מִפְּרֻקַּת אוֹתוֹ לַחֲתִיכוֹת. 'בְּמִי הוּא בּוֹדֵק? בְּקְנָקְנִים יָפִים, שְׂאֲפִלוּ מְקִישׁ עֲלֵיהֶם כַּמָּה פְּעָמִים אֵינָם נִשְׁבְּרִים. כֶּךָ הַקַּב"ה אֵין הוּא מְנַסֶּה אֶת הַרְשָׁעִים אֲלֵא אֶת הַצְּדִיקִים, שְׁנֵאָמַר "ה' צְדִיק יִבְחֹן" וְכִתִּיב "וְהֶאֱלָקִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם" (בְּראשִׁית כב, א).

מִהַמְדַרְשׁ הַזֶּה אֲנַחְנוּ רוֹאִים וְלוֹמְדִים דְּבַר מְפֹלָא, מִי שְׂמַגִּיעִים אֵלָיו נִסְיוֹנוֹת סִימָן שֶׁהוּא לֹא קְנָקְנֵי רְעוּעַ אֲלֵא הוּא קְנָקְנֵי חֲזָק, וּמִי מַעִיד עֲלָיו? הַיּוֹצֵר בְּרוּךְ הוּא, שְׁדוֹפֵק וּבּוֹדֵק רַק קְנָקְנִים חֲזָקִים.



86,400 נִסְיוֹנוֹת

בוֹאוּ נְדַבֵּר עַל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁהָיוּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ. הַנִּסְיוֹנוֹת הִלְלוּ הֵם חוּץ מִהַנִּסְיוֹנוֹת הַקְּבוּעִים בַּחֶק אֶצֶל כָּל אָדָם וְאֲפִלוּ אֶצֶל הַצְּדִיקִים הַכֵּי גְדוֹלִים, כִּיּוֹן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם יֵצֵר

## פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

הָרַע, וְכִמּוֹ שְׁאֲמָרוּ חֲזו"ל שֶׁכָּל הַגְּדוֹל מִחִבְרֹו יִצְרוּ גְדוֹל מִמֶּנּוּ (סְכָה דָף נב עמוד א), יִשׁ לָהֶם גַּם אֶת הַנְּסִיּוֹנוֹת הַלְלוּ. כְּשֵׁאֲתָה הוֹלֵךְ בְּרַחוּב וְרוֹאֶה אִשָּׁה לֹא צְנוּעָה וּמִתְגַּבֵּר עַל הַנְּסִיּוֹן לֹא לְהִסְתַּכֵּל - עֲמַדְתָּ בְּנִסְיֹן. אֲתָה הוֹלֵךְ בְּרַחוּב וּבָא אֵלֶיךָ חֶבֶר וְאוֹמֵר לָךְ: "תִּשְׁמַע יֵשׁ לִי רְכִילוֹת פִּיקֵנְטִית עֲסִיסִית עַל פְּלוֹנִי" וְאֲתָה עֲתוֹנָאִי וְיֵשׁ לָךְ סְקוּפּ רְכִילוֹתִי שְׂיָכוֹל לְקַדֵּם אוֹתָךְ בְּעוֹלָם הָעֲתוֹנוֹת, וְאֲתָה מְחַלֵּיט לְסַתֵּם אֶת הָאֲזְנוֹיִם וְלַחֲשֵׁק שְׁפֵתִים וְלַעֲצֹר אֲצַבְּעוֹת מְלֵהֲקֵלִיד כָּל מִינֵי דְבָרִים, וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן ה', בְּאוֹתוֹ הָרַגַע אֲתָה עוֹמֵד בְּנִסְיֹן וְעוֹשֶׂה רְצוֹן הַשֵּׁם. וְלָפּוֹם צַעֲרָא אֲגָרָא' (אֲבוֹת פָּרָק ה מִשְׁנָה כג) - לְפִי הַצֵּעַר כָּכָה הַשְׂכָּר שְׁלָךְ, כְּכֹל שֶׁהֵיִצָּר הָרַע יוֹתֵר מִצִּיק לָךְ וּמִטְרִיד אוֹתָךְ וְלוֹחֵשׁ לָךְ שִׁיאֲתָה הוֹלֵךְ לְהִפְסִיד אֶת סְקוּפּ חַיִּיךָ, וְאִם אֲתָה לֹא תִגִּיד אֶת זֶה כְּכֹר עֲתוֹנָאִי אַחֵר יִגִּיד אֶת זֶה, וְאִיךָ תִתְקַדֵּם בְּקִרְיָה? וְעוֹד שְׁאָר בְּלְבוּלֵי מַח, וְאֲתָה מְסַלֵּק אֶת הַכֹּל וְעוֹמֵד בְּזֶה - אֲשַׁרְיָךְ שְׂזָכִיתָ לַעֲמֵד בְּנִסְיֹן. וְהַנְּסִיּוֹנוֹת הַלְלוּ הֵם מִצּוֹיִם כָּל הַזְּמַן.

אוֹתוֹ הַדְּבָר בְּשִׁמְרֵת שְׁבֵת, קָשָׁה לָךְ לְשֹׁמֵר שְׁבֵת, בְּמִיָּחַד מִי שֶׁחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה לְבַד וְהַמְשַׁפָּחָה שְׁלוֹ צְדִיָּן לֹא זָכוּ לָזֶה, וְהוּא רוֹאֶה שְׂכָלֵם מְחַלְלִים שְׁבֵת, נוֹסְעִים לַיִם, מְכוֹנְיֹת, רְקוּדִים, מוּזִיקָה, וְהוּא עוֹמֵד בְּנִסְיֹן הַקָּשָׁה - בְּכָל רַגַע שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הוּא מְקַדֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם וּשְׂכָרוֹ עַד אֵין קֶץ. וְהַנְּסִיּוֹן הַזֶּה מְגִיעַ לוֹ כָּל שְׁבוּעַ וְנִהְפֵךְ לְהִיּוֹת חֵלֶק מִשְׁגֵּרַת חַיִּיו, כָּל אֵלוֹ וְכִיּוֹצֵא בָהֶם הֵם 'נְסִיּוֹנוֹת הַקְּבוּעִים בַּחֶק', שֶׁנִּמְצְאוּ אֲצֶל כָּל אֶחָד בְּאִפְנֵי וּדְרָכִים שׁוֹנִים.

וְהַנְּסִיּוֹנוֹת הַקְּבוּעִים בַּחֶק' קִזְמִים בְּכָל רַגַע נְתוּן, לְכָל אָדָם יֵשׁ בְּכָל יוֹם 86,400 שְׁנִיּוֹת שֶׁהֵם 86,400 נְסִיּוֹנוֹת, כָּל רַגַע נְסִיּוֹן, שְׁבוּ הוּא צָרִיךְ לְבַחֵר מֶה לַעֲשׂוֹת בּוֹ וְאִיךָ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הָרַגַע בְּצוּרָה הַמוֹעִילָה וְהַתּוֹבָה בְּיוֹתֵר כְּפִי מֶה שֶׁמְצַפֶּה מֵאֲתָנוּ הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ.



### אִיךָ לַעֲלוֹת וְלְהִתְעַלּוֹת?

אַבְל יֵשׁ נְסִיּוֹנוֹת שֶׁהַקְּב"ה מְחַלֵּיט לְרוֹמֵם אֶת הָאָדָם הַרְבֵּה יוֹתֵר מִמֶּה שֶׁהוּא מְדַמֵּין וְחוֹשֵׁב, וְלִכְנֵן הוּא מְבִיא עֲלָיו נְסִיּוֹן קָשָׁה, נְסִיּוֹן הוּא מְלִשׁוֹן גַּם - כְּמוֹ דְגָל הַמוֹנֵף עַל מְקוֹם גְּבוּהָ, כְּמֵאֲמַר הַכְּתוּב "נִתְתָה לִירְאִיךָ גַם לְהַתְנוּסִס" (תְּהִלִּים טו, ו) כְּמוֹ שֶׁמְסַפֵּר בְּתוֹרָה שֶׁכִּשְׁקִבְלוֹ עִם יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֶנְשׁ שֶׁהִגִּיעוּ אֵלֶיהֶם "הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרְפִים" שֶׁבָּאוּ לְנִשְׁף אוֹתָם (בְּמִדְבָר כ"א, ו), וּמִשָּׁה רַבְּנּוּ הָרוּעָה הַנְּאָמָן, הַתְּפַלֵּל לְהַצִּלְתָם (שֵׁם פְּסוּק ז), אָמַר לוֹ הַקְּב"ה "עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף וְשִׁים עַל גַּם וְהִיָּה כָּל הַנִּשְׁוֵף וְרָאָה אוֹתוֹ וְחִי" (שֵׁם פְּסוּק ח), לְמַדְּנּוּ שֶׁגַם הוּא מְקוֹם גְּבוּהָ. וְזוֹ בְּדִיוֹק תְּכָלִית הַנְּסִיּוֹן - לְרוֹמֵם אוֹתָךְ

## לְמַה קָשָׁה לִי

וּלְהַגְבִּיחַ אוֹתָהּ לְדַרְגוֹת גְּבוּהוֹת, וּכְכֹל שֶׁהִנְסִיּוֹן קָשָׁה יוֹתֵר כִּכָּה הָאֲפָשְׁרוֹת לְעֵלוֹת בְּהַר ה' (עֵינֵי תְהִלִּים כד, ג) עוֹלָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר.



### הָאָבָא עֵנֶק

**בּוֹאוּ נִלְמַד קִצֵּת עַל הַנְּסִיּוֹנוֹת שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ הַמְּכַנֶּה 'הָאָדָם הַגָּדוֹל בְּעֵנֶקִים' (מִסֵּכַת סוֹפְרִים א פָּרָק א הֵלְכָה א), וְנִבְיִן אֵיךְ הוּא זָכָה לְהִיּוֹת הָרֹאשׁ לְכָל הַצְּדִיקִים (מְדַרְשׁ רַבָּה שִׁיר הַשִּׁירִים פְּרָשָׁה א סִימָן יג), 'וְהָיָה עֵקֶר הָאָבוֹת אֲשֶׁר מֵצָא ה' אוֹתוֹ כְּלַבְבוֹ לִיֶּסֶד אוֹתוֹ עוֹלָם אָמוֹנְתוֹ' (סֵפֶר עֲקֵדַת יִצְחָק עֲרָאמָה בְּרֵאשִׁית שְׁעַר יח פְּרֻשַׁת לָךְ לָךְ), וְאֶהוּבּוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (עֵינֵי אָבוֹת דְּרַבִּי נֶמָן פָּרָק מג), וְהִירָא אֱלֹקִים בְּדִרְגָּה הַכִּי גְבוּהָה, שְׁמֵן הַשָּׁמַיִם הַעִידוֹ עָלָיו שֶׁהוּא יָרָא אֱלֹקִים (בְּרֵאשִׁית כב, יב).**

**בְּמִשְׁנָה בְּמִסֵּכַת אָבוֹת (פָּרָק ה מִשְׁנָה ג) מוּבָא: 'עֲשֶׂרָה נְסִיּוֹנוֹת נִתְּנָסָה אַבְרָהָם וְעָמַד בְּכֹלָם' - עֲשֶׂרַת הַנְּסִיּוֹנוֹת הִלְלוּ הֵם כְּמוּבָן חוּץ מִשְׁאָר הַקְּשִׁיִּים וְהַעֲנִינִים שֶׁהָיוּ לוֹ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם. נִסְקָר סְקִירָה קְצָרָה עַל חֲיֵיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ וְנִרְאָה שֶׁבְּאֵמַת הָיוּ לוֹ הֶרְבֵּה יוֹתֵר מִעֲשֶׂרָה נְסִיּוֹנוֹת קְשִׁים בְּיוֹתֵר.**



### כַּמָּה נְסִיּוֹנוֹת הִתְּנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ?

**וְהַמְּפָרְשִׁים חֲלוּקִים אֵילוּ עֲשֶׂרָה נְסִיּוֹנוֹת עֲקָרִיִּים הָיוּ בְּחֲיָיו (רִשְׁבֵּ"ץ אָבוֹת שָׁם), כִּכָּר תַּחֲלַת חֲיָיו הָיְתָה בְּצִוְרָה קָשָׁה, מְבַדֶּדֶת, לֵאלֹא מִשְׁפָּחָה, קְרוֹבִים אוֹ חֲבֵרִים, שֶׁבִקֵּשׁ נִמְרוֹד לְהַרְגוֹ וְנִחְבָּא בְּקִרְקַע שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה שָׁנָה (פְּרָקֵי דְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר פָּרָק כו). בְּהַמְשָׁךְ יָמָיו הוּא נִעְצָר עַל אָמוֹנְתוֹ וּמִשְׁלִיכִים אוֹתוֹ לְכֹלָא לְעֶשֶׂר שָׁנִים (פְּרָקֵי דְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר שָׁם, וּבִבְבָא בְּתַרָּא דָף צא עֲמוּד א, וּכְרִשְׁבֵּ"ם שָׁם מְבַאֵר שֶׁיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁחֲבָשׁוּ נִמְרוֹד, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁחֲבָשׁוּ תַרַח אָבִיו שֶׁהָיָה מְאֻבָּד צְלָמָיו), וּמִתְמוֹדֵד עִם וּכְוִיחַ אַכְזָרִי עִם נִמְרוֹד הַרְשָׁע שֶׁמִּשְׁכַּנְעוֹ לְעַבֵּד עֲבוּדָה זָרָה (מְדַרְשׁ רַבָּה פְּרֻשַׁת נח פְּרָשָׁה לח, וְעֵינֵי מִסֵּכַת עֲבוּדָה זָרָה דָף ג עֲמוּד א), וְלֵאחֲרַי שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ מְנַצַּח בְּוִכּוּחַ הוּא מְשַׁלֵּךְ לְכַבְּשׁוֹן הָאֵשׁ (עֵינֵי פְסָחִים דָף קיח עֲמוּד א), כְּשֶׁנִּרְגַּע מִכָּל הַמְּאָרְעוֹת הִלְלוּ וְרוֹצְחָה לְשִׁבְתָּהּ בְּשִׁלְוָה, הַקְּב"ה מְצִוְהוּ "לָךְ לָךְ מְאָרְצָךְ וּמִמּוֹלְדֶתְךָ וּמִבְּיַת אָבִיךָ" (בְּרֵאשִׁית יב, א). הַגְּלוּת הַזֹּאת נִמְשָׁכָה זְמַן רַב, וְתוֹךְ כִּדֵּי הַגְּלוּת הוּא מִתְּנַסָּה בְּלִקְחֵת אֲשֶׁתוֹ הַצְּדִיקָה שָׂרָה אֲמֵנוּ לְבֵית פְּרַעֲזָה (בְּרֵאשִׁית יב, טו), וּבְלִקְחֵתָהּ שׁוֹב לְבֵית אָבִימֶלֶךְ (בְּרֵאשִׁית כ, ב), לְאַחַר מִכָּן הוּא מְכָרַח לְצֵאת מְלַחְמָה עִם אֲרַבְעַת הַמְּלָכִים שֶׁבְּרֵאשִׁים אֲמֶרְפֶּל (בְּרֵאשִׁית יד, א, וּפְסוּקֵי יד) שֶׁהוּא נִמְרוֹד (תַּרְגוּם הַמִּיחָס לְיוֹנָתָן בֵּן עֲזִיָּאֵל בְּרֵאשִׁית פָּרָק יד פְּסוּקֵי א), כִּיּוֹן שֶׁשָּׁבוּ אֶת לוֹט בֶּן אַחִיו (בְּרֵאשִׁית יד, יב), וְשׁוֹב מִתְּרַחֵק מִחֲיֵי**



## פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

שְׁקֵט, שְׁלוֹה וּמְנוּחָה. הוּא מִתְנַסֵּה פְּעָמִים בְּנִסְיוֹן הָרַעַב (מְדַרֵּשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ פְּרִשְׁתָּה מִסִּימָן ג), וְכִשְׁסוּף סוּף זֹכָה לְמַחְזָה אֱלֹקִי מֵרְאָה לוֹ הַקַּב"ה שֶׁעָבֹד אַרְבַּע מַלְכִּיּוֹת שִׁישְׁעָבְדוּ אֶת בְּנָיו (עֵינֵי בְּרֵאשִׁית טו, יג, וּבְמִדְרַשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ פְּרִשְׁתָּה מִדִּסִּימָן יט). יֵשׁ לוֹ נִסְיוֹן נוֹסֵף: הוּא עָקַר וְלֹא יָכוֹל לְהוֹלִיד (בְּרֵאשִׁית רַבָּה תַּאדוּר-אֶלְבֵּק פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ פְּרִשְׁתָּה מִדִּסִּימָן ג, וְאִמְנָם בְּאֶבֶן עֲזָרָא (בְּרֵאשִׁית פָּרָק יא פְּסוּק כט) כְּתִב שָׂרָק שָׂרָה הִיְתָה עֲקָרָה עֵינֵי שָׂם), וְגַם שָׂרָה אֲשֶׁתוֹ הִצְדִּיקָה עֲקָרָה (בְּרֵאשִׁית יא, ל), לִיְצַנֵּי הַדּוֹר צוֹחֲקִים עָלָיו שֶׁהוּא 'פְּרִידָה עֲקָרָה' (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פְּרִשְׁת וִירָא פְּרִשְׁתָּה נַג סִימָן י), וְהוּא נֶאֱלָץ לְקַחַת אִשָּׁה נוֹסֶפֶת, אוֹלֵי מִמֶּנָּה יִהְיֶה לוֹ זָרַע (בְּרֵאשִׁית טז, ב- ג). בְּגִיל תִּשְׁעִים וְתִשְׁעֵי נְצִטָּוָה עַל הַמִּילָה וּמָל אֶת עֲצָמוֹ וְאֶת בְּנוֹ יִשְׁמַעֵאל (בְּרֵאשִׁית יז, כד - כה), וְלֹא מִהֲרֵהָר לָמָּה אֱלֹקִים 'נִזְכָּר' רַק עֲכָשׁוּ כְּשֶׁאֲנִי כְּנֹה זָקֵן, אֲלֹא עוֹשֶׂה אֶת הַנְּתוּחַ לֵאלֹא אִמֵּר וּדְבָרִים. כְּשֶׁנּוֹלָד לוֹ יִצְחָק מִבְּזִים אוֹתוֹ לִיְצַנֵּי הַדּוֹר וְאוֹמְרִים: "מֵאֲבִימֶלֶךְ נִתְעַבְּרָה שָׂרָה" (רִש"י בְּרֵאשִׁית פָּרָק כה סִימָן יט), וְכִשְׁבָּנוּ יִשְׁמַעֵאל גָּדֵל הוּא סוֹטֵה מִדְּרָךְ הַיִּשְׂרָאֵל וְחוֹטֵא בְּשִׁלְשׁ הַעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת: עֲבוּדָה זָרָה, גְּלוּי עֲרִיּוֹת וְשִׁפְכוֹת דָּמִים (עֵינֵי רִש"י בְּרֵאשִׁית פָּרָק כא פְּסוּק ט) וְאֱלֹקִים מְצוּה לְשַׁלַּח אוֹתוֹ וְאֶת אִמּוֹ הַגֵּר (בְּרֵאשִׁית כא, יב - יד), הוּא מִתְנַחֵם בַּהֲבִטָּחָה הָאֱלֹקִית "כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא לָךְ זָרַע" (בְּרֵאשִׁית כא, יב), אֲךָ פְּתֹאֵם אֱלֹקִים מְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְהַעֲלוֹת אֶת יִצְחָק לְעוֹלָה (בְּרֵאשִׁית כב, ב), וְשׁוֹב בְּלֵי הַרְהוּרִים וּבְלֵי דְבוּרִים הוֹלֵךְ אֲבָרְהָם אֲבִינוֹ הַרְחֲמֵן שְׁבָאָבוֹת (מְדַרֵּשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת וִישְׁלַח פְּרִשְׁתָּה עַח סִימָן ח) וְעוֹשֶׂה. וְכִשְׁסוּף סוּף הוּא מְקַבֵּל אֶת הַתַּאֲרָ וְהַאֲשׁוּר "עֲתָה יִדְעָתִי כִי יִרָא אֱלֹקִים אֶתָּה" (בְּרֵאשִׁית כב, יב) וְעוֹמֵד בְּנִסְיוֹן הַעֲקָדָה, הוּא חוֹזֵר מִהַעֲקָדָה וּמִגְלָה שֶׁאֲשֶׁתוֹ הִצְדִּיקָה וְהִאֲהוּבָה שָׂרָה, מֵתָה 'בְּגִלְל' שֶׁשְׁמַעְזָה מִסְפּוֹר הַעֲקָדָה (רִש"י בְּרֵאשִׁית פָּרָק כג פְּסוּק ב), וְהִיא מְלֹאֵךְ הַמּוֹת מִתְרִיס כְּנִגְדוֹ שֶׁשָׂרָה מֵתָה בְּגִלְלוֹ, שֶׁהִרִי הוּא לְקַח אֶת יִצְחָק לְעֲקָדָה (עֵינֵי מְדַרֵּשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת חֵי שָׂרָה פְּרִשְׁתָּה נַח סִימָן ו), עַם כָּל הַצֵּעֵר שֶׁבְּדָבָר הוּא מְנַסֶּה לְאַרְגֵּן לוֹיָהּ וּמְחַפֵּשׁ קֶבֶר, וּבְעוֹד מֵתוֹ מוֹטֵל לְפָנָיו הוּא עוֹשֶׂה מִשָּׂא וּמִתֵּן עִם עֲפָרוֹן הַחֲמֵדָן שְׂרוּצָה סְכוּם עֲצוּם - "אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֶבֶר לְסַחֵר" (בְּרֵאשִׁית כג, טז) - שְׁזָה 768 קִילוֹ גֶרָם כֶּסֶף, שְׁזָה סְכוּם הַשְּׁנָה הַיּוֹם ל - 384,000 דוֹלָר עֶבֶר מִגְרָשׁ רִיק וּמְעָרַת קְבוּרָה! (מְדַרֵּשׁ רַבָּה הוֹצֵאת מְכוּן הַמְּדַרֵּשׁ הַמְּבָאָר פְּרִשְׁת חֵי שָׂרָה עֲמוּד תַּקְפָּה), וְעַם כָּל הַצֵּעֵר וְעֲגַמַת הַנֶּפֶשׁ הוּא לֹא מִהֲרֵהָר אֶפְלוֹ פְּעַם אַחַת מָה עִם הַהֲבִטָּחָה הָאֱלֹקִית "לְזָרַעְךָ נִתְתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת" (בְּרֵאשִׁית טו, יח), לָמָּה אֵינִי לִי אֶפְלוֹ קֶבֶר פְּשוֹט לְקַבֵּר אֶת אֲשֶׁתִּי הִצְדִּיקָה, שׁוּם הַרְהוּרִים וְשׁוּם מְחֻשְׁבוֹת.

הַסְקִירָה הַקְצָרָה הַזֶּה שֶׁל חֵי אֲבָרְהָם אֲבִינוֹ וְנִסְיוֹנֵינוּ נּוֹתֵנָת לָנוּ הַצָּחָה חֲטוּפָה שְׁלֵאֲבָרְהָם אֲבִינוֹ הָיוּ הַרְבֵּה יוֹתֵר מִעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת, וּבִאֲמַת הָיוּ לוֹ הַרְבֵּה יוֹתֵר מִכָּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁאֲנַחְנוּ מְדַמְיָנִים וְחוֹשְׁבִים.



# לְמַה קָשָׁה לִי

## אַכְזָבוֹת וּמְנוֹת יְקָרָה

וּנְסִבִיר...

חז"ל מגלים לנו שאברהם מגיר את האנשים ושרה מגירת את הנשים (בראשית רבה פרשת וישב פרשה פד סימן ד). מי שמתעסק בקרוב רחוקים או בגיור הוא יודע כמה נסיונות, אכזבות, כאבי ראש ובעיות יש על כל צעד ושעל, הוא לא רק עוסק בקרוב רחוקים אינטנסיבי אלא פותח את בית התבשיל הכי יקרתי בעולם. מנת פתיחה לערבים שמשתחוים לאבק רגליהם (עין רש"י בראשית פרק יח פסוק ד) היתה 'לשונות בחרדל' (בכא מציעא דף פו עמוד ב), ועוד שלל מיני 'מאפה בוטיק' המצעים לכל דורש חנם אין כסף (עין מדרש רבה פרשת וירא פרשה מח סימן יב). 'וכשהיה אדם נכנס אצלו, היה אומר לו: "שאל כל מה שאתה מבקש ואני נותן לך" (מדרש ילמדנו ילקוט תלמוד תורה - בראשית אות קג). והמחיר היחיד שהוא מבקש בתמורה שפירושה הוא האלקים (מדרש תנחומא פרשת לך לך סימן יב), לא פעם מגיעים אנשים נודניקים שמצייקים ומפריעים ומנצלים, כל הפעולות הללו הן נסיונות תמידיים שהיו גם כן לאברהם אבינו יום יום שעה שעה, ועמד בכלם ולא הרהר אחר מדותיו ותברך מרב אהבתו (עין רש"י אבות פ"ה מ"ג).



## הצפּרן החודרנית שלך

בואו נתבונן במלים האחרונות שהזכרנו והן מתוך דברי רש"י (שם): 'ולא הרהר אחר מדותיו ותברך מרב אהבתו' - הרבה אנשים אומרים ושרים: 'הקדוש ברוך הוא אֲנַחְנו אֹהֲבִים אוֹתָךְ', אָבֵל בָּרַגַע הָרֵאשׁוֹן שֶׁהוּא מְקַבֵּל אֶת הַנְּסִיּוֹן הַכִּי קָטָן - הוּא קָם בְּבִקְרָה יָחַף וְרָץ לְשֵׁרוּתִים מְסַכָּן, הַתֵּאֲפֵק לְשֵׁרוּתִים כֹּל הַלַּיְלָה, וְתוֹךְ כְּדֵי רִצְיָה הִנָּתַר בְּרָגַל שֵׁשׁ לוֹ בֵּה צִפְרָן חוֹדְרָנִית נִתְקַעָה בְּמִשְׁקוֹף, כְּאֲבִי תַפְתַּע עַל הַבִּקְרָה, הוּא כְּבָר מְקַלֵּל אֶת כָּל מִי שֶׁהוּא זוֹכֵר וּמְפִיר מִימּוֹת אָדָם הָרֵאשׁוֹן וְעַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת, וְהוּא כּוֹעֵס עַל הַבִּקְרָה טוֹב' הִנֵּה שֶׁנִּשְׁלַח לוֹ מִשְׁמַיִם. רַגַע, אָבֵל אֶתְמוֹל שָׂרַת: 'הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲנַחְנו אֹהֲבִים אוֹתָךְ', מַה קָרָה, בְּמִכָּה קִטְנָה בְּרָגַל אֶתְּהַ מִתְהַפֵּךְ? מַה יִּהְיֶה כְּשֶׁהַנְּסִיּוֹן יִהְיֶה יוֹתֵר גְּדוֹל? הַרְבֵּה אֲנָשִׁים לֹא יוֹדְעִים מַה זֶה אֶהְבֵּת הַשֵּׁם, וּמַה זֶה 'אֶהְבָּה' בְּכֻלָּל, כִּיּוֹם קוֹרְאִים לְתַאֲוָה 'אֶהְבָּה', וְכַפִּי שֶׁהַגְּדִיר אֶת זֶה רַבְּנוּ הַחֲזוֹן אִישׁ: "מַה שֶׁאֲצַל הַרְחוּקִים מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת קוֹרְאִים לָזֶה אֶהְבָּה, לְפִי הַתּוֹרָה זֶה אֶסוּרֵי כְּרִתוֹת" (ספר אמרי אפרים וולף עמוד מא, ועין בספר 'ואין למו מכשול' חלק ב איש וביתו עמוד 63 בהערות). זאת לא אהבת האחר, אלא אהבה עצמית אנכית ואגואיסטית, שהיא מספק את התאוות והדחפים שלו בצורה כזו או אחרת, כמו אדם שאומר

## פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

שֶׁהוּא אוֹהֵב בְּשָׂר, הוּא לֹא בְּאֵמַת אוֹהֵב בְּשָׂר, הוּא אוֹהֵב אֶת עֲצָמוֹ וְנִהְנֶה מֵהַחַוְיָה שְׂאֵכִילַת הַבְּשָׂר מְסֻפֶּקֶת לוֹ. כִּכָּה גַם בְּכֹל 'אֶהְבֶּה' שְׂכֵזוֹ.



### 'אֶהְבֶּה נִכְזָבַת'

וְלָכֵן גַּם כָּלפִי הַקַּב"ה יֵשׁ הִרְבֵּה אַנְשִׁים שֶׁמְשַׁתְּמָשִׁים בְּאֶהְבַת הַשֵּׁם בְּצוּרָה כְּזוֹ, לְסַפֵּק לְעֲצָמוֹ אֶת הַחַוְיָה הַמִּיֻּסְטִית שֶׁהֵשֵׁם אוֹהֵב אוֹתוֹ, וְשֶׁהַפֶּלֶ? הִיָּה בְּסֵדֶר כִּי הוּא אוֹמֵר 'בְּעֲזֵרַת הַשֵּׁם', וּבְרִגְעָה שֶׁהוּא לֹא מְקַבֵּל אֶת מֶה שֶׁהוּא חוֹשֵׁב שֶׁמְגִיעַ לוֹ, אוֹ שֶׁהוּא מְקַבֵּל קֶצֶת נְסִיוֹנוֹת מִשָּׁמַיִם - הוּא זוֹעֵף וְכוּעֵס עַל ה' וְעַל הַרְבָּנִים וְעַל הַדְּתִיִּים וְעַל כָּל דְּבָר. הוּא לֹא חוֹשֵׁב שֶׁזֶה נְסִיוֹן בְּשִׁבְלֵוֹ לְבַדֵּק הָאֵם הוּא בְּאֵמַת אוֹהֵב, אוֹ שֶׁהַכָּאֵב הַזֶּה הוּא לְכַפְרַת עֲוֹנוֹת, כֹּל זֶה לֹא מְעַנֵּן אוֹתוֹ וְגַם אֶהְבַת הַשֵּׁם לֹא כָּל כֵּן מְדַבְּרַת אֵלָיו, וְהָאֶהְבֶּה הַמְדַמְיֶנֶת שֶׁהוּא כְּאֵלוֹ אֶהֱבֵ אֶת הַשֵּׁם נִהְפָּכֶת ל'אֶהְבֶּה נִכְזָבַת', וְזֶה מֶה שֶׁהַכֹּתוּב אוֹמֵר "אוֹלַת אָדָם תִּסְלַף דְּרָכּוֹ וְעַל ה' יִזְעַף לְבוֹ" (מְשִׁלֵי יט, ג), אִם מְגִיעִים לָךְ כָּל מִיָּנִי קִשְׁיִים וּבְעֵיּוֹת אֵל תִּזְעַף עַל ה', תִּתְבּוֹנֵן וְתַחפֹּשׂ אִיזָה מְעִשֵׂה אוֹלַת וְטִפְשׁוֹת עֲשִׂיתָ שֶׁהַבַּאֲתָ עַל עֲצָמְךָ אֶת הַבְּעֵיּוֹת הָאֵלֶּה.



### חֲטִיפַת הָאִשָּׁה הַצַּדִּיקָה

אֲצֵל אַבְרָהָם אָבִינוּ הִיְתָה אֶהְבַת הַשֵּׁם אֲמִתִּית, הוּא מְתַנְסֶה בְּנְסִיוֹנוֹת הַקִּשְׁיִים בְּיוֹתֵר בְּרָמָה הָאִישִׁית, עַל חֲשׁוֹבוֹן הַקְּרוֹבִים שְׁלוֹ, לוֹקְחִים לוֹ אֶת אִשְׁתּוֹ לְמִלְךָ פְּרַעֲזָה הַפְּרוּץ, מִי רוֹאֶה שְׁחוֹטְפִים אֶת אִשְׁתּוֹ וְלֹא בָּא בְּטַעֲנוֹת לְאֵלִיקִים: "אִשְׁתִּי הִכִּי צְנוּעָה בְּעוֹלָם (עֵינִי בָּכָא מְצִיעָא דָּךְ פּוֹ עֲמוּד א), הִיא נְבִיאָה (עֵינִי מְגַלָּה דָּךְ יַד עֲמוּד א) וְצַדִּיקָה וְקִדּוּשָׁה, אִיךָ אַתָּה אֵלִיקִים נוֹתֵן שְׁנֵה יְקָרָה?" וְהַנְּסִיוֹן הַזֶּה חִזַּר עַל עֲצָמוֹ פַּעַם שְׁנֵי עַם אָבִימֶלֶךְ מְלִךְ גְּרָר שָׁגַם הוּא לוֹקַח אֶת שְׂרָה מֵאַבְרָהָם, וְאַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא מְהַרְהֵר אַחַר מְדוּתֵנוֹ יִתְבַּרְךָ מְרַב אֶהְבֶּתוֹ.



### לִישׁוֹן בְּמַלּוֹן בְּלִי לְשִׁלָּם

וּכְשֶׁנִּדְקַדַּק וְנִרְאָה נִמְצָא שֶׁבְּכֹל נְסִיוֹן שֶׁהִגִּיעַ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ הִיָּה לוֹ הִרְבֵּה מֶה לוֹמַר וְלִטְעֵן לְפָנָיו ה', הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ "לָךְ לָךְ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלְדֹתְךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ", "לָךְ לָךְ" - לְהַנְאִתְךָ וּלְטוֹבַתְךָ (רש"י בְּרֵאשִׁית פָּרָק יב

## לְמַה קֹשֶׁה לִי

פְּסוּק א), והוא מבטיח לו: "ואגדלה שמך והיה ברכה, ואברכה מברכך ומקלך אאר ונברכו בך כל משפחות האדמה" (בראשית יב, ב - ג), אתה תהיה מסדר כלכלית סוציאלית, חקתית וחברתית, כלם יאהבו אותך ואתה תהיה עשיר ומכבד ומברך, ומה באמת קורה בדרך? יש רעב בארץ, אין לו כסף לשלם אפלו עבור לינת הלילה (עין רש"י בראשית פרק יג פסוק ג ובספר פני דוד בראשית פרשת לך לך אות ט), ולוקחים לו את אשתו, וכשסוף סוף המצב הכלכלי משתפר יש לו סכסוך בין רועיו לרועי לוט בן אחיו המעציר את המצב המשפחתי (בראשית יג, ז), אויבי ה' רוצים להרג אותו ולכן הם שובים את לוט בן אחיו לסבת היותו בן אחי אברם, ואברם היותו חולק עליהם באמונת אלהות ופרסם ברבים אמונה הכוזבת אשר עמהם לכן שגאוהו כל האמות (הפסוק והקבלה בראשית פרשת לך לך פרק יד פסוק יב), ועוד ועוד נסיונות, ובכל אותם הזמנים אפלו פעם אחת לא חלף לו הרהור 'מה עם ההבטחה של אלקים?', הוא ידע שאם ה' אמר זה יהיה, "כי הוא אמר ויהי הוא צנה ויעמד" (תהלים לג, ט), ואם זה עדין לא, כנראה עדין לא הגיע הזמן מסבה כל שהיא. מי יכול לעמד בנסיונות ענקיים שכאלה? ולכן אברם אבינו נקרא "האדם הגדול בענקים" - כי מי שעומד בנסיונות ענקיים הוא בעצמו נהיה 'אדם ענק' ברונחניות.



### נְסִיּוֹת שְׁכֻמּוֹ

ואנו כננסים על גבי הענק הזה, צריכים ללמד משהו מהעמידה האדירה שלו בנסיונות! אם מגיע אליך נסיון כל שהוא תזכר: מאין באת? איזה סבא רבא היה לנו? ואת הכח הזה של העמידה בנסיונות ירשנו ממנו כל אחד לפי ענינו ונסיונותיו, שהקדוש ברוך הוא לא בא בטרוניה עם בריותיו (עבודה זרה דף ג עמוד א) ולא נותן לאדם נסיון שהוא לא יכול לעמד בו (עין רמב"ן בראשית פרק כב פסוק א). וכך אחד ונסיונותיו, אחד יש לו תאוה לגנבה, הוא רואה סיגריות - לוקח, רואה טלפון - לוקח, למה לא? למה שרק לו יהיה, ולא לי? אז הוא לוקח מפה ולוקח משם - הוא לא הולך ארבע אמות בלי נטילת ידים. או שלפעמים בעבודה הוא מוסיף שעות, או מחתים פרטים והולך לטייל, וזה גזל גמור, ואת הנטייה הזאת האדם חייב לעקר.



### השקרן...

השני יש לו נטייה לשקר, הוא לא יכול להשלים משפט בלי לדחף בו שני שקרים. פעם הגיעו לאיזה שקרן מדפלים ואמרו לו: "אם תגיד לנו עכשו שקר על המקום

## פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

בְּלִי לַחֲשׁב, תִּקְבַּל עֲשֶׂרָה שְׁקָלִים, מִיָּד הוּא אָמַר לָהֶם: "הַבְּטַחְתֶּם עֲשָׂרִים שְׁקָלִים!"  
יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁהִשְׁקִיר טְבוּעַ בְּדַמָּם, כֵּת שְׁקָרְנִים לֹא רוֹאֶה פְּנֵי שְׂכִינָה (סוֹטָה דף מב עמוד  
א), וְאֵת הַנְּטִיָּה הַזֹּאת הָאָדָם חַיֵּב לְעִבֹר עִם עֲצָמוֹ וְלַעֲקֹר אוֹתָהּ.

לְשִׁלְיֵשִׁי יֵשׁ נִסְיוֹן שֶׁהוּא רַכְלָן וּמְסַפֵּר לְשׁוֹן הָרָע. גַּם כֵּת מְסַפְּרֵי לְשׁוֹן הָרָע לֹא  
רוֹאֶה פְּנֵי שְׂכִינָה (סוֹטָה שם), וּבְכָל רִגְעַ הוּא בְּנִסְיוֹן תְּמִידִי הָאֵם לְפַתַּח אֵת הַפֶּה  
וְלִהְיֶיעַ לְשַׁעֲרֵי הַגִּיהֶנֶם אוֹ לְסַגֵּר אוֹתוֹ וְלִזְכּוֹת לְשֹׁכֵר אֵין סוֹפִי. יְדוּעִים דְּבַרֵי הַגֵּר "א  
(אָבֵן שְׁלֹמֹה פָּרָק ז סעיף א) 'שְׁבִכְל רִגְעַ וְרִגְעַ שְׁאָדָם חוֹסֵם פִּיּו זֹכָה בְּשִׁבִּילוֹ לְאוֹר הַגִּנוּז,  
שְׁאֵין מְלֵאָךְ וּבְרִיָּה יְכוֹלִים לְשַׁעֲר'. הַנְּסִיוֹנוֹת הַלְלוּ קִיָּמִים וּנְמַצָּאִים אֲצֵל כָּל אַחַד  
וְאֶחָת, וְהֵם כְּנִהְלוֹמִים הַפְּזוּרִים עַל פְּנֵי הָאָדָמָה שְׁצָרִיךְ רַק לְהַתְּכַוֵּף, לְהָרִים וְלִזְכּוֹת  
בָּהֶם. וְאֵם לֹא, הוּא עוֹבֵר עַל הַרְבֵּה עֲבֻרוֹת כְּמוֹ שְׁמִנָּה אוֹתָן הַחִפֵּץ חַיִּים בְּסִפְרוֹ.



### תְּהִי צְנוּעָה

אַחַד הַנְּסִיוֹנוֹת הַקְּשִׁים בְּיֹתֵר לְנָשִׁים זֶה עֲנִיָּן הַצְּנִיעוּת, וְכִשְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא  
בְּרָא אֵת הָאִשָּׁה כָּל אֶבֶר וְאֶבֶר שְׁפָרָא בָּהּ אָמַר לָהּ: "תְּהִי צְנוּעָה" (מְדַרֵּשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת  
בְּרֵאשִׁית פְּרָשָׁה יח סִימָן ב), וְכִשְׁהָאִשָּׁה מִתְּגַבֵּרַת וְלִמְרוֹת שֶׁהִיא רוֹצֶה לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּצוּרָה  
מְסִימָת הִיא מַחְלִיטָה לְהַתְּחַזֵּק וְלִשְׁמֹר אֵת עֲצָמָה יוֹתֵר לְכְבוֹד הַשֵּׁם, וְאוֹמְרַת לְקְדוּשׁ  
בְּרוּךְ הוּא: "יִשְׁתַּבַּח שְׁמֶךָ לְעַד, אֲנִי בָּאָה וְעוֹשֶׂה רְצוֹנְךָ כִּי אֲנִי אוֹהֶבֶת אוֹתְךָ", זֶה  
אוֹהֶבֶת הַשֵּׁם הָאֲמִתִּית וְקִיּוֹם מְצוֹת הַתּוֹרָה "וְאוֹהֶבֶת אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ" (דְּבָרִים ו, ה).

וְכִשְׁהָאָדָם יִגִּיעַ לְשָׁמִים יִהְיֶה כְּתוּב בְּסִפְרוֹ שֶׁל צְדִיקִים אֵת כָּל הַהַתְּגַבְּרִיּוֹת הַקְּשׁוֹת  
שָׁלוּ, 'בְּעֲשֶׂרָה נְסִיוֹנוֹת הַתְּנִסָּה פְּלוּנִי וְעָמַד בְּכִלְמִי, 'בְּעֲשָׂרִים נְסִיוֹנוֹת הַתְּנִסָּתָה  
פְּלוּנִית וְעָמַדָה בְּכִלְמִי'.



## חֲקֵי סְדוּם וְאַנְחָנוּ

# פְּרִשְׁת וִירָא

## חֲקֵי סְדוּם וְאַנְחָנוּ

### עֲבְרִיָן אוֹ שׁוֹמֵר חֵק?

בְּפִרְשָׁה זוֹ קוֹרְאִים עַל מִהְפַּכַת סְדוּם וְעֲמוּרָה (בְּרֵאשִׁית יט, כד וְהִלְאָה). הַמְהַפְּכָה שֶׁהַחֲרִיבָה אֶת סְדוּם עַד הַיְסוּד לֹא הִיְתָה סֵתֶם, אֲלָא בָּאָה אַחֲרֵי שְׂאֲנֵשֵׁי סְדוּם קִבְּלוּ אֶת הַתָּאֵר "רְעִים וְחֻטָּאִים לֵה' מָאד" (בְּרֵאשִׁית יג, ג). מְעַשִּׂיהֶם הִרְעִים גְּרָמוּ לָהֶם שְׁלֹא רַק שְׂנֵאָבְדוּ מַחֲיֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, אֲלָא נֵאָבְדוּ גַם לַחֲיֵי הָעוֹלָם הַבָּא, לְמִרוֹת שְׂנֵעֲנֵשׁוּ בְּעֵנֶשׁ קֶשֶׁה מִן הַשָּׁמַיִם.

### נִלְמַד עַל חֲקֵי סְדוּם הַמְבֹאָרִים בְּדַבְּרֵי רַבּוֹתֵינוּ:

**אֶסוּר גּוֹרֵף עַל הַכְּנָסַת אוֹרְחִים, וְהָעוֹבֵר עַל זֶה דִּינּוֹ מוֹת בְּמִיתָה מְשֻׁנָּה אוֹ בְּשִׂרְפָה** (עֵינֵי סְנֵהֲדָרִין דְּף קט עמוד ב, וּבְמִדְרַשׁ רַבֵּה פְּרִשְׁת וִירָא פְּרִשָׁה מִט סִימָן ה).

**כָּל אוֹרֵחַ שֶׁהִיָּה מְגִיעַ הָיוּ אוֹנָסִים אוֹתוֹ וּמִתְעַלְלִים בּוֹ** (עֵינֵי בְּמִדְרַשׁ רַבֵּה פְּרִשְׁת וִירָא פְּרִשָׁה נ סִימָן ה, וּבְרַד"ק בְּרֵאשִׁית פָּרָק יט פָּסוּק ה, וּבִסְפָר עֲקֻדַת יִצְחָק בְּרֵאשִׁית שְׁעַר כ פְּרִשְׁת וִירָא סִימָן טו).

**הַמֶּכֶה אֶת חֲבֵרוֹ וּמוֹצִיא לוֹ דָם, עַל הַמֶּכֶה לְשֵׁלֶם כֶּסֶף לַמֶּכֶה** (עֵינֵי בְּסֵנֵהֲדָרִין דְּף קט עמוד ב).

**הַמֶּכֶה אִשָּׁה מְעַבְּרַת וְהַפִּיל עֲבָרָה, צָרִיךְ לְעַבְּרָה שׁוֹב (שָׁם).**

**הַחוֹתֵף אֶזֶן חֲמוֹר חֲבֵרוֹ, לּוֹקַח אֶת הַחֲמוֹר עַד 'שֶׁתִּגְדֹּל' אֶזֶן הַחֲמוֹר מִחֲדָשׁ (שָׁם).**

**אֵלוּ מִקְצַת חֲקֵי סְדוּם...**

**וְצָרִיכִים לְהִבִּין שְׁמֵי שְׁלֹא הִיָּה מְקַיֵּם אֶת הַחֲקִים הוּא עֲבְרִיָן וְצָפוּי לְעֵנֵשִׁים הַקְּבוּעִים בַּחֵק, כְּעֵנֵשִׁי מוֹת אַכְזָרִיִּים וְכַדוּמָה.**

**וּמִסְפָּר בְּגִמְרָא (סְנֵהֲדָרִין דְּף קט עמוד ב) שֶׁהִיְתָה 'עֲבְרִינִית' אַחַת כְּזֹאת, הִיא בְּתוֹ שֶׁל לוֹט (מְדַרַשׁ אַגְדָּה פְּרִשְׁת וִירָא פָּרָק יח סִימָן כ), שֶׁחֻסָּה עַל עֵנִי שְׂגוּעַ בְּרַעַב, וְהַבִּיאָה לוֹ**

## פְּרִשְׁת וִירָא

בְּהַחְבֵּא אַכְל, כְּשֶׁגִּלּוּ אוֹתָהּ 'שׁוֹמְרֵי הַחֹק' הַסְּדוּמִיִּים, מְרַחוּ עַל גּוֹפָהּ דְּבִשׁ וְהַעֲמִידוּהָ בְּשִׁמְשׁ עַל הַחוּמָה בְּמִקּוֹם דְּבוּרִים, וְאַלְפֵי דְבוּרִים עֶקְצוּ אוֹתָהּ וְאַכְלוּ אוֹתָהּ עַד שְׁמִתָּהּ. וְזֶהוּ מַה שְׁאוּמֵר הַכְּתוּב: "אֲרָדָה נָא וְאֲרָאָה הַכְּצַעְקָתָהּ הַבְּאָה אֵלַי עֲשׂוּ כָּלָה" (בְּרֵאשִׁית יח, כא), זֹהֵי צַעְקָתָהּ שֶׁל אוֹתָהּ רִיבָה שְׁמִתָּהּ בִּיסוּרִים.

גַּם אַתֶּם אִם הֵייתֶם בְּסִדוּם וְרוֹצִים לְשָׁמֵר עַל הַחֹק, זֶה הַחֹק, וְהַחֹק מְחַיֵּב אֶת כְּלָמָם!!!



### חֻקֵי גְרַמְנִיָּה הַנְּאֻצִית

בְּבִקְרוֹ שֶׁל יוֹם כַּה בְּנִיטְסוֹן תִּשְׁכ"א (1961 לְמַנְיָנִים), נִפְתַּח מְשֻׁפֵּט אֵיִיכְמֵן בְּבֵית הַמְּשֻׁפֵּט בִּירוּשָׁלַיִם, וְבוֹ הַעֲמִד לְדִין הַפּוֹשֵׁעַ הַנְּאֻצִי הָאוֹבֵר - שְׁטוּרְמִבְּנִפִּיהֶרֶר (סגן-אלוף בֵּאס אס) 'אֲדוּלָף אֵיִיכְמֵן' עַל פִּי חֹק לְעֲשִׂית דִּין בְּנְאֻצִים וְכַעֲזוּרִיָּהֶם, בְּגִין מַעֲשָׂיו בְּשׂוֹאָה, שְׁבִסְיוֹמוֹ נִדוֹן לְמוֹת וְהוּצָא לְהוֹרֵג בְּתִלְיָה, לְאַחַר שֶׁעֲרַעְרוּ וּבִקְשָׁת הַחֲנִינָה שֶׁלוֹ נִדְחוּ.

אֲדוּלָף אֵיִיכְמֵן הָיָה מִבְּכִירֵי הַמַּנְגְּלוֹן הַנְּאֻצִי בְּגְרַמְנִיָּה, וּמֵהָאֲחֵרָאִים הָרֵאשִׁיִּים לְבַצּוּעָה בַּפְּעַל שֶׁל תְּכַנִּית ה'פְּתָרוֹן הַסּוֹפִי' לְהַשְׁמֵדֵת הַיְּהוּדִים בְּמַהֲלָךְ הַשׂוֹאָה. הוּא הָיָה אַחֲרָאִי מְטַעַם הַנְּאֻצִים עַל כָּל מְשֻׁלּוּחֵי הַרְכָּבוֹת וְהָאֲקָצִיּוֹת מְרַחְבֵי אֵירוּפָה אֶל מַחְנוֹת הַרְכוּז וְהַשְׁמֵדָה. בְּהַנְגְּרִיָּה הוּא נִהַל בְּמִישְׁרֵין אֶת הַשְּׁלּוּחַ, וְשִׁלַּח לְמוֹת כְּחֻצֵי מַלְיוֹן אִישׁ.

הַתְּבִיעָה הָרְאָתָה אֶת חֲלָקוֹ הַפְּעִיל שֶׁל אֵיִיכְמֵן בְּגֵרוּשׁ לְהַשְׁמֵדֵת יְהוּדִים בְּכָל רַחְבֵי אֵירוּפָה, הַחֲזוֹקְתָם בְּתַנְאִים לֹא אֲנוּשִׁיִּים וְרִצְיַחְתָם בְּשִׁטְתֵיּוֹת בְּמַטְרָה לְהַשְׁמֵדֵת הָעַם כְּלוֹ. הַסַּנְגוּרִיָּה לֹא נִסְתָּה כְּמַעַט לְטַעַן לְהַפְּרַכַת הָאֲרוּעִים אֲלָא נִסְתָּה לְצַמְצַם אֶת מַעֲרָבוֹת אֵיִיכְמֵן בְּמִקְרִים אֲלָה וְלְטַעַן: 'כִּי הוּא הָיָה "בְּרַג קָטָן בְּמַעֲרַכַת" וְאֵיִיכְמֵן רַק צִיַת לְפַקְדוֹת הַמְּמַשֵּׁל הַנְּאֻצִי, וְלֹא יְכוּל הָיָה לְהַפְּרֵר אוֹתוֹ בְּהִיּוֹתוֹ פְּקִיד נְמוּךְ דְּרָג, וְכִי הָאִשֶׁם הָעֵקָרִי בְּמֵאֲרָעוֹת הַשׂוֹאָה הָיָה הַמְּמַשֵּׁל הַגְּרַמְנִי וְלֹא מַעֲרָךְ הַפְּקִידוֹת שְׁלוֹ'.

הַטַּעַנָּה הַזֶּה שְׁאֵיִיכְמֵן הָיָה בְּסוֹף הַכָּל מְצִיַת לְפַקְדוֹת וְשׁוֹמֵר חֹק, מְצַאָה חֵן בְּעֵינֵי אֵיִיכְמֵן עֲצָמוֹ שְׁחִזֹר וְטַעַן בְּפִנֵי בֵית הַמְּשֻׁפֵּט: "אֲשַׁמְתִּי הִיא רַק צִיַתְנוּתִי לְחַק הַגְּרַמְנִי".

בְּשִׁכְנוּעַ הַעֲצָמִי הַזֶּה נִסָּה גַּם לְבַקֵּשׁ חֲנִינָה מֵהַנְּשִׂיא דְאָז בֶּן צְבִי, שֶׁחֲרַץ אֶת דִּינוֹ שֶׁל אֵיִיכְמֵן, וְכָתַב בְּפִתְק אֶת הַפְּסוּק מְסַפֵּר שְׁמוּאֵל (א, טו, לג) שְׁמִסְבִּיר אֶת הַתְּנַגְדוֹתוֹ

## חֲקֵי סְדוּם וְאַנְחָנוּ

לְחַנְיָנָה, "כִּי אֲשֶׁר שִׁפְלָה נְשִׁים חֲרָבָה, כֵּן תִּשְׁכַּל מְנַשִּׁים אִמָּךְ".



### מי מחליט?

וּכְשֶׁנִּתְבוֹנֵן בְּזֶה נִשְׁאֵל, מִי בְּאֵמֶת מַחְלִיט מֵה חֲקֵי וּמֵה לֹא? הֲרֵי חֲקֵי סְדוּם וְחֲקֵי גְרַמְנִיָּה הַנֶּאֱצִיית, הֵיוּ חֲקִים מְאֹד חֲקִיתִים בְּעֵינֵי הַמְּחֻקְקִים, אִיךָ אֶפְשֶׁר לְהַעֲנִישׁ מִיִּשְׁהוּ שֶׁהוּא שׁוֹמֵר חֵק?

הַתְּשׁוּבָה לְזֶה רְמוּזָה בַּפְּסוּק עֲצָמוֹ: "וַיֹּאמֶר ה' וְעַקַּת סְדוּם וְעַמְרָה כִּי רָבָה וְחִטָּאתָם כִּי כָבֵדָה מְאֹד" (בְּרֵאשִׁית יח, כ). הַבּוֹרָא תִּבְרָךְ שֶׁבָרָא אֶת הָעוֹלָם הַחֲלִיט שֶׁהַחֲקִים הִלְלוּ לֹא חֲקִיתִים. אֲלֵא "שִׁחֲטָאתָם כְּבִדָּה מְאֹד".

וּלְאַחַר כְּאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה מֵהַחֲרָבַת סְדוּם, בְּשָׁנַת ב' אֶלְפִים תמ"ח (2448) לְבְרִיאַת הָעוֹלָם, קִבְּלוּ עִם יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה.



### הַחֵק הַבִּינְיָאמִי

הַחֵק הַבִּינְיָאמִי שֶׁקִּים בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה, מְנַסֶּה לְשִׁמּוֹר עַל שְׁפִיּוֹת אֲנוּשִׁית לְקִיּוּם הָעוֹלָם, וְאֵלְמֵלֵא מוֹרָאָה שֶׁל מַלְכוּת אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ חִיִּים בְּלִעּוֹ" (אֲבוֹת פָּרָק ג' מִשְׁנָה ב), אֲבָל הַחֲקִים הָאֲנוּשִׁיִּים לֹא תְּמִיד צוֹדֵקִים, וְלֹא תְּמִיד נְכוֹנִים וְהַגּוֹנִים, וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁבְּכָל חֵק שֶׁמִּתְחַוֵּק בְּעוֹלָם, אִם רוֹצִים לְבַדֵּק אִם הוּא הַגּוֹן וְאִמְתִּי, צָרִיךְ לְבַדֵּק אוֹתוֹ לְפִי אֲמוֹת הַמְּדָה שֶׁל הַתּוֹרָה, וְלִשְׁאֵל אֶת גְּדוּלֵי הַתּוֹרָה עַל כָּל חֵק.



### הַקָּאָת הָאַרְצִי

בְּמִיָּחַד בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל הַחֲקִים צָרִיכִים וּמְחֻבָּבִים לְהִיּוֹת עַל פִּי דַעַת הַתּוֹרָה. כִּי בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַפִּיד עַל עוֹלוֹת אוֹ חֶסֶר צְדָק וּשְׂאָר עֲבֻרוֹת יוֹתֵר מִשְׂאָר מְקוֹמוֹת, וְכֵמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמְבַּ"ן (בְּרֵאשִׁית פָּרָק יט פְּסוּק ה'), לְשׁוֹ הַסִּבָּה שֶׁאֲנִישֵׁי סְדוּם נִעְנְשׁוּ לְמָרוֹת שֶׁהֵיוּ עוֹד רְשָׁעִים וְרָעִים וְחִטָּאִים בְּכָל הָעוֹלָם: 'כִּי מִשְׁפַּט סְדוּם הִיָּה לְמַעַלַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הִיא מְכַלֵּל נִחְלַת הַשָּׁם וְאִינָה סוֹבְלַת אֲנִישֵׁי תוֹעֵבוֹת'. וְכָל זְמַן שֶׁדְּנִים כָּאֵן שֶׁלֹּא לְפִי הַתּוֹרָה, מְחַלְלִים שֵׁם שְׁמַיִם, וּמְרִימִים יָד בַּתּוֹרַת מִשָּׁה (עֵיזוֹ בְּרַמְבַּ"ם הַלְכוֹת סְנֵהֲדָרִין פָּרָק כו הֲלָכָה ז', וּבִשְׁלַחַן עֲרוּךְ חֲשׁוֹן מִשְׁפַּט סִימָן כו סְעִיף א).



## פְּרִשְׁת וַיֵּרָא

זו הספּה שְׁאַנְחָנוּ רוֹאִים אֲנָשִׁים רַבִּים שֶׁהָאָרֶץ 'מְקִיָּאָה' אוֹתָם (עֵינֵי וַיִּקְרָא יח, כח), כִּי הָאָרֶץ הַזֹּאת הִיא "אָרֶץ אֲשֶׁר עֵינֵי אֱלֹקִיךָ בָּהּ מְרִשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה" (דְּבָרִים יא, יב), יֵשׁ בָּהּ הַשְּׁגָחָה יְתָרָה, וְהַחוּטָא בָּהּ כַּחוּטָא בְּפִלְטָרִין שֶׁל מֶלֶךְ (עֵינֵי בְּשׂוּ"ת מִשָּׁנָה הַלְכוֹת חֶלֶק יג סִמָּן קסז דְּבוּר הַמִּתְחִיל וּבְכָל).



### "וַתְּבֹאוּ וַתִּטְמְאוּ"

וּלְצַעֲרָנוּ הַיּוֹם רַב עִם יִשְׂרָאֵל בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת כְּהִלְכָתָם, יֵשׁ אֲפֹלוּ עָרִים מְסִימוֹת שְׁמִנְסוֹת לְמַחֵק כָּל סִמָּן יְהוּדִי "וְלֹא יִזְכֹּר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד" (תְּהִלִּים פג, ה), וְעַל חֶלְקָם נֶאֱמַר הַכָּתוּב: "וַתְּבֹאוּ וַתִּטְמְאוּ אֶת אֲרֶצִי וַנְּחַלְתִּי שְׁמִתָּם לְתוֹעֵבָה" (יְרֵמְיָהּ ב, ז), וּבְרוּךְ הַשֵּׁם שֶׁיֵּשׁ יוֹתֵר מִעֲשָׂרָה צְדִיקִים בְּכָל עִיר שֶׁיְכוּלִים לְהִגֵּן עַל כָּל הָעִיר (עֵינֵי בְּרֵאשִׁית יח, לב). וְזוֹ הַהֲתִיחֶסוּת שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְיַחֵס לְכָל אֶחָד וְאַחַת הַשׁוֹמְרִים תּוֹרָה וּמִצְוֹת, שֶׁבְּזִכּוֹתָם הָעוֹלָם לֹא נִחְרַב, וְכִמוֹ שֶׁאֲמָרוּ חֲזוֹ"ל (בְּקִדּוּשֵׁינֵינוּ דף מ עמוד ב) 'עֲשֵׂה מִצְוָה אַחַת אֲשֶׁרִיו שֶׁהִכְרִיעַ אוֹתוֹ וְאֵת כָּל הָעוֹלָם לְכַף זְכוּת'. כָּל לְמוֹד תּוֹרָה, כָּל הַתְּחִינּוֹת בְּעֵינֵינוּ קִדְשָׁה, שְׁמִירַת שְׁבֵת, כְּשֵׁרוֹת וְעוֹד, שׁוֹמְרִים וּמְגַנְּיִם עַל כָּלֵל שְׂאֵר עֲמֻנוֹ. וְאֲשֶׁרֵי הַזּוֹכִים וְהַזּוֹכוֹת לְשֹׁמֵר אֶת כָּרָם בֵּית יִשְׂרָאֵל.



## הָאָרוֹר וְהַבְּרוּךְ הַחַיָּה וְהָאָדָם

# פְּרֻשַׁת חַיֵּי שָׂרָה

## הָאָרוֹר וְהַבְּרוּךְ הַחַיָּה וְהָאָדָם

### מִיתַת שָׂרָה

הַפְּרֻשָּׁה מִתְחִילָה בְּמִיתַת שָׂרָה אֲמֵנוּ, שָׂרָה אֲמֵנוּ לֹא מָתָה סֶתֶם, הִיא מָתָה בְּפִתְאוּמִיּוֹת, כְּשֶׁשְׁמַעָה עַל עֲקֻרַת יִצְחָק, מְרַב צֶעַר (פְּרָקִי דְרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר חוֹרֵב פְּרָק לֹא, וּבְרַש"י בְּרֵאשִׁית פְּרָק כֵּג פְּסוּק ב.).

וְאוֹמֵר הַכָּתוּב "וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסֹפֵד לְשָׂרָה" (בְּרֵאשִׁית כֵּג, ב), מֵהֵיכָן בָּא? מֵהָרֵם הַמּוֹרִיָּה (פְּרָקִי דְרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר שָׁם). וְאַבְרָהָם אָבִינוּ אַחֲרֵי שֶׁהוּא מִתְבַּשֵּׁר בְּבִשּׁוּרֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁאֵלֵקִים אוֹמֵר לוֹ "עֲתָה יִדְעָתִי כִּי יֵרָא אֱלֹהִים אֶתָּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בְּנֶךְ אֶת יִצְחָק מִמֶּנִּי" (בְּרֵאשִׁית כֵּב, יב), הוּא שְׂמַח, אַחֲרֵי הוֹדְעָה כּוֹז מִשְׂמִיִּם, נִרְאָה שֶׁהִסְתִּימָה לָּהּ סִדְרַת הַנְּסִיּוֹנוֹת, אָבֵל כְּשֶׁהוּא מְגִיעַ לְבֵיתוֹ, הוּא מוֹצֵא אֶת אִשְׁתּוֹ הָאֵהוּבָה מָתָה, הַצֶּעַר וְהַכָּאֵב עֲצוּמִים, אֵין אִשָּׁה מָתָה אֲלֹא לְבַעֲלָהּ (סְנֵהֲרִין דָּף כֵּב עֲמוּד ב), וּבְמִיָּחָד אִשָּׁה צְדִיקָה כּוֹז שֶׁהִיָּתָה גְדוֹלָה מְאֹד אֲבִינוּ בְּנִבּוּאָה (רַש"י בְּרֵאשִׁית פְּרָק כֹּא פְּסוּק יב). וְהַמְחַשְּׁבָה הָאֲנוּשִׁית הַפְּשׁוּטָה הִיא 'זוֹ תוֹרָה זֹזוּ שְׂכָרָה'? (בְּרֵאשִׁית דָּף סֹא עֲמוּד ב), 'הָרִי כְּבֵר עֲמֻדָתִי בְּנִסְיוֹן הַקֶּשֶׁה בְּיֹתֵר, לָמָּה דּוֹקָא עֲכָשׁוּ מָתָה שָׂרָה?' וְאַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא מֵהֲרֵהָ, וּמִנְסִיוֹן לְנִסְיוֹן הוּא נִכְנָס לְנִסְיוֹן קֶשֶׁה בְּיֹתֵר, שְׂבִשְׂעָה שְׂמֵתוֹ מוֹטֵל לְפָנָיו וְהַצֶּעַר גְּדוֹל, אֵין לוֹ מְקוֹם לְקַבֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ.



### קְבוּרַת שָׂרָה

וְאַבְרָהָם אָבִינוּ עוֹבֵר וּמִתְגַּבֵּר עַל הַכָּאֵב הַנּוֹרָא, וּמִתְחִיל לְהַתְמַקֵּחַ עִם עֶפְרוֹן צֵר הָעֵינ, שֶׁמִּנְצֵל אֶת הַמַּצָּב הָרְגִישׁ וְדוֹרֵשׁ "אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁקֵל כֶּסֶף עֵבֶר לְסַחֵר" (בְּרֵאשִׁית כג, טז) שָׁזָה הַיּוֹם 384,000 דוֹלָר (עֵין מְדַרְשׁ רַבָּה פְּרֻשַׁת חַיֵּי שָׂרָה פְּרֻשָּׁה נח סִימָן ז הוֹצֵאת מְכוֹן הַמְדַרְשׁ הַמְבַּאֵר עֲמוּד תְּקִפָּה) עֵבֶר מְגִרֵשׁ רִיק וּמְעֵרַת קְבוּרָה. וְהוּא בּוֹכָה (בְּרֵאשִׁית כג, ב) וּמְשַׁלֵּם, וְלֹא מֵהֲרֵהָ אַחֲרֵי מְדוּתָיו שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

## פְּרִשְׁת חַיֵּי שָׂרָה

וּכְשֶׁנִּתְבוּנָה בְּזֶה נִזְכָּה לְמָה שֶׁמְלַמֵּד אוֹתָנוּ הַרְמַח"ל הַקְדוּשׁ (בְּסֵפֶר דְּרָךְ עַץ הַחַיִּים הוֹצֵאת אוֹרוֹת חַיִּים עֲמוּד קפז) סוּד גְּדוֹל וְנִפְלֵא, שֶׁהַתְּרוּפָה הַיּוֹתֵר גְּדוֹלָה וְחִזְקָה שֶׁנִּזְכָּר לְהַמְצִיא כְּנֶגֶד הַיֵּצֵר הָרַע, שֶׁיַּעֲמֵד אָדָם בְּכָל יוֹם לְפָחוֹת שְׂעָה אַחַת וַיִּבְקֶשׁ בְּלִבּוֹ: מָה עָשׂוּ הָרֵאשׁוֹנִים אַבוֹת הָעוֹלָם שֶׁכָּפַד חֶשֶׁק ה' בָּהֶם. וַיַּעֲלֶה בְּשִׁכְלוֹ מַה טוֹב לְאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו לַעֲשׂוֹת כֵּן גַּם הוּא וְטוֹב לוֹ.



### דִּכְאוּן? לֹא בְּמַחְנֵנו!

אַחֲרֵי קְבוּרַת שָׂרָה אַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא שׁוֹקֵעַ חֲלִילָה בְּדִכְאוּן, אֲצֵל יְרֵאֵי ה' וְאוֹהֲבֵי ה' כְּאַבְרָהָם אָבִינוּ אֵין מִשְׁגַּח כְּזֶה. הוּא שׁוֹלַח אֶת אֱלִיעֶזֶר לְמַצָּא אִשָּׁה לְיִצְחָק (בְּרֵאשִׁית כד, ד), שְׁחֹבֵת הָאָב לְהַשִּׁיא לְבָנוּ אִשָּׁה (קְדוּשֵׁין דָּף כט עֲמוּד א). וְאֱלִיעֶזֶר לֹא הִיָּה סֵתֵם שְׁלִיחַ, הוּא "דִּמְשֶׁק אֱלִיעֶזֶר" (בְּרֵאשִׁית טו, ב), שְׁדוּלָה וּמִשְׁקָה מִתּוֹרַת רַבּוֹ לְאַחֲרִים (יּוֹמָא דָּף כח עֲמוּד ב). אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁלְמַרּוֹת כָּל מַעֲשֵׂה הַחֶסֶד שֶׁלוֹ הָיָה זָקֵן וְיוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה (יּוֹמָא דָּף כח עֲמוּד ב), וְאָמְרוּ בְּגִמְרָא (עֲבוּדָה זָרָה דָּף יד עֲמוּד ב) שְׂאֲרַבַּע מֵאוֹת פְּרָקִים הָיוּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ רַק בְּמִסְכַּת עֲבוּדָה זָרָה, שְׁכִיּוֹם יֵשׁ לָנוּ רַק חֲמֵשֶׁה פְּרָקִים מִמֶּנָּה. וְאֵת כָּל הַתּוֹרָה הָאֲדִירָה הַזֶּה הָיָה אֱלִיעֶזֶר עֹבְדוֹ מִפִּיץ לְאַחֲרִים וּמְזַכֶּה אֶת הָרַבִּים. וְאַבְרָהָם אָבִינוּ מְצָוָה אוֹתוֹ "אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבְנֵי מִבְּנוֹת הַפְּנַעֲנֵי אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ כִּי אֵל אֲרֻצֵּי וְאֵל מוֹלְדֵתִי תִלְדָּ" (בְּרֵאשִׁית כד, ג - ד). בְּמִדְרָשׁ (רַבָּה פְּרִשְׁת חַיֵּי שָׂרָה פְּרָשָׁה גט סִימָן ט) מְסַפֵּר שֶׁאֱלִיעֶזֶר שָׁם עֵין עַל יִצְחָק, כִּי הֵיטָה לוֹ בֵּת וְהוּא רָצָה שֶׁהִיא תִתְחַתֵּן עִם יִצְחָק, וְהוּא חָשַׁב בְּלִבּוֹ שֶׁהַשְּׂדוּף הַזֶּה בְּיָדָיו בְּבַחֲבִיב עֲנֻבֵי הַגֶּפֶן בְּעֲנֻבֵי הַגֶּפֶן דָּבָר נָאֵה וּמִתְקַבֵּל (פְּסָחִים דָּף מט עֲמוּד א) שֶׁהָרִי בֵּתוֹ הִיא בֵּת תְּלִמִּיד חֶכֶם הַמִּתְאַיֵּמָה לְתִלְמִיד חֶכֶם (שָׁם), וְהוּא חָשַׁב לְהַצִּיעַ אֶת הַשְּׂדוּף הַזֶּה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, אֲבָל הוּא רֹאֵה שֶׁאַבְרָהָם רּוֹצֵה מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ, אִזּוֹ הוּא שׁוֹאֵל "אוֹלֵי לֹא תֵאָבֵה הָאִשָּׁה לְלֶכֶת אַחֲרַי" (בְּרֵאשִׁית כד, ה), וְהוּא שׁוֹאֵל עַל הַצֵּעַת הַשְּׂדוּף שֶׁהֵיטָה נִרְאִית לוֹ: "לְמָה שֶׁלֹּא נִהְיָה מְחַתְנִים? הָרַב וְהַמְשַׁב"ק (וְהַמְשַׁמֵּשׁ בְּקִדְשׁ), יֵשׁ שְׂדוּף יוֹתֵר נָאֵה מִזֶּה?". וְאַבְרָהָם אָבִינוּ מְסַרְבַּ בְּתַקְפָּה לְהַצִּיעַ וְאוֹמֵר לוֹ אֶת דְּעַתּוֹ עַל הַשְּׂדוּף הַזֶּה בְּמִשְׁפָּט אֶחָד: "אַתָּה אָרוּר וּבְנֵי בְרוּךְ, וְאֵין אָרוּר מִתְדַבֵּק בְּבְרוּךְ", אֵתָּה מְכַנְעֵן שֶׁהַתְּקַלֵּל "אָרוּר כְּנֻעַן" (בְּרֵאשִׁית ט, כה) אֵתָּה לֹא שִׁיָּד אֵלֵי, אֲפִלוּ שֶׁאַתָּה הַתְּלִמִּיד הַכִּי מְצַטִּין שְׁלִי, וּמְפָרְסִם אֶת הַתּוֹרָה שְׁלִי, אֲנַחְנוּ פְּשוֹט לֹא מִתְאַיִמִים.



## הָאָרוֹר וְהַבְּרוּךְ הַחַיָּה וְהָאָדָם

### גִּזְעוֹנוֹת?

וְהַמְשַׁפֵּט הִנֵּה נִרְאָה לְכַאוֹרָה גִּזְעוֹנִי, וְלֹא מוֹכֵן, לָמָּה? לָמָּה לֹא לְהִתְחַתֵּן? הֲרִי אֲלִיעֶזֶר נִרְאָה צָדִיק שֶׁבְּצַדִּיקִים?

בּוֹאוּ וּנְגַלֶּה אֶת הָעֵמֶק הַנִּפְלֵא וְהַמְדָּהִים "בְּאָרוֹר כְּנָעַן", וְאֵת הָרְאִיָּה הַמְדָּהִימָה שֶׁל אַבְרָהָם אַבְיָנוּ.

בְּפָרְקֵי דְרָבִי אֲלִיעֶזֶר (פָּרָק 10) מוֹכָא: "וּמַהֲיֵכֵן הִיָּה עֲבָדוֹ, אֲלֵא שְׁכִינֵן שִׁיָּצָא מֵאוֹר כְּשָׂדִים בָּאוּ כָּל גְּדוּלֵי הַדּוֹר לְתַנּוּן לֹא מִתְנַוֵּת, וְלִקְחָה נִמְרוֹד עֲבָדוֹ אֲלִיעֶזֶר וּנְתַנּוּ לוֹ עֶבֶד עוֹלָם, וְכִשְׁגָּמַל חֹסֵד לִיִּצְחָק הוֹצִיאוֹ לְחֵרוֹת, וּנְתַנּוּ לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁכָרוֹ בְּעוֹלָם הִנֵּה וְקִיָּמוֹ לְמַלְךְ, וְהוּא עוֹג מְלֶךְ הַבְּשָׁן."

### שְׂמֵעָתֶם?

עוֹג מְלֶךְ הַבְּשָׁן שָׂרְצָה לְקַבֵּר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּעוֹדָם בְּחַיִּים (עֵינֵי בְּרִכּוֹת דָּף נד עמוד ב), הוּא אֲלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם.



### הַתְּלִמִּיד הַמְּתַמִּיד

וְהַשְּׂאֵלָה הַמְּתַבְּקֶשֶׁת, רְגַע, אֲלִיעֶזֶר הַמְּתַמִּיד הַגְּדוֹל שְׂדוּלָה וּמִשְׁקָה מִתּוֹרַת רַבּוֹ לְאַחֲרִים, מְזַכֵּה הַרְבִּים הַגְּדוֹל, הָאִישׁ הַמֵּיֶחֶד, הַנְּאָמֵן, מֵה קָרָה לוֹ פְּתָאוֹם, אֵיךְ הוּא נִהְפֵּךְ לְעוֹג מְלֶךְ הַבְּשָׁן, שֶׁכָּאֲרַבַּע מֵאוֹת שָׁנָה אַחַר כֶּף הוּא רוֹצֵה לְהַרְגֵּ אֶת הַצְּאֲצָאִים שֶׁל אֲדוֹנוֹ אַבְרָהָם אַבְיָנוּ? וּבִכֵּן זֹאת בְּדִיוֹק הַנִּקְנָה שְׂאָמַר לוֹ אַבְרָהָם אַבְיָנוּ: "אַתָּה אָרוֹר, וְאֵין אָרוֹר מִתְדַבֵּק בְּבְרוּךְ". אָרוֹר וּבְרוּךְ זֶה לֹא רַק כִּמוֹ שֶׁאַנְחֵנוּ מְבִינִים שְׂאָרוֹר - הַכּוֹנֵה לְאָדָם מְקַלֵּל, בְּלִי מְזֵל, וְ'בְרוּךְ' - הַכּוֹנֵה לְאָדָם שֶׁהַמְּזֵל מֵאִיר לוֹ פְּנִים, אֲלֵא 'אָרוֹר' זוֹ מְצִיאוֹת שֶׁהָאָדָם הִנֵּה, אוֹתוֹ הַחֲלֵק הַרוֹחֲנִי שְׂמַחִיָּה אוֹתוֹ, שִׁיךְ יוֹתֵר לְצַד הַטְּמָאָה מֵאֲשֶׁר לְצַד הַקְּדוּשָׁה, וְלִכֵּן הַמְּצִיאוֹת שֶׁלוֹ לֹא יִכּוֹלָה כְּמַעֲט לְהִשְׁתַּנּוֹת. וְ'בְרוּךְ' - הוּא אָדָם שִׁיּוֹבֵק מִכַּחוֹת הַקְּדוּשָׁה, כְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב "בְּרוּךְ הַגְּבַר אֲשֶׁר יִבְטַח בֵּה' וְהִיָּה הַשֵּׁם מְבִטְחוֹ" (יְרֵמְיָה יו, ז), כְּשֶׁהִיָּה הַשֵּׁם מְבִטְחוֹ, הוּא יוֹבֵק מִכַּחוֹת הַקְּדוּשָׁה. וְלִכֵּן אוֹמֵר לוֹ אַבְרָהָם: אַנְחֵנוּ שְׁנֵי הַפְּכִים, וְלֹא מִשְׁנֵה כְּמָה אַתָּה תִּלְמַד תּוֹרָה וְכְמָה אַתָּה תַעֲשֶׂה זְכוּי הַרְבִּים וְכְמָה תִּהְיֶה דוּלָה וּמִשְׁקָה דְבָרֵי תּוֹרָה לְאַחֲרִים, אַתָּה לֹא תִשְׁתַּנֶּה. וְכִמוֹ שֶׁהַמְּצִיאוֹת הוֹכִיחָה, אַבְרָהָם אַבְיָנוּ צָדִק בְּהַבְּחִנָּה שֶׁלוֹ, שֶׁהֲרִי אֲלִיעֶזֶר "עֲבָדוֹ זֶקֶן בֵּיתוֹ הַמְּשַׁל כְּכֹל אֲשֶׁר לוֹ" - נִהְפֵּךְ לְאֶחָד מִשׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל הַגְּדוֹלִים - עוֹג מְלֶךְ הַבְּשָׁן - שְׂרוֹצֵה לְהַרְגֵּ בְּמִיתָה מְשֻׁנָּה אֶת הַצְּאֲצָאִים שֶׁל

## פְּרִשְׁת חַיֵּי שָׂרָה

אֲבָרְהָם אָבִינוּ, בְּאֲכֻזְרֵיּוֹת, בְּלִי חֲמֵלָה, בְּלִי רַחֲמִים. כִּי זֹאת הִמְצִיאֹת שֶׁל אָרוּר, הוּא לֹא מִשְׁתַּנָּה.



### אָרוּר וּבְרוּךְ

עַכְשָׁו יְדִידֵי וְאֶהוּבֵי, גִּלְךָ בְּזִרְיוֹת לְסִפְרֵי דְבָרִים בְּפְרִשְׁת כִּי תְבוֹא (פָּרָק כו), שֵׁם מוּבָא שְׁעַם יִשְׂרָאֵל עֲמָדוֹ בֵּין שְׁנֵי הָרִים, "אֵלֶּה יַעֲמְדוּ לְבָרֶךְ אֶת הָעָם עַל הַר גְּרִזִים. וְאֵלֶּה יַעֲמְדוּ עַל הַקְּלָלָה בְּהַר עֵיבָל" (דְּבָרִים כו, יב - יג) "וְעָנוּ הַלְוִיִּם וְאָמְרוּ אֶל כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל" (שָׁם פְּסוּק יד) הַלְוִיִּם פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: "אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמִסְכָּה, אָרוּר מְקַלֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ, אָרוּר מְסִיג גְּבוּל רֵעֵהוּ", כָּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ הוּא לֹא סֵתָם יִהְיֶה מְקַלֵּל, שְׂלֵא יִהְיֶה לוֹ מִזֵּל, וְשִׁפְלֵי בְּדַרְךָ לְעַבֹּדָה, אוֹ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ צַפְרָן חוֹדְרָנִית, אֲלֵא זֶה אוֹתוֹ אָרוּר שֶׁאָמַר אֲבָרְהָם אָבִינוּ לְאַלְיַעֲזָר: "אֲתָהּ אָרוּר, וְאִין אָרוּר מִתְדַבֵּק בְּבְרוּךְ" - וְהַכּוֹנֵה הִיא שְׁבַמְעֵשִׁים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה הוּא מְסַלֵּק אֶת נִשְׁמַתוֹ מִהֵינִיקָה מִמְקוֹר הַקְּדוּשָׁה וּמְכַנְּסֵי אוֹתָהּ שֶׁתִּקְבַּל אֶת כַּח הַחַיּוֹת שֶׁלָּהּ מִמְקוֹרוֹת הַטְּמֵאָה, וְהוּא מִתְרַחֵק מֵהֶשֶׁם, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַתֵּיר אֶת פְּנֵיו מִמֶּנּוּ (עֵין דְּבָרִים לא, יח).



### כַּחוֹת הַטְּמֵאָה

וְאִם נִתְבוֹנֵן נִרְאֶה שֶׁבֵּין כָּל הָאָרוּרִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ בְּהַר עֵיבָל אָמְרוּ הַלְוִיִּם "אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יִקִּים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאָמַר כָּל הָעָם אִמֵּן" (דְּבָרִים כו, כו), וּבְאָרוּר בְּמִדְרָשׁ (רַבֵּה פְּרִשְׁת קְדוּשִׁים פְּרָשָׁה כה סִימָן א) יְכוּל לְהַקִּים אֶת הַתּוֹרָה וְלֹא יִקִּים, יְכוּל לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים וְלֹא זָכָה הוּא בְּכֻלָּל אָרוּר. וְשׁוּב, זֶה לֹא סֵתָם קְלָלָה אֲלֵא שֶׁהִמְצִיאֹת הַרוֹחַנִית שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם מִשְׁתַּנָּה וְהוּא עוֹבֵר לְכַחוֹת הַטְּמֵאָה.

לְצַעֲרָנוּ רָאִינוּ אֶת זֶה בְּעֵינֵינוּ לֹא פַעַם אַחַת, שֵׁשׁ אֲנָשִׁים שֶׁכָּל כֶּף שְׁקוּעִים בְּעַמְקֵי הַקְּלָלָה הִזּוּ שֶׁל 'אָרוּר', שֶׁהֵם לֹא מְסַגְּלִים לְשִׁמְעַ דְּבָרֵי תּוֹרָה אוֹ עֲנִינִים שֶׁל קְדוּשָׁה, וְהֵם גַּם לֹא יְכוּלִים לְהִיּוֹת לִיד אֲנָשִׁים צְדִיקִים וְקְדוּשִׁים, וְזֶה בְּדִיוֹק בְּגִלְלֵי הַסִּבָּה 'שֶׁאִין אָרוּר מִתְדַבֵּק בְּבְרוּךְ', וְכֻלָּל שֶׁהָאָדָם יוֹתֵר נוֹפֵל בְּחַטָּאִים וְעַבְרוֹת, הוּא נִהְיֶה יוֹתֵר טְמֵא וְיוֹתֵר אָרוּר, שֶׁכִּדִּי לְצַאת מִעַמְקֵי הַטְּמֵאָה וְהַקְּלָלָה שֶׁהוּא נִמְצָא בָּהּ הוּא יִצְטָרֵךְ לְעַבֹד קֶשֶׁה מְאֹד.

## הָאָרוֹר וְהַבְּרוּךְ הַחַיָּה וְהָאָדָם

וְהַבְּחִירָה בְּיַד כָּל אֶחָד וְאֶחָד הָאֵם נִשְׁמְתוּ תְהִיָּה מַחְבֵּרֵת לְצַד הַקְּדוּשָׁה וְהַבְּרָכָה אוֹ חֲלִילָה לְצַד הַטְּמָאָה וְהַקְּלָלָה. ה' יִצְיֵלְנוּ.



### כְּנִיעַת כַּחוֹת הַטְּמָאָה

נִחְזֹר חֲזָרָה אֶל אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם - עַד עַכְשָׁיו הַסִּבְרָנוּ אִיךָ הוּא נִהְפֵּךְ לְעוֹג מְלֶךְ הַבְּשָׁן, כְּעַת נִנְסָה לְהִבִּין אִיךָ הוּא הָיָה אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם, הֲלֹא מְצִיאֹתוֹ הִיא שֶׁנִּשְׁמְתוּ שְׂיִכַת לְכַחוֹת הַטְּמָאָה, וְאִם כֵּן אִיךָ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהוּא הָיָה הָעֶבֶד הַנֶּאֱמָן שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ?

מִלְבַּד הַתְּרוּץ הַפְּשוּט, שֶׁלִּיד אַבְרָהָם אָבִינוּ אָפְלוּ כַח שֶׁל טְמָאָה כְּזֶה יָכוֹל לְהִכְנֹעַ, וְאָפְלוּ שֶׁהִמְצִיאֹתוֹ שָׁלוּ לֹא מִשְׁתַּנָּה לְגַמְרִי, קְדוּשַׁת אַבְרָהָם אָבִינוּ וְעֲצֻמְתוֹ הַשְּׂפִיעָה עָלָיו, יֵשׁ כָּאֵן עוֹד רַעֲיוֹן נוֹסֵף...



### ”חֶסֶד לְאַבְרָהָם”

עַל הַרְבֵּה אֲנָשִׁים יֵשׁ מַחְמָאוֹת 'שֶׁהֵם אֲנָשִׁים רְגוּעִים וְשֹׁמְחִים', מִי בִדַּק אֵת זֶה? וְאִיךָ אָפְשָׁר לְבַדֵּק אֵת זֶה הָאֵם זֶה אֱמֵתִי? כְּדִי לְעֲנוֹת עַל זֶה צְרִיךְ שֶׁהָאָדָם יַעֲמֵד בְּנִסְיוֹן שְׂיִכַחן אוֹתוֹ הָאֵם הוּא בְּאֵמֶת רְגוּעַ וְשֹׁמֵחַ. כְּשֶׁהוּא נִמְצָא בְּסִבִּיבוֹת אֲנָשִׁים כְּמוֹ אַבְרָהָם אָבִינוּ וְשָׂרָה אִמֵּנוּ, הַסְּכוּיִים לְהַגִּיעַ לְעֲצָבִים וְכַעַס הֵם אֲפֹסִיִים, שֶׁכֵּן מוֹל מִדַּת הַ”חֶסֶד לְאַבְרָהָם” (מִיכָה ז', כ) אִי אָפְשָׁר לְכַעַס וְלְהִתְעַצֵּב, וְאִין גַּם מִמָּה לְכַעַס וְלְהִתְעַצֵּב. הַנִּסְיוֹנוֹת וְגִלּוֹי הַפְּרָצוּף הָאֱמֵתִי מִתְגַּלֶּה, כְּשֶׁאִין יוֹתֵר אֵת אַבְרָהָם אָבִינוּ בְּאִזְרוֹר, הַשְּׂפָעַת הַצְּדִיק כְּכֹר פָּגָה, וְכַעַת אוֹתוֹ אֱלִיעֶזֶר מִתְגַּלֶּה בְּמֵלֶא כְּעוֹרוֹ, כְּעוֹג מְלֶךְ הַבְּשָׁן.



### נְשִׁיכַת חֲמוֹר

כְּדִי לְהִבִּין אֵת זֶה יוֹתֵר נִתְעַמֵּק בְּפֶסוּק ”וְעִיר פָּרָא אָדָם יוֹלֵד” (אִיּוֹב י"א, יב), עִיר הוּא חֲמוֹר צָעִיר שֶׁלֹּא מוֹכֵן לְקַבֵּל מְרוֹת, כְּשֶׁנִּתְבּוֹנֵן לְרַגַע עַד כְּמָה יָכוֹל הָעִיר לְהִזִּיק נִרְאָה שֶׁלֹּא הַרְבֵּה, שֶׁהָרִי הַגְּמָרָא (פְּסָחִים דף מט ע"ב) מְסַפֵּרֵת, שֶׁאִמֵּר רַבִּי עֲקִיבָא כְּשֶׁהִיִּיתִי עִם הָאֲרִץ הִיִּיתִי אוֹמֵר: ”מִי יִתֵּן לִי תַלְמִיד חָכֵם וְאֲשַׁכְּנוּ בְּחֲמוֹר”. אִמְרוּ לוֹ תַלְמִידִיו: ”רַבִּי, לָמָּה אַתָּה אוֹמֵר כְּמוֹ חֲמוֹר? אִמֵּר כְּכֹלְבִי!” אִמֵּר לָהֶם: ”הַחֲמוֹר

## פְּרִישַׁת חַיֵּי שְׂרָה

כְּשֶׁהוּא נוֹשֵׁף הוּא שׁוֹבֵר אֶת הָעֵצָם, אֲבָל הַכֶּלֶב לֹא שׁוֹבֵר אֶת הָעֵצָם.”

וְעֵדֵינוּ הַהֵזֵק שֶׁל הַחֲמוֹר הוּא לֹא כֹּף כָּךְ גָּדוֹל, כְּדֵי שֶׁחֲמוֹר יִהְרַג בְּנִשְׁכֵיתוֹ צָרִיף קָלָלָה מִיַּחַדָּת שֶׁהַתּוֹרָה מְזַהֶרָה אוֹתָנוּ עַל זֶה שֶׁזֶה יִקְרָה (עֵין רִשׁׁי דְּבָרִים כו, כב, וּבִירוּשָׁלַיִם בְּתַעֲנִית פָּרָק ג הַלְכָה ו).

בְּכָל אֶפֶן כַּיּוֹם, מוֹת הַנֶּגֶרֶם כְּתוּצָאָה מְנַשֵּׁיכַת חֲמוֹר הוּא נִדִיר עוֹד יוֹתֵר, בְּזִכּוֹת הַטְּפוּל הָאֲנִטִיבִיוֹטִי, הַמְּגִן עַל הַנֶּנְשֵׁף מִפְּנֵי הַדְּרָדְרוֹת רְפוּאִית. אֵין מְקָרָה שֶׁמִּתְאַר בְּסִפְרוֹת עַל מוֹת כְּתוּצָאָה מְנַשֵּׁיכַת חֲמוֹר. וְיִשְׁנוּ מְקָרָה אֶחָד, שֶׁדוּחַ עַל יְדֵי ב. בְּלוֹךְ (Fatal fat embolism following severe donkey bites", B. Bloch, J Forensic Sci") Soc, 16 (1976), pp. 231-233 שֶׁבוּ נִלְקַח יָלֵד צָעִיר לְבֵית הַחוּלִים לְאַחַר שֶׁנֶּנְשֵׁף עַל יְדֵי חֲמוֹר. וּבִסוּף הַתְּגָלָה שֶׁהַמוֹת נִגְרַם עֲקֵב "תְּסַחִיף שׁוּמֵן" - שֶׁנוּצַר בְּדֶרֶךְ כָּלָל בְּעֻקְבוֹת טְרָאוּמָה גּוֹפְנִית, כֹּךְ שֶׁאִם הַכְּתוּב הֵיךְ רוּצָה לְהַשׁוֹת אֶת הַמִּין הָאֲנוּשִׁי שֶׁלֹּא מוֹסֵר וְתוֹרָה נִהְפָּךְ לְחִיָּה רָעָה, הֵיךְ צָרִיף לְהַשׁוֹת אוֹתוֹ לְחִיָּה הַרְבֵּה יוֹתֵר מְסַכָּנָה. כִּי לְצַעֲרָנוּ אֲנַחְנוּ רוֹאִים שֶׁהַמִּין הָאֲנוּשִׁי מְגִיעַ לְדֶרְגוֹת שֶׁל שֶׁפֶל הַרְבֵּה יוֹתֵר מִ"עִיר פְּרָא".



### 'פְּרָא אָדָם'

וְהַהֶסְבֵּר בְּזֶה, שֶׁהַכְּתוּב מְדַבֵּר עַל נִקְדַּת הַפְּתִיחָה שֶׁל הָאָדָם שֶׁנוֹלָד כִּי "עִיר פְּרָא" שֶׁלֹּא מוֹכֵן לְקַבֵּל מְרוֹת, וְזוֹ נִקְדַּת הַפְּתִיחָה שֶׁלוֹ, וְאִם הוּא לֹא יִשְׁנֶה אֶת עֵצָמוֹ וְיִדְבֵּק בְּטוֹב, בְּנִדְאֵי שֶׁהוּא יִגִיעַ לְמַדוֹת רָעוֹת וּמְשַׁחֲתוֹת וּמְסַכָּנוֹת הַרְבֵּה יוֹתֵר מִחֲמוֹר.

וְצָרִיף לְהַתְּבוּנָה, הֲלֹא הַתְּאֵר הַזֶּה שֶׁהָאָדָם נוֹלָד "עִיר פְּרָא" נֹאמֵר עַל כָּל הַמִּין הָאֲנוּשִׁי, כּוֹלֵל עִם יִשְׂרָאֵל, וְהֵרִי אֲמָרוֹ בְּגִמְרָא (נִדְהָ דָף ל עֲמוּד ב) שֶׁיֵּשׁ מְלֵאךְ שֶׁמְלַמֵּד אֶת הַתִּיבְנוֹק בְּבִטָּן אָמוֹ אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וְאֵיךְ יָכוֹל לְהִיֹּת שֶׁאֲחָרֵי שֶׁלְמַד אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה הוּא נִשְׂאֵר 'פְּרָא אָדָם'?

וְהַהֶסְבֵּר בְּזֶה, שֶׁכְּדֵי לְשַׁנּוֹת 'פְּרָא אָדָם' לֹא מְסַפִּיק לְהַכְּנִיס לוֹ חֲמֵר תּוֹרְנֵי לְמַח, לֹא מְסַפִּיק לְסִיִּם ש"ס, אֲלֹא הוּא צָרִיף לְבוֹא וּלְעַבֵּד עַל עֵצָמוֹ בְּעוֹלָם הַמְּעֻשָׂה וְלְהַתְּגַבֵּר עַל נְסִיּוֹן וְעוֹד נְסִיּוֹן, בְּלִמּוּד מוֹסֵר וְיִרְאָת שְׁמַיִם, כִּי אָדָם שֶׁרַק לוֹמֵד אֵיךְ לְהִיֹּת מְנַמֵּס, בְּלֵי יִרְאָת שְׁמַיִם וְעוֹבְדָה עֲצָמִית אֵין לְזֶה שׁוּם מַעֲלָה, כִּי בְּרִגְעַ הַכִּי קָטָן שֶׁל נְסִיּוֹן הוּא יִתְגַּלֶּה בְּמֵלָא כְּעוֹרוֹ וּבְצוֹרָה אֲכֻרִית מֵאֵד.



## הָאָרוֹר וְהַבְּרוּךְ הַחַיָּה וְהָאָדָם

### הָעַם הַגֵּרְמָנִי

הַדְּגָמָא הַמוֹחֶשֶׁת וְהַבְּרוּרָה בְּיוֹתֵר לְזֶה, הַתְּגַלְתָּהּ בְּמַהְלֵךְ הַשְׂוֹאָה הַנּוֹרָאָה.

הָעַם הַגֵּרְמָנִי לְפָנֵי הַשְׂוֹאָה הָיוּ בּוֹ אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֲדִיבִים בְּיוֹתֵר, כְּשֶׁפָּעַם אַחַת הִגְאֹן רַבִּי נִתָּן צְבִי פִינְקֵל וְצ"ל 'הַסְּבָא מְסַלְבֹּדְקָה' בָּא וְדַבֵּר, שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לְדַעַת אִיךָ לְהַתְּנַהֵג בְּכָל תְּהִלּוּכוֹתָיו וְזֶה קוֹרָה רַק עַל יְדֵי לְמוּד הַמוֹסֵר. אַחַד הַתְּלַמִּידִים אָמַר לוֹ: "כְּבוֹד הָרֵב, אֵין כְּמוֹ הַגֵּרְמָנִים, יֵשׁ לָהֶם אֶת הַנְּמוּסִים וְהַהֲלִיכוֹת וְאֵת הַדְּרָךְ אַרְץ הַמְּקַסְמִילִית בְּיוֹתֵר, הַלְּוֹאִי אֲנַחְנוּ הַיְּהוּדִים נִהְיָה כְּמוֹתָם". הַסְּבָא מְסַלְבֹּדְקָה הִזְדַּעַזַּע - כְּמוֹכֵן שְׁזֶה הָיָה לְפָנֵי הַשְׂוֹאָה, לְפָנֵי שֶׁהִפְרִיזוּ אֶת הַפְּנִים הָאֲמַתִּיּוֹת שֶׁלָּהֶם - וְהוּא שָׁאַל אֶת תְּלַמִּידוֹ: "מָה מְצָאָתָ טוֹב בָּהֶם? מָה אָתָּה כָּל כֵּךְ מִתְּלַהֵב מֵהֶם?" עֲנָה לוֹ הַתְּלַמִּיד: "אֲנִי אֲבִיא לָרֵב דְּגָמָא נְפִלְאָה מִהַהֲנַהֲגוֹת הַנְּפִלְאוֹת שֶׁל הָעַם הַגֵּרְמָנִי, אִם אָתָּה שׂוֹאֵל גֵּרְמָנִי אִיךָ אֲנִי מְגִיעַ לְרַחוּב הָרָאשִׁי בְּבְרָלִין? הוּא עוֹנֶה לָּךְ בְּאֲדִיבוּת וְאוֹמֵר: "אָתָּה פּוֹנֶה יְמִינָה וְאַחֵר כֵּךְ שְׂמַאלָה וְאַזּוּ יִשְׂרָאֵל, וּבְסוּף הוּא מוֹסִיף לְשָׂאֵל אוֹתָךְ הַאֵינְךָ זֶה כֵּךְ?", הֵם כָּל כֵּךְ נִימוּסִיִּים שֶׁהֵם לֹא רוֹצִים לְתַת לָּךְ אֶת הַהֲרַגְשָׁה שֶׁאָתָּה לֹא יוֹדֵעַ אֲפֹלוּ שֶׁשְׂאֵלְתָּ אוֹתָם. כְּשֶׁשָּׁמַע אֶת זֶה הַסְּבָא עֲנָה לְתַלְמִיד בְּחֻמְרָה: "תִּדַּע לָּךְ, הֵם עוֹד יַעֲנּוּ וְיִתְעַלְלוּ בִּיהוּדִים, וְאַחֲרֵי שֶׁהֵם יִתְעַלְלוּ יִשְׁאַלוּ בְּנִימוּסִים: "הַאֵינְךָ זֶה כּוֹאֵב לָּךְ?" אֶת אוֹתוֹ הַנִּימוּסִים הֵם יִנְצְלוּ לְחִיתִיּוֹת, וְלִימִים הַעֵיד אוֹתוֹ תְּלַמִּיד שְׁזֶה בְּדִיוֹק מָה שֶׁקָּרָה לוֹ בְּעַצְמוֹ בְּשׂוֹאָה כְּשֶׁקָּצִין נְאֻצִי הַחֲלִיט לְהַתְּעַלֵּל בּוֹ וְהַתְּחִיל לְחַתֵּךְ אֶת יְדוֹ בְּסְדִיסְטִיּוֹת אַחֲרֵי כָּל מַסַּע הַתְּעַלְלוֹת הוּא שָׁאַל בְּנִימוּסִים "הַאֵינְךָ זֶה כּוֹאֵב לָּךְ?" - הַסְּבָא צִדְקָה! (וְהַגְּדֵת דְּבָרִים פְּרֻשֵׁת כִּי תִבֵּא עִמּוֹד 367)



### "עֲגָלִים יִשְׁקוּן"

מַעֲיֵן זֶה הַתְּבַטָּא וְאָמַר הַגְּאֹן הַקְּדוֹשׁ רַבִּי אֶלְחָנָן וְסַרְמֵן ה' יִקַּם דָּמוֹ, כְּשֶׁהִלָּךְ בְּרַחְבֵי גֵרְמָנִיָּה, וְרָאָה אֶשֶׁת אֲצוּלָה גֵרְמָנִית שֶׁהוֹלְכַת עִם גּוֹר הַכְּלָבִים שְׁלָהּ וּמְנַשְׁקַת אוֹתוֹ, הוּא מִיָּד אָמַר: "כָּאֵן יִתְקִים הַכְּתוּב "זִבְחֵי אָדָם עֲגָלִים יִשְׁקוּן" (הוֹשֵׁעַ יג, ב), הֵם מְנַשְׁקִים אֶת הָעֲגָלִים אוֹ אֶת הַכְּלָבִים שְׁלָהֶם, וּמְרָאִים עַד כְּמָה הֵם אוֹהֲבִים אֶת הַחֵי, עוֹד יִתְגַּלֶּה פְּרָצוּפִים כְּשֶׁיִּשְׁחַטּוּ כָּאֵן מְלִיוּנֵי בְּנֵי אָדָם (סֵפֶר כְּתוּבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ גְּלִיזֵן 242).



### הֵיטְלָר וּבְעֲלֵי הַחַיִּים

יְשׁוּנָה תְּמוּנָה מְפָרְסֶמֶת שֶׁל הֵיטְלָר שֶׁהוּא מְאָכִיל עֶפְרַיִם אֵילִים צְעִיר, וְכֹלּוּ מְלֵא רַחֲמִים כְּלָפְיוֹ.



## פְּרִישַׁת חַיֵּי שָׂרָה

הַרְחַמִּים שְׁלוֹ לְבַעֲלֵי הַחַיִּים הוֹבִילָה לְכֹךְ שֶׁבַכ"ח בְּנִיטָן תַּרצ"ג (21 בִּאֲפְרִיל 1933), חוֹקֵק הַמִּשְׁטֵר הַנְּאֻצִי אֶת הַחֵק הָאוֹסֵר עַל שְׁחִיטַת בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת עַל פִּי דֵיין יִשְׂרָאֵל. לְפִי הַגְּרָמָנִים זֶה צִעַר בְּעַלֵי חַיִּים. כְּשֵׁשׁ שָׁנִים מֵהַגְּזֵרָה הַזֹּאת גָּזְרוּ עַל שְׁחִיטַת מְלִיּוֹן יְלָדִים יְהוּדִים, וְשָׂרְפָה וְהַרְיָגָה שֶׁל עוֹד כַּחֲמֵשֶׁה מְלִיּוֹן יְהוּדִים מִבְּנֵי עַמּוּנו, שֶׁנִּטְבְּחוּ וְנִשְׁחַטוּ בְּצוּרָה הָאֲכֻזְרִית וְהַנּוֹרָאָה בְּיוֹתֵר. כִּאֵן לֹא הָיָה לָהֶם חֲשֵׁשׁ שֶׁל 'צִעַר בְּעַלֵי חַיִּים', וְלִמְרוֹת אֵידֶאָל הַרְחַמְנוֹת לְבַעֲלֵי חַיִּים, כְּשֶׁזֶה בְּנוֹגֵעַ לַיהוּדִים זֶה לֹא רָלוּנְטִי. כִּכֶּה זֶה כְּשֶׁהָאָדָם אֵין לוֹ עֲרָכִים רוּחָנִיִּים אֲלֵא יֵשׁ לוֹ רַק אֵידֶאָלִים, לֹא מִשְׁנֵה מַה הֵם, הָאֵידֶאָלִים הֶלְלוּ בְּכָל רִגַע נָתוּן יְכוּלִים לְהִשְׁתַּנּוֹת, וְהוּא יִפְנֶה אֶת אוֹתָם אֵידֶאָלִים לְאֲפִיק אַחֵר שְׁנַח לוֹ.



### הַגְּרָמְנֵי הַמְּנַמֵּס

יֵשׁ סֵפֶר שֶׁנִּקְרָא "כְּעֶרְעֵר בְּעֶרְבָה", הַמְּחַבֵּר הוּא הָרַב יְהוֹשֻׁעַ אֵייִבְשִׁיץ שֶׁמְסַפֵּר אֶת סִפּוֹר הַשּׂוֹאָה מִנְקֻדַת מַבְטוֹ, וּמָה עָבַר עָלָיו בְּכָל שָׁנוֹת הַמְּלַחְמָה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת בְּמַחְנוֹת הַשּׂוֹנִיִּם. הוּא מְסַפֵּר (עִמּוּד 220) תַּחַת הַכּוֹתֶרֶת "קִצִּין גְּרָמְנֵי מְנַמֵּס": בַּשַּׁבָּת הָרֵאשׁוֹנָה לַשְּׁהוֹתֵי בּוֹרְשָׁא הֵייתִי מְזֻמָּן לְבֵיתָהּ שֶׁל בַּת דּוֹדָתִי פְּרִיבָה מוֹנֵק בַּתוֹ שֶׁל הָרַבִּי מֵאֲמֵשִׁינּוֹב וּבְעֵלָה הָרֶשֶׁל, הֵם גָּרוּ בְּרַחוּב נוֹוִלִיפְיָה 36, אֲזוֹר יְהוּדִי. לְקִרְאָת תַּפְּלַת מִנְחָה נִכְנַסְתִּי לְהַתְּפַלֵּל בְּמִנְיָן שֶׁנֶּעְרַף בְּדִירָה פְּרֻטִית, כֹּל בְּתֵי הַמְּדַרְשׁ וְהַשְּׁטִיבֶלֶךְ הָרִשְׁמִיִּים נֶאֱסְרוּ עַל יְדֵי הַגְּרָמְנִים. וְהִנֵּה תוֹךְ שְׂאֵנו עוֹמְדִים בַּתַּפְּלָה נִכְנַס קִצִּין גְּרָמְנֵי גְּבַה קוֹמָה מִחֵיל הָאוֹיֵר, הָאִישׁ הַסְּתַפֵּל סְבִיבוֹ, עָשָׂה כְּנֹרָאָה הַעֲרָכָה וְהַצְּבִיעַ עַל כְּמָה אֲנָשִׁים צְעִירִים, אַתָּה אַתָּה וְאַתָּה בּוֹאוּ אִתִּי, הוּא הוֹבִיל אוֹתָנוּ לְקַצֵּה הָרַחוּב שֶׁם עָמְדָה מִשְׂאִית צְבָאִית. נִצְטוּיְנוּ לְעֵלוֹת עָלֶיהָ, הוּא הִסִּיעַ אוֹתָנוּ לְרַחוּב הַיְקָרְתִּי מְרִשְׁלִקוֹבְסִקָה. יָרַדְנוּ מֵהַמִּשְׂאִית, עָלִינוּ עִם הַקִּצִּין לְדִירָה מְהֻדָּרֶת בְּקוֹמָה הַשְּׁלִישִׁית, הַקִּצִּין פָּקַד עָלֵינוּ לֹא בְּצִרְחוֹת אֲלֵא בְּנִימוֹס, לְהוֹרִיד אֶת כָּל הַתְּכוּלָה שֶׁל הַדִּירָה שֶׁבְּרֵבָה הֵיָתָה אַרוּזָה בְּחִבְלֹת גְּדוּלוֹת וְקִטְנוֹת וְלְהַעֲמִיסָם עַל הַמִּשְׂאִית בְּצוּרָה מְסֻדָּרֶת. לֹא הָיָה צִרְךְ בְּעֵין שֶׁל מְמַחָה כְּדֵי לְדַעַת שֶׁהַדִּירָה הֵיָתָה שֵׁיכַת לְמִשְׁפָּחָה יְהוּדִית מְשְׁכִילָה וְעִשְׂרִיָּה. לֹא רַק הַמְּזוּזוֹת שֶׁעַל מִשְׁקוֹפֵי הַדְּלָת הַעִידוּ עַל כֹּךְ אֲלֵא גַם הַסְּפָרִים הָרַבִּים בְּתַחוּמִים שׁוֹנִיִּם וְחִפְצֵי יְהוּדוֹת שׁוֹנִיִּם הַעִידוּ עַל זֵהוּת הַבְּעָלִים שֶׁנִּשְׁדָּדוּ וְנִזְרְקוּ מִבֵּיתָם. מִיָּד עִם הַתְּחִלַּת עֲבוֹדָתָנוּ הַזֵּהִיר אוֹתָנוּ הַקִּצִּין בְּצוּרָה מְנַמֵּסֶת אֶךְ תַּקִּיפָה, כִּי עָלִינוּ לְעַבֵּד בְּזִרְיוֹת אֶךְ לֹא בְּפִזְיוֹת, לֹא לְשִׁבְר וְלֹא לְקַלְקַל שׁוּם חִפְץ.

הַתְּחַלְנוּ לְהוֹרִיד אֶת הַחִבְלֹת, הָיָה בֵּינֵינוּ בַּחוּר חֲרָדִי צְעִיר שֶׁתוֹךְ כְּדֵי הוֹרְדַת חִבְלָה וְכֶה נִבְרַשְׁת בְּדִלְחָה, נִשְׁמָטָה הַחִבְלָה מִיָּדוֹ וְהַנְּבִרְשֶׁת הַתְּנַפְּצָה לְרִסְיִסִּים.

## הָאָרוֹר וְהַבְּרוּךְ הַחַיָּה וְהָאָדָם

ואז הייתם צריכים לראות את הקצין המנמס שלנו, איך לפתע בן רגע הפך לחיה טורפת, פניו התאדמו מרוב זעם וצנארו האדים והתנפח כאלו עומד להתפוצץ, הוא הוריד את חגורתו הצבאית והתחיל להצליף בכל כחו הרב, באבזם שבחגורה על הבחור המסכן. שעה ארכה הוא הצליף בו כמכה טרוף, עד שהתעייף והתכסה בזעה. הצעיר היהודי הפך לעסה אדמה נוטפת דם, אך זה עדין לא הספיק לקצין המנמס, והוא התחיל לדרוך על גופו של הבחור פשוטו כמשמעו, לרסק אותו עם הרגלים שלו שעה ארכה, עד שנוכח לדעת שקרבנו ללא רוח חיים, רק אז הפסיק במעשה המפלצתי, התישב לנוח ולהרגע. מאותו רגע ואילך עבדנו ששת הבחורים הנוותרים כמו שדים, עד היום נבצר ממני להבין איך אנו, צעירים שמעולם לא עסקו בסבלות, הצליחו להוריד מהקומה השלישית משאות כבדי משקל, ארגזי כלי חרסינה ובדלח, רהיטים כבדים וכדומה כאלו היינו מאז ומעולם סבלים מקצועיים, אין זה כי אם הפחד דחף את האדם לבצע דברים שבאפן נורמלי אף פעם לא היה מסגל לבצע.

עוד דבר למדתי מאותה תקרית טראגית, כל גרמני, גם בזה שנדמה לה שאתה מכיר אותו, הוא בלתי צפוי, גרמני הוא כמו מזג אור שמשתנה במהירות ולא נתן לחזוי, אותו קצין מנמס שרק לפני שעה קלה רצח אדם במו ידיו בברוטאליות ובאכזריות כענש על שבירת כלי! אחרי שעה קלה שוב הפך לאדם חביב, אדיב ומנמס ואף שבח את קצב עבודתנו המימנת, הוא הדגיש - 'שהוא יודע שאנו מבצעים עבודה כזו לראשונה בחיינו כי הרי ידוע שהיהודים אינם רגילים לעבד', וגם כבד אותנו בסיגירות.



### החיה המנמסת

נחשב לרגע על אותו קצין גרמני שכותב עלינו אותו נצול שואה שהיה 'קצין גרמני מנמס', מה זאת אומרת מנמס - שהוא לא רוצח סתם אלא רק ברגע שמעצבנים אותו, כל זמן שאתה לא מעצבן אותו מצין, ברגע שעצבנת אותו נגמר... היו קצינים נאציים גם לא מנמסים שסתם היו הורגים גם אם לא היית מעצבן אותם. אבל הנקודה הזו שגם קצין נאצי מנמס נהפך לחית אדם ברגע קטן, מלמדת אותנו להיכן המין האנושי 'המנמס' יכול להגיע.

כשאדם מחליט להיות מנמס רק מכיון שלא מעצבנים אותו ולא מפריעים לו ושומעים בקולו, זה לא באמת מראה שהוא 'אדם מנמס', אלא הוא בסך הכל

## פְּרִשְׁת חַיֵּי שְׂרָה

אָדָם שֶׁלֹּא עֲצַבְנוּ אוֹתוֹ. כְּשֵׁרוּאִים אַרְיָה אוּ נִמְר שֶׁמִּקְרָא בְּעֵרְמוֹת שֶׁל בֶּשָׂר וְהוּא לֹא טוֹרֵף - זֶה לֹא מְרָאָה שֶׁהוּא לֹא אַרְיָה מְסֻכָּן, אוּ שֶׁהוּא נִמְר מְאֻלָּף, אֲלֵא מֵה שְׂיִקְרָה בְּרִגְעַ שֶׁתִּקַּח לוֹ אֶת הַבֶּשָׂר וְהוּא יִהְיֶה רֹעֵב, - זֶה הַמְּבַחֵן.



### הַטוֹב שֶׁבַּגּוֹיִם הָרֵג

בְּמִסְכַּת סוֹפְרִים (פָּרָק טו הֶלְכָה ז) מוּבָא מֵאֲמַר מְרַבֵּי שְׁמַעוֹן בְּרַ יוֹחָאי. הַמֵּאֲמַר הַזֶּה הִיָּה אֶחָד הַמֵּאֲמָרִים שֶׁבָּאוּ אִמּוֹת הָעוֹלָם בְּטַעֲנוֹת עַל עַם יִשְׂרָאֵל. וְכֵן אוֹמֵר רַבֵּי שְׁמַעוֹן בְּרַ יוֹחָאי: "הַטוֹב שֶׁבַּגּוֹיִם הָרֵג".

וּבִאֲמַת יֵשׁ שֵׁם תּוֹסֶפֶת שְׁגוֹרְסִים וְאוֹמְרִים: "הַטוֹב שֶׁבַּגּוֹיִם הָרֵג בְּשַׁעַת מִלְחָמָה". בְּשַׁעַת מִלְחָמָה אֶפְלוּ שְׁעַם יִשְׂרָאֵל בֵּי־שָׁנִים רַחֲמָנִים וְגוֹמְלֵי חֲסָדִים (עֵין: בְּמֹת דָּף עט עֲמוּד א), כָּאֵן זֶה לֹא הַזְּמַן, אִם לֹא תִהְרַג תִּהְרַג! אֲבָל גַּם לֹא לְפִי הַגְּרִסָּה הַזֹּאת שֶׁמְדַבֵּר רַק בְּשַׁעַת מִלְחָמָה, עַל אֵלוֹ גּוֹיִם דִּבֶּר רַבֵּי שְׁמַעוֹן בְּרַ יוֹחָאי?

כָּלֵל גְּדוֹל לְמַדּוֹ אוֹתָנוּ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁדִּבְרֵי תוֹרָה עֲנִיִּים בְּמִקּוֹם אֶחָד וְעֵשְׂרִים בְּמִקּוֹם אֲחֵר (תְּלֻמוּד יְרוּשְׁלַמִּי רֵאשׁ הַשָּׁנָה פָּרָק ג הֶלְכָה ה), אִם אֵתָה רוֹצֵה לְהִבִּין בִּאֲמַת אֵת עֲמֵק דִּבְרֵי הַתּוֹרָה אֵתָה צְרִיךְ לְלַמֵּד אֵת הַתְּמוּנָה הַכּוֹלֶלֶת מִכִּפְמָה שִׁיּוֹתֵר מִקּוֹמוֹת כְּדֵי לְהִבִּין אֵת שְׁלֵמוֹת הָעֲנִין.

גַּם כָּאֵן כְּדֵי לְהִבִּין עַל אֵלוֹ גּוֹיִם רַבֵּי שְׁמַעוֹן בְּרַ יוֹחָאי מְדַבֵּר, נִבְיָא אֵת הַסְּפּוֹר הַמְּסֻפָּר בְּגִמְרָא (שְׁבֵת דָּף לג עֲמוּד ב) עַל רַבֵּי שְׁמַעוֹן בְּרַ יוֹחָאי עֲצֻמוֹ, שְׁיּוֹם אֶחָד יֹשֵׁב עִם חֲבֵרָיו רַבֵּי יְהוּדָה וְרַבֵּי יוֹסִי, פִּתַּח רַבֵּי יְהוּדָה וְאָמַר: "כִּמְהָ נְאִים מַעֲשִׂיָהן שֶׁל הָאֲמָה הַרּוּמִית, תִּקְנּוּ שְׁוֻקִים, תִּקְנּוּ גְּשָׁרִים, תִּקְנּוּ מְרַחֲצָאוֹת". רַבֵּי יוֹסִי שֶׁתִּקַּח, נִעֲנָה רַבֵּי שְׁמַעוֹן בְּרַ יוֹחָאי וְאָמַר: "כָּל מֵה שֶׁתִּקְנּוּ - לֹא תִקְנּוּ אֲלֵא לְצַרְךָ עֲצֻמוֹ, תִּקְנּוּ שְׁוֻקִין - לְהוֹשִׁיב בְּהֵן זּוֹנוֹת, מְרַחֲצָאוֹת - לְעֵדוֹן בְּהֵן עֲצֻמוֹ, גְּשָׁרִים - לְטַל מֵהן מְכֹס". וְכִשְׁנִשְׁמַעוּ הַדְּבָרִים לְמַלְכוּת, אָמְרוּ: יְהוּדָה שְׁעֵלָה - יִתְעַלָּה, יוֹסִי שְׁשִׁתַּק - יִגְלָה לְצַפּוֹרִי, שְׁמַעוֹן שְׁגַנָּה - יִהְרַג.

מֵה כְּבָר אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן בְּרַ יוֹחָאי, הוּא לֹא קָלֵל חֶרֶף אוּ גְדָף, אֲלֵא הַסְּבִיר אֵת הַסְּבָה הָאֲמִתִּית שֶׁהָאֲמָה הַרּוּמִית הִשְׁקִיעָה בְּפִתּוּחַ הָעֵיר, בְּגִלְל שֶׁהִם אֲגוּאִיסְטִים. עַל כִּמְהָ מַלִּים כְּאֵלוֹ נִגְזַר דִּינוֹ לְמִיתָה. וְהַגְּמֵרָא אוֹמֶרֶת שֶׁאוֹתָה הַמְּלָכוּת שֶׁהִרְאָתָה כִּמְהָ הִיא מְפִירָה טוֹבָה לְרַבֵּי יְהוּדָה וְעֵשְׂתָה אוֹתוֹ רֵאשׁ הַמְּדַבְּרִים בְּכָל מִקּוֹם, הִיא אוֹתָה

## הָאָרוֹר וְהַבְּרוּךְ הַחַיָּה וְהָאָדָם

המלכות שפסקה לרצח ולהרג את רבי שמעון בר יוחאי על כמה מלים בודדות שאין בהן אפילו גנאי גדול.



### הלויית המת ושרפת החי

מעין זה יש לבאר את המעשה שבגמרא (עבודה זרה דף יח עמוד א), בשעה שנפטר רבי יוסי בן קסמא, הלכו כל גדולי רומי לקברו והספידוהו הספד גדול. בחזרתם מצאוהו לרבי חנינא בן תרדיון שהיה יושב ועוסק בתורה ומקהיל קהלות ברבים וספר תורה מנח לו בחיקו, הביאוהו וכרכוהו בספר תורה והקיפוהו בחבילי זמורות והציתו בהם את האור והביאו ספוגים של צמר ושראום במים והניחום על לבו כדי שלא תצא נשמתו מהרה.

שורפים אותו חי, וכדי שירגיש את הסבל בכל רגע הם שמים על הלב צמר עם מים כדי שהוא לא ימות מהר.

והשאלה מתבקשת: בשביל מה חז"ל מספרים לנו שהמות הנוצתי הנה היה בשעה שחזרו מהקבורה של רבי יוסי בן קסמא, מה משנה לנו הידיעה הזו?

והבאור הוא: חז"ל הקדושים באו ללמד אותנו מה היה הפרצוף האמתי של הרומיים, כשהלכו כל גדולי רומי להלויה של רבי יוסי בן קסמא, היה נראה לכלם כמה הם אוהבי ישראל, כמה הם אנושיים ואוהבי אדם, ואיזה אנשים אדיבים ומדהימים ורגישים הרומיים. וכל זה התנפץ כשראו את רבי חנינא בן תרדיון עובר על החק ועוסק בתורה, החיה האמתית שבתוכם התפרצה בכל כחה והם המציאו לו מיטה אכזרית ונוראה ממחם הקודח והשטני, ללמדנו שנה הוא פרצופם האמתי (עין בספר שיחות קדש להגרמ"מ מליובאוויטש וצ"ל פרשת פנחס תשמ"א עמוד כח, ובספר רעיונות לדרוש עמוד רעב, ועין בספר חדושי רבי שלמה הימן וצ"ל על התורה והמוצעים עמוד קצו).

על גוים שכאלה למדנו רבי שמעון בר יוחאי "הטוב שבגוים הרג" - הוא נראה לה נחמד, חייבני, אדיב ומנמס, אבל כל זה רק משחק, ואם אתה לא תהרג אותו בסוף הוא יהרג אותך.

שום אידאל, או התנהגות נימוסית ללא עבודה אמיתית של תורה ויראת שמים לא תחזיק מעמד, במקדם או במאחר. יתגלה הפרצוף האמתי של אותה חית טרף שעטטה על עצמה תחפשת אדיבה ומנמסת.

וכמה אנחנו צריכים להזהר שלא להיות גם אנחנו 'בגן החיות' האכזרי הזה.



## פְּרִשֶׁת תּוֹלְדוֹת

# פְּרִשֶׁת תּוֹלְדוֹת

כַּח הַתְּאֻוָּה מוֹל כַּח הָאֲמֵת (דְּרָשָׁה א')

### כַּח הַתְּאֻוָּה - תַּכְלִיתוֹ

נִתְּבוֹנָן בְּשֵׁאלָה מֵהוּ הַכַּח הַיּוֹתֵר חָזָק, כַּח הַתְּאֻוָּה אוֹ כַּח הָאֲמֵת? וְהֵאֵם זֶה בְּכֻלּוֹ דִּבֶּר וְהַפּוֹכּוֹ? מִי שֵׁיבִין אֶת זֶה תְּהִיָּה לוֹ הַרְבֵּה תִקְוָה, הַצְּלָחָה, וְחַיִּים טוֹבִים.

כַּח הַתְּאֻוָּה הוּא הַכַּח הַנְּטוּעַ בְּכָל דִּבְרַר שֵׁיִשׁ בּוֹ חַיּוֹת, הֵן בְּצִמְחִים מְסִיָּמִים - זָנִים מְסִיָּמִים יִשְׁנֵם זָנִים שֶׁל צִמְחִים שְׁעוֹבָדִים רַק עִם הַכְּלָאָה שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה, כְּמוֹ הַדְּקָלִים לְמִינֵיהֶם (פְּסָחִים דָּף נו עֲמוּד א), וְזֶה הַכַּח הַפּוֹעֵל אֶצֶל בְּעָלֵי הַחַיִּים, וּבְמִין הָאֲנוּשִׁי.

זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁכַּח הַתְּאֻוָּה הוּא כַּח שֶׁהַקב"ה בָּרָא בְּעוֹלָמוֹ כְּדִי שֶׁאֲנַחְנוּ נוֹכַל לְבוֹא וּלְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וּלְנַצֵּל אוֹתוֹ בְּדַרְךָ כָּלֵל לְהַמְשֵׁךְ קִיּוֹם הַמִּין הָאֲנוּשִׁי, אוֹ הַמִּין הַחִתִּי וְהַצִּמְחִי. אֲנַחְנוּ לֹא נִדְבַר כְּרָגַע לְמָה הַקב"ה עָשָׂה אֶת זֶה כִּף וְלֹא אַחֲרָת, זֶה שְׁעוֹר שְׁלֵם וְעֵמֶק בְּפָנָי עֲצָמוֹ, אֲבָל זֹאת הַמְּצִיאוֹת, וְזֹאת הַנְּקֻדָּה שֶׁל תְּאֻוָּה.



### הַתְּאֻוָּה וְהַשְּׁקָר

הֵאֵם הַתְּאֻוָּה הִיא בְּהִכְרַח שְׁקָר? לֹא! זֶה לֹא שְׁקָר, אֲבָל זֶה גַּם לֹא אֲמֵת אֲבִסְלוּטִית. וְנִסְבִּיר:

הַתְּאֻוָּה לְכַשְׁעֲצָמָה מוֹכִיחָה עַל תַּכְלִיתָהּ, שֶׁהִרִי אַחֲרֵי שֶׁמְשִׁיגִים אֶת הַתְּאֻוָּה הִיא נִרְגָּעֶת, אִם זֶה תְּאֻוֹת אֲכִילָה, תְּאֻוֹת שְׁתִּיָּה, וּבְמִיָּחַד בְּתְּאֻוֹת שֶׁל עֲנִינֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁאַחֲרֵי שֶׁהָאָדָם מְגִיעַ לְשִׂיא תְּאֻוֹתוֹ, הוּא לֹא מְמַשֵּׁךְ עוֹד וְעוֹד עַד אֵין סוּף, אֶלָּא הַכֵּל נִרְגָּע. 'וְאֵלּוֹ הִיָּתָה הַמְּטָרָה הַתְּעֵנוּג כִּי אִזְ הִיָּתָה מְמַשִּׁיכָה הַהֲנָאָה כָּל זְמַן שִׁירְצָה הָאָדָם לְהַנּוֹת, וְאֵין הַדְּבָר כֵּן' (פְּרוּשׁ הַמְּשֵׁנָה לְרַמְבַּ"ם מְסַכֵּת סִנְהֶדְרִין פָּרָק ז מִשְׁנֵה ד, עֲרוּךְ הַשְּׁלַחֵן אֲרַח חַיִּים סִימָן רַמ סְעִיף ב).

## כח התאווה מול כח האמת

הענין הזה מלמד אותנו שהתאווה לכשעצמה היא לא מטרה, אלא אמצעי להגיע למטרה, כי אם התאווה היתה מטרה בפני עצמה, לא היה צריך להיות שהאדם ירגע, אלא אדרבה יהנה ויהנה ככל אשר יוכל... וזה לא היה צריך להגמר בצורה כזאת! ואנחנו רואים שהמציאות היא שכשיצא החמר מהגוף, שהוא בעצם כח החיות (רמב"ם הלכות דעות פרק ד הלכה יט), וזו הסבה שזרע לבטלה הוא כל כך חמור שאתה מאבד את כח החיות שלך ושל זרעך (עין נדה דף יג עמוד א), וזהו, זה נגמר. הרי שהתאווה היא לא בעצם התכלית אלא האמצעי, ואמצעי הוא לא בהכרח דבר שקרי, והוא גם לא האמת לאמתה, כי אמתות הדבר זה התכלית של הדבר, ויעודו הסופי.

אלא שכל שמגדילים יותר את התאווה והופכים אותה למטרה בפני עצמה ככה מתרחקים מהתכלית ומהאמת ומתקרבים יותר אל השקר. וזה מה שעושים בעלי התאווה, הם לא רוצים להתקרב אל התכלית, אם למשל זה באכל אז הם עושים דברים שיפתחו את התאבון שהם יאכלו יותר מהרגיל, אפילו יש מסעדות שמצאו פטנטים אידה להקיא בשביל להנות מחדש... וכן בתאות נשים הם המציאו כל מיני דברים שגורמים לעצר את התכלית הסופית של הדבר, בשביל להנות כמה שיותר. וככל שהאדם יותר שוקע בתאוות, זה אומר שהוא חי חיים של שקר, כי הוא הופך את האמצעי למטרה, ומתעלם מהמטרה האמתית לגמרי.



### תורת אמת

זאת הסבה שהתורה שלנו, שנקראת "תורת אמת" (מלאכי ב, ו), באה ומצוה אותנו "קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם" (ויקרא יט, ב), קדושים תהיו - פרושים תהיו (ספרא קדושים פרשה א), והכונה בענינים של צריות, שהפורש מן העריות נקרא קדוש (תלמוד ירושלמי במות פרק ב הלכה ד). התורה מלמדת אותנו שיש תכלית לכל דבר, ואת התאוות צריך לדעת אידה לגדר ולעצר ולהשתמש בהן לתכלית הראויה.

להרבה אנשים יש תאוות מסוימות, אבל הן תאוות ללא תכלית וללא מטרה, אלא תאוות לשם תאוות. זה לצערנו מה שהיום רב ככל אנשי העולם עושים, הם מקדשים את התאוות לשם תאוות. התורה אומרת פרושים תהיו מתאוות, תהיו יותר צמודים למטרה מאשר לאמצעי, ואלו העולם ה'נאור' אומר לא לא, אנחנו נעשה כל מה שאפשר להשאר באמצעי ולא במטרה, וזה דבר והפוכו.



## פְּרִשְׁת תּוֹלְדוֹת

### יַעֲקֹב וְעֵשׂוֹ

את הנקדה הזאת של דְּבַר וְהַפּוֹכוֹ, אֲנַחְנוּ רוֹאִים אֶצֶל שְׁנֵי הָאָחִים עֵשׂוֹ וְיַעֲקֹב, לְמֵרוֹת שֶׁהֵם הָיוּ תְּאוֹמִים הֵם הָיוּ שְׁנֵי הַפְּכִים. עֵשׂוֹ חֲזו"ל מְסַפְּרִים שֶׁהוּא הָיָה יוֹדֵעַ לְהֵנֹת בְּמַשְׁגִּים הַעֲכָשׂוּיִים כָּאֵן וְעֵכָשׁוֹ, מִי שְׂאוֹמֵר לוֹ מְלָה לֹא בְּמִקּוֹם הוּא מְחַסֵּל אוֹתוֹ, הוּא רוֹצֵה נְשִׁים - הוּא אוֹנֵס (רש"י בְּרֵאשִׁית פָּרָק כו פְּסוּק לֵד), הוּא רוֹצֵה מְשֻׁהוּ - הוּא גּוֹנֵב, "רִצַּח וְגָנַב וְנָאָף" (הוֹשֵׁעַ ה, ב) הוּא עוֹשֶׂה מֶה שֶׁכָּא לוֹ. בְּיוֹם אֶחָד הוּא עֹשֶׂה חֵמֶשׁ עֲבֻרוֹת, רִצַּח, נָאָף, גָּנַב, כָּפַר בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הֵבֵא וּבִתְחִילַת הַמֵּתִים, וּבְנֵה אֶת הַבְּכוֹרָה (מְדַרֵּשׁ אַגְדָּה בּוֹבֵר בְּרֵאשִׁית פְּרִשְׁת תּוֹלְדוֹת פָּרָק כה סִימָן כט). לְמָה? כִּי עֵשׂוֹ הִרְשִׁיעַ לֹא מְסַתְּפֵל עַל הַתְּכִלִּית, הוּא מְסַתְּפֵל כָּאֵן וְעֵכָשׁוֹ, לֹא מְעַנֵּן אוֹתוֹ עֲבוּדָה עֲצָמִית כָּאֵן - בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְקַבֵּל שָׁם - בְּעוֹלָם הַבָּא, אֲלֵא הוּא רוֹצֵה אֶת הַהֶנְאָה כָּאֵן מְזַמֵּן וְעֵכָשׁוֹ! 'אֵין חֵבֵר נֶאֱמָן כְּמוֹ כֶּסֶף מְזַמֵּן', תֵּאָוֶה עֲכָשׂוּיִת שׁוֹה לִי יוֹתֵר מֵהַכֵּל.

זֹאת הַסִּפָּה שֶׁהוּא גַם בְּנֵה אֶת הַבְּכוֹרָה. הוּא אָמַר: מֶה תוֹעִיל לִי הַבְּכוֹרָה? עֲנִינִים רוּחֲנִיִּים? מִיִּסְטִיִּים? כְּלִישִׁבְנָה בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ? (עֵין רש"י בְּרֵאשִׁית פָּרָק כה פְּסוּק לב) מָה אֲכַפֵּת לִי? תֵּן לִי עֲכָשׁוֹ נִזִּיד עֲדָשִׁים, שׁוֹה לִי יוֹתֵר מִכֵּל זֶה! (עֵין בְּרֵאשִׁית כה, ל). וּכְנַגְדוֹ יֵשׁ אֶת יַעֲקֹב אֲבִינוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵדַת הָאֱמֶת, "תֵּתֵן אֱמֶת לְיַעֲקֹב" (מִיכָה ז, ט), וְלֹא כֵּנֵן אוֹתוֹ בְּכָל מִדָּה אַחֶרֶת, אֲלֵא דוֹקָא בְּמֵדַת הָאֱמֶת, כִּי מֵדַת הָאֱמֶת הִיא בְּדִיוֹק הַהֶפֶךְ מֵעֵשׂוֹ. עֵשׂוֹ תִּמְיֵד מִתְּרַחֵק מֵהָאֱמֶת, מֵהַמְּטָרָה, מֵהַתְּכִלִּית הַסּוֹפִית, וְהוּא חֵי רַק אֶת הָאֱמֶצִי וְהַתְּאוּהָ הַרְגֵעִית הַעֲכָשׂוּיִת, וְיַעֲקֹב אֲבִינוֹ הוּא בְּדִיוֹק הַפּוֹד, הוּא מְצַמֵּץ אֶת הָאֱמֶצִי, מֶה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת עוֹשִׂים, הוּא בּוֹדֵאֵי שֶׁיֵּךְ בְּעֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, צָרִיךְ לְאָכַל וְלִשְׁתּוֹת, צָרִיךְ לְקַיֵּם יְחִסִּים וְלִתֵּן לַגּוֹף אֶת שְׁלוֹ, כִּי זֶה צָרִיךְ כְּאֱמֶצִי וְלֹא כְּמֵטָרָה. וְזֶה מֶה שֶׁאֱמַר הַכְּתוּב שֶׁיַּעֲקֹב אֲבִינוֹ יֵצֵא לְעוֹלָם בְּצוּרָה "שֶׁיִּדּוֹ אַחֲזֵת בְּעַקֵּב עֵשׂוֹ" (בְּרֵאשִׁית כה, כו), לְהִרְאוֹת שֶׁהוּא שֶׁיֵּךְ גַּם בְּעֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁעֵשׂוֹ מְסַמֵּל אוֹתוֹ, אֲלֵא שֶׁהוּא לֹא מְכַנֵּס אֶת כְּלוֹ לְתוֹךְ זֶה, אֲלֵא רַק "אוֹחֲזוּ בְּעַקֵּב עֵשׂוֹ", הוּא מְשַׁתְּמֵשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה, חֵי כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, אֲבָל לֹא מְכַנֵּס אֶת רֵאשׁוֹ וְרֵבּוֹ לְעוֹלָם הַשָּׁקֵר, אֲלֵא כְּפִי הַצָּרִךְ וְהִרְאוֹי לוֹ.

וְזֶה מֶה שֶׁשָּׁבְחוּ אֶת יַעֲקֹב אֲבִינוֹ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם וְאָמְרוּ (בְּמִזְמוֹת דָּף עו עֲמוּד א) שֶׁלֹּא יֵרָאֶה קָרִי מִיָּמָיו. וְעַמְּק הַכּוֹנֵה בְּזֶה, שֶׁלֹּא הִיָּתֵה לוֹ שׁוֹם הֶנְאָה שְׂאִין בְּהַ תְּכִלִּית, וּמִן הַשָּׁמַיִם סִיעוּ לוֹ וְשִׁמְרוּ עֲלָיו בְּדַרְכּוֹ הַקְּדוּשָׁה שֶׁלֹּא יֵרָאֶה קָרִי מִיָּמָיו, שֶׁתְּכִלִּיתוֹ הֶנְאָה לְכַשְׁעֲצָמָה לְלֹא מְטָרָה.



## כח התאווה מול כח האמת

### קדשת רבי יהודה הנשיא

בנקדה הזו היה גם רבנו הקדוש רבי יהודה הנשיא, שהיה ניצוץ של יעקב אבינו (ילקוט חדש תורה ותלמידי חכמים תנאים אמוראים סימן קנב), שבשעת פטירתו זקף עשר אצבעותיו ואמר שלא נהנה מהעולם הזה אפלו באצבע קטנה (כתבות דף קד עמוד א). ויש שפרשו שלא נהנה אף בשעת זיווג (תורת המגיד ש"ס כתבות שם דבור המתחיל שמעתי) שכל ההנאות שלו היו קדש לתכלית הנרצית על פי הרצון של בורא העולם (עין רבנו בחיי בראשית פרק כה פסוק כב).



### נבואת מלאכי

הנביא מלאכי שהוא אחד מהנביאים האחרונים שהיו לעם ישראל, מביא נבואה בשם ה': "אהבתי אתכם אמר ה', ואמרתם במה אהבתנו, הלוא אה עשו לי יעקב נאם ה' ואהב את יעקב" (מלאכי א, ב). הנביא מודיע לעם ישראל שהשם יתברך אהב אותם, ועם ישראל שואלים, רבונו של עולם, הלא אתה אהב אותנו כי אנחנו בני יעקב ואת עשו אתה שונא, אבל הם אחים!!!

ועל זה אומר הקב"ה - "ואת עשו שנאתי" (מלאכי א, ג) עשו שהוא בחינת השקר בעולם, הקב"ה שונא אותו, "שקר שנאתי ואתעבה" (תהלים קיט, קסג), "ואשים את הריו שממה ואת נחלתו לתנות מדבר" (מלאכי א, ג). עשו שהתכלית שלו הייתה כמה שיותר להשקיע כפאן בעולם השקר, להתרחק מהמטרה ולהגדיל את האמצעי, כמה שיותר לבוא לעשות ולבנות "מגדל וראשו בשמים" (בראשית יא, ד), אומר הקב"ה את השקר הזה אני אעקר, "אשים את הריו שממה ואת נחלתו לתנות מדבר" - איפה שיש תנים, איפה שהחיות הולכות (עין רש"י שם). ומה קורה לאותו עשו שמנסה לבנות? ממשיך הכתוב ואומר: "כה אמר ה' צבאות המה יבנו ואני אהרוס" (מלאכי א, ד), הם יבנו את בניני השקר שלהם, את המגדלים הפורחים באויר, כי לשקר אין רגלים, השקר לא יכול לעמד (שבת דף קד עמוד א), ואני אהרוס. מי זה אני? הקב"ה שחותמו אמת (תלמוד ירושלמי סנהדרין פרק א הלכה א), הוא ינפץ את השקר שלהם.

וכשנתבונן נראה שכשאדם חי בצורה כזאת כמו עשו, הוא פחות מוכן להקדיש זמן, כח וכסף לחיים רוחניים. אתה אומר לו: "תתן צדקה!" הוא מתחיל לתרץ לך את כל התרוצים שבבעולם, למה הוא לא יכול לתת...

אתה אומר לו: "תבוא לבית הכנסת, יש שעור תורה!", הוא אומר לך: "חבל לי על הזמן, תתן להנות..."



## פְּרִשְׁת תּוֹלְדוֹת

"תְּלַמֵּד תּוֹרָה?" - "לֹא מֵתַאִים לִי!"

"תִּשְׁמַר שְׁבֵת?" - "לֹא רוֹצֶה..."

כִּי בְדַעְתּוֹ כָּל זֶה 'בְּזָבוּז זְמַן' וּבְזָבוּז אֲפִשְׁרִיּוֹת שֶׁל הַנָּאָה בְּכָל רִגַע בְּעוֹלָם הַזֶּה.



### אֵיךְ מִבְּזִים אֶת הַשֵּׁם?

זו גם התוכחה שהקב"ה אומר לעם ישראל בהמשך הנבואה של הנביא מלאכי שנשלח להוכיח את עם ישראל, ואומר להם בשם השם: "בֵּן זָכָבֵד אָב וְעַבְדֵי אֲדֹנָיו, וְאִם אָב אֲנִי אֵיךְ כְּבוֹדִי? וְאִם אֲדֹנָיִם אֲנִי אֵיךְ מוֹרְאִי? אָמַר ה' זָכָאוֹת לָכֶם הַכֹּהֲנִים בְּיוֹם שְׁמִי" (מלאכי א, ו) הַכֹּהֲנִים שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ מִבְּזִים אֶת שֵׁם ה', וְהַנְּבִיא נִשְׁלַח לְהוֹכִיחַ אוֹתָם. וְהֵם מִתְמַמְּמִים וְשׂוֹאֲלִים "בְּמָה בְּזִינוּ אֶת שְׁמִי" - בְּמָה אֲנַחְנוּ מִבְּזִים אֶת שֵׁם הַשֵּׁם, הֲלֹא אֲנַחְנוּ כֹּהֲנִים עוֹבְדֵי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ מֵהַבְּקָר עַד הָעֶרֶב...

וְהַנְּבִיא עוֹנֶה לָהֶם בְּשֵׁם הַשֵּׁם "מְגִישִׁים עַל מִזְבְּחֵי לָחֶם מְגָאֵל" (שם פסוק ז) אֲתֵם מְגִישִׁים לָחֶם מְאוּס וּמְטֻנָּף בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ (מצודת ציון שם). וְשׁוֹב פֶּעַם הַכֹּהֲנִים מִתְפַּלְאִים וְשׂוֹאֲלִים "בְּמָה גְּאֻלְנוּךָ" - אֵיזֶה לָחֶם מְאוּס הַגִּשְׁנוּ? וְכֵן הַנְּבִיא מְגִיעַ לְנִקְדָּה וּמוֹכִיחַ אוֹתָם: "בְּאֲמַרְכֶם שְׁלַחַן ה' נִבְזָה הוּא", אֲתֵם בְּאֲמַת עוֹבְדֵי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, מְקַרְבִּים אֶת הַקְּרָבֹנוֹת, מְסַדְּרִים אֶת 'לָחֶם הַפָּנִים' עַל הַשְּׁלַחַן, אֲבָל אֲתֵם מְזַלְזְלִים וְאוֹמְרִים שְׁשֻׁלַּחַן ה' מְבִזָּה! אֵין לָכֶם כְּבוֹד וְהַעֲרָכָה לְדַבֵּר רֹחֲנִי. וְזֶה מְרָאָה שְׂאֲתֵם חַיִּים כֵּן בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּעֵמֶק שֶׁל הָעֵמֶק שֶׁל הַתְּאֻוֹת וְהַחַיִּים הַגִּשְׁמִיִּים, וּמִמִּילָא הַהַעֲרָכָה לְדַבְּרִים הָרוֹחֲנִיִּים מְסַתְּלֶקֶת. כְּכֵן אֵין מְטָרָה, רַק לַחִיּוֹת וְלַהֲנוֹת כֵּן בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְזוֹ הַתּוֹכְחָה שֶׁמִּשְׁלִיל הַנְּבִיא מְלָאכִי לְהוֹכִיחַ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדוֹר בְּשֵׁם הַשֵּׁם: "וְכִי תִגְשׁוּן עוֹר לְזִבְחַן אֵין רֵעַ, וְכִי תִגְיִשׁוּ פֶסֶח וְחֻלְהָ אֵין רֵעַ" (שם פסוק ח) - הָאֲנָשִׁים הָיוּ מְבִיאִים קְרָבֹנוֹת - אֲבָל אֶת הַבְּהֵמוֹת עִם הַמוֹמִים שֶׁלֹּא מֵתַאִימִים וְכִשְׂרִים לְהַקְרִיבָה. הַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת "כָּל מוֹם לֹא יִרְצָה" (עין ויקרא כב, כג), וְהֵם אוֹמְרִים הַהֶפֶךְ, שֶׁהַבְּהֵמוֹת הַטּוֹבוֹת יִשְׁאָרוּ לְעֵצָמָם, וְלִכְתִּיב הַמִּקְדָּשׁ לְקַרְבֵּן נְבִיא אֵיזֶה עֲגָל עוֹר אוֹ טֵלָה צוֹלֵעַ? וְהֵם אֲפֵלוּ לֹא מְרַגְּשִׁים שֶׁהֵם עוֹשִׂים מְשֵׁהוּ לֹא טוֹב, כִּי בְּשִׁבְלֵם הָרוֹחֲנִיּוֹת לֹא הֵיטָה מְטָרָה, אֲלָא עוֹד אֵיזֶה מְשֵׁהוּ שִׁצְרִיף לְהַשְׁתִּיק אֶת 'הַמְצַפּוֹן', וְזֶהוּ, אֲזַ עוֹשִׂים מְשֵׁהוּ בְּשִׁבְלֵי אֱלֹקִים, אֲבָל בְּצוֹרָה נוֹרָאָה...

כְּכֵן זֶה כְּשֶׁהַמְטָרָה שֶׁל הָאָדָם הִיא הַנְּאֻוֹת שְׁלוֹ, "אֲקַחָה יַיִן וְנִסְבַּעְתִּי שִׁכָר וְהִיָּה כְּזֶה יוֹם מְחַר גְּדוֹל יִתֵּר מְאֹד" (ישעיה נב, יב), "אֲכֹל וְשָׂתוּ כִּי מְחַר נְמוֹת" (ישעיה

## כח התאווה מול כח האמת

כב, יג), אז את הדברים הטובים הוא שומר לעצמו להנאות שלו, ולתאוות שלו בתשלום כל תנאייהם (ספר מסלת ישרים פרק ט דבור המתחיל הנה מפסידי הנריות), הנפטר הכי משבח, את היין היקר ושיהיה בדיוק במנון הנכון, בטמפרטורה הנכונה, ובעפירות מעדנת!

ולכן הנבואה הזו פותחת ואומרת לעם ישראל, שהקב"ה אומר להם: אני אוהב אתכם, ואת עשו אני שונא, את כל השקר שלו אני אאבד מהעולם, כי הוא חי חיי שקר, והופך את האמצעי למטרה, ואת התאווה לתכלית, אז למה אתם מנסים להדמות לעשו? למה אתם מנסים לבוא ולהמציט בתכלית הנרצית, במטרה הסופית שלנו בחיים, ואתם באים ולוקחים את הדבר הרוחני כדבר מבזה, כאלו זה לא התכלית אלא סתם דבר ארצי, הלא זה בדיוק המעשים של עשו בעולם, הוא משפיל את הרוחניות ומרומם את הגשמיות, הופך את האמצעי למטרה ואת המטרה לאמצעי...



### הבחירה שלנו

זו המחשבה שאריכה להיות לכל אחד ואחת בשעה שיש לנו כח של תאווה מול העינים, להעלות כנגדו את כח האמת, זו בעצם המלחמה שיש לכל אחד ואחד, תאווה ואמת, התכלית מול האמצעי.

וזו גם הבחירה שיש לנו בכל רגע נתון בעולם הזה, את בחינת יעקב מצד אחד, האמת האמתית והתכלית הראויה והנרצית, וכנגד זה את בחינת עשו. ומוטל עלינו לבחור בכל רגע נתון האם להיות דומים לעשו, או להיות דומים ליעקב.



### התקן עצמה בפרוודור

חז"ל מדגישים ואומרים במשנה (אבות פרק ד משנה טז), התקן עצמה בפרוודור כדי שתכנס לטרקלין, מה הכוונה? תשקיע את עצמה באמצעי אבל בשביל המטרה, התקן עצמה בפרוודור - תבין שאתה עכשו בפרוודור, באמצעי, ואתה צריך להכין את עצמה בשביל שתגיע אל המטרה הנרצית באפן הראוי, כדי שתכנס לטרקלין.

ונתן דגמא לזה מהחיים, אשה שמחליטה ללכת בחסר צניעות, מה היא עושה בעצם? במקום להשתמש בגוף שלה לתכלית הנרצית בדרך טובה, לבוא ולהקים

## פְּרִשְׁת תּוֹלְדוֹת

משפחה עם כל הדברים הטובים, היא מתרחקת מהתכלית ומשקיעה בחמר, משקיעה באמצעי, היא מאדירה את האמצעי. ובדרך כלל תשימו לב, ככל שנשים יותר משקיעות בגוף - בחמר, ככה הן פחות משקיעות ברוחניות שלהן, זה כנגד זה, פי אין מקום גם לשקר וגם לאמת. זה לא אומר להזניח את הגוף חלילה, יש לנו מצוה לטפח את הגוף כמו שהמדרש (מדרש רבה פרשת בהר פרשה לד סימן ג) מספר על הלל הזקן שהיה הולך ומתרחץ בכל יום, ואומר שהוא הולך לעשות חסד עם גופו. לא על השקעה כזאת אני מדבר, אני מדבר על השקעה של האדרת והאללת - מלשון אלילות - לגוף.



### תרבות יון

זה מה שהיה בתרבות יון ששרשם בעשו, שקבל את איטליה של יון (רש"י בראשית פרק כז פסוק ט), והוא כולל את כל הגליות כמו שכתב הבני יששכר (מאמרי חדש כסלו - טבת מאמר ב - אור תורה) שתבות בב"ל מדר"י יו"ן אדו"ם עולים בגימטריא ה"ר והינו "הר עשו" (עובדיה א, כא). ובתרבות הזו נלחמו כל אמות העולם עם עם ישראל, ובמיוחד היוונים עם החשמונאים, הם הפכו את ההנאות למטרה בכל הכח, וזלזלו בחיים הרוחניים ובקדשת עם ישראל (רמב"ם הלכות חנכה פרק ג הלכה א), והחשמונאים נלחמו בהם ואמרו להם: יש לנו מטרה, לא פאנו לעולם הזה לשחק - לא דוקים ולא ספורט, לא שחמט ולא פינג פונג! יש לנו תכלית ויש לנו מטרה שאנחנו צריכים לבא ולעשות בעולם הזה.



### גס חנכה

ומה היה הסוף? ברוך השם נצחנו! השבנו את העבודה לבית המקדש בקדושה ובטהרה, ולזכר הנס הגדול בנצחון על היוונים ושמצאנו את פך השמן הטהור שמזכיר לנו את התכלית בכל המלחמה הזו עם היוונים, ועל מה הייתה המלחמה, אנחנו חוגגים ושמחים בשמונת ימי החנכה.

גם היום כל מי שיש לו את מדת האמת, בלי ספק האמת אצלו תנצח את התאוות! כמו שיעקב נצח את עשו, כמו החשמונאים שנצחו את היוונים, ככה יהיה גם אצל כל אדם שיש לו את מדת האמת, ברגע שהוא יבוא ויכיר בצורה ברורה ומחלטת שהאמת היא אמת, הוא יצליח לעמד כנגד כל התאוות.



## כַּח הַתְּאוּוּה מוּל כַּח הָאָמֶת

### הַכַּח בַּתּוֹרָה

וּכְלָל שֶׁהָאָדָם יוֹתֵר יִלְמַד תּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאת "תּוֹרַת אֱמֶת" (מִלְאָכִי ב, ו) שֶׁהִיא הַתְּכַלִּית שֶׁל הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבִשְׂבִילָהּ נִבְרָא הָעוֹלָם (מִדְרַש רַבָּה פְּרָשָׁה א סִימָן א), כִּכָּה הוּא מְכַנֵּס לְתוֹכוֹ אֶת הָאָמֶת וְזֶה נוֹתֵן לוֹ כַּח לְהַתְגַּבֵּר עַל חַיֵּי הַשֶּׁקֶר הַלְלוּ, וּכְמוֹ שֶׁלְמַד אוֹתָנוּ הַרְמַב"ם (הַלְכוֹת אֶסוּרֵי בִיאָה פָּרָק כב הֵלְכָה כא) שֶׁאֵין מַחְשֶׁבֶת עֲרִיּוֹת מִתְגַּבְּרַת אֶלָּא בְּלֵב פְּנוּי מִן הַחֲכָמָה. וּכְשֶׁהֲרֵאשׁ יִתְמַלֵּא בְּדַבְרֵי חֲכָמָה וּקְדוּשָׁה, מַחְשֶׁבֶת הָעֲרִיּוֹת שֶׁהִיא תְּכַלִּית הַשֶּׁקֶר, הַהוֹפְכֶת אֶת הָאֲמֻצָּעִי לְמַטְרָה, תִּסּוּג וְתַעֲלֵם. זֶהוּ כַּח הָאָמֶת, וְכַח תּוֹרַת אֱמֶת.



### כַּח הָאָמֶת שֶׁל הָרֵב אוּרֵי זֶהר

אֶחָד מִגְדוּלֵי הַשַּׁחֲקָנִים הַיִּשְׂרָאֵלִים בְּשָׁנוֹת הַשְּׂמוֹנִים, הָרֵב אוּרֵי זֶהר וְצ"ל הוּא הָיָה יְהוּדִי קְדוֹשׁ שֶׁמֵּאֲרַבֵּעַ וְחֻצֵי בִּבְקָר יוֹשֵׁב וְלוֹמַד תּוֹרָה וּמְזַכֶּה אֶת הָרַבִּים, אֵשׁ שֶׁל קְדוּשָׁה סָבִיבוֹ לֹא פוֹסְקֶת, וְהָאֵשׁ הַקְּדוּשָׁה כֹּלְתָה אֶת כָּל הָרֵעַ שֶׁל הָעֵבֶר. אוֹתוֹ הָרֵב אוּרֵי זֶהר, בַּהֲתַחֲלָה הוּא לֹא הָאֵמִין שֶׁהוּא יַחֲזֹר בְּתִשׁוּבָה, גַּם אַחֲרֵי שֶׁהוֹכִיחוּ לוֹ אֶת הָאָמֶת, הוּא אָמַר שֶׁהוּא לֹא מִסְגָּל לְשֵׁים כְּפָה, הוּא אָמַר - גַּם שֵׁשֶׁת אֲלָפִים גִּיהֶנֶם לֹא יַעֲזְרוּ לִי לְשֵׁים כְּפָה, עַד כְּדֵי כֵּן הוּא הָיָה רַחוּק! וְהִנֵּה, הוּא חָזַר בְּתִשׁוּבָה וְהַחֲזִיר אֶתוֹ עוֹד עֲשָׂרוֹת אֲלָפִים! לָמָּה? מִצַּד אֶחָד הָיָה לוֹ אֶת כָּל הַתְּאוּוּה, אֶת הַקְּרִיָּה, הַכֶּסֶף, הַנְּשִׁים, הַמַּעֲרִיצִים וְהַמַּעֲרִיצוֹת, אֶת כָּל מַה שֵׁיִשׁ - וַיֵּשׁ! וּמִצַּד שְׁנַי נִקְדַּת הָאָמֶת הוֹכִיחָה לוֹ אִיפֹה הָאָמֶת! וּמִכִּיּוֹן שֶׁהוּא הָיָה אָדָם אֱמֶתִי הִנְקִדָּה שֶׁל הָאָמֶת הַכְרִיעָה אֶת הַכֶּף וְהִפְכָה אוֹתוֹ מִהַשַּׁחֲקָן אוּרֵי זֶהר לְרֵב הָאֱמֶתִי אוּרֵי זֶהר. זֹאת הִנְקִדָּה, אִם אֵתָּה אוֹ אֵת, יֵשׁ לָכֶם נִקְדַּת אֱמֶת פְּנִימִית, וְאַתֶּם רוֹצִים לְבוֹא וּלְבַדֵּק בְּאֶפֶן אוֹבֵי־קִטְיָבִי אֶת הַיְהוּדוּת, אֶת הַתּוֹרָה, אִיפֹה נִמְצְאָת הָאָמֶת, אַתֶּם יְכוּלִים לְפָנוֹת אֵלֵינוּ לְאֲרֻגוֹן בְּעִזְרַת הַשֵּׁם. אֲנַחְנוּ נִשְׁמַח לְבוֹא וּלְעֹזֵר לָכֶם, בְּחִנָּם, רַק שְׂתַהֲיֶה לָכֶם אֶת נִקְדַּת הָאָמֶת. נִקְדַּת הָאָמֶת יְכוּלָה לְהַתְמוּדֵד מוּל כָּל שְׁלַל הַתְּאוּוֹת שֶׁנִּמְצְאוֹת כִּיּוֹם, הֵן בְּרִשְׁתָּ וְהֵן מַחוּצָה לָהּ. מִי שֵׁיִשׁ לוֹ אֶת נִקְדַּת הָאָמֶת - יַצְלִיחַ!



## פְּרִשֶׁת תּוֹלְדוֹת

# פְּרִשֶׁת תּוֹלְדוֹת

## עֲשׂו וַיִּשְׁמַעְאֵל וַאֲנַחְנוּ

(דְּרִשָּׁה ב')

### ”הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב”

בְּפִרְשֶׁת הַשְּׁבוּעַ מִגִּיעַ יִצְחָק אָבִינוּ שְׁכָבַר הַנְּדָקָן “וּתְכַיְנֶה עֵינָיו מֵרֵאת” (בְּרֵאשִׁית כו, א), וּמִבְּקָשׁ מַעֲשׂו: לֶךְ תַּצּוּד לִי צִיד, תָּבִיא לִי אֶכֶל, “בְּעֵבֹר תִּבְרַכְךָ נַפְשִׁי” (בְּרֵאשִׁית כו, ד). כְּשֶׁרִבְקָה שׁוֹמַעַת אֶת זֶה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ (עֵין תְּרַגּוּם יוֹנָתָן בְּזוּ עֲזִיאֵל בְּרֵאשִׁית פָּרָק כז פְּסוּק ה), הִיא מַחְלִיטָה לְסַכֵּל אֶת הַמְזוּמָה, שֶׁעֲשׂו הִרְשַׁע לֹא יִקְבֵּל אֶת הַבְּרָכוֹת.

כִּינּוּן שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה אִישׁ חֵלֶק רִבְקָה שָׁמָּה לוֹ מִבְּעוֹד מוֹעֵד עַל יָדָיו אֶת צֶמֶר גְּדִיִּי הַעֲזִים, וְכֹאֲשֶׁר יִצְחָק מִבְּקָשׁ לְבָדֵק הָאֵם זֶה הוּא, וְאוֹמֵר לוֹ “גִּלְשָׁה נָא וְאֲמַשְׁדָּ” (בְּרֵאשִׁית כו, כא), הוּא מְמַשֵּׁשׁ וְאוֹמֵר “הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיְדִים יָדֵי עֲשׂו” (בְּרֵאשִׁית כו, כב).

וּחֲזוּ”ל בְּמִדְרָשׁ (רַבָּה פְּרִשֶׁת תּוֹלְדוֹת פְּרִשָּׁה סה סִימָן כ) דּוֹרְשִׁים אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה וְאוֹמְרִים: כָּל זְמַן שֶׁקוֹל יַעֲקֹב מִצְפָּצֵף בְּבִתֵּי כְּנָסִיּוֹת וּבְבִתֵּי מִדְרָשׁוֹת אֵין יָדֵי עֲשׂו שׁוֹלְטוֹת בּוֹ. וּמִצָּאֵנוּ וְרֵאִינוּ בְּהַרְבֵּה מְקוֹרוֹת בְּחֲזוּ”ל שֶׁהַבְּטָחָה הַזֹּאת, הִיא לֹא רַק כָּלִפֵּי יָדֵי עֲשׂו אֲלָא גַם כָּלִפֵּי יִשְׁמַעְאֵל, שֶׁהָיָה חוֹתֵנוּ שֶׁל עֲשׂו (בְּרֵאשִׁית כח, ט), שֶׁכָּל זְמַן שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ יַעֲסֵק בַּתּוֹרָה הוּא יִנְצֵל גַּם מִיָּדֵי עֲשׂו וְגַם מִיָּדֵי יִשְׁמַעְאֵל (עֵין בְּסֵפֶר דְּבָרֵי חַיִּים לְהַגָּאוֹן רַבֵּי חַיִּים שְׂאֲרִין זצ”ל בְּהַקְדָּמָה עֲמוּד יג).

הַפֶּחַ שֶׁל יָדֵי עֲשׂו וְיִשְׁמַעְאֵל מִתְחַזֵּק מְאֹד כְּשֶׁהֵם מִתְאַחֲדִים לְהַצֵּר לְעַם יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵי הָעַמִּים הַלְלוּ בְּיַחַד בָּאוּ וְהִחֲרִיבוּ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ (יִלְקוּט מַעַם לּוֹעֵז יוֹאֵל פָּרָק ד פְּסוּק יט), וּמִבְּאֵר שָׁזוּ גַם הַסְּבָה עַל פִּי תּוֹרַת הַסּוּד מֵה שֶׁאַסְרָה הַתּוֹרָה “לֹא תַחֲרֵשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדוֹ” (דְּבָרִים כב, י), שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם חוֹרֵשׁ בְּשׁוֹר וּחֲמוֹר בְּיַחַד הוּא מֵאֲחַד אֶת כַּח הַשׁוֹר הָרוּחָנִי שֶׁהוּא עֲשׂו, וְאֶת כַּח הַחֲמוֹר הָרוּחָנִי שֶׁהוּא יִשְׁמַעְאֵל, וּבְיַחַד מִתְגַּבֵּר כַּחַם לְהַזִּיק וּלְהַצֵּר לְעַם יִשְׂרָאֵל (פְּרוּשׁ הַגְּרָ”א לְסֵפֶר יְצִירָה פָּרָק ד).



## עֲשׂוּ וַיִּשְׁמָעֵאל וַאֲנַחְנוּ

### יַעֲקֹב וְעֲשׂוּ

יַעֲקֹב אָבִינוּ זֹכֵה בְּבִרְכָה הַגְּדוּלָה "וַיִּתֵּן לָהּ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרַב דָּגָן וְתִירֹשׁ" (בְּרֵאשִׁית כז, כח), וְהַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת לָנוּ "וַיְהִי כֹּאֲשֶׁר כָּלָה יַצְחָק לְבָרְךָ אֶת יַעֲקֹב וַיְהִי אֵף יֵצֵא יֵצֵא יַעֲקֹב מֵאֵת פְּנֵי יַצְחָק אָבִיו וְעֲשׂוּ אָחִיו בָּא מֵצִידוֹ" (בְּרֵאשִׁית כז, ל), כְּשִׁיעֲקֹב זֹכֵה בְּבִרְכּוֹת עֲשׂוּ מִגִּיעַ עִם הַצִּיד שָׁלוּ, מִשְׁמַיִם עֲכָבוּ אוֹתוֹ, וְכָל חַיָּה שֶׁהָיָה תוֹפֵס וְקוֹשֵׁר הָיָה מְלֹאךְ מִשְׁמַיִם מִתִּיר וּמִשְׁחַרֵּר אֶת הַחַיָּה, כְּדִי שִׁיעֲקֹב יִסְפִּיק לְקַבֵּל אֶת הַבִּרְכּוֹת (מְדַרְשׁ רַבָּה פְּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת פְּרָשָׁה סו סִימָן ב), הַסּוּף הָיָה שֶׁעֲשׂוּ הִתְיַאֵשׁ מִלְּצוּד, וְהִרְגַּ כָּלֵב (תְּרַגּוּם יוֹנָתָן בֵּן עֲזִיָּאל בְּרֵאשִׁית פָּרָק כז פְּסוּק לא), וּמִמֶּנּוּ הֵכִיִן 'מִטְעָמִים' לְאָבִיו. וּבְאֵמַת בְּתַבְשִׁיל שֶׁהֵבִיא עֲשׂוּ לְיַצְחָק הָיָה בּוֹ רֵיחַ נוֹרָא שֶׁל טְמָאָה וּכְרִיחַ הַגֵּיהֶנֶם (תְּרַגּוּם יוֹנָתָן בֵּן עֲזִיָּאל בְּרֵאשִׁית פָּרָק כז פְּסוּק לג), מִגְּבֻלַת 'הַפְּלֵב' שֶׁהֵבִיא עֲשׂוּ לְהַאֲכִיל אֶת אָבִיו.



### הַצֶּעֶר שֶׁבְּבִרְכּוֹת

נִדְקָדֵק בְּמִלָּה אַחַת בְּפְסוּק שֶׁהֵבֵאנוּ: וַיְהִי כֹּאֲשֶׁר כָּלָה יַצְחָק לְבָרְךָ אֶת יַעֲקֹב - לְמָה הַתּוֹרָה מְזַכֵּרָה לָנוּ אֶת הַמִּלָּה 'וַיְהִי לְשׁוֹן צֶעֶר' (מְדַרְשׁ רַבָּה פְּרָשַׁת נִשְׂא פְּרָשָׁה י סִימָן ה), הֲרִי כֵּן יַעֲקֹב זָכָה בְּבִרְכּוֹת, וּמָה יֵשׁ לְהַצְטָעֵר?

וּמִבְּאֵר הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ (אוֹר הַחַיִּים בְּרֵאשִׁית פָּרָק כז פְּסוּק ל) שֶׁהַצֶּעֶר עַל זֶה שֶׁכָּלָה יַצְחָק אֶת הַבִּרְכּוֹת לְיַעֲקֹב, שֶׁהַפְּסִיק לְבָרְךָ אוֹתוֹ וּנִשְׂאָרוֹ עוֹד קָצַת בְּרִכּוֹת שְׂאוֹתָן נִתְּן לְעֲשׂוּ, שְׂאֵלוֹ הָיָה מְבָרְךָ אֶת יַעֲקֹב בְּכָל הַבִּרְכּוֹת 'כִּכְּר אֲבָדָה תִּקְוֹת אָדוּם'.

מָה זֶה אוֹמֵר 'אֲבָדָה תִּקְוֹת אָדוּם'? אִם נִתְּבוֹנָן נִרְאֶה כִּמָּה צֶעֶר וְאִסוֹנוֹת וְצָרוֹת קִבְּלָנוּ מֵאָדוּם, כִּמָּה הָעֵם הַנוֹצְרִי הִתְעַלְל וְרִצַּח וְהִשְׁמִיד מֵעַם יִשְׂרָאֵל. וְאֵלּוֹ הָיָה יַעֲקֹב זֹכֵה בְּכָל הַבִּרְכּוֹת לֹא הֵיטָה שׁוּם תִּקְוָה לְאָדוּם, וְהֵינּוּ נִצְלִים מֵהַרְבֵּה אִסוֹנוֹת וַיְזוּעוֹת.



### מִשְׁפַּחַת אוֹיְבֵי יִשְׂרָאֵל

וְהַגָּאוֹן הַקְּדוּשׁ רַבִּי צְדוּק הַכֵּהֵן מְלוּבְּלִין כּוֹתֵב בְּסִפְר פְּרִי צְדִיק (מְצַרְכַת חֲנֻכָּה אוֹת ב), שֶׁיֵּשׁ שְׁלֹשׁ קְלָפוֹת שֶׁהֵן כַּחוֹת טְמָאָה שֶׁמְצַרִּים לְיִשְׂרָאֵל: קְלַפַּת יִשְׁמָעֵאל שֶׁהִיא הַקְּלָפָה שֶׁל גְּלוּי עֲרִיּוֹת, קְלַפַּת עֲשׂוּ שֶׁהִיא הַקְּלָפָה שֶׁל שְׁפִיכוֹת דָּמִים, וְקְלַפַּת עֲמֶלֶק שֶׁהִיא הַקְּלָפָה שֶׁל הַכְּפִירָה בֵּהָשֵׁם. וְשְׁלֹשָׁתָם מִתְחַבְּרִים יַחַד לְהַכְנִיעַ אֶת עַם

## פְּרִשְׁת תּוֹלְדוֹת

יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן עֲמַלְק' עֲשׂוֹ וְיִשְׁמַעֲאֵל סוֹפֵי תְבוּת קוֹל, לְרַמֵּז לַפְּסוּק "הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהִיָּדִים יְדֵי עֲשׂוֹ" (בְּרֵאשִׁית כו, כב), כְּלוּמַר שֶׁרַק עַל יְדֵי קוֹל יַעֲקֹב יְכוּלִים לְהַכְנִיעַ אֶת אוֹתָם הַכַּחוֹת.

וּשְׁלֹשֶׁת הַכַּחוֹת הֵלְלוּ הֵם מִמְשַׁפְּחָה אַחַת, שֶׁהָרִי עֲשׂוֹ הִתְחַתֵּן עִם בֵּת יִשְׁמַעֲאֵל (בְּרֵאשִׁית כח, ט), וְעַמְלַק הוּא נִכְדוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ בְּנוֹ שֶׁל אֱלִיפַז בֶּן עֲשׂוֹ (בְּרֵאשִׁית לו, יב), וְכָל הַמְשַׁפְּחָה הַזֹּאת "אֲמָרוּ, לָכוּ וְנִכְחָדֵם מִגּוֹי וְלֹא יִזְכָּר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד" (תְּהִלִּים פג, ה).



### הַנְּאֻצִים וְהִישְׁמַעֲאֵלִים

הַחֲבוּר הַזֶּה שֶׁל אוֹתָהּ מְשַׁפְּחָה הַכּוֹלְלָת אֶת יִשְׁמַעֲאֵל, עֲשׂוֹ וְעַמְלַק, מְלַבֵּד שֶׁגֵּרְמָה אֶת חֲרָבֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הַתְּגַלְתָּהּ גַּם בְּשׂוֹאֵה הַנּוֹרָאָה, שֶׁמְלַבֵּד מֵה שֶׁגֵּרְמַנְיָה הַנְּאֻצִית שֵׁיכֶת לְאֲדוּם, מְקַבֵּל בְּשֵׁם הַגְּאוּן מוֹיִלְנָא שֶׁהַגֵּרְמָנִים הֵם מְזַרְע עֲמַלְק (עֵין בְּסֵפֶר דף על הָרֶף מְגִלָּה דף ו עמוד ב). וְמִי שֶׁחִזַּק אֶת הַיִּטְלָר וְאֶת הַרְעִיּוֹן הַנְּאֻצִי לְהַשְׁמֵדֵת הַיְהוּדִים בְּעוֹלָם, הָיָה הַשִּׁי"ח אֲמִין אֶל-חוּסִינִי הַמוֹפְתִי שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁטָּרַח לְהַגִּיעַ לְכַרְלִין כְּדֵי לְהַפְגִּישׁ עִם הַיִּטְלָר. כְּשֶׁנִּפְגַּשׁ אֹתוֹ (ב - 28 בְּנוֹבֶמְבֶּר 1941) הִסְבִּיר לְהַיִּטְלָר בְּמִשְׁךְ שְׂעָה וַחֲצֵי עַד כַּמָּה הַעוֹלָם הָעַרְבִי מְחִזֵּק אֶת יְדֵי גֵרְמַנְיָה הַנְּאֻצִית, וּבְהַמְשֵׁךְ גַּם נִסָּה לְשַׁתֵּף פְּעֻלָּה בְּנִסְיוֹנוֹת שׁוֹנִים לְרַצַּח יְהוּדִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.



### טְמֵאת כְּנַעַן

טְמֵאת עֲשׂוֹ הַתְּחִיָּקָה כְּשֶׁבָּחָר לְהִתְחַתֵּן עִם נָשִׁים כְּנַעֲנִיּוֹת כְּמִזְכָּר בַּתּוֹרָה "עֲשׂוֹ לָקַח אֶת נָשָׁיו מִבְּנוֹת כְּנַעַן אֶת עֵדָה בַת אֵילוֹן הַחֲתִי וְאֶת אֵהֲלִיבָמָה בַת עֵנָה בַת צְבָעוֹן הַחֲוִי" (בְּרֵאשִׁית לו, ב). רְבִיקָה שֶׁהִיָּתָה בְּעַלְת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ (מְדַרְשׁ תְּנַחֲוּמָא פְּרִשְׁת תּוֹלְדוֹת סִימָן י) מְכִירָה מִיָּד אֶת טְמֵאת הָעַם הַכְּנַעֲנִי, וְאוֹמְרַת לְיִצְחָק, "קִצְתִי בְּחַיִּי מִפְּנֵי בְנוֹת חַת אִם לָקַח יַעֲקֹב אִשָּׁה מִבְּנוֹת חַת כְּאֵלֶּה מִבְּנוֹת הָאָרֶץ לְמָה לִּי חַיִּים" (בְּרֵאשִׁית כו, מו). הִיא קִצְּתָה בְּחַיִּיהָ מִפְּנֵי נִשׁוּת עֲשׂוֹ שֶׁהָיוּ מִבְּנוֹת כְּנַעַן (פְּסִיקְתָא זוּטְרַתָּא פְּרִשְׁת תּוֹלְדוֹת פָּרָק כו סִימָן מו). מָה הָיָה כָּל כֵּךְ נוֹרָא בְּעַם הַכְּנַעֲנִי?

מְבָאָר הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ (פְּרִשְׁת תּוֹלְדוֹת פָּרָק כח פְּסוּק ה) דְּבָר מְפֹלָא, שֶׁהָעַם הַכְּנַעֲנִי כָּל בְּנוֹתָיו חָלַק רַע וּמְתַעֵב, וְתַמְצָא כִּי מִמִּין הָאֲמוֹת עַד הַיּוֹם עוֹדֵם מְתַקְבְּצִים וּבָאִים גָּרִים וְחוּסִים בְּצֵל הַקְּדוּשׁ אֲשֶׁר לֹא שֶׁמְעֵנוּ מִימֵי קֶדֶם כִּי נִתְגַּיֵר גֵּר כְּנַעֲנִי - הַטְּמֵאָה הַמִּיָּחֶדֶת שֶׁל כְּנַעַן לֹא נוֹתַנָּת לָהֶם לְהִתְחַבֵּר אֶל הַקְּדוּשָׁה וּלְהַתְגַּיֵר.



## עֲשׂוּ וַיִּשְׁמַעְאֵל וַאֲנַחְנוּ

מִמְשִׁיב הָאֵוֶר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ וּמִבְּאֵר, שְׁמַכֵּל מְקוֹם גַּם בְּכַנְעַן יֵשׁ נִיצוּץ שֶׁל קִדְשָׁה, שְׁלֵא יָכוֹל לְצַאת מֵהֶם אֲלֵא אִם כֵּן הֵם יִשְׁלְטוּ וַיִּרְעוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן 'אֲנִי בְּעוֹנוֹת מְשַׁעְבָּדִים לְכַנְעַן כִּי הִשְׁגַּת תְּכֵלִית הַגְּלוּת בִּיבִיחָם הוּא בְּאִמְצָעוֹת הַצַּעַר, וְלָזֶה הוּא מִשְׁנֵה מִכָּל הַגְּלִיּוֹת כְּאֲשֶׁר רָאִינוּ בְּעִינֵינוּ'.

וּמִי נִבְחַר לְהַצִּיר לְיִשְׂרָאֵל כְּשֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ רִצּוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם? עֲשׂוּ! וְכִמוֹ שְׁאָמַר לוֹ יִצְחָק 'וַיְהִי כְּאֲשֶׁר תִּרְיֵד וּפְרָקֶת עָלוּ מֵעַל צוּאֲרָךְ' (בְּרֵאשִׁית כז, מ), 'כְּלוֹמַר כְּשִׁיעֲבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, וַיְהִי לָהּ פֶּתַח חוֹן פֶּה לְהַצְטָעַר עַל הַבְּרָכוֹת שֶׁנִּטְלָה, וּפְרָקֶת עָלוּ וְגו' "רש"י שם). כִּף שְׂצִאָצְאֵי עֲשׂוּ הַמַּעֲרָב בְּיִשְׁמַעְאֵל עֲמָלֵק וּבְכַנְעַן, הֵם הַמְצָרִים לְיִשְׂרָאֵל. וְהָאֵוֶר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ מְגַלֵּה לָנוּ שְׁאֲנַחְנוּ מְשַׁעְבָּדִים עֲרִיזֵי תַחַת טְמֵאת כְּנַעַן שְׁמִמְנָה פְּחָדָה רְבָקָה כָּל כִּף וְאִמְרָה "קִצְתִּי בַחַיִּי", וְהַדְרָךְ הַיְחִידָה לְהוֹצִיא מֵאוֹתָהּ אִמָּה אֶת כַּחוֹת הַקְּדוּשָׁה הִיא רַק כְּשִׁיעֲרוּ לְיִשְׂרָאֵל.



### שְׂאִרִיּוֹת כְּנַעֲנִיִּים

מִי הֵם הַכְּנַעֲנִים הַיּוֹם? לְהִיכֵן נַעֲלָמָה אִמָּה זֹו?

'מַחְקָר מְשֻׁתָּף שֶׁל מְסַפֵּר אוֹנִיבֵרְסִיטָאוֹת (פֶּרְסֵם בְּכֵתֵב הַעַת Cell בְּשָׁנַת 2020) בָּחֵן 73 מְמַצָּאִים גֶּנֶטִיִּים מ־5 אֶתְרִים בְּיִשְׂרָאֵל וּבִירְדֵן הַמְּשִׁיכִים בְּאַרְכֵּאוֹלוֹגִיָּה לְתַקּוּפָה וְלַתְרָבוֹת הַכְּנַעֲנִית, בְּנִסְיוֹן לְהַתְחַקֹּת אַחֲרֵי הַכְּנַעֲנִים, הַחוֹקְרִים מְצָאוּ שְׂיִכוֹת לְעַם הָאִירָאֲנִי, הַלְּבָנוֹנִי וְהַפְּלִסְטִינִי' (מֵתוֹךְ וִיקִיפִּדְיָה עֲרָךְ כְּנַעַן). כְּלוֹמַר 'צִיר הַרְשָׁע' שֶׁל אִירָאֵן, לְבָנוֹן וְהַפְּלִסְטִינִים שׁוֹנְאֵי עֲמָנוּ הַחִפְצִים בְּהַשְׁמַדַת עַם יִשְׂרָאֵל, הֵם שְׂאִרִיּוֹת שֶׁל הָעַם הַכְּנַעֲנִי הַטְּמֵא שֶׁרְבָקָה כָּל כִּף חֲשָׁשָׁה מִמֶּנּוּ וְלְצַעֲרָנוּ הַמַּחְקָר הַנִּזְכָּר מְרָאֵה עַל שְׂיִכוֹת גַּם לְעַם הַיְּהוּדִי, 'שִׁנְרַע מְרַעִים' (יִשְׁעִיָּה א, ד) זֶה, הַתְּעַרְב בְּתוֹךְ עֲמָנוּ וְיִמְהַרְסִיךְ וּמַחְרֵבִיךְ מִמֶּךָ יִצְאוּ' (יִשְׁעִיָּה מֵט, יז)

וְכִשְׁאֲנַחְנוּ רוֹאִים הַיּוֹם אִיךְ אוֹתָם הַעֲמִים 'שְׂאִרִיּוֹת הָעַם הַכְּנַעֲנִי' מְתַנְהֵגִים כְּחִיּוֹת רְעוֹת בְּאִכְזָרִיּוֹת, בְּלִבְנוֹן בְּאִירָאֵן וְאַצֵּל הַפְּלִסְטִינִים, אֲנַחְנוּ מִבִּינֵים לְמָה רְבָקָה חֲשָׁשָׁה מֵהֶם, וְלָמָּה אִפְלוּ אֲבָרָהֶם אֲבִינוּ הַשְּׂבִיעַ אֶת אֲלִיעֶזֶר "אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ" (בְּרֵאשִׁית כד, ג).



### אִיךְ יְהִיָּה שְׁלוֹם?

וְכַנְגַּד אוֹתָם הַרוֹצְחִים הַטְּמֵאִים וְהַשְּׂפָלִים, 'אֵין לָנוּ בְּגָלוֹת שְׁיִוֵּר כִּי אִם הַתּוֹרָה הִיא הַעֵד הַמְּסִיעַ לָנוּ מִכָּל צָרָה וְצוֹקָה עֲדוֹת ה' נֶאֱמָנָה' (פְּרִי מְגִדִים עַל הַשְּׁלָחוֹן עֲרוּךְ בַּהֲקִדְמָה),



## פְּרִישַׁת תּוֹלְדוֹת

רק בכח התורה והקדשה נצליח להלחם בהם. כבר למעלה משבעים שנה במדינה שאנשים מדמינים לעשות שלום ובטחון, ובינתיים יש 'שלום לבטחון', 'שלום שאין שלום' (ירמיהו ו, יד), 'אני שלום וכי אדבר המה למלחמה' (תהלים קכ, ז), ולכן עלינו להתפלל ולעסוק בתורה כדי ש'יבא בעל הפרם ויכלה את קוציו' (בבא מציעא דף פג עמוד ב) וכהבטחת התורה "אם בחקתי תלכו ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד וחרב לא תעבר בארצכם" (ויקרא כו, ו).



### 'הי"ד החזקה' כנגד הרוצחים

נסים בדברי הגאון רבי יחזקאל אברמסקי בהקדמה לספרו חזון יחזקאל (על התוספתא טהרות) שכותב: 'בלשצה שהידים ידי עשו וישמעאל נטו עלינו את חברם להכחידנו מגוי, באותו הזמן הרים כנגדם רבי משה בן מימון זצ"ל את ידו החזקה, והשאיר לנו תקומה'. התקומה כנגד ידי עשו ושמעאל עמלק וכנען, הם ידו החזקה של הרמב"ם עם שאר התורה שבועל פה. וכמאמר הכתוב "וחבל על מפני שמו" (ישעיה י, כז) 'חבל עלו של סנחריב' - שרצה להשמיד את עם ישראל, 'מפני שמנו של חזקיה מלך יהודה' - שהיה מדליק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות שיעסקו בתורה (סנהדרין דף צד עמוד ב).

ה' יזכנו.



## איך להתגבר על כשופים

# פְּרִשֵׁת וַיֵּצֵא

## איך להתגבר על כשופים?

### יציאת יַעֲקֹב

בסוף הפרשה הקודמת יַעֲקֹב אָבִינוּ נִשְׁלַח עַל יְדֵי אָבִיו וְאָמוֹ לְלַכֵּת אֶל לָבָן בֶּן בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי, אַחֵי אָמוֹ רְבֵקָה, לְמַצֵּא אֶת זְווגוֹ (בְּרֵאשִׁית כח, ב). וְהוּא מִיד הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה: "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה" (בְּרֵאשִׁית כח, י).

אָבֵל חַז"ל מְגַלִּים לָנוּ שֶׁזֶה לֹא הָיָה מִמָּשׁ מִיד... בְּדֶרֶךְ הוּא נִכְנָס לְשָׁנֵי בְּתִי הַמְדַרְשׁוֹת שֶׁל שָׁם וְשָׁל עֶבֶר וְלָמַד שָׁם אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה (עֵין מְגִלָּה דף יז עמוד א, וּבְרַש"י בְּרֵאשִׁית פָּרָק כח פְּסוּק ט, וּבַזֶּהר חֲדָשׁ פְּרִשֵׁת יִתְרוֹ דף סב עמוד א וּבְפְרִשֵׁת כִּי תִבֵּא דף צח עמוד ב, וּבַחֲזוֹנֵי בְּרֵאשִׁית פָּרָק כה פְּסוּק כ, וּבַמְהַרְש"א חֲדוּשֵׁי אַגְדוֹת בְּמְגִלָּה דף יז עמוד א דְּבוּר הַמַּתְחִיל הוּא יַעֲקֹב).

תחשבו, אתם שולחים את הבן להתחתן והוא נעלם, אחרי ארבע עשרה שנה מוצאים אותו, "איפה היית?", "הלכתי קצת ללמד...!", למה יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא הֵלֵךְ יָשָׁר לְקַיֵּם אֶת צְוֵי הוֹרְיוֹ?

וּבְאִמַּת מִצִּיאַת הַזְּוּוּג לֹא הָיְתָה הַסְּבָה הַיְחִידָה שֶׁהוּא נִשְׁלַח אֶל לָבָן, הַסְּבָה הַנוֹסֶפֶת הָיְתָה שֶׁרְבֵקָה יָדְעָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעָשׂוּ רוּצָה לְהַרְגֵּ אֶת יַעֲקֹב עַל זֶה שֶׁלָּקַח מִמֶּנּוּ אֶת הַבְּכוֹרָה וְהַבְּרִכּוֹת, וְלָכֵן שָׁלְחָה אוֹתוֹ לָשֵׁם (בְּרֵאשִׁית כז, מב - מג). וְהַשְּׂאֵלָה מִתְּבַקְּשָׁת, וְכִי לָבָן עֵבֵד בְּחִבְרַת שְׁמִירָה וְהַתְּנַדָּב לְהִיּוֹת שׂוֹמֵר הָרֵאשׁ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ? וְגַם עַל עֲשׂוֹ יֵשׁ לְהַתְּפַלֵּא, הֲרֵי יַעֲקֹב הָיָה אֶצְל לָבָן עֲשָׂרִים שָׁנָה (בְּרֵאשִׁית לא, מא), וּבְכָל הַזְּמַן הָזֶה עָשׂוּ לֹא הוֹלֵךְ לְחַפֵּשׂ אוֹתוֹ, לַעֲשׂוֹת אֵינָהּ בְּקוֹר מְשַׁפְּחֵתִי, וְרַק אַחֲרֵי שֶׁיַּעֲקֹב עוֹזֵב אֶת לָבָן, עָשׂוּ מַתְעוֹרָר לְבֹא לְהַלָּחֵם עִם יַעֲקֹב, לְמָה?



### הפחד וההבטחה

שאלה נוספת: בְּדֶרֶךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ מְקַבֵּל נְבוּאָה בָּהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ: "וְהִנֵּה אָנֹכִי עֹמֵךְ וְשִׁמְרֵתִיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ" (בְּרֵאשִׁית כח, טו), וּמְבַאֵר רַש"י 'לְפִי

## פְּרִישַׁת וַיֵּצֵא

שְׁהִיָּה מִפְּחַד מֵעֲשׂוֹ וּמִלֶּבֶן. מֵעֲשׂוֹ מוֹבֵן לְמָה מִפְּחַד יַעֲקֹב, אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים שֶׁהוּא רָצָה לְהַרְגֵּ אֹתוֹ, אֲבָל מִלֶּבֶן מָה יֵשׁ לוֹ לִפְחַד, הוּא עוֹד לֹא מְכִיר אֹתוֹ, וְלֹא נִפְגַּשׁ אִתּוֹ. וְהַפְּחַד שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ הָיָה כָּל כֶּף גָּדוֹל מֵהַדוּד לֶבֶן, עַד שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ מְרַגֵּעַ אֹתוֹ "הִנֵּה אֲנֹכִי עִמָּךְ וְשִׁמְרֵתִיךָ" - אֵל תִּפְחַד מִלֶּבֶן.

וְשׁוֹב כְּשֵׁי־עַקֵּב אֲבִינוּ מִתְּפִלָּל לְקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא מְבַקֵּשׁ "וְשִׁמְרֵנִי בְּדַרְךְ הַזֶּה" (בְּרֵאשִׁית כח, כ), וְזֶה הָיָה אַחֲרֵי שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּבַר הִבְטִיחַ לוֹ "וְשִׁמְרֵתִיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֶךְ", לְמָה הוּא צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבַקֵּשׁ עַל זֶה אַחֲרֵי הַהִבְטָחָה הַמְּפֹרֶשֶׁת מִפִּי הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ?



### יעקב והרועים

לִפְנֵי שְׁנַעְנָה עַל כָּל הַשְּׂאֵלוֹת הַלְלוּ, נִתְבוֹנֵן בְּהַמְשָׁךְ הַפְּסוּקִים בַּפְּרָשָׁה. כְּשֵׁי־עַקֵּב אֲבִינוּ נִפְגַּשׁ עִם הָרוֹעִים וְשׁוֹמְעֵי שִׁמְרֵן (בְּרֵאשִׁית כט, ד), מִתְּפִתַּח בֵּין יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְבִינֵם דוּ שִׁיחַ מְאֹד מְעֻנֵּן. יַעֲקֹב אֲבִינוּ שׁוֹאֵל אוֹתָם: "הִידְעַתֶּם אֶת לֶבֶן בֶּן נַחֲוֹר" (שָׁם פְּסוּק ה), הֵאֵם אַתֶּם מְכִירִים אֶת לֶבֶן בֶּן נַחֲוֹר? וְהֵם עוֹנִים לוֹ בְּמִלָּה אַחַת: "יָדַעְנוּ". שׁוֹב שׁוֹאֵל יַעֲקֹב: "הַשְּׁלוֹם לוֹ", הֲכֹל בְּסִדְרָא אִתּוֹ? יֵשׁ לָכֶם מִשְׁהוֹ לְסַפֵּר עַל שְׁלוֹמוֹ וְעַל שְׁלוֹם מִשְׁפַּחְתּוֹ (עֵין סְפוּרָנוּ בְּרֵאשִׁית כט, ו)? וְשׁוֹב הֵם עוֹנִים לוֹ בְּמִלָּה אַחַת: "שְׁלוֹם". זֶה נִרְאֶה שֶׁהֵם לֹא רוֹצִים לְדַבֵּר עַל לֶבֶן, אוֹמְרִים מִלָּה אַחַת וּמִתְחַמְקִים, וּמִיָּד הֵם אוֹמְרִים לוֹ: "וְהִנֵּה רַחֵל בְּתוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאן" (שָׁם פְּסוּק ו), אֵל תִּאֲרִיךְ עֲלֵינוּ בְּשְׂאֵלוֹת, אִם אַתָּה רוֹצֶה לְבָרַר עַל לֶבֶן הִנֵּה רַחֵל בְּתוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאן, תִּשְׂאֵל אוֹתָהּ, תִּדְבַּר אִתָּהּ, עֲזֹב אוֹתָנוּ... (אוֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ שָׁם), מָה קָרָה לְרוֹעִים הַלְלוּ שְׁפִתָּאוֹם הַתְּחִיבֵנוּ בְּמַעֲוֹט שִׁיחָה' (עֵין אֲבוֹת פָּרָק ו מִשְׁנָה ה) וּבִקְשֵׁי רוֹצִים לְדַבֵּר?



### איך עושים כשוף?

כְּדִי לְבָאֵר אֶת כָּל מָה שֶׁשְּׂאֵלָנוּ, אֲנַחְנוּ צָרִיכִים לְלַמֵּד אֶת הַמְּסַפֵּר בְּסוּף הַפְּרָשָׁה עַל הַתְּרָפִים. הַתְּרָפִים הֵיוּ סוּג שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה שֶׁלֶבֶן הָיָה עוֹבֵד (עֵין בְּרֵאשִׁית לא, יט, ו, וּפְסוּק ל). מִהֵם הַתְּרָפִים הַלְלוּ?

סֵפֶר הַיֵּשֶׁר, שֶׁהוּא סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים הַקְּדוּמוֹנִים שֶׁהִדְפִּס לְרֵאשׁוֹנָה בְּשָׁנַת שַׁפ"ה (פְּרִישַׁת וַיֵּצֵא עֲמוּד קז הוֹצֵאת מִיִּשְׂרָאֵל), מְגַלֶּה לָנוּ כִּיצַד הֵיוּ מְכִינִים אֶת הָעֲבוּדָה זָרָה הַזֹּאת שֶׁל הַתְּרָפִים שֶׁהָיוּ לְלֶבֶן: וְזֶה מֵעֲשֵׂה הַתְּרָפִים, יִקְחוּ אִישׁ אִשֶּׁר יִהְיֶה בְּכוֹר, וְיִשְׁחַטּוּ

## איך להתגבר על כשופים

אותו וימרטו את ראשו - לוקחים אדם בכור, שוחטים אותו, ומורידים לו את כל השערות מהראש, וְלָקְחוּ אֶת הַמֶּלַח, וְהַמְלִיחוּ אֶת הָרֹאשׁ וּמָשְׁחוּ אוֹתוֹ בְּשֶׁמֶן, וְלָקְחוּ לֵיחַ נְחֹשֶׁת קִטְנָה אוֹ לֵיחַ זָהָב, וְכָתְבוּ עָלֶיהָ אֶת שֵׁם הַטְּמֵאָה, וְנָתְנוּ אֶת הַלֵּיחַ תַּחַת לְשׁוֹנוֹ, וְלָקְחוּ אֶת הָרֹאשׁ הַהוּא וְאֶת הַלֵּיחַ אֲשֶׁר תַּחַת הַלְּשׁוֹן וְשָׂמוּ בַּבַּיִת, וְהִדְלִיקוּ לוֹ גְרוֹת וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ. וְהָיָה בְּעַת אֲשֶׁר יִשְׁתַּחֲווּ לוֹ יִדְבַר עֲלֵיהֶם בְּכָל דְּבַר אֲשֶׁר יִשְׁאַלוּ מֵאִתּוֹ בְּכַח שֵׁם הַטְּמֵאָה אֲשֶׁר כָּתוּב בָּהּ. לְעִבּוּדָה זָרָה הַזֶּה הָיָה עוֹבֵד לְבָן, וְהָיָה מְשַׁתְּמֵשׁ בְּכַחוֹת טְמֵאָה וּבְכַחוֹת כְּשׁוֹף (ועי' בתרגום יונתן פ'רשת ויצא פ'רק לא פסוק יט).



### לָבָן הוּא בַלְעָם

הַתְּרַגּוּם הַמֵּיָחָס לַיּוֹנָתָן (בַּמִּדְבָּר פ'רק לא פסוק ח) מְגַלֶּה לָנוּ שֶׁלָבָן הוּא לֹא אַחַר מֵאֲשֶׁר בַּלְעָם בֵּן בְּעוֹר, הַמְכַשֵּׁף הַגָּדוֹל שֶׁבָא לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל. כִּד שְׁחוּץ מִזֶּה שֶׁהוּא הָיָה הַרְמַאי וְהַשְּׁקֵרן הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר בְּעוֹלָם, הוּא הָיָה גַם הַמְכַשֵּׁף עִם כַּחוֹת הַטְּמֵאָה הַגָּדוֹלִים בְּיוֹתֵר, וְלָכֵן כָּלֵם פָּחַדוּ לְהַתְעַסֵּק אִתּוֹ, וְאָפְלוּ עִשּׂוֹ לֹא רָצָה לְהִיּוֹת אִתּוֹ בְּקִשְׁר. וּבְמִיָּחַד שֶׁעִשּׂוֹ הָיָה בְּכוֹר וּפָחַד עַל הָרֹאשׁ שְׁלוֹ, שֶׁלָבָן לֹא יַחְלִיט 'לְאַמֵּץ אוֹתוֹ' לְעַסְקֵי הַכְּשׁוֹף וְהַתְּרַפִּים שְׁלוֹ (דַּרְשׁ יְהוּדָה מוֹעֵלִם פְּרִשְׁת וַיִּשְׁלַח עַמּוּד תַּפְד). וְלִמְרוֹת שֶׁהוּא כֶּבֶד מְכַר אֶת הַבְּכוֹרָה לְיַעֲקֹב, לָבָן לֹא מֵאֲמִין בְּמַכִּירוֹת שֶׁכָּאֵלָה, הוּא מֵאֲמִין בְּמָה שֶׁהוּא רוֹאֶה, אִם אֵתָּה נוֹלְדֶת רֹאשׁוֹן אֵתָּה בְּכוֹר! וְלָכֵן עִשּׂוֹ לֹא רָצָה לְהַתְקַרֵּב לְשָׁם.

וּמֵצִד שְׁנַי גַּם יַעֲקֹב פָּחַד, אוֹלֵי לָבָן פְּתָאוּם 'יַחְזֹר בְּתִשׁוּבָה' וַיֵּאֲמִין בַּבְּכוֹרָה וַיַּחְלִיט שֶׁיַּעֲקֹב הַבְּכוֹר, וַיִּנְסֶה לְעַשׂוֹת עִם הָרֹאשׁ שְׁלוֹ כְּשָׁפִים וְתַרְפִּים, וְגַם אִם לֹא, בְּכַח הַכְּשׁוֹף יֵשׁ חֲשָׁשׁ גָּדוֹל שִׁיּוּכַל לְהַזִּיק לוֹ, שֶׁלָבָן נִקְרָא שְׁמֵם כְּשָׁפִים שֶׁמְכַחֵּשִׁים פְּמַלְיָא שֶׁל מַעֲלָה (סְנֵהֲדַרְיִן דְּף 10 עַמּוּד ב), הֵם יְכוּלִים לְהַכְחִישׁ אֶת כַּחוֹת הַקְּדוּשָׁה. אִיךָ מֵתְמוּדִים עִם זֶה?

וּמִפִּיּוֹן שֶׁיַּעֲקֹב יָדַע לֶאֱמֹן הוּא הוֹלֵךְ, הוּא הָיָה צָרִיף אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנוֹת עֶמֶל יוֹמָם וְלַיְלָה בְּתוֹרָה לְלֹא שְׁנָה (רַש"י בְּרֵאשִׁית פ'רק כח פסוק יא) כִּדֵּי לְהַכִּיֵּן לְעַצְמוֹ הַגְּנֵה חֲזָקָה, שֶׁהַתּוֹרָה מְגַנָּה וּמְצִילָה מִכָּל רָע (סוֹטָה דף כא עמוד א), וְאַחֲרֵי אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הַתְּגַלָּה אֵלָיו הַבוֹרָא וְאָמַר לוֹ "הִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ" - אֲנִי אֵתָּה בְּכָל מְקוֹם שֶׁתְּהַיָּה, כִּי מִי שֶׁמְתַחַבֵּר לְתוֹרָה הוּא מְחַבֵּר לְבוֹרָא, כִּי כָל הַתּוֹרָה כְּלָה שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (רַמְבַּ"ן בְּהַקְדָּמָה לְפָרוּשׁוֹ עַל הַתּוֹרָה). "וּשְׁמֵרְתִּיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְךָ" - יֵשׁ לָךְ אֶת כַּח הַתּוֹרָה, וְאִין לָךְ מְמָה לְחֲשֹׁשׁ וּלְפָחַד.



## פְּרִישַׁת וַיֵּצֵא

### שְׂמָא יִגְרַם הַחֲטָא

וּלְמִרוֹת זֹאת חָשַׁשׁ יַעֲקֹב שְׂמָא יִגְרַם הַחֲטָא (בְּרִכּוֹת דָּף ד עמוד א) וּבַחֲטָא הֵכִי קֻטְן תְּהִיָּה אַחֲזִיזָה לְכַחוֹת הַטְּמֵאָה לְשֵׁלֵט בּוֹ, וְלָבֵן יִצְלִיחַ לְהִזְיֵק לוֹ עִם אוֹתָם כַּחוֹת הַטְּמֵאָה, לָכֵן הוּא חֹזֵר שׁוֹב וְהַתְּפַלֵּל "וַיִּשְׁמְרֵנִי בַדְרֹךְ הַזֶּה" בְּכָל מִצְבָּ, שְׂאֵפְלוֹ אִם חָלִילָה יִהְיֶה קִטְרוּג שֶׁל חֲטָא, שֶׁתְּהִיָּה לוֹ שְׂמִירָה "בַדְרֹךְ הַזֶּה" אֲצֵל לָבֵן הַמְכַשֵּׁף הַנּוֹרָא.

וַיַּעֲקֹב אֲבִינוֹ לֹא סָתַם פֶּחַד, הוּא מֵיֵד קִבֵּל אֲשׁוּר מֵהַרוּעִים, שֶׁבְּרָגַע שֶׁשָּׁמְעוֹ שֶׁהוּא מִתְעַנֵּן בְּלָבֵן, הֵם קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם 'תַּעֲנִית דְּבוּר', לֹא מוֹכְנִים לְדַבֵּר עֲלָיו, הֵם מִפְּחָדִים מִמֶּנּוּ, "אִם תִּרְצֶה לְדַבֵּר עֲלָיו הִנֵּה רַחֵל בְּתוֹ בָּאָה עִם הַצֶּאֱן, תִּשְׁאַל אוֹתָהּ".



### הַסְּגֻלוֹת לְהַנְצִיל מִכְּשׁוּפִים

כִּיּוֹם, לְמִרוֹת שֶׁנִּחְלָשׁוּ מֵאֵד כַּחוֹת הַטְּמֵאָה וְהַכְּשׁוּף (עֵינֵן סֵפֶר עַץ הַחַיִּים לְרַבִּי יַעֲקֹב חֲגִיזוֹ בְּסִנְהֶדְרִין פֶּרֶק ז מִשְׁנָה ז דָּף עט עמוד ב), אֲבָל עֲדִין קִיָּם כַּח הַטְּמֵאָה בְּעוֹלָם, עַד זְמַן בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ שְׂאֵז הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ יִשְׁחַט אֶת הַיֵּצֵר הָרָע (סֵפֶה דָּף נב עמוד א), וּבְכָל חֲטָא שֶׁהָאָדָם נִכְשָׁל הוּא מְשֻׁרָה עַל עֲצָמוֹ עוֹד כַּחוֹת טְמֵאָה. וְאֵז יֵשׁ יוֹתֵר אֶפְשָׁרוֹת לְהִזְיֵק לוֹ עַל יְדֵי כְּשׁוּף, וְהַרְבֵּה אֲנָשִׁים לְצַעֲרָנוּ נְזוּקִים מִכַּחוֹת טְמֵאָה שֶׁכְּאַלֶּה וְכַדוּמָה לָהֶם בְּכָל מִיָּנִי אֲפָנִים. וְאֲנַחְנוּ לּוֹמְדִים מִיַּעֲקֹב אֲבִינוֹ מֵהִי הַדְרֹךְ הַיִּשְׁרָה שֶׁהָאָדָם יִדְבֹק בָּהּ וְהִיא תְּהִיָּה לוֹ לְהַגְנָה מִכָּל כַּח שֶׁל טְמֵאָה שֶׁקִּיָּם בְּעוֹלָם, לְמוֹד הַתּוֹרָה בְּהַתְּמַדָּה וּבִרְצִיפוֹת. וְעַל יְדֵי זֶה הָאָדָם זוֹכֵה לְהַבְטָחָה "הִנֵּה אֲנִכִּי עֹמֵךְ". וְהָאֱמַת שֶׁזוֹ לֹא רַק הַבְטָחָה, אֲלֵא זוֹ מְצִיאוֹת, שְׂאֵם הָאָדָם חוֹשֵׁב כָּל הַזְּמַן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא תַקִּיף וּבַעַל הַיְכָלָת וּבַעַל כָּל הַכַּחוֹת כְּלָם נִמְצָא אֵתוֹ, אֵף אֶחָד לֹא יִכּוֹל לְהִזְיֵק לוֹ. וְכִמוֹ שֶׁהַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת (סִנְהֶדְרִין דָּף סז עמוד ב וּבַחֲלִין דָּף ז עמוד ב) עַל רַבִּי חֲנִינָא שֶׁהִיָּתָה מְכַשֶּׁפָה אַחַת מְנִסָּה לְקַחַת עֶפֶר מִתַּחַת לְרַגְלִים שֶׁלּוֹ לְעֲשׂוֹת לוֹ אִיזָה כְּשׁוּף, כְּדִי לְהִזְיֵק לוֹ, הוּא אָמַר לָהּ: "תַּקִּי כִּמָּה שְׂאֵת רוּצָה, אִין עוֹד מְלַבְדּוֹ כְּתִיבוּ!" וְלְמִרוֹת שֶׁהַגְּמָרָא שָׁם אוֹמֶרֶת שֶׁרַק עַל רַבִּי חֲנִינָא שֶׁהָיוּ לוֹ זְכִיּוֹת רַבּוֹת הוֹעִילָה הַסְּגֻלָּה הַזֹּאת, כִּיּוֹם שֶׁכַּחוֹת הַטְּמֵאָה נִחְלָשׁוּ זוֹ הַסְּגֻלָּה הַבְּדוּקָה וְהַבְּרוּרָה יַחַד עִם לְמוֹד הַתּוֹרָה. וְהַדְרֹךְ הָאֲחֵרוֹן הוּא תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁיַּעֲקֹב אֲבִינוֹ חֹזֵר לְהַתְּפַלֵּל עַל שְׂמִירָה מְלָכָן הַמְכַשֵּׁף הַגְּדוֹל. וְשִׁלְשַׁת כַּחוֹת אֵלוֹ: תּוֹרָה, אֲמוּנָה וְתְּפִלָּה, יִצִּילוּ אֶת הָאָדָם מִכָּל צָרָה וְצוּקָה וּמְכָל נֶגַע וּמַחֲלָה, וְיוֹעִילוּ לוֹ יוֹתֵר מִכָּל סְגֻלָּה.

אֲנָשִׁים אוֹהֲבִים סְגֻלוֹת, לֹא סָתַם אֲנַחְנוּ נִקְרָאִים "עִם סְגֻלָּה" (דְּבָרִים ז, ו), וְכִמָּה שֶׁהַסְּגֻלָּה יוֹתֵר מְשָׁנָה הִיא יוֹתֵר מוֹכֶרֶת. אִם יִבִּיאוּ אִיזָה צֶמַח נְדִיר שֶׁנִּקְטָף בְּלִיל יָרַח

## איך להתגבר על כשופים

מלא, בשקוי עין של דג ורגלי ברוז כסגלה יהיו לזה הרבה קופצים, אבל מהסגלה האמתית של "והייתם לי סגלה מכל העמים" (שמות יט, ה) ושל "אם בחקתי תלכו" (ויקרא כו, א), אנשים פחות מתלהבים... וחבל!



### הרב והמכשף התימני

ואספר:

הרב צמרם קרח וצ"ל היה רב העיר בני ברק, ושמעתי ממנו שספר שכשהוא היה בתימן, ספרו לו שיש מכשף גדול מאד, וכך מי שמגיע אליו ומשלם, הוא פועל לו ישועות.

הרבה יהודים עזבו את הרבנים והלכו אליו...

החליט רבי צמרם לטפל בנושא, הוא הלך אל המכשף הזה, שלם ובקש ממנו שייעשה איזו פעלה. המכשף הכין את כל טקס הכשוף, והתחיל לפעל, והוא לא מצליח, והוא מנסה שוב ולא מצליח, בפעם השלישית שהוא לא הצליח הוא התחיל לצעק על רבי צמרם קרח: "תסתלק מפה, אני לא מצליח אתה, לא רוצה להתעסק אתה". הרב חזר וספר לכלם את הספור ואמר להם: "אתם יודעים למה המכשף הזה לא הצליח? כי לא הפסקתי לחשב על הפסוק "שויתי ה' לנגדי תמיד" (תהלים טז, ח), והייתי דבוק בלשם הווי"ה ברוך הוא. וממילא כל מי שהולך למכשף הזה, סר מאחורי השם, ונותן את נשמתו לכחות השמא"ה".

ועל זה נאמר "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים ושטי כנב" (תהלים מ, ה), ה' יזכנו.



## פְּרִשְׁת וַיִּשְׁלַח

# פְּרִשְׁת וַיִּשְׁלַח

— הַפְּרִוֹת עִם הַשָּׁטָן —

### מתנות קטנות

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלָאָכִים" (בראשית לב, ד) זֶה הַפְּסוּק הָרִאשׁוֹן שֶׁבַּפְּרִשָּׁה, הַמְּסַפֵּר לָנוּ שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ לֹא רוֹצֵה לְהִלָּחֵם עִם עֵשָׂו וּמִנְסָה לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם. אִיךָ עוֹשִׂים שְׁלוֹם? שׁוֹלְחִים מִתְּנוּת, וְהַרְבֵּה מִתְּנוּת, וְכִמוֹ שֶׁהַפְּתוּב מְסַפֵּר לָנוּ, שֶׁיַּעֲקֹב שָׁלַח לוֹ חֲמֵשׁ מֵאוֹת וּשְׁמוֹנִים בְּהֵמוֹת, בְּגִימְטְרִיא תִק"ה, לְשִׁבְרֵ אֶת תִּקְפוֹ שֶׁל עֵשָׂו (אור החיים בראשית פרק לב פסוק טו), וְעוֹד אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרֻגְלִיּוֹת (רש"י בראשית לב, יד) וְלֹא רַק פְּעַם אַחַת אֲלָא בְּמִשְׁךְ תִּשְׁעֵי שָׁנִים שָׁלַח לוֹ אֶת הַמִּתְּנוּת הָאֵלוּ (עין מדרש רבה פרשת וַיִּשְׁלַח פְּרִשָּׁה עח סימן טז). הַתּוֹרָה מוֹסִיפָה עוֹד שְׁלֹשׁ מְלִים שֶׁצָּרִיךְ לְהַבִּין אוֹתָן: "וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ" (בראשית לב, יד) מֵהַ פְּרוּשׁ מִן הַבָּא בְּיָדוֹ, וְלָמָּה הִצְרִיכָה הַתּוֹרָה לְכַתֵּב לִי אֶת הַמְּלִים הַקְּדוּשׁוֹת הַלְלוּ? יֵשׁ בְּזֶה כְּמָה הַסְּבָרִים בְּמִפְרָשִׁים (עין רש"י שֶׁהֵבִיא שְׁנֵי פְרוּשִׁים), אֲנַחְנוּ נִלְמַד הַיּוֹם אֶת פְּרוּשׁ 'הַכְּלִי יִקְר' עַל זֶה. סֵפֶר 'הַכְּלִי יִקְר' הוּא פְרוּשׁ מִדְּהִים עַל הַתּוֹרָה שֶׁחִבֵּר אוֹתוֹ הַגָּאוֹן רַבִּי שְׁלֵמָה אֶפְרַיִם מְלוֹנֶשֶׁץ שְׁחִי בַעֲרָךְ לְפָנָי כְּאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה (נִפְטַר ז' בְּאָדָר ב' ה'שע"ט, 1619 לְמַנְיָם), וְהִיָּה רֹאשׁ יְשִׁיבָה וְאֵב בֵּית דִּין בְּפְרָאג, יֵשׁ לוֹ מֵהֶלֶךְ בַּפְּרִשָּׁה שֶׁלָּנוּ שֶׁחֲשׂוֹב מְאֹד לְלַמַּד אוֹתוֹ וְלִזְכֹּר אוֹתוֹ.



### מתנות לְרִשְׁעִים

וְהוּא מְפָרֵשׁ שֶׁהַחֲדוּשׁ בְּמְלִים "וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ" - 'מִן הַבָּא בְּיָדוֹ כְּלוֹמֵר מִצְמָלוּ וְכַחוֹ וְעִצָּם יָדוֹ, כִּי יַעֲקֹב חָשַׁשׁ לָתֵת לוֹ מִבְּרִכַּת הַשֵּׁם שֶׁהַעֲשִׂירָה אוֹתוֹ בְּאֶפֶן לֹא טְבָעִי, כִּי תוֹסֶפֶת שִׁפְעַ עַל זֶה מִמְּקוֹם קְדוּשׁ מִתְּהִלָּה, וְאִין רִשְׁעַ זֶה כְּדָאִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בוֹ, וְלִכֵּן הוּא נָתַן לַעֲשׂוֹ מִמָּה שֶׁעַל פִּי הַטְּבַע הִגִּיעַ לוֹ שְׁכָרוֹ - יַעֲקֹב יָדַע שֶׁיַּחֲסִית לַעֲבוּדָה שֶׁהוּא עָבַד, הוּא לֹא הִיָּה יָכוֹל לְהִגִּיעַ לְכֹזֵה שִׁפְעַ עַל - טְבָעִי, וּמִכֵּיִן שֶׁהַשִּׁפְעַ הִזָּה הִגִּיעַ מִבְּרִכַּת הַשֵּׁם וּמִמְּקוֹם קְדוּשׁ הוּא לֹא רָצָה שֶׁעֲשׂוֹ הָרִשְׁעַ יִהְיֶה מִמֶּנּוּ, אִזּוֹ הוּא נָתַן לוֹ מִמָּה שֶׁהִגִּיעַ עַל פִּי דְרָכֵי הַטְּבַע, וְאֵלוֹ הַמִּתְּנוּת שֶׁהוּא שָׁלַח לַעֲשׂוֹ. וְזוֹ

## הַכְרוֹת עִם הַשְׁטָן

הַכּוֹנֵה מִן הַבַּיִת בְּיָדוֹ - שָׁבָא מִמְעֵשֶׂה יָדָיו.



### הַאֶסְטֵרְטֵגְיָה שֶׁל הַשְׁטָן

בֵּין שְׁלִיחַת הַמִּתְנֻנּוֹת הִלְלוּ לַפְּגִישָׁה עִם עֵשׂו הֵיטָה לְיַעֲקֹב פְּגִישָׁה עִם מִישָׁהוּ אַחֵר, לֹא מִתְכַּנֵּן, זֶה הַמְּלֹאָךְ - שָׂרוּ שֶׁל עֵשׂו (מְדַרְשׁ רַבָּה פְּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח פְּרָשָׁה עַז סִימָן ג, וּבִזְהָר פְּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח דָּף קע עֲמוּד א) שֶׁהוּא הַשְׁטָן בְּעֵצְמוֹ (בִּזְהָר שָׁם). בּוֹאוּ וְנַעֲשֶׂה הַכְרוֹת עִם הַשְׁטָן, וְנִלְמַד אֵיךְ הוּא בָּא לְתַקֵּף אֶת יַעֲקֹב אֲבִינוּ.

הַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת "וַיּוֹתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר" (בְּרֵאשִׁית לב, כה). הַכְּלִי יִקָּר מְבֹאֵר, שְׁחוּץ מִהַמְּלַחְמָה הַפִּיזִית שֶׁהֵיטָה בֵּין שָׂרוּ שֶׁל עֵשׂו שֶׁהוּא הַיֵּצֵר הָרַע בְּעֵצְמוֹ, לְבֵין יַעֲקֹב, הֵיטָה כְּאֵן מְלַחְמָה רוּחַנִית, שֶׁנִּסָּה הַשְׁטָן לְתַפֵּס אֶת אוֹתוֹ יַעֲקֹב אֲבִינוּ הַצַּדִּיק, שֶׁהַיֵּצֵר הָרַע 'אִינוּ מְזֻדְּגִים אֶל הָאָדָם הַשְּׁלֵם אֲשֶׁר לֹא פָּרַץ גְּדָרוֹ כִּלְל וְלֹא פָּתַח לוֹ פֶּתַח' - אִם לֹא פּוֹתְחִים לְיֵצֵר הָרַע פֶּתַח, הוּא לֹא יִכּוֹל לְהַפְּיֵל אֶת הָאָדָם. 'אֵךְ בְּזִמְן שֶׁהָאָדָם מַעֲצֵמוֹ פּוֹתַח לוֹ פֶּתַח קִצָּת וּפּוֹרֵץ גְּדָרוֹ אֶפְלוּ בְּעֵבְרָה קִלְהָ, מִיָּד מְזֻדְּגִים לוֹ הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁנִּמְשַׁל לְזָבוּב' (בְּרֵכוֹת דָּף סא עֲמוּד א). זָבוּב, עַל בִּשְׂרָה שְׁלֵם וְסָגוּר אֵין לוֹ לְמָה לְבוֹא, וְרַק בְּשִׁעָה שֵׁישׁ בִּשְׂרָה חֲתוּדָה, פְּצוּעָה, דָּם, הַפְּרָשׁוֹת, הוּא מְגִיעַ לְבָקוּר, 'וּמִיָּד מְזֻדְּגִים לוֹ הַיֵּצֵר הָרַע וְאוֹמֵר לוֹ: אֵךְ עֲצָמִי וּבִשְׂרִי אֶתָּה, וְאֵז יַעֲלֶה מִהַעֲבָרוֹת הַקְּלוֹת אֶל הַחֲמוּרוֹת, וּמִשְׁתַּדֵּל לְהַרְחִיב הַפְּרָצָה עַד עֲלוֹת חֲמֵס גְּבַר לְאֵין מְרַפָּא וּפְרָץ גְּדָרוֹ וְהֵיטָה לְמַרְמָס' - הַכְּלִי יִקָּר מְלַמֵּד אוֹתָנוּ דְּבָר מְבִהִיל וְחָשׁוּב, אִם פֶּתַחְתָּ אֶת הַפֶּתַח הַכִּי קֵטָן לְיֵצֵר הָרַע, הוּא יִבֹּא וְיַרְחִיב אֶת הַפֶּתַח הַזֶּה עוֹד וְעוֹד עַד שֶׁיַּחֲסֵל' אוֹתָךְ לְגַמְרִי, כִּי הַתַּפְּקִיד שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁהוּא הַשְׁטָן וְהוּא מְלֹאָךְ הַמּוֹת (בְּבָא בְּתָרָא דָּף סז עֲמוּד א) לְהִבְיֵא אֶת הָאָדָם לְמוֹת. אֲבָל אִם לֹא פֶתַחְתָּ לוֹ פֶּתַח, הוּא לֹא יִתְחִיל אֶתָּךְ.



### הַתַּפִּיסָה שֶׁל הַשְׁטָן

וְאִם כֵּן נִשְׁאַלְתָּ הַשְּׁאֵלָה כִּיצַד הֵיטָה יְכוֹל הַשְׁטָן לְבֹא וּלְהַלְחֵם עִם יַעֲקֹב אֲבִינוּ, הֲלֹא זֶה הֵיטָה אַחֲרֵי שֶׁיַּעֲקֹב אֲבִינוּ הִתְיַגַּע בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּבֵית שֵׁם וְעָבֵר, וּבְקִשְׁי יֵשׁן (עֵין רַש"י בְּרֵאשִׁית פָּרָק כח פְּסוּקֵי יא), אֵיזוֹ אַחִיזָה וְתַפִּיסָה כְּלָה לְהֵיטָה לְיֵצֵר הָרַע אֲצֵל יַעֲקֹב אֲבִינוּ? מְחַדֵּשׁ לָנוּ הַכְּלִי יִקָּר: 'כְּשֶׁרָאָה הַשְׁטָן שֶׁיַּעֲקֹב פָּרַץ גְּדָרוֹ קִצָּת בְּיַצִּיאָהּ הַזֹּאת, כִּי חָנַן אוֹתוֹ אֱלֹקִים וְנָתַן לוֹ עֵשֶׂר וּנְכֻסִים וְכָבוֹד, וְיַעֲקֹב יֵצֵא מְגֹדֵר הַהִסְתַּפְּקוּת - בָּא לְלַכְדוֹ' - לְיַעֲקֹב אֲבִינוּ הָיוּ הַרְבֵּה נְכֻסִים, וְלְמַרוֹת שְׂזוּ



## פְּרִישַׁת וַיִּשְׁלַח

הִיְתָה בְּרַפְתְּ הַשָּׁם, הַשָּׁטָן חָפֵה רַק לְהַזְדַּמְנוֹת לְרֵאוֹת אִם הִמְמוֹן יַעֲבִיר אוֹתוֹ עַל אֵיזָה שֶׁהוּא דֹבֵר, אֲפֹלוּ הֵכִי קָל, כְּדֵי לְתַפְסוֹ.

וְהוּא מֵצֵא!!!



### קַפְסָאוֹת לְמַחְזוֹר

הָרִי חַז"ל מִסְפָּרִים לָנוּ שְׁלֹאֲחָר שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ הַעֲבִיר אֶת כָּל מִשְׁפַּחְתּוֹ לְצַד הַשָּׂנִי הוּא חוֹר בְּשִׁבִיל פְּכִים קְטַנִּים וְסִכָּן אֶת עֲצָמוֹ, אָמַר הַשָּׁטָן שָׂזוּ עָלָה וְסִבָּה לְתַפְסֵ אֶת יַעֲקֹב אָבִינוּ כִּי עָבַר אֶת חֹק הַהִסְתַּפְּקוֹת. "וַיּוֹתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ" - שֶׁהָרִי הוּא לְבָדוֹ, כִּי בְטֻלָּה דַעְתּוֹ אֲצֹל כָּל אָדָם, כִּי לֹא יִהְיֶה אָדָם כְּמוֹהוּ בְּעוֹלָם שֶׁעַל קַפְסָאוֹת קְטַנּוֹת יַחֲזוֹר וְיִסְכָּן אֶת עֲצָמוֹ לְחֹזֵר לְבָדוֹ וְלִקְחַת אוֹתָם. וְלִמְרוֹת שְׁחַז"ל לְמָדוֹ וְאָמְרוּ מִזֶּה שֶׁצַּדִּיקִים חֲבִיב עֲלֵיהֶם מְמוֹנָם יוֹתֵר מִגּוֹפָם (עֵין מִסְכַּת חֲלִין דָּף צֵא עֲמוּד א), עֲדִינָן הִיְתָה טַעֲנָה לַשָּׁטָן לְבֹא וְלְתַפְסֵ אֶת יַעֲקֹב שֶׁהוּא נִהְיֶה 'חֲרָד עַל מְמוֹנּוֹ'. וְלִכְּנֹן נִסָּה לְבֹא וְלְתַפְסֵ אוֹתוֹ בְּעִנְיָן הַזֶּה שֶׁיָּבֹא לְשַׁכַּח אֶת ה', וְכִמּוֹ שֶׁאֹמֵר הַכְּתוּב "וְכִסְפֵּךָ וְזָהָב יִרְבֶּה לְךָ וְרָם לְבָבְךָ וְשִׁכַּחְתָּ אֶת ה'" (דְּבָרִים ח, יג - יד), כִּי רַבּוּי הִמְמוֹן הוּא שְׁגוּרָם לְאָדָם שִׁכַּחַת הָאֱלֹקִים, וּבִטְעָנָה הַזֹּאת וּבְדִבְרֵי הַזֶּה נִסָּה הַשָּׁטָן לְתַפְסוֹ.



### מְלַחַמַת הַכְּפִירָה

יִמְיָד "וַיֵּאבֶק אִישׁ עֲמוֹ" (בְּרֵאשִׁית לב, כה) - הַזְדַּוּג עֲמוֹ, הַכּוֹנֵה בָּא אֵלָיו כְּדֵי לְהִבְיֹא לְיַדֵי הַכְּחֻשֵׁת אֱלוֹ-הַ מַמְעַל, רְצָה הַיֵּצֵר הָרַע לְבֹא וְלַגְרֵם לְיַעֲקֹב שֶׁיַּגִּיעַ לְכְפִירָה, "עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר" - שֶׁמִּתּוֹךְ יַדִּיעַת מִהֲלֵךְ הַגִּלְגָּל הַיּוֹמִי דִּהְיִינוּ הַשָּׁמֶשׁ, יוֹכֵל הַמִּשְׁכִּיל לְהִתְבַּוֵּן מִי הוּא ה' הָאֱלֹקִים - מִי שֶׁרַק יָבֹא וְיִרְאֶה אֶת גִּלְגָּל הַשָּׁמֶשׁ, אֵיךְ הַשָּׁמֶשׁ יוֹצֵאת כָּל יוֹם בְּמִזְרַח וְשׁוֹקֵעַת בְּמַעְרָב, הַקְּרִיבָה וְהִמְרַחֵק שְׁלֵה הַמְדִיק מִכְדוֹר הָאָרֶץ, מִי תוֹלָה אֶת כָּל זֶה? הַרְבֵּה אֲנָשִׁים אוֹמְרִים "אֲנִי אֲתֵאִיסֵט". אֲתָה לֹא מִסְפִּיק חֶכֶם לְהִיּוֹת אֲתֵאִיסֵט, חֶכֶם יוֹדֵעַ אֵיךְ הָעוֹלָם פּוֹעֵל, וְאֵיךְ הֵתָא הַקָּטָן שָׁלוּ בְּגוֹף פּוֹעֵל, יֵשׁ לְךָ הַסֵּבֵר לָזֶה? תִּסְתַּכֵּל עַל מַעְרַכַת הַשָּׁמֶשׁ, זֶה כְּבָר יִכְחִישׁ אוֹתְךָ. וְזֶה מֵה שֶׁאֹמְרַת הַגְּמָרָא (יוֹמָא דָּף כ עֲמוּד ב) אֶלְמָלָא גִלְגָּל חֲמָה הִיְיָנוּ שׁוֹמְעִים אֶת קוֹל הַמוֹנָה שֶׁל רוּמִי, אִם לֹא גִלְגָּל הַחֲמָה שְׁמַכְרִיז כָּל יוֹם שֶׁה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁיּוֹצֵא בְּשִׁמְרָה מִיְחַדָּת, בַּחֵם הַמְדִיק בְּשִׁבִיל לְשִׁמּוֹר עַל הַצְּמֻחִים וְעַל הַיְרִקוֹת, וְכִמָּה הוּא מוֹעִיל לְכְדוֹר הָאָרֶץ, וְלֹא פוֹרֵץ אֶת נְרֵתִיק הַשָּׁמֶשׁ (עֵין גְּדָרִים דָּף ח עֲמוּד ב שֶׁיֵּשׁ נְרֵתִיק לַשָּׁמֶשׁ), וְלֹא שׁוֹרֵף אֶת כְּדוֹר הָאָרֶץ, הִיְיָנוּ שׁוֹמְעִים אֶת קוֹל הַמוֹנָה שֶׁל רוּמִי - הֵם קוֹלוֹת הַכְּפִירָה. וְכֹאֲשֶׁר

## הַפְּרוֹת עִם הַשֵּׁטָן

רָאָה הַשֵּׁטָן "כִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ" (בְּרֵאשִׁית לֵב, כו), 'כִּפְּ הַיָּרֵךְ תִּרְמֹז לְדַבְּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁבִּסְטֵר (עֵזֶן סָפָה דָּף מֵט צְמוּד ב), לְהוֹרוֹת לוֹ שֶׁלְמוּד דְּבָרֵי תּוֹרָה בְּסֵתֵר שֶׁזֶה סוּדוֹת הַתּוֹרָה, לֹא יִתְחַבֵּר עִם אָדָם שֵׁישׁ לוֹ מְשִׁיכָה לְעֵנִינֵי מָמוֹן'. הַרְבֵּה אֲנִישִׁים אוֹמְרִים "הֵרֵב הִנֵּה הוּא רֵב גְּדוֹל וּמְקַבֵּל יוֹדֵעַ סוּדוֹת הַתּוֹרָה", אִם אַתָּה רוֹאֵה שֵׁישׁ לוֹ מְשִׁיכָה לְעֵנִינֵי מָמוֹן, תִּדְעַ שֶׁהוּא לֹא בְּאֵמֶת שֵׁיף לְסוּדוֹת הַתּוֹרָה, 'כִּי שֵׁנֵי קִנְיָנִים אֵלוֹ הַתּוֹרָה וְהַמָּמוֹן הֵם כְּצֻרוֹת זוֹ לְזוֹ' - אוֹ תּוֹרָה אוֹ מָמוֹן, אִי אֶפְשָׁר שֶׁלְאַדָּם תִּהְיֶה מְשִׁיכָה לְשֵׁנֵיהֶם.



### כּוֹלָל לְעֹשִׂירִים

**פַּעַם סִפְרוּ לְרֵב שִׁטְיִנְמָן שֵׁישׁ אֵיזָה עֹשִׂיר אַחַד שְׂרוּצָה לְהִקִּים כּוֹלָל וּלְסַדֵּר אֶת כָּל הָאֲבָרְכִים, כָּל אֲבָרְךָ יִקְבֵּל עֲשֵׂרֵת אֲלָפִים דּוֹלָר, רֵכֵב צְמוּד, חֲנִיָּה בְּכוֹלָל. אָמַר לָהֶם הֵרֵב שִׁטְיִנְמָן: "לֹא וְלֹא, הִזְהָרוּ בְּבִנְיַי עֲנִיִּים שֶׁמֵּהֶם תִּצְאָ תּוֹרָה (נְדָרִים דָּף פֹּא צְמוּד א), מְרֻבָּה נְכָסִים מְרֻבָּה דְּאָגָה (אֲבוֹת פָּרַק ב מִשְׁנָה ז), רְבוּי הַנְּכָסִים יִפְרִיעַ בְּוִדְאֵי לְעֶסֶק הַתּוֹרָה". לֹא מְדַבֵּר בְּאָדָם שֶׁהוּא דְּחוּק, כִּי גַם הָעֲנִיּוֹת מְעַבִּירָה אֶת הָאָדָם עַל דַּעְתוֹ וְעַל דַּעַת קוֹנוֹ (עֲרוּבִין דָּף מֵאָ צְמוּד ב), אֲבָל רְבוּי הַנְּכָסִים, יִגְרֵם לְאָדָם יוֹתֵר אֶת תַּאֲוֹת הַמָּמוֹן לְפִי הַכֶּלֶל הַיְדוּעַ 'יֵשׁ לוֹ מְנָה רוּצָה מְאֻתִּים' (מְדַרֵּשׁ רַבָּה קֹהֶלֶת פְּרָשָׁה א אוֹת יג). וְעַל הַדְּבָר הַזֶּה תִּפְסֵי הַיֵּצֵר הָרַע אֶת יַעֲקֹב אֲבִינוּ, כְּשֶׁרָאָה שֶׁהוּא מוֹכֵן לְמִסֹּר אֶת נַפְשׁוֹ עַל פְּכִים קִטְנִים.**



### הַהֲצֵלָה וְהַפְּגִיעָה

**הַבִּקֵּר הַגִּיעַ, 'וַיִּקְרָא שֵׁם הַמְּקוֹם פְּנִיאֵל כִּי רָאִיתִי אֱלֹהִים פְּנִים אֶל פְּנִים וַתִּנְצַל נַפְשִׁי" (בְּרֵאשִׁית לֵב, לא). מִסְבִּיר הַכֶּלֶי יִקָּר 'הוּא הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי, שֶׁרָצָה הַשֵּׁטָן לְסַמָּא עֵינֵי שְׁכָלוֹ שֵׁיכְחִישׁ מְצִיאוֹת הַבוּרָא יִתְבָּרַךְ וַנְּצִלָה נַפְשׁוֹ, אֲבָל מְכַל מְקוֹם קָרָה מְשֻׁהוּ, מָה קָרָה? 'וַיִּזְרַח לוֹ הַשֵּׁמֶשׁ וְהוּא צִלַּע עַל יָרְכוֹ" - לְעֵשׂוֹתוֹ צוֹלַע עַל יָרְכוֹ וּלְסַגֵּר בְּעֵדוֹ שְׁעָרֵי בִינָה לְבִלְתֵּי הֵיּוֹת לוֹ מְבוּא לְבוּא בְּסוּד ה' לִירְאָיו כָּל זְמַן הֵיּוֹת עֵינָיו עַל מְמוֹנוֹ וְלִהְיוֹתוֹ לְהוֹט אַחַר בּוּלְמוֹס קִנְיָנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה - יֵשׁ אָדָם שֵׁישׁ לוֹ בּוּלְמוֹס לְקִנְיָנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא חָיֵב רֵכֵב צְמוּד וּבֵית מְפָאָר, וְלִצְאָת לְחוּץ לְאֶרֶץ לְטִיּוֹל שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה כְּנִגְדַ עוֹלֵי הָרֶגֶל שֶׁהֵיוּ עוֹלִים לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה (עֵזֶן שְׁמוֹת כג, יז), לְצָאָת לְמִסְעָדָה כָּל שָׁבוּעַ וְעוֹד שְׁלָל הַנְּאוֹת וּפְנוּקִים, וְאַחֲרֵי כָּל זֶה הוּא רוּצָה לְהֵיּוֹת עוֹד תְּלָמִיד חֹכֵם וְלִלְמַד אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה עַל רֶגֶל אַחַת**

## פְּרִישַׁת וַיִּשְׁלַח

(עין שַׁבַּת לא עמוד א, ובהקדמת הסמ"ע לַשְׁלַח ערוף חשן משפּט דבור המתחיל החמישית). הַדְּבָר הַזֶּה לא יתכן, כי מי שְׁלֵהוּט אַחַר קַנְיָי הָעוֹלָם הַזֶּה לא יצְלִיחַ בְּעַנְיָיִם שֶׁל תוֹרָה.



### הַפְּגִישָׁה

נִמְשָׁךְ הַלְאָה בַּפְּסוּקִים שֶׁל הַפְּרִישָׁה: יַעֲקֹב נִפְגַּשׁ עִם עֶשָׂו וּמְבִיא לוֹ אֶת הַמִּתְנּוֹת, "וַיֹּאמֶר עֶשָׂו יֵשׁ לִי רֵב אַחִי יְהִי לָךְ אֲשֶׁר לָךְ" (בְּרֵאשִׁית לג, ט). וַיַּעֲקֹב אָבִינוּ מִפְּצִיר בּוֹ וַאֲמַר לוֹ: "קַח נָא אֶת בְּרִכְתִּי אֲשֶׁר הִבָּאת לָךְ כִּי חֲנַנִי אֱלֹהִים וְכִי יֵשׁ לִי כָל" (בְּרֵאשִׁית לג, יא). עֶשָׂו אֹמֵר: "יֵשׁ לִי רֵב", יַעֲקֹב אֹמֵר: "יֵשׁ לִי כָל", וַיֵּשׁ לַעֲמֹד עַל הַבְּדֵלִי הַלְשׁוֹן (עין רש"י בְּרֵאשִׁית פָּרָק לג פְּסוּק יא).

וְהַבְּאוּר בְּזֶה הוּא בְּדִיוֹק הַהֲבֵדֵל בֵּין הַצְּדִיק לְרָשָׁע: הַרְשָׁע אֶף פַּעַם לא מְסַפֵּיק לוֹ, יֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה מְכוֹנִיּוֹת, יַאֲכֻטוֹת, בְּתִים, אֲבָל הוּא אֶף פַּעַם לא יֹאמֶר "יֵשׁ לִי כָל" - יֵשׁ לִי אֶת כָּל מַה שְּׂאֲנִי צְרִיךְ וְרוֹצֶה, כִּי תָמִיד הוּא יִרְצֶה עוֹד וְעוֹד. הִיָּה אִיזָה שְׂיִיחַ סְעוּדֵי שְׁהִיָּה לוֹ אֶסָּף שֶׁל מְכוֹנִיּוֹת. בֵּין כָּל הַמְכוֹנִיּוֹת הֵיוּ לוֹ מְאֵתִים חֲמִשִּׁים מְכוֹנִיּוֹת מְצֻפּוֹת כֶּסֶף טְהוֹר בְּחִנְיָה, וְהוּא עֲדִין מִמְשָׁךְ לְקִנּוּת מְכוֹנִיּוֹת. גַּם אִם כָּל שְׁנֵה יִסַּע רַק בְּמְכוֹנִיּוֹת אַחַת וַיִּזְרַק אוֹתָהּ בְּסוֹף הַשְּׁנָה לַפַּח, הוּא יָמוֹת לַפְּנֵי שְׂיִגְמֹר לְנִסְעַ בְּכָל הַמְכוֹנִיּוֹת שָׁלוֹ. בְּשִׁבִיל מָה? כַּמָּה יְמֵי שְׁנֵי חַיִּיךְ? מִתִּי תְּסַפֵּיק לְהַנּוֹת מֵהֵן?

לְעֻמַּת זֶה, הַצְּדִיק אֹמֵר "יֵשׁ לִי כָל" - לא מְשַׁנֶּה כַּמָּה יֵשׁ לוֹ, זֶה מְסַפֵּיק וְזֶה הַכָּל, וְהוּא שֹׁמֵחַ. הַגְּמָרָא (בְּדֵרִים דף מט עמוד ב) מְסַפֵּרֵת שְׂאֶחָד מְגֹדוּלֵי חַכְמֵי הַתְּלָמוּד, רַבֵּי יְהוּדָה, הִיָּה עֲנִי. יוֹם אֶחָד אֶשְׁתּוֹ מְצָאָה צָמֵר זוֹל, קָנְתָה אוֹתוֹ וְהַכִּינָה מִמֶּנּוּ גְלִימָה, וְכִשְׁהִיא הִיָּתָה יוֹצֵאת לְשׁוּק לְקִנּוּת הִיא הִיָּתָה מִתְּעַטֶּפֶת וּמִתְּלַבֶּשֶׁת בָּהּ, וְכִשְׂרַבֵּי יְהוּדָה הִיָּה צְרִיךְ לְצֵאת לְבֵית הַמְּדַרְשׁ הוּא הִיָּה מִתְּעַטֶּף וּמִתְּלַבֶּשׁ בָּהּ. זֶה הַבְּגָד הִיָּחִיד שְׁהִיָּה לָהֶם. וְכָל פַּעַם שְׂרַבֵּי יְהוּדָה הִיָּה מִתְּעַטֶּף בָּהּ הִיָּה מְבָרָךְ: "בְּרוּךְ שְׂעֻטְנֵי מְעִיל". הוּא הִיָּה כָּל כּוֹף שְׂמַח בְּזֶה עַד שְׁהִיָּה מְבָרָךְ וּמוֹדָה לְהֵשֵׁם עַל הַבְּגָד הַמְּיָחֵד שְׂאֲלָקִים שֶׁלַח לוֹ - אַתֶּם מְכִירִים מִיִּשְׁהוּ בְּזֶה הַיּוֹם שְׁקָנָה חֲלִיפָה וְשִׁלַּם עֲלֶיהָ כַּמָּה אֲלָפֵי דוּלָרִים, וּבְכָל פַּעַם שֶׁהוּא לוֹבֵשׁ אוֹתָהּ הוּא מוֹדָה לְהֵשֵׁם? זוֹ הַדְּרָךְ שֶׁל הַצְּדִיקִים. וְלָכֵן יַעֲקֹב אָבִינוּ אַחַר שֶׁהִשְׁטָן חָשַׁד בּוֹ שֶׁהוּא לְהוֹט אַחֲרֵי הַמָּמוֹן וְשִׁבְגָלֵל זֶה הוּא חֲזוֹר וְסָכַן אֶת נַפְשׁוֹ בְּפָכִים קְטָנִים, הוּא הַדְּגִישׁ וַאֲמַר לַפְּנֵי כָּלֶם "יֵשׁ לִי כָל" - אֵין לִי שׁוֹם תַּאֲוֹת מָמוֹן, אֲנִי לא רוֹצֶה עוֹד נְכָסִים וְעוֹד מָמוֹן, כְּדָרְךְ הַצְּדִיקִים שְׂמַרְגִּישִׁים תָּמִיד שְׂיֵשׁ לָהֶם הַכָּל.



## הַפְּרוֹת עִם הַשָּׁטָן

### לְבָרַח עִם הַהֲלוֹאָה

וּכְשֶׁנִּתְבוֹנֵן נִרְאָה שְׁזָה הַהֶסְכֵּר בַּפְּסוּק "לְוָה רָשָׁע וְלֹא יִשְׁלַם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן" (תהלים לו, כא). הַרְשָׁע כְּמָה שֵׁיִשׁ לוֹ לֹא מְסַפֵּיק לוֹ, וְהוּא חוֹמֵד גַּם אֶת מָמוֹן אַחֲרָיִם, וְלִכֵּן גַּם אִם הוּא לוֹוֶה כֶּסֶף הוּא לֹא מַחְזִיר, וּבּוֹדָאֵי שְׁלֵא נוֹתֵן צְדָקָה. אֲבָל הַצַּדִּיק בְּדִיוִק הַהֶפֶד, הוּא חוֹנֵן וְנוֹתֵן לְאַחֲרָיִם, "עֲשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת" (תהלים קו, ג). וְכִמּוֹ שְׁמִבְּאֵר עוֹד בְּזֶה הַכְּלִי יִקָּר: 'הַצַּדִּיקִים בְּהֶפֶד מִהַרְשָׁעִים, הַרְשָׁעִים מִתְּאוּיִם יֵשׁ לוֹ מָנָה רוֹצֶה מְאֹתִים, הַצַּדִּיקִים אֶפְלוּ אִם יֵשׁ מְעַט בְּיָדָם הֵם מְסַתְּפָקִים בּוֹ וּשְׂמֵחִים בְּחֻלְקָם וְנִרְאָה כְּאִלּוּ יֵשׁ לָהֶם כָּל, וְהַרְשָׁע מִתְּאוּהָ כִּי מְמוֹנּוֹ שְׁלִיט עָלָיו, אֶל כָּל אֲשֶׁר יִחַפֵּץ יִטְנוּ, אֲבָל הוּא אֵינוֹ שְׁלִיט עַל מְמוֹנּוֹ וְעֵינָיו צָרָה בְּשִׁלּוֹ וְלִכֵּן לֹא נוֹתֵן צְדָקוֹת, הַרְשָׁע אֹמֵר: "רְגַע, אֵין לִי אֶת כָּל מַה שְּׂאֲנִי צָרִיד, אִזְ אִידָּ אֲנִי אֶתֶן עֲכָשׁוֹ צְדָקָה? עַדִּין לֹא קִנִּיתִי אֶת הַרְכָּב שְׂאֲנִי חוֹלֵם עָלָיו". בְּאִים אֵלָיו עֲנִיִּים, חֲתַנִּים וְכֹלּוֹת יְתוּמִים, בְּתֵי כְּנִסְיוֹת, כּוֹלְלִים, בְּתֵי תַמְחוּי, וְהוּא מִתְקַמֵּץ. אֲנָשִׁים אֵין לָהֶם מַה לְאַכֵּל, וְהוּא חוֹסֵף לְיִטְסָלָה'.

כָּל אָדָם יִבְדֵּק אֶת עֲצָמוֹ לְאִיזוֹ קְבוּצָה הוּא שָׂדָה, לְקְבוּצַת "יֵשׁ לִי רֵב" - שֶׁל עֲשׂוֹ, אוֹ לְקְבוּצַת "יֵשׁ לִי כָל" - שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ.

בְּהַצְלָחָה...



## פְּרִשְׁת וַיֵּשֶׁב

# פְּרִשְׁת וַיֵּשֶׁב

## לְמָה נִקְרָאנוּ בְּנֵי אָדָם? (דְּרָשָׁה א')

### חִירָה אוֹ חִירָם?

הַיּוֹם בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם נִלְמַד עַל אִישׁ אֶחָד שֶׁמְזַכֵּר בְּדֶרֶךְ אַגַּב בְּפִרְשַׁת הַשָּׁבוּעַ. "וַיְהִי בְּעֵת הַהוּא וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אָחִיו וַיֵּט עַד אִישׁ עֲדֻלְמִי וְשָׂמוּ חִירָה" (בְּרֵאשִׁית לח, א). מִיְהוּ הָאִישׁ הַזֶּה 'חִירָה' שֶׁמְזַכֵּר רַק בְּפִרְשָׁה שְׁלֵנוּ וְיֹתֵר לֹא נִזְכָּר בְּשֵׁם זֶה בְּכָל הַתַּנְ"ךְ?

**מוֹבָא בַּמְדָּרָשׁ** (תַּנְחוּמָא בּוֹבֵר פְּרִשְׁת וַיֵּשֶׁב סִימָן יג), אָמַר רַב יְהוּדָה בַּר סִימוֹן, הוּא חִירָה בִּימֵי יְהוּדָה, הוּא חִירָם בִּימֵי שְׁלֵמָה, וּמִיָּמֵינוּ הוּא אוֹהֵב אֶת שְׂבֻט יְהוּדָה, שְׂכֵן הוּא אוֹמֵר רַעְהוּ הָעֲדֻלְמִי, וְלִהְלֵן הוּא אוֹמֵר "כִּי אֶהֱבֶה הִיָּה חִירָם לְדוֹד כָּל הַיָּמִים" (מְלָכִים א ה, טו). וּמִתְבָּאֵר בַּמְדָּרָשׁ (רַבֵּה וִילְנָא פְּרִשְׁת וַיֵּשֶׁב פְּרִשָׁה פּה סִימָן ד) שֶׁחִירָה רַעְהוּ הָעֲדֻלְמִי הָאָרִיז יָמִים כְּאֶלֶף וּמֵאֵתִים שָׁנָה.



### הַבְּעִיָּה בְּאֵרִיכוֹת יָמִים

מֵה קוֹרָה לְאָדָם שֶׁמְאָרִיז יָמִים כָּל כֶּף? הוּא רוֹאֵה שְׂכָלָם מֵתִים וְרַק בּוֹ הַמּוֹת לֹא שׁוֹלֵט, וְהַיֵּצֵר הָרַע מִסִּית אוֹתוֹ לְחֹשֶׁב אוֹלֵי הוּא 'בֶּן אֵל מוֹת', וְכַנְרָאָה יֵשׁ לוֹ כַּח אֱלֹהֵי. וְזֶה מֵה שֶׁקָּרָה לְחִירָם מְלֶךְ צַר, הוּא הַפֶּךְ אֶת עֲצָמוֹ לְאֵלוֹהַ, וּבָרָא לוֹ עוֹלָמוֹת וְרִקִּיעִים וְהִיָּה יוֹשֵׁב שָׁם וּמְדַמֵּן שֶׁהוּא הָאֱלֹהִים (עֵין בַּמְדָּרָשׁ תַּנְחוּמָא בּוֹבֵר פְּרִשְׁת וַאֲרָא סִימָן טז, אוֹצֵר הַמְדָּרָשִׁים אֵיזִנְשֵׁטִיין עֶרְךְ חִירָם מְלֶךְ צַר עֲמוּד 180, וּבִזְהַר פְּרִשְׁת אַחֲרֵי מוֹת דָּף סא עֲמוּד א, וּבִחְדוּשֵׁי הַרִיטְב"א בְּבָבָא בְּתָרָא דָּף עה עֲמוּד א).



### "בֶּן אָדָם"

בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה הִיָּה אֶת יְחֻזְקָאֵל הַנְּבִיא שֶׁזִּכָּה לְרֵאוֹת מְרֵאוֹת אֱלֹקִים, וְאַצֵּל יְחֻזְקָאֵל אֲנַחְנוּ רוֹאִים שֶׁהוּא קִבֵּל כְּנוּי שׁוֹבֵה מִשְׁאָר הַנְּבִיאִים: 'בֶּן אָדָם' (יְחֻזְקָאֵל ב, א). כְּמָה

## לְמָה נִקְרָאנוּ בְּנֵי אָדָם

פְּעָמִים מְזַכֵּר בְּכָל סֵפֶר הַתְּנ"ךְ צֶמֶד הַמַּלְיָם 'בֶּן - אָדָם'? אַחֲרֵי חֲפוּשׁ וְעוֹד חֲפוּשׁ מִי שְׂיִכְדֵק יִגְלֶה שֶׁבְּכָל הַתְּנ"ךְ יֵשׁ מֵאָה וְשִׁבְעַת פְּעָמִים אֶת הַבְּטוּי 'בֶּן - אָדָם', שֶׁפְּרוּשׁוֹ שֶׁכְּלָנוּ בְּנֵי אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְכָלנוּ גַבְרָאִים מִבְּנֵי שֵׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן. הַפְּעַם הָרֵאשׁוֹן בְּתַנ"ךְ שֶׁמְזַכֵּר בְּטוּי זֶה הִיא בַּתּוֹרָה בְּסֵפֶר בְּמִדְבָּר (כג, יט), עוֹד שְׁתֵּי פְּעָמִים בְּסֵפֶר יִשְׁעִיָּהוּ, אַרְבַּע פְּעָמִים בְּסֵפֶר יִרְמְיָהוּ, וְתִשְׁעִים וְשִׁלְשׁ פְּעָמִים בְּסֵפֶר יִחְזַקְאֵל, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּסֵפֶר הַתְּהִלִּים, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּסֵפֶר אִיּוֹב וּפְעַם אַחַת בְּסֵפֶר דְּנִיָּאל, סֵךְ הַכֹּל מֵאָה וְשִׁבְעַת פְּעָמִים. וְהַשְּׂאֵלָה הַמְּתַבַּקֶּשֶׁת, לְמָה כָּל כֶּף הֶרְבֵּה פְּעָמִים מְזַכֵּר הַבְּטוּי הַזֶּה לִיחְזַקְאֵל הַנְּבִיא יוֹתֵר מִסֵּךְ כָּל אַרְבָּעִים וְשִׁמּוֹנֵה הַפְּרָקִים שֶׁבִּיחְזַקְאֵל, מֵהִי הַמְּשֻׁמָּעוֹת שֶׁל שְׁנוֹן הַבְּטוּי הַזֶּה 'בֶּן אָדָם' לִיחְזַקְאֵל תִּשְׁעִים וְשִׁלְשׁ פְּעָמִים?



### מְרֵאוֹת אֱלֹקִים

הַפְּעַם הָרֵאשׁוֹן שֶׁיִּחְזַקְאֵל מְכַנֶּה בַּתָּאֵר בֶּן אָדָם הִיא בַּתְּחִלַּת פְּרָק ב (פְּסוּק א):  
”וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם עֲמֵד עַל רִגְלֶיךָ וְאֲדַבֵּר אִתְּךָ”, וְכִבֵּר עוֹמְדִים הַמְּפָרְשִׁים שָׁם עַל הַמְּקוֹם לְמָה הוּא מְכַנֶּה בַּתָּאֵר הַזֶּה? (עִינֵי רִש"י, רד"ק וּמְצוּדוֹת דָּוִד).

וּבְאֵרוֹ שֶׁקְּרָאוּ בֶּן אָדָם, כְּדֵי שְׂלֵא יִתְגַּאֲהַ וְיִחַשֵּׁב עֲצָמוֹ כְּאֶחָד מִן הַמְּלֹאכִים לְפִי שְׂרָאָה אֶת הַמְּרָאָה הַגְּדוּלָּה הַזֹּאת' (רִש"י וּמְצוּדוֹת דָּוִד שָׁם). כְּלוּמַר, מִכֵּינֵן שֶׁיִּחְזַקְאֵל רָאָה מְרֵאוֹת אֱלֹקִים, חֲשַׁשׁ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁתְּהִיָּה דְעֵתוֹ גִּסָּה עָלָיו וְהוּא יִבֵּא לַחֲשׁוֹב שֶׁהוּא לֹא בֶּן אָדָם, לְכֵן הִזְכִּיר לוֹ תִּשְׁעִים וְשִׁלְשׁ פְּעָמִים אֶת הַתָּאֵר 'בֶּן אָדָם'.



### תְּזַכֵּרֵת תְּמִידִית

וְהַשְּׂאֵלָה הַמְּתַבַּקֶּשֶׁת הִיא לְמָה צְרִיךְ לְהִזְכִּיר שׁוֹב וְשׁוֹב לִיחְזַקְאֵל שֶׁהוּא בֶּן אָדָם, וְכִי הוּא לֹא מִכִּיר אֶת חֲלֻשׁוֹתָיו? וְהַשְּׂאֵלָה מִתְּעַצְמֵת כְּשֶׁנִּקְרָא אֶת הַפְּסוּק הַבֵּא שֶׁאָמַר יִחְזַקְאֵל: ”וּתְבֵא בִי רוּחַ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלַי וְתַעֲמַדְנִי עַל רִגְלִי” (יחְזַקְאֵל ב, ב), לְמָה הִיָּתָה צְרִיכָה לְבֵא בּוֹ הָרוּחַ? וְהַבְּאוּר הוּא שֶׁהִיָּתָה זֶה 'רוּחַ הַתְּעוֹרְרוֹת הַמְּחַזְקֵת מִן הַחֲלֻשָּׁה אֲשֶׁר כְּבָאָה לוֹ בְּעֵבוֹר הַמְּרָאָה שְׂרָאָה' (מְצוּדוֹת דָּוִד). יִחְזַקְאֵל נִחְלַשׁ מִמְּרֵאוֹת הַנְּבוּאָה וְהוּא לֹא הִיָּה יָכוֹל לַעֲמֵד עַל רִגְלָיו, וְלָכֵן הִיָּה צְרִיךְ רוּחַ הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁתְּחַזֵּק אוֹתוֹ.

וְכִי הַחֲלֻשָּׁה הַזֹּאת מִמְּרָאָה הַנְּבוּאָה לֹא מְסַפִּיקָה לוֹ כְּתְזַכֵּרֵת שֶׁהוּא 'בֶּן אָדָם'?

וְהַתְּשׁוּבָה לְזֶה הִיא פְּשׁוּטָה וּבְרוּרָה: אֵין אָדָם רוֹאֵה חוּבָה לַעֲצָמוֹ! (שְׁבַת דף קיט עמוד א וּבִבְתֻבּוֹת דף קה עמוד ב). הָאָדָם לֹא רוֹאֵה אֶת הַחֲסְרוֹנוֹת שְׁלוֹ, וּבְרָגַע שֵׁישׁ בּוֹ מַעֲלָה

## פְּרִשְׁת וַיֵּשֶׁב

אחת שהוא שונה בה מבני אדם, הוא כבר מתחיל לחשב על עצמו - אולי אני מיחד, אני לא משהו אנושי, וזה החשש הגדול שאפלו אצל יחזקאל היה קיים, ולכן הקדוש ברוך הוא הזכיר לו תשעים ושלש פעמים את הכנוי 'בן אדם'.

וְאֵת אוֹתוֹ נְבִיא קְדוֹשׁ - יְחִזְקֵאל, שולח הקדוש ברוך הוא להוכיח את חירם מלך צר ששעה את עצמו אלוקים - ולהזכיר לו שהוא רק 'בן אדם'.



### הפגישה בלב הים

ומספר במדרש (אוצר המדרשים ערך חירם מלך צר צמוד 180) שאחרי שחירם עשה לו רקיעים במקומות מאד גבוהים להדמות לאלוה, אמר לו הקדוש ברוך הוא ליחזקאל: "לך אל חירם מלך צר", אמר לו יחזקאל: "איך אני אגיע אליו, הלא הוא עומד באויר, ועשה לו רקיעים ועמודים גבוהים?" באותה שעה הביא הקדוש ברוך הוא רוח שהעיפה את יחזקאל עד מקום מושבו של חירם.

כיון שבא יחזקאל אצלו, נבהל חירם. אמר לו יחזקאל: "למה אתה מתגאה, הלא ילוד אשה אתה?" - זה היה ה'שלוש עליכם' שלו, "אתה בן אדם! מה אתה עושה לך רקיעים ומדמין וחושב שאתה אלוקים?" עונה לו חירם: "איני ילוד אשה רגיל, ילוד אשה מת, אבל אני נולדתי מאשה ואני חי לעולם. הקדוש ברוך הוא מושבו בלב ימים, וגם אני עשיתי לי מושב בלב ימים. הקדוש ברוך הוא מושבו בשבועה רקיעים, וגם אני עשיתי לי שבועה רקיעים. כמה מלכים מתו ואני חי, דוד מלך ישראל מלך ארבעים שנה ומת, שלמה ארבעים שנה ומת, עשרים ואחד מלכי ישראל קברתי ואני חי וקיים, כל עשרים מלכי יהודה, עשרה נביאים, עשרה כהנים קברתי ואני חי וקיים, הרי אני אל "ומושב אלהים ישבתי" (יחזקאל כח, ב).



### למה הולכים לשרותים?

ועל זה אמרו בגמרא (בבא בתרא דף עה ע"א) אמר הקדוש ברוך הוא לחירם: "בך הסתפלת ובראתי נקבים באדם". הסבה שיש באדם נקבים שהוא צריך להוציא את הפסלת שלו היא, שהקדוש ברוך הוא ידע שיהיו אנשים כמו חירם שרק כ'אב בטן' יכול להזכיר להם שהם לא אלהים. וזו גם הסבה שהפסלת של אדם מדיפה ריח רע, כדי להזכיר לו אפסיותו, שאלו היה בה ריח נעים כמה היה מתגאה (כ"ה) רבתי פרק ו הלכה ב).



## לְמָה נִקְרָאנוּ בְּנֵי אָדָם

### הסוף הטראגי

וכשלא עזרה תוכחתו של יחזקאל אָמר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיאֲמַר לְחִירָם: "כֹּה אָמַר ה' יַעַן תַּתֶּךָ אֶת לִבְבְּךָ כָּל־בָּבֶלֶת אֱלֹהִים. לָכֵן הִנְנִי מֵבִיא עָלֶיךָ זָרִים עָרִיצִי גוֹיִם וְהִרִיקוּ חֲרוּבוֹתֵם עָלַי יָפִי חֲכַמְתֶּךָ וְחָלְלוּ יַפְעֲתֶךָ. לִשְׁחַת יוֹרְדוֹךָ וּמַתָּה מִמוֹתַי חָלַל בְּלִב־יָמַי. הָאֲמַר תֹּאמַר אֱלֹהִים אֲנִי לִפְנֵי הַרְגָּךָ וְאַתָּה אָדָם וְלֹא אֵל בְּיַד מַחְלִלֶיךָ. מוֹתֵי עֲרָלִים תָּמוּת בְּיַד זָרִים כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם ה' (יחזקאל כח, ו - י). וְמָה הָיָה סוּפוֹ? הִבִּיא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עָלָיו נְבוּכַדְנֶאֶצַּר וּבָעַל אֶת אִמּוֹ בְּפָנָיו, וְהוֹרִידוּ מִכְסָאוֹ, וְהָיָה חוֹתֶךָ בְּשָׂרוֹ כְּשִׁתִּי אֶצְבְּעוֹת בְּכָל יוֹם, וּמִטְבִּילָם בְּחֻמֶּץ וּמֵאֲכִילֶן, עַד שִׁמַּת מִיתָה מְשֻׁנָּה (יְלִקוּט שְׁמַעוֹנִי יחזקאל רמז שסז), הוּא קִבֵּל שְׁעוֹר פְּרָטִי בְּכָל יוֹם שֶׁהוּא לֹא אֱלֹהִים, בְּכָל חֲתִיכַת בָּשָׂר שֶׁהוֹרִידוּ לוֹ וְהוּא כָּאֵב וְהִתִּיֶסֶר וְהִרְגִישׁ אֶת מַגְבְּלוֹת הַגּוֹף הַחֲמָרִי, הוּא לָמַד עַד כַּמָּה אָדָם הוּא וְלֹא אֵל, וְהִשְׁעוֹר הַיּוֹמִי שֶׁל נְבוּכַדְנֶאֶצַּר הִמְחִישׁ לְחִירָם וְהִסְבִּיר לוֹ מֵאֵד שֶׁהוּא בְּנֵי אָדָם'.



### זְהִירוֹת...

כַּמָּה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְלַמֵּד מֵהַדְּבָר הַנּוֹרָא הַזֶּה! לִפְעָמִים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לְאָדָם מַתָּנָה - אַרְיכוֹת יָמִים, עֲשָׂר, יָפִי, אִם הָאָדָם מִשְׁתַּבֵּשׁ וְחוֹשֵׁב בְּדַעְתּוֹ "כֹּחֵי וְעֲצָם יָדַי עָשָׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה" (דְּבָרִים ח, יז) - 'אֲנִי כִנְרָאָה בֶן אָדָם מִיַּחַד עִם יָדַי זָהָב', וְשָׂאֵר דִּמְיוֹנוֹת וְהִבְלִים שֶׁהִיָּצַר הָרַע מִכְנִיס בְּלִבּוֹ שֶׁל הָאָדָם, הוּא יִקְבַּל קוֹרֵס אִישִׁי מֵהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁשְׁפִּיל אוֹתוֹ בְּצוּרָה כּוֹאֶבֶת, וְכַמֵּאֲמַר הַכְּתוּב "גִּאֲוֹת אָדָם תִּשְׁפִּילֵנוּ" (מְשָׁלִי כט, כג).

יְהִי רְצוֹן שְׁנִזְנִיחַ לְהִיּוֹת חֲכָמִים בְּבַחֲיַנְתָּ: "אִיזְהוּ חָכָם? הַמְפִּיר אֶת מְקוֹמוֹ" (עֵין אֲבוֹת פְּרָק ו מְשֻׁנָּה ו וּבִסְנֵהֲרִין דָּף לו עמוד א וְלִהְגָּאוֹן רַבִּי צְדוּק הַכֹּהֵן מְלוֹבְבִין בְּדוּבַר צְדָק עמוד ס) שְׁנִזְנִיחַ לְהַפִּיר חֲסָרוֹנָנוּ וּבְמַעֲלַת חֲבַרְנוֹ, וְלִדְבַק בְּאֲמוּנָה הַתְּמִימָה בְּהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד.





## פְּרִשְׁת וַיֵּשֶׁב



### לְהַסְתִּיר עִם אֱלֹקִים

נִלְמַד בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם רְעִיּוֹן מְבַהֵיל בַּפְּרָשָׁה עַל 'עֲמֻק הַדִּין', כַּמָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדָּק בְּכָל דְּבַר וּבְכָל פֶּרֶט שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בַּחַיִּים.

הִיָּה אֶחָד שֶׁאָמַר לִי: "אֲנִי אֶסְתַּדֵּר כְּבָר עִם אֱלֹקִים, אַתָּה אַל תִּתְעַרֵּב לִי בַּחַיִּים", הוּא לֹא שׁוֹמֵר שְׁבֵת, לֹא שׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית, לֹא שׁוֹמֵר אֶת הַפֶּה, אֲבָל הוּא אוֹמֵר אֲנִי אֶסְתַּדֵּר עִם אֱלֹקִים, אֵיךְ תִּסְתַּדֵּר? אַתָּה לֹא יָכוֹל לְהַסְתִּיר, לִי אַתָּה לֹא יָכוֹל לְהַסְבִּיר לָמָּה אַתָּה לֹא חוֹזֵר בְּתִשְׁבּוּבָה, אֵיךְ תִּסְתַּדֵּר עִם אֱלֹקִים? "כִּי אַתָּה כָּל מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים יָבֵא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל גֹּעֲלָם אִם טוֹב וְאִם רָע" (קִהְלֵת יב, יד), כָּל דְּבַר! אֲפֹלוּ הַדְּבַר הַקָּל בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שִׁחָה קְלָה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, בְּשָׂמִים יִבְדְּקוּ מָה דְּבַרְתֶּם (תְּחִינָה דָף ה עמוד ב). עַל הַכֹּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדָּק, אֵין וְתוֹרִים אֲצִלוּ, כָּל הָאוֹמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְתָרַן יוֹתֵרוּ חַיָּיו (בְּבֵא קָמָא דָף נ עמוד א).



### דְּקִדּוּק הַדִּין

דְּגָמָא לְדְקִדּוּקִים הָאֵלוּ נִלְמַד בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם מִפְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעָה...

בַּפְּרִשְׁת וַיֵּשֶׁב כָּלֶם מְפִירִים אֶת סְפוּר הַמְּכִירָה שֶׁהָאֲחִים מְכָרוּ אֶת יוֹסֵף (בְּרֵאשִׁית לו, כח), מְכִיּוֹן שְׁיֹסֵף הִיָּה מְבִיא אֶת דְּבַתָּם רְעָה אֶל אֲבֵיהֶם (בְּרֵאשִׁית לו, ב), הֵם דָּנוּ אוֹתוֹ לְמִיתָה כְּדִין 'רוֹדֵף' (מִשְׁדֵּחַ חֲכָמָה בְּרֵאשִׁית פָּרָק מִב פְּסוּק כב), וְכַמְּסַפֵּר בְּתוֹרָה "וַיִּרְאוּ אוֹתוֹ מִרְחֹק וּבְטָרִם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַכְּלוּ אוֹתוֹ לְהַמִּיתוֹ" (בְּרֵאשִׁית לו, יח), וְהַסְבֵּה שֶׁהֵם הִחְשִׁיבוּ אוֹתוֹ כְּרוֹדֵף שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר הִבֵּא לְהַרְגֵהוּ הַשֶּׁכֶם לְהַרְגוֹ (מְדַרְשׁ אַגְדָּה בּוֹבֵר פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים פָּרָק כב סִימָן א) מְכִיּוֹן שֶׁהֵם הִפְרִירוּ אֶת הַכַּח שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ, שֶׁמֵּלָה אַחַת שֶׁהוּא יֹאמֵר עֲלֵיהֶם אֲפֹלוּ בְטָעוֹת הֵם מִיָּד יִנְזָקוּ, וְהָרְאִיָּה לָזֶה הִיָּתָה מֵאֲמוֹ שֶׁל יוֹסֵף - רַחֵל, שְׁגִנְבָה אֶת הַתְּרָפִים מֵאֲבִיהָ לְבֵן (בְּרֵאשִׁית לא, יט) כְּדִי לְהַצִּיל אוֹתוֹ מֵעֲבָרָה וְשִׁפְסִיק לְעַבְד אֱלִילִים (מְדַרְשׁ אַגְדָּה בּוֹבֵר פְּרִשְׁת וַיֵּצֵא פָּרָק לא סִימָן יט, וּבְרֵשׁ"י שֵׁם פָּרָק לא פְּסוּק יט),

## עמק הדין

וּכְשֶׁלֶבֶן נִפְגָּשׁ עִם יַעֲקֹב הוּא מֵתְלוּבֵן: "לָמָּה גִנַּבְתָּ אֶת אֱלֹהֵי" (בְּרֵאשִׁית ל, ל). עֲוֹנָה לוֹ יַעֲקֹב: "עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ לֹא יִחְיֶה... וְלֹא יָדַע יַעֲקֹב כִּי רָחֵל גִּנְבָתָם" (בְּרֵאשִׁית ל, לב). זְמַן קִצְרֵי אַחַר כֶּךָ רָחֵל מֵתָה עַל אִם הַדֶּרֶךְ (בְּרֵאשִׁית ל, יט), כִּי פָגַעָה בָּהּ הַקְלָלָה הַזֹּאת (רש"י בְּרֵאשִׁית פָּרָק ל, פְּסוּק ל, ב). וְלָכֵן הָאָחִים הָיוּ מְאֹד נִזְהָרִים שֶׁלֹּא לִצְעֹר אֶת אֲבִיהֶם יַעֲקֹב, שְׁחוּץ מִמְצוֹת כְּבוֹד אָב, יֵשׁ כָּאֵן חֲשָׁשׁ אֲמָתִי שֶׁל סִכְנַת נַפְשׁוֹת בְּכָל רִגְעוֹ. וּכְשִׁיֹּסֵף הֵבִיא אֶת דְּבַתָּם רָעָה אֶל אֲבִיהֶם, הֵם הִרְגִישׁוּ שֶׁהֵם נִמְצָאִים בְּסִכְנָה תְּמִידִית מִמְלָה אַחַת שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ שִׁיְכוּלָה לֵהוֹיֹת נִגְדָם בְּגִלְלֵי הַדְּבָה הִרְעָה שֶׁל יוֹסֵף, וְלָכֵן הֵם פָּסְקוּ אֶת דֵּינָם.



### נסיון הצלת ראובן

רְאוּבֵן מִחְלִיט לְהַצִּיל אֶת יוֹסֵף וְאוֹמֵר לָהֶם לְהַשְׁלִיךְ אוֹתוֹ לְבוֹר (בְּרֵאשִׁית לז, כב), וְהֵם שׁוֹמְעִים לְאַחֲיָהֶם הַבְּכוֹר (שָׁם פְּסוּק כד). בִּינְתִים רְאוּבֵן הָיָה צָרִיךְ לְלַכֵּת לְעֹזֵר לְאָבִיו בְּבֵית (רש"י בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁת וַיֵּשֶׁב פָּרָק לז פְּסוּק כט), וּבְזִמְנֵן שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם הֵם מְכָרוּ אוֹתוֹ לִישְׁמֵעָאִלִים. וְאָמְרוּ: "נִשְׁלִים חָרָם בֵּינֵינוּ שְׂאִין אֶחָד מִמֶּנּוּ מַגִּיד הַדָּבָר לִיעֲקֹב אֲבִינוּ". אָמְרוּ בֵּינֵיהֶם: "רְאוּבֵן אֵין כָּאֵן, בְּנִימִין אֵין כָּאֵן, וְאֵין הַחָרָם מִתְקַיֵּם אֲלֵא בַעֲשָׂרָה וְאָנוּ תִשְׁעָה, אִם כֵּן הִיאֵךְ נַעֲשֶׂה?" שֶׁתְּפֹה הַמְקוֹם עִמָּהֶם, וְהָיוּ עֲשָׂרָה וְחָרְמוּ בֵּינֵיהֶם שֶׁלֹּא יִגִּיד שׁוֹם אֶחָד מֵהֶם סוֹד זֶה לִיעֲקֹב וְגַם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁתֵּק וּמִפְּנֵי הַחָרָם לֹא הִגִּיד הַדָּבָר לִיעֲקֹב, לְפִיכֶךָ לֹא יָדַע יַעֲקֹב אֶת הַדָּבָר שֶׁנַּעֲשֶׂה לְיוֹסֵף (פָּרָק דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הִיגָר - חוֹרֵב, פָּרָק לז).



### יהודה יורד מגדלתו

סְמוּךְ לְמִכְיָה הַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת: "וַיְהִי בַעֲת הַהוּא וַיֵּרֵד יְהוּדָה מֵאֵת אֶחָיו" (בְּרֵאשִׁית לח, א), מָה הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַעֲנִיָּן הַזֶּה לְכָאֵן? בְּאֵרוֹ חו"ל: 'לָמָּה נִסְמְכָה פְּרָשָׁה זוֹ לְכָאֵן, וְהַפְּסִיק בְּפִרְשָׁתוֹ שֶׁל יוֹסֵף, לְלַמֵּד שֶׁהוֹרִידוּהוּ אֶחָיו מִגְדֻלְתוֹ כְּשֶׁרָאוּ בְצִרַת אֲבִיהֶם, אָמְרוּ אֵתָה אֲמַרְתָּ לְמַכְרוֹ, אֵלּוֹ אֲמַרְתָּ לְהַשִּׁיבּוֹ הֵינּוּ שׁוֹמְעִים לְךָ' (רש"י בְּרֵאשִׁית פָּרָק לח פְּסוּק א).

מִהַדְּבָרִים הָאֵלּוֹ אֲנַחְנוּ לוֹמְדִים שְׁעַקֵּר הַטַּעֲנָה בְּמִכְיָרֵת יוֹסֵף הֵיטָה עַל יְהוּדָה הַמְלֵךְ, לָמָּה הוּא לֹא מִנַּע מֵהָאָחִים אֶת הַמִּכְיָרָה?



## פְּרִשְׁת וַיֵּשֶׁב

### פְּגִישַׁת יוֹסֵף וְהָאֲחִים

נַעֲצָר בְּנִקְדָּה הַזֹּאת, וְנַעֲבֹר לְפָרֶשֶׁת מִקֶּץ, שֶׁמֶת הַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת עַל שְׁנֹת הָרָעָב שֶׁפּוֹקְדוֹת אֶת כָּל הָעוֹלָם וְגַם אֶת יַעֲקֹב וּבְנָיו, הֵם שׁוֹמְעִים שֶׁיֵּשׁ שָׂבֵר בְּמִצְרַיִם וְהֵם יוֹרְדִים לְמִצְרַיִם (בְּרֵאשִׁית מֵב, ג). בְּכָל הַזְּמַן הַזֶּה יוֹסֵף כָּבֵד נִהְיָה מִשְׁנָה לְמַלְךְ מִצְרַיִם וְשׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ (בְּרֵאשִׁית מֵב, ו), וְהוּא בְּחֻקְמָתוֹ יָדַע שֶׁבִסּוּף הָאֲחִים יִגִּיעוּ לְמִצְרַיִם לְרִכְשׁ אֲכָל, "כִּי כִבֵּד הָרָעָב" (בְּרֵאשִׁית מו, ד), וְלִכְן הוּא מִנְּה אֲנָשִׁים מְרֵאשׁ שִׁיקְחוּ אֶת שְׁמוֹת כָּל הַנְּכֻסִים בְּגִבּוֹלוֹת מִצְרַיִם, וְהוּא הִזָּה עוֹבֵר עַל הַשְׁמוֹת שֶׁל כָּל הַנְּכֻסִים בְּכָל יוֹם. כְּשֶׁהִגִּיעַ הַיּוֹם וְאָחִיו הִגִּיעוּ הוּא צָוָה שִׁיבִיאוּ אוֹתָם לְפָנָיו, וְהוּא הִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת לָהֶם 'בְּחֵן פְּתַע', הָאֵם הֵם בְּאֵמַת כָּבֵד חֲזָרוּ בְּתִשְׁבּוּבָה וּמִתְחַרְטִים עַל מִכִּירָתוֹ, וְהָאֵם הֵם שׁוֹמְרִים עַל אָחִיו, הַבֵּן הַיְחִיד שֶׁנִּשְׁאַר מֵאִמּוֹ רַחֵל. הוּא מַעֲלִיל עֲלֵיהֶם שֶׁהֵם מְרַגְלִים (בְּרֵאשִׁית מֵב, יד), וְהֵם מְסַפְּרִים לוֹ בְּחֻשׁ שֶׁכֵּלֶם בְּנֵי אִישׁ אֶחָד הֵם, וְשִׁישׁ לָהֶם עוֹד אַח אֶחָד בְּבֵית. יוֹסֵף מִצְוֶה שִׁיבִיאוּ אֶת הָאֵח - אֶת בְּנֵימִין - שֶׁבְּבֵית, כְּדֵי לְבַדֵּק הָאֵם הֵם דוֹבְרֵי אֵמֶת.



### הַתְּחִיבוֹת יְהוּדָה

כְּשֶׁהָאֲחִים חוֹזְרִים לְבֵיתָם, וּמִנֵּת הָאֲכָל שֶׁהֵבִיאוּ מִמִּצְרַיִם נִגְמְרָת, הֵם רוֹצִים לְשׁוּב לְמִצְרַיִם אֲבָל הֵם זוֹכְרִים אֶת אֲזִהְרַת יוֹסֵף שֶׁלֹּא יֵרָאוּ אֶת פְּנָיו עַד שִׁיבִיאוּ אֶת אָחִיהֶם הַקָּטָן - בְּנֵימִין (בְּרֵאשִׁית מֵב, טו), הֵם מְשַׁכְּנְעִים אֶת יַעֲקֹב אֲבִיהֶם שִׁיִּסְפִּים, וַיַּעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מְסַפֵּם. כְּשֶׁהָרָעָב גּוֹבֵר יְהוּדָה לּוֹקַח זְמָה: "וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל יִשְׂרָאֵל אָבִיו שְׁלַחָה הַנַּעֲר אִתִּי וְנִקְוָמָה וְנִלְכָה וְנִחַיָּה וְלֹא נָמוֹת גַּם אֲנַחְנוּ גַם אַתָּה גַם טַפְנוּ. אֲנִכִי אֶעֱרָבְנוּ מִיָּדִי תִבְקָשׁנוּ אִם לֹא הֵבִיאתִיו אֵלַיךָ וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחָטַאתִי לָךְ כָּל הַיָּמִים" (בְּרֵאשִׁית מֵג, ח - ט). מַה זֶה אוֹמֵר "וְחָטַאתִי לָךְ כָּל הַיָּמִים"? "אֲהִיָּה מְנַדָּה מִשְׁתִּי עוֹלָמוֹת" (וְהֵר פְּרִשְׁת וַיִּגַּשׁ דָּף רו עֲמוּד א). עַל הַתְּחִיבוֹת כְּזֹאת יַעֲקֹב מְסַפֵּם. וּבְנֵימִין יוֹרֵד אִתָּם לְמִצְרַיִם, וַיּוֹסֵף מַעֲמִיד אוֹתָם בְּנִסּוּיֹן וּמְטָמִין אֶת הַגְּבִיעַ בְּאֵמַתְחַת בְּנֵימִין (בְּרֵאשִׁית מֵד, ב) לְרֵאוֹת הָאֵם הֵם יְהִיוּ מוֹכְנִים לְמִסֵּר אֶת הַנֶּפֶשׁ לְהַצֵּלֶת אָחִיהֶם בְּנֵימִין בֶּן אִמּוֹ רַחֵל. וְהַתּוֹרָה בְּתַחֲלַת פְּרִשְׁת וַיִּגַּשׁ מְסַפֶּרֶת אֵיךְ יְהוּדָה מְסַר אֶת נַפְשׁוֹ לְהַצֵּלֶת אָחִיו (בְּרֵאשִׁית מֵד, יח וְהִלָּאָה), וְלִבְסוּף יוֹסֵף מְתוּדַע לְאֲחִים וּמִתְגַּלֶּה אֵלֵיהֶם (בְּרֵאשִׁית מֵה, ג) וְזֶה נִרְאֶה שֶׁהַסְּפּוֹר נִגְמַר...

אֲבָל בְּגִמְרָא (סוֹטָה דף ז עֲמוּד ב) אָמְרוּ שֶׁיְהוּדָה לְאַחַר מִיתָתוֹ עֲצָמוֹתָיו הָיוּ מִתְגַּלְגְּלוֹת בְּאֵרוֹן, מִכִּיּוֹן שֶׁהוּא נִדָּה אֶת עֲצָמוֹ, וְנִדְוִי חָכָם אֶפְלוֹ עַל עֲצָמוֹ וְאֶפְלוֹ עַל תְּנַאי - חָל.

## עמק הדין

ולא הכניסו אותו למתיבתא דרקייעא עד שמשנה רבנו התפלל עליו.



### קבורת החיד"א

דרך אגב, מה זה אומר 'שעצמותיו היו מגלגלות בארון' - שמעתי מהראשון לציון הרב מרדכי אליהו זצ"ל בעצמו, שכשהיה צעיר יותר, החליט הראשון לציון דאז רבי יצחק נסים זצ"ל להעלות את ארונו של הרב חיים יוסף דוד אזולאי, החיד"א, מאיטליה, והרב נסים בחר בו שהוא יהיה מנהל את כל סדר הקבורה, וכשהגיע ארונו של החיד"א והיו צריכים לסדר את העצמות, הוא בחר בו. ספר הרב אליהו שכשבאו לפתח את הארון ולסדר את הכל לקבורה נהיה רעש בעצמות בתוך הארון. חלק מהאנשים שהיו שם התעלפו מפחד. הרב אליהו התחזק ואמר: "רבנו החיד"א, עשיתי את הכל לפי דעתך, בבקשה תן לנו לטפל בך בכבוד", ושקטו העצמות. לימים ספר הרב אליהו זצ"ל שהוא לא סדר את עצמות החיד"א, אלא בקש מהחיד"א שיסדר את עצמו, וכך היה....

פכה היו העצמות של יהודה, בכל הארבעים שנה שהיו עם ישראל במדבר, לא נחו בארון, עד שמשנה רבנו התיר לו את נדרו וברכו.



### למה דוקא יהודה?

ונחשב לרגע, למה התגלגל הדבר הזה מן השמים שדוקא יהודה מפל האחים הוא יכניס את עצמו לאחריות הזו להביא את בנימין? ולא רק זה, אלא שהכניס את עצמו גם בנדוי כל כך חמור שנתפס אפלו על תנאי ובגלל זה עצמותיו מתגלגלות בארון, ולא מכניסים אותו כמאה שבועים וארבע שנים למתיבתא דרקייעא (שיהודה נפטר בשנת ב' אלפים שי"ד (סדר הדורות חלק א עמוד צו הוצאת אור החיים), ומשה רבנו התפלל עליו בפרשת וזאת הברכה קדם פטירתו בשנת ב' אלפים תפ"ח)?



### הענש ליהודה

את הבאור לזה מגלה לנו מורנו ורבנו רבי ישראל מאיר הכהן מראדין זצ"ל 'הקפץ חיים' בספרו שמירת הלשון (חלק שני עמוד רא, הוצאת מרכז הספר), ומסביר את זה באפן מדיק ומבהיל, ואומר: 'שפיון שהחרימו על מי שיגלה זה לייעקב ושתפו

## פְּרִשְׁת וַיֵּשֶׁב

שְׁכִינָה עִמָּהֶם, וּבְצִרוּף הַזֶּה שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַסְּתַלְקָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מֵאֵת יַעֲקֹב אֲבִינוּ, עַד שֶׁגָּלוּ לוֹ שְׁיֹסֵף חַי "וַתַּחֲי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם" (בְּרֵאשִׁית מֵה, כז), וּמִבְּאֵר הַתְּרַגּוּם 'וַיֵּשֶׁר רוּחַ דְּקוּדְשָׁא' - שֶׁשֶּׁרְתָה עָלָיו בְּחִזְרוֹת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְכִיּוֹן שֶׁיְהוּדָה הָיָה הַמְּלֶךְ שְׁבָאֲחִים וְהָיָה יָכוֹל לַעֲכָב אֶת הַמְּכִירָה וְלֹא עֲכָב, נִמְצָא שֶׁבְּסִבְתּוֹ הַסְּתַלְקָה הַשְּׁכִינָה מִיַּעֲקֹב, וְלִכְן גָּזְרוּ עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁיִּחְשֹׁב כְּמִנְגְּדָה וּמַחְרָם, וְלֹא יוּכַל לְהַגִּיעַ אֶל חֶלְקוֹ בְּעוֹלָם הַבָּא'. הַרִי לָנוּ עַד כִּמָּה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵת הָעֲלוֹת וְסִבְת הַסִּבּוֹת (עֲקֹדָת יִצְחָק וַיִּקְרָא שְׁעַר סו פְּרִשְׁת אָמַר) סוֹבֵב אֶת כָּל הָעֲנִיָּן הַגְּדוֹל הַזֶּה שְׁיֹסֵף יִבְקֹשׁ דּוֹקָא אֶת בְּנֵימִין, וַיְהוּדָה יִקַּח עֲרֵבוֹת עָלָיו עִם הַתְּחִיבוֹת נוֹרָאָה לְיַעֲקֹב אֲבִיו שֶׁל "וַחֲטַאתִי לָךְ כָּל הַיָּמִים" - שֶׁיְהִיָּה מְנַדָּה מְשֹׁתִי עוֹלָמוֹת, וַיִּתְפַּס עִם הַנְּדוּי הַזֶּה לְהַעֲנִשׁ כְּמֵאָה שְׁבַע עִם וְאַרְבַּע שָׁנִים שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַגִּיעַ אֶל הַמְּנוּחָה הַקֹּדֶשׁ וְהַנְּחִלָּה, מֵהַסִּבָּה שֶׁהוּא גֵרָם לְסִלּוֹק הַשְּׁכִינָה מִיַּעֲקֹב אֲבִיו בְּעַקְבּוֹת הַמְּכִירָה.

עַד כִּמָּה מִדְּתוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה בְּדִיוֹק מִפְּלִיא וּמִבְּהִיל, וְכִמְאֹמֶר רַבּוּתֵינוּ שֶׁהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם צְדִיקִים כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה (בְּבֵא קֵמָא דָּף ג עמוד א), וְגַם עִם אֵלוֹ שְׂאִיבִים צְדִיקִים הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹדֵק כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַעֲשָׂיו.



## איך עובדים עליכם

# פְּרִשֵׁת מִקֶּץ

— איך עובדים עליכם —

### חלומות פרעה

הפרשה פותחת בחלומות פרעה: "וַיְהִי מִקֶּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרָעָה חֹלֵם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיָּאֵר. וְהִנֵּה מִן הַיָּאֵר עֹלֵת שִׁבְעַת פְּרוֹת יְפוֹת מְרָאָה וּבְרִיאַת בֶּשֶׂר וּתְרַעֲיָנָה בְּאָחוּ. וְהִנֵּה שִׁבְעַת פְּרוֹת אַחֲרוֹת עֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן מִן הַיָּאֵר רָעוֹת מְרָאָה וְדִקּוֹת בֶּשֶׂר וּתְעַמְדָנָה אֲצֵל הַפְּרוֹת עַל שִׁפְתַי הַיָּאֵר. וּתֹאכְלָנָה הַפְּרוֹת רָעוֹת הַמְרָאָה וְדִקַּת הַבֶּשֶׂר אֶת שִׁבְעַת הַפְּרוֹת יְפוֹת הַמְרָאָה וְהַבְּרִיאַת וַיִּיקֶץ פְּרָעָה" (בראשית מא, א - ד).

פרעה מתעורר והוא חוזר לישן שוב (בראשית מא, ה). אין לו לאן למהר, הוא לא חושש להפסיד זמן קריאת שמע או תפלה, או לזכות להתפלל בנץ, וחולם חלום נוסף על "שבע שבלים עלות בקנה אחד בריאות וטבות ותבלענה השבלים הדקות את שבע השבלים הבריאות והמלאות וייקץ פרעה והנה חלום" (בראשית מא, ה - ז).



### החלומות שלנו

התורה נדרשת בארבעה פנים: פשט, רמז, דרש וסוד (עין אלשיך שיר השירים פרק א פסוק י), את הפשט בדרך כלל כלם קוראים ומבינים. כיום נעסק בדרש של הפסוקים הללו, מה יש לנו ללמד על דרך הדרש מהפסוקים הללו בחלום פרעה?

הפרויקט הגדול ביותר של היצר הרע הוא לבזוז לנו את הזמן. לכל אדם יש בכל יום 24 שעות, שהן 86,400 שניות, ומהרגע שהוא פוקח את העיניים שלו היצר הרע שם לו למטרה איך אני מצליח לבלבל אותו ולהסית אותו שלא ישים לב לכל שניה שעוברת. ויש לו את כל הכלים כדי להשפיע על האדם שלא ישים לב ויחלם, ויבטל את זמנו ואת חייו.



## פְּרִשְׁת מִקֶּץ

### עוֹשִׂים צְחוּקִים

הַגָּאוֹן רַבִּי אֱלִיהוּ מוֹיִלְנָא וְצ"ל שֶׁקֶבֶל אֶת הַתֶּאֶר 'גָּאוֹן' זֶה מֵאוֹת בְּשָׁנִים בְּכָל הָעוֹלָם הַיְהוּדִי, מְלַמֵּד אוֹתָנוּ סוּד גְּדוֹל, וּבְבִאֲרוֹ עַל סֵפֶר מִשְׁלִי (פָּרָק כג פְּסוּק א) מְבַאֵר, 'נִגְדַּד מִי אָמַר שְׁלֹמֹה הִמְלִיךְ אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה? כִּנְגַד בְּעַלֵּי הַלְצוֹן וַיּוֹשְׁבֵי קְרִנּוֹת שְׂאִין לָהֶם תֵּאוֹת עוֹלָם הִזֶּה אֵלָא הַלְצוֹן חֲמָדוֹ לָהֶם' - יֵשׁ אַנְשִׁים שְׂכָל תֵּאוֹתָם מִסְתַּכְּמַת בְּצְחוּקִים וְלִיצְנוֹת. הוּא צוּחֵק עַל כָּלָם, עַל אִמָּא שְׁלוֹ, עַל אֲשֵׁתוֹ, עַל הַחֲבָרִים, וְלַפְעָמִים הוּא מוֹסִיף 'לְהַדְר' וְגַם מְצַלֵּם אֶת הַשְּׁטִיּוֹת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כְּדִי לְהַרְאוֹת לְכָלָם "וְלִזְכוֹת אֶת הַרְבִּים" בַּהֲבָלִים שְׁלוֹ. 'כִּי רוּחַם לֹא נוֹחָה וְלֹא שֶׁקֶטָה עַד שֶׁיִּדְבְּרוּ דְבָרֵי לְצוֹן' - הַאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עַד שֶׁהֵם לֹא מְסַפְרִים אִיזוֹ בְּדִיחָה אוֹ עוֹשִׂים אִיזָה שְׁטוֹת, הֵם לֹא נִרְגָּעִים. 'וְהִטְעַם מִפְּנֵי שְׂבָכָל דְּכָר שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ מִמְרוֹם וְהוּא הִמְסִיעַ אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת, וּכְמֵאֲמַר חַז"ל מְצוּהָ גוֹרְרַת מְצוּהָ וְעֵבְרָה גוֹרְרַת עֵבְרָה (אֲבוֹת פָּרָק ד מִשְׁנָה ב), וְהַמְצוּהָ הַגְּדוֹלָה מְכַל הִיא מְצוּת לַמּוֹד הַתּוֹרָה וְלִהְפֹךְ דְּבָרִים בְּטָלִים וְלִיצְנוֹת שֶׁהֵם הִפְךָ הַתּוֹרָה, וְלִכֵּן יֵשׁ הַנְּאָה מְדַבְּרִים בְּטָלִים וְלִיצְנוֹת יוֹתֵר מִכָּל הָעֵבְרוֹת, אִף שְׂאִין בְּזֶה עוֹלָם הַזֶּה, וּמִכֵּיּוֹן שֶׁהֵיכָר הָרַע יוֹדֵעַ שְׂמֵצוֹת תְּלַמּוּד תּוֹרָה שֶׁקוֹלָה כִּנְגַד כָּל הַמְצוּת בַּתּוֹרָה (פֶּאֶה פָּרָק א מִשְׁנָה א), הוּא מְגַדִּיל אֶת הַתֵּאוֹה לְבִטְלָה שֶׁהָאָדָם יֵשֵׁב וַיַּחֲלֵם וְלֹא יַעֲשֶׂה כְּלוּם, וּמִדִּי פַעַם יִזְרַק אִיזָה בְּדִיחָה אוֹ מִשְׁפָּט שֶׁל לִיצְנוֹת. וַיֵּשׁ אַנְשִׁים שֶׁכִּבְּר עוֹשִׂים מְזָה קַרְיָה, לֹא עוֹשִׂים כְּלוּם חוּץ מִלִּיצְנוֹת וְאֲנָשִׁים עוֹד מוֹכְנִים לְשֵׁלֵם לָהֶם כֶּסֶף וּמַגִּיעִים לְהוֹפְעוֹת שְׁלֵהֶם, וְלַפְעָמִים צוּחֵקִים עֲלֵיהֶם וּמְלַבִּינִים אֶת פְּנֵיהֶם בְּרַבִּים וְכָלָם חֲבָרִים לְאִישׁ מִשְׁחִית וְצוּחֵקִים עַל הָאָדָם הַמְסַכֵּן שְׁנַפֵּל טֶרֶף בִּידֵי הַלִּיצוֹן הַבְּטָלָן.

וּמִמְשִׁיף הַגֵּר"א לְלַמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁזוֹ גַם הַסְּבָה שְׂאִין גְּבוּל לִלִיצְנוֹת וְלִבְטָלָה שְׁשִׁנִּיהֶם הֵם כִּנְגַד הַתּוֹרָה שֶׁהִיא כְּמַעֲזֵן הַנוֹבֵעַ וְזֶה כִּנְגַד זֶה עֲשֶׂה אֱלֻקִּים, וְלִכֵּן גַם הַהֲבָלִים הִלְלוּ הֵם כְּמַעֲזֵן הַנוֹבֵעַ.



### 35 שְׁעוֹת שֶׁל בְּדִיחוֹת

לִפְנֵי כַּמָּה שָׁנִים הָיָה אִיזָה אִישׁ אֶחָד מִשְׁעַמֵּם שֶׁהַחֲלִיט לְשַׁבֵּר שִׂיא וְלִסְפֹּר בְּמִשְׁךְ שְׁלִשִׁים וְחֲמֵשׁ שְׁעוֹת בְּדִיחוֹת וְלִיצְנוֹת, אוֹ שֶׁהָיָה אִיזָה שֶׁדָּרָן שֶׁהַחֲלִיט לְשַׁדֵּר יוֹמִים בְּרַצִּיפוֹת. מֵאִיפֹה הִכַּח הַזֶּה? מְלַמֵּד אוֹתָנוּ הַגָּאוֹן מוֹיִלְנָא שֶׁזֶה בְּדִיּוֹק הַכַּח שֶׁל זֶה לַעֲמַת זֶה עֲשֶׂה אֱלֻקִּים. הַחֲתָם סוֹפֵר הָיָה לוֹמֵד אֲרַבְעִים שְׁעוֹת רְצוּף, וְהָיָה רָגִיל לוֹמַר עַל הַכְּתוּב "יִשְׁנִתִּי אֲז יִנּוּחַ לִי" (אִיּוֹב ג, ג), אִם יֵשׁ הָאָדָם אֲז"ז - שֶׁזֶה בְּגִימְטְרִיא שְׁמוֹנֶה שְׁעוֹת, "יִנּוּחַ לִי" - יִכּוֹל לְלַמֵּד בְּמִנוּחָה אֲרַבְעִים שְׁעוֹת (חוּט הַמְשָׁלֵשׁ הַחֲדָשׁ

## איך עובדים עליכם

צמוד לח). והסטייפלר - רבי יעקב ישראל קניבסקי, היזה עושה סדרי למוד של שלשים ושש שעות (ספר אשכנתי דרבי צמוד קפא), וכנגדם יש בכח הטמאה את הלצים הללו שמבזבזים את חייהם בהבלים.



### חשבון נפש

ואם האדם יתבונן כמה זמן הוא מבזבז לבטלה הוא יחרד, כי היצר הרע יודע לשחק עם האדם ולתת לו תאוות שאפלו אם הן לא תאוות אסורות, אבל כדי להשיג אותן הוא צריך לבזבז הרבה זמן. עד שאתה התעוררת היצר הרע כבר מחכה לך, איך לבזבז לך את הזמן, והוא מצליח, והוא משכנע את האדם 'תישן עוד חצי שעה', 'אתה ישן לו והוא ער לך', (חובות הלכות שער ה - שער יחיד המעשה פרק ה), ואתה ממשיך שומע "למלה זקן וכסיל" (קהלת ד, יג) שהוא היצר הרע (מדרש רבה קהלת פרשה ד סימן א) והולך לישן עוד חצי שעה. אתה רגוע, אבל היצר הרע ממשיך לא רגוע, הוא בלחץ גדול איך להמשיך לבזבז לך את כל היום. סוף סוף האדם הצליח להפריד מהמטה והכרית שלו והוא חושב: 'קשה עלי פרוכתכם', מתמתח, מתארגן באטיות, נוטל ידים, והולך להכין את 'הקפה של הבקר', פתאום המכונה לא עובדת, פתאום אין מים חמים, ואתה חושב שכל הדברים האלה הם טבעיים, 'המכונה כבר ישנה', כנראה סגרו את הברז של המים החמים, אבל לא, הכל מתכנן במדיק איך לבזבז לך את הזמן בכל יום ובכל רגע ברעיונות חדשים. וגם אם האדם זכה להתפלל שחרית כמו שצריך ולהתעטף בציצית ולהניח תפלין מיד אחרי התפלה ולפעמים אפילו באמצע התפלה, היצר הרע מעורר את תאוות האכילה שלו, וכשמגיע ארוחת הבקר לוחש לו היצר הרע: "מה דעתך על חצי פורי (מאכל גאורגי משקע) לארוחת בקר?", מה לו ולמאכלים גאורגים, הוא בכלל אשכנזי או מרוקאי, אבל היצר הרע דוחף אותו אל החצי פורי, כי לוקח כמעט שעותים להכין אותו, תלוש ותתפחית ותוסיף שמרים ותבדק. ככה היצר הרע מעסיק את האדם בכל מיני דברים, העקר שלא ללמד.



### ארוחת בקר ועוד

סוף סוף מוכנה לו ארוחת הבקר, הוא אוכל ואוכל ואוכל, ושומע חדשות, ושונה עוד קפה, ולוקח איזו כוסית יין, כי רש"י (בבבא מציעא דף קז עמוד ב דבור המתחיל וקיתון) כותב שזה בריא עם פת שחרית. כבר הגיעה השעה 12 בצהריים, וסוף סוף עולה לו



## פְּרִשְׁת מִקֶּץ

מחשבה מהיצר הטוב: 'הגיע הזמן ללמד תורה'. הוא רוצה ללמד, אבל הוא פתאום צריך לשרותים, מספן, אסור להתאפק שהרי 'משקה את נקביו - עובר משום "לא תשקצו" (מכות דף טז עמוד ב, ובשלחן ערוך ארח חיים סימן ג סעיף יז), והוא חושב 'אני אנוס, זו הפעלה של הגוף שאלקים עשה'. נכון, אבל אם לא היית אוכל כמו הפרות השמנות בחלום של פרעה, לא היית צריך להיות שעה בשרותים, היית אוכל כדי קיום הגוף והכל היה בסדר, אבל הן אדם לא אוכל חצ'פורי אחד, הוא אוכל אחד ועוד אחד, ומוסיף והולך, מספנים המעים שלו הם לא עומדים בלחץ, והוא מפיל את זה על הקב"ה.



### ראשך עליך כפרמל"

ואחרי כל זה, גם אם הוא פותח ספר הוא מרגיש "שראשך עליך כפרמל" (שיר השירים ז, ו), הוא עיף וקשה לו ללמד, בסוף פורש למנוחת צהרים. וכשהוא קם הוא שוב רעב, איך הוא יכול להיות רעב אחרי כל מה שהוא אכל בבקר, זו פליאה נשגבה, אבל זה בדיוק כמו החלום של פרעה, הפרות הדקות אכלו את הפרות השמנות "ולא נודע כי באו אל קרבנה" (בראשית מא, כא), עוד נשארו רעבות. והוא מתכונן לארוחת צהרים, וחושב מחשבות, "וכי תאמרו מה נאכל" (ויקרא כה, ט)? מה פדאי לאכל? 'בשר כבד אכלתי אתמול', הוא לא יכול לאכל מאכל פעמים, בשבילו זה כמו אסור "בל תוסיף" (עין דברים יג, א), מה נאכל עוף? לא מתאים לו עוף, כי בערב הוא מתכונן להיות חלבי ולאכל פיצה. וככה עוברת לה עוד חצי שעה מהחיים שלו על שטיות, עד שהוא מחליט מה לאכל, הוא מגלה שאין לו את המצרכים והולך לקנות, והוא מבזבז עוד זמן ועוד זמן. השעה כבר שלש בצהרים ועוד לא פתחת ספר היום, ואז מגיע ארבע בצהרים, מתפלל מנחה וערבית וחוזר לביתו להדליק חנכיה, וכמובן שהוא חושב 'שאי אפשר לצאת ידי חובת הדלקת גרות חנכה בלי שמונה עשרה לביבות וארבע ספגניות', והוא שוב קונה, או מכין וטורח ואוכל, ושוב הוא עיף ושוב הוא לא יכול ללמד, וככה חלפה לה עוד שעה.



### ימי החנכה

ודוקא בימים האלו של חנכה אפשר לזכות להבנה והעמקה יותר משאר ימות השנה, וכפי שכתב החתם סופר במנהגי החתם סופר (פרק ט אות א) שאם סודות התורה גלו למשה רבנו בזמן ימי החנכה, ולכן צריך האדם להוסיף וללמד בתורה. שדוקא בימי החנכה היצר הרע עושה את הכל כדי להפריע לאדם בלמוד.

## איך עובדים עליכם

ראיתי שהרב צבי חקק שליט"א שהיה המשב"ק (המשמש בקדש) של מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל שאל את הרב: "שפרסמו בכל מיני עלונים שיש ענינים לשחק בסביבונים בחנוכה, מה הרב אומר על זה?" אמר לו הרב: "אני יודע שבתורה יש ענינים, סביבונים - אני לא יודע, ברי ושמה ברי צדיף", תשוב תלמד, זה הענין הגדול ביותר. ובסוף יום האדם מוצא את עצמו איך כל היום כחלום יעוף, וזה ממש התפקיד של היצר הרע בכל ימי חייו של האדם עד יום מותו.



### פה רע

וזה מה שרומזת לנו התורה "ויהי מקץ שנתים ימים" - כשמגיע הקץ של השנים והימים של האדם, הוא מגלה שהוא "פרעה חולם" - פרעה זה אותיות פה רע (מגלה צמקות פרשת בא דבור המתחיל "למען שתי"), כל ימיו עברו בחלומות ובזבזו זמן, הוא פתח את פיו לשטיות, ולתאות האכילה. וכשסוף סוף הוא מגיע ללמד תורה או שהוא שומע שעור תורה זה בבחינת "והנה עמד על היאר" - הוא לא שקוע בלמוד, הוא לא מכניס את עצמו לתוך מימי התורה כל כולו, היאור הוא התורה, אין מים אלא תורה (בבא קמא דף יז עמוד א), והוא נשאר רק "עמד על היאר".



### הפרות הרעות שלנו

אבל כאן לא הסתיימה דרכו של היצר הרע, שכן גם אם האדם מצליח לעמל בתורה כמו שצריך, וזה בבחינת "והנה מן היאר עלת שבע פרות פרות מראה ובריאת בשר" (בראשית מא, ב), מיד מגיע היצר הרע ומנסה להראות לו כמה הוא הפסיד בזמן הזה שהוא למד, והמחשבות הללו גורמות שהוא יהיה בבחינת תוהו על הראשונות (קדושין דף מ עמוד ב, ובמדרש רבה שיר השירים פרשה ו סימן א), והוא מראה לו כנגד זה את המעשים הרעים שהוא עשה, וזה בבחינת "והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן רעות מראה ודקות בשר ותעמדה אצל הפרות" (בראשית מא, ג), והוא מראה לאדם איך הפרות הרעות - המעשים הרעים שהאדם עושה, הם הרבה יותר רעים מהמעשים הטובים שהוא עושה, וזה בבחינת "ותאכלנה הפרות רעות המראה ודקות הבשר את שבע הפרות יפת המראה" (שם פסוק ד).



## פְּרִשְׁת מִקֶּץ

אל יאוש

ובְּדַרְכָּנוּ יֵשׁ לְבָאָר עוֹד דְּקָדוּק נִפְלֵא בְּפִרְשָׁה, שְׁבַתְחַלַּת הַפְּרִשָׁה כְּשֶׁמִּסְפָּר הַחֲלוּם שֶׁהַפְּרוֹת הִרְעוֹת בְּלָעוּ אֶת הַפְּרוֹת הַבְּרִיאוֹת (בְּרֵאשִׁית מֵא, ד), לֹא מִזְכָּר "וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קַרְבְּנָה", וְאֵלּוּ כְּשֶׁפָּרְעָה מִסְפָּר אֶת הַחֲלוּם לְיוֹסֵף הוּא מוֹסִיף אֶת הַמִּשְׁפָּט הַזֶּה (בְּרֵאשִׁית מֵא, כֵּא), וְלִפִּי דְרָכָנוּ יְבָאָר, שְׂאֵלּוּ מִמֶּשׁ דְּבָרֵי פִרְעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיֵּצֵר הָרָע, 'כִּי פִרְעָה מְלֶךְ מִצְרַיִם הוּא יֵצֵר הָרָע בְּאֵמֶת' (אֲגָרוֹת הַרְמַב"ם שְׁנַדְרָסוּ בְּלִפְסֵיָא - לְיַפְצִיג דָּף לט עֲמוּד ב), שְׂאֵלּוּמֵר לְאָדָם שֶׁהַמַּעֲשִׂים הָרָעִים הָעוֹנֹת וְהַחֲטָאִים שֶׁעָשָׂה הֵם בּוֹלְעִים אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים הַטוֹבִים "וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קַרְבְּנָה", אֵינן זָכָר לְפְרוֹת טוֹבוֹת, וְאֵינן זָכָר לַמַּעֲשִׂים הַטוֹבִים. וְאֵת כָּל זֶה עוֹשֶׂה הַיֵּצֵר הָרָע שֶׁהָאָדָם יִתְיַאֵשׁ מִלַּעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים וְיִשְׂאָר בְּחֲטָאוֹ וְיָמוּת.

וּבְאֵמֶת לְמָרוֹת שְׂאֵמְרוּ בְּגִמְרָא (סוֹטָה דָּף כֵּא עֲמוּד א, וְעֵינן בְּשׁוּ"ת מִהַר"ט חֶלֶק ב - אֲרַח חַיִּים סִימָן ח) שֶׁעֲבָרָה מְכַבֵּה מִצְוָה, זֹו לֹא סִבָּה לְהִמָּנַע מִעֲשִׂיַת הַמִּצְוֹת, אֲלֵא אֲדַרְבָּה לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה עַל הָעֲבָרוֹת וְיִשְׂאָרוּ בְּיָדוֹ הַמִּצְוֹת בְּשִׁלְמוֹתָן. וְאֵם הוּא יָדַע לְתַקֵּן מֵה שֶׁפָּגַם, אֲזוּ כָּלִפִּי הָעֲבָרוֹת יֵאָמֵר "וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קַרְבְּנָה".



## הִרְעַב לְתַאוּת

בְּדַרְךְ נוֹסֶפֶת יֵשׁ לְבָאָר: כְּשֶׁנִּשְׁשִׂים לֵב נִרְאֶה שֶׁרַק עַל חֲלוּם הַפְּרוֹת הִרְעוֹת שֶׁבְּלָעוּ אֶת הַפְּרוֹת בְּרִיאוֹת הַבֶּשֶׂר הַזִּכִּיר פִּרְעָה "וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קַרְבְּנָה", מֵה שְׂאֵינן כֵּן בְּחֲלוּם הַשְּׂנִי אֹדוֹת הַשְּׂבָלִים אָמַר: "וְאֵרָא בְּחַלְמֵי וְהִנֵּה שְׂבַע שְׂבָלִים עֲלֵת בְּקִנְיָה אֶחָד מְלֵאֵת וְטוֹבוֹת וְהִנֵּה שְׂבַע שְׂבָלִים צְנֻמוֹת דְּקוֹת שְׂדֵפוֹת קָדִים צְמַחוֹת אַחֲרֵיהֶם וְתַבְלָעֵנָה הַשְּׂבָלִים הַדְּקוֹת אֶת שְׂבַע הַשְּׂבָלִים הַטוֹבוֹת" (בְּרֵאשִׁית מֵא, כֵּב - כֵּד) וְלֹא הַזְכִּיר "וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קַרְבְּנָה". וְהַבְּאוּר בְּזֵה, שֶׁהַפְּרוֹת מְסַמְּלוֹת אֶת הַחֲמֵרִיּוֹת הַבְּהֵמִית, וּבְאֵמֶת בְּעֵינֵי הַחֲמֵרִיּוֹת הָאָדָם רָעַב לְעוֹלָם, שֶׁהָרִי "אֵהֵב כֶּסֶף לֹא יִשְׂבַע כֶּסֶף" (קִהְלֵת ה, ט), וְכִכֵּל שֶׁהָאָדָם יוֹתֵר יִלְךְ אַחֲרֵי תַאֲוֹתָיו וְיִנְסֶה לְהַשְׁבִּיעֵן כִּכֵּה תַגְדֵּל תַאֲוֹתוֹ "וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קַרְבְּנָה" (בְּרֵאשִׁית מֵא, כֵּא), וְכִמְאָמֵר חו"ל (סִפְּהָ דָּף נב עֲמוּד ב) 'אֲבָר קָטָן יֵשׁ בְּאָדָם, מִשְׁבִּיעוֹ - רָעַב, מִרְעִיבוֹ - שְׂבַע'. וְלִכֵּן כָּלִפִּי הַחֲמֵר הַגִּשְׁמִי הַבְּהֵמִי נֵאָמֵר הַמִּשְׁפָּט הַזֶּה. לְעַמַּת זֹאת אֲצַל הַשְּׂבָלִים הַמְסַמְּלוֹת אֶת הַחֶלֶק הַרוּחָנִי, שֶׁהַחֲטָה רוּמְזוֹת לְדַעַת, שֶׁלְדַעַת רְבוּתֵנוּ עֵץ הַדַּעַת חֲטָה הִיָּה (סִנְהֵדְרִין דָּף ע עֲמוּד ב), וְאֵמְרוּ עוֹד (שָׁם), שְׂאֵינן הַתִּינּוּק מְקַבֵּל דַּעַת עַד שֶׁטוֹעֵם טַעַם דָּגוּן, וְנִמְשָׁלוּ שְׂבָלֵי הַחֲטָיִם לְתוֹרָה (עֵינן מִשְׁלֵי ט, ה, וּבְחִגְיָה דָּף יד עֲמוּד א, וּבְהוֹרִיּוֹת דָּף יד עֲמוּד א הַכֵּל צְרִיכִין לְמָרִי חֲטָיָא), וּבְתוֹרָה אֵינן בְּחִינָה שֶׁל "וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קַרְבְּנָה" שֶׁהָרִי אֵמְרוּ

## איך עובדים עליכם

חז"ל (סוטה דף כא עמוד א) שעברה מכבה מצוה ולא מכבה תורה (ועין באור החיים הקדוש בפרשת בראשית פרק ב פסוק טו, ובפרשת בקרתי פרק כו פסוק ג), ולכן לא נאמר בהן משפט שכזה.

ויהי רצון שגזנכה כלנו לאורה זו תורה (עין במגלה דף טז עמוד ב), "וששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה" (ישעיה לה, י) אמן.



## פְּרִשְׁת וַיִּגַּשׁ

# פְּרִשְׁת וַיִּגַּשׁ

## הַגְּלוּי הָאֱלֹקִי בַגְּלוּת -

### תַּחֲלַת הַפְּרִשָּׁה

בַּפְּרִשָּׁה שְׁלַנּוּ מֵתֹאֵר הַיּוֹכּוּחַ הַגְּדוֹל שֶׁהָיָה לַיהוּדָה עִם יוֹסֵף, עַד הַהִתְגַּלוּת הַפְּלֵאִית שֶׁל יוֹסֵף לְאַחִיו (בְּרֵאשִׁית מֵה, ג). לְאַחַר הַגְּלוּי, יוֹסֵף מִבְּקֵשׁ מֵהָאֲחִים לְשִׁשְׁכַנְעוּ אֶת אָבִא יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם (בְּרֵאשִׁית מֵה, ט - יא), וַיַּעֲקֹב אָכֵן מִתְכוּוֹן לְרִדְתָּ לְמִצְרַיִם: "וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנִי חַי אֲלֵכֶה וְאֶרְאֶנּוּ בְּטָרָם אָמוּת" (בְּרֵאשִׁית מֵה, כח).



### מַחְזָה אֱלֹקִי

לִפְנֵי הִירִידָה שֶׁל יַעֲקֹב הוּא רוֹאֶה מַחְזָה בּוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ: "וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי הָאֵל אֱלֹקֵי אַבְיָה אֵל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָּה כִּי לְגוּי גְדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם, אֲנֹכִי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה וְאֲנֹכִי אֲעֲלֶךָ גַּם עֲלֶה וַיּוֹסֵף יִשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיו" (בְּרֵאשִׁית מו, ד). בּוֹאֵה נִלְמַד אֶת הַבְּשׂוּרָה הַנְּבֻאִית שֶׁמְרַגְּיֵעָה אֶת יַעֲקֹב.

אֱלֹקִים אוֹמֵר לְיַעֲקֹב, אֵין לָךְ מָה לְפַחַד לְרִדְתָּ לְמִצְרַיִם לְמִרוֹת שֶׁהִיא הַבְּחִינָה הַיּוֹתֵר שֶׁפְּלֶה מַחֲמַת חֲלָת טְמֵאָתָה, הִיא הַנְּקִרְאָת עֲרוֹת הָאֶרֶץ, הִיא בְּחִינַת שְׂרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם' (אֲלֶשֶׁיף פְּרִשְׁת מִקֵּץ פָּרָק מֵא, דְּבוּר הַמַּתְחִיל וְהַנֶּה עֵינָיו), אָבֵל "אֲנֹכִי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה", וְכִפִּי שֶׁמִּתְרַגֵּם וּמִבְּאֵר בְּתִרְגוּם אֲנִקְלוּס: 'אָנָּה אֵיחֻת עִמָּךְ לְמִצְרַיִם'.



### גְּלוּי ה'

הַרְמַב"ם בְּמִוֵּרָה נְבוּכִים (חֵלֶק א פָּרָק כו) תַּמָּה עַל הַבְּאוּר הַזֶּה שֶׁל הָאֲנִקְלוּס, לִפְנֵי שֶׁהָאֲנִקְלוּס שָׁם כָּל מֵאֲדוֹ לְהִרְחִיק הַגְּשָׁמוֹת בְּכָל סְפוּר אֲשֶׁר בְּתוֹרָה, בְּכָל מִינֵי מִשְׁפָּטִים שֶׁכְּתוּבִים בְּתוֹרָה שֶׁנִּרְאָה שֶׁשִׁיף אֲצֵל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵיזוֹ פְּעֻלָּה פִּיזִית, הַתְּרַגּוּם מִבְּאֵר שֶׁהִדְבָּרִים לֹא כִפְשׁוּטִים. לְדַגְמָא: בְּפִסּוּק "אֲרַדָּה נָא וְאֶרְאֶה" (בְּרֵאשִׁית יח, כא) 'אֲתַגְּלִי כְעֵן וְאֲדוּן', וּבְפִסּוּק "וַיִּרְד ה' עַל הַר סִינַי" (שְׁמוֹת יט, כ) הוּא מִתְרַגֵּם 'וְאֲתַגְּלִי ה' עַל טוֹרָא דְּסִינַי', כְּלוֹמֵר שֶׁלֹּא שִׁיף אֲצֵל הַבְּוִרָא סוּג שֶׁל יְרִידָה אוֹ עֲלֵיָה,

## הגלוי האלקי בגלות

כי מלא כל הארץ כבודו, ולכן מבאר שהירידה הזו היא סוג של גלוי אלקי שמתגלה שם. כי הקדוש ברוך הוא תמיד נמצא בכל מקום, וכמו שהגדיר את זה האדמו"ר רבי מנחם מנדל מקוצק זצ"ל, כששאלו אותו כשהיה קטן: "אם תאמר לנו איפה אלקים נמצא, נתן לה ספריה", חיף הילד מנחם מנדל ואמר: "אם תגיד לי איפה אלקים לא נמצא, אתן לה שתי ספריות". ולכן הבאור האמתי של הירידה של השם היא הגלוי האלקי באותו מקום. ואם כן שואל הרמב"ם, למה התרגום אנקלוס שנה מדרכו, וכאן תרגם את הפסוק "אנכי ארד עמה מצרימה" כפשוטו 'אנא איחות עמה למצרים', כלומר אני ארד אתה למצרים, ולא פרש כדרךכו 'אנא אתגלי' - אני אתגלה?



### החלום

הרמב"ם בדרכו המקורית מבאר: 'כי בעבור שאמר בתחלת הענין "ויאמר אליהם לישראל במראת הלילה" (בראשית מו, ב), לא היה קשה לאנקלוס לספר המאמר כאשר נאמר במראת הלילה, כי הוא ספור אמירה, לא ספור מעשה שהיה'. באור הדברים, כיון שהתורה הודיעה לנו שכל זה היה בחלום, לא שנה אנקלוס את המשמעות הפשוטה, ותרגם כפשוטו, 'כי יש הפרש גדול בין מה שיאמר בחלום או במראה הלילה, למה שיעשה'.



### השם אתנו

הרמב"ן (בראשית פ"ק מו פסוק א) מבאר בדרך אחרת, שאכן בנה הדברים הם כפשוטן, ויורו על מה שאמרו חז"ל (עין במגלה דף כט עמוד א, ובספרי במדבר פ"רשת בהעלתך פסקא פד), גלו למצרים שכונה עמהם שנאמר "אנכי ארד עמה מצרימה" (בראשית מו, ד), גלו לעולם שכונה עמהם שנאמר "ושמתי כסאי בעילם" (ירמיה מט, לח), גלו לאדום שכונה עמהם שנאמר מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה (ישעיה סג א). והרעיון בדברי קדשו של הרמב"ן הוא רעיון עמק ונפלא: הקדוש ברוך הוא לא 'זרק' את עם ישראל מארץ ישראל, פלטרין של מלך, אל הגולה, אלא הוא כביכול ירד אתם ממש להיות אתם בגלות ולהשגיח עליהם, וכבהבטחת התורה 'ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלתם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלקיהם" (ויקרא כו, מד). ועל הפלא הנורא והנשגב הזה אומר רבנו יעקב עמדין היעב"ץ (במאמר הנקרא שלם בית אל, והובא גם בהקדמה לסדור בית יעקב חלק א עמוד יב הוצאת

## פְּרִשְׁת וַיִּגַּשׁ

אֲשַׁכֵּל), 'מִי שִׁיעֵינ בְּיַחֲוּד עֲנִינֵנוּ וּמַעֲמָדֵינוּ בְּעוֹלָם, אֲנַחְנוּ הָאָמָה הַגּוֹלָה, שֶׁה פּוֹזְרָה אַחַר כָּל מָה שֶׁעָבַר עָלֵינוּ מִהַצָּרוֹת וְהַחֲמוּרוֹת אֲלֵפִים מִהַשָּׁנִים, וְאִין אָמָה בְּעוֹלָם גְּרֵדֶפֶת כְּמוֹנוּ, מָה רַבִּים הָיוּ צָרֵינוּ, מָה עֲצָמוּ נִשְׂאוּ רֹאשׁ הַקְּמִים עָלֵינוּ מִנְּעוּרֵינוּ לְהַשְׁמָדָנוּ, לְעַקְרֵינוּ, לְשַׁרְשֵׁינוּ, מִפְּנֵי הַשְּׁנָאָה שֶׁסִּבְּתָהּ הַקְּנָאָה, רַבַּת צָרֵינוּ גַם לֹא יָכִלוּ לָנוּ לְאַבְדָּנוּ וְלְכִלּוֹתֵינוּ. מָה יַעֲנֶה בְּזֶה פִּילוֹסוֹף חֲרִיף - הַיָּד הַמְּקַרָּה עֲשֶׂתָהּ כָּל אֱלֹהִים?!

### וּסִיִּים

'חֵי נִפְשֵׁי כִי בְּהַתְּבוּנָתִי בְּנִפְלְאוֹת אֱלֹהִים, גָּדְלוֹ אֶצְלִי יוֹתֵר מִכָּל הַנְּסִים וְהַנִּפְלְאוֹת שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְאַבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם וּבַמִּדְבָּר וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכָל מָה שֶׁאָרָךְ הַגְּלוּת יוֹתֵר, נִתְאַמַּת הַנֵּס יוֹתֵר וְנוֹדַע מַעֲשֵׂה תִקְפוֹ וּגְבוּרָתוֹ'.



### הַגְּלוּת וְהַצָּרוֹת

שָׁנִים בּוֹדְדוֹת הָיוּ לָעַם יִשְׂרָאֵל בְּכָל שָׁנוֹת גְּלוּתָם שֶׁנִּקְרְאוּ 'תוֹר הַזֶּהָב', שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הָיָה יְכוֹל לְשַׁבֵּת וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת בְּלִי שִׁיפְרִיעוּ לָהֶם. וְכִמוּ שֶׁאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים בְּהַגְדָּה שֶׁל פֶּסַח, 'שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכִלּוֹתֵנוּ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם'. לְמֵרוֹת כָּל הַגְּזֵרוֹת, הַפְּרָעוֹת, הָאֵינְקוּוִיזִיצִיּוֹת וְהַהַגְלִיּוֹת, עֲלִילוֹת הַיָּדָם וְהַשּׂוֹאוֹת, עַם יִשְׂרָאֵל נִשְׂאָר בְּאֶפֶן פְּלֵאִי עַל הַמַּפָּה, מִכִּיּוֹן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה אִתָּם בְּכָל אַרְצוֹת גְּלוּתָם. וְאֵת הַהִבְטָחָה הַזֹּאת - מִבְּאֵר הַרְמָבָּ"ן - הַבְּטִיחַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיעֲקֹב אָבִינוּ בַּמַּלִּים "אֲנֹכִי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרַיְמָה".



### הָאֲמוּנָה וְהַהֲשָׁגָה

אֵת הַנִּקְדָּה הַזֹּאת אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְזַכֵּר גַם כְּאֲשֶׁר הִרְבֵּה זוֹכִים לְבְרַכַּת ה' "אִישׁ תַּחַת גִּפְנוֹ וְתַחַת תְּאַנְתּוֹ" (מְלָכִים א, ה, ה), וְלַפְעָמִים מְגִיעָה לְאָדָם אִיזוֹ צָרָה אוּ בְעֵינָהּ בְּאֶפֶן אִישִׁי, גִּשְׁמִית אוּ רוּחַנִית, וְהוּא חוֹשֵׁב שֶׁעוֹלָמוֹ חָרַב עָלָיו. וְזוֹ הַטָּעוּת הַגְּדוֹלָה: הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא אִתְּכֶם בְּתוֹךְ הַבְּעִיּוֹת שֶׁלְכֶם, כָּל אֶחָד וְעֲנִינֵנוּ, אֶחָד בְּבְעִיּוֹת בְּרִיאוּתֵינוּ, הַשָּׁנִי בַּפְּרָנְסָה, הַשְּׁלִישִׁי מִצְטָעֵר עַל זֶה שֶׁהוּא לֹא הִתְחַתֵּן, וְהָרְבִיעִי דוֹקָא מִצְטָעֵר עַל זֶה שֶׁהוּא הִתְחַתֵּן... אֶחָד מְרַגֵּשׁ חֲנוּק מִהַמְשַׁכְּנָתָא, וְהָאֲחֵר מִמָּה שֶׁקָּנְתָה... בְּכָל הַעֲנִינֵים הָאֵלּוּ הָאָדָם צָרִיךְ לְזַכֵּר שֶׁהַשֵּׁם

## הגלוי האלקי בגלות

אתו, ולא רק אתו אלא גם מצטער בצער, וכמאמר הכתוב "בכל צרתם לו צר" (ישעיה סג, ט).



### צער אלקי

וכן מבאר במדרש (רבה שנאן פרשת שמות פרשה ב) כשהקדוש ברוך הוא התגלה למשה רבנו מתוך הסנה (שמות ג, ב), אמר לה הקדוש ברוך הוא: אם אי אתה מרגיש שאני שרוי בצער, כשם שישראל שרויין בצער, הוי יודע ממקום שאני מדבר עמה, מתוך הקוצים. כביכול שאני שתף עמן בצערן. וכן אמר במשנה בסנהדרין (דף מו עמוד א) אמר רבי מאיר: בשעה שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת: קלני מראשי, קלני מזרועי! אם כן המקום מצטער על דמן של רשעים שנשפך - קל וחמר על דמן של צדיקים.



### ממעמקי הטמאה

ואפלו אדם אשר הוא בשפל המדרגה מבחינה רוחנית, צריך לזכר שהקדוש ברוך הוא מחכה לו בכל שעה, ונמצא אתו גם במעמקי טמאתו, בבחינת "השכן אתם בתוך טמאתם" (ויקרא טז, טז). והראיה הפשוטה לכך היא עצם הדבר שהוא חי בכל רגע, שהרי ללא רצון השם אין לו קיום אפלו רגע אחד. והסבה שהקדוש ברוך הוא מצוי עמו שם בתוך טמאותיו היא, כדי שברגע שהוא יתעורר וירצה באמת לחזור בתשובה, מיד יקבל את העזרה הגדולה משמים, וכמאמר חז"ל: הבא להטהר מסייעין בידו (יומא דף לח עמוד ב). ומובא במדרש (שיר השירים רבה פרשה ה סימן ב): 'רבי יסא אמר, אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בני, פתחו לי פתח אחד של תשובה כחדה של מחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרונות נכנסות בו'.



### שנאוי או אהוב?

וכך פוסק הרמב"ם (הלכות תשובה פרק ז הלכה ו): 'אמש היה זה שנאוי לפני המקום משקץ ומרחק ותועבה, והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד'. כל אחד יכול להפך את המצב מאמש ל'היום', משנאוי ל'אהוב', ממשקץ ל'נחמד', מ'מרחק' ל'קרוב', ומ'תועבה' ל'ידיד'.



## פְּרִשְׁת וַיִּגַּשׁ

לפני כן חטאת וחללת שבת, פגמת בברית ובעינים, דברת לשון הרע, בטלת תורה, עשית את כל התועבות שבְּעוֹלָם, הִיִּית שְׂנֹאוֹי, מִשְׁקָץ, תוֹעֵבָה. והיום אחרי שקבלת על עצמך את מצות התשובה, ואמרת לקדוש ברוך הוא: 'רבונו של עולם, חטאתי, עויתי, פשעתי, בטלתי תורה, פגמתי בברית, בעינים, בפה, במחשבה, חללתי שבת, ועוד ועוד, ואני מתחרט על זה', וקבלת על עצמך בקבלה גמורה שלא לחזור למעשיך הרעים, באותו הרגע קבלת את התאר האדיר 'ידיד ה'". התאר הזה נאמר על מעט מאד אנשים מיחדים בהסטוריה של עם ישראל, וביניהם אברהם, אבינו (עין מנחות דף נג עמוד ב, ובאבות דרבי נתן פרק מג) ובנימין בן יעקב (דברים לג, יב), וכאן ברגע אחד האדם זוכה לתאר הנפלא הזה.



### צדיק שחוזר בתשובה

וכל אחד צריך לחזור בתשובה. שאלו פעם את הגאון רבי גרשון אידלשטיין שליט"א על משפחות של בעלי תשובה שיש כאלה שעושים להם קצת בעיות בקבלת הילדים שלהם למוסדות, מה אפשר לעשות אתם? אמר להם הרב: "אין שום בעיה במשפחות בעלי תשובה, אני בעל תשובה". השואלים התפלאו: "מה, הרב למד בתיכון בלידה?" והתשובה של הרב הייתה מפתיעה: "לא צריך להיות חלוני בשביל לחזור בתשובה, כל אחד צריך להיות בכל יום בעל תשובה על יום האתמול, בנקודות שהוא לא היה בהן בסדר".

ה' יזכנו.



## ההצלחה שבכשלוך

# פְּרִשֶׁת וַיְחִי

— ההצלחה שבכשלוך —

### בקשת יַעֲקֹב

הפְּרִשֶׁה מתחילה בתאור "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת" (בראשית מז, כט), יַעֲקֹב אָבִינוּ מְרַגֵּישׁ שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְמוֹת, וְדֹבֵר רַאשׁוֹן הוּא דוֹאֵג לְכֹף שֶׁהוּא לֹא יִקְבֵר בְּמִצְרַיִם, 'שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ אוֹתוֹ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, שֶׁכֶּשֶׁם שֶׁנִּפְרָעִין מִן הָעוֹבֵד כֹּף נִפְרָעִין מִן הַנֶּעְעֵבֵד' (מְדַרֵּשׁ רַבֵּה פְּרִשֶׁת וַיְחִי פְּרִשֶׁה צו סִימָן ה), וְהוּא קוֹרֵא לְבָנוּ לְיוֹסֵף שֶׁהוּא מְלֶךְ מִצְרַיִם וַיֵּשׁ בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת זֹאת, וּמִבְּקֵשׁ "אִם נָא מִצְּאֵתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי וְעֲשֵׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וְאַמֶּת אֵל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם. וְשִׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתִי וְנִשְׁאַתְנִי מִמִּצְרַיִם וַיִּקְבְּרֵנִי בְּקִבְרֹתָם" (בראשית מז כט - ל). יוֹסֵף הַצְּדִיק נִשְׁפָּע לְאָבִיו עַל זֶה (בראשית מז, לא).



### קְבוּרַת רַחֵל

"וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חֹלֵה וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת מְנַשֶּׁה וְאֶת אֶפְרַיִם" (בראשית מח, א). שְׁעַת מִיתָתוֹ שָׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ קָרָבָה וּבָאָה, וַיּוֹסֵף מְזַדְרֵז לְבֹא וּלְהַפְרֵד מֵאָבִיו, וְלִזְכּוֹת בְּבִרְכָתוֹ לוֹ וּלְבָנָיו. לְפָנָי שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ מְבַרֵךְ אֶת נְכָדָיו מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם הוּא מְזַכֵּיר לְיוֹסֵף נִשְׁכַּחוֹת וְאוֹמֵר לוֹ: "וַאֲנִי בָבְאִי מִפְּדֹן מֵתָה עָלִי רַחֵל בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּדֶרֶךְ בְּעוֹד כְּבֵרַת אֶרֶץ לְבֹא אֶפְרַתָּה וְאֶקְבְּרָהָ שָׁם בְּדֶרֶךְ אֶפְרַתָּה הִיא בֵּית לְחֵם" (בראשית מח, ז). נִשְׁאַלְתָּ הַשְּׂאֵלָה: מִדּוּעַ יַעֲקֹב מְזַכֵּיר לְיוֹסֵף אֶת מִיתַת אָמוֹ וְקְבוּרָתָהּ?



### הַסְּבוֹת לְקְבוּרַת רַחֵל

וְהַסְּבָה לְכֹף הִיא, שֶׁאָמַר יַעֲקֹב לְיוֹסֵף: 'יּוֹדַע אֲנִי שֶׁיֵּשׁ בְּלִבְךָ עָלִי תְרַעְמַת שְׂאֲנִי מִטְרִיחַ עָלֶיךָ לְהוֹלִיכֵנִי לְהִקְבֵר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן, וְלֹא כֹף עֲשֵׂיתִי לְאִמְךָ' (רש"י בְּרַאשִׁית פָּרָק מח פסוק ז). יַעֲקֹב אָבִינוּ מִתְנַצֵּל בְּפָנָי יוֹסֵף שֶׁלֹּא קִבֵּר אֶת רַחֵל בְּמִצְרַת הַמִּכְפֵּלָה.

## פְּרִשְׁת וַיְחִי

כִּמָּה וְכִמָּה סְבוֹת מְזַכְּרִים בְּדַבְּרֵי רַבּוֹתֵינוּ לָמָּה לֹא נִקְבְּרָה רַחֵל עִם יַעֲקֹב בְּמַעְרַת הַמַּכְפֵּלָה.

הַסְּבָה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁהָיָה זֶה עֲנִשׁ עַל זֶה שֶׁהִיא וּתְרָה לְהִיּוֹת עִם יַעֲקֹב אֲבִינוּ לִילָה אֶחָד, כַּמְבָּאָר בַּתּוֹרָה, שֶׁהִיא בִקְשָׁה מְלֵאָה אֶת הַדְּיוֹדָאִים (בְּרֵאשִׁית ל, יד) שְׁאוּמְרִים שְׁמוֹעֵי לִים לִפְרֵי בְטֶן (עֵין אֲבֹן עֲזָרָא וְרַד"ק בְּרֵאשִׁית ל, יד), וּבְעֵד זֶה הִיא הַסְּפִימָה שֶׁיַּעֲקֹב יָהִי עִם לֵאָה בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה. וְעַל הַתּוֹרָה הַזֶּה, שֶׁנִּרְאָה כְּזִלְזוּל, נִעֲנְשָׁה שְׁלֵא תִקְבֵר אֶתוֹ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פְּרִשְׁת וַיֵּצֵא פְּרִשָׁה עַב סִימָן ג).

עוֹד מְבֹאָר הַרְמַב"ן (בְּרֵאשִׁית מֵח, ז) עַל דֶּרֶךְ הַפְּשֻׁט, שֶׁמִּכֵּיּוֹן שֶׁהִיא מֵתָה בְּדֶרֶךְ בְּפִתְעַ פְּתָאוּם, לֹא יָכוֹל הָיָה לַעֲזוֹב אֶת כָּל בְּנָיו וְאֶת כָּל הַמְשֻׁפָּחָה, וְלָלֶכֶת לְקַבְּרָה בְּמַעְרַת הַמַּכְפֵּלָה.

סְבָה נוספת מגלה לנו הרמב"ן לְכַךְ שֶׁיַּעֲקֹב אֲבִינוּ לֹא קִבֵּר אֶת רַחֵל בְּמַעְרַת הַמַּכְפֵּלָה, מִכֵּיּוֹן שֶׁהִתְחַתֵּן עִם שְׁתֵּי אַחֵיוֹת, וְאִם הָיָה נִקְבֵר עִם שְׁתֵּיהֶן הָיָה מֵתַבְּיֵשׁ מֵאַבּוֹתָיו, לְכֵן נִקְבֵר רַק עִם לֵאָה שֶׁהִיְתָה אִשְׁתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה.

וּבְדַבְּרֵי רַבֵּי חִזְקִיָּה בֶן מְנוּחַ חַי, מַחֲכִמֵי צְרַפְתַּת בְּתַחֲלַת הָאֵלֶף הַשְּׁשִׁי, בְּסִפְרוֹ חִזְקוֹנִי (בְּרֵאשִׁית מֵח, ז), מְצָאנוּ סְבָה נוספת, שֶׁמִּכֵּיּוֹן שֶׁרַחֵל מֵתָה בְּלִדְתָהּ אֶת בְּנִימִין (בְּרֵאשִׁית ל, יח) 'גְּבוּרַת לֵאָה יוֹלְדַת מֵתָה לְהוֹלִיכָה לְמַרְחָק וּלְהַשְׁהוּתָהּ, פֶּן יִהְיֶה דְמִיָּה מְלַכְלָכִים תִּכְרִיכֶיהָ'. וּבַחֲזוֹקוֹנֵי מְזַכֵּיר סְבָה נוספת, כְּדִי שֶׁתִּקְבֵר בְּחֵלֶקֶת בְּנָה בְּנִימִין, שֶׁעֲדִיף לָהּ מִשְׁתַּקְבֵר בְּמַעְרַת הַמַּכְפֵּלָה בְּחֵלֶקֶת יְהוּדָה, שֶׁאֵינוּ בְּנָה].



## ספור 'הַכְּשִׁלוֹנוֹת'

וּכְשֶׁנִּתְבַּוֵּן בְּסְבוֹת הָאֵלוּ, נִרְאָה שֶׁהֵן לֹא בְדִיוֹק הַסְּבוֹת הַכֵּי 'מְלַבְּבוֹת', רַב כִּכָּל הַסְּבוֹת נִרְאוֹת כְּ'בְעֵיּוֹת', שֶׁרַחֵל מֵתָה בְּאֲמֻצַּע הַדֶּרֶךְ, בְּלִדָּה, וּבְעֵצָם כְּשֶׁנִּלְךְ אַחֲרָהּ בְּהַסְטוֹרָיָה שֶׁל חַי יַעֲקֹב אֲבִינוּ נִרְאָה שֶׁהַסְּבָה הָרִאשׁוֹנִית הִיא בְּגִלְלַת אוֹתוֹ הַשֶּׁקֶר הַגְּדוֹל שֶׁל לָבֵן שֶׁחֲלִיף אֶת רַחֵל בְּלֵאָה. הַהַחֲלָפָה הַזֶּה נִרְאֵית 'טְעוּת', 'אֲכֻזָּבָה' וְ'חֹסֵר צֶדֶק', שֶׁחוּץ מִכָּל עֲגַמַת הַנֶּפֶשׁ הַגְּדוֹלָה, יוֹצֵא שְׁגָם רַחֵל לֹא נִקְבְּרַת עִם יַעֲקֹב.

הַמְשָׁךְ הַסְּפוּר הָיָה שֶׁלְרַחֵל אֵין יְלָדִים (עֵין בְּרֵאשִׁית כֵּט, לֵא), וְהִיא מְבַקֶּשֶׁת אֶת הַדְּיוֹדָאִים מְלֵאָה, לֵאָה מְבַקֶּשֶׁת תְּמוּרָה וְהִיא מוֹתֵרַת עַל מִשְׁכַּב הַצִּדִּיק, וְשׁוֹב פַּעַם זֶה נִרְאָה עוֹד אֵיזָה 'מִשְׁגָּה' אוֹ 'כְּשִׁלוֹן', שֶׁבְכָלל יֵצֵא מֵהוֹתוֹר שֶׁל רַחֵל לְאַחֲוֵתָהּ לֵאָה עַל יַעֲקֹב, שֶׁאַחֲרֵיתוֹ בְּתוֹצָאָה הַעֲגוּמָה שֶׁרַחֵל לֹא נִקְבְּרַת עִם יַעֲקֹב.

## ההצלחה שבכשלון

וספור 'הכשלונות' ממשיך: רחל מתה בדרך, ולמה? התשובה כתובה בפסוקי התורה, כשיעקב ברח מלכו, החליטה רחל לגנוב את התרפים של אביה (בראשית לא, לב), על מנת להצילו מאסור עבודה זרה (עין שו"ת אבני גזר חלק יורה דעה סימן קכא), לכן רודף אחרי יעקב ושואל אותו "למה גנבת את אלהי?" (בראשית לא, ל), יעקב עונה לו: "עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה" (בראשית לא, לב). והתורה מסיימת "ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם" (שם), והסוף היה שפגעה בה קללת יעקב והיא מתה על אם הדרך, בזמן הלדה שהיא זמן סכנה (שבת דף לב עמוד א). ושוב נראה שמיתתה של רחל באותה סיטואציה היא כשלון מהדהד ומשגה חמור.

הרי לנו שבהסתוריה של חיי יעקב עם רחל, היו סבות רבות של כשלונות, שהובילו לתוצאה שהיא לא תקבר עם יעקב.

איך מתמודדים עם כל כך הרבה כשלונות ולא אוכלים את הלב ומצטערים?



### על פי הדבור

התשובה לכך היא הנקדה שפתחנו בה שיעקב יוסף: שרחל אמו נקברה על אם הדרך על פי הדבור.

וכפי שמגלה לנו המדרש (עין רש"י בראשית פרק מח פסוק ז):

'אמר יעקב ליוסף דע לך על פי הדבור קברתי שם שתהא לעזרה לבניה כשיגלה אותם נבזרין ויהיו עוברים דרך שם. נסביר: נבזרין רב הטבחים (מלכים ב, ח), בא ומחריב את ירושלים ואת בית המקדש הראשון ומגלה את עם ישראל מארצו, וכשהם יוצאים מארץ ישראל הם עוברים דרך בית לחם, במקום משפן קבר רחל, ויוצאת רחל מקברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים, שנאמר "קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם" (ירמיה לא, יד). והקדוש ברוך הוא משיבה: "יש שחר לפעלתך נאם ה' וישבו בנים לגבולם" (ירמיה לא טו).

רק רחל, בגלל ותורה הגדול, אף ורק היא מצליחה לשכך את חמת המלך מלכו של עולם, שפעם על בניה על שעבדו עבודה זרה, בזכות ותורה שהיא הכניסה צרתה לביתה, את לאה (רד"ק ירמיהו פרק לא פסוק יד).



## פְּרִשְׁת וַיְחִי

### כְּשִׁלּוֹנוֹת אוֹ הַצְּלָחוֹת

פְּתָאוֹם מִתְגַּלִּים כָּל הַכְּשִׁלּוֹנוֹת כְּהַצְּלָחוֹת, הַשְּׂקָר שֶׁל לְבֹן שֶׁמְחַלִּיף אֶת רַחֵל בְּלֵאָה, מִתְגַּלֶּה כְּחֵלֶק מִמְהֵלֶךְ הַסְטוֹרִי, שֶׁרַחֵל תִּכְנִיס צְרָתָה לְבֵיתָהּ, וַיַּעֲקֹב יִתְחַתֵּן עִם שְׁתֵּי אָחֳיוֹת, וְהִיא תִצְטָרֵף לוֹתֵר עַל לִילָה אֶחָד בְּמַחְצַת יַעֲקֹב אָבִינוּ 'וְתַעֲנֵשׁ' שֶׁלֹּא תִקְבֵּר עִם יַעֲקֹב הַצְּדִיק, וּבְכִרְיַחְתָּם מִלְּבֹן הִיא מְחַלִּטָּה פְּתָאוֹם לְגַנֵּב אֶת הַתְּרָפִים, וַיַּעֲקֹב 'בְּטָעוֹת' מְקַלֵּל בְּמֹות אֶת מִי שֶׁגָּנַב אֶת הַתְּרָפִים, וְכֵן זֶה מְבִיא אֶת רַחֵל לְתוֹצְאָה שֶׁהִיא מֵתָה בְּלִדְתָהּ עַל אִם הַדְּרָךְ, וַיַּעֲקֹב לֹא יִכּוֹל לַעֲזֹב אֶת כָּל הַמְשַׁפָּחָה כְּדִי לְלַכֵּת לְקַבֵּר אוֹתָהּ [וְגַם בְּזֶה שׁוֹב מִתְגַּלֶּה סִבֵּה פְּלֵאִית לְמָה רַק עֲכָשׁוּ מִצְּלִיחָה רַחֵל לְלִדְתָהּ, אַחֲרֵי שֶׁלִּיעֲקֹב אָבִינוּ יֵשׁ אֶחָד עֹשֶׂר יְלָדִים וּמְשַׁפָּחָה גְדוֹלָה וְהוּא לֹא יִכּוֹל לַעֲזֹב אֶת כָּלָם וְלְלַכֵּת לְקַבְּרָהּ שָׁם], וּבְמִיָּחָד שֶׁהִיא מֵתָה בְּלִדָּה וְאִי אֶפְשָׁר לְקַחַת אוֹתָהּ שֶׁלֹּא יִתְלַכְּכוּ הַתְּכִרְכִּים בְּדָם. וְכֵן צַעַד בְּמַסְלוֹל הַכְּשִׁלּוֹנוֹת הַזֶּה מִתְגַּלֶּה לְפַתַּע כְּמַסְלוֹל מְחֻשָּׁב וּמְנַהֵל בְּדֶרֶךְ הַמִּיָּחָד שֶׁל הַבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שֶׁהוּא עֹלֵת הַעֲלוֹת וְסִבַּת הַסְּבוֹת (מְלִבֵּי"ם תְּהִלִּים פָּרָק 10 פְּסוּק ב) שְׁרוּאָה מֵרֵאשִׁית אַחֲרֵיתָהּ, וְדוֹאֵג לְבָנָיו שֶׁיִּתְקַיֵּם בָּהֶם "וַיָּשׁוּבוּ בָנִים לְגִבּוֹלָם" (יִרְמְיָהּ לֵא, טז).



### הַמְּחֻשָּׁבָה הָאֱלֵקִית

הַכְּנֻוֵי לְבוֹרָא עוֹלָם הוּא 'סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין, לִית מְחֻשָּׁבָא תְּפִיסָא בְּךָ כְּלָל' (תְּקוּבָה הַזֶּה הַקְּדֻמָּה דְּרַף יו עֲמוּד א), כְּלוֹמֵר מְעַשֵּׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא סְתוּמִים שְׂאִין הַבְּנָה וְחֻקֵּר לְמְחֻשָּׁבָה הָאֱלֵקִית. כֵּן הַתְּגַלָּה לָנוּ מְקַצֵּת מֵהַהֲנָהֳגָה הַפְּלֵאִית הָאֱלֵקִית בְּהַסְטוֹרִיָּה שֶׁל חַיֵּי יַעֲקֹב אָבִינוּ וְרַחֵל אִמֵּנוּ, וּקְבוּרָתָהּ.

וְהָאֱמֹת שֶׁהַסְּפוּר הַזֶּה נֹגַע מִמֶּשׁ לַחַיִּים שְׁלָנוּ...

כְּמָה פְּעָמִים נִרְאָה לָנוּ שְׂאִיזָה צַעַד שֶׁקָּרָה לָנוּ בְּחַיִּים הוּא כְּשִׁלּוֹן וּמְשָׁגָה חֲמוּר מְאֹד, שֶׁלְּפִי מָה שֶׁנִּרְאָה יִהְרָסוּ לָנוּ הַחַיִּים מִמֶּנּוּ. כְּמָה הָאָדָם 'אוֹכֵל אֶת הַלֵּב' עַל כָּל מִינֵי הַפְּסָדִים, כְּשִׁלּוֹנוֹת וְהַחֲמִצוֹת שֶׁקָּרוּ לוֹ. וְהַסְּבָה לְכָאֵב הַלֵּב הַזֶּה הִיא, חֲסֹר הַהֲבָנָה שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁמְנַהֵל אֶת הָעוֹלָם, וְהוּא מְסוֹבֵב הַסְּבוֹת כְּדִי שֶׁתִּצָּא הַתּוֹצְאָה הַטּוֹבָה לְאָדָם, וְלָעַם יִשְׂרָאֵל וְלָעוֹלָם כָּלּוּ.

אֶת כָּל הַרְעִיוֹן הַזֶּה סָכַם רַבֵּי עֲקִיבָא בְּמִשְׁפָּט אֶחָד בְּאִמְרוֹ: 'כָּל מֵאן דְּעָבִיד רַחֲמָנָא לְטַב עָבִיד' - כָּל מָה שֶׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (מְקוּר הַרְחֻמִּים) לְטוֹב הוּא עוֹשֶׂה.



## הדורות הקודמים והשאיפות שלנו

# פְּרִשְׁת שְׁמוֹת

## הדורות הקודמים והשאיפות שלנו

### שְׁנַיִם מְקָרָא וְאַחַד תְּרַגְמוּ

בְּחֶסֶדִי הַשֵּׁם עָלֵינוּ אֲנַחְנוּ זֹכִים וּמִתְחִילִים חֲמֵשׁ חֲדָשׁ - חֲמֵשׁ שְׁמוֹת. "וְאַלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בְּאוֹ" (שְׁמוֹת א, א). רַבִּי יַעֲקֹב בְּעַל הַטּוֹרִים שֶׁהִיָּה מְגַאֲוֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי כִשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה, מְלַבֵּד חֲבוּרוֹ הַהִלְכְתִי הָאֲדִיר אַרְבָּעָה טוֹרִים, כְּתַב עוֹד פְּרוּשׁ עַל הַתּוֹרָה שֶׁמְקַבֵּל לומר שְׁכַתֵּב אוֹתוֹ בְּלִילָה אַחַד (מְבוֹא לְפֶרוּשׁ הַטּוֹר עַל הַתּוֹרָה הוֹצֵאת פְּלִדֵּיִים עֲמוּד 9), רוֹמֵז כָּאֵן בְּתַחֲלַת הַפְּרָשָׁה אֶת הַהִלְכָה שְׁצָרִיף לְקָרָא שְׁנַיִם מְקָרָא וְאַחַד תְּרַגְמוּ אֶת הַפְּרָשָׁה בְּכָל שָׁבוּעַ (עֵין בְּרִכּוֹת דף ח עֲמוּד א, וּבִטּוֹר וּבְשִׁלְחַן עֲרוּךְ אֲרַח חַיִּים סִימֵן רַפָּה סְעִיף א) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "וְאַלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (שְׁמוֹת א, א) רְאֵשֵׁי תְבוֹת 'וְאַדָּם' אֲשֶׁר לְיוֹמֵד הַסֵּדֶר שְׁנַיִם מְקָרָא וְאַחַד תְּרַגְמוּ בְּקוֹל גִּיעִים? 'שִׁיר' יְחִיָּה שְׁנַיִם רְבוֹת אֲרַכִּים לְעוֹלָם' (עֵין בְּרִכּוֹת דף ח עֲמוּד ב).



### לְהַתְחִיל בְּאַמְצַע

וְהַשְׂאֵלָה הַנְּשֵׂאֵלָת לָמָּה רַק כָּאֵן לְאַחַר שֶׁכָּבַר סִימְנוּ אֶת סֵפֶר בְּרֵאשִׁית רוֹמֵז לָנוּ רַבְּנוּ יַעֲקֹב עַל שְׁנַיִם מְקָרָא וְאַחַד תְּרַגְמוּ?

וְהַתְּשׁוּבָה הַפְּשׁוּטָה הַיָּא, שֶׁלְעוֹלָם לֹא מְאַחַר לְהַתְחִיל! גַּם אִם הַפְּסִדָת אֶת כָּל סֵפֶר בְּרֵאשִׁית, אֵל תֹּאמֶר אֲנִי אַחֲפָה לְסִיבּוּב הַבָּא, שָׁנָה הַבָּאָה, לֹא וְלֹא! מִיָּד עֲכָשִׁי תַתְּחִיל וְתַצְטַרֵּף לְחוֹבַת הַקְּרִיאָה בְּכָל שָׁבוּעַ. עֲכָשִׁי אֶתָּה? כּוֹל? עֲכָשִׁי תַעֲשֶׂה.

הַגְּמָרָא בְּעֵרוּבִין אוֹמֶרֶת (דף גר עֲמוּד א), אָמַר שְׁמוּאֵל לְתַלְמִידוֹ רַב יְהוּדָה: 'הַיָּא עֲלָמָא דְמִי לְבֵי הַלּוּלָא חֲטוּף וְאַכּוֹל חֲטוּף וּשְׁתִי' - כְּלוּמַר הָעוֹלָם הִנֵּה דוּמָה לְאוּלָם שְׁמֻחוֹת, מָה שְׂאֵתָה יְכוֹל תַּחֲטֹף וְתֹאכֵל, זֶה יֵשׁ לָךְ בָּר עֵם בּוֹרְקָסִים, נְקַנְיָקִיּוֹת מְחִיכוֹת, פְּסִטָּלִים, כְּנַפִּים בְּצִילֵי, וּמִינִים מְמִינִים שׁוּנִים, אִם לֹא תֹאכֵל וְתִשְׁתֶּה.

## פְּרִשְׁת שְׁמוֹת

תִּשְׁאָר רָעַב. אוֹתוֹ הִדְבֵּר בְּעֵנִינִים שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת, הָאָדָם צָרִיךְ לֵהִיּוֹת תָּמִיד מוֹכֵן לְזִכּוֹת וְלִחְטֵף עוֹד מִצְוֹת, בְּהִרְגָּשָׁה תְּמִידִית שֶׁהַזְּמַן הוֹלֵךְ וְאוֹזֵל, וְאִם הוּא לֹא יִשְׁיֵג בְּכָל כּוּחוֹ תּוֹרָה וּמִצְוֹת, הַנִּשְׁמָה תִּשְׁאָר 'רָעֵבָה' וְחִסְרָה.



### לְעֵלוֹת וְלֹא לְרִדֹת

בְּהַמְשֵׁךְ הַפְּרִשָׁה מְזַכְּרִים כָּל בְּנֵי יִעֲקֹב שִׁירְדוּ לְמִצְרַיִם: "רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לְוִי וַיהוּדָה. יִשְׁשַׁכָּר זְבוּלֹן וּבְנֵימִין דָּן וּנְפֹתָלִי גַד וְאָשֶׁר. וַיְהִי כָּל נֶפֶשׁ יִצְאֵי יִרְדָּה יִעֲקֹב שִׁבְעִים נֶפֶשׁ וַיּוֹסֶף הָיָה בְּמִצְרַיִם" (שְׁמוֹת א, ב - ה). הַסִּיּוּם שֶׁל הַפְּסוּק שְׁיוֹסֵף הָיָה בְּמִצְרַיִם תְּמוּהָ, שֶׁהָרִי אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים כְּכֹר מִפְּרִשְׁת וַיִּשָּׁב שְׁיוֹסֵף הָיָה בְּמִצְרַיִם (עֵינֵי בְּרֵאשִׁית לז, ו)? וּבְאֵרוֹ רְבוּתֵינוּ (רש"י שְׁמוֹת פָּרָק א פְּסוּק ה), שֶׁהַסְּבָה שֶׁהַתּוֹרָה חוֹזֶרֶת וְכוֹתֶבֶת אֶת הַמְשַׁפֵּט הַזֶּה 'לְהוֹדִיעָה צְדָקְתוֹ שֶׁל יוֹסֵף: הוּא יוֹסֵף הָרוּעָה אֶת צֵאֵן אָבִיו, הוּא יוֹסֵף שֶׁהָיָה בְּמִצְרַיִם וְנִעְשָׂה מֶלֶךְ וְעוֹמֵד בְּצַדִּיקוֹ' - וְזוֹ גְּדֻלְתּוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁנִּשְׁאָר אוֹתוֹ יוֹסֵף כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּבֵית אָבִיו עִם אוֹתָהּ הִירָאת שְׁמִים וְהִצְדָּקוֹת וְהַעֲנָוָה, כִּכָּה הָיָה גַם כְּשֶׁעָלָה לְכֶסֶם הַמַּלְכוּת.

בְּעֵדֵן שֶׁל הַיּוֹם אֲנַחְנוּ רוֹאִים אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא מְפַסְפְּסִים סְבָה לְהַתְּגָאוֹת אוֹ לְרִדֹת בְּרָמָה שֶׁל הִירָאת שְׁמִים, כָּל שֶׁכֵּן אִם מְקַבְּלִים תְּפִקִּיד מְכַבֵּד - הוּא נִבְחָר לְיוֹשֵׁב רֵאשׁ וְעַד בֵּית - וְהַגְּאוּהָ שֶׁלוֹ בְּשְׁמִים כְּאֵלוֹ הוּא מִיְנִימוֹם רֵאשׁ מְמַשְׁלָה. קִשָּׁה לְמַצֵּא אֲנָשִׁים כְּאֵלֶּה הַיּוֹם.



### מִיתַת כָּל הַדּוֹר

וְהַתּוֹרָה מְמַשִּׁיכָה וּמְסַפֶּרֶת לָנוּ: "וַיָּמָת יוֹסֵף וְכָל אָחָיו וְכָל הַדּוֹר הַהוּא" (שְׁמוֹת א, ו), וְכֻלָּם יוֹדְעִים שֶׁהַתּוֹרָה לֹא כּוֹתֶבֶת מְשַׁפְּטִים סֶתֶם, הַתּוֹרָה הִיא סֶפֶר הוֹרָאָה וְלֹא סֶפֶר הַסְּטוּרִיָּה, וְאִם כֵּן לָמָּה הַתּוֹרָה צָרִיכָה לְסַפֵּר לָנוּ שְׁמַת יוֹסֵף וְכָל אָחָיו וְכָל הַדּוֹר הַהוּא? (מְדַרֵּשׁ רַבֵּה פְּרִשְׁת שְׁמוֹת פְּרָשָׁה א סִימָן ח).

וְעוֹד יֵשׁ לְשֵׁאל, הָרִי כְּכֹר לְמַדְּנוּ בְּסוֹף פְּרִשְׁת וַיְחִי (בְּרֵאשִׁית נ, כה) שְׁיוֹסֵף כְּכֹר נֶפֶטֶר, וְלָמָּה הַתּוֹרָה חוֹזֶרֶת שׁוּב בְּפִרְשָׁתָנוּ וּמְזַכֵּרָה אֶת מִיתַתוֹ שֶׁל יוֹסֵף? (עֵינֵי אוֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ שְׁמוֹת פָּרָק א פְּסוּק ו).

וְכֹדֵי לְהַבִּין אֶת הַדְּבָרִים, אֲנַחְנוּ צָרִיכִים לְדַעַת אֶת דְּבָרֵי רְבוּתֵינוּ שֶׁהָאֵרִיכוּ בְּעֵנֵינוּ הַזֶּה בְּכֶמֶה וְכֶמֶה מְקוֹמוֹת. הַגְּמָרָא בְּשַׁבָּת (דף קיב עמוד ב) אוֹמְרָת, 'אָמַר רַבִּי זִירָא

## הדורות הקודמים והשאיפות שלנו

אמר רבא בר זמונא, אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים, ואם ראשונים בני אנשים אנו כחמורים, ולא כחמורו של רבי חנינה בן דוסא ושל רבי פנחס בן יאיר שהיו נזהרים מגול וממאכלות אסורות, אלא כשאר חמורים.

והשאלה מתבקשת, וכי הגמרא באה סתם 'לרדת' עלינו? או יותר נכון על חכמי התלמוד שכתבו את זה? בשביל מה אנחנו צריכים לדעת שראשונים כמלאכים ואנו כבני אדם או חמורים?



### ירידת הדורות

הדעה הרווחת בעולם הגדול, שאין משג כנה של 'ירידת הדורות' אלא ההפך, 'עליית הדורות', הדורות הקודמים היו פרימיטיביים, אנחנו בדור ההייטק והטכנולוגיה, הגענו לירח, בכל רגע אפשר ליצר קשר עם כל בן אדם בעולם, דרך אפליקציות אנחנו קונים ומוכרים, מליארדים של דולרים מתגלגלים ברשתות, קונים מכוניות, בתים, בניינים, לצמת הדורות הקודמים שמה כבר הם קנו ומכרו? קילו עגבניות, קילו בצל, חצי לחם שחר. והמחשבה הזו מתעצמת וגדלה ונהפכת לנחלת הכלל. 'העולם שיך לצעירים' נהפכה לסיסמא שאפלו המבגרים התחילו להאמין בה. את הנקדה הזו באו חז"ל לדחות ולומר - 'אם ראשונים כבני מלאכים אנו כבני אדם, ואם הראשונים כבני אדם אנו כחמורים' - זה שאתה משכלל יותר מהם ומבין יותר בטכנולוגיה מסבא של סבא שלך, זה לא הופך אותך ליותר בן אדם, אמות המדה לתאר אדם נקבעות לפי חקי האלקים שיצר את האדם (בראשית א, כז).



### להכניס לגב האריות

כדי לזכות בתאר 'אדם' ולא להשאיר בתאר 'בהמה' שהאדם נולד אתו, וכמו שאומר הכתוב "עיר פרא אדם יולד" (איוב יא, יב), האדם צריך להוכיח את עצמו בנה. ומוכא בגמרא (בשבת דף קנא עמוד ב), 'אמר רמי בר אבא: אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה' - שום חיה רעה לא תזיק את מי שנראה לה כאדם, ואם היא מזיקה לך כנראה שאתה נראה בעיניך כמו בהמה. מעטים האנשים שייסכימו להכניס לגב האריות הרעבים, ואלו שייסכימו כנראה הם פטורים מכל המצות כשוטח הפטור מכל המצות (עין חגיגה דף ב עמוד ב), מה שמתברר שאנחנו



## פְּרִשְׁת שְׁמוֹת

רחוקים מאד מהתאר 'אדם'. ועל הראשונים אמרו שהם בדרגה גבוהה מזה, הם כבני מלאכים.



### ראשונים כמלאכים

היחס לדורות הקודמים בין חכמי התורה שונה מאד מהיחס שמצוי אצל חכמי אמות העולם, בעוד שאצל חכמי אמות העולם התפיסה הרווחת שהיום המדע הרבה יותר חכם, מבין ומתקדם מחכמי המדע של פעם, בגמרא אנחנו רואים הערצה והכרה אמיתית של חכמי האמוראים על קודמיהם. אחד מגדולי האמוראים הוא רבי יוחנן מחבר התלמוד הירושלמי (עין בבית הבחירה למאירי בפתיחה למסכת אבות) ושיש המחשיבים אותו אפילו כתנא (עין בחדושי הרמב"ן והר"ן בשבת דף קיד עמוד ב, ובשו"ת בית מרדכי פוגלמן חלק ב סימן לא). נתבונן בדבריו כיצד הוא מחשיב את חכמי ישראל שקדמוהו: 'אמר רבי יוחנן, לבם של ראשונים פתוח כפתחו של אולם, ושל אחרונים כפתחו של היכל'. זאת התפיסה הרווחת שפמה שחכמי ישראל היו יותר קדמונים, בהכרח הם היו יותר חכמים, יותר קדושים ויותר צודקים. דבר שמתבטא באפן מצוי ביותר בסגיות הגמרא, שהגמרא מקשה על אמורא מדברי התנא שקדם לו. העבדה שהקשיא הזו חוזרת מאות פעמים בתלמוד מוכיחה את המסקנה הפשוטה שהזכרנו, הדורות הקודמים היו חכמים יותר, גדולים יותר, צדיקים יותר ומשלמים יותר. 'ובודאי רבותינו הראשונים לא אמרו דבר בטעות' (שו"ת רב פעלים בהקדמה עמוד 14 הוצאת ש"ח ישראל).



### אדם או חמור?

מובא בשם הגאון רבי יעקב מליסא זצ"ל שהיה מחכמי וגאוני אשכנז לפני כמאתים שנה, שהסביר בדרך צחות את דברי הגמרא 'אם ראשונים כבני מלאכים אנו בני אנשים ואם ראשונים בני אנשים אנו כחמורים' - שיש להעיר על זה למה חז"ל אמרו את הלשון הנה שגנראה שהם מסתפקים אם הראשונים כבני מלאכים או כבני אדם, והבאור, שמי שמשגיג ומבין בעצמו שהראשונים הם כבני מלאכים, סימן שיש לו שכל להבין את דרגתם הרוחנית והוא בן אדם, לעמת זאת מי שחושב שהראשונים היו ממש כמוהו ושהם היו בני אדם ואין הבדל בינו לבינם, אנחנו אוכלים את אותו אכל, יש לנו את אותו הגוף, שבינו לומדים תורה, מה

## הדורות הקודמים והשאיפות שלנו

ההבדל בינינו? אִזּוֹ הוּא חֲמוּר! (שו"ת רב פעלים בהקדמה דבור המתחיל הביטו וראו ובספר מגדולי התורה והחסידות כרך יד צמוד קח). ברוך הבא לארזה.



### מעלת ספורי צדיקים

אחת הסבות שמעלת קריאת ספורי צדיקים היא כל כף גדולה (עין בשו"ת חתם סופר חלק ו בלקוטים סימן נט) מכיון שעל ידי זה האדם מבין את גדלתם וקדשתם, וכשהוא לומד את דברייהם הוא מבין מי הם אומרי הדברים. וזוכה לקיים את מה שאמרו חז"ל (ירושלמי שבת פרק א הלכה ב) 'כל האומר שמועה מפי אומרה יהא רואה בעל השמועה כאלו הוא עומד כנגדו'.



### רבי יהודה פתיה והרוחות

יש יהודי זקן, צנוע וענו שגר בשכונה שאני גר בה, שמו עמנואל כדורי שיחיה. רק אֶתְמוֹל נודע לי שהוא הנכד של אחותו של רבי יהודה פתיה זצ"ל, תלמידו הגדול של הגאון רבי יוסף חיים זצ"ל בעל הַבֵּן אִישׁ חֵי. נגשתי אליו ושאלתי אותו אם הוא יכול לספר לי כמה ספורי צדיקים על אותו גאון וקדוש רבי יהודה פתיה.

והוא ספר לי על הרעש הגדול שהיה בהוצאת 'הדבוקים' והרוחות הרעות שהיה רבי יהודה פתיה מוציא מאנשים שנכנסו בהם, ובמיוחד את הדבוק של נשמת שבתאי צבי, שרבו הבן איש חי הנהיר אותו - 'אל תתעסק אתו' אבל הוא רחם כל כך על האיש שנכנס בו הדבוק, וגם על הנשמה שתבא לתקונה, ובסוף הצליח לתקן אבל נענש על זה במיתת בנים. הדברים האלה גם מספרים על ידי רבי יהודה פתיה בעצמו בספרו רוחות מספרות.



### לא מפיר רחובות

עוד ספר לי שלמים כשעלה רבי יהודה פתיה לירושלים בשנת ה'תרצ"ד (1933 למנינם), והיה גר באזור שוק מחנה יהודה, יום אחד הלך רבי יהודה פתיה ברחוב, עוצרת אותו אשה אחת ושואלת אותו: "סליחה, כבוד הרב יודע איפה זה רחוב פלוני?", הרב ענה לה: "בתי, כאן אני לא יודע איפה הרחובות, אבל שם בעולם האמת אני יודע את כל העולמות". נהירין לו שבילי רקיעא יתיר משבילי עירו (עין ברכות דף נח צמוד ב), זו הגדלה של מאורי הגולה גדולי הדורות לפני פחות ממאה

## פְּרִשְׁת שְׁמוֹת

שָׁנָה. גַּם אוֹתוֹ יְהוּדֵי זֶקֶן שְׁאֲנֵי מְכִיר אוֹתוֹ כְּכֹר כַּמָּה שָׁנִים, מֵעוֹלָם לֹא פָּרַסם אֶת עֲצָמוֹ שֶׁהוּא מִיָּחָס וְרָאָה וְהִכִּיר אֶת רַבֵּי יְהוּדָה פְּתִיָּה זַצ"ל, הָעֲנֻוָּה וְהַצְּנִיעוּת שֶׁל הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים הִיא מְפֹלָאָה בְּיוֹתֵר, "וְאֵת צְנוּעִים חֲכָמָה" (מְשָׁלֵי יֵא, ב).

וְלִכֵּן כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב שֶׁהוּא יוֹתֵר מְכֻשָׁר וְיוֹתֵר חָכֵם וְיוֹתֵר 'אָדָם' מְסַבָּא שְׁלוֹ, יִחְשַׁב עִם עֲצָמוֹ שׁוֹב, עַל מִדַּת הָעֲנֻוָּה, הַצְּפִיָּה לְגֵאָלָה, הַכְּבוֹד לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, הַהִתְבַּטְּלוּת לַתּוֹרָה, שֶׁהָיוּ אֲצֵל אֲנָשֵׁי הַדּוֹר הַקּוֹדֵם, אִיזוּ מִדַּת נְדִיבוּת מְפֹלָאָה, אִיזוּ תְּמִימוּת בְּעֲשִׂיַת הַמִּצְוֹת, דְּבָרִים שְׁכִיּוֹם אֵינָם בְּנִמְצָא אֲצֵל רַב כָּל הָעוֹלָם הַמּוֹדֵרְנִי.

תַּחֲשֹׁבוּ כַּמָּה אַתֶּם קְרוֹבִים לָהּ, וְכַמָּה סָבָא וְסִבְתָּא שְׁלָכֶם הָיוּ קְרוֹבִים לְהֵשֵׁם.

וְלִכֵּן כָּל אָדָם מִהַדּוֹר הַקּוֹדֵם שֶׁנִּפְטָר, יִשְׁנָה יְרִידַת הַדּוֹרוֹת כִּי לְכָל אָדָם יֵשׁ אֶת הַכַּח שְׁלוֹ וְאֵת הַמַּדּוּת שְׁלוֹ וְאֵת הַהִשְׁפָּעָה שְׁלוֹ שֶׁהִשְׁפִּיעָה עַל כְּלָלוֹת הַדּוֹר.



### בְּאוֹר הַפְּסוּקִים

אַחֲרֵי הַהִקְדָּמָה הַזֹּאת נִבְיִן כָּעֵת אֶת הַצְּרִיךְ שֶׁהַזְּכִירָה הַתּוֹרָה וְאִמְרָה: "וַיִּמַּת יוֹסֵף וְכָל אָחִיו וְכָל הַדּוֹר הַהוּא". מִי זֶה הַדּוֹר הַהוּא? מִכָּאָר רַבֵּי עוֹבְדֵיָה סְפוֹרְנוֹ מִחֲכָמֵי אִיטַלְיָה לְפָנָי כַּחֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה: 'כָּל הַדּוֹר הַהוּא - כָּל שְׂבָעִים נֶפֶשׁ, שֶׁלֹּא בָּא הַדּוֹר לְקַלְקוֹל גָּמוּר כָּל יְמֵיהֶם. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה מִישֶׁהוּ שֶׁשִּׁיךְ לְדוֹר הַקּוֹדֵם שֶׁל הַשְּׂבָטִים, עֲצָם מְצִיאֹתוֹ שֶׁמֶרְהָ שֶׁלֹּא יִתְקַלְקְלוּ וְלֹא יִתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם וְיִלְמְדוּ מִמַּעֲשֵׂיהֶם (עֵין תְּהִלִּים קו, לה).

כְּשֶׁבִקֵּשׁ רַבֵּי חַיִּים עוֹזֵר גְּרוֹדְזִי'יִנְסְקִי זַצ"ל מִהַחֲפֵץ חַיִּים בְּעָרוֹב יָמָיו שִׁיּוֹאִיל בְּטוֹבוֹ לְהִשְׁתַּתֵּף בְּאִיזָה כְּנֶסֶס שֶׁל חֲזוֹק, הַחֲפֵץ חַיִּים בְּחֻלְשָׁתוֹ אָמַר לוֹ שֶׁהוּא חֲלָשׁ מְאֹד וְהוּא לֹא יִכּוֹל אֲפִלּוּ לְדַבֵּר, אָמַר לוֹ רַבֵּי חַיִּים עוֹזֵר, שֶׁעֲצָם הַמְּצִיאֹת שֶׁהַחֲפֵץ חַיִּים יָבֵא זֶה כְּכֹר מְסִפִּיק, "כִּי כְּשֶׁהִסְבָּא נִמְצָא בְּשִׁלְחוֹן, הַנְּכָדִים לֹא עוֹשִׂים שְׁטוֹת" (אִמְרֵי יְחִזְקֵאל - סְעִדְיָאן עֲמוּד 345).



### הַסְּתַלְקוֹת הַצְּדִיקִים

זֶה מֵה שֶׁהָיָה גַּם בְּמִצְרַיִם, עִם יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּרוּ עַל עֲצָמָם כָּל זְמַן שֶׁהָיָה מִישֶׁהוּ שֶׁהָיָה שִׁיךְ לְדוֹר הַקּוֹדֵם מִיּוֹרְדֵי מִצְרַיִם. וְאַחֲרֵי מִיתַתָּם בְּמִשְׁךְ מֵאֲתִים וְעֶשֶׂר שָׁנִים

## הדורות הקודמים והשאיפות שלנו

ירדו למ"ט שערי טמאה (עין אור החיים הקדוש שמות פרק ג פסוק ח) עד שכמעט לא היה הבדל בינם לבין המצרים, וכמו שמדת הדין קטרגה ואמרה: "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה" - כלומר, במה שונה עם ישראל שעושים לו נסים מהמצרים שמקבלים מפות וצרות על שעבודם?

וזו הסבה שהתורה כאן חוזרת ומדגישה ואומרת "וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא" - היתה כאן ירידת הדורות שלב אחרי שלב, כל צדיק שנפטר, הוריד את כח הקדשה שבאותו הדור, מיוסף הצדיק שנפטר ראשון (עין ברכות דף נה עמוד א), שהשפעתו העצומה בענייני קדשה ירדה אחרי מיתתו ואחרי זה אחיו - איש איש וגבורתו, איש איש וקדשתו, כל צדיק בהשפעתו על הדור, לאחר שנפטר ירד הדור עוד ועוד, ובהסתלק כל הדור ההוא התחיל הקלקול הנורא של עם ישראל, והשעבוד הקשה במצרים.



### פטירת הרב בעדני

בימים הללו הסתלק מאתנו הגאון רבי שמעון בעדני זצ"ל שהיה שריד לדור דעה, ועליו המליצו את הפסוק "וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא" - אותו צדיק היה אחרון חכמי ספרד מהדור הקודם שזכו להיות יחד וללמד עם חכם שלום כהן, ומרן הרב עובדיה יוסף זכר צדיקים לברכה. וכעת שהוא נפטר, הדור ירד בעוד ירידה, והדברים מחיבים אותנו, לנסות להשלים את החסר.

זכינו להיות בלגית אותו צדיק ברוך השם, ובלגיה הזו הוכח למעלה מכל ספק שבשביל שעשרות אלפי אנשים יעריצו אותך, יעזבו את מקומות העבודה, הכוללים והישיבות, לא צריך להיות מפרסם או כריזמטי, אלא אך ורק להיות עמל בתורה, ללמד וללמד לשמר ולעשות. וכל מי שהיה שם זכה להיות שתף במעמד של כבוד התורה גדול וכפי שנפסק להלכה (עין במגלה דף כט עמוד א, וב"מב"ם בהלכות אבל פרק יד הלכה ט, ובשלחן ערוך יורה דעה סימן שסא סעיף א).



### ענוה מפלאה

מי שזכה להכיר אותו היה מתפלא, איך גדול הדור שאלפים מתייעצים אתו ובאים לקבל את ברכתו, מתנהל ללא שום גנוני כבוד, הכל היה עושה בעצמו, ללא חצרות, ללא שמשים, וללא פרסומים. הענוה הפשוטה שלו התבטאה בצורה

## פְּרִשְׁת שְׁמוֹת

מפליאה שכל מי שרצה לבוא אליו היה בא ודופק אצלו בדלת, הרב בעצמו בן למעלה מתשעים היה פותח את הדלת, היתה לו פנה קטנה בין הספריות שם הוא היה מקבל קהל ותוך כדי מקבל טלפונים, הוא בעצמו מקבל עשרות אנשים בכל יום מפל גוני הקשת שרוצים לשמע דבר ה' מיהודי קדוש וצדיק למעלה מגיל תשעים והכל בעונה ובנעם. מר אבי שיחיה הרב חיים כחלון ספר לי, שכשהיו מביאים אותו לדרש בפני המלמדים של רשת החנוכה התורני, הוא היה אומר להם: "כדאי לכם לשמע לי, לא בגלל שאני יותר חכם מכם, אני פשוט יותר מבגר ויש לי יותר נסיון".

מקבל היום שלכל איש צבור יש עוזרים ונהג. מי שהכיר את הרב בעדני וצ"ל ראה שאצלו זה אחרת, הוא היה הולך ברחובות בני ברק לבד עם תיק שחר שהיה סוחב בעצמו.

שמעתי מאחד מתלמידיו שיום אחד נכנס אל הרב איש חצוף אחד שהתחיל לצעק ולבזות את הרב, אותו תלמיד שהיה שם מיד צעק עליו בחזרה וסלק את החצוף מהבית. כשהוא יצא שאל אותו הרב בעדני: "למה צעקת עליו? הוא היה גומר לצעק והולך, לא קרה שום דבר רע, הכל בסדר!" למה לצעק על יהודי? איפה יש דבר כזה?

היו הרבה מגיעים אליו בחורים או בחורות ומבקשים ברכה וזווגים, כשראה שהמצב כל כך קשה, הוא פתח משרד שדוכים אצלו בבית, ונתן להם חצי בית שייעשו ממנו משרד שדוכים, ואת המשכרת של השדכניות היה משלם מכספו.

כל התורה והחסד העצום שהיה עושה ומעשה, לא הזיזו אותו מאהבתו הנצחית לעסק בדברי תורה, למעלה מארבעים פעם הוא סים את הש"ס בהתמדה ובעיון.

היתה לו צפיה מדהימה לגאולה, הוא הקים כולל שעוסק בענייני טהרות, כדי שיגיעו לפסק בענייני טהרות מיד כשיבא המשיח. והיה לו גם תנור מיוחד לצלית קדשים, שהיה מוכן לשמוש מיד כשיבנה בית המקדש ויצטרכו הכהנים להשתמש בו לאכילת הקדשים.



## והלכת בדרכיו

מובא בתשובות הגאונים (שערי צדק סימן קעח) שאחרי שנפטר רב, לקחו תלמידיו את הנהגות קדשו שהיה נוהג בהם בכל ימי חייו וחלקו אותם ביניהם שכל אחד

## הדורות הקודמים והשאיפות שלנו

אמץ איזו הנהגה. ככה גם אנחנו צריכים ללמד מהנהגות קדשו של מורנו רבי שמעון בעדני זצ"ל. וכפי שמוכא בתנא דבי אליהו (רבא סימן כה פרק כה) חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי. כל אדם חייב להשתדל יותר להתחזק יותר.

השבח העצום שאנחנו רוחשים לרבותינו ולאבותינו, לא מוריד מהחיוב לשאף עוד ועוד למקסימום, שהרי 'חייב כל אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב' (תנא דבי אליהו רבא פרק כה) הגדולים והקדושים. ובצווי הזה גלו לנו חז"ל את גדל החיוב לשאף לגדלות במצבו של כל אחד ואחד באינה דור שיהיה (עיו בספר משנת רבי אהרן - קוטלר פרשת בלק עמוד רסז).



### שאיפה לגדלות

נפוליאון היה אומר לחילים שלו: "מי שלא שואף להיות גנרל בצבא שלי אני לא רוצה אותו גם בתור חייל". את זה היה מספר החפץ חיים לתלמידיו ואומר להם: "אם אתם תשאפו להיות גדולי ישראל אז יצא מכם משהו, אבל אם לא תשאפו מה יצא מכם?" (מדברי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל בקבץ דורשי תורה - תשע"ו עמוד ערב).

זו הדרך וזה המסלול לגדל ולהתעלות. ובשאיפה לבד לא מספיק, אלא צריך להוציא את השאיפה לפעל ולהשתדל לחטף ולהספיק כמה שיותר, כמאמר שמואל לרב יהודה 'שננא' - בחור שגון, 'חטף ואכל חטף ושתי' (ערובין דף נד עמוד א).

השם יזכנו!



## פְּרִשְׁת וְאַרְא

# פְּרִשְׁת וְאַרְא

## הַסּוּד שֶׁבְּנֵאֲלָה

### תַּחֲלַת גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל

בְּפִרְשָׁה הַזֶּה אֲנַחְנוּ לּוֹמְדִים עַל תַּחֲלַת גְּאֻלַּתְנוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, 'שְׁמִיּוֹם הַתַּחֲלַת הַמַּכּוֹת שְׁקֵט הַשְּׁעֵבוֹד' (סְפָרְנוּ שְׁמוֹת פָּרָק ו פְּסוּק ו).



### לַחֲץ וְקִצֵּר רוּחַ

בְּסוּף הַפְּרִשָּׁה הַקּוֹדֶמֶת קְרָאנוּ שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִגְלָה לְמֹשֶׁה רַבְּנוּ וְאוֹמֵר לוֹ: "וְעַתָּה הִנֵּה צִעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי וְגַם רָאִיתִי אֶת הַלַּחֲץ אֲשֶׁר מִצְרִיִּם לַחֲצִים אֹתָם" (שְׁמוֹת ג, ט). לְכַאוֹרָה הַמִּלָּה "לַחֲץ" הִיא מִלָּה עֲדִינָה מְדִי לְמָה שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל עָבַר בְּמִצְרַיִם, שֶׁהָרִי רָצְחוּ שָׁם תִּינוּקוֹת בְּאֲכֻזְרִיּוֹת נוֹרָאָה, חֲלָקָם שֶׁקָּעוּ בְּבִגְדֵי (מְדַרְשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת שְׁמוֹת פְּרִשָּׁה ה סִימָן כֵּא), וְחֲלָקָם פְּרָעָה הָיָה מִתְרַחֵץ בְּדָמָם (מְדַרְשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת שְׁמוֹת פְּרִשָּׁה א סִימָן לֵד), הָיוּ מִתְעַלְלִים בְּעַם יִשְׂרָאֵל בְּכָל סוּגֵי הַשְּׁעֵבוֹדִים הַנּוֹרָאִים (עֵין בְּסִפֵּר תוֹרַת חֶסֶד לְהַרְבֵּ חֲנָן אֵילָן שְׁלִיט"א פְּרִשְׁת וְאַרְא עֲמוּד תּוֹ שֶׁלְקַט אֶת דְּבָרֵי הַמְּפָרְשִׁים בְּהַתְעַלְלִיּוֹת שֶׁעָשׂוּ הַמִּצְרַיִים לְעַם יִשְׂרָאֵל), וְכִמוֹ שֶׁלֹּא שִׁיָּהּ לּוֹמֵר שֶׁהַנְּאֻצִּים 'הַלַּחֲצִי' בְּאוֹשׁוּיָן אֶת הַיְהוּדִים, כִּי גַם עַל הַמִּצְרַיִים הָאֲכֻזְרִים וְהַרְשָׁעִים שֶׁהַתְעַלְלוּ לֹא פָחוֹת מֵהַגְרָמָנִים בְּעַם יִשְׂרָאֵל, וְעָשׂוּ לָהֶם תְּרֵבָה יוֹתֵר מִ'לַּחֲץ', וְאִם כֵּן לְמָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַכֵּיר וְאוֹמֵר: "רָאִיתִי אֶת הַלַּחֲץ אֲשֶׁר מִצְרִיִּם לַחֲצִים אֹתָם?"

שְׁאֵלָה נּוֹסֶפֶת: הַכְּתוּב מְסַפֵּר "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקִּצְרֵי רוּחַ וּמִצְעֲבֵדָה קָשָׁה" (שְׁמוֹת ו, ט). מֹשֶׁה רַבְּנוּ בָּא לְבַשֵּׁר לָהֶם אֶת גְּאֻלַּתָם, וּמִקִּצְרֵי רוּחַ הֵם לֹא יְכוּלִים לְשִׁמֵּעַ, מַהוּ קִצֵּר הָרוּחַ הַזֶּה שֶׁלֹּא נָתַן לָהֶם אֶפְלוּ לְשִׁמֵּעַ שֶׁגְּאֻלַּתָם קִרְבָּה?



### לְמָה מֹשֶׁה מִתְמַהֵמָה?

גַּם יֵשׁ לְתַמָּה מְאֹד, שְׁמִי שֶׁיִּקְרָא פְּרִשְׁיּוֹת אֵלוּ הַעוֹסְקוֹת בְּגְאֻלַּת עַם יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְרָאָה שֶׁמֹּשֶׁה רַבְּנוּ לֹא מְזַדְרֵז לְגַאֵל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁשְׁבוּעַ יָמִים עַד שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ

## הסוד שבגאולה

הוא שכנע אותו בכלל ללכת אל פרעה (עין בסדר עולם רבה ליינר פרק ה), ואומר "הן לא יאמינו לי" (שמות ד, א), ושוב כשהוא נשלח לפרעה משה רבנו אומר "הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים" (שמות ו, יב), והתמיהה נוראה, עם ישראל נרצחים ומשתעבדים ומשה רבנו מתעכב? הא כיצד?

גם הסבה שהיא אומר לקדוש ברוך הוא "ואני ערל שפתיים" לא כל כך מובנת, וכי הקדוש ברוך הוא לא ידע את זה? מה גם שמשה רבנו היה כבד פה וכבד לשון (שמות ד, י) וערל שפתיים (שמות ו, יב), כלומר, שהוא לא יכול לומר לא את אותיות הלשון (ד' ט' ל' נ' ת) ולא את אותיות השפתיים (ב' ו' מ' פ), ואם כן למה הוא מזכיר לקדוש ברוך הוא שהוא רק ערל שפתיים?



### לא היו בני תורה

כדי להבין את הדברים לאשורם, נצטרף להבין את מצבם של עם ישראל במצרים.

עם ישראל משעבד כבר מאתיים ועשר שנים במחנה העבודה האכזרי, יום יום הם חווים השפלות, רציחות וענווים. כשמגיע משה רבנו לגאל אותם ואומר להם את סימת הגאולה "פקד ופקד", הם נמצאים "בקצר רוח ובעבודה קשה", מה זה הקצר רוח הזה? מבאר האור החיים הקדוש: 'כי לצד שלא היו בני תורה לא שמעו, ולזה יקרה קצר רוח כי התורה מרחבת לבו של אדם' - מלמד אותנו רבנו חיים בן עטר, שהסבה שעם ישראל לא היה יכול ולא היה מסגל לשמע את בשורת הגאולה היא מפיון שהם לא עסקו בתורה המרחבת לבו של אדם. אם אתם רואים מסביבכם אנשים לחוצים וטרודים כל הזמן, שאין להם זמן אפילו לשמע על הגאולה הפרטית שלהם, תדעו - שנה מאותה הסבה שגלה לנו האור החיים: שאינם בני תורה, 'כי התורה מרחבת לבו של אדם'.



### איך לצאת מלחצים?

הרבה פעמים האדם נמצא באיזו סיטואציה מסימת והוא בלחץ אדיר, בתוך המסגר, בתוך החובות והבעיות, והוא לא יכול לשמע אפילו משהו שמנחם אותו. אומר האור החיים הקדוש: תדע לה, התורה מרחבת לבו של אדם, לא משנה באיזו סיטואציה שתהיה, התורה מרחיבה לה את הלב והיא תתן לה כח ותעצמות נפש איך לא להיות במועקה וקפדנות, "פקודי ה' ישרים משמחי לב" (תהלים יט, ט), זה



## פְּרִשְׁת וְאָרָא

הכֹּחַ שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִשָּׁה רַבְּנוּ שֶׁהוּא שֶׁר הַתּוֹרָה, יִדַע אֶת הַדְּבָר הַזֶּה וְהוּא בָּא וְאוֹמֵר לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: עִם יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי מִקְצֵר רוּחַ - כִּינּוּן שֶׁחָסַר לָהֶם תּוֹרָה, אִין לָהֶם אֶת הַזְּכוּיּוֹת שֶׁל עֶסֶק הַתּוֹרָה וְאִיךָ אֶפְשֶׁר לְגַאֵל אוֹתָם?



### לְמָה לֹא נִגְאָלְנוּ?

וְלְמָה מִשָּׁה רַבְּנוּ מִזְכִּיר אֶת זֶה שְׂאִינָם בְּנֵי תּוֹרָה, גַּם זֶה מִבְּאֵר בְּדַבְרֵי הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ (שְׁמוֹת פָּרָק כז פְּסוּק כ), שֶׁשָּׁלַשׁ הַגְּאֻלוֹת הֶרְאִישׁוּנוֹת הָיוּ תְלוּיּוֹת בְּשִׁלְשֵׁת הָאֲבוֹת וְהַגְּלוֹת הֶרְבִּיעִית הֶאֱחָרְוֵנָה גְאֻלְתָּה תְלוּיָהּ בְּמִשָּׁה רַבְּנוּ 'וְלִזֶּה נִתְאַרְךָ הַגְּלוֹת כִּי כָּל עוֹד שְׂאִין עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת אִין מִשָּׁה חֶפֶץ לְגַאֵל עִם בְּטָלְנִים מִן הַתּוֹרָה'. אֲנַחְנוּ כְּאֶלְפִים שָׁנָה בְּגֻלוֹת וְעַדִּין לֹא נִגְאָלְנוּ, וְהַסְפָּה שְׁמִשָּׁה רַבְּנוּ לֹא חֶפֶץ לְגַאֵל עִם שֶׁל בְּטָלְנִים. וְכִשְׁנִבּוֹא וְנִגְבִּיר אֶת כַּחַת הַתּוֹרָה וְנִתְאַמֵּץ יוֹתֵר לְלַמֵּד תּוֹרָה מִשָּׁה רַבְּנוּ הוּא גּוֹאֵל רִאשׁוֹן הוּא גּוֹאֵל אַחֲרוֹן (עִין קִהְלֵת רַבָּה וְיִלְנָא פְּרָשָׁה א עַל הַפְּסוּק "מִה שְׁהִיָּה הוּא שְׁהִיָּה") יְבוֹא וְיִזְרֹז אֶת הַגְּאֻלָּה בְּשִׁבְלֵנוּ. וְלִמְרוֹת שְׁעָם יִשְׂרָאֵל הָיוּ לְפָנֵי מִתַּן תּוֹרָה, מִשָּׁה רַבְּנוּ יִדַע שֶׁהַכֹּחַ הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיְכוּל לְגַאֵל אוֹתָם הוּא אִם הֵם יַעֲסֻקוּ בַתּוֹרָה כְּמוֹ אֲבוֹתֵיהֶם, שְׁהִרֵי אֲבֵרָהֶם אֲבִינוּ הִיָּה זָקֵן וְיוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה (יּוֹמָא דְּף כח עֲמוּד ב), וְיַצְחָק בְּעֲצָמוֹ הִיָּה רִאשׁ יְשִׁיבָה (מִהֶרְש"א חֲדוּשֵׁי אֲגָדוֹת מִסְכַּת מְגִלָּה דְּף יז עֲמוּד א דְּבוּר הַמִּתְחִיל הוּא יַעֲקֹב), וְיַעֲקֹב אֲבִינוּ לְמַד אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנִים בְּבֵית שֵׁם וְעֵבֶר (עִין מְגִלָּה דְּף יז עֲמוּד א), וְלָכֵן הוּא אוֹמֵר לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: "הֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי" - מִקְצֵר רוּחַ וְחָסְרוֹן תּוֹרָה, וּמִכִּינּוּן שְׂאִין לָהֶם אֶת זְכוּת הַתּוֹרָה "אִיךָ יִשְׁמְעֵנִי פְּרַעְזָה?".



### לַח"ץ בְּגִימְטְרִיא

וְכִשְׁנִתְבוּנוֹן נִרְאָה שֶׁהַדְּבָרִים הֶרְבִּיהּ יוֹתֵר עֲמָקִים, שְׁהִרֵי בְּאוֹתָהּ הֶעֱת שְׁעָם יִשְׂרָאֵל הָיוּ בְּמִצְרַיִם הָיוּ תַחַת שְׁלִטוֹן כַּחוֹת הַטְּמֵאָה וְשָׂרוּ שֶׁל מִצְרַיִם (עִין בְּבֵאֹר הַבֵּית הַגָּדוֹל לְרַבִּי מְנַחֵם מְנַדֵּל בְּלִיאָמֵן זצ"ל עַל מִדְּרַשׁ וְיוֹשֵׁעַ עֲמוּד כד הוֹצֵאת זְכוּרֹן אַהֲרֹן), וְאוֹתוֹ כַּחַת רוּחְחֵנִי הוּא זֶה שֶׁשָּׁעֲבַד אֶת עִם יִשְׂרָאֵל, הַכֹּחַ הַזֶּה רְמוּז בְּפְסוּק שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְמִשָּׁה רַבְּנוּ "וְגַם רִאִיתִי אֶת הַלַּחֲץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לַחֲצִים אִתָּם" מִה זֶה הַלַּחֲץ הַזֶּה? אוֹמֵר רַבְּנוּ יַעֲקֹב אֲבוּחֲצִירָא זָכַר צְדִיק וְקִדּוּשׁ לְבָרְכָה בְּסִפְרוֹ בְּגִדֵי שָׂרָד עַל הַגְּדָה שֶׁל פְּסַח (עֲמוּד קַנֵּד) שֶׁתַּבַּת "לַחֲץ" עִם שְׁלֹשׁ אוֹתִיוֹתֶיהָ עוֹלָה בְּגִימְטְרִיא הַשֵּׁם סמא"ל - שְׁנֵה הַשֵּׁם שֶׁל הַשֵּׁטֶן. הוּא זֶה שְׁהִיָּה מִשְׁעַבְדֵּד שֵׁם אֶת עִם יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רִאָה אֶת "הַלַּחֲץ" הַזֶּה וְבָא לְגַאֵלָם. וְכִינּוּן שְׁמִשָּׁה רַבְּנוּ יִדַע אֶת זֶה, הוּא

## הסוד שבגאולה

חשש שלא תהיה גאלת עם ישראל שלמה, שהרי כדי לצאת מהיצר הרע אין שום דרך אלא אך ורק בלמוד התורה (עין ספר דף נב עמוד ב), ועם ישראל אינם בני תורה, ולכן הוא חשש מלבא ולגאל את עם ישראל ולתת להם תקנות שוא, שמא תגבר המקטרג ולא יתן לעם ישראל לצאת, ולעם ישראל אין את זכות התורה שיוכלו להתגבר עליו. ולכן הוא אומר לקדוש ברוך הוא "ואני ערל שפתיים"? מהי ערלות השפתיים הזו?



### אותיות ב' ו' מ' פ'

מבאר בספר שרף פרי עץ חיים (עמוד תקעא) להגאון הקדוש רבי משה דיאלנינה זכר צדיק וקדוש לברכה שהיה מתלמידי הבעל שם טוב שאותיות השפתים שהן ב' ו' מ' פ' עולים בגימטריה קכ"ח (128), כפעמים תבת 'דין' (64). ומה הגימטריה הזאת באה ללמדנו? - התורה נדרשת גם בדרך הרמז, וגם דרך הגימטריה (עין אבות פ"ק ג משנה יח, ובתענית דף יז עמוד א), וגם לזה רמז משה רבנו באמר "ואני ערל שפתיים" - שאותיות השפתיים שהן ב' ו' מ' פ' רומזות לשני כחות הדין ושני הקטרוגים שהיו על עם ישראל: "כי שפתים רעות עשה עמי אתי עזבו מקור מים חיים לחצב להם בארות בארת נשברים אשר לא יכלו המים" (ירמיה ב, ג), שעם ישראל לא רק שעזבו את השם אלא גם עבדו עבודה זרה (עין מדרש רבה פרשת בשלח פרשה כא סימן ז), ולא רק שלא עסקו בתורה אלא עוד הלכו "אחרי ההבל ויהבלו" (מלכים ב פרק יז פסוק טו), ולא ידע משה רבנו איך להתמודד עם שני הקטרוגים הללו כנגד כחות המקטרג שהוא היצר הרע הוא השטן והוא מלאך המות (בבא בתרא דף טז עמוד א), וכשאין "הקל קול יעקב" (בראשית כז, כב) מצפצף בבתים מדרשות, אז "הידים ידי עשו" (שם), ואיך צלילו עם ישראל לצאת ממצרים?

על זה ענה לו הקדוש ברוך הוא: "וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצונו אל בני ישראל" (שמות ו, ג). הקב"ה מצרף לו את אהרן כי על אהרן נאמר "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו" (מלאכי ב, ז) אהרן היה מזכה הרבים הכי גדול (עין תנא דבי אליהו פרשה יד), אומר הקב"ה למשה: אתה חושש שאתה ערל שפתיים ואין את הזכות לגאל את עם ישראל? יש שפתיים אחרות שיכולות לתקן, "כי שפתי כהן ישמרו דעת", השפתיים שלו יגרמו לעצירת הקטרוג, שמדת אהרן אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (אבות פ"ק א משנה יב).



## פְּרִשְׁת וְאַרְא

מֵאָה דְפִי גְמָרָא

וְהַדְּבָרִים מְכֻוֹנִים אֵלֵינוּ...

וּבַמָּה דְבָרִים אַמּוּרִים, כָּל אֶחָד נִמְצָא לְפַעְמִים בְּמִצְבַּב שֶׁל "קֶצֶר רוּחַ וְעִבּוּדָה קָשָׁה" - מִשֶּׁהוּ מַעֲיֵק עָלָיו, בְּעֵינָיו, צָרוֹת, חוּבוֹת, יֵשׁ אֶחָד שְׂאָף אֶחָד לֹא מְלוֹה לּוֹ כֶּסֶף בְּגִלְגַל שֶׁלֹּא מְכִירִים אוֹתוֹ, וְהַשְּׂנִי לֹא מְלוֹים לּוֹ דּוֹקָא בְּגִלְגַל שְׂמִכְרִים אוֹתוֹ... כָּל אֶחָד וּבְעֵינָיו וְעֵנִינּוּ. כְּדִי לְצִאת מִזֶּה צָרִיךְ לְדַעַת שֵׁישׁ דְּרָךְ אַחַת וַיְחִידָהּ - עַל יְדֵי שְׂיִתְרַחֵב לֵב הָאָדָם בְּתוֹרָה. סֵפֶר לִי הַגָּאוֹן הַגְּדוֹל רַבִּי בְּרוּךְ לִיב לִיבּוּבִיץ, וְצ"ל שֶׁבְּצִעֲרוֹתוֹ הָיָה מְבֹאֵי בֵיתוֹ שֶׁל מֶרֶן הָרֵב אֲלֻעֶזֶר מִנְחָם מִן שֶׁוֹ וְצ"ל - שֶׁהָיָה מְגִדוּלֵי הַדּוֹר לְפָנָיו כְּעֵשְׂרִים שָׁנָה - יוֹם אֶחָד הָרֵב שֶׁוֹ בְּקֶשׁ מִמֶּנּוּ שֵׁיכְנֹס אֵלָיו בְּשַׁעוֹת הָעָרֵב בְּשַׁעָה שֶׁל הַקְּבֵלָת קְהָלִי. הוּא נִכְנָס וְהִתְיַשֵּׁב לְיַד הָרֵב, בֵּינְתִים נִכְנָסִים אַנְשִׁים וּמְסֻפְרִים אֶת הַבְּעֵינָיו שֶׁלָּהֶם לְרֵב, וְהָרֵב מְבָרֵךְ, תוֹמֵךְ וְעוֹזֵר. אַחֲרַי כְּמָה דְקוֹת הָרֵב לִיבּוּבִיץ, הַרְגִישׁ לֹא נָעִים לְשִׁבְתָּ לְיַד גְּדוֹל הַדּוֹר וְלִשְׁמַע אֶת הַצָּרוֹת שֶׁל כָּלֶם, הוּא כָּא לְקוּם, וְהָרֵב שֶׁוֹ בְּקֶשׁ מִמֶּנּוּ שֵׁימְשִׁיךְ לְשִׁבְתָּ. אַחֲרַי חֲצִי שַׁעָה פְּנָה אֵלָיו הָרֵב שֶׁוֹ וְאָמַר לוֹ: "אַתָּה שְׂמַעְתָּ אֶת כָּל הַבְּעֵינָיו שֶׁהָיוּ עַד עַכְשָׁו, רְאִיתָ אֶת הָאֲנָשִׁים הַטְּרוּדִים וְהַשְּׁבוּרִים, כָּל אֶחָד וּבְעֵינָיו וְצָרוֹתָיו, תִּדְעַ לָךְ שְׂאָם הֵם הָיוּ יוֹדְעִים מֵאָה דְפִי גְמָרָא בְּעַל פֶּה, לֹא הִיְתָה לָהֶם שׁוּם סִבָּה לְבֹא לְכָאן..."

וּלְדַרְכָּנוּ יְבֹאֵר שְׂאֵפְלוֹ אִם הָיוּ חֲלִילָה מַגִּיעוֹת אֵלֵיהֶם הַצָּרוֹת, לֹא הָיָה לָהֶם אֶת קֶצֶרוֹת הָרוּחַ וְשַׁעֲבוּד הַגּוּף וְהַנְּפֶשׁ לְאוֹתָהּ צָרָה וְלְאוֹתָהּ בְּעֵינָה שֶׁנִּכְנָסוּ אֵלֶיהָ.

וְלִכְּנֵן הַעֲצָה הַיְעוּצָה שֶׁהָאָדָם יַעֲסֹק בְּתוֹרָה וְיִבֹא עִם הַשְּׁפָתִים שֶׁעֲסָקוּ בְּתוֹרָה וַיִּבְקֶשׁ מִהַבּוֹרָא שְׂיוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ, וְעַל יְדֵי הַלְמוּד בְּשַׁפְתִּים יִכְטֹל אֶת הַקְּטְרוּג שֶׁנִּרְמַז בְּאוֹתֵי הַשְּׁפָתִים, וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְגֵאֲלָה פְּרֻטִית וְגֵאֲלָה כְּלָלִית לְכָלֶל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.



## לְמָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת

# פְּרִשְׁת בֵּא

## לְמָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת?

### מִכּוֹת מִצְרִים

בְּפְרִשְׁת בֵּא אָנוּ לומְדִים עַל שְׁלֹשׁ הַמִּכּוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת: אֲרֵבָה (שְׁמוֹת י, יד) חֲשֵׁךְ (שְׁמוֹת י, כב) וּבְכוּרוֹת (שְׁמוֹת יב, כט), וְאָמְרוּ עַל זֶה גַם רַמְזוֹ - "בֵּא" גִּימְטְרִיָּה שְׁלֹשׁ (בְּעַל הַטּוֹרִים פְּרִשְׁת בֵּא פָּרָק י פְּסוּק א).

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְגַאֵל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל אֲבָל הֵם רִיקִים מִהַמִּצְוֹת, וְלָכֵן מִצְוָה עָלֵיהֶם שְׁתֵּי מִצְוֹת שֶׁל מְסִירוֹת נֶפֶשׁ: בְּרִית מִילָה וְקִרְבֵּן פֶּסַח (מְכִילֵתָא דְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בֵּא - מְסִכְתָּא דְפֶסַחָא פְּרִשְׁהָ הַ דְּבוּר הַמִּתְחִיל "וְהָיָה לָכֶם").



### הַלְכוֹת קִרְבֵּן פֶּסַח

בְּצוּוֵי שֶׁל אֲכִילַת קִרְבֵּן פֶּסַח יִשְׁנוּ צוּוֵי מִיַּחַד: "וְעֵצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בּוֹ" (שְׁמוֹת יב, מו), אֲכַלְתָּ אֶת הַבֶּשָׂר? אֵתָּה לֹא יָכוֹל לִשְׁבֹּר אֶת הָעֵצִים.

וּבִאֲמַת מָה כָּל כֶּךָ חָשׁוּב לֹא לִשְׁבֹּר אֶת הָעֵצִים? בְּמִיַּחַד שֵׁשׁ אֲנָשִׁים שָׁזָה חֵלֶק מִהַהֲנָאָה שְׁלֵהֶם, לְפָרֵק אֶת הָעֵצִים וְלִהְיוֹצִיא אֶת 'מִחַ הָעֵצִים' וְלֵאכֹל, וְהַתּוֹרָה אוֹסֶרֶת אֶת זֶה בְּתַקְוָה, וְלִמָּה?

אֶחָד הַטְּעָמִים הַפְּשוּטִים הוּא שֶׁמִּכִּיּוֹן שָׁעַם יִשְׂרָאֵל אֲכָלוּ אֶת הַפֶּסַח בְּחַפְזוֹן, לֹא הָיָה לָהֶם זְמַן 'לְהַתְעַסֵּק' עִם הָעֵצִים (עֵין בְּרִשְׁבִּ"ם שְׁמוֹת פְּרִשְׁת בֵּא פָּרָק יב פְּסוּק מו) 'וְצִוָּה לַעֲשׂוֹת הָעֵנִינִים הָאֵלֶּה לְנִצָּח לְזִכְרוֹן אֵיךְ הָיָה הָעֵנִין בְּמִצְרַיִם' (הַרְמְב"ם בְּמוֹרָה גְבוּכִים חֵלֶק ג פָּרָק מו).



### בְּנֵי מְלָכִים

אֲבָל יֵשׁ טַעַם עֲמֵק נוֹסֵף שֶׁמְלַמֵּד אוֹתָנוּ בְּעַל סֵפֶר הַחֲנוּכָה (בְּמִצְוָה טו) וּמְבָאֵר: 'שְׂאִין כְּבוֹד לְבְנֵי מְלָכִים וְיוֹעֲצֵי אֲרָץ לְגַרֵר הָעֵצִים, כִּי לֹא יָאוֹת לַעֲשׂוֹת כִּכָּה כִּי אִם לַעֲנִי

## פְּרִשְׁת בֵּא

הָעַם הָרַעֲבִים, וְעַל כֵּן בְּתַחֲלַת בּוֹאֵנוּ לְהִיּוֹת סְגֻלָּה לְכָל הָעַמִּים מִמְּלַכַת כְּהַנִּים וְעַם קְדוֹשׁ, וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן רְאוּי לָנוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים הַמְּרָאִים בְּנוֹ הַמַּעֲלָה הַגְּדוּלָּה שְׁעָלִינוּ לָהּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. אוֹמֵר סֵפֶר הַחֲנוּךְ: תִּדְע לָךְ, שֶׁהַצְּוִי הַזֶּה הוּא לְהִרְאוֹת אֶת מַעֲלַתְּךָ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּבְחָרוּ לָעַם סְגֻלָּה וְהֵם בְּנֵי מְלָכִים (עִינ׳ בְּשַׁבַּת דָּף סו עמוד א), וְיֵשׁ מַעֲשִׂים שֶׁלֹּא מִתְאִימִים לְבְנֵי מְלָכִים, וְלָכֵן הַצְּוִי הַאֲלֹקִי לְהִרְאוֹת אֶת מַעֲלַתְּךָ וּכְבוֹדְךָ שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

הַיֵּינוּ עִם שְׁל עֲבָדִים שְׁפָלִים, וְהַחֲלִיט הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְרוֹמֵם אוֹתָנוּ "וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לְשׁוֹן", וְלָכֵן בְּאוֹתָם זְמַנִּים בְּשָׁנָה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִרְאוֹת אֶת דְּרָךְ חֲרוּתְנוּ, וְאֶת הַכְּבוֹד וְהַהֲדָר כְּדָרְכָם וְהַתְּנַהֲגוֹתָם שֶׁל בְּנֵי מְלָכִים.

זֹאת הַסִּבָּה שֶׁגַּם בְּהַתְּנַהֲגוֹת לַיִל הַסֵּדֶר אֲנַחְנוּ מִתְּנַהֲגִים בְּצוּרָה הַמְּכַבֶּדֶת וְהַמְּפָאֶרֶת בְּיוֹתֵר, כְּלִים יְקָרִים וְנָאִים (שְׁלַחַן עֲרוּךְ אֵרַח חַיִּים סִימָן תַּעֲב סַעִיף ב), וְאוֹכְלִים וְשׁוֹתִים בְּהַסִּבָּה בְּדֶרֶךְ חֲרוּת (שְׁלַחַן עֲרוּךְ שָׁם), הַכֹּל בְּשִׁבְלִיל לְזַכֵּר אֶת מַה שֶׁאוֹמֵר הַחֲנוּךְ שֶׁרְאוּי לָנוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים הַמְּרָאִים בְּנוֹ הַמַּעֲלָה הַגְּדוּלָּה שְׁעָלִינוּ לָהּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה.

וּמִסִּים סֵפֶר הַחֲנוּךְ וְאוֹמֵר: 'וּמִתּוֹךְ הַמַּעֲשֶׂה וְהַדְּמִיּוֹן שֶׁאֲנַחְנוּ עוֹשִׂים נִקְבַּע בְּנַפְשׁוֹתֵינוּ הַדְּבָר לְעוֹלָם' - כְּשֶׁאֲתָה עוֹשֶׂה פְּעֻלוֹת מְסִימּוֹת עַל יְדֵי הַדְּבָר הַזֶּה תִּקְבַּע לָךְ הַזְּכִירָה. וְלָכֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה עָלֵינוּ כַּמָּה וְכַמָּה צְוִיִּים שֶׁיִּשְׁתַּקַּע הַדְּבָר בְּנַפְשׁוֹ לְנִצָּח.



## זְכַר לִיצִיאַת מִצְרַיִם

וְאִם נִתְּבוּנָה נִרְאָה, שֶׁהַתּוֹרָה לֹא הִסְתַּפְּקָה בְּזִכְרָהּ פְּעַם בְּשָׁנָה שֶׁל יִצִּיאַת מִצְרַיִם, יֵשׁ לָנוּ חוֹבָה לְזַכֵּר אֶת יִצִּיאַת מִצְרַיִם בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְדַעַת חֻקִּים אֲפֵלוּ לַיְמוֹת הַמְּלִישִׁיחַ (עִינ׳ בְּרִכּוֹת דָּף יב עמוד ב). מִצְּוֹת רַבּוֹת חוּץ מִכָּל הַמִּצְּוֹת שְׁעוֹשִׂים בְּלִיל הַסֵּדֶר תַּכְלִית עֲנִינָן זְכִירַת יִצִּיאַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ מִצְּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁנּוֹסְפָה בָּהּ חוֹבַת הַקְּרִיאָה לְזַכֵּר אֶת יִצִּיאַת מִצְרַיִם (רַמְבַּ"ם הַלְּכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע פָּרָק א הַלְּכָה ג), מִצְּוֹת הַנִּחַת תַּפְּלִין (שְׁמוֹת יג, טז), מִצְּוֹת מְזוּזָה (עִינ׳ בְּפִרּוּשׁ הַטּוֹר עַל הַתּוֹרָה שְׁמוֹת יג, טז, וְאֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא כְּתוּב בְּמִזְוָה מִצְּוֹת יִצִּיאַת מִצְרַיִם, הַבִּיאוּ בְּסִפְרֵי הַטּוֹר הוֹצֵאת פְּלִדְהִיִּים בְּהַעֲרָה שְׁבַסְפֵּר הַגִּרִי"ז עַל הַתּוֹרָה יֵשׁב שְׁבַמְזוּזָה מְזַכֶּרֶת מִצְּוֹת תַּפְּלִין, וּבַתַּפְּלִין מְזַכֵּר בְּמִפְרָשׁ שֶׁהֵם זְכַר לִיצִיאַת מִצְרַיִם), לֹא לְאָכַל חֶמֶץ בְּפֶסַח (עִינ׳ דְּבָרִים טז, ג), בְּקְדוּשׁ בְּשַׁבַּת וּבְחַג שֶׁאֲנַחְנוּ מְזַכְרִים בּוֹ זְכַר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, וְעוֹד. וְהַשְּׂאֵלָה מִתְּבַקְּשָׁת: לָמָּה צְרִיךְ כָּל כָּךְ הַרְּבֵה תִּזְכּוֹרוֹת,

## לְמַה צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת

למרות ש'צור ילדך תשי' (דברים לב, יח) - ואנחנו שכחנים, האם התזכורות הללו לא רבות מדי?



### איך רשע יהפך לצדיק?

גם לשאלה הזו נזקק ספר החנוכה (שם) ואומר: 'לא מחכמה תתפסני על זה ומחשבת הנער ישיאך לדבר כן' - עוד לפני שהוא עונה את התשובה, הוא נותן את 'הציון' לשאלה הזו, שהיא לא שאלה חכמה, אלא מחשבת נעורים. ומבאר: 'ועתה בני אם בינה שמע זאת והטה אָזְנְךָ ושמע אלמדך להועיל בתורה ובמצות' - אומר ספר החנוכה, בני תשמע לי ואני אלמד אותך להועיל בתורה ובמצות, יש הרבה אנשים שעושים תורה ומצות אבל לא באפן המועיל, אני אלמד אותך את הדרך הטובה, את השער לעשיית המצות, "זה השער לה' צדיקים יבאו בו" (תהלים קיח, ט) להועיל בתורה ובמצות. 'דע כי האדם נפעל כפי פעלותיו, ולכן כל מחשבותיו תמיד אחר מעשיו שהוא עושה בהם אם טוב ואם רע, ואפלו רשע גמור בלבבו, וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום, אם ירהר רוחו וישים השתדלותו ועסקו בהתמדה בתורה ובמצות ואפלו שלא לשם שמים מיד ינטה לטוב ובכח מעשיו ימית היצר הרע' - ראיתם את החדיש האדיר והנפלא שמחדש לנו ספר החנוכה, בואו נתבונן בו, על איזה אדם הוא מדבר, על 'רשע גמור בלבבו' - כלומר שאין לו אפלו תא אחד בלב שהוא לא רשע בו, 'וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום' - מהבקר אף שהוא פותח את העיניים, הוא חושב 'בקר טוב, את מי היום אני יכול לשדד, לרצח, לגנב, לנאף', עוד לפני הכוס קפה של הבקר הוא כבר מתכנן איזה שד, אם אותו רשע גמור יחליט לעסק בהתמדה בתורה ובמצות, 'אפלו שלא לשם שמים' - לשם כבוד, לשם מלגה שארגון 'בעזרת השם עשה מבצע, ובזכות זה הוא חזר בתשובה ולמד תורה והחליט לשמר מצות, אותו אדם מיד ינטה לטוב ובכח מעשיו ימית היצר הרע' - לא פחות! עד כדי כך כח המעשים הטובים לבא ולהשפיע על האדם, והמעשים החיצוניים ישפיעו על כל עניניו הפנימיים.

הרבה אנשים אומרים: "כבוד הרב, קשה לי לשמר שבת", "קשה לי לשמר את הברית", "אין לי כח ללמד תורה!" עד כאן דברי היצר הרע שמביא את האדם למצב הזה, ולמדנו מדברי החנוכה איך אפשר להמית את היצר הרע, תתחיל לפעל, תעבד את עבודת השם, אפלו שלא לשם שמים אבל בהתמדה, וזה יגרם שהיצר הרע יעזב אותך, כי אחרי הפעלות נמשכים הלבבות.



## פְּרִשְׁת בֵּא

### איך צדיק נהפך לרשע?

"וְגַם אֵת זֶה לַעֲמַת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים" (קהלת ז, יד), שְׁמַצַּד שְׁנֵי אוֹמְרֵי סֵפֶר הַחֲנוּכָּה: 'אִפְלוּ אִם יִהְיֶה הָאָדָם צַדִּיק גָּמוּר, וּלְכַבּוֹ יִשָּׁר וְתַמִּים, וְחַפֵּץ בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת' - כְּלוֹמֵר אָדָם שֶׁהוּא צַדִּיק גָּמוּר וּמִיָּחָד שְׂכַמְעֵט וְלֹא נִמְצָא כְּמַהוּ, שֶׁהָרִי "אֵין צַדִּיק בְּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחָטָא" (קהלת ז, כ), אִפְלוּ אִם נִמְצָא אֶחָד כֵּן, 'אִם יַעֲסֹק תְּמִיד בְּדְבָרִים שֶׁל דְּפִי' - אוֹתוֹ צַדִּיק יִתְחִיל לְהִתְעַסֵּק בְּמָקוֹם בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת בְּשִׁטּוֹת, וּבְאֻמַּת אֵיזָה מִיַּן 'צַדִּיק גָּמוּר' שְׂמַתְעַסֵּק בְּשִׁטּוֹת, בְּקִלְפִים, בְּהַמּוֹרִים וּבַהֲבָלִים? לָכֵן הַחֲנוּכָּה נוֹתֵן לָנוּ דְגָמָא: 'תֹּאמֵר דְּרָךְ מִשָּׁל שֶׁהַכְּרִיחוּ הַמֶּלֶךְ וּמִנְהוּ בְּאֻמְנוֹת רָעָה' - הַמֶּלֶךְ שֶׁסָּם אוֹתוֹ לְהִיּוֹת אַחֲרָאֵי עַל הַפּוֹקֵר, הוּא הַשּׁוֹטֵר בְּמוֹעֲדוֹן, 'אִם כָּל עֶסְקוֹ תְּמִיד כָּל הַיּוֹם בְּאוֹתָהּ אֻמְנוֹת' - הַמֶּלֶךְ לֹא נוֹתֵן לוֹ מְנוּחָה, מִשְׁמוֹנָה בְּפִקָּר עַד שְׁמוֹנָה בְּעָרֵב הוּא צְרִיךְ לְהִיּוֹת בְּעַבּוּדָה הַנּוֹרְאָה הַזֹּאת, 'יֵשׁוּב לְזָמַן מִן הַזְּמַנִּים מַצְדִּיקָת לְבוֹ לְהִיּוֹת רָשָׁע גָּמוּר' - מְבַטֵּיחַ הַחֲנוּכָּה לְאוֹתוֹ צַדִּיק, שֶׁהוּא בְּסוֹף יִהְיֶה רָשָׁע גָּמוּר. 'כִּי יְדוּעַ הַדְּבָר וְאֻמַּת שְׂכָל אָדָם נִפְעֵל כְּפִי פְעֻלוֹתָיו'.



### סְבִיבָה תּוֹמְכַת

זוֹ הַסְּבִיבָה שְׂכָל אָדָם שֶׁבְּאֻמַּת רוּצָה לְהִתְחַזֵּק צְרִיךְ לְהִיּוֹת בְּסְבִיבָה שְׂכַבֵּר שׁוֹמְרַת, שֶׁהוּא יִגְרַר אַחֲרֵיהֶם וַיַּעֲשֶׂה אֶת הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים כְּמוֹתָם, שֶׁהַשְּׂפָעָה הַחֲבֵרַתִּית הַזֹּאת שְׂכָלָם שׁוֹמְרִים שְׂבֵת, וְכָלָם לוֹמְדִים תּוֹרָה, וְכָלָם מִתְפַּלְלִים, 'הַכֹּלָם' הַזֶּה הוּא טוֹב, הוּא יוֹצִיא אוֹתָךְ מֵהַשְּׂאוֹל תַּחַתִּית שְׂאֵתָה נִמְצָא בּוֹ. אֲבָל אִם הוּא יִשְׂאֵר יַחַד עִם 'הַחֲבֵרָה' וַיַּעֲסֹק בַּהֲבָלִים אִתָּם, וַיְבֹא פְעַם בְּיוֹם לְשַׁעוֹר תּוֹרָה, זֶה לֹא יַעֲזוֹר לוֹ כָּל כֶּה. וְכַבֵּר כְּתַב הַרְמַב"ם (בְּהַלְכוֹת דְּעוֹת פָּרָק ו הַלְכָה א), 'כִּי דְרָךְ בְּרִיתוֹ שֶׁל אָדָם לְהִיּוֹת נִמְשָׁךְ בְּדַעוֹתָיו וּבַמַּעֲשָׂיו אַחֲרֵי רַעְיוֹ וְחֲבֵרָיו וְנוֹהֵג כְּמִנְהַג אֲנָשֵׁי מְדִינָתוֹ, לְפִיכָךְ צְרִיךְ אָדָם לְהִתְחַבֵּר לְצַדִּיקִים וְלִישֵׁב אֲצֵל הַחֲכָמִים תְּמִיד כְּדֵי שֶׁיִּלְמַד מִמַּעֲשֵׂיהֶם, וַיִּתְרַחֵק מִן הַרְשָׁעִים הַהוֹלְכִים בַּחֲשֵׁךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִלְמַד מִמַּעֲשֵׂיהֶם'.



### הַרְבֵּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת

'וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמִים (מִכּוֹת דָּף כג עמוד ב), רָצָה הַמָּקוֹם לְזִכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הַרְבֵּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת' - כָּאֵן מְגַלֵּה לָנוּ הַחֲנוּכָּה אֶת הַתְּשׁוּבָה לְרַבּוּי הַמִּצְוֹת, 'כְּדֵי לְהַתְּפִיס בָּהֶם כָּל מַחֲשַׁבְתָּנוּ וְלְהִיּוֹת בָּהֶם כָּל עֶסְקָנוּ, לְהַטִּיב לָנוּ בְּאַחֲרִיתָנוּ כִּי מִתּוֹךְ הַפְּעֻלוֹת הַטּוֹבוֹת אֲנַחְנוּ נִפְעֵלִים לְהִיּוֹת טוֹבִים וְזוֹכִים לְחַיֵּי עַד' - אָדָם שְׂכָל הַזְּמַן

## לְמַה צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת

עָסוּק בְּמִצְוֹת אִזְּ גַם הַמְחַשְׁבָּה שְׁלוֹ תִגְרַר אַחֲרֵי זֶה, הָאָדָם לֹא יִהְיֶה מְשַׁעֲמָם. וְלִכֵּן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רֹצֵה שְׁנִתְעַסֵּק כַּמָּה שְׁיֹוֹתֵר בְּמִצְוֹת שֶׁעַל יְדֵיהֶן נִזְכָּה לְשִׁנוֹת גַּם אֶת הַפְּנִימִיּוֹת שְׁלֵנוּ, וְנִזְכָּר בְּאַמֶּת, אֶת מִי אֲנַחְנוּ עֹבְדִים? מִי הוֹצִיא אוֹתָנוּ מִמִּצְרַיִם? וְלִצְרֶךְ מָה הוֹצִיא אוֹתָנוּ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים? וְכִלל שִׁיְהִי לָנוּ יוֹתֵר מְעַשִּׂים וְתִזְכּוֹרוֹת שֶׁכְּאַלֶּה, כִּכָּה הַנֶּפֶשׁ פְּנִימָה תִשְׁתַּנֶּה וְתִתְחַבֵּר אֶל הַטּוֹב. שְׁלֹא יִהְיֶה לָנוּ אִפְלוּ קִצֵּת זְמַן לְהִתְקַרֵּב לְכָל מִינֵי הַבְּלִים וּפְתוּיִים שֶׁל הַיִּצָּר הָרַע.



### אֵין לִי זְמַן

הָאֲדָמוּר רַבִּי מְנַחֵם מְנַדֵּל מְקוֹצֵק וְצ"ל שֶׁהִיָּה מְגֹדֹלִי הָאֲדָמוּרִיִּים לְפָנַי כְּמֵאֲתִים שְׁנָה, הִיָּה אוֹמֵר לְחִסְדֵּיוֹ: 'אֲנִי לֹא רוֹצֵה שְׁאַתֶּם לֹא תַעֲשׂוּ עֲבֵרוֹת, אֲלֵא שְׁלֹא יִהְיֶה לָכֶם זְמַן לַעֲשׂוֹת עֲבֵרוֹת'. זֶה בְּעֵצָם הַתְּכִלִּית שֶׁל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם, וְאַחַת הַסְּבוֹת לְרַבּוּי הַמִּצְוֹת.



### הַמוֹסְלָמִי וְהַיְהוּדִי

מְסַפְּרִים שֶׁהִיָּה אֵיזָה עֲרַבִי שֶׁהִחְלִיט לְהִתְגַּרֵּר בְּאֵיזָה יְהוּדִי, הוּא בָּא וְאָמַר לוֹ: "עַל כָּל חַג שִׁישׁ לָנוּ הָעֲרַבִים אֲנִי אֲתֵן לָךְ סְטִירָה, וְעַל כָּל חַג שִׁישׁ לָכֶם הַיְהוּדִים, אֲתָה תִתֵּן לִי סְטִירָה". הַיְהוּדִי הִסְכִּים, וְהָעֲרַבִי נָתַן לוֹ 7-8 סְטִירוֹת כִּסֶּף הַחֲגִים שִׁישׁ בְּאַסְלָאם. כְּשִׁסִּים אָמַר לוֹ הַיְהוּדִי: "בּוֹא תִתְקַרֵּב...". וְהַפְּשִׁיל שְׁרוּוֹלִים, וְהִתְחִיל מוֹנֶה לוֹ: "אַחַת, אַחַת וְאַחַת, אַחַת וְשֵׁתִים, שְׁבַת נְכֻסָּה שְׁבַת יִצְאָה, שְׁבַת נְכֻסָּה שְׁבַת יִצְאָה" כִּכָּה חֲמִשִּׁים וְשֵׁתִים פְּעָמִים כְּנִגַּד שְׁבַתוֹת בְּשִׁנָּה, וְהַמְשִׁיךְ עוֹד 12 סְטִירוֹת כְּנִגַּד רִאשֵׁי חֲדָשִׁים, וּמִשָּׁם עָבַר לְחֲגִים: "רִאשׁ הַשָּׁנָה, עֲשֵׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, יוֹם כְּפוּר, סְכוּת, עוֹד שְׁשֶׁה יְמִים שֶׁל חַל הַמוֹעֵד סְכוּת, שְׁמִינֵי עֲצֵרֶת, שְׁמוֹנֶת יְמֵי חֲנֻכָּה, ט"ו בְּשִׁבְט, פּוּרִים, פּוּרִים דְּמִקְפִּין, פֶּסַח וְעוֹד חֲמִשָּׁה יְמֵי חַל הַמוֹעֵד וְשִׁבְעֵי שֶׁל פֶּסַח, אֲרַבְעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי סְפִירַת הָעֶמֶר, וְכֵן הַלָּאָה. בְּסִיּוּם הָעֲרַבִי כְּלוּ הִיָּה "מִכְּפָה רִגְל וְעַד רִאשׁ אֵין בּוֹ מֵתָם פֶּצַע וְחַבּוּרָה וּמְכָה טְרִיָּה" (יִשְׁעִיָּהוּ א, 1). הוּא בְּקִשִּׁי הִיָּה יְכוּל לְדַבֵּר, אֲבָל נִסָּה לְהַצִּיל אֶת כְּבוֹדוֹ וְאֶת כְּבוֹד הָאָמָה הָעֲרַבִית, וְאָמַר לַיְהוּדִי: "בְּחֲגִים נִצַּחַת אוֹתִי, אֲבָל לָנוּ יֵשׁ יוֹתֵר שְׁיִיחִים - רַבָּנִים מִכֶּם, אֲנִי מִתְעַרֵּב אֲתָךְ עַל כָּל שְׁיִיחַ שְׁלָנוּ אֲנִי אוֹצִיא לָךְ שְׁעָרָה מִהַזְּקָן, וְעַל כָּל שְׁיִיחַ - רַב שְׁלָכֶם הַיְהוּדִים אֲתָה תּוֹצִיא לִי. הַיְהוּדִי חִיָּךְ וְהִסְכִּים...



## פְּרִשְׁת בֵּא

המוסלמי התחיל לתלש כמה עשרות שערות מהזקן ועצר. כשסיים - אמר לו היהודי: עכשו תורי, הוא תלש לו שערה אחת ואמר לו: "זה כנגד רבי עקיבא", ושוב משך לו את כל הזקן שלו בבת אחת ואמר לו: "אלה כנגד עשרים וארבעה אלה תלמידים..."



### למה יש הרבה רבנים?

אז גם רבנים יש לנו הרבה.

וגם זה מאותה סבה, שפכל שיהיו רבנים שילמדו אותנו תורה, ואיך לקיים את המצוות, ככה נזכה לקיים אותן ולשנות את הפנימיות שלנו להיות טובים יותר.



### למה מביאים קרבנות?

להשלמת הענין נוסף שעל הרעיון הזה ספר החנוכה חוזר על זה שוב (במצוה זה) כשמבאר את תכלית מעשה הקרבנות, ובמיוחד בענין קרבן חטאת, 'שהאדם החוטא אם יגיד רק סליחה בינו ולפני חטאתי לא אוסיף עוד, לא יעורר לו את הלב מספיק, אבל בעשותו מעשה גדול על דבר חטאו, שלוקח ממכלאות הצאן בהמה, וטורח להביאם אל בית המקדש אל הכהן, ועושה ככל מעשה הכתוב בקרבן חטאת, מתוך כל המעשה הגדול שהוא יקבע בנפשו רע החטא וימנע ממנו פעם אחרת'.



### איך להיות זריז?

גם רבנו משה חיים לוצאטו זצ"ל בספרו הקדוש והנפלא מסלת ישרים בבאור חלקי הזריזות (בסוף פרק ז), מדבר על אנשים שקשה להם להיות זריזים, הם בקשי זזים, איך הם הפכו להיות זריזים בעבודת השם ובעסק המצוות? עליהם הוא כותב: 'והאדם אשר אין החמדה הזאת לוהטת בו כראוי' - אין לו חמדה לחטף ולהספיק עוד ועוד מצוות, יש לו זמן... 'עצה טובה היא לו שיזדרז ברצונו כדי שימשך מזה שתולד בו החמדה בטבע, כי התנועה החיצונית מעוררת את הפנימית' - אפלו אם אתה אטי במחשבה שלך, בהרגלים שלך, הפתרון לצאת מהאטיות והעצלנות הזו הוא על ידי פעולות חיצוניות שיעוררו את הפנימיות. ועל

## לְמָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת

יְדִי זֶה הָאָדָם יִגִיעַ לְתַקוּן מִדַּת הָעֲצָלוּת, וַיִּהְיֶה לְהִיּוֹת זָרִיז בְּכָל מַעֲשָׂיו כְּדָרְכָם שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁכָּל מְלֹאכְתָּם וּמַעֲשֵׂיהֶם בְּזָרִיזוּת וּבְמַהֲרָה (מְדַרְשׁ רַבָּה פְּרָשַׁת נִשְׂא פְּרָשָׁה י סִימָן ה).



## פְּרִשְׁת בְּשֵׁלַח

# פְּרִשְׁת בְּשֵׁלַח

לְמַה יֵשׁ נִסְיוֹנוֹת

### מִדָּה כְּנָגֵד מִדָּה

בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ אֲנַחְנוּ לּוֹמְדִים שְׁעַם יִשְׂרָאֵל סוּף סוּף יּוֹצְאִים מִמִּצְרַיִם לְאַחַר מֵאֵתִים וְעֶשְׂרֵת שָׁנוֹת שְׁעָבוֹד, אַחֲרֵי שִׁפְרָעָה מִקְבֵּל עֶשֶׂר מְכוֹת וְהִקְבִּי"ה מֵרָאָה אֶת יָדוֹ הַגְּדוּלָּה, הַמִּצְרַיִם רוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם, וְהִקְבִּי"ה יִשְׁתַּבַּח שָׁמוֹ לְעַד מְעַנִּישׁ אֶת הַמִּצְרַיִם בְּעֲנֻשִׁים מִיַּחַדִּים, "כִּי בִדְבַר אֲשֶׁר זָדוּ עָלֵיהֶם" (שְׁמוֹת יח, יא), הֵם הָיוּ זוֹרְקִים אֶת הַתִּיבּוֹנוֹת בַּיָּם סוּף, וּבְאוֹתוֹ יָם הֵם טָבְעוּ (עֵינִי מִדְּרַשׁ תַּנְחוּמָא בּוֹבֵר פְּרִשְׁת יִתְרוֹ סִימָן ה).



### יְרִידַת הַמָּן בַּמִּדְבָּר

אַחֲרֵי שְׁעַם יִשְׂרָאֵל נִצַּל הֵם אָמְרוּ אֶת שִׁירַת הַיָּם - "אֲזוּ יִשִּׁיר מִלְּשָׁה" (שְׁמוֹת טו, א), הֵם בָּאִים וּמִקְבָּלִים אֲכָל מִן הַשָּׁמַיִם, הַנִּקְרָא מָן. הַיּוֹם נִדְבַר עַל הַמָּן. עַם יִשְׂרָאֵל מִתְלוֹנְנִים "מִי יִתֵּן מוֹתָנוּ בְּיַד ה' בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם בְּשִׁבְתָּנוּ עַל סִיר הַבֶּשֶׂר בְּאֲכַלְנוּ לֶחֶם לְשִׁבְעַ", עֲכָשׁוּ אֵינִי לָנוּ מַה לֶּאֱכֹל וְכוּ', מִתְלוֹנְנִים, אוֹמֵר לָהֶם הִקְבִּי"ה "הַנְּנִי מִמַּטִּיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם וְיֵצֵא הָעָם וְלָקְטוּ דָּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ" (שְׁמוֹת טז, ד), הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לָעָם יִשְׂרָאֵל, אֵינִי בְעֵינָהּ, אֲנִי אָבִיא לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. אֲגַב, זֶה גַם הָאֲכָל שֶׁאֲכַל מִשָּׁה כְּשֶׁעָלָה אֶרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לַשָּׁמַיִם, שְׁנֹאֲמַר "לֶחֶם אֲבִירִים אֲכַל אִישׁ" (תְּהִלִּים עה, כה). וְעֵינִי בְיוֹמָא דְף עַה עֲמוֹד ב), וְהַמָּן הַזֶּה הִיָּה מִיַּחַד מְאֹד, טַעְמוֹ בּוֹ אֶת כָּל הַטַּעְמִים שֶׁבְעוֹלָם, וּמִסְפִּיק הִיָּה לְחֹשֶׁב כְּדִי לְטַעַם אֶת הַטַּעַם שֶׁרָצוּ (מִדְּרַשׁ רַבָּה וּלְגַא פְּרִשְׁת בְּשֵׁלַח פְּרִשָּׁה כּא סִימָן י). וּמוֹסִיף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאוֹמֵר: "לְמַעַן אֲנַסְנוּ הַיֵּלֶךְ בְּתוֹרַתִי אִם לֹא" (שְׁמוֹת טז, ד), אֲנִי אֶתֵּן לָהֶם מָן, אֲבָל אֲנַסָּה אוֹתָם. אֵיזָה נִסְיוֹן זֶה? גַם בְּפִרְשַׁת עֲקֵב מִשָּׁה רַבְּנוּ מִזְכִּיר לָהֶם וְאוֹמֵר לָהֶם: "הַמֵּאֲכִלְךָ מִן בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן עֲנִתְךָ וּלְמַעַן נִסְתָּךְ לְהִיטִבְךָ בְּאַחֲרִיתְךָ" (דְּבָרִים ח, טז), מַה הִיָּה הַנִּסְיוֹן, וְאִיךָ זֶה קָשׁוּר לְמָן?



## לְמָה יֵשׁ נִסְיוֹנוֹת

### הַחֲקִים בְּמֶן

וְעוֹד יֵשׁ לְשֵׁאל, הֲרֵי הָיוּ כַּמָּה כְּלָלִים בְּמֶן, בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי לְמִשְׁלַל לֹקֻטִּים כְּפוּל, כִּי בְשִׁבְתָּ לֹא יוֹצְאִים לְלֶקֶט, וְכַמְבֹּאֵר בְּפֶתוּב "וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יִבְיֵאוּ וְהָיָה מִשְׁנָה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם" (שְׁמוֹת טו, ה). עוֹד כְּלָל, לֹא מוֹתִירִים מִהֶמֶן עַד הַבֶּקֶר, לֹא מִשְׁאִירִים אֲכָל לְמַחֵר, מִי שֶׁמִּשְׁאִיר "וַיֵּרָם תּוֹלְעִים וַיִּבְאֵשׁ" (שְׁמוֹת טו, ו), אֲתָה חָיֵב לְגַמֵּר כָּל יוֹם אֶת מַכְסֵת הַמֶּן, אִין לְשֹׁמֵר בְּאִיזָה חֲשׁוֹבֹן בְּנֶק לְיִלְדִים בְּתַכְנִית חֶסֶד? לְמָה?

שֶׁאֵלָה נּוֹסֶפֶת, לְמָה הֶמֶן לֹא יֵרֵד מֵרֵאשׁ לְכָל הַחֹדֶשׁ? בֶּן אָדָם אוֹהֵב לְרִאוֹת שֶׁהוּא מְסֻדָּר הַחֹדֶשׁ וּמְקַבֵּל מִשְׁכָּרֵת וְהַכֵּל בְּסֻדְרֵי: מִדּוּעַ כָּל יוֹם מְחַדֵּשׁ הָיָה צְרִיף לְחִכּוֹת לְאַרְיוּחַת הַבֶּקֶר שֶׁתֵּרֵד מִהַשְּׁמַיִם, הֲרֵי אִם הֶמֶן הָיָה יוֹרֵד בְּתַחֲלַת הַחֹדֶשׁ לְכָל הַחֹדֶשׁ עַם יִשְׂרָאֵל הָיוּ יוֹתֵר רְגוּעִים!



### חֶסֶד נְעוּרִיף?

נִקְדָּה נּוֹסֶפֶת שֶׁצְרִיכָה הַבְּהָרָה הִיא בְּנִבּוּאָת יִרְמְיָה בְּתַקּוּפַת חֶרֶבֶן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הֶרֶאשׁוֹן, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַפְעֵל וְאוֹמֵר לְעַם יִשְׂרָאֵל: "זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵּת כְּלוּלֵתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי בְּמַדְבַּר בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה" (יִרְמְיָה ב, ב). עַל דוֹר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הֶרֶאשׁוֹן שֶׁשָּׁם עָבְדוּ עֲבוּדָה זָרָה, גָּלוּ עֲרִיּוֹת וְשִׁפְכוּ דָמִים, אוֹמֵר הַקַּב"ה, אֲנִי זוֹכֵר שֶׁהִלְכְּתֶם אַחֲרֵי בְּמַדְבַּר בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה, וְזוֹ הַזְּכוּת הַגְּדוּלָּה שֶׁבְּזָכוּתָהּ אֲנִי אֲגַאֵל אֶתְכֶם חֲזָרָה. מָה הַתְּהַלְּבוֹת? לְצֵאת מִהַשְּׁעֵבּוּד הַנּוֹרָא, מִהַפְּרָךְ הַזֶּה שֶׁהָיָה לָהֶם בְּמִצְרַיִם, עוֹד צְרִיף לְשִׁמּוֹחַ? הַקַּב"ה אוֹמֵר, אֲנִי זוֹכֵר שֶׁהִלְכְּתֶם אַחֲרֵי בְּמַדְבַּר. הֵם בְּרַחוּ מִהַמִּצְרַיִם שֶׁהָיוּ מַכִּים אוֹתָם (שְׁמוֹת ה, יד), וְהוֹרְגִים אֶת הַיִּלְדִים שֶׁלָּהֶם (מִדְרַשׁ רַבָּה וּלְנָא פְרִשְׁתָּ שְׁמוֹת פְּרִשָּׁה א סִימֵן לד), וּמִתְעַלְלִים בָּהֶם בְּכָל מִינֵי הַתְּעַלְלִיּוֹת (מִדְרַשׁ רַבָּה וּלְנָא פְרִשְׁתָּ שְׁמוֹת פְּרִשָּׁה א סִימֵן יא - יב), וְעַם כָּל זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַפְעֵל מֵהֶם: "זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ" - אִיזָה חֶסֶד זֶה, וְכִי עֲדִיף הָיָה לְהִשְׁאֵר בְּמִצְרַיִם?



### "לְמַעַן אֲנִסְבוּ"

שֶׁאֵלָה אַחֲרוֹנָה לְעַנְיָנֵנוּ, לְמָה בְּכָלֵל צְרִיף נִסְיוֹנוֹת בְּחַיִּים? פְּתָאוּם אֵלְקִים מְחַלֵּיט לְבַחֵן אֶת הָאָדָם בְּמַבְחָן פְּתַע. בְּשִׁבִיל מָה? לְמָה אֵי אֶפְשָׁר לְחַיּוֹת "עַל מִי מְנַחֹת" (תְּהִלִּים כג, ב), בְּלִי עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת, נִסְיוֹנוֹת וּקְשָׁיִים?

## פְּרִשְׁת בְּשֵׁלַח

וּבַאֲמַת רִשׁ"י (שְׁמוֹת פָּרָק טז פְּסוּק ד) מְפָרֵשׁ שֶׁהַכּוֹנֵה "לְמַעַן אֲנִסְנוּ הַיִּלָּךְ בְּתוֹרַתִּי" -  
אִם יִשְׁמְרוּ מִצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בּוֹ, שֶׁלֹּא יוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא יֵצְאוּ בְּשֶׁבֶת לְלִקְטָה. כְּלוּמַר  
זֶה הָיָה נִסְיוֹן סִפְצִיפִי בְּעִנְיַי הַמֶּן.



### הַבְּטָחוֹן בְּאַלְקִים

הַרְמַבְּזִין (שְׁמוֹת פָּרָק טז פְּסוּק ד) חוֹלֵק עַל רִשׁ"י וְאוֹמֵר: 'הַבְּאוּר הַנֶּכּוֹן בְּכַתוּבִים הוּא  
כְּמוֹ שֶׁאָמַר "הַמֵּאֲכִלֶךָ מִן בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן עֲנִתְךָ וְלַמַּעַן נִסְתְּךָ  
לְהִיטִבְךָ בְּאַחֲרִיתֶךָ" (דְּבָרִים ח, טז), כִּי נִסְיוֹן הוּא לָהֶם שֶׁלֹּא הָיָה בְּיָדָם מְזוֹן, וְלֹא יִרְאוּ  
לָהֶם עֲצָה בַּמִּדְבָּר רַק הַמֶּן שֶׁלֹּא יִדְעוּ מִתַּחֲלָה וְלֹא שִׁמְעוּ מֵאַבוֹתָם, וְיִוֹרֵד לָהֶם דְּבַר  
יוֹם בְּיוֹמוֹ וְיִרְעֵבוּ אֵלָיו, וְעַם כָּל זֶה שִׁמְעוּ לְלַכֵּת אַחֵר ה' 'לֹא מְקוּם לָחֶם'. כְּלוּמַר,  
שֶׁהַנִּסְיוֹן שֶׁהָיָה לָהֶם הוּא נִסְיוֹן גְּדוֹל וְקָשָׁה שֶׁאֵין לָהֶם אֲכָל תְּמִידִי, כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ  
עֲשָׂרוֹת יְלָדִים, כִּי כָּל אִשָּׁה בְּמִצְרַיִם יִלְדָה שִׁשָּׁה בְּכָרִס אַחַת (שְׁמוֹת רַבָּה וִילְנָא פְּרִשְׁת  
שְׁמוֹת פְּרָשָׁה א סִימָן ח), וְהֵם יוֹצְאִים בְּנִסְיוֹן הַקָּשָׁה הַזֶּה, שֶׁהוּא נִסְיוֹן קָשָׁה בְּיוֹתֵר שֶׁל  
רָעַב, כְּשֶׁהָאָדָם רָעַב כָּל מַחְשַׁבוֹתָיו זֶה רַק אֵיךְ לְהַשִּׁיג עוֹד אֲכָל. בְּשׂוֹאָה הָיָה הַרְבֵּה  
אֶסוּנוֹת, אֲבָל הַרְעֵב הִכָּה בָהֶם בְּצוּרָה הַקָּשָׁה בְּיוֹתֵר, הַנֶּאֱצִים יִמַּח שִׁמְם יִדְעוּ אֵת  
זֶה, וְלִכְן הַקְּצִיבוּ לְכָל אֶחָד מֵאֵה גֶרֶם לָחֶם בְּיוֹם וְכוּס מִיַּם עֲכוּרִים - 'הַמֶּרְק הַשְּׁחוּר',  
וְהַעֲבִידוּ אוֹתָם מִיַּנְיּוּם שֶׁמוֹנֵה עֲשָׂרָה שְׁעוֹת בְּיוֹם (עֵין בְּסֵפֶר בְּקִרְבֵי אֶקְדֵשׁ עֲמוּד 366  
וּבְסֵפֶר אֲמָרֵי יִצְיִי עֲמוּד תד). כָּל הַשְּׂאִיפָה שֶׁל אוֹתָם הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ כְּלוֹאִים בְּמַחֲנֵה הָיְתָה  
לְעוֹד פְּרוּר לָחֶם, לֹא חֲשָׁבוּ לְבָרַח, לֹא חֲשָׁבוּ עַל הַנִּקְמָה, לֹא חֲשָׁבוּ עַל מִשְׁפָּחָה,  
חֲשָׁבוּ עַל עוֹד לְחַמְנִיָּה, "טוֹבִים הָיוּ חֲלָלִי חָרַב מִחֲלָלֵי רָעַב" (אֵיכָה ד, ט), וְזֶה הָיָה  
הַנִּסְיוֹן הַקָּשָׁה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל - לְצִאת מִמִּצְרַיִם אֶל הַמִּדְבָּר הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא בְּלִי אֲכָל  
וּשְׂתֵי מִסְדָּרִים, וְלִבְטַח בְּהֵשֶׁם.



### הַנִּסְיוֹן הַקָּשָׁה

וּבְנִסְיוֹן הַקָּשָׁה הַזֶּה הֵעֵמִיד אוֹתָם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדִי יוֹם בְּיוֹמוֹ! אֵין כְּזֶה דְּבַר  
לְשִׁמּוֹר לְמַחֵר, קְבִלְתָּ אֵת מִנַּת הַיּוֹם, אִם תִּשְׁמַר לְמַחֵר אֶתְּךָ עוֹד תִּצְטָרֵךְ לְנִקּוֹת  
אֵת הָאֵהָל מִכָּל הַתּוֹלְעִים שִׁיזְחָלוּ לָךְ בְּאֵהָל מֵהַשְּׂאִרִיּוֹת שֶׁל הַמֶּן שֶׁל אֶתְמוֹל, וְלֹא  
קִצְצָת תּוֹלְעִים, אֲלֹא שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת שֶׁל תּוֹלְעִים (מְדַרֵּשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת בְּשֵׁלַח פְּרָשָׁה כה סִימָן  
י). הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵבִיא אוֹתָם לְמַצֵּב שֶׁל בְּטָחוֹן מְחֻלָּט, אֵין מִשְׁכַּת מֵרֹאשׁ לְכָל  
הַחֲדָשׁ, אֵין פֶּקֶ"מ - פֶּקֶדוֹן קָצֵר מוֹעֵד, אֵין תְּכַנִּית חֶסְכוֹן לְיְלָדִים, מֵה שֵׁיִשׁ לָךְ

## לְמַה יֵשׁ נִסְיוֹנוֹת

תֹּאכֵל, כִּי הִגְמַרְא (בְּסוּטָה דָּף מַח עֲמוּד ב) אֹמְרַת שְׂאָדָם שְׂיֵשׁ לוֹ מַה לְּאָכֵל הַיּוֹם וְדוֹאָג מַה יִּהְיֶה לִּי לְמַחַר הוּא קָטָן אֲמִנָּה... וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא "בוֹחֵן כְּלִיּוֹת וְלֵב" (יִרְמְיָהוּ יא, כ) נִסָּה בְּמִבְחָן אִישִׁי לְכָל אֶחָד הָאֵם תִּהְיֶה לוֹ 'שְׁלֹת נֶפֶשׁ הַבוֹטָח' (עֵין בְּסִפְר חוֹבוֹת הַלְבָבוֹת שַׁעַר ד - שַׁעַר הַבְּטָחוֹן פָּרָק ד), וְהוּא לֹא יִלְחָץ אוֹ יִדְאָג מִמָּה שְׂאוּלֵי מַחַר לֹא יִהְיֶה אֲכָל, אוֹ שְׂלֹא יִהְיֶה לוֹ מַה לְהִבְיֵא לִילְדִים. וְזוֹ הַכּוֹנֵה "הַיִּלְדָּה בְּתוֹרַתִּי אִם לֹא" - בְּתוֹרַת הַבְּטָחוֹן.

וְכֵן אֲנַחְנוּ רוֹאִים דְּבַר נִפְלָא, שְׂאָדָם שְׂיֵשׁ לוֹ בְּטָחוֹן עָלָיו נֹאֲמַר "הַיִּלְדָּה בְּתוֹרַתִּי" - כִּי אָדָם שְׂאִין לוֹ בְּטָחוֹן, לֹא יוּכַל כְּמַעַט לְשַׁמַּר תּוֹרָה וּמִצְוֹת, לְמַה לְשַׁמַּר שְׁבַת אִם הוּא יְכוּל לְהַרְוִיחַ פִּי כְּמָה וְכְמָה מִימּוֹת הַחֹל? לְמַה לְלַמֵּד תּוֹרָה, אִם מִמַּשׁ בְּזִמְנֵן הַזֶּה הוּא יְכוּל לַעֲשׂוֹת כֶּסֶף. וּבְכֻלָּל, בְּשֶׁר לֹא כָּשֵׁר עוֹלָה יוֹתֵר זוֹל, וְכֵן עַל זֶה הַדְּרָךְ. נִמְצָא שְׂמֵדַת הַבְּטָחוֹן הִיא הַיְסוּד לְכָל הַתּוֹרָה כְּלָה.



### הַפְּרָנְסָה מִתְעַכְבֵּת

גַּם בְּסִפְר חוֹבוֹת הַלְבָבוֹת (שַׁעַר הַבְּטָחוֹן פָּרָק ד עֲמוּד שֵׁלֵט - שֵׁם בְּהוֹצָאָת לֵב טוֹב) הוּא מְלַמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁהַנְּסִיּוֹן שֶׁל הַמֶּן שֶׁהִיָּה לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבָּר יְכוּל לְהַגִּיעַ גַּם אֵלֵינוּ, שְׂכַשְׂאָדָם נִמְצָא בְּשֵׁלֵב מְסִים בְּחַיִּים שֶׁפְּרָנְסוּ מִתְמַהֲמַת לְבוֹא אוֹ שֶׁהַפְּרָנְסָה שְׁלוֹ בָּאָה בְּצִמְצוּמֵם, וְהוּא עוֹמֵד בְּנְסִיּוֹן וּבוֹטָח בֵּה', הוּא יִקְבֵּל שְׂכָר עַל זֶה, כְּמוֹ שְׂאֹמַר הַבוֹרָא יִתְבַּרְךָ עַל אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיוּ בְּמַדְבָּר: "וַיִּצְאָ הָעָם וַלְקָטוּ דְבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסְנוּ הַיִּלְדָּה בְּתוֹרַתִּי אִם לֹא", וְעַל זֶה אָמַר יִרְמְיָה הַנְּבִיא: "הַיִּלְדָּה וְקִרְאָתָהּ בְּאֲזִנֵּי יְרוּשָׁלַיִם לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' וְכִרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵּת כְּלוּלֶיךָ לְכַתֵּב אַחֲרָי בְּמַדְבָּר בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה" (יִרְמְיָה ב, ב).

זוֹ הִיָּתָה הַהִתְפַּעְלוּת שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְטָחוּ בוֹ בְּנִקְדָּה הַכִּי רְגִישָׁה וְכוֹאֲבָת לְאָדָם - 'נִקְדַּת הַרְעֵב' - וְלֹא דְאָגוּ. וְזֶה מַה שְׂעַמְד לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּבֵית רֵאשׁוֹן, לְמִרּוֹת כָּל עוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁגָּרְמוּ לְחִרְבֵּן הַבֵּית (עֵין יוֹמָא דָּף ט עֲמוּד ב).



### חַיֵּי נִסְיוֹנוֹת

וּבְאֵמַת לְכָל נְסִיּוֹן שְׂמַגִּיעַ לְאָדָם יֵשׁ שְׁתֵּי סְבוֹת: הַסְבָּה הַרֵאשׁוֹנָה, מְלַמֵּד אוֹתָנוּ הַרְמַב"ם (מִוְרָה נְבוֹכִים חֵלֵק ג פָּרָק כד), 'שְׂתַכְלִית הַנְּסִיּוֹן הִיא לְלַמֵּד דְּעַת אֵת הָעָם כִּיצַד לְהַתְנַהֵג בּו' - הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּחַר בָּךְ שֶׁתִּהְיֶה 'הַמּוֹרָה' שֶׁל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וְעַכְשָׁו אֲתָה עַל הַבְּמָה, וְכָל פְּעֻלָּה שְׂתַעֲשֶׂה לּוֹמְדִים מִמֶּךָ.

## פְּרִשְׁת בְּשֵׁלַח

וְהַסְבֵּה הַשְּׂנִיָּה, מְלַמֵּד אוֹתָנוּ הַרְמֵב"ן (פְּרִשְׁת וַיֵּרָא פָּרָק כב פְּסוּק א), 'תַּכְלִית הַנְּסִיּוֹן, כְּאֲשֶׁר הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ בְּצַדִּיק שֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ וְחַפֵּץ לְהַצְדִּיקוֹ, יִצְוֶה אוֹתוֹ בְּנְסִיּוֹן, כְּדִי לְהַצְדִּיקוֹ וּלְהַגְדִּיל אֶת שְׂכָרוֹ, וְלֹא יִבְחַן אֶת הַרְשָׁעִים אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְרוּ. מִדְּבַרֵי הַרְמֵב"ן הִלְלוּ אֲנַחְנוּ לוֹמְדִים כִּמָּה וְכִמָּה דְּבָרִים:

הַדְּבַר הָרִאשׁוֹן - שֶׁהַנְּסִיּוֹן הוּא לְתוֹעֵלַת הַמְּנִסָּה, וְאִם תִּצְלִיחַ לַעֲמֹד בְּנֶה - תִּרְוִיחַ.

הַדְּבַר הַשְּׂנִי - אִם אַתָּה כֹּבֵר בְּנְסִיּוֹן, סִימֵן שֶׁאַתָּה לֹא רָשָׁע, 'אַל תְּהִי רָשָׁע בְּפָנַי עֲצֻמָּה' (אֲבוֹת פָּרָק ב מִשְׁנֵה ג), כִּי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מְנַסֶּה אֶת הַרְשָׁעִים.

וְהַדְּבַר הַשְּׁלִישִׁי - שֶׁהוּא הַדְּבַר הַחֲשׁוּב בְּיוֹתֵר - הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מְנַסֶּה אֶת הָאָדָם בְּנְסִיּוֹן שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ, וְאִם הַנְּסִיּוֹן הַזֶּה הִגִּיעַ אֵלַיךְ סִימֵן שֶׁאַתָּה יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ. הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ מֶה הַכּוּחוֹת שְׁלָךְ, וּבְדִיוֹק בְּמָה אַתָּה יָכוֹל לַעֲמֹד, וְהוּא פּוֹעֵל לְפִי הַכּוּחוֹת וְהִיכּוּלוֹת שְׁלָךְ.

זוֹ הַתְּשׁוּבָה לְכָל אוֹתָם אֵלֶּה שְׂאוּמְרִים שֶׁהֵם לֹא עוֹמְדִים בְּנְסִיּוֹנוֹת שֶׁהֵשֵׁם שׁוֹלַח לָהֶם. אִין כְּזֶה דְּבַר! הַנְּסִיּוֹן שֶׁאַתָּה מְקַבֵּל הוּא בְּדִיוֹק לְפִי כְּרִטִּים הַבְּקוֹר שְׁלָךְ, בְּדִיוֹק לְפִי הִיכְלַת שְׁלָךְ.



## הַצּוּאָה לְפָנַי הָרִצַח

אֶחָד מֵהַרְבֵּי שְׁנֵסָפּוּ בַשּׁוֹאָה הַנּוֹרָאָה הָיָה הַגָּאוֹן הִקְדוּשׁ רַבִּי יִצְחָק מִנְחֵם מְנַדֵּל דְּנִצְיָגֵר זצ"ל, 'הָאֲדָמוֹר' מְאַלְכֶסְנֵדֵר', הוּא חֲבֵר גַּם סֵפֶר 'עֲקֵדַת יִצְחָק'. וּמִכֵּיּוֹן שֶׁהִיָּתָה לוֹ צוּרָה שֶׁל יְהוּדֵי אֲמִתִּי עִם זְקֵן וּפְאוֹת, צוּרָה שֶׁל יְהוּדֵי קְדוּשׁ וַיֵּרָא שְׂמֵים, הַנְּאֲצִים יִמַּח שְׂמֵם עָשׂוּ עֲלָיו כְּתָבָה עִם הַתְּמוּנָה שְׁלוֹ, וְהִפִּיצוּ עָלָיו וְעַל כָּל הָעַם הַיְהוּדִי שְׂקָרִים.

הָיוּ לוֹ חֲמִשָּׁה עָשָׂר יְלָדִים, וְכִמְעַט כָּל יְלָדָיו נִרְצְחוּ בַשּׁוֹאָה, הוּא בְּעֲצֻמוֹ נִרְצַח עַל קְדוּשׁ הַשֵּׁם בְּמַחְנֵה טְרַבְּלִינְקָה.

לְפָנַי שֶׁהִכְנִיסוּ אֶת חֲסִידָיו לְתֵאֵי הַגְּזִים, נִגַּשׁ אֵלָיו אֶחָד הַחֲסִידִים וְאָמַר לוֹ: "רַבִּי, עוֹד מְעַט מִכְּנִיסִים אוֹתָנוּ לְתֵאֵי הַגְּזִים, תִּגִּיד לִי בְּבִקְשָׁה אֵיזָה חֲדוּשׁ", אָמַר לוֹ הַרְבִּי: "כְּתוּב בַּתְּהִלִּים (צב, ג) "לְהַגִּיד בְּבִקְרָה חֲסִידֶךָ וְאֲמוּנָתְךָ בְּלִילוֹת", מֶה זֶה "וְאֲמוּנָתְךָ בְּלִילוֹת", הַפְּסוּק הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר "וְאֲמוּנָתְנוּ בְּלִילוֹת", הָאֲמוּנָה הִיא שְׁלָנוּ גַּם בְּלִילוֹת - בְּמַצָּבִים הַקָּשִׁים, מֶה הַתְּכוּן דּוֹד הַמְּלָךְ בְּאֲמָרוֹ "וְאֲמוּנָתְךָ בְּלִילוֹת"?

## לְמַה יֵשׁ נִסְיוֹנוֹת

בִּינְתַיִם הַנְּאֻצִים מִתְחִילִים לִהְכַּנִּיס אֶת הָאֲנָשִׁים לִמְקַלְחוֹת הַמּוֹת', וְהַרְבֵּי מִמְשִׁיךְ בְּשִׁלּוֹה וְאוֹמֵר לְתַלְמִידוֹ: הַתְּשׁוּבָה הַיָּא שְׁכֵמוֹ שֶׁהָאָדָם מֵאֲמִין בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּכָּה גַם הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאֲמִין בְּאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַח לְעַמֵּד בְּנִסְיוֹנוֹת שְׁבָאִים עָלָיו, גַּם בְּמִצָּב שֶׁל לִילָה, חֹשֶׁךְ, וְלִמְרוֹת הַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בּוֹ עֹכְשׁוֹ בְּמִצָּב שֶׁל 'הִסְתַּר פְּנִים' - בּוֹרָא עוֹלָם מֵאֲמִין בְּנוֹ שֶׁנֶּעֱמַד בְּנִסְיוֹן הַזֶּה. וְעֹכְשׁוֹ נִתְּנָה לְנוּ מִן הַשָּׁמַיִם הַיְדוּמָנוֹת נִפְלְאָה לְמַסַּר אֶת נַפְשׁוֹ עַל קִדּוֹשׁ הַשֵּׁם בְּקִדְשָׁה וְטִהָרָה, וּבוֹרָא עוֹלָם מֵאֲמִין בְּנוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ נֶעֱמַד בְּזֶה בְּהַצְלָחָה וּבִגְבוּרָה! אֲזוּ בּוֹא נּוֹכִיחַ לוֹ...".

אלו היו מלותיו של האדמו"ר לפני שנדחה אל המות הקדוש שלו.

סוף דבר, אותו תלמיד נצל, והאדמו"ר עצמו נרצח שם, ואתו תלמיד ספר את החדוש של הרבי שהיה כעין צואתו האחרונה (עין ספר רועה נאמן מהדורה מרחבת צמוד תכו). צואה שעד היום מהדהדת, גם בחושך הפרטי שלך, לא משנה באיזה מצב נורא אתה נמצא, לא משנה מה עובר עליך, תזכר "ואמונתך בלילות", בורא עולם מאמין בך שתצליח, כי הוא נותן לך נסיון בדיוק לפי הכח שלך!



### נִסְיוֹנוֹת בְּחַיִּים

ובאמת 'כל עניני העולם בין לטוב בין לרע הם נסיונות לאדם, העני מצד אחד והעושר מצד אחד. השלילה מצד אחד והיסורין מצד אחד, עד שנמצאת המלחמה אליו פנים ואחור' (מסלת ישירים פרק א).

הקב"ה נותן נסיון לכל אחד ואחד, אחד יש לו נסיון הממון, אחד יש לו נסיון בשלום בית, אחד עם הילדים - או שיש לו ילדים והם רעים חלילה או שאין לו ילדים, האחד הנסיון שלו שהוא לא מוצא אשה להתחתן, והשני הנסיון שלו דווקא עם האשה שהוא מצא והתחתן. מספרים שאחד נכנס לבית משגעים לבקר אינה חבר שהתאשפז שם, והוא שומע שני אנשים צועקים שם של אשה, הוא שואל את הרופא: "מי זאת האשה הזו ששניהם צועקים את השם שלה?" ענה לו הרופא: "הראשון רצה להתחתן עם האשה הזו, והיא לא רצתה אותו, נשפר לו הלב והוא השתגע." "והשני?", "השני, התחתן אתה, והיא עשתה לו את המות עד שהשתגע..." לא סתם אמרו חז"ל (ערובין דף מא עמוד ב) שמִי שֵׁשׁ לוֹ אִשָּׁה רָעָה לֹא רוֹאֶה פְּנֵי גִיְהֵנָם, הוא כבר קבל את הגיהנם בעולם הזה. והאדם צריך לזכר שכל נסיון שמגיע אליו זה לטובתו. וכמו שאומר הרמב"ן 'כִּשְׁהַשֵּׁם יוֹדֵעַ בְּצַדִּיק שֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ וְחַפְץ לְהַצְדִּיקוֹ, יַצִּיחֵהוּ אוֹתוֹ בְּנִסְיוֹן'. אֲזוּ אִם יֵשׁ לְךָ נִסְיוֹן בְּשִׁמְרַת שְׁבֵת או



## פְּרִשְׁת בְּשֵׁלַח

שְׁמִירַת הַבְּרִית, שְׁמִירַת הָעֵינַיִם, לַמּוֹד תּוֹרָה, כֹּל נִסְיוֹן שֶׁהוּא - תִּדְע לָךְ: אֱלֻקִּים רוֹצֵה לְהַצְדִּיק אוֹתָךְ, אֱלֻקִּים רוֹצֵה לְהַשְׁפִּיעַ עָלֶיךָ שְׁפַע.

הִרְעִיזוּן הַזֶּה צָרִיךְ לְהִכְנִס לִלֵב שֶׁל כָּל אֶחָד וְאַחַת, תְּכַלִּית הַנִּסְיוֹן שֶׁל הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה הִיא בְּאִמוּנָה, הָאֵם אֵתָה דוֹאֵג אַחֲרֵי שֶׁנִּשְׁאָר לָךְ 'הִרְבָּה חֹדֵשׁ בְּסוֹף הַמִּשְׁכָּנִת', הָאֵם אֵתָה שׁוֹמֵר מִצְוֹת לְמִרוֹת שֶׁלִּפִּי מֵה שֶׁנִּרְאָה לָךְ "דֶּרֶךְ רְשָׁעִים צִלְחָה" (יִרְמִיָּהוּ, יב, א)?

וּלְצַעֲרָנוּ לֹא פַעַם אֲנַחְנוּ שׁוֹמְעִים עַל אֲנָשִׁים שֶׁגֹּרְמִים לְהַפְסֵקת יְלוּדָה בְּגִלְל שֶׁהֵם לֹא מוֹכְנִים לָזֶה מִבְּחִינָה תַקְצִיבִית, הֵם רוֹצְחִים אֶת הָעֶבֶר בְּגִלְל כֶּסֶף. 'הָעֵנִיּוֹת מַעֲבִירָה אֶת הָאָדָם עַל דַּעְתּוֹ וְעַל דַּעַת קוֹנּוֹ' (עֲרוּבִין דָּף מֵא עֲמוּד ב).



### נְסִיוֹנוֹת בְּלִמּוּד תּוֹרָה

אֶחָד הַנְּסִיוֹנוֹת הַקְּשִׁים בְּיוֹתֵר שֶׁהֵיִצֵּר הָרַע מִשְׁקִיעַ בּוֹ הִרְבָּה כַּחוֹת כְּדֵי לְהַפְרִיעַ לְאָדָם, הוּא בְּמִצְוֹת תְּלִמּוּד תּוֹרָה. מִצְוֹת תְּלִמּוּד תּוֹרָה מַעֲלָתָה גְדוֹלָה מְאֹד, וְאֶפְלוּ כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ אִינוּ שׁוֹה לְדַבֵּר אֶחָד שֶׁל תּוֹרָה, וְחַד אָמַר, אֶפְלוּ כָּל מִצְוֹתֶיהָ שֶׁל תּוֹרָה אֵינָן שׁוֹת לְדַבֵּר אֶחָד מִן הַתּוֹרָה, שֶׁקוֹלָה כִּנְגֵד כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה' (תְּלִמּוּד יְרוּשָׁלַיִם וּמִסְכַּת פָּאָה פָּרָק א הִלְכָה א), וְלִכֵּן הֵיִצֵּר הָרַע מִפְּרִיעַ לְאָדָם מְאֹד מְאֹד בְּה.

הִרְבָּה אֲנָשִׁים אוֹמְרִים: "אֵם תִּהְיֶה לִי פְרִנְסָה מְסֻדֶּרֶת וְאֲנִי אֲרוּיַח עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים דוֹלָר בְּחֹדֶשׁ, אֲז אֲנִי אוֹכֵל לְשִׁבְת וּלְלַמֵּד כָּל הַיּוֹם וְלַעֲסֵק בַּתּוֹרָה בְּנַחַת וּבְשִׁלוֹה", וְזוֹ טַעֲוֹת גְּדוֹלָה וְנוֹרָאָה, כִּי לֵיִצֵּר הָרַע יֵשׁ עֲצוֹת וְתַחֲבֻלוֹת אֵיךְ לְהַפְרִיעַ לָךְ לְלַמֵּד גַּם עִם דִּירָה, וְגַם עִם חֲשִׁבוֹן בִּנְק 'מְלֵא'.



### מֵאָה דוֹלָר לְשַׁעָה

וְאֶסְפֵּר שְׁנֵי סְפוּרִים שֶׁשְׁמַעְתִּי 'מְכֻלֵי רֵאשׁוֹן' - בְּעֲלֵי הַמַּעֲשָׂה:

סֵפֶר לִי יְהוּדֵי אֶחָד שֵׁישׁ לוֹ אוֹלָם שְׁמַחוֹת גְּדוֹל מְאֹד בְּאִזּוֹר נְתִיבָה, שֵׁישׁ לוֹ חֶבֶר עֲשִׂיר גְּדוֹל שֶׁהִתְחַזַּק וְאָמַר לוֹ: "תִּפְסִיק לְעַבֵּד, וְתִשָּׁב תְּלַמֵּד כָּל יוֹם, עַל כָּל שַׁעָה שֶׁל לַמּוֹד תּוֹרָה תִּקְבַּל מֵאָה דוֹלָר, תְּלַמֵּד כַּמָּה שְׁתִּרְצָה וְתִקְבַּל אֶת הַכֶּסֶף בְּהִתְאָם".

הָאֵם יֵשׁ מִישָׁהוּ שֶׁיִּכּוֹל לְסָרֵב לְהַצָּעָה כְּזוֹ?

## לְמָה יֵשׁ נִסְיוֹנוֹת

אָבֵל לִיצֵר הָרַע הֵיטָה תְּכֵנִית אַחֲרֵת לְהוֹצִיא אוֹתוֹ מֵהַלְמוּד, וְהוּא סֵפֶר לִי שְׂאֲחָרִי יוֹמִים שֶׁל לְמוּד הוּא הַפְּסִיק, וְלָמָּה? שִׁימוּ לֵב 'לְגֵאוֹנוֹת' שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע, וְתִשְׁמְעוּ אֶת הַסִּבָּה שֶׁהוּא אָמַר לִי: "הַרְגֵשְׁתִּי שְׂאֵנִי עוֹשֶׂה אֶת זֶה רַק בְּשִׁבִיל כֶּסֶף וְזֶה לֹא לְשֵׁם שְׁמַיִם, וְלָכֵן הַפְּסִיקְתִּי..."

תִּרְאוּ אִיךָ הַיֵּצֵר הָרַע הִצְלִיחַ 'לְסוֹבֵב' אוֹתוֹ, הָרִי כָּל הָעֲבוּדָה שֶׁלָּךְ גַּם לֹא לְשֵׁם שְׁמַיִם, מָה אֲכַפֵּת לָךְ לְהַרְוִיחַ כְּמוֹ בְּעֲבוּדָה שֶׁלָּךְ אִם לֹא יוֹתֵר, וְיַעַל הַדְּרָךְ לְזִכּוֹת בְּשִׁעוֹת שֶׁל לְמוּד תּוֹרָה, הָרִי 'לְעוֹלָם יַעֲסֹק אָדָם בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה, שְׁמַתוֹךְ שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה בָּא לְשִׁמָּה' (פְּסָחִים דָּף נ עמוד ב). וְהַיֵּצֵר הָרַע הִצְלִיחַ! הוּא חָזַר לְעַבֵּד בְּכָל כַּחוֹ עָרַב וּבִקֵּר וְצִהָרִים, וּבִקְשֵׁי נִשְׂאָר לוֹ זְמַן לְלַמֵּד.

וְהַיֵּצֵר הָרַע יוֹשֵׁב וְצוֹחֵק...



### שִׁבְעַת שָׁעוֹת וְשִׁבְעָה חֲדָרִים

סִפּוּר נוֹסֵף שֶׁשְׁמַעְתִּי מִבְּעַל הַמַּעֲשֶׂה, יְהוּדֵי אָמִיד מִירוּשָׁלַיִם שֶׁהִבִּת שְׁלוֹ הַתַּחְתָּנָה עַם בַּחוּר יְשִׁיבָה שֶׁלֹּא כָּל כֶּף יֵשֵׁב וְלַמֵּד. הַבַּחוּר הֵזָה הֵזָה קָצַת עוֹ פָּנִים, וְהוּא דָרַשׁ מִמֶּנּוּ דִּירָה...

אוֹתוֹ יְהוּדֵי אָמִיד אָמַר לוֹ: "אֲנִי מוֹכֵן לָתֵת לָךְ אֶת הַדִּירָה שְׁלִי בְּשִׁכּוֹנַת הַר נוֹף, דִּירָה שֶׁל שִׁבְעָה חֲדָרִים עִם כָּל הַשְּׂכָלוֹלִים וְהַלּוֹקְסוֹס, בְּתַנְאֵי אֶחָד, שֶׁבְּשִׁנָּה הִרְאִישׁוֹנָה אֶתָּה יוֹשֵׁב וְלַמֵּד כָּל יוֹם לְפָחוֹת שִׁבְעַת שָׁעוֹת, שִׁבְעָה חֲדָרִים כְּנֶגֶד שִׁבְעַת שָׁעוֹת..."

הַחֲתָן 'הַמְּפָאָר' לֹא הִסְכִּים...

הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁלוֹ לֹא נָתַן לוֹ לְהִסְכִּים. אֶפְלוּ שְׂאֵין הַגִּיּוֹן בְּנָה, הָרִי דִירָה כְּזוֹ גַּם אִם תַּעֲבֹד חֲמִשִּׁים שָׁנָה לֹא תִצְלִיחַ לְקַנּוֹת, מִבִּיאִים לָךְ אוֹתָהּ עַל 'מַגָּשׁ שֶׁל כֶּסֶף', רַק תִּשָּׁב וְתִלְמַד... אָבֵל הַיֵּצֵר הָרַע שְׂוִידֵעַ מֵהוּ הַכַּחַ הָעֲצוּם שֶׁל שִׁבְעַת שָׁעוֹת לְמוּד כָּל יוֹם, הוֹפֵךְ לוֹ אֶת הַדַּעַת וְאֶת הַהַגִּיּוֹן, הָעֵקֶר שֶׁלֹּא יִלְמַד תּוֹרָה.



### שִׁבְעָה שָׁמוֹת

לְמִרְוֹת הַהֲצָעָה הַמְּדַהֵימָה שֶׁהוּא הַצִּיעַ לְחַתְּנוֹ שֶׁל שִׁבְעַת שָׁעוֹת בְּשִׁבִיל שִׁבְעָה חֲדָרִים, הוּא שָׁכַח מִסֵּפֶר שִׁבְעַת אַחֵר, 'שִׁבְעָה שָׁמוֹת יֵשׁ לַיֵּצֵר הָרַע' (סֵפֶר דָּף נב עמוד

## פְּרִשְׁת בְּשֵׁלַח

א. למה יש לו שבועה שמות? כי כל פעם הוא מגיע עם תעודת זהות אחרת, כל פעם הוא מגיע עם פרצוף אחר, טענה חדשה. זה לא בדיוק אני זה שעד עכשו דבר אתה, יש יצר הרע של עני, ויש יצר הרע של עשר, לכן כל אדם עם כל הנסיונות והקשיים, מחיב בלמוד תורה, עני או עשיר, בריא או חולה, בעל יסורים או נשוי עם ילדים, כלם חייבים לעסוק בתורה (רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק א הלכה ח). כי אף פעם היצר הרע לא יניח לה לעסוק בתורה בלי נסיון שיפריע לה בלמוד התורה.



### יוסל'ה פיימר

לפני כמאתים שנה היה בעירת סלוצק שבבלרוס ילד שוכב ומפרע, קראו לו יוסל'ה. שמו המלא היה 'יוסף פיימר'. מרב שהוא היה מפרע אף הורה לא הסכים שהילד שלו יהיה חבר שלו, הוא התחבר עם ילדי הגוים והכלבים של העיירה. ההורים שלו התחננו אליו שילך לפחות לעבד, שיהיה סנדלר או חיט כמו אביו, אבל שום דבר לא ענין אותו, רק שטיות ותעלולים.

יום אחד הוא יושב על אחד העצים בעיר, והוא שומע אבא אחד שצועק על הבן שלו: "אתה לא תהיה כמו יוסל'ה, אוי ואבוי לה אם תהיה כמוהו", כשהוא שמע את זה נקרע לו הלב, 'מה אני כזה רע? אני הדגמא הכי רעה פה בסלוצק? הוא לא אמר לו אל תהיה רשע, הוא אמר לו אל תהיה יוסל'ה! אני הדגמא הכי גרועה?!'. הוא ירד מהעץ וחזר לביתו, ואמר להורים שלו: "אני הולך לשיבה!" הם חשבו שהוא הולך לעשות עוד שטות, "לאיזו שיבה?", "לולוויין!" כשאמא שלו שמעה את זה היא כמעט התעלפה...

וזאת עליכם לדעת, לשיבה בוולוויין, כדי להתקבל לשיבה, היו צריכים לדעת שני סדרים בעל פה. מה זה שני סדרים? סדר נשים וסדר גזיקין, זאת אומרת מסכתות, יבמות, כתבות, נדרים, גזיר, סוטה, גטין, קדושין - זה סדר נשים. ומסכתות בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא, סנהדרין, מכות, שבועות, עבודה זרה, הוריות. סך הכל כאלף ושלוש מאות דפי גמרא. את כל זה היו צריכים לדעת בעל פה. לומדים שם איך להיות גדול יותר. תחשבו מי היה ראש השיבה של תלמידים כאלה, זה היה רבי חיים מוולוויין.

ויוסל'ה אפלו לא יודע את אותיות הא' ב'...

"אם לא תביאו לי כסף לנסיעות אלה ברגלי", לא הייתה בררה להוריו, הם צידו אותו בצדה לדרך ושלחו אותו.

## לְמַה יֵשׁ נִסְיוֹנוֹת

הוא מגיע לַיְשִׁיבָה: "שְׁלוֹם, אֵיפֹה רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה?" מְכַנְּסִים אוֹתוֹ. רַבֵּי חַיִּים מוֹאֲלוּז'יִן, גְּדוֹל הַדוֹר, שׁוֹאֵל אוֹתוֹ בְּחִיבוֹת "מַה רְצוֹנְךָ", וְיוֹסֵל'ה מְסַפֵּר לוֹ שֶׁהוּא הַגִּיעַ מְסֻלּוֹצֵק וְכֹא לְלַמֵּד בַּיְשִׁיבָה. "עַל מָה אַתָּה יְכוֹל לְהִבְחֹן?" וְיוֹסֵל'ה עוֹנֶה: "אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ כְּלוּם, אֲכַל יֵשׁ לִי חֶשֶׁק גְּדוֹל מְאֹד לְלַמֵּד!". כְּשֶׁרֵאָה רַבֵּי חַיִּים אֶת עֵז רִחוּוֹ שֶׁל הַנְּעֵר הַסִּכִּים לְקַבֵּל אוֹתוֹ לַיְשִׁיבָה, וּבְקִשׁ מִכֶּמֶה בַּחוּרִים שֶׁיִּתְחִילוּ לְלַמֵּד אִתּוֹ. הֵם הִתְחִילוּ אִתּוֹ מִלְמוּד הָאוֹתִיּוֹת א' ב', נְקוּד, אַחֲרֵי זֶה חֲמֵשׁ עִם רֶש"י, קִצְת מִשְׁנֵיּוֹת, אַחֲרֵי זֶה גְמָרָא. לְמֵרוֹת כָּל הַקְּשָׁיִים הוּא הַשְׁקִיעַ אֶת כָּל כַּחוֹתָיו בְּלְמוּד הַתּוֹרָה וְלֹאט לֹאט הוּא הִתְחִיל לְרֵאוֹת בְּרָכָה בְּעַמְלוֹ, "נִצֵּר תֵּאֱנֶה יֹאכַל פְּרִיָּה" (מְשָׁלִי כו, יח), וְאַחֲרֵי חֲמֵשׁ שָׁנִים הוּא כָּבֵר הָיָה כְּאַחַד הַלּוֹמְדִים הַמְצִיגִים שֶׁבַּיְשִׁיבָה.

בְּכָל הַזְּמַן הַזֶּה הוּא לֹא חוֹזֵר לְבַקֵּר אֶת הַהוֹרִים, כָּל כְּלוֹ הָיָה נִתּוֹן בְּלְמוּד הַתּוֹרָה.



### הַמְּכַתְּבִים הַעֲצוּבִים

בְּאַחַד הַיָּמִים מִתְקַבֵּל מִכְּתָב בַּיְשִׁיבָה עֲבוּר יוֹסֵל'ה, הָאֲמָא כּוֹתֶבֶת לוֹ: "שְׁמַעְנוּ שְׂאֵתָה עוֹשָׂה חֵיל בַּיְשִׁיבָה, אֲכַל אֲבֵא שְׁלֶךְ כְּבָר מְזֻדְקוֹן, תַּחֲזוֹר הַבֵּיתָה, בּוֹא לְעוֹר לְאֲבֵא. הוּא נִכְנָס עִם הַמְּכַתְּבִים לְרֵאשׁ הַיְשִׁיבָה רַבֵּי חַיִּים מוֹוֹלוּז'יִן, וְשׁוֹאֵל: "מַה לְעִשׂוֹת?" וְרַבֵּי חַיִּים עוֹנֶה לוֹ: אִם תִּשְׁמַע לְעִצְתִּי, תִּשְׂאָר בַּיְשִׁיבָה!" וְהוּא נִשְׂאָר לְאַחַר שְׁנַתִּים הוּא מְקַבֵּל עוֹד מִכְּתָב מֵאֲמָא שְׁלוֹ: "יוֹסֵל'ה בְּנֵי הַיָּקָר, הֵיִתָּה שְׂרֵפָה בְּרַחוּב שְׁלָנוּ וְכָל הַחֲנִיּוֹת נִשְׂרָפוּ, וְגַם הַחֲנוּת שְׁלֵךְ אֲבֵא, בְּבִקְשָׁה תְּבוֹא לְעוֹר לְנוּ". הַרְצוֹן לְרוּץ לְבֵית הוֹרָיו בְּעַר בְּעִצְמוֹתָיו, וְהוּא נִכְנָס לְבִקְשׁ רְשׁוֹת מֵרֵאשׁ הַיְשִׁיבָה לְעוֹב אֶת הַיְשִׁיבָה. כְּשֶׁהִרְאָה לוֹ אֶת הַמְּכַתְּבִים, רַבֵּי חַיִּים עֲנָה לוֹ שׁוֹב וְאָמַר לוֹ: "תִּשְׁמַע לְעִצְתִּי, תִּשְׂאָר בַּיְשִׁיבָה, אֲדַאֵג שְׂאֲנִשִּׁי הָעִיר וְהַחֲסֵד יַעֲזְרוּ לְמִשְׁפַּחָה שְׁלֶךְ". וְיוֹסֵל'ה נִשְׂאָר. עוֹבְרוֹת שְׁנַתִּים נוֹסְפוֹת וְהוּא מְקַבֵּל עוֹד מִכְּתָב מֵאֲמוֹ: "אֲבֵא נְפֹטֵר, בְּבִקְשָׁה תַּחֲזוֹר הַבֵּיתָה". וְשׁוֹב הוּא נִכְנָס אֶל הַקֶּדֶשׁ פְּנִימָה לְמוֹרוֹ וְרַבּוֹ רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה רַבֵּי חַיִּים, שְׁפוֹסֵק אֶת פְּסָקוֹ: "אִם תִּשְׁמַע לְעִצְתִּי, תִּשָּׁב שְׁבָעָה בַּיְשִׁיבָה, וְתִמְשִׁיךְ לְלַמֵּד, אֲדַאֵג שִׁיעֲזְרוּ לְמִשְׁפַּחָה שְׁלֶךְ".

וְיוֹסֵל'ה מְמַשִּׁיךְ לְעַמֵּל בַּתּוֹרָה בְּכָל כַּחוֹתָיו שָׁנָה וְעוֹד שָׁנָה.

לְיָמִים הַגִּיעוּ פְּרָנְסֵי הָעִיר סְלוּצֵק, לַיְשִׁיבַת וּוֹלוּז'יִן לְחַפֵּשׁ רַב שִׁימְלָא אֶת מְקוֹמוֹ שֶׁל רַב הָעִיר שְׁנַפְטֵר. נִכְנָסוּ לְרֵאשׁ הַיְשִׁיבָה הַיְשִׁישׁ רַבֵּי חַיִּים מוֹוֹלוּז'יִן, וְכִשְׁשָׁמַע אֶת בְּקִשְׁתָּם הוּא אָמַר: "יֵשׁ לִי מִיִּשְׁהוּ בְּדִיוֹק בְּשִׁבְלֵכֶם", הוּא שְׁלַח לְקֵרָא לוֹ, וְכִשְׁהִתְלַמֵּד נִכְנָס לְחֹדֶר, רַבֵּי חַיִּים, רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה וְגְדוֹל הַדוֹר, נִעְצַמַּד לְכַבּוּדוֹ. מִיָּד

## פְּרִשְׁת בְּשֵׁלַח

כָּלֶם קָמוּ לְכַבּוּד הַתְּלִמִּיד הַצָּעִיר, וְרַבֵּי חַיִּים אָמַר לָהֶם: אַתֶּם זֹכְרִים לִפְנֵי הַרְבֵּה שָׁנִים שֶׁהָיָה נֶעַר שׁוֹבֵב בְּעֵינֵי שְׁלֹכֶם בְּשֵׁם יוֹסֵל'ה, שֶׁהָיָה הַדְּגֻמָּא הָרַעָה שֶׁל הָעִיר סְלוּצְקָ? זֶה הַתְּלִמִּיד הַנּוֹבְחָר! יָקוּם רַבֵּי יוֹסֵל'ה וַיְהִי רַב הָעִיר סְלוּצְקָ. הַפְּרָנְסִים שָׁמְחוּ וְהִתְרַגְּשׁוּ, וּמִיָּד הִגִּישׁוּ לוֹ אֶת כְּתָב הַמְּנוּי לְהִיּוֹת רַב הָעִיר וְאֵב בֵּית הַדִּין שֶׁל סְלוּצְקָ.

רַבֵּי חַיִּים הִנְרָגֵשׁ הוֹצִיא מִמַּגְרַת שְׁלַחְנוּ שְׁלֹשָׁה מְכַתְּבִים, וְהִגִּישׁ אוֹתָם לְרַבֵּי יוֹסֵל'ה, הֵם הָיוּ הַמְּכַתְּבִים שָׂאֵמוּ שֶׁל רַבֵּי יוֹסֵל'ה שֶׁלְּחָה לוֹ בְּבִקְשׁוֹתֶיהָ שֶׁיַּעֲזוֹב אֶת הַיִּשְׁבִּיבָה. אָמַר לוֹ רַבֵּי חַיִּים: בְּשִׁבִיל לְהוֹצִיא אוֹתָהּ מֵעוֹלָם הַתּוֹרָה, הַיִּצָּר הָרַע שָׁרַף עִיר שְׁלֹמָה, רַק כְּדֵי שֶׁתַּעֲזוֹב אֶת הַתּוֹרָה, אֲשַׁרְיָהּ שֶׁעַמְדָּת בְּנִסְיוֹן!" (סֵפֶר שְׂאֵל אַבִּיָּה וַיְגַדֵּךְ חֶלֶק אַ עֲמוּד קֶפֶז, וּבִסְפָר אַבִּי הַיִּשִּׁיבוֹת עֲמוּד 159, וּבִסְפָר הַמְתַּמִּידִים עֲמוּד 335).

לִיָּמִים הוֹצִיאוּ אֶת תְּשׁוּבוֹתַי בְּהִלְכָה לְאוֹר בְּחִבּוּר שְׁנִקְרָא 'שׁו"ת רַבְּנוּ יוֹסֵף מִסְלוּצְקָ'. כָּל תְּשׁוּבָה שָׁם נִכְתְּבָה בְּעֵמֶל תּוֹרָה עֲמֵק, וּבְשִׁבִירַת הַיִּצָּר הָאֵין סוֹפִית שֶׁהִיְתָה לְאוֹתוֹ גְּדוֹל זֵכֶר צְדִיק לְבָרְכָה.



## נְסִיווֹת שְׁפָאֵלָה

נְסִיווֹת כָּאֵלוֹ וְכַדוּמָה לְאֵלוֹ נִמְצְאִים אֲצֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, הַיִּצָּר הָרַע לֹא רוֹצֵה שֶׁתְּלַמַּד תּוֹרָה, הוּא יִתֵּן לָהּ לְהַרְוִיחַ כְּפוּל מִשְׁכָּרְתַּת הָעֵקֶר שֶׁתְּבַטֵּל אֶת הַשְּׁעוֹר הַקְּבוּעַ. אוֹ לְאָדָם שֶׁקָּצַת רְחוּק יוֹתֵר מִתּוֹרָה וּמִצוֹת הוּא יִגְרֵם לוֹ לְהַרְוִיחַ בְּשִׁבְתַּת פִּי 500% הָעֵקֶר שֶׁיַּחַלֵּל שִׁבְתַּת וַיִּרַד לַגִּיהֶנֶם. וּכְשֶׁמַּחֲלֵל שִׁבְתַּת בְּפִרְהֶסְיָא, נִדוּן לְעוֹלָם, אֲפֵלוֹ בְּשִׁבְתַּת (זֶהר הַקְּדוּשׁ פְּרִשְׁתַּת תְּרוּמָה דֶּף קנא עֲמוּד א, וּבִסְפָר רֵאשִׁית חֲכָמָה שְׁעַר הַיְרָאָה הוֹצֵאת אוֹר הַמוֹטָר עֲמוּד רג).

וְכָל אָדָם צָרִיךְ לְזַכֵּר שֶׁזֶה הַנִּסְיוֹן שֶׁמַּעֲמִידִים אוֹתוֹ מִשְׁמִים.

וּבְמִיָּחַד כְּמָה מְבַנֵּי הַתּוֹרָה שֶׁמִּתְנַסִּים בְּנִסְיוֹן הַדְּחַק בְּעֵינֵי פְּרָנְסָה, צָרִיכִים לְהִתְחַזֵּק בְּעֵינֵי אַמוּנָה וּבִטְחוֹן בְּבוֹרָא וְלִזְכֹּר - שֶׁלֹּא שׁוּה לְסַגֵּר אֶת הַסֵּפֶר שְׁנִיָּה אַחַת בְּשִׁבִיל לְהַבִּיא כֶּסֶף, "כָּל חִפְצֵיךָ לֹא יִשׁוּ בָה" (מִשְׁלֵי ג, טו), כָּל עֲשֵׂר הָעוֹלָם הַזֶּה לֹא שׁוּה לְמַלְּא אַחַת שֶׁל הַתּוֹרָה (עֵין מוֹעֵד קֶטֶן דֶּף ט עֲמוּד ב), וְלִמְרוֹת שֶׁהַיִּצָּר הָרַע לוֹחֵשׁ בְּאַזְנוֹ וְקוֹדֵחַ בְּמַחוּ: אַתָּה אֲבָרָךְ, מַה יֵּצֵא לָךְ מִזֶּה? אַתָּה בְּקָשִׁי מְקַבֵּל אִיזוֹ מְלָגָה קֶטְנָה, וְלִפְעָמִים גַּם אֲנָשִׁים לֹא כָּךְ מְעַרְיכִים אֶת לְמוּד הַתּוֹרָה, הוּא נוֹתֵן לוֹ ח"י שְׁקָלִים וּמְבַקֵּשׁ לְהִיּוֹת אִתּוֹ שְׁתָּף בַּתּוֹרָה - 'הֶסְכֶּם יִשְׁשָׁר וּזְבוּלוֹן', עֲדִיף שֶׁיִּתֵּן בְּמִקּוֹם ח"י שְׁקָלִים מ"ת (440) שְׁקָלִים, אוֹ גוּס"ס (129) שְׁקָלִים בְּגִימַטְרִיָּא זֶה

## לָמָּה יֵשׁ נִסְיוֹנוֹת

כָּבֵר יוֹתֵר טוֹב. אוֹ שְׂאָחָד תּוֹרֵם גִּ"ד שְׁקָלִים, לָמָּה גִ"ד? כִּי זֶה הַשֵּׁם שְׁלוֹ, חִבֵּל שְׁלֵא קָרְאוּ לוֹ אֶרְתַּחֲשֶׁסְתָּא (1370) אוֹ לַפְּחוֹת אַחְשׁוּרוֹשׁ (821)...



### יִשְׁשַׁכֵּר וְזוֹבּוֹלוֹן

וּבַמָּאָמֵר הַמְסַגֵּר, הַסֵּכֶם 'יִשְׁשַׁכֵּר וְזוֹבּוֹלוֹן' הָאֲמַתִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת שֶׁהַזּוֹבּוֹלוֹן יִתֵּן חֲצִי מִהַהֲכַנְסוֹת שְׁלוֹ לִישְׁשַׁכֵּר, אוֹ לַפְּחוֹת אֶת כָּל הַהוֹצָאוֹת שֶׁהִישְׁשַׁכֵּר צָרִיךְ כְּדֵי שִׁיּוּכַל לְשַׁבֵּת וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּלִי טְרִדָּה (שׁו"ת אַגְרוֹת מֹשֶׁה יוֹרֵה דַעַה חֶלֶק ד' סִימָן לו). לֹא יוֹצְאִים יְדֵי חוֹבָה בְּמֵאָה שְׁקָל אוֹ מֵאָה דוֹלָר.

וְכָל הַמְקָרִים הָאֵלֶּה הֵם נִסְיוֹנוֹת הַיֵּצֵר הַרָע לְהוֹצִיא אֶת לוֹמְדֵי הַתּוֹרָה מֵעוֹלָמָה שֶׁל תּוֹרָה. פְּתָאוּם הָאֲבָרָה מְקַבֵּל הַצָּעָה מִדְּהִימָה שֶׁל אִיזוֹ 'עֲבוּדָה תּוֹרְנִית' רַק יוֹם אֶחָד בְּשָׁבוֹעַ וְהַמְשַׁכֵּר מִדְּהִימָה. הוּא שְׂמַח וְחוֹשֵׁב שֶׁזֶּוֹ סִיעֵתָא דְשְׂמִיא, 'הִנֵּה עוֹזְרִים לִי מְשֻׁמִּים לְקִים אֶת הַתּוֹרָה מֵעֵשֶׂר' (עֵין אֲבוֹת ד', ט), אֲבָל לֹא! זֶה חֶלֶק מִהַנְּסִיוֹן שְׁלָךְ, "כִּי טוֹב יוֹם בַּחֲצִירָךְ מֵאֶלֶף" (תְּהִלִּים פד, יא) 'טוֹב יוֹם אֶחָד לְשַׁבֵּת בְּבֵית הַמְדַרְשׁ וְלָמוֹת, מֵאֶלֶף יָמִים בְּמָקוֹם אַחֵר' (רש"י שם).



### הַקְּלָלָה הַכִּי גְדוֹלָה

שְׂמַעֲתִי סְפוֹר מְדָהִים עַל הָרֵב יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל קִנְיִבְסְקִי וְצ"ל, הַמְכַנֶּה 'הַסְטִיפְלָר', אָבִיו שֶׁל הָרֵב חַיִּים קִנְיִבְסְקִי וְצ"ל, שֶׁהִנְהִיג בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שְׁלוֹ שְׁלֵא לְהַעֲלוֹת אֶף אֶחָד לַתּוֹרָה בְּפִרְשַׁת הַקְּלָלוֹת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שְׁלוֹ, חוּץ מִהַבְּעַל קוֹרָא (עֵין מִשְׁנֵה בְּרוּרָה סִימָן תכח סְעִיף קטן יז), כִּי הַבְּעַל קוֹרָא אֶת הַקְּלָלוֹת בְּלִשׁוֹן נוֹכַח כְּמוֹ שֶׁהֵן כְּתוּבוֹת בַּתּוֹרָה, וְיֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁאִם יַעֲלֶה מִיִּשְׁהוֹ לַתּוֹרָה זֶה יִרְאֶה כְּאִלוֹ הוּא מְדַבֵּר אֵלָיו.

בְּאַחַת הַשָּׁנִים אֶחָד הָאֲבָרְכִים שֶׁהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, רָצָה מְאֹד לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹ שָׁבוֹעַ וְלֹא נִשְׂאָרוּ עֲלִיּוֹת, הוּא הִגִּיעַ לְרֵב קִנְיִבְסְקִי לְבַקֵּשׁ רְשׁוֹת שִׁיִּסְכֵּים לוֹ לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה, כִּי הוּא לֹא חוֹשֵׁשׁ מִהַקְּלָלוֹת כְּדַעַת הַפּוֹסְקִים שְׁלֵא חֲשָׁשׁוּ לָזֶה. הָרֵב נִסָּה לְשַׁכְּנֵעַ אוֹתוֹ שְׁלֵא כְּדָאִי אֲבָל הוּא בְּשָׁלוֹ...

בְּסוּף הוּא עָלָה לַתּוֹרָה...

אַחֲרֵי שָׁנָה אוֹתוֹ אֲבָרָךְ קִבֵּל יִרְשָׁה גְדוֹלָה מְאֹד, וְנִהְיָה גְבִיר גְדוֹל, הוּא טָס לְאַמְרִיקָה, וְהִצְלִיחַ מְאֹד בְּעִסְקִים. הוּא כְּמוֹכֵן תָּרַם הִרְבֵּה מְאֹד לְמוֹסְדוֹת הַתּוֹרָה וְעָשָׂה חֵיל.

## פְּרִשְׁת בְּשֵׁלַח

אחרי כמה שנים הוא הגיע לבקר את הרב קניבסקי, וספר לרב קניבסקי את הסיעטא דשמיא שלו, והזכיר בחיוב את העבדה שהוא עלה בפְּרִשְׁת הקללות, והנה לא רק שהקללות לא הזיקו לו, אלא אדרבה, הן דוקא עזרו לו מאד בפרנסה...

הרב קניבסקי אמר לו: "בודאי שהזיקו לך! עזבת את הכולל! זו הקללה הכי גדולה. ידעתי שנה זיך לך, אבל לא ידעתי שעד כדי כן" (ספר מתיקות התורה חלק א עמוד קצח, וספר אהל אברהם עמוד קפד).



### מה רוצה היצר הרע?

לפני כמה שנה היה באמריקה יהודי צדיק ששמו הרב יעקב יוסף הרמן זצ"ל, יש ספר שהבית שלו כתבה עליו, שנקרא "הכל לאדון הכל". כנו אותו 'החפץ חיים של אמריקה', רב היום הוא היה יושב ולומד, וזמן קצר הוא היה יושב בחנות שלו ומנה התפרנס.

הגיעו ימים של מחסור, בקשי אנשים נכנסו לחנות שלו, והוא ממשיך בסדר היום הרגיל שלו, ולא מנסה לפרסם את החנות או למשך לקוחות.

יום אחד הוא יושב בבית המדרש ולומד את למודו הקבוע, פתאום הדלת נפתחת והבת שלו מגיעה בריצה: "אבא, אמא שלחה אותי לומר לך שהגיעו כמה סוחרים שרוצים לקנות את כל החנות, והם משלמים במזומן!!!"

למרות הדחק בפרנסה שהוא היה הוא אמר לבתו: "תלכי לאמא ותגידי לה שלא מפסיקים את הלמוד בשום אופן". בסוף היום, כשחזר לביתו הוא ראה את אשתו הרבנית הצדיקה קצת עצובה, הוא הבין את אשר על לבה והסביר לה: "את בטח חושבת שאם הייתי עושה את העסקה, אחר כך הייתי יכול לשבת וללמד כמה שנים ברוח, זה לא נכון!!! היצר הרע רצה לשבר לי את הקביעות, ואם עכשו הייתי נשבר מחר היה היצר מביא לי משהו אחר, כמו 'עברה גוררת עברה' (אבות פ"ק ד משנה ב), עד שהייתי יוצא לגמרי מהלמוד" (ספר הכל לאדון הכל עמוד 45).



### 'קבעת עתים לתורה?'

אדם שבאמת לא יכול לשבת וללמד מהבקר ועד הערב, בודאי שיכול לעבד ולדאג לבני ביתו, גם זו מצוה וחסד (עין כתבות דף נ עמוד א), אבל הוא חייב לקבע

## לְמַה יֵשׁ נִסְיוֹנוֹת

עֲתִים לַתּוֹרָה, עַל זֶה הוּא יִקְבַּל אֶת הָעֲנֵשׁ רֵאשׁוֹן (עֵין קְדוּשֵׁין דָּף מַ צְמוּד בַּ וּבְתוֹסְפוֹת דְּבוּר הַמִּתְחִיל אֵין), וְאֵת הַקְּבִיעוֹת הַזֵּו שֶׁל הַלְמוּד לֹא לְשִׁנוֹת, וְלֹא מִשְׁנָה מִה הַסֵּבָה.



### יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת

יֵשׁ הֶרְבֵּה בְּעֲלֵי בְּתִים שְׁלוּמֵדִים דָּף הַיּוֹמִי, וּמֶרֶץ הֶרֶב עוֹבְדֵיהָ יוֹסֵף יַצ"ל הִיָּה אוֹמֵר: "כְּשֶׁמִּתְחִילִים אֶת מִסְכַּת בְּרֻכּוֹת כֶּלֶם מִתְּלֵהֲבִים מִכִּיּוֹן שֶׁהִיא מִסְכַּת קֶלֶה, אֲבָל כְּשֶׁמִּגִּיעִים לְמִסְכַּת שַׁבָּת שְׁמִתְחִילָה בְּמִשְׁנָה "יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת" - כָּאֵן הֵם כְּבָר יוֹצֵאִים מִמִּסְכַּת שַׁבָּת, הַחֲמֹר נִהְיָה קִשָּׁה יוֹתֵר, שַׁבָּת וַיִּנְפֹּשׁ, הוֹלְכִים לְנוּחַ וּמִפְּסִיקִים לְלַמֵּד". וְזֶה אֶסוּר! הָאָדָם חַיֵּב לְקַבֵּעַ לוֹ שְׁעוֹר תּוֹרָה בְּכֹל יוֹם, בְּמִיָּחָד בְּלְמוּד הַהֲלָכָה שֶׁהוּא קוֹדֵם לְכֹל שְׂאָר עֲנִינֵי הַלְמוּד, אֲפִלּוּ לְדָף הַיּוֹמִי (שו"ת יְחִוָּה דְּעַת חֶלֶק וּ סִימָן נב), הַעֲקָר שֶׁהָאָדָם יֵדַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג כְּמוֹ יְהוּדִי, שֶׁלֹּא יִכְשַׁל בְּחֻלוּלֵי שַׁבָּת, שֶׁאִם הוּא לֹא יִלְמַד בְּוֵדָאֵי שֶׁהוּא יִכְשַׁל (עֵין מִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּהַקְדָּמָה לְחֶלֶק ג), וְאִם יֵשׁ לוֹ עוֹד זְמָן, אֲדַרְבֵּה שֶׁיִּלְמַד דָּף הַיּוֹמִי, חֵק לְיִשְׂרָאֵל וְכֹל מִה שֶׁהוּא רוֹצֵה.



### בְּרֻכָּה וְהַצְּלָחָה

אֲנִי מְבַרֵךְ מְקַרֵּב לְבִי אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, כָּל אֶחָד עִם הַנִּסְיוֹנוֹת שְׁלוֹ, כָּל אֶלּוּ שֶׁנִּמְצְאִים בְּמִצְבֵּי שֶׁל "תְּשֻׁת חֲשֹׁף וַיְהִי לְיִלְהָ" (תְּהִלִּים קד, כ) שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאָיֵר לָהֶם אֶת אִוְרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְשִׁיזְכְּרוּ שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחַכֵּה לְרֵאוֹת אוֹתָם עוֹמְדִים בְּנִסְיוֹנוֹת. תִּזְכְּרוּ תָּמִיד אֶת הַבְּאוּר שֶׁל הָאֲדָמוֹר מֵאֲלֶפְסֵנְדֵּר רְגָעִים אֶחָדִים לְפָנָי שֶׁהוּא נִשְׂרָף עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם: "וְאִמּוֹנְתָהּ בְּלִילוֹת" - אֱלֹקִים מְאֲמִין בָּכֶם שֶׁתִּצְלִיחוּ!





## פְּרִשֵׁת יִתְרוֹ

# פְּרִשֵׁת יִתְרוֹ

## גְּדֻלְתּוֹ שֶׁל גְּדוּל

### עֲצַת יִתְרוֹ

בְּפְרִשֵׁת הַשְּׂבוּעַ מִסֵּפֶר שֵׁיִתְרוֹ מְגִיעַ וְנִפְגָּשׁ עִם מֹשֶׁה רַבְּנוֹ, וּמִסִּפְרַת הַתּוֹרָה: "וַיֵּרָא חֹתֵן מֹשֶׁה אֶת כָּל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה לְעַם וַיֹּאמֶר מָה הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה לְעַם מַדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב לְבַדְּךָ וְכָל הָעָם נֹצֵב עָלֶיךָ מִן בִּקְרָעַד עָרֵב. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֹתְנּוֹ כִּי יָבֵא אֵלַי הָעָם לְדַרְשׁ אֱלֹהִים. כִּי יִהְיֶה לָהֶם דְּבָר בָּא אֵלַי וְשִׁפְטֹתַי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ וְהוֹדַעְתִּי אֶת חֻקֵי הָאֱלֹהִים וְאֶת תּוֹרֹתָיו. וַיֹּאמֶר חֹתֵן מֹשֶׁה אֵלָיו לֹא טוֹב הַדְּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה. נָבֵל תִּבְלַגְּם אַתָּה גַּם הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ כִּי כְבֹד מִמֶּךָ הַדְּבָר לֹא תוּכַל עֲשׂוֹהוּ לְבַדְּךָ" (שְׁמוֹת יח, יד - ט).

וּבִקְצָרָה - יִתְרוֹ אוֹמֵר לְמֹשֶׁה: אַתָּה לֹא תִסְתַּדֵּר עִם כָּל הָאֲנָשִׁים שֶׁבָּאִים אֵלֶיךָ, אַתָּה צְרִיךְ עֲזָרָה.

וְאִם נָשִׁים לֵב, יֵשׁ כָּאֵן הַדְּגִשָּׁה חוֹזֶרֶת שׁוֹב וְשׁוֹב, שֶׁהָעָם בָּא לְדַרְשׁ אֶת אֱלֹקִים, וְלִשְׁמַע אֶת חֻקֵי הָאֱלֹקִים. וְהִלָּא הַדְּבָרִים פְּשׁוּטִים שֶׁעַל חֻקֵי הָאֱלֹקִים בָּאוּ אֶל מֹשֶׁה, וְלָמָּה מְדַגֵּשׁ זֹאת הַכְּתוּב?

שְׁאֵלָה נּוֹסֶפֶת שֵׁישׁ לְשֵׁאל, הֲרֵי עַל עַם יִשְׂרָאֵל נֹאמֵר "רַק עִם חֻכָּם וְנִבּוֹן הַגּוֹי הַגְּדוּל הַזֶּה" (דְּבָרִים ד, ו), לָמָּה הֵם לֹא חֲשָׁבוּ לְבַד לְלַכֵּת לְשֵׁאל עוֹד גְּדוּלִים, הֲלֹא הֵיךְ אֶת אֶהְרֹן הַכֹּהֵן וּבְנָיו, וְאֶת נְשִׂאֵי הָעֵדָה שֶׁל כָּל שִׁבְט וְשִׁבְט, וְעוֹד הַרְבֵּה חֻכְמִים וְגִאוּנִים, לָמָּה הֵם בָּחֲרוּ לְלַכֵּת רַק לְמֹשֶׁה רַבְּנוֹ, וְלַעֲמֹד בְּשִׁבִיל זֶה "מִן הַבִּקְרָעַד עַד הָעָרֵב" (עֵין שְׁמוֹת יח, יד)?

מָה גַּם שֶׁהַעֲצָה שֶׁל יִתְרוֹ הִיא לֹא כְּזוֹ 'גִּאוּנִית', פְּשׁוּט לְקַחַת עֲזָרָה שֵׁישְׁאֵלוֹ עוֹד אֲנָשִׁים, מָה שֶׁמְקַבֵּל בְּכָל חֶצֶר רַבְּנִית, אוֹ אֶפְלוֹ לְהַבְדִּיל בְּכָל מִשְׁרָד מְמַשְׁלֵתִי, וְלָמָּה לֹא חֲשָׁבוּ עַל הַרְעִיּוֹן הַזֶּה עוֹד לְפָנַי שֶׁהִגִּיעַ יִתְרוֹ?

שְׁאֵלָה אַחֲרוֹנָה שֶׁשִּׁיכַת לְנוֹשֵׂא שְׁלֵנוֹ, חוֹ"ל הַחֲמִירוֹ מְאֹד בְּעֵנִין הַהֲלִיכָה לְדוֹן לְפִי דִינֵי הַגּוֹיִם, וְאָמְרוּ: 'כָּל הַדָּן בְּדִינֵי עֲכוּ"ם וּבְעִרְכָּאוֹת שֶׁלָּהֶן אֵף עַל פִּי שֶׁהָיוּ דִינֵיהֶם כְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל הֲרֵי זֶה רִשָּׁע וְכֹאֲלוֹ חֲרָף וְגִדְף וְהָרִים יָד בְּתוֹרַת מֹשֶׁה רַבְּנוֹ' (הַרְמַב"ם

## גְּדֻלַּתוֹ שֶׁל גְּדוּל

בהלכות סנהדרין פרק כו הלכה ז, והשאלה המתבקשת, למה לא לסמוך על 'כבוד השופט' שיכול לפסק לפי מה שנראה לו?



### מעלת הדינים

וכדי לענות על השאלות עלינו ללמד את מעלת הדינים שדינים בדיני התורה. התורה מצוה עלינו בפרשה הבאה "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (שמות כא, א) "לפניהם" - ולא לפני עובדי כוכבים (גטין דף פח עמוד ב), אם יש לה תביעה? קדם כל ללכת לבית הדין, אם הנתבע לא מענין לבוא אפשר לקבל אשור ללכת לדון בערכאות של גוים (שלקח ערוף חשן משפט סימן כו סעיף ב). כי הדין שואב את כח פסיקתו מהתורה שהיא הרצון האלקי, ולכן אמרו חז"ל (בשבת דף י עמוד א) שכל דין שדין דין אמת לאמתו נעשה שתף לקדוש ברוך הוא במעשה בראשית. מה זה 'דין אמת לאמתו'? (תוספות מסכת מגלה דף טו עמוד ב דבור המתחיל זה הדין) דין שאין בו אפלו אחוו אחד מהרצונות האישיים שלו, הוא לא נגוע, לא קרוב משפחה, ואין לו שום שיכות לנושא, אלא כל מגמתו לגלות את רצון השם בדין הזה. וזו הסבה שאוהב ושונא פסולים לדון (עין שלחן ערוף חשן משפט סימן לג סעיף א), כי ברגע שבדין מערכים רגשות אישיים זה כבר לא דבר השם.



### המחוקקים מדעתם

ולהבדיל מחקי הגוים, שישב לו מחוקק בריטי לפני מאה שנה, עשן סיגר קובני, סלסל בשפמו וחשב: 'נראה לי שחוק כזה יהיה חק טוב'. מי אמר? אולי החק הזה יפגע בצביר? או שישב לו איזה לורך אנגלי ואוכל קרואסון צרפתי, ומחליט לפסק כך וכך וכלם עונים אמן. למה שהמחשבות שלו וההגיגים שלו יחייבו את המין האנושי לפעל על פיהם? הרי אין אדם שלא טועה, ואפלו משה רבנו 'שבא לכלל כעס בא לכלל טעות' (ספרי במדבר פרשת מטות פסקא קנו), ולכן בכל חק כשהוא חק אנושי יש סכוי שהחק הזה הוא חק טעות שיכול לפגע ולהזיק, אבל בשעה שהחק הוא חק אלקי, אין אפשרות להתוכח, זה רצון ה' בין אם אתה מבין ובין אם לא.

וזו הסבה היחידה שצריך לקבל את מרות הדין, כיון שפסיקתו היא לא דעתו אלא דעת התורה העוברת במסורה איש מפי איש עד משה רבנו שגלה לנו את רצון השם בכל דבר וענין.

## פְּרִשְׁת יִתְרוֹ

כָּל אָדָם גָּדוֹל, בְּרָגַע שְׁחָלִילָה יִסְטָה מִדְּרָךְ הַתּוֹרָה - בְּאוֹתוֹ רָגַע הוּא כָּבֵד לֹא אָדָם גָּדוֹל. דִּין שְׁיִחְלִיט לְפָסֵק לְפִי מַה שֶּׁנִּרְאָה לוֹ וְלֹא כְּפִי שֶׁנִּפְסַק בְּשִׁלְחַן עֲרוּדָה, כָּל תּוֹרָתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ תִּפְסַק בְּאַחַת.



### ”עַם מְרֻדְכִי”

הַגָּאוֹן רַבִּי רְאוּבֵן כֶּץ זצ”ל שֶׁהֵיָה אֵב בֵּית דִּין פְּתַח תַּקְוָה (נִפְטָר י”ז בְּחֶשֶׁן ה’תשכ”ד), מֶרֶן הָרֵב עוֹבְדֵיָה יוֹסֵף זצ”ל בְּצַעֲרֵירוֹתוֹ יָשָׁב אֹתוֹ הֶרְכַּב בְּבֵית הַדִּין, הוּא נָתַן גַּם הַמְלָצָה חֲמָה לְסֹפֵר יָבִיעַ אִמֵּר שֶׁל מֶרֶן הָרֵב עוֹבְדֵיָה, מַה שְּׁמוּבָא בְּתַחֲלַת שׁו”ת יָבִיעַ אִמֵּר חֲלַק ב’. הוּא הֵיָה גָאוֹן גָּדוֹל וְכַתֵּב כְּמָה סִפְרִים, בִּינֵיהֶם סִפְרוּ דוּדָאֵי רְאוּבֵן עַל הַתּוֹרָה (הַדְּפָס בְּפִיטְרִיקוּב בְּשַׁנַּת תרפ”ח), וּבְפִרְשֵׁת וַיִּשְׁלַח (דף לא עמוד א) הִבִּיא מַה שְּׁשִׁמַּע מִפִּי מוֹרוֹ וְרַבּוֹ הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק מֶרֶן רַבִּי יִצְחָק בְּלֹר זצ”ל, תְּלִמִּיד רַבִּי יִשְׂרָאֵל מִסְלַבְט זצ”ל וּמְמַשִּׁיף דְרָכּוֹ, שֶׁהַעִיר לוֹ בְּיַלְדוּתוֹ עַל הַפְּסוּקִים שֶׁבְּמַגִּלַּת אֶסְתֵּר ”וְכָל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כְּרָעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהֵמָן כִּי כֵן צִוָּה לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמְרֻדְכִי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה”, וְכִשְׁסִפְרוּ לְהֵמָן שֶׁמְרֻדְכִי לֹא מִשְׁתַּחֲוֶה (עִין אֶסְתֵּר ג, ד) אֹמֵר הַכְּתוּב ”וַיִּבְזוּ בְּעֵינָיו לְשַׁלַּח יָד בְּמְרֻדְכִי לְבַדּוֹ כִּי הִגִּידוּ לוֹ אֶת עַם מְרֻדְכִי וַיִּבְקַשׁ הֵמָן לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מַלְכוּת אַחַשְׁוֵרוּשׁ עִם מְרֻדְכִי” (אֶסְתֵּר ג, ו). וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְשֶׁאֵל מַה הַשְׁיִכּוֹת בְּמֵאֵמֶר הַכְּתוּב ”וַיִּבְזוּ בְּעֵינָיו לְשַׁלַּח יָד בְּמְרֻדְכִי לְבַדּוֹ” לְהַמְשִׁיךְ הַכְּתוּב ”כִּי הִגִּידוּ לוֹ אֶת עַם מְרֻדְכִי”, שְׁמִשְׁמַע שְׁאֵלוֹ מְרֻדְכִי לֹא הֵיָה מַעַם יִשְׂרָאֵל לֹא הֵיָה מְבֻזָּה בְּעֵינָיו לְשַׁלַּח יָד בְּמְרֻדְכִי לְבַדּוֹ, הֲרִי אִם מְבֻזָּה בְּעֵינָיו לְהַרְגֵּ אָדָם יָחִיד מַה זֶה מִשְׁנָה מְאִיזָה עִם הוּא? - כֶּךָ שְׁאֵל רַבִּי יִצְחָק בְּלֹאזֹר.



### גְּדֻלַּת הַתּוֹרָה

וּמְבַאֵר, שְׁכִינּוֹן שְׁתַּכְלִית הֵמָן הֵיָתָה שְׁכָלָם יַעֲשׂוּ אוֹתוֹ לְאִלוֹהַ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לוֹ (עִין בְּמַגִּלָּה דף יט עמוד א, וּבְסִנְהֶדְרִין דף סא עמוד ב. וְעִין עוֹד בְּסִפְרֵי תוֹרָה תְּמִימָה עַל מַגִּלַּת אֶסְתֵּר פָּרָק ג הַעֲרָה ד), בְּתַחֲלָה פָּנָה אֶל כְּהֵנִי הַדְּתוֹת שְׁכָכֵל אִמָּה וְלִשׁוֹן, כִּי יָדַע שֶׁבְּשַׁעֲרָה שְׁיִאֲמִינוּ בּוֹ כְּהֵנִי הַדְּתוֹת שׁוֹב כָּל הַמּוֹן הָעָם יִלְכוּ אַחֲרֵיהֶם כְּסִמִּים בְּאַרְבָּה. וְכֹאֲשֶׁר בָּא לְעַם יִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן הַתַּחֲלִיל עִם מְרֻדְכִי שֶׁהֵיָה רֹאשׁ לְכָל הַחֲכָמִים (עִין מַגִּלָּה דף י עמוד ב) וּמִיּוֹשְׁבֵי הַסִּנְהֶדְרִין (מַגִּלָּה דף יג עמוד ב) לְכַפּוֹתוֹ שֶׁיִּכְרַע לְפָנָיו, וְכִשְׁסֹרֵב רָצָה לְכַפּוֹתוֹ לְבַדּוֹ עַד שֶׁיִּכְרַע לְפָנָיו. אֲבָל אִמְרוּ לוֹ שְׂגַם אִם יִכֶּף אֶת מְרֻדְכִי וַיִּקְבֵּל דָּתוֹ, לֹא יוֹעִיל מְאוּמָה

## גְּדֻלַּתוֹ שֶׁל גְּדוּל

אֶצֶל הַהֶמּוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל, 'כִּי לֹא יִהְיֶה שָׂרֵבֵן שֶׁל כָּל בְּנֵי הַגּוֹלָה כְּדִגְמַת רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֵר זְכָר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרָכָה בְּשַׁעֲתוֹ אוֹ הַגָּאוֹן הַחֲסִיד מוֹיְלָנָא זְכָר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרָכָה יֹאמֵר שְׂמַתָּר לְאֹכֵל בָּשָׂר וְלִשְׂתוֹת יַיִן בְּשָׁבוּעַ שְׁחָל בּוֹ תִשְׁעָה בָּאֵב שֶׁהוּא אֲסוּר דְּרַבְּנָן (עֵין שְׁלֹחַן עָרוֹף אֶרֶח חַיִּים סִימָן תַּקנ"א סְעִיף ט) אוֹ אֶפְלוּ מֵרֵאשׁ חֲדָשׁ מִנַּחֵם אֵב (שָׁם), לֹא יִקַּל הַדִּין אֶצֶל עַם יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא יֹאמְרוּ שֶׁהַגָּאוֹן חָס וְשְׁלוֹם סָרַח, כִּי אֶצֶל עַם יִשְׂרָאֵל אֶפְלוּ אֲסוּרֵי דְרַבְּנָן וְכָל שְׂכָן דִּינֵי הַתּוֹרָה אֵי אֶפְשָׁר לְבֵית דִּין אַחֵר לְבַטְלוֹ (עֵין עֲרִיּוֹת פָּרָק א מִשְׁנֵה ה), וְהַדִּין חֲזָק יוֹתֵר מִגְּדוּל הַדּוֹר, כִּי הָאָמָה הַיִּשְׂרָאֵלִית לֹא תִשְׁמַע אֶפְלוּ לְמַנְהִיגֶיהָ לְבַטֵּל אֵיזָה דִּין אוֹ מִנְהַג יְהוּדִי, וְאֵינָם כְּשֶׂאֵר הָעַמִּים שֶׁנִּמְשָׁכִים אַחֲרֵי כַּהֲנִיגָתָם אֶפְלוּ לְבַטֵּל דָּתָם, וְכִשְׁשִׁמְעַת הֶמֶן אֶת טִבְעַת הַיְהוּדִים, שְׂאֵינָם נִמְשָׁכִים גַּם אַחֲרֵי גְדוּל הָאָמָה לְבַטֵּל דִּין אַחַד מִתּוֹרָתָם - "וַיִּכּוּ בְּעֵינָיו לְשַׁלַּח יָד בְּמַרְדְּכַי לְבַדּוֹ" שְׂמַרְדְּכַי יִכְרַע לוֹ וְיִשְׁתַּחֲוֶה, כִּי לֹא יוֹעִיל בְּזָה לְהַטּוֹת כָּל הָעַם "כִּי הִגִּידוּ לוֹ אֶת עַם מְרַדְּכִי" - שְׂלֵא יִשְׁמַעוּ גַם לְמַרְדְּכַי לְעַבֵּד עֲבוּדָה זָרָה, שֶׁהָרִי אָף אִם יֵאָנֵס אֶת מְרַדְּכַי וַיֵּאוֹת לוֹ, יֵאָבֵד אֲמוֹנָתוֹ אֶצֶל הַיְהוּדִים וְהֵם לֹא יִכְרַעוּ. וְכַדִּי לְהַשִּׁיג רְצוֹנוֹ בְּקִשׁ לְכַפּוֹת אֶת כָּל הָעַם, וְלָכֵן וַיִּבְקֹשׁ "לְהַשְׁמִיד לְהַרְגֹּ וְלֵאבֹד אֶת כָּל הַיְהוּדִים מִנְעַר וְעַד זְקוֹן" (אֶסְתֵּר ג, יג), וְהַדְּבָר נִכְבָּד לְמַבִּין וְדַבְרֵי פִי חָכָם חֲכָמָה' [וְעֵין עוֹד בְּמָה שֶׁכָּתַב בְּזָה בְּסִפֵּר עֲרַבֵי נַחַל פְּרֶשֶׁת וַיְחִי - דְּרוֹשׁ ב].

וְהַדְּבָרִים נוֹרְאִים וְנִפְלְאִים, עַד כַּמָּה הַתּוֹרָה גְּדוּלָּה מִכָּל גְּדוּל, שֶׁהַגְּדוּל בְּיוֹתֵר לֹא יִצְלִיחַ לְבַטֵּל אֶפְלוּ דִּין קָטָן בַּתּוֹרָה, אֲלֵא אֲדַרְבֵּה יִתְפַּשֵּׁט בְּטוֹל עָלָיו וַיִּפְרָסְמוּ עַם יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְרַעְוֵהוּ סָרְחוֹנוֹ (סִפֵּר כּוֹכְבֵי אוֹר לְרַבִּי יִצְחָק בְּלָאוֹר מֵאֵמֶר נֹא), וְאֵת הַסּוּד הִנָּה אֶפְלוּ הֶמֶן הִרְשַׁע יָדָע. וְכִיּוֹצֵא בְּזָה נֹאמֵר גַּם עַל שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ: 'אֵמֵר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאָבֵד שְׁלֵמָה וְאֵלֶּף כְּמוֹתוֹ וְלֹא תִעַקֵּר אוֹת אַחַת מִהַתּוֹרָה' (ירושלמי סְנֵהֲרִין פָּרָק ב הִלְכָה ו).



### הַרְמַבָּ"ם וְהַשִּׁיחַ

וּמִסְפָּר עַל שִׁיחַ עֲרַבֵי שְׂבָא לְאֲדוֹנָנוּ הַרְמַבָּ"ם לְעַרְעֵר עַל אַמְתוֹת וְדִיוֹק הַמְּסֻרֶת הַיְהוּדִית, וְשֶׁהִדָּת הַמְּסֻלְמִית יוֹתֵר מְדִיקָת. הַרְמַבָּ"ם הִצִּיעַ לוֹ לְעֲשׂוֹת נְסִיוֹן, "בְּיוֹם שֵׁשִׁי בְּדַרְשָׁה הַקְּבוּעָה תַתֵּן לִי לְדַרְשׁ בְּמִסְגֵּד בְּמִקְוֵמָה, הַמְּסֻלְמִים יִחְשְׁבוּ שְׂאֵנִי הַשִּׁיחַ הַחֲדָשׁ, וְתִרְאֶה מֵה יִקְרָה" הַשִּׁיחַ הַסִּפְּכִים, וּבְיוֹם שֵׁשִׁי הִגִּיעַ הַרְמַבָּ"ם לְדַרְשׁ אֶת הַדְּרָשָׁה הַשְּׁבוּעִית, הוּא דָרַשׁ לָהֶם הַפּוּרָה מִכָּל מָה שְׂאֵמֵר הַשִּׁיחַ בְּשָׁבוּעַ שְׁעָבֵר. כָּלֵם הַקְּשִׁיבוּ, סוּף סוּף 'שִׁיחַ' שְׂמַדְבֵּר יָפֵה לְעִנְיָן, דְּבָרִים נְעִימִים! בְּסִיּוֹם הַדְּרָשָׁה כָּלֵם מִחֲאוּ כְּפִים וּבָאוּ לְבַקֵּשׁ בְּרִכּוֹת.

## פְּרִשְׁת יִתְרוֹ

לאחר הַדְרָשָׁה אָמַר הַרְמְב"ם לְשִׁיחַ: "רְאִיתָ אֵיךְ כָּלֶם קִבְּלוּ אֶת כָּל מַה שְׁאַמְרְתִּי, אֶפְלוּ שְׁנֵה הַפּוֹף מִכָּל מַה שְׁאַתָּה דוֹרֵשׁ לָהֶם כְּבָר שְׁבוּעוֹת. מִחֵר בְּיוֹם שְׁבַת תָּבֵא לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְתִרְאֶה בְּעֵינֶיךָ אֶת אֲמִתּוֹת הַדֵּת הַיְהוּדִית". בְּשֶׁבַת הַרְמְב"ם הִגִּיעַ עִם הַשִּׁיחַ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְהַשִּׁיחַ מִחֶכֶה לְרֵאוֹת מַה יְהִיָּה.

כְּשֶׁהִגִּיעָה קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הַרְמְב"ם הִיָּה הַקּוֹרֵא בַתּוֹרָה, הַתְּחִיל הַרְמְב"ם לְקַרֵּא, וּבְכּוֹנֵה טֹעָה בַּהֲגִיַת הַמַּלִּים. מִיָּד כָּל בֵּית הַכְּנֶסֶת תָּקַן אוֹתוֹ, וְשׁוֹב הַרְמְב"ם קוֹרֵא וּמְדַלֵּג מִלָּה וְכָל בֵּית הַכְּנֶסֶת 'צוֹעֲקִים' אֶת הַתְּקוּן, וְכִכָּה עָשָׂה הַרְמְב"ם עוֹד כְּמַה 'טֹעִיּוֹת' כְּאֵלֶּה וְכָלֶם מִתְּקַנִּים אוֹתוֹ.

עַד שֶׁהִגְבֵּאֵי שָׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת נִגְשׁ אֶל הַרְמְב"ם וְאָמַר לוֹ: "אֲדוֹנָנוּ רַבְּנוּ מִשֶּׁה בֶן מִיָּמוֹן, אֶתָּה אוֹר לְעֵינֵינוּ אֲבָל זֶה לֹא הַשְּׁבוּעַ שְׁלָךְ, לָךְ תְּנוּחַ, יֵשׁ פֹּה מִיִּשְׁהוּ אַחַר שֶׁהִכִּין אֶת הַפְּרָשָׁה, הוּא יִקְרָא בְּמִקוּמָךְ. הַכְּבֵד וְשִׁב בְּמִקוּמָךְ, זֹו לֹא הַפְּרָשָׁה שְׁלָךְ, אוֹלֵי אֶתָּה טְרוּד עִם הַמְּלָךְ וְהַשָּׂרִים, אֲנַחְנוּ רוֹצִים לְשַׁמֵּעַ קְרִיאַת הַתּוֹרָה כְּלֵי טֹעִיּוֹת". בְּאוֹתוֹ רִגַע פָּנָה הַרְמְב"ם לְשִׁיחַ וְאָמַר לוֹ: אֶתָּה רוֹאֶה אֶת הַהֶבְדֵּל בֵּין הַמְּסֻלְמִים לְיְהוּדִים, הַיְהוּדִים שׁוֹמְרִים בְּאֲדִיקוֹת עַל כָּל מִלָּה, אוֹ הִגִּיעָה שְׁבִקְרִיאַת הַתּוֹרָה, וְאֶפְלוּ אִם הָרַב הַגָּדוֹל טוֹעָה, מִיָּד כָּלֶם מִתְּקַנִּים אוֹתוֹ, אֵי אֶפְשֶׁר לְשַׁנוֹת אֶת הַמְּסֻרַת גַּם אִם אֶתָּה הָרַב הַכִּי גָדוֹל. לְעֲמַת דֵּת הָאִסְלָאִם שְׁכָל מַה שְׁאַמְרְתִּי קִבְּלוּ הַמְּסֻלְמִים כִּי הַשִּׁיחַ לֹא טוֹעָה, וְאִם הוּא אָמַר זֶה נִכּוֹן...".



### גְּלוּי שְׁבַתָּאֵי צְבִי

הַדְרָךְ הַמְּפֻלָּאָה הַזֹּו שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל בְּדִבְקוֹת מְחֻלָּטַת בְּתוֹרַת אֲמַת, סִיְעָה לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּכָל תְּקוּפַת גְּלוּתָנוּ לְגִלוֹת מִי הֵם גְּדוּלֵי הַתּוֹרָה הָאֲמַתִּים, וּמִי הֵם כְּאֵלֶּה שְׁצָרֶיךָ לְהַתְּרַחַק מֵהֶם לְמִרוֹת גְּדוּלוֹתָם בַתּוֹרָה. כִּךָ גַּם מְשִׁיחַ הַשְּׁקָר שְׁבַתָּאֵי צְבִי הַתְּגֵלָה כְּשִׁרְאוּ אוֹתוֹ שׁוֹכֵב עַל גְּבוּ, דְּכָר שְׁנָאֶסֶר בְּשִׁלְחֹן עֲרוּךְ (אֲבָן הַעֲזוֹר סִימָן כִּג סְעִיף ג), וְהִבִּינוּ מִהַמְּעֻשָׂה הַקָּטָן הַזֶּה שֶׁהוּא לֹא מְשִׁיחַ, וְאֶפְלוּ לֹא 'חִמּוּרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ' (שְׁאֵל אֲבִיךָ וַיִּגְדֵּךְ חֶלֶק ג עֲמוּד קל"ז).



### הַדְּבִקוֹת בְּמִשָּׁה רַבְּנוּ

אַחֲרֵי כָּל הַהִקְדָּמָה הַזֹּו מְבֹאָרוֹת כָּל הַשְּׁאֵלוֹת שְׁשֻׁאֲלוּנוּ. עִם יִשְׂרָאֵל בְּחַר לְבֵא אֶל מִשָּׁה אִישׁ הָאֱלֻקִּים (דְּבָרִים לג, א) לְדַרְשׁ אֱלֻקִּים (שְׁמוֹת יח, טו) וְאֶת חֻקֵי הָאֱלֻקִּים

## גְּדֻלַּתוֹ שֶׁל גְּדוּל

(שם פסוק טז), ולכן הם לא הלכו לאף אדם אחר גדול ככל שיהיה, כי אצל משה רבנו היה מצטדק הדין לאמתו ודבר זה לא ימצא בזולתו' (אור החיים הקדוש שמות פרק יח פסוק ט), כי שכינה היתה מדברת מתוך גרונו של משה (עין בזה הקדוש פרשת פנחס דף רלב עמוד א, ובדברי רבנו בחיי במדבר פרשת מטות פרק לב פסוק כז, ובספר פרי צדיק לרבי צדוק הכהן מלובלין בפרשת יתרו אות ד ועוד), וזה היה חפצם של עם ישראל, לדעת את רצון השם בכל דבר, בלי שום שקולים אנושיים של גדול ככל שיהיה. ואת זה יתרו לא הבין, הוא היה רגיל מבית אבא' שמה שאומר 'כהן מדני' (עין שמות יח, א) או כל איש דת אחר, מיד מתקבלים דבריו כדבר האלקים, וכאן הוא רואה אצל עם ישראל שלא מוכנים לקבל על עצמם אף ורק את רצון השם ללא שום תוספת מחשבה של איש דת, ולכן הלכו למשה רבנו שכל דבריו היו על פי ה'.



### מֹשֶׁה וְדָבָר הָאֱלֹקִים

ובדרכנו יבאר המדרש המפלא (מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי פרק יח פסוק טו) "ויאמר משה לחתנו כי יבא אלי העם לדרש אלקים" - דבר זה שאל יהודה איש כפר עכו את רבן גמליאל, מה ראה משה לומר כן כי יבא אלי העם לדרש אלקים. אמר לו: ואם לאו מה יאמר, כי יבא אלי העם לדרש? כשאמר אלקים יפה אמר!

והדברים צריכים באור (עין בספר חומת אגף להגאון חיד"א פרשת יתרו אות ה מה שבאר בזה). ולדרכנו יבאר, יהודה איש כפר עכו שואל את רבן גמליאל: הרי משה רבנו הוא כבר אדם גדול, נביא שאין למעלה מנבואתו, והוא אביהן של כל הנביאים שקדמו לפניו והבאים אחריו, הכל הם למטה ממנו במעלה, והוא בחיר ה' מכל המין האנושי' (רמב"ם בפרוש המשניות מסכת סנהדרין פרק י משנה א), ועם ישראל כבר מאמינים בו (עין שמות יד, לא), למה בכל דבר הוא צריך לומר את דבר האלקים, מה, הוא לא יכול להחליט לבד? תגיד מה שגראה לך! על זה אמר לו רבן גמליאל: לא ולא, כל הגדלה של משה היא כשבאים אליו העם לדרש את אלקים, ולכן הוא לא אמר "כי יבא אלי העם לדרש" - העם לא היה בא אליו לשמע את הרעיונות או הדרשות שלו, אלא אף ורק "לדרש אלקים" - זו הגדלה של משה רבנו, ושל עם ישראל שתכליתם ומגמתם היתה אף ורק "לדרש אלקים".

וזו הגדלה של כל גדול אמתי, שכל דבר ששואלים אותו הוא אומר את דעת התורה, ולא את מה שגראה לו, מתאים לו, או נחמד לו לומר.

## פְּרִשְׁת יִתְרוֹ

וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁמֹשֶׁה רִבְּנוּ לֹא הֶעֱמִיד עוֹד עוֹזְרִים שֶׁיַּעֲזְרוּ לוֹ, שֶׁלֹּא רַק שֶׁהָעַם לֹא יִרְצֶה לְלַכֵּת אֵלֵיהֶם, אֲלָא גַם מִי אָמַר שֶׁהֵם יִהְיוּ מִסְפִּיק אֲמַתִּיִּים וְיֹאמְרוּ אַךְ וְרַק אֶת דְּבַר הַשֵּׁם בְּלִי לְעַרֵב אֶת מַה שֶׁנִּרְאֶה לָהֶם?

וְעַל זֶה אוֹמֵר לוֹ יִתְרוֹ שֶׁבְּכָל אַפֵּן יִקַּח עֲזָרָה, וּמַה עִם הַחֲשָׁשׁוֹת הַלְלוּ? לָזֶה יֵשׁ פְּתָרוֹן שְׂאוֹתֶם הָעוֹזְרִים רַק אֶת "כָּל הַדְּבָר הַקָּטָן יִשְׁפֹּטוּ הֵם" (שְׁמוֹת יח, כב), וְיִתְרוֹ שֶׁהִפִּיר אֶת הָאָגוּ הָאָנוּשִׁי, יִדַּע שֶׁהַחֲשָׁשׁ הַגָּדוֹל שֶׁהָאָדָם יֹאמַר אֶת דְּעַתּוֹ וּמַה שֶׁנִּרְאֶה לוֹ וְלֹא אֶת דְּבַר הַשֵּׁם זֶה דוֹקָא בְּדַבְרִים גְּדוֹלִים, שֶׁשֵּׁם הוּא יְכוֹל לְהִרְאוֹת אֶת כָּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ, אֲבָל בְּדַבְרִים קְטַנִּים וּפְשׁוּטִים אֵין שׁוּם גְּדֻלָּה לְהִרְאוֹת אֶת דְּעַתּוֹ, וְלָכֵן יֹאמַר אֶת רְצוֹן הַשֵּׁם לְלֹא פְחַל וְסָרְק.

וְלִזְוֹה הַסִּפִּים מֹשֶׁה רִבְּנוּ: "וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל חֲתָנוֹ וַיַּעַשׂ כֹּל אֲשֶׁר אָמַר" (שְׁמוֹת יח, כד). אֲלָא שֶׁכָּאֵן מֹשֶׁה רִבְּנוּ 'נִתְפָּס'...



### 'הַתְּפִיסָה' עַל מֹשֶׁה

וּמוֹבָא בְּמִדְרָשׁ (מְכִילְתָּא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי פָּרַק יח פְּסוּק כו) "וַיִּשְׁפֹּטוּ אֶת הָעָם בְּכָל יַעַת אֶת הַדְּבָר הַקָּשֶׁה יְבִיאֵן אֶל מֹשֶׁה" - 'אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, אַתָּה דֵּן אֶת הַקְּשִׁיּוֹת? הֲרִי בְּנוֹת צְלָפְחָד בָּאֵין לְשֹׂאֵל בְּדִין שֶׁאֲפִלוּ תִינּוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן מְשִׁיבִין עָלָיו וְאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מַה לְהַשִּׁיב, אֲלָא "וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי ה'" (בְּמִדְבָר כז, ה).

דוֹקָא בְּאוֹתָהּ הַנִּקְדָּה 'נִתְפָּס' הָעָנוּ מְכָל הָאָדָם מֹשֶׁה רִבְּנוּ (בְּמִדְבָר יב, ג), בְּמַה שֶׁהִיָּתָה מִשְׁמַעוֹת קָלָה שֶׁהוּא יְכוֹל לְעַנּוֹת עַל הַשְּׂאֵלוֹת הַקְּשׁוֹת יוֹתֵר מֵאַחֲרֵים, וְאוּלַי יִטְעַה הַטּוֹעָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּח עֲצָמִי וְשֹׂאֵין זֶה דְּבַר הַשֵּׁם אֲלָא דְּבַר מֹשֶׁה. וּכְדִי לְהוֹצִיא מִהַטְעוֹת הַזֶּה 'אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, הֲרִי בְּנוֹת צְלָפְחָד בָּאֵין לְשֹׂאֵל בְּדִין שֶׁאֲפִלוּ תִינּוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן מְשִׁיבִין עָלָיו וְאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מַה לְהַשִּׁיב' - אַחֲרֵי זֶה כָּלֶם יִדְעוּ שֶׁלֹּא מֹשֶׁה רִבְּנוּ דֵּן אֶת הַקְּשִׁיּוֹת, אֲלָא "הַכֹּל בְּיַד הַשֵּׁם וּמִיַּד הַשֵּׁם עָלָיו הַשְּׂפִיל" (עֵין דְּבַרֵי הַיָּמִים א, כח, יט).

זֶה הַכֹּלל בְּמַסְלָה הָעוֹלָה בֵּית אֵל לְעוֹלָמָה שֶׁל תוֹרָה, וּכְפִי שֶׁהִגְדִּירוּ חַז"ל וְאָמְרוּ כָּל הַמְתִּיָּהָר חֲכָמָתוֹ מְסַתְּלֶקֶת מִמֶּנּוּ (פְּסָחִים דף טו עמוד ב), הַתְּנַגְּאִיתִם? חֲשַׁבְתֶּם שֶׁיֵּשׁ לָכֶם חֲכָמָה מִשְׁלָכֶם, יֵשׁ לָכֶם מַה לֹּמַר בְּעַנְיָן, מִיַּד חֲכָמַת הַשֵּׁם מְסַתְּלֶקֶת וּמְשַׁמִּים אוֹמְרִים: "יְקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים וַיִּשְׁחָקוּ לִפְנֵינוּ" (שְׁמוּאֵל ב, ב, יד) נִרְאֶה אֶת חֲכָמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם....



## האם השם שונא את הרשעים

# פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים

— האם השם שונא —  
את הרשעים?

### מי רוצה להיות רשע?

”ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם” (שמות כא, א) כִּף פּוֹתַחַת פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים הַעוֹסֶקֶת בְּחֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים שֶׁל דִּינֵי הַתּוֹרָה. הַפְּרִשָּׁה הַזֹּאת בָּאָה לְלַמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁהַעוֹלָם אֵינוֹ הַפְּקָר, יֵשׁ בּוֹרָא עוֹלָם שְׂנוֹתֵן חֻקִּים וְאִתָּה צְרִיךְ לְבַצֵּעַ.

הַרְבֵּה פְּעָמִים שׁוֹמְעִים כָּל מִינֵי אַנְשִׁים שְׂאוֹהֲבִים לִזְמַר מִשְׁפָּטִים חֲסֵרֵי אַחֲרִיּוֹת, כְּמוֹ: ”הַשֵּׁם אוֹהֵב אֶת כָּלֶם, גַּם אֶת הַרְשָׁעִים!”, וּמָה שְׂאוֹמְרִים שְׂאֵמֵר רַבִּי שְׁלֵמָה מִקְרָלִין וְצ”ל: ”שֶׁהַלּוֹאֵי וְאוֹהֵב אֶת הַצְּדִיק שֶׁבְּצְדִיקִים כְּמוֹ שְׂאֵלְקִים אוֹהֵב אֶת הַרְשָׁע שֶׁבְּרְשָׁעִים” (סֵפֶר אוֹר וְרוּע - בֵּן זְכַאִי עֲמוּד 8), וְעוֹד הַרְבֵּה מִשְׁפָּטִים שֶׁפְּשוֹט עוֹשִׂים לָךְ חֶשֶׁק לְהִיּוֹת רְשָׁע...  
כִּי אִם אֵלְקִים כָּל כִּף אוֹהֵב אֶת הַרְשָׁעִים אִז לָמָּה לְהִיּוֹת צְדִיק?

הַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת ”אֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לְפָנֶיהֶם”. בְּשִׁבִיל מָה? לָמָּה צְרִיךְ אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה, אִם אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מָה שְׂאֵנִי רוֹצֵה וְלִהְיֶאֱר אֲהוּב אֲצֵל הַשֵּׁם?



### ”ועמד כלם צדיקים”?

יֵשׁ אַנְשִׁים שֶׁבְּכָלֶל חַיִּים ‘בְּאִילוּזִיָּה’ וְאוֹמְרִים: ”אֵין רְשָׁעִים בְּעַם יִשְׂרָאֵל, כָּלֶם צְדִיקִים”, וְהֵם מְבִיאִים גַּם לְעוֹרְתֵם כְּרֹאֶיָה אֶת הַפְּסוּק שְׂאוֹמֵר ”וְעָמְדוּ כָּלֶם צְדִיקִים” (שְׁעִיָּהוּ ס, כא). וְאִם הֵיוּ קוֹרְאִים אֶת הַפְּסוּקִים לְפָנֶי וְאַחֲרֵי הֵיוּ מְבִינִים שֶׁזֶה נֶאֱמַר לְעֵתִיד לְבָא, וְעָמְדוּ כָּלֶם צְדִיקִים - לְאַחַר ‘שִׁיִּצְרָף אוֹתָם הָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב ”וְצִרְפָּתִים כְּצִרְף אֶת הַכֶּסֶף” (זְכַרְיָה יג, ט) וְהַנִּשְׂאָרִים יִהְיוּ כָּלֶם צְדִיקִים וְקְדוֹשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב ”וְהָיָה כָּל הַנִּשְׂאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ וְגו’ ” (רַד”ק שְׁעִיָּהוּ פָּרָק ס פְּסוּק כא). וְהֵינּוּ שָׂרָק ‘הַעַם הַנִּשְׂאָר בְּךָ יִהְיוּ כָּלֶם צְדִיקִים כִּי הַרְשָׁעִים יִכְלוּ בְּחֻבְלֵי הַמְּשִׁיחַ’ לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ - הֵם יִירְשׁוּ הָאֶרֶץ לְעוֹלָם וְלֹא יִגְלוּ עוֹד מִמְּנָה (מַצִּידָת



## פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים

דוד שם). אי אֶפְשֶׁר לְהַמְצִיא עֲבֹדוֹת וְלוֹמַר אוֹתָן בְּשֵׁם הַתּוֹרָה.



### נְבִיאֵי שֶׁקֶר

הַתּוֹרָה מְזַהֶרָה "לֹא תִסְפוּ עַל הַדְּבָר וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ" (דְּבָרִים ד, ב), אֲתָה רוֹצֵה לֹמַר אִיזָה מִשְׁהוּ או רְעִיוֹן? תֹּאמַר בְּשֵׁם עֲצֻמָּה, אֵל 'תַּעֲלִיל' אֶת זֶה עַל הַתּוֹרָה. כְּשֶׁבָא אָדָם וְאוֹמֵר: "כִּכָּה אֱלֹקִים אָמַר לִי", וְאֵלֶּיךָ לֹא אָמַר לוֹ - הוּא חָיֵב מִיתָה (עֵין דְּבָרִים יח, כב), זֶה נִקְרָא נְבִיאֵי שֶׁקֶר, אֲבָל אִם הוּא אוֹמֵר "כִּכָּה אֲנִי חוֹשֵׁב", אֶפְלוּ שֶׁהוּא אוֹמֵר שְׁטוּת, לֹא הוֹרְגִים אוֹתוֹ, מִקְּסִימוֹם יִגִּדוּ לוֹ "הִכְבֵּד וְשֵׁב בְּבֵיתְךָ וְאַל תְּבַלְבֵּל בְּמַח". אֲבָל כְּשֶׁהָאָדָם בָּא וְאוֹמֵר אֶת זֶה בְּשֵׁם הַתּוֹרָה וּבְשֵׁם הָאֱלֹקִים הַדְּבָר הַזֶּה חָמוּר מְאֹד, לְכֵן אִם אֲתָה חוֹשֵׁב שְׁאֵלֶיךָ אוֹהֵב אֶת הַרְשָׁעִים תְּבִיא רְאִיוֹת, אִם אֲתָה חוֹשֵׁב שְׁאֵלֶיךָ מִבְּסוּט מִהַרְשָׁעִים, וְשָׂאִין רְשָׁעִים בְּעַם יִשְׂרָאֵל, תְּבִיא רְאִיוֹת מִתּוֹךְ הַכְּתוּבִים.

וְזֶה מָה שְׁאַנְחֶנּוּ בַעֲשֵׂה, נְבוּא וְנִלְמַד מִתּוֹךְ הַמְּקוּרוֹת אֶת הָעֲנִין הַזֶּה.



### עֲזִיבָה בְּאֻמָּצֵע הַמְּסֻלוּל

בְּפָרְשָׁה אוֹמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל "הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מִלְּאָךְ לְפָנֶיךָ לְשַׁמְרֶךָ בְּדַרְךָ וְלִהְבִיאָךְ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי" (שְׁמוֹת כג, כ) כְּלוֹמַר שִׁיְהִי מִלְּאָךְ שְׁיָבִיא אֶתְכֶם אֶל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, "הַשְׁמֵר מִפְּנֵיו וּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ אֵל תִּמְר בּוֹ" - אֵל תַּעֲשֶׂה אֶתוֹ מִשְׁחָקִים, אֵל תִּמְרָה אֶת פִּיו "כִּי לֹא יֵשֵׁא לְפִשְׁעֶכֶם כִּי שָׁמִי בְּקִרְבּוֹ" - הַמְּלָאָךְ לֹא יֵשֵׁא אִם תַּחֲטְאוּ וְתַעֲשׂוּ עֲבֹרוֹת אֲלֵא יַעֲנִישׁ מִיָּד. וְהִשְׁאֵלָה הַמְּתַבַּקֶּשֶׁת, לְמָה הַמְּלָאָךְ צָרִיךְ לְהִנְהִיג אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, לְמָה אֱלֹקִים עוֹזֵב אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּאֻמָּצֵע הַעֲבֹדָה? וְנוֹתֵן אוֹתָם בְּיַד מִלְּאָךְ שִׁיַּעֲנִישׁ אוֹתָם מִיָּד עַל כָּל דְּבָר? נִחְשֵׁב לְרַגַע, אֲבָא שְׁלֶךְ מְלוּה אוֹתָךְ לְטִיּוֹל וּפְתָאוּם בְּאֻמָּצֵע הַמְּסֻלוּל עוֹזֵב אוֹתָךְ, מִכָּאן תִּמְשִׁיךְ עִם מִישְׁהוּ אַחֲרָ? לְמָה?



### הִנְהִיגָה קְשׁוּחָה

שְׂאֵלָה נוֹסֶפֶת: הַצּוּי הוּא לְהַשְׁמֵר מִהַמְּלָאָךְ, מָה מִיָּחַד בְּזֶה שְׁצָרִיךְ לְהַשְׁמֵר מִהַמְּלָאָךְ, הָרִי כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה אֶתָם הוּא לֹא הִזְהִיר וְאוֹמֵר לָהֶם 'הַשְׁמֵר

## האם השם שונא את הרשעים

מפני כי לא אשא לפשעיכם, רק עם המלאך שהוא אחד ממשרתי השם נהפכה ההנהגה השמימית לקשוחה יותר, למה?



### “שובו שובו מדרךיכם הרעים”

והשאלה השלישית היא במה שפנתחנו ואמרנו, האם השם אוהב את הרשעים?

בשאלה הזאת הרבה אנשים אוהבים לדון ולהחליט, 'שברור שהשם אוהב את הרשעים' והם גם מביאים ראיה מהגמרא במסכת ברכות (דף י צמוד א), שהגמרא מספרת שהיו בריונים בשכונתו של רבי מאיר שהיו מצערים אותו, החליט רבי מאיר להתפלל עליהם שימותו, אמרה לו ברוריה: "למה אתה רוצה שימותו? הרי הכתוב אומר "יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם" (תהלים קד, לה) לא כתוב יתמו חטאים, ולכן תתפלל עליהם שיחזרו בתשובה וממילא ורשעים עוד אינם". ולמרות שאין כאן כל כך ראיה שהשם אוהב את הרשעים אלא שעדיף שיחזרו בתשובה ממה שימותו, שעל זה אין חולק, שהרי נאמר מפרש בכתוב "אמר אליהם חי אני נאם ה' אם אֶחַפֵץ בְּמוֹת הַרְשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּב רִשָׁע מִדְרָכּוֹ וְחָיָה שׁוּבוֹ שׁוּבוֹ מִדְרָכֵיכֶם הַרְעִים וְלִמָּה תָמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל" (יחזקאל לג, יא), מפל מקום הם מביאים את זה כראיה שהשם אוהב את הרשעים.



### חטאים או חוטאים?

ובאמת בפרוש רש"י על הפסוק "יתמו חטאים מן הארץ" נמצא באור מעניין, רש"י כדרך תמיד אומר את פשט הפסוק, למרות שיש בדברי רבותינו את דרשות הפסוק, רש"י צמוד לפשט (עין ברש"י בראשית פרק ג פסוק ח) ובדברי רבי אליהו מזרחי בראשית פרק ט פסוק ד), וכאן מפרש רש"י "יתמו חטאים - חוטאים". רגע, אדונינו רש"י, אתה לא מסכים עם ברוריה שאמרה יתמו חטאים ולא חוטאים? גם הבטוי היום כשזמזכירים רשעים מוסיפים להם את האחול 'הלבבי' - 'ימח שמם וזכרם' כלומר לא אומרים שימח עונם וחסאם אלא שמם וזכרם, והשאלה אם נכון לומר ככה?



### גדולה תשובה

הרמב"ם (בהלכות תשובה פרק ז הלכה ו) כותב 'גדולה תשובה שמקרבת את האדם לשכינה, שנאמר "שובה ישראל עד ה' אלקיך" (הושע יד, ב), ונאמר "ולא שבבתם

## פְּרִישַׁת מִשְׁפָּטִים

עֲדֵי נְאֻם ה' (עמוס ד, ו), וְנֹאמַר "אִם תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל נְאֻם ה' אֲלֵי תָשׁוּב" (ירמיה ד, א), כְּלוּמַר אִם תִּחְזֹר בְּתִשׁוּבָה בִּי תִדְבֹק. הַתִּשׁוּבָה מְקַרְבֶּת אֶת הָרְחוּקִים, אֲמַשׁ הָיָה זֶה שְׂנֵאוֹי לְפָנָי הַמְּקוּם מְשַׁקֵּץ מְרַחֵק וְתוֹעֵבָה וְהַיּוֹם הוּא אֶהוּב וְנִחְמָד קְרוּב וְיָדִיד. אוֹמֵר הַרְמַב"ם, אֲמַשׁ הָיָה שְׂנֵאוֹי מְרַחֵק מְשַׁקֵּץ תוֹעֵבָה, שְׂנֵאוֹי! סֵפֶר הַיָּד הַחֲזוּקָה שֶׁל רְמַב"ם זֶה לֹא סֵפֶר שֶׁל דְּרָשׁוֹת וְאֲגָדוֹת, אֲלֵא פְּסָקֵי הֶלְכָה. וְהַרְמַב"ם מְגַלֵּה לָנוּ לַהֲלָכָה וְלִמְעֻשָׂה שְׂאֵדָם לְפָנָי הַחֲזוּרָה בְּתִשׁוּבָה שֶׁלוֹ הוּא שְׂנֵאוֹי, מְרַחֵק, מְשַׁקֵּץ, תוֹעֵבָה, תְּאָרִים לֹא 'נִחְמָדִים' בְּעֵלִיל... אִזּוּ מֵאִיפֹה יֵצֵא הַמִּשְׁפָּט 'שְׂאֵלְקִים אוֹהֵב אֶת הָרְשָׁעִים'?

וּבְאִמַּת כְּשֶׁנִּשְׁאֵל אֶת אוֹמְרֵי הַמִּשְׁפָּט הַזֶּה וּמְצִיאי הַשְּׁטָה שְׂאֵלְקִים אוֹהֵב אֶת הָרְשָׁעִים, עַל אֵילוֹ רְשָׁעִים מְדַבֵּר? עַל הַיִּטְלָר? הֵם מִיָּד יִתְגַּנְּנוּ וְיֹאמְרוּ: "לֹא, לֹא הַתְּכֻנֹתַי לְנוֹצְרִים וְנֹאצִּים", עַל רַב הַמְרַצְחִים עֲרַפְאֵת? הוּא לֹא נוֹצְרִי וְנֹאצִּי, וְשׁוֹב הֵם יֹאמְרוּ: "לֹא, אֲנִי לֹא מִתְּכַנֵּן לְגוֹיִם רְשָׁעִים אֲלֵא לְרְשָׁעִים יְהוּדִים". וְנִשְׁאֵל שׁוֹב: וּמָה אִם יֵשׁ רְשָׁע יְהוּדִי שְׂרוּצָח? לְמִשְׁלַח כְּמוֹ לֹאֲוֹן לֵב טְרוֹצְקֵי שְׁהִיָּה יְהוּדִי, וְהִיָּה אַחֲרָי לְמַהֲפֵךְ הַשְּׁלֵטוֹן הַקוֹמוּנִיסְטִי בְּרוֹסִיָּה שְׂרַצְחוּ מְלִיוֹנִים, הֵאֵם גַּם אוֹתוֹ אֲלֵקִים אוֹהֵב? וְשׁוֹב נִשְׁמַע הַסְּתִיגוֹת: "לֹא, אֲנִי לֹא מִתְּכַנֵּן לַיהוּדִים שְׂרוּצְחִים".

וְאִם הִיָּהוּדִי הָרְשָׁע הַזֶּה הוּא לֹא רוֹצֵחַ, אֲלֵא רַק אוֹנֵס, הֵאֵם אֲלֵקִים אוֹהֵב אוֹתוֹ?

וְהַתִּשׁוּבָה הַבְּרוּרָה תִּהְיֶה: "לֹא, אֲנִס זֶה כְּמוֹ רִצָּח" (דְּבָרִים כב, כו).

וְאִם הִיָּהוּדִי הָרְשָׁע הַזֶּה שְׂאֵתָה טוֹעֵן שֶׁהֵשֵׁם אוֹהֵב אוֹתוֹ הוּא לֹא רוֹצֵחַ וְלֹא אוֹנֵס, רַק מְרִבִּץ לְזִקְנוֹת וְגוֹנֵב מֵהוֹן, אוֹ מִתְּעַלֵּל בְּחֶסְרֵי יִשְׁע, רְשָׁע כְּזֶה גַם אֲלֵקִים אוֹהֵב?

"לֹא!"

אִזּוּ לֵאיוֹהָ סוּג רְשָׁעִים מִתְּכַנֵּנִים כְּשֶׁאוֹמְרִים שֶׁהֵשֵׁם אוֹהֵב אֶת הָרְשָׁעִים?

כְּשֶׁנִּבְדֵּק טוֹב טוֹב נִגְלָה שֶׁהֵם מִתְּכַנֵּנִים לְסוּג רְשָׁעִים שְׁעוֹשִׂים עֲבֵרוֹת שְׁבִין אָדָם לְמְקוּם. כְּלוּמַר עַל רְשָׁעִים שְׁעוֹשִׂים וְחוֹטְאִים בְּעֲבֵרוֹת שְׁבִין אָדָם לְחִבְרוֹ, רוֹצְחִים, אוֹנְסִים, שׁוֹדְדִים, גּוֹנְבִים, הֵם לְעוֹלָם לֹא יֹאמְרוּ שֶׁהֵשֵׁם אוֹהֵב רְשָׁעִים כְּאֵלָה, אֲבָל אִם הוּא מְחַלֵּל שְׁבֵת, אוֹ חוֹטֵא עִם נְשִׁים טְפֹשׁוֹת שְׁמִסְכִּימוֹת לְהִיּוֹת אֵלּוֹ שְׁמוֹבִילוֹת אוֹתוֹ לְגִיְהֵם, כְּזֶה רְשָׁע לְדַעְתָּם אֲלֵקִים אוֹהֵב, בְּמִיָּחַד אִם יֵשׁ לוֹ כֶּסֶף וְאֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה.



## הָאֵם הַשֵּׁם שׁוֹנֵא אֶת הַרְשָׁעִים

### תּוֹרָה חֲדָשָׁה

שְׂמַתָּם לֵב מָה הֵם עָשׂוּ וְהִמְצִיאוּ אוֹתָם מִמְצִיאי תּוֹרָה חֲדָשָׁה 'תּוֹרַת הָאֱהָבָה לְרְשָׁעִים', לֹא רַק שְׁלֹא הִשּׁוּי אֶת כְּבוֹד הַשֵּׁם לְכַבּוֹד בְּשֵׁר וְדָם, אֲלֵא הִגְדִּילוּ אֶת כְּבוֹד בְּשֵׁר וְדָם עַל כְּבוֹד הַמָּקוֹם. וּמְעַנֵּן מְאֹד לְרֵאוֹת אֶת אוֹתָם 'אוֹהְבֵי הַרְשָׁעִים' מָה יִקְרָה אִם אֵיזָה 'רְשָׁע נִחְמַד' יִנְקַב לָהֶם אֶת הַצְּמִיגִים שֶׁל הַרְכָּב הַחֲדָשׁ שֶׁהֵם קִנּוּ? הָאֵם הֵם גַּם יֵאמְרוּ "אֵין רְשָׁעִים בְּעַם יִשְׂרָאֵל, הַשֵּׁם אוֹהֵב אֶת כָּלָם" אוֹ שִׁיקְלְלוּ אוֹתוֹ בְּכָל צ"ח קְלָלוֹת שְׁכֵתוּבוֹת בַּתּוֹרָה, וְיוֹסִיפוּ עוֹד כְּמָה קְלָלוֹת מִשְׁלָהֶם?

אָדָם לֹא מוֹחֵל עַל כְּבוֹדוֹ אִם פּוֹגְעִים בּוֹ אוֹ מְזִיקִים לוֹ, אֲבָל עַל כְּבוֹד הַמָּקוֹם, הוּא נִהְיָה הַמְתַּנְּף שֶׁל אֱלֹקִים וּמְחַלֵּיט שֶׁהֵשֵׁם מוֹתֵר, מוֹחֵל וְסוֹלַח לְכָלָם לְמִרוֹת שְׁלֹא עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה, וְלְמִרוֹת שְׂמִמְשִׁיכִים לְחֹטָא. וְחֻכְמִינוּ וְזְכוּנָם לְבִרְכָה שֶׁהִפְרִיז אֶת הַנְּהִיגַת הַשֵּׁם בְּעוֹלָם הַרְבֵּה יוֹתֵר מִכָּל אֶחָד אַחֵר, קוֹבְעִים וְאוֹמְרִים 'כָּל הָאוֹמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְתָרַן יוֹתֵרוֹ חַיִּי' (בְּכָא קָמָא דָּף ג' עֲמוּד א').

גַּם בְּמִדְרָשׁ (פְּסִיקְתָא זוֹטְרֵתָא קֵהֶלֶת פְּרָק ט סִימָן א) בְּאָרוֹ חו"ל אֶת מֵאֵמֶר שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ (בְּקֵהֶלֶת פְּרָק ט פְּסוּק א) שֶׁהֵשֵׁם שׁוֹנֵא אֶת הַרְשָׁעִים! אֵין מָה לַעֲשׂוֹת. אֵתָה רּוֹצֵה שְׁזָה שְׁנוֹתָן לָךְ חַיִּים יֵאֱהָב אוֹתָךְ? תַּעֲשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים, 'מַעֲשִׂיךְ יִקְרְבוּךְ וּמַעֲשִׂיךְ יִרְחִקוּךְ (עֲדִיּוֹת פְּרָק ה' מִשְׁנָה ז).



### הַמְּלֶאךָ וְהַדְּמִיוֹנוֹת

אַחֲרֵי הַהִקְדָּמָה הַזֹּאת נִחְזֵר לְפָסוּקִים בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעָה. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְעַם יִשְׂרָאֵל "הִנֵּה אֲנִכִי שֶׁלַח מְלֶאךָ לְפָנֶיךָ" וְדַרְשׁוּ חו"ל (רִש"י ש"ס) 'כָּאֵן נִתְּבַשְׂרוּ שְׁעֵתֵינִים לְחֹטָא וְשִׁכְיָנָה אוֹמֶרֶת "כִּי לֹא אֶעֱלֶה בְּקִרְבְּךָ"' (שְׁמוֹת לֵג, ג), בְּרַגְעַ שְׁיֵשׁ חֹטָא וְעוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזֵב אֶת הַחוּטָאִים, וּמְתַקֵּים בָּהֶם הַפְּסוּק "וַחֲרָה אִפִּי בּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא וְעוֹבְתִים וְהִסְתַּרְתִּי פָנָי מֵהֶם וְהָיָה לֵאכֹל וּמִצָּאֵהוּ רַעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הֲלֹא עַל כִּי אֵין אֱלֹהֵי בְּקִרְבִּי מִצָּאוֹנֵי הָרְעוֹת הָאֵלֶּה" (דְּבָרִים לֵא, יז), וְזֶה מָה שְׂאֵמֵר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל: אֲנִי יוֹדֵעַ שְׂאֵתֶם תְּחַטְּאוּ, הַבְּחִירָה הִיא בְּיַדְכֶם, אֵיךְ? אֵיפֶה? וּמֵתִי? וּמִי מִכֶּם יִחַטָּא? אֲבָל בְּסוֹף אֵתֶם תְּחַטְּאוּ, וּבְרַגְעַ שְׂאֵתֶם תְּחַטְּאוּ "הִנֵּה אֲנִכִי שֶׁלַח מְלֶאךָ לְפָנֶיךָ" - אֲנִי מְסַתְּלֵק, וְיָבוֹא מְלֶאךָ, וּמָה מִיָּחַד בְּמִלְּאָךְ הַזֶּה? "אֵל תִּמַּר בּוֹ כִּי לֹא יֵשׂא לְפָשְׁעֶכֶם" אֵינוֹ מְלַמֵּד בְּכָךְ שְׁחוּטָאִים, שֶׁהוּא מִן הַכֶּתֶף שְׂאֵין חוּטָאִים. וְעוֹד שֶׁהוּא שְׁלִיחַ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה אֲלֵא שְׁלִיחוּתוֹ' (רִש"י ש"ס), הַמְּלֶאךָ לֹא מְכִיר מִשְׁגַּל שֶׁל לְחֹטָא כִּנְגַד רְצוֹן ה'. עַל הַמְּלֶאכִים נֵאֵמֵר הַפְּסוּק

## פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים

"גְּבֵרֵי כַח עֲשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַע בְּקוֹל דְּבָרוֹ" (תהלים קג, כ), וְכִשְׁהוּא יִרְאֶה שְׁחוּטָאִים הוּא מִיָּד יַעֲנִישׁ, שְׁהֵרִי גַם אֵין לוֹ כַּח לְמַחֵל עַל כְּבוֹד הַשֵּׁם "וְלֹא יֵשֵׂא לְפִשְׁעֵכֶם".

הֵרִי שֶׁהַתּוֹרָה אוֹמַרְת בְּפִסּוּקִים מְפָרְשִׁים, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַרְחֵק מֵהַרְשָׁעִים, וְכִנְאָמַר "וְלֹא יִרְאֶה בְּךָ עֲרוֹת דְּבָר וְשֵׁב מֵאַחֲרֶיךָ" (דְּבָרִים כג, טו), וְהֵיכָר הָרַע מְתַעֲתַע בְּאָדָם שֶׁהוּא מְחַלֵּל שִׁבְת בְּפִרְהוּסִיא וּבִטּוּחַ שֶׁהֵשֵׁם אוֹהֵב אוֹתוֹ, וְהוּא חוֹשֵׁב שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְהִיּוֹת דְּתִי בְּשִׁבִיל שֶׁהֵשֵׁם יֹאֵהֵב אוֹתִי. וְהַדְּמִיּוֹן הַכְּפָרְנִי הַזֶּה מוֹרִיד אוֹתוֹ לְשִׂאוֹל תַּחֲתִית.



## אֵין הַשְּׂגָה

בְּמֵאמַר הַמְּסַגֵּר שְׁכָל מָה שֶׁאַנְחֵנוּ מְזַכֵּרִים אֶת הַמְּשֻׁגְּגִים הַגְּשָׁמִיִּים אֲהַבָּה וְשִׁנְאָה כְּלָפֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַכֹּל זֶה כְּדִי לְסַבֵּר אֶת הָאֲזֵן, כִּי אֲצֵל הַבוֹרָא יִתְפָּרֵךְ אֵין שְׁנוֵי 'וְאֵינוֹ גּוֹף וְלֹא יִשְׁגִּיגוּהוּ מִשִּׁיגֵי הַגּוֹף' (עֵינֵי בְּפִרוּשׁ הַמְּשֻׁנִּיּוֹת לְרַמְבַּ"ם בְּסִנְהֵדְרִיו פָּרֵק י מְשֻׁנָּה א, וּבְדְבָרֵי הַשֵּׁל"ה הַקְּדוֹשׁ בְּשַׁעַר הָאוֹתִיּוֹת אוֹת אֶל"ף - אֶמֶת וְאֶמּוּנָה אוֹת ד), אֲלֵא 'שְׁדָרְךָ ה' עוֹמֵד עַל תְּכֵן אֶחָד בְּלִי שׁוּם שְׁנוֵי, כִּי חִפְצוֹ לְהִיטִיב תְּמִיד לְמִי שֶׁמוּכָן לְקַבֵּל הַטּוֹבָה, וְהַרְשָׁע שֶׁקֵּלְקַל אֶת מַעֲשָׂיו הוּא עֲצָמוּ מוֹנֵעַ אֶת עֲצָמוּ מִלְּקַבֵּל הַטּוֹבָה וְהַשְּׁפַע הָאֶלְקִית, כְּמוֹ שֶׁלֹּא זָרַע אֶת אֲדָמְתוֹ שֶׁלֹּא יִקְבֵּל אֶת תּוֹעֵלַת הַמְּטָר' (הַמְּלַבֵּי"ם בֵּיחֻזְקָא פָּרֵק יח, פְּסוּק כה), הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקוֹר הַטּוֹב וְתַכְלִית הַטּוֹב דְּרָכּוֹ לְהִיטִיב לְכֻלָּם, רַק אָדָם שְׁחוּטָא הוּא יוֹצֵר כְּעֵין מְסָךְ שֶׁמוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ לְקַבֵּל אֶת הַטּוֹבָה שֶׁל הַשֵּׁם, וְכִשְׂאֵין הַשְּׁפַעַת הַטּוֹבָה, מִמִּילָא הָאָדָם חֲשׂוֹף לְכָל פְּגָע רַע, וְלְכָל הַצָּרוֹת וְהַבְּעִיּוֹת הַקִּיּוּמוֹת בְּעוֹלָם שֶׁהָאָדָם שְׁמוֹר מֵהֵן כְּאֲשֶׁר מְגִיעָה הַשְּׁגָחַת הַשֵּׁם עָלָיו.



## לֹא מְחַפֵּשׁ תְּרוּצִים

וְכִשְׂאָדָם מִבֵּין אֶת הַנְּקֻדָּה הַזֹּאת הוּא לֹא מְחַפֵּשׁ תְּרוּצִים אֵיךְ לְהַשְׁאֵר רֶשַׁע וְלַדְּמִין שֶׁהֵשֵׁם אוֹהֵב אוֹתוֹ, אֲלֵא הוּא עוֹשֶׂה שְׁנוּיִים. וּבְאֶמֶת גַּם עַל הַחֲדוּשׁ שֶׁאִמְרָה בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא לְהַתְּפַלֵּל עַל הַרְשָׁעִים שֶׁיִּמּוּתוֹ כִּי כְּתוּב "יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ" - חֲטָאִים וְלֹא חוֹטָאִים, פּוֹטְקִים רַבִּים כּוֹתְבִים 'שֶׁהַחֲדוּשׁ' הַזֶּה לֹא נִפְסַק לְהִלְכָה (עֵינֵי בְּדִרְשׁוֹת חֲתָם סוֹפֵר חֵלֵק א עֲמוּד קלח, וּבְסִפֵּר דְּבָרֵי תוֹרָה בְּחֵלֵק ב אוֹת מו, וּבְסִפֵּר בֵּית שְׁמוּאֵל הָאֲחֻזּוֹן פְּרִשְׁת מְצָרַע עֲמוּד קטו וְעוֹד), וּפְשֻׁט הַכְּתוּב כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י "יִתְמוּ חֲטָאִים - חוֹטָאִים". וְמִי שֶׁמְחַפֵּשׁ אֶת הָאֶמֶת וְיִתְבוּנָה בְּדְבָרִים יְבִין עַד כְּמָה הַדְּבָרִים מְזַעְזָעִים.



## האם השם שונא את הרשעים

### ימח שמו וזכרו?

וזו הסבה שהגאון הקדוש רבי יקותיאל יהודה הלברשטם וצ"ל האדמו"ר מצאנז בספרו שפע חיים (מכתבי תורה חלק א מכתב ל אות ח) כותב, שמה שאנשים אומרים שאין לומר על יהודי ימח שמו וזכרו, מפנין שהתורה כתבה את מצות יבום שהיא מצוה מיחדת לאדם שמת בלא ילדים שאחיו מתחתן עם אשתו כדי שיולד לו בן "ולא ימחה שמו מישראל" (דברים כה, ו), ומצות יבום נוהגת גם אם האב היה רשע, הרי שהתורה דואגת שאפלו הרשעים לא ימחה שמם מישראל, ועל הרעיון הזה אומר האדמו"ר מצאנז וצ"ל: לפי דעתי הוא טעות, שהרי אמרו בגמרא (מועד קטן דף טז עמוד א) שמגידים את החוטאים ורבים אתם ומקללים אותם, והסבה לזה שכל זמן שהוא חי יש חשש שיבואו ללמד ממעשיו ולכן אומרים עליו ימח שמו וזכרו, ומה שהתורה לאחר מיתתו דואגת שלא ימחה שמו מישראל, זה מפנין שהוא כבר מת והוא לא יכול להזיק, "גם שונאתם גם קנאתם כבר אבדה" (קהלת ט, ו).

הרי לנו שיש רשעים שבחיייהם צריך להתפלל עליהם ולומר עליהם ימח שמם וזכרם, כיון שהם מסיתים ומדיחים, או שיש חשש שילמדו ממעשיהם המקללים. ואחרי שהם מתים נאמר עליהם "באבד רשעים רנה" (משלי יא, י), וצא ולמד ממה שגפסק להלכה למעשה בשלחן ערוך (יורה דעה סימן שמה סעיף ה), 'כל הפורשים מדרכי צבור, והם האנשים שפרקו על המצות מעל צוארם, ואין נכללים בכלל ישראל בעשייתם, ובכבוד המועדות וישיבת בתי כנסיות ובתי מדרשות, אלא הרי הם כבני חורין לעצמן כשאר האמות, וכן המומרים והמוסרים, כל אלו אין אוגנים ואין מתאבלים עליהם, אלא אחיהם ושאר קרוביהם לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ואוכלים ושותים ושמיחים'. והשמחה הגדולה היא גם כן ששוב לא יוכלו לחטא ולהחטיא ולקלקל את עם ישראל.



### מעשה ידי טובעין ביים

להשלמת הענין נזכיר שמה שאמרו חז"ל בגמרא (מגלה דף י עמוד ב) שבעת קריעת ים סוף בקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר להם הקדוש ברוך הוא מעשה ידי טובעים ביים ואתם אומרים שירה? שמשמע שהקדוש ברוך הוא מצטער אפלו על מיתת הרשעים (עין בסנהדרין דף מו עמוד א), ומצד שני אומר הכתוב "באבד רשעים רנה", באר בזה בשו"ת בית שער (חלק יורה דעה סימן רכט בסוף התשובה בתוספת המגיה), 'שרק בשעה שהקדוש ברוך הוא מעביר מכעיסו ומעניש אותם באותו

## פְּרִישַׁת מְשַׁפְּטִים

רַגַע שֶׁל הַעֲנָשׁ אֵין שְׂמִיחָה לַפְּנִי, אֲבָל אַחֲרֵי שֶׁנִּגְמַר דִּינָם "בְּאֲבֹד רְשָׁעִים רַנָּה", שֶׁהִסְתַּלַּק הַרְשָׁע מִן הָעוֹלָם.



### הַתְּפִלָּה לְהִשְׁבָּתָם

וּבִאֲמַת לְמֵרוֹת שֵׁשׁ רְשָׁעִים שֶׁשְׂמִיחָה גְדוֹלָה שְׂמִיחוּתוֹ, זֶה לֹא פּוֹטֵר אוֹתָנוּ מִלְּהַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם שֶׁיִּזְכּוּ לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, וְכִמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשׁו"ת מִשְׁנֵה הַלְכוֹת (חֶלֶק ו' סִימָן ל' בְּשֵׁם סֵפֶר יְסוּד יוֹסֵף לְהַגָּאוֹן הַמְּקַבֵּל רַבֵּי יוֹסֵף רַבּוֹ שֶׁל הַקָּב הַיֵּשֶׁר בְּפָרֶק ה') 'וְזֶה נְאוֹת לְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל לְהֵיחֹל זוֹכָה וּמְזוּכָה אַחֲרַיִם וּבְפֶרֶט לְהַתְּפַלֵּל עַל רְשָׁעֵי הַדּוֹר שֶׁיִּחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה, לְהַתְּפַלֵּל עַל כָּלֵם, שֶׁכָּל הַכּוֹפְרִים וְהַמְשַׁמְדִים יִתְעוֹרְרוּ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה וְלְחֹזֵר לְדַת תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה' אוֹ בְּקִצּוֹר כְּמוֹ שֶׁיְדִידֵי הָרַב יְרוֹן רְאוּבֵן שְׁלִיט"א יוֹשֵׁב רֹאשׁ אֲרָגוֹן בְּעִזְרַת הַשֵּׁם, מְגִדוּלֵי מְזִכֵּי הָרַבִּים בְּעוֹלָם, אוֹמֵר עַל הַרְשָׁעִים הַגְּדוֹלִים: "אוֹ שֶׁיִּחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה אוֹ שְׂמִיחוּתוֹ", אֵלּוּ הַבְּרִרוֹת הַיְחִידוֹת...

[וּבִמָּה שֶׁהַזְּכָרְנוּ שְׂאוּמְרִים שֶׁאָמַר רַבֵּי שְׁלֵמָה מִקְרָלִין וְצ"ל עַל אֲהַבַת הַרְשָׁעִים - אִם בְּאֲמַת אָמַר - אֵין הַכּוֹנֵה שְׂאֵהַבְתוֹ לְרַשָּׁע וּלְמַעֲשֵׂיו אֲלֵא לְחַלֵּק הַקְּדוּשָׁה שֶׁל הַנִּיצוּץ הָאֱלֹקִי שֶׁטְמוֹן בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, "וְהַנְּסַתְרַת לֵה' אֱלֹקֵינוּ" (דְּבָרִים כט, כח)].



## לְמָה הַמְּשִׁיחַ לֹא בָא

# פְּרִשְׁת תְּרוּמָה

לְמָה הַמְּשִׁיחַ לֹא בָא? -

### הַתְּרוּמָה לַמִּשְׁכָּן

הַפְּרָשָׁה מִתְחִילָה 'וַיִּדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתָם זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֶׁת. וְתַכְלֵת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים" (שְׁמוֹת כה, א - ד). וּמִמְּשִׁיכָה הַתּוֹרָה לְהַזְכִּיר עוֹד שָׂאָר דְּבָרִים שֶׁהֵיוּ נִצְרָכִים לַמִּשְׁכָּן (שָׁם פְּסוּקִים ה - ז). וְאוֹמְרָת: "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם" (שָׁם פְּסוּק ח).



### דְּקֻדּוּקִים בְּלִשׁוֹן

וְצָרִיד לְהִתְבּוֹנֵן בְּכָל מְלָה וּמְלָה בַּתּוֹרָה, וּמִי שֶׁיִּתְבּוֹנֵן יִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ כָּאֵן כְּמָה שְׂאֵלוֹת בְּפְסוּקִים הָאֵלוּ. הַשְּׂאֵלָה הָרִאשׁוֹנָה בְּצוּוֵי "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה" - לְכַאוֹרָה הִנֵּה צָרִיד לֹמַר וַיִּתְנוּ לִי תְרוּמָה, שֶׁהִרִי עִם יִשְׂרָאֵל הִצְטוּוּ לְתַת תְּרוּמָה וְלֹא לְקַחַת תְּרוּמָה? (עֵינֵי מְדַרְשׁ אֲגָדָה בּוֹבֵר פְּרִשְׁת תְּרוּמָה פָּרָק כה סִימָן ב, וּבִאֲבָן עֲזָרָא שָׁם).

וְנִרְאֶה שֶׁהַתּוֹרָה חוֹזֶרֶת שְׁלֹשׁ פְּעָמִים עַל לִשׁוֹן תְּרוּמָה "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה", "תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי", "וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתָם", וְצָרִיד שֶׁנִּתְבּוֹנֵן בְּהִבְדִּילֵי הַלִּשׁוֹן הַלְלוּ, וּבְחִזְזָה עַל צוּוֵי הַתְּרוּמָה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים.

שְׂאֵלָה נוספת: "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם", לְכַאוֹרָה תַּבַּת "לִי" מִיִּתְרַת, הִרִי הַתְּרוּמָה בְּוִדָּאֵי לְקֻדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵלֵּא לְמִי?



### מָה עִם הַמְּשִׁיחַ?

וְהַשְּׂאֵלָה הָאֲחֵרוֹנָה וְהִיא שְׂאֵלַת הַשְּׂאֵלוֹת: יְדִידֵי וְאַהוּבֵי, לְמָה עֲדִינֵן לֹא הִגִּיעַ מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ?, אֲנַחְנוּ רֹאִים אִימְפֵרִיּוֹת שֶׁל חֶסֶד, תּוֹרָה, כּוֹלָלִים וְיִשִּׁיבוֹת, מֵאוֹת אֲלָפִים, לּוֹמְדִים, עוֹלָם הַתְּשׁוּבָה הוֹלֵךְ וְגִדֵּל. נִכּוֹן שֶׁיֵּשׁ גַּם כָּאֵלוּ שֶׁעֲדִינֵן לֹא זָכוּ לְאוֹר הַתּוֹרָה,



## פְּרִישַׁת תְּרוּמָה

אָבֵל כְּנֶגְדָם יֵשׁ הַרְבֵּה שְׂזָכוֹ, לָמָּה עֲדִין לֹא מְגִיעַ הַמְשִׁיחַ?

**נְתַחִיל בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ חַיִּים בֶּן עֶטֶר** (מַגְדוּלֵי מִפְרָשֵׁי הַתּוֹרָה לַפְּנֵי כ' - 300 שָׁנָה בְּסִפְרוֹ אֹרֵחַ הַחַיִּים שְׁמוֹת פָּרָק כה פְּסוּק ב) שֶׁמֶלְמֵד אוֹתָנוּ שֵׁשׁ אָדָם שֶׁהוּא נָדִיב, לֹא צָרִיךְ לְשַׁכְּנֵעַ אוֹתוֹ אוֹ לְגַרֵם לוֹ לְתָרֵם. יֵשׁ כְּאֵלֶּה שֶׁהֵם מְסַכְּנִים וְקֹמְצָנִים שֵׁשׁ בָּהֶם אֵת 'חֲלֵי הַמָּמוֹן', אִם הוּא תוֹרֵם לְצַדֵּקָה הוּא מִתְחִיל לְהִרְגִישׁ לֹא טוֹב וְצָרִיךְ 'חֲפֵשֶׁת מַחְלָה' כְּאִיזָה מְלוֹן עִם גּוֹף לֵיִם לְהִרְגֵעַ מֵהִטְרָאוּמָה שֶׁל הַצַּדִּיקָה, לְאַנְשִׁים כְּאֵלֶּה צָרִיךְ קִצָּת לְעֹזֵר וְלָכֵן כּוֹפִין וּמְמַשְׁכְּנִין עַל הַצַּדִּיקָה (עֵין בְּבָבָא בְּתָרָא דָּף ח עמוד ב, וּבְרַמְבָּ"ם מִתְּנוֹת עֲנִיִּים פָּרָק ז הֵלָכָה י, וּבְשַׁלְחַן עָרוּף יוֹרֵה דְעָה סִימָן רמח סְעִיף ב) - מְגִיעַ שְׁלֵיחַ מִבֵּית הַדִּין וְיָכוֹל לְהַכְרִיחַ אוֹתָם לְתֵת צַדִּיקָה. אָבֵל מִי שֶׁנָּדִיב הוּא שְׁמַח לְתֵת, הוּא "חֲכָם לֵב יָקָח מִצּוֹת" (מְשִׁלֵּי י, ח) וּמְחַפֵּשׁ לְתָרֵם.



### תְּרוּמָתִי אוֹ תְּרוּמָה?

וּמִבְּאֵר הָאוֹר הַחַיִּים שְׁלֹזָה רְמִזָּה הַתּוֹרָה בְּאֶמְרָה "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ אֵת תְּרוּמָתִי" - אִם הוּא נָדִיב לֵב וְנוֹתֵן מַעֲצָמוֹ, זֶה הַתְּרוּמָה הֶרְאוּיָה וְהִרְצוּיָה וְלָכֵן הִיא נִקְרָאת "תְּרוּמָתִי" - תְּרוּמַת ה'. אָבֵל אִם הַתְּרוּמָה הַזֹּאת לֹא נִתְּנָת מִכָּל הַלֵּב, וְצָרִיךְ 'לְעֹזֵר' לְתוֹרֵם לְתָרֵם, זֶה כְּבָר לֹא נִקְרָא "תְּרוּמָתִי" אֲלָא "וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתָם" - תְּרוּמָה כְּזוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מְזַכֵּר שֶׁהִיא תְּרוּמָתוֹ אֲלָא סֵתֵם תְּרוּמָה.



### שֶׁלֶשׁ תְּרוּמוֹת

**בְּאוֹר נוֹסֵף מִבְּאֵר הַגָּאוֹן רַבֵּי שְׁלֵמָה אֶפְרַיִם מְלוֹנְטְשֵׁיץ** (מִמְפְּרָשֵׁי הַתּוֹרָה לַפְּנֵי כ' - 400 שָׁנָה, בְּסִפְרוֹ כְּלֵי יָקָר שְׁמוֹת פָּרָק כה פְּסוּק א) שֶׁהֵיוּ שְׁלֹשׁ תְּרוּמוֹת לְמִשְׁכָּן, הֶרְאוּשׁוּנָה לְאֲדָנִים - אֲבָנִים מְכֻסֶּף שֶׁהֵיוּ בְּסִיס לְמִשְׁכָּן (עֵין שְׁמוֹת כו, יט), הַשְּׁנִיָּה לְקִרְבָּנוֹת צְבוּר - לְצָרֶךְ הַקְּרָבָה עַל הַמְּזֻבָּח. וְהַשְּׁלִישִׁית לְכָלֵי הַמִּשְׁכָּן - כְּדִגְמַת הַמְּנוֹרָה, הַכִּיּוֹר, הַמְּזֻבָּח וְאֲרוֹן הַבְּרִית (עֵין בְּמִגְלָה דָּף כט עמוד ב, וּבִירוּשְׁלַמִּי שְׁקָלִים פָּרָק א הֵלָכָה א). עַל הַתְּרוּמָה הֶרְאוּשׁוּנָה וְהַשְּׁנִיָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשְּׁכִין שָׁמוּ עֲלֵיהֶם בְּאֶמְרוֹ "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה", "תִּקְחוּ אֵת תְּרוּמָתִי", אָבֵל עַל הַתְּרוּמָה הַשְּׁלִישִׁית לֹא הַשְּׁכִין אֵת שְׁמוֹ. וְהַבְּאוֹר בְּזָה: 'לִפֵּי שֶׁבְּכָל מְקוֹם שֵׁשׁ שָׁם גָּדַר עֲנֻנָּה וְהַכְּנָעָה בֵּין הַתְּחַתּוֹנִים שֶׁם חִבּוּן עֲזוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשּׁוֹכֵן אֵת דְּכָא וְשִׁפְלָא רוּחַ, אָבֵל בְּכָל מְקוֹם שֵׁשׁ שָׁם נִדְּנוּד גְּאוּהָ אֵין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה לִיחַד שְׁמוֹ שָׁם, לְפִיכָךְ בְּשִׁתֵּי הַתְּרוּמוֹת הֶרְאוּשׁוּנוֹת

## לְמַה הַמְּשִׁיחַ לֹא בָּא

שְׁהִיָּה יָד כָּל אָדָם שׁוֹה בָּהֶם כִּי הֶעֱשִׂיר לֹא יִרְבֶּה וְהִדַּל לֹא יִמְעִיט (עֵין שְׁמוֹת ל, טו), וְאִין מְקוֹם לְשׁוֹם אֶחָד לְהִתְפָּאֵר עַל חֲבֵרוֹ לומר תְּרוּמָתִי גְדוֹלָה מִתְּרוּמַתְךָ אוֹתָן יְחַס ה' יִתְבָּרַךְ אֵלָיו, אֲבָל תְּרוּמָה הַשְּׁלִישִׁית שְׁלֹא הָיָה הַכֹּל שׁוֹיֵן בָּהּ וְהָיוּ מִתְחַלְּפִים בְּפָחוֹת וְיִתֵּר, כִּי הֶעֱשִׂיר הַנּוֹתֵן הִרְבֵּה יֵשׁ לוֹ מְקוֹם לְהִתְנַשְּׂאֵת עַל הָעֲנִי לֵאמֹר: "יֵשׁ לִי חֵלֶק גְּדוֹל בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ יוֹתֵר מִן הָעֲנִי בְּהִרְבּוֹתֵי מֵהָר וּמֵתָן", עַל כֵּן לְמִרוֹת שְׂכָפֵי קִדְשָׁת הַכֹּלִים הָיָה לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיְחַס נְדָבָה זֶה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, מְכַל מְקוֹם מֵאֲחֵר שְׂמַצֵּד גְּבִיַת הַנְּדָבָה הָיָה שֵׁם צַד גְּאוּה וְהִתְנַשְּׂאוֹת לְמִרְבָּה עַל הַמְּעִיט עַל כֵּן לֹא יְחַסָּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵלָיו.

וְהַדְּבָרִים נוֹרְאִים לְמִתְבוֹנֵן...

הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הִשְׁכִּיחַ אֶת שְׁמוֹ עַל הַתְּרוּמָה שֶׁל כָּלֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁהָיוּ בְּעֶצֶם קִדְשָׁתָם הַתְּמִידִית בְּקִדְשָׁת עוֹלָם יוֹתֵר גְּדוֹלִים מֵהָאֲדָנִים וְהַקְּרָבָנוֹת, אֲךָ וְרַק מְכִיּוֹן שֵׁשׁ סְכוּי שְׂאִיזָה עֲשִׂיר יִתְגַּאֵה בְּתְרוּמָתוֹ הַזֹּאת עַל הָעֲנִי, וְלִכֵּן אוֹמֵר הַפְּתוּב עַל הַתְּרוּמָה הַשְּׁלִישִׁית "וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם", לֵלֵא שׁוֹם הַזְּכָרָה שֶׁל שְׂיִכּוֹת לְתְרוּמָה הַזֹּ לְשֵׁם הַשֵּׁם.



## הַקְּמָצוֹן וְהַגְּאוּתָן

וּכְשֶׁנִּתְבוֹנֵן נִרְאֶה שְׁשֵׁנֵי הַרְעִיוֹנוֹת הַלּוֹ שֶׁל דְּבָרֵי הַכֹּלֵי יִקָּר וְהָאוֹר הַחַיִּים מִשְׁרָשׁ אֶחָד הֵם: הָאוֹר הַחַיִּים מְדַבֵּר עַל אָדָם קְמָצוֹן שְׂצָרִיךְ 'לְעִזּוֹר' לוֹ לְתֵרֵם, וְהַכֹּלֵי יִקָּר מְדַבֵּר עַל אָדָם 'גְּאוּתָן' שְׁתוֹרֵם וּמִתְגַּאֵה, וְהַשְּׂרָשׁ שֶׁל שְׁנֵיהֶם אֶחָד - "כַּחֲחֵי וְעֶצֶם יָדֵי עֲשֶׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה" (דְּבָרִים ח, יז), לְמַה הָאָדָם מִתְקַמָּצוֹן עַל הַכֶּסֶף? הוּא בְּטוֹחַ שֶׁהוּא זֶה שְׂעוֹבֵד עַל הַכֶּסֶף, וְהוּא עוֹבֵד קֶשֶׁה עַל הַכֶּסֶף, "וְלִמָּה שְׂאֵנִי אֲתָן אֶת הַכֶּסֶף שְׁלִי שְׂעַבְדִּיתִי עֲלָיו כָּל כֶּף?" וְהַפְּתוּב מְזַהֵר "וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי הוּא הִנְתֵּן לְךָ כַּח לְעֲשׂוֹת חֵיל" (דְּבָרִים ח, יח). וְזֶה בְּדִיוֹק הַשְּׂרָשׁ שֶׁל הַגְּאוּה, "וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן וַיִּבְעֹט שְׂמֵנָת עֲבִית כְּשִׁית וַיִּטֵּשׂ אֵלּוּהָ עֲשָׂהוּ וַיִּבְבֵּל צוֹר יִשְׁעָתוֹ" (דְּבָרִים לב, טו). הִרְבֵּה פְּעָמִים כְּשֵׁיט לְאָדָם כֶּסֶף הוּא חוֹשֵׁב שֶׁזֶה בְּזָכוֹת הַכְּשָׁרוֹנוֹת שֶׁלוֹ, הָעֲבוּדָה שֶׁלוֹ אוֹ מַעֲשֶׂה יָדָיו, וְלִכֵּן כְּשֶׁהוּא תוֹרֵם הוּא מְבַקֵּשׁ תְּמוּרָה לְתְרוּמָה, כְּבוֹד, פְּרָסוּם, מִתְנּוֹת. שְׂמֵעָתִי עַל עֲשִׂיר אֶחָד בְּדוֹרְנוֹ שְׁתֵּרֵם סְכוּם גְּדוֹל לְאַחַת הַיְשִׁיבוֹת, וְהַתְּרוּמָה שֶׁלוֹ הִיְתָה מֵאֵה אֶלְף דוֹלָר לִישִׁיבָה, וְעוֹד מֵאֵה אֶלְף דוֹלָר שִׁיפְרָסְמוֹ בָּהֶם אֶת הַתְּרוּמָה שֶׁל הַמֵּאָה אֶלְף דוֹלָר הָרָאוּנוֹנִים שֶׁהוּא תֵרֵם. אָדָם כְּזֶה הוּא אָדָם מְסֻכָּן, הוּא הוֹפֵךְ אֶת מִצְוֹת הַצְּדָקָה לְבִיזּוֹנָה, וְהַבְּעִיָּה הַזֹּ נוֹבְעֵת מִכֶּף שֶׁהוּא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֶת הַדְּבָרִים, אֲבָל זֶה לֹא אֵתָה! וְלִכֵּן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַכֵּיר "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה" - וְאֵל

## פְּרִשְׁת תְּרוּמָה

תאמרו מכיסכם אתם נותנים דָּבָר, כִּי מִשְׁלִי הוּא הַכֹּל, לְפִיכָּךְ אָמַר וַיִּקְחוּ לִי מִשְׁלִי (מִדְּרַש אַגְדָּה בּוֹבֵר פְּרִשְׁת תְּרוּמָה פָּרָק כה סימן ב), וְאָמַר: "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם" - "לִי" - לְשֵׁמִי (רש"י שְׁמוֹת פָּרָק כה פְּסוּק ב). אֵל תִּתְּרֶם בְּשִׁבִיל כְּבוֹד, פְּרוּסוּם אוֹ כָּל סִבָּה אַחֲרָת, אֵלָּא אַךְ וְרַק לְכְבוֹד הַשֵּׁם.



### אֲרָגוֹן 'בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם'

מִי שֶׁעֹקֵב אַחֲרֵינוּ יוֹדֵעַ שֶׁזְּכִינוּ בְּרוּךְ הַשֵּׁם לְהִקִּים אֶת אֲרָגוֹן 'בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם' יַחַד עִם יְדִידֵי הַיָּקָר מְזַכֶּה הַרְבֵּים הָרַב יְרוּן רְאוּבֵן שְׁלִיט"א. כְּשֶׁמִּשְׁמֵי זָכוּ אוֹתֵנוּ לְהִקִּים אֶת הָאֲרָגוֹן הִיָּה צְרִיף לְהַחֲלִיט אֵיזָה שֵׁם לְקָרָא לְאֲרָגוֹן, הָרַב יְרוּן הַחֲלִיט עַל שֵׁם לֹא קוֹנְבְּנִיזוֹנָאֵלִי - 'בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם', זֶה לֹא אֵיזָה שֵׁם מִסְחָרִי. כְּשֶׁאֲתָה אוֹמֵר לְמִישֶׁהוּ: "יֵשׁ לָנוּ אֲרָגוֹן בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם, וּבְעֶזְרַת הַשֵּׁם אֲנַחְנוּ נַעֲשֶׂה וְנַפְעֵל", הוּא שׂוֹאֵל אוֹתָךְ: "אֵיךְ קוֹרְאִים לְאֲרָגוֹן?", "אֲרָגוֹן בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם", וְלַפְעָמִים אֲנָשִׁים לֹא מְבִינִים: "אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם אֲבָל אֵיךְ קוֹרְאִים לְאֲרָגוֹן?..."

לִימִים הָרַב יְרוּן הַסְּבִיר לִי מָה הַסִּבָּה שֶׁהוּא בָּחַר אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה, שֶׁהַשֵּׁם הַזֶּה הוּא 'תְּקוּן' עַל כָּל הַכַּחֲוִי וְעֵצִים יְדִי שֶׁהִיָּה לוֹ בְּעֶבֶר, הוּא הִיָּה אַחַד מֵהַעֲשִׂירִים הַגְּדוֹלִים בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית וְהִיָּתָה לוֹ חֲבֵרָה גְּדוֹלָה שֶׁבְּכָל מְקוֹם הִיָּה אֶת הַמַּתוּג שְׁלוֹ - הִיָּה לוֹ מַתוּג שֶׁל אֵיזָה שׂוֹר עִם קְרָנִים, "בְּכוֹר שׂוֹרוֹ הַדָּר לוֹ וְקְרָנֵי רְאִים קְרָנָיו" (דְּבָרִים לג, יז) עִם לוּגוֹ מְפָאָר שֶׁל הַשֵּׁם שְׁלוֹ, וְאַחֲרֵי שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא זָכָה אוֹתוֹ לְעִלוֹת וּלְהַתְעַלּוֹת, הוּא סִגַּר אֶת הַחֲבֵרָה שֶׁשָּׁמוּ נִקְרָא עָלֶיהָ, וּפְתַח אֶת אֲרָגוֹן 'בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם' שֶׁהַמַּתוּג שְׁלוֹ בְּכָל מְקוֹם זֶה 'בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם', לְהוֹרוֹת וְלִזְכֹּר וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַנְדִיעַ שֶׁהַכֹּל 'בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם', אֲנַחְנוּ כְּלוּם: צְרִיף לְמַתַּג רַק אֶת שֵׁם ה', כָּל דְּבָר 'בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם', הַפְּעִילוֹת שֶׁל 'בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם', הַחֲלָקָה לְנִזְקָקִים שֶׁל 'בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם', הַהַפְּצָה שֶׁל דְּבָרֵי תוֹרָה שֶׁל 'בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם'. זֹאת הַנְּקִדָּה שֶׁמְאִירָה לָנוּ מִתּוֹךְ הַפְּרָשָׁה.



### שְׂאֵלַת הַשְּׂאֵלוֹת

וּמִכָּאֵן נִגִיעַ לְשְׂאֵלַת הַשְּׂאֵלוֹת: לְמָה הַמְּשִׁיחַ עֲדִין לֹא הִגִיעַ בְּכָל מְשֻׁף שְׁנוֹת גְּלוּתֵנוּ, וְגַם בְּדוֹרֵנוּ לְמִרוֹת שֶׁבְּרוּךְ הַשֵּׁם יֵשׁ הַרְבֵּה תוֹרָה וְחֻסֵּד עֲדִין מִתְעַכֵּב?

אֶת הַשְּׂאֵלָה הַזֹּאת שָׂאֵל רַבְּנוּ חַיִּים וַיִּטְאֵל, מִגְּדוּלֵי תַלְמִידֵי הָאֲרִיז"ל לְפָנָי כְּאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה, בְּסִפְר 'עֵץ חַיִּים' (חֲלָק א דף ה עמוד א), וְהוּא מְבִיא אֶת מָה שֶׁאֲמָרוּ בְּתַלְמוּד רִישׁוֹלְמִי (בִּיּוֹמָא פָּרָק א הִלְכָה א) שֶׁכָּל דוֹר שֶׁלֹּא נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו כָּאֵלוֹ נִחְרַב

## לְמַה הַמְּשִׁיחַ לֹא בָא

בְּיָמָיו וְעַל זֶה הוּא כּוֹתֵב: 'וְאַתְּנָה אֶת פְּנֵי לַחֲקֹר וְלִדְעַת מַה זֶה וְעַל מָה נִתְאַרְךָ קִצְנוּ וּגְלוּתְנוּ וּמִדּוּעַ לֹא בָא בְּךָ יֵשׁוּעַ?' אוֹמֵר רַבֵּי חַיִּים וִיטָאֵל: אֲנִי הוֹלֵךְ לַחֲקֹר - יֵשׁ חוֹקְרִים בְּהִלְכָה, אוֹ לְהַבְדִּיל בְּמִדְעַ בְּנֵאֻסֵּי א, אֲבָל אֲנִי רוֹצֵה לַחֲקֹר חֻקֵּיהֶם אַחַת גְּדוּלָה מְכֻלָּן: 'מִדּוּעַ נִתְאַרְךָ קִצְנוּ וּגְלוּתְנוּ וּמִדּוּעַ לֹא בָא בְּךָ יֵשׁוּעַ?' וְהוּא מַחְפֵּשׁ בְּכַתּוּבִים עִם כָּל רוּחַ הַקִּדּוּשׁ וְהַקְדָּשָׁה הַנּוֹרָאָה שֶׁהִיְתָה לוֹ יַחַד עִם כָּל תּוֹרַת הַסּוּד שֶׁלְמַד מֵרַבּוֹ רַבְּנוּ הָאֲרִיז"ל וְהוּא אוֹמֵר: 'מִצְאָתִי אוֹן לִי בְּמֵאֲמָר אֶחָד שֶׁבְּסֵפֶר תְּקוּנֵי הַזֵּהָרָה' (בְּתַקּוּן ל דף עז עמוד ב) - אוֹמֵר לָנוּ רַבֵּי חַיִּים וִיטָאֵל שֶׁהוּא מֵצֵא אֶת הַתְּשׁוּבָה בְּתַקּוּנֵי הַזֵּהָרָה - וּמֵבִיא אֶת מֵאֲמָר הַזֵּהָרָה הַקְדוּשׁ עַל הַפְּסוּק 'וְרוּחַ אֱלֹקִים מֵרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם' (בְּרֵאשִׁית א, ב) מַה זֹאת הָרוּחַ הַזֹּאת? הֲיֵאֵר הַרוּחַ הַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה הַנִּמְצָאָת עַל לּוּמְדֵי הַתּוֹרָה, וְהָרוּחַ הַזֹּאת מוֹצִיאָה קוֹל רוּחָנִי שֶׁנִּשְׁמָע בְּרַקִּיעַ וְאוֹמֶרֶת עַל לּוּמְדֵי הַתּוֹרָה: 'אַתֶּם הַיְשָׁנִים סְתוּמֵי הָעֵינַיִם וְאַטוּמֵי הַלֵּב, קוּמוּ וְתִתְעוֹרְרוּ לְכַבּוֹד הַשְּׂכִינָה הַקְדוּשָׁה, אֵין לָכֶם לֵב לְהִבִּין, כִּי כָל מַעֲשֵׂה הַחֹסֵד וְהַתּוֹרָה שֶׁלָּכֶם אֵינְכֶם עוֹשִׂים לְכַבּוֹד הַשְּׂכִינָה'. וְכוּתֵב עַל זֶה רַבֵּי חַיִּים וִיטָאֵל: 'פְּשׁוּטוֹ מְבָאֵר וּבִפְרָט בְּזִמְנָנוּ זֶה בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אֲשֶׁר הַתּוֹרָה נִעְשִׂית קְרֹדִים לְחַתֵּךְ בָּהּ אֲצֵל קִצְתָּ בְּעֲלֵי תּוֹרָה אֲשֶׁר עָסַקְתָּ בַתּוֹרָה עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, וְתוֹסַפְתָּ מִשְׁכָּרְתָּ, וְגַם לְהִיוֹתְךָ מְכַלֵּל רֵאשִׁי יְשִׁיבוֹת וְדִינֵי סְנֵהֲדָרָאוֹת, לְהִיוֹת שְׂמֵם וְרִיחֶם נוֹדֵף בְּכָל הָאָרֶץ, וְדוּמִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם לְאֲנָשֵׁי דוֹר הַפְּלִגָּה הַבּוֹנִים מְגִדֵּל וְרֵאשׁוֹ בְּשָׂמִים, וּבְהִמְשָׁךְ דְּבָרָיו שֵׁם הוּא מְשׁוּה אוֹתָם לְעָרֵב רַב, הַשֵּׁם יִצְיָלְנוּ.

מְדַבְּרֵי קִדְשׁוֹ שֶׁל רַבֵּי חַיִּים וִיטָאֵל וְצ"ל אֲנַחְנוּ שׁוֹמְעִים אֶת הַתְּשׁוּבָה הַבְּרוּרָה לְעֵכוּב הַגָּאֻלָּה, שֶׁעַקֵּר הַבָּאָת הַגָּאֻלָּה הִיא אַחֲרֵי שֶׁנִּזְכָּה לְעֲשׂוֹת אֶת דִּינֵי הַתּוֹרָה וְהַמְצוֹת לְשֵׁם שְׂמִים בְּלִבְד, וְכָל אָדָם שֶׁשֵּׂם אֶת מְגֻמְתּוֹ לְהִיוֹת גְּדוֹל בַּתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּכְבְּדוּ אוֹתוֹ וְיִהְיֶה לוֹ רֶכֶב מִפָּאָר, וְתַלְמִידִים שֶׁיִּנְשָׁקוּ לוֹ אֶת הַיָּד, אוֹ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ גְּלִימָה מִפָּאָרְת, הוּא דוֹמֵה לְאֲנָשֵׁי דוֹר הַפְּלִגָּה שֶׁבָּנוּ מְגִדֵּל וְרֵאשׁוֹ בְּשָׂמִים כְּדֵי לְעֲשׂוֹת לָהֶם שֵׁם. יֵשׁ אֶחָד שֶׁכְּדֵי לְהִיוֹת מִפְּרָסִם בּוֹנֵה בְּנִין גְּבוּהָ עִם הַשֵּׁם שְׁלוֹ, הַשְּׂנִי יֵשׁ לוֹ חֲבֵרָה שֶׁכָּל עוֹבְדֵי הַחֲבֵרָה חֲיָבִים לְלַבֵּשׁ אֶת מַדֵּי הַחֲבֵרָה עִם הַשֵּׁם שְׁלוֹ, וְהַשְּׂלִישִׁי פּוֹתֵחַ יְשִׁיבָה עִם הַשֵּׁם שְׁלוֹ, וּמִלְמַד תַּלְמִידִים אֵיךְ לְכַבֵּד אוֹתוֹ וּלְפָאֵר אֶת שְׁמוֹ. אֵלוֹ וְאֵלוֹ עוֹשִׂים לְשֵׁם וְלֹא לְשֵׁם הַשֵּׁם.



### מְגִדֵּל טְרָאמֶפ'

סֵפֶר לִי יְדִידִי מְזַכֵּה הָרַב יְרוֹן רֵאוּבֵן שְׁלִיט"א שֵׁישׁ אֵינָה אֲרֻגוֹן בְּאֲמֵרִיקָה שֶׁקִּצְתָּ רְחוֹק מְגִדוּלֵי תּוֹרָה אֲבָל הוּא אוֹסֵף כֶּסֶף אֲצֵל הַחֲרָדִים, וּבְלִי לְשֵׁם לֵב הֵם

## פְּרִשְׁת תְּרוּמָה

עָשׂוּ קַמְפֵּיין גְּדוּל לְבָנוֹת בְּנֵי וְקָרָאוּ לְקַמְפֵּיין "וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם", לֹא יוֹדֵעַ מִי בָחַר אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה, אֲבָל זוֹ בְּדִיוֹק הַנִּקְדָּה שְׂאוֹמֵר כָּאֵן רַבֵּי חַיִּים וַיִּטְאַל, אֶל תַּעֲשֶׂה לָּךְ שֵׁם, תַּעֲשֶׂה לְה' שֵׁם. וְזֶה הַצְּוִי הָאֱלֹקִי "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם" וְאוֹמֵר רַש"י "לִי" - לְשָׁמִי. אֶל תַּעֲשֶׂה אֶת הַמִּשְׁכָּן בְּשִׁבִיל שְׂבִיאוֹ אֲמוֹת הָעוֹלָם וַיִּגִּידוּ: "וְאוֹ, אֵיזָה בֵּית מִפְאָר, אֵיזָה בֵּית אֲדִיר", אֶל תַּעֲשֶׂה לָּךְ מִקְדָּשׁ שְׁכָל מִי שְׂיִכְנֹס יִגִּיד: "הֵיחֻדִים יוֹדְעִים לְבָנוֹת", הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הֵם לֹא 'מְגֻדֵל טְרַאמֶפ', אוּ הַמְגֻדֵל בּוֹרְג' ח' לִיפָה שְׂבִדוּבָאֵי עַל שֵׁם נְשִׂיא אַחֻד הָאֲמִירָיוֹת הָעֲרָבִיוֹת שְׂיִיח' ח' לִיפָה בֶן זָאִיד אֶל נְהִיאָן, אֲנַחְנוּ לֹא גוֹיִם שְׂמַחֲפָשִׁים לְפָרְסִם אֶת עֲצָמָם וְכִסְפָּם אֱלֹהֵיהֶם'.

דְּבָרֵי רַבֵּי חַיִּים וַיִּטְאַל צְרִיכִים לְהִיוֹת לָנוּ לְעֵינַיִם, וּבְתוֹךְ כֹּל עֶסֶק הַתּוֹרָה וְהַחֻסָּד וְזִכּוּי הַרְבִּים נִשְׁתַּדֵּל כְּמָה שְׂיוֹתֵר לְסַלֵּק כֹּל 'מַחֲשַׁבְת פְּגוּל' שְׂיִכּוֹלָה לְהָרִס אֶת הַתְּכֵלִית שֶׁל עֲשִׂית הַמִּצְוָה 'לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרָנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאָנוּ'.



### דְּמָעָה אַחַת טְהוֹרָה

אַחַד מִצְדִּיקֵי הַדּוֹר הַקּוֹדֵם בְּאֲמֵרִיקָה הָיָה הָרַב יַעֲקֹב יוֹסֵף הַרְמֵן וְצ"ל. הוּא הָיָה יְהוּדִי צְדִיק וְקָדוֹשׁ שְׁנָתָן אֶת כָּל כְּלוֹ לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲשֵׂי חֻסָּד רַבִּים וְזִכּוּי הַרְבִּים עֲצוּם עַד שֶׁהִגְאֹן רַבֵּי בְּרוּךְ בֶּר לִיבּוֹבִיץ' וְצ"ל כִּנְּה אוֹתוֹ "הַחֲפֵץ חַיִּים שֶׁל אֲמֵרִיקָה" (הַכֹּל לְאֲדוֹן הַכֹּל עֲמוּד 147). מְסַפֵּרֵת בְּתוֹ הַרְבֵּי הַסּוֹפֵרֵת רַחֲמָה שְׂיִין זְכָרוֹנָה לְבִרְכָה: בְּאַחַד הַיָּמִים אָבָא נִכְנַס לְבֵית וּמִיד הַסְתַּגֵּר בְּחֻדֵר זְמַן רַב, אַחֲרֵי שְׂיָצָא מִהַחֻדֵר הָיָה פָּנָיו מְתוּחָח וּמְיֻסָּרוֹת. שְׂאֵלְתִי אוֹתוֹ: "אָבָא, מָה עֲשִׂיתָ שֵׁם בְּמִשְׁבֵּךְ שְׂעָה אֲרָכָה כָּל כֶּךָ"? וְאָבָא עָנָה לִי: "נִסִּיתִי בְּכֹל מְאֵדִי לַעֲקֹר דְּמָעָה אַחַת טְהוֹרָה לְתַתָּה לְיָבוֹס" (הַכֹּל לְאֲדוֹן הַכֹּל עֲמוּד 347), דְּמָעָה אַחַת טְהוֹרָה עַל צַעַר הַשְּׂכִינָה וְעַל צַעַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - זֶה מָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַפֶּה וּמִיחַל מֵאֲתָנוּ.

וַיְהִי רְצוֹן שְׁנִזְכָּה...



## הסגלה שתמיד עובדת

# פְּרִשֵׁת תְּצִוָּה

## הסגלה שתמיד עובדת

### ”ואתה תצווה”

הפְּרִשָּׁה מתחילה בצווי האלקי ”ואתה תצווה את בני ישראל ויקחו אליה שְׁמֹן זֵית וְךָ כְּתִית לְמֵאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד” (שמות כז, ט), שהיא צווי אֶחָד מֵהַרְבֵּה צוּוּיִים שֶׁהִיא צְרִיף לְעֹבֹדֵת הַמִּשְׁכָּן. בֵּינֵיהֶם גַּם מִלְּבוּשֵׁי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהַתּוֹרָה מְפָרֶטֶת בְּדִיוֹק כָּל בְּגָד וּבְגָד כִּי־צַד צְרִיף לְהִיּוֹת וּלְהִרְאוֹת (שמות כח, ב וְהִלָּאָה).



### המעיל של הכהן הגדול

נְדַבֵּר הַיּוֹם בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם עַל הַמְּעִיל שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהַתּוֹרָה מְתַאֲרֵת בְּדִיוֹק אֶת מְרָאָהּ (שמות כח, לא - לד), וּמְדַגֵּיֶשֶׁה הַתּוֹרָה שֶׁצְרִיף לְעֹשׂוֹת בְּמְעִיל ”פְּעָמָן זָהָב וְרִמּוֹן פְּעָמָן זָהָב וְרִמּוֹן עַל שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב” (שם פְּסוּק לד), וְהַפְּעָמוֹנִים הַלְלוּ הִיְתָה לָהֶם סִבָּה חֲשׁוּבָה: ”וְהָיָה עַל אֶהְרֵן לְשֵׁרֵת וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ כְּבָאוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ וּבְצִאתוֹ וְלֹא יָמוּת” (שם פְּסוּק לה). כְּשֶׁאֶהְרֵן הַכֹּהֵן אוֹ כָּל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁיְהִיָּה אַחֲרָיו יִכָּנֵס אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁיִּשְׁמַע קוֹלוֹ לִפְנֵי ה', בְּזִמְן שֶׁהוּא נִכָּנֵס וְיוֹצֵא. וְהַצּוּוִי הַזֶּה הוּא כָּל כֶּף חֲשׁוּב עַד שֶׁהַתּוֹרָה מְזַהֵרָה ”וְלֹא יָמוּת” - מִכְּלָל לֹא אֶתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן, אִם יְהִי לֹא יִתְחַיֵּב מִיְתָה, הָא אִם יִכָּנֵס מְחַסֵּר אֶחָד מִן הַבְּגָדִים הַלְלוּ חַיֵּב מִיְתָה בִּידֵי שְׁמַיִם” (רש”י שְׁמוֹת פָּרָק כח פְּסוּק לה).



### קול פעמונים למה?

וְהַשְּׂאֵלָה הַמְתְּבַקֶּשֶׁת, לְמָה הִיא צְרִיף לְהַשְׁמִיעַ שֶׁהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בָּא אֶל הַקֹּדֶשׁ? (עֵין רַמְבַּ”ן, רִשְׁב”ם, חִזְקוֹנִי, רַבְּנוּ בַחֲנִי, וּבְרִיקְנָאטִי שֶׁצִּמְדוֹ עַל זֶה), וְלְמָה זֶה כָּל כֶּף חֲשׁוּב עַד כְּדֵי כֶּף שֶׁכֹּהֵן שֶׁהַפְּעָמוֹנִים שָׁלוּ הַתְּקַלְקְלוּ וְלֹא מִשְׁמִיעִים קוֹל, מִסְתַּכֵּן בְּמֹת? וּבְמִי־חַד יֵשׁ לְהַתְּפִילָא לְמָה צְרִיף שֶׁיִּשְׁמַע קוֹלוֹ גַּם ”בְּצִאתוֹ”?



## פְּרִשְׁת תְּצוּהָ

### סְלוּק הַמְּלָאכִים

וְהַבְּאוּר בְּזוּה, 'וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֵאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ' - 'הוּא כְּעֵין נְטִילַת רְשׁוֹת לְהַכְנִס, כִּי הֵבֵא בְּהִיכַל מֶלֶךְ פְּתָאוּם חֵיב מִיְתָה, וְכֵן בְּצֵאתוֹ לְצֵאת בְּרִשׁוֹת וְשִׁינְדַע הַדְּבָר כְּדִי שְׁיִוְכְלוּ מְשָׁרְתֵי הַמֶּלֶךְ לְשׁוֹב לְפָנָיו' (רמב"ן שְׁמוֹת פָּרָק כח פְּסוּק לה). כְּלֹמֵר, כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס אֶל הַמֶּלֶךְ הוּא מִבְּקֶשׁ רְשׁוֹת לְהַכְנִס, וְכִשְׁהוּא יוֹצֵא הוּא מוֹדִיעַ שְׁיִצְא כְּדִי שְׁיִוְכְלוּ הַמְּשָׁרְתִים לְהַכְנִס. כִּכָּה גַם הִיָּה בְּקֹדֶשׁ פְּנִימָה שֶׁהָיוּ שָׁם הַמְּלָאכִים מְשָׁרְתֵי עֲלִיּוֹן נִמְצְאִים תָּמִיד, וְכִשְׁהִכְהֵן הַגְּדוֹל נִכְנָס לְעַבֵּד אֶת עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ הִיָּה מוֹדִיעַ לְמְלָאכִים בְּכַנִּיסָתוֹ שְׁיִפְנֹו אֶת הַשְּׁטַח כְּדִי שֶׁהִכְהֵן הַגְּדוֹל יַעֲסֹק בְּעֲבוֹדָתוֹ בְּיַחֲוֹד עִם הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכִשְׁסִיִּים אֶת עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ הוּא יוֹצֵא וּמְשַׁמֵּעַ קוֹלוֹת הַפְּעֻמוֹנִים לְהוֹדִיעַ לְמְלָאכֵי הַשָּׁם מְשָׁרְתֵי עֲלִיּוֹן שֶׁהֵם יְכוּלִים לְחֹזֵר לְשָׁכֵן בְּקֹדֶשׁ.



### כַּחוֹ שֶׁל מְלָאךְ?

מִי שֶׁלֹּא מִתְּפַלֵּא כִּשְׁהוּא קוֹרֵא אֶת הַמְּלִים הָאֵלֶּה, כְּנִרְאָה שֶׁהוּא לֹא מִבִּין מַה זֶה מְלָאךְ...

רַבֵּי יִשְׂרָאֵל מְאִיר הַכְּהֵן הַמְּכֻנָּה 'הַחֲפָץ חַיִּים' הִיָּתָה לוֹ קְבֵלָה שֶׁלֹּא לְקַחַת שׁוֹם דְּבָר מֵאַף אֶחָד בְּחַנּוּם. לְיָמִים כְּשֶׁנִּפְגַּשׁ עִם אֶחָד הָאֲדָמוּרִיִּים בְּאַכְסֵנְיָא אַחַת, הִיָּה צָרִיךְ הַחֲפָץ חַיִּים דָּף לְרִשֵׁם כַּמָּה דְּבָרִים. הוּא הִתְעַנֵּן אֲצֵל שְׁכֵנוֹ הַדְּגוּל אִם יֵשׁ לוֹ דָּף נִיר, וְהָאֲדָמוּר שְׁמַח לְהַעֲנִיק לוֹ אֶת הַדָּף הַמְּבַקֵּשׁ. תַּכְּף הוֹצִיא הַחֲפָץ חַיִּים מִטְּבַע קִטְנָה כְּשׁוֹי הַנִּיר וְהֵבִיא לְאֲדָמוּר תְּשֻׁלוּם. הָאֲדָמוּר הִתְפַּלֵּא: "הֲלֹא זֶה שְׁוֹה פְּרוּטָה וְאַנִּי נוֹתֵן לְכֶם אֶת זֶה בְּמִתְנָה גְּמוּרָה", הַסְּבִיר הַחֲפָץ חַיִּים לְאֲדָמוּר אֶת הַנְּהַגְתּוֹ: "כְּשֶׁאָדָם לּוֹקַח חֲפָץ מִחֲבֵרוֹ, וְלֹא נוֹתֵן לוֹ בְּלֵב שְׁלֵם, הֲרִי זֶה סִפְקָ גְּזֵל, וּמַעֲזוֹן גְּזֵל יְכוּל לְהִבְרֵא מְלָאךְ שְׁיִכּוּל לְשַׁרְף אֶת כָּל וְרִשָּׁא (הִיא בִּירַת פּוֹלִין וְהַעִיר הַגְּדוֹלָה בַּה שְׁשֻׁטְחָה כְּיוֹם כ' - 516.9 קמ"ר וּמוֹנָה 1,720,398 תּוֹשְׁבִים), וְלִכֵּן אֲנִי נֹזֶהֶר לֹא לְקַחַת שׁוֹם דְּבָר בְּחַנּוּם..."

קְבֵלָנוּ קֶצֶת מְשָׁגִים בְּגִדְל שֶׁל 'מְלָאךְ קִטְוִן', וְאוֹתָם הַמְּלָאכִים הַגְּדוֹלִים וְהַקֹּדוּשִׁים מְשָׁרְתֵי עֲלִיּוֹן כְּשֶׁהֵם שׁוֹמְעִים אֶת צְלִצּוּלֵי הַפְּעֻמוֹנִים שֶׁל הַכְּהֵן הַגְּדוֹל הֵם מִיַּד מִסְתַּלְקִים, כְּדִי לְתַת לְכַהֵן גְּדוֹל לְעַבֹד אֶת עֲבוֹדָתוֹ. וְאַחֲרֵי הַכָּהֵן הַגְּדוֹל הוּא בְּשָׂר וְדָם וְהוּא בֵּן אָדָם חֲמָרִי שְׁנֹוֹן מִתְּפוּחֵי אֲדָמָה, שְׁנִיצָל, גְּזֹר וְעוּף, אִם הוּא לֹא יֵאָכֵל וְיִשְׁתָּה הוּא יָמוּת, אִם הוּא לֹא יִנְשֵׁם הוּא יָמוּת, אִם הוּא יִתְאַמֵּץ הוּא יִתְעַיֵּף, וְכִשְׁהוּא מְגִיעַ לְעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ מְלָאכֵי הַשָּׁרַת שְׁאִין בְּהֵם לֹא אֲכִילָה וְלֹא

## הסגלה שתמיד עובדת

שתייה (עין ילקוט שמעוני תורה פרשת אחרי מות רמז תקעח) ולא עיפות (עין חגיגה דף טו עמוד א), ועליהם נאמר "גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו" (תהלים קג, ט), נדחים מפניו. הא כיצד?



### השכפ"ץ של הכהן הגדול

ואמרו במדרש (מדרש רבה פרשת תצוה פרשה לח סימן ח) על אבני החשן, 'רבי יהושע בן לוי אומר, משל לבן מלכים שהיה פדגוג (חכם) נכנס אצלו ומלמד על בנו סגוריה, והיה מתירא מן העומדים עליו פן פגעו בו' - המלך מקה בשומרים, יש יס"מ ושב"כ, ואבטחת אישים, והוא מפחד מהם, 'מה עשה המלך? הלבישו פורפירא (בגד) שלו שיהיו רואים אותו ויראים ממנו' - כשרואים אותו משרתי המלך והשומרים עם לבוש המלך אף אחד לא נוגע בו. כך אהרן היה נכנס בבית קדשי הקדשים, ולולי זכיות הרבה שהיו נכנסים עמו ומסיעות אותו לא היה יכול להכנס, לפי שהיו מלאכי השרת שם, מה עשה הקדוש ברוך הוא? נתן לו מדמות לבוש הקדש, והלבוש הקדוש הזה היה כהגנה על הכהן הגדול 'שהיו מלאכי השרת מתקנאים בו ורוצים להזיקו'. המלאכים זוכרים שהכהן הגדול הזה הוא בשר ודם, 'שכחת שאתמול אכלת צ'ולנט? היום אתה בא ומגרש אותנו?' והקדוש ברוך הוא נתן לו את שמונת בגדי הכהן הגדול כדי להגן עליו.

כמה קדשה היתה על הכהן הגדול.

ולכן על הכהן הגדול נאמר "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא" (מלאכי ב, ז), הוא מלאך, למרות שהוא אוכל ושותה ויש לו גוף, בשר, עצמות וגידים, תדע לה שהוא מלאך. ובאמת מעלתו יותר גדולה משאר המלאכים, שהרי כשנכנס אל הקדש פנימה המלאכים מכרחים לעזוב את המקום וכשהוא יוצא הוא משמיע להם בפעמונים כאומר: 'יצאתי, אתם יכולים שוב להכנס'.



### בבואו אל קדש הקדשים

וכל זה היה רק "בבואו אל הקדש", נדמין את קדשתו ועוצמתו כשהיה הכהן הגדול נכנס אל קדש הקדשים פעם אחת בשנה ביום הכפורים (עין פסחים דף פו עמוד א) בבגדי לבן, "שעבודת היום בבגדי לבן" (יומא דף לב עמוד א), מעלתו היתה כל



## פְּרִישַׁת תְּצוּהָ

כָּךְ גְּדוּלָה, וְלִכֵּן לֹא הָיָה צְרִיף לְהוֹדִיעַ לְמַלְאָכִים שֶׁהוּא מְגִיעַ. וּקְדָשְׁתּוֹ הָיְתָה כָּל כָּךְ גְּדוּלָה שֶׁאֲמָרָה הַתּוֹרָה "וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל מוֹעֵד בְּבֵאוֹ לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד צֵאתוֹ" (וַיִּקְרָא פָּרָק טו, יז) וְדָרְשׁוּ חַו"ל (בְּתַלְמוּד יְרוּשְׁלַמִּי מַסְכַּת יוֹמָא פָּרָק א הֶלְכָה ה) "וְכָל אָדָם" - 'אֲפִלוּ הַמַּלְאָכִים לֹא יִהְיוּ שָׁם'.

וְהַכֵּהֶן הַגְּדוּל עֲצָמוֹ הָיָה נִכְנָס בְּפֶחַד וְאִימָה 'שֶׁהֲרֵבָה פְּעָמִים הָיוּ מֵתִים כִּהְנִים גְּדוּלִים בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים אִם לֹא הָיוּ רְאוּיִם אוֹ אִם שָׁנוּ דְבַר בְּמַעֲשֵׂה הַקְּטָרֶת' (פְּרוּשׁ הַמְשָׁנָה לְרַמְבַּ"ם מַסְכַּת יוֹמָא פָּרָק ה מְשָׁנָה א), וְלִכֵּן הַכֵּהֶן הַגְּדוּל הָיָה קָשׁוּר בְּרִגְלוֹ בְּשִׁלְשֻׁלַת שָׁל זָהָב בְּשִׁעָה שֶׁהָיָה נִכְנָס לְקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, שֶׁאִם יָמוּת יִמָּשְׁכוּ אֶת גּוּפָתוֹ הַחוּצָה (עֵין בִּזְהַר הַקְּדוּשׁ פְּרִישַׁת אַחֲרֵי מוֹת דָּף טו עֲמוּד א). וּבְבֵית שְׁנֵי שָׁהִיו מֵתֵמְנִים כִּהְנִים גְּדוּלִים בְּכֹסֶף וְלֹא הָיוּ רְאוּיִם, בְּכָל שָׁנָה הָיָה מֵת הַכֵּהֶן הַגְּדוּל שֶׁנִּכְנָס לְקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים (עֵין יוֹמָא דָּף ט עֲמוּד א וּבִסְפָר שְׂרָבִיט הַזֶּהָב לְהַגָּאוֹן רַבִּי רַפָּאֵל בְּרֻדוּגוֹ וְצ"ל שָׁם).



### הַקְּמַפֵּיין שֶׁל הַכֵּהֶן הַגְּדוּל

וְקַעֲת נְדַמֵּין לְעֲצָמָנוּ אִם הַכֵּהֶן הַגְּדוּל פּוֹתַח 'מַגְבִּיַת תְּרוּמָה' דְּחוּפָה, וְהוּא מוֹכֵן לְהַזְכִּיר אֶת שְׁמוֹת הַתּוֹרָמִים בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים לְפָנֵי הַשֵּׁם לְכָל הַיְשׁוּעוֹת, הָאֵם הָיָה מִיִּשְׁהוּ בְּעוֹלָם שְׁלֹא תוֹרַם לְקַמַּפֵּיין שֶׁל הַכֵּהֶן הַגְּדוּל? הֲלֹא הוּא מְלֵאךְ ה', מִי לֹא רוֹצֵה בְּרַכָּה מִמְּלֵאךְ ה'?

אֲבָל לְכַשְׁנָת־בּוֹנֵן נִרְאָה שֵׁישׁ מִיִּשְׁהוּ שֶׁהוֹלֵךְ בְּבִגְדֵים הֲרֵבָה יוֹתֵר פְּשׁוּטִים מֵהַכֵּהֶן הַגְּדוּל, הוּא גַם פְּחוֹת מְפָרָסִם מִמֶּנּוּ, וּמַעֲלָתוֹ גְּדוּלָה יוֹתֵר מֵהַכֵּהֶן הַגְּדוּל. וּמֵיִהוּ זֶה וְאִיזָה הוּא? בּוֹאוּ נִלְמַד...



### הַכֵּהֶן הַגְּדוּל שֶׁקָּבָא

וּמִסְפָּר בְּגִמְרָא (בְּיוֹמָא דָּף ע א עֲמוּד ב) מַעֲשֵׂה בְּכֵהֶן גְּדוּל אַחַד, שֶׁיֵּצֵא מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, הוּא הַצְּלִיחַ לְצֵאת בְּשִׁלוּם מִן הַקְּדוּשׁ, וְכָל עַם יִשְׂרָאֵל הָיוּ שֹׁמְחִים בְּשִׁמְחָתוֹ, כֻּלָּם מְלוּיִם אוֹתוֹ, אִיזוֹ שִׁמְחָה, שִׁירִים וְרִקּוּדִים מְפִזְזִים וּמְכַרְכְּרִים. בֵּין הַבָּאִים לְקַבֵּל אֶת פָּנָיו הָיוּ שְׁנֵי גְדוּלֵי הַדּוֹר, שִׁמְעָיָה וְאַבְטָלְיוֹן - שְׁלֹא הָיָה לָהֶם אִיזָה יְחוּס גְּדוּל, הֵם הָיוּ בְּנֵי גְרִים שֶׁהִסְבִּיא רַבָּא שְׁלָהֶם הָיָה סְנַחְרִיב שֶׁבָּא לְהַחְרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ (גְּטִין דָּף נז עֲמוּד ב), כִּיֵּן שֶׁרָאוּ כָּל הָעָם אֶת שִׁמְעָיָה וְאַבְטָלְיוֹן עֹזְבוּ אֶת הַכֵּהֶן הַגְּדוּל וְהִלְכוּ לְשִׁמְעָיָה וְאַבְטָלְיוֹן - לֹא מְשָׁנָה שְׂאֵתָה כֵּהֶן וַיֵּשׁ לָךְ בְּגָדִים

## הסגלה שתמיד עובדת

מפארים ותאר מכבד, מה שכן משנה זה מי אלו גדולי הדור שזכו לכתרה של תורה, והעם שהכיר בזה 'קול המון פקול שדי' (האלשיך הקדמה), העם יודע לזנות את גדולי הדור, הלכו אליהם ועזבו את הפהן הגדול.

וזה כאב לכהן הגדול...

כשהגיעו שמעיה ואבטליון לברך את הפהן הגדול, זלזל בהם הפהן הגדול ואמר להם: יבואו בני עממין לשלום, הוא רמו להם: אתם רק בני עממין, בני גרים, הסבא רבא שלכם היה גוי, תפירו את מקומכם... כשהם שמעו את זה הם ענו לו באותה מטבע: "יבואו בני עממין לשלום שעושים מעשה אהרן, ולא יבוא בן אהרן לשלום שלא עושה מעשה אהרן", לה לא מגיע לבוא בשלום כי אהרן היה אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (אבות פרק א משנה יב), אתה אוהב כבוד ורודף כבוד, אוהב את עצמך ומקרב אותו לעצמך, לא מגיע לה שתבוא בשלום.

הרי שאותו כהן גדול למרות שזכה לצאת בשלום מן הקדש, כיון שלא הכיר את מקומו, ולא הבין מה זה כבוד של תורה, לא רק שלא זכה לברכת גדולי הדור אלא 'זכה' גם להקפדתם וקללתם. שבאמת למעלת הפהן הגדול צריך להיות מלוה גם כן כח התורה, וכמאמר הכתוב "תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו, כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא", וללא התורה למרות כל מעלתו הוא יורד מדרגתו.



### סדר עדיפיות

עוד מובא במשנה (בהוריות דף יג עמוד א) שבסדר העדיפיות בעם היהודי ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ. כלומר: אם יש כהן גדול עני או תלמיד חכם עני, כהן גדול שנפל בשבי ותלמיד חכם שנפל בשבי ואין מספיק כסף לעזר לשניהם, למי עוזרים ראשון? מלמדים אותנו חז"ל שאפלו ממזר תלמיד חכם גדול מכהן גדול עם הארץ. וכמו שאומר הכתוב "יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה" (משלי ג, טו), התורה יקרה אפלו מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים (הוריות דף יג עמוד א), וזה נפסק להלכה (עין שלחן ערוך יורה דעה סימן רנא סעיף ט). ולמרות שלא מדבר בכהן גדול שהוא לא צדיק אלא שנכנס לפני ולפנים ויוצא חי, מכל מקום התלמיד חכם שעמל בתורה, למרות שהוא לא יכול להכניס לקדש הקדשים, שגם עליו נאמר "והזר הקרב יומת" (במדבר יח, ז ועין שבת דף לא עמוד א), מכל מקום מעלתו גדולה

## פְּרִישַׁת תְּצוּהָ

מהכהן הגדול, כי הוא לא צריך להכנס לקדש הקדשים בשביל להתעלות, אלא כל יום שהוא פותח את הגמרא ועמל בהלכה הוא בקדש הקדשים.



### פתיחת ההיכל

פעם הגיעו למורנו ורבנו הגאון הגדול רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל ראש ישיבת 'פרת יוסף' שני אנשים לדין תורה. הם הציגו את טענותיהם ששניהם מלויים בהסעה בבקר לקחת את הילדים לתלמוד תורה, וכל פעם הם מתוכחים מי ירד מהמושב הקדמי לפתח לילדים את הדלת להעלות אותם לרכב ולהוריד אותם, וכעת הם מבקשים שהרב יפסק להם את הדין בזה, 'יחלקו' או 'כל דאלים גבר' (מי שחזק מנצח).

חכם בן ציון התפלא ואמר להם: "אני לא מבין על מה אתם מתוכחים, לפתח את הדלת לתינוקות של בית רבן שהולכים לתלמוד תורה זה כמו פתיחת ההיכל, אתם צריכים למכר את המצוה הזו ביניכם והמרבה במחיר יזכה".

בהתחלה הם לא הבינו את המעלה הגדולה הזו, במח שלהם הייתה מחשבה: 'למה לטרח ולרדת מהרכב? פעם קר פעם חם, תן לי לשבת במזגן'. ודעת התורה של חכם בן ציון האירה להם איך צריך להסתכל על זה.

הרבה אנשים לא מבינים מהי מעלת התורה, כשאברך יושב ופותח את הספר ולומד "יקרה היא מפנינים" - 'מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים'.

זו הסבה שאמרו חז"ל (בבא בתרא דף קטז עמוד א) שמי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם שיבקש עליו רחמים. חכם זה ראש ישיבה (עין בגמרא יוסף שם) שלומד ומלמד את התורה בעמלה.



### 'האברך השוכח'

הבעיה שלפעמים גם 'האברך' שוכח שהוא באמצע לעסק 'ביקרה היא מפנינים' - ואיך שהוא מקבל שיחת פלאפון הוא עוזב את 'היקרה מפנינים' והולך להתעסק בארגונו, במשכנתא, או בסתם שיחה שהגיעה אליו בטעות הישר מתכסו של היצר הרע. נחשב האם הנהן הגדול היה עונה לשיחה דחופה בזמן שהוא בתוך קדש הקדשים? הוא בכלל היה נכנס לשם עם הפלאפון? ולא סתם הקפידו חז"ל

## הסגלה שתמיד עובדת

ואמרו (בחיגה דף יב עמוד ב) שהמפסיק מלמודו ושח שיחה בטלה מאכילים אותו גחלי רתמים. ה' יצילנו.



### הסגלה האמתית

הרבה אנשים מחפשים סגלות, ובאמת הסגלה הגדולה ביותר היא 'לשבת וללמד', התורה היא סגלה לחיים טובים (עין משלי ד, כב, ובאבות פֶּרֶק ו משנה ז), סגלה לרפואה (עין משלי פֶּרֶק ג פסוק ח, ובצרובין דף נד עמוד א), סגלה להצלחה בפרנסה (עבודה זרה דף יט עמוד ב) וסגלה לכל דבר טוב, שעליה נאמר "כי לקח טוב נתתי לכם תורתִי אל תעזבו" (משלי ד, ב). גם צבור הנשים שמחפשות סגלות, הסגלה הכי טובה היא שתשלחי את בעלך וילדיך ללמד תורה (עין ברכות דף יז עמוד א). אנשים מתפתים לסגלות קלות, במקום לשבת וללמד שמונה שעות הוא מעדיף לנסע לצפון שמונה שעות לקבר של 'תנא קמא' 'להתפלל' לשהות 'שעור צלום' ולחזור. לא חבל על שש עשרה שעות תורה שהיית יכול ללמד? הלא בכל רגע אתה זוכה לדבר היקר יותר מפנינים, וכל קנייני העולם הזה לא שווים לדבר אחד מהתורה (משלי ג, טו, ובירושלמי פאה פֶּרֶק א הלכה א), אז למה לבזבז את הזמן היקר הזה?



### שבת זכור

והדברים מתחברים היטב עם פֶּרֶשֶׁת זְכוֹר שֶׁהִגִּיעָה בְּיַחַד עִם פֶּרֶשֶׁת תְּצַוֶּה: "זְכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עֲמֶלְךָ בְּדַרְךָ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדַרְךָ וַיִּזְנַב בָּךְ כָּל הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עֲנִיף וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹקִים" (דברים כה, יז - יח). איך קרה שעמלק הצליח "לזנב את כל הנחשלים"? מגלים לנו חז"ל (בבבבבב דף ה עמוד ב) "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידם" (שמות יז, ח), רפידים זה שם מקום הרומז לנו שרפו ידיהם מן התורה, וכיון שרפו ידיהם מהתורה מיד הגיעו אליהם עמלק. עמלק נזון מהבטול תורה של עם ישראל והוא להוט אחרי עם ישראל כמו כלב. והוא מגיע ממרחק ארבע מאות פרסה (פסיקתא דרב כהנא פסקא ג), כל פרסה זה ארבעה קילומטרים, כלומר - אלה שש מאות קילומטר שעמלק הולך ברגל! לא ברוב או במטוס, רק כדי להצר לעם ישראל, והוא שואב את הכח מעוד דקה של בטול תורה, מעוד רפיון בלמוד תורה. וכמו שיש סיסמוגרף שזה מכשיר שמונה את המקום והעצמה של רעידות האדמה, לעמלק יש מכשיר כזה שמרגיש את

## פְּרִישַׁת תְּצוּהָ

עֲצַמַת רַפְיוֹן לְמוֹד הַתּוֹרָה אֲצֵל עִם יִשְׂרָאֵל, וְהוּא כְּבָר יוֹדֵעַ אִיפֹה הֵם נִמְצָאִים וּמַגִּיעַ לְזוֹנֵב בָּהֶם.



### לְמָה הָאֲבֵרֶךְ הַצַּדִּיק נַפְטָר?

שְׁמַעְתִּי מֵהֶרֶב נְסִים יְגַן זַ"ל - שֶׁהָיָה אִישׁ אַמֶּת, הוּא לֹא חָפֵשׁ הַנְּחוּת, הוּא אָמַר לְאַנְשֵׁים אֵת הָאֲמֶת בְּפָנֶיךָ, אֵתהּ רוּצָה - תִּשְׁמַע, אֵתהּ לֹא רוּצָה - אֵל תִּשְׁמַע, אֲבָל זוֹ הָאֲמֶת - שֶׁהָיָה לוֹ אֲבֵרֶךְ אַחַד בְּכוֹלֵל שֶׁקֵּבֵל אֵת הַמַּחְלָה הַנּוֹרָאָה, כָּל הַכוֹלֵל קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם תַּעֲנִיּוֹת וְסוּגוּפִים וְקִבְּלוּת, אֲבָל זֶה לֹא עֲזָר, וְתוֹךְ זְמַן קֶצֶר הוּא נַפְטָר. סֵפֶר הָרֵב יְגַן: "יִשְׁבְּתִי וְחִשְׁבֹּתִי עִם עֲצַמִּי לְמָה ה' עָשָׂה כָּכָה, אֲנַחְנוּ לֹא שׂוֹאֲלִים עַל ה' לְמָה, אֲבָל לְהִבִּין לְהִבָּא, הֲרִי אֲנַחְנוּ שׂוֹמְרִים עַל הַבְּרִית, שׂוֹמְרִים שְׁבֵת, לוֹמְדִים תּוֹרָה", הוּא חָשַׁב, חָשַׁב, עַד שֶׁהוּא נֹזֶכֶר בְּדַבְרֵי הַגְּמָרָא (בְּרֵכוֹת דף סג עמוד א) שְׁדוֹרְשֵׁת אֵת הַפְּסוּק "הַתְּרַפִּית בְּיוֹם צָרָה צָר כַּחֲכָה" (מִשְׁלֵי כו, י) 'אָמַר רַבִּי טְבִי אָמַר רַבִּי יֵאֻשִׁיָּה, כָּל הַמְּרַפָּה עֲצַמּוֹ מִדַּבְרֵי תּוֹרָה אֵין בּוֹ כַּח לְעַמֵּד בְּיוֹם צָרָה. זֹאת אַחַת מֵהַגְּמָרוֹת הַמְּפָחִידוֹת בְּיוֹתֵר - הֲרִי אֵין אָדָם שֶׁלֹּא מִתְּרַפָּה מִדַּבְרֵי תּוֹרָה, מִתְּרַפָּה זֶה אָדָם שֶׁיִּכּוֹל לְלַמֵּד אֲבָל הוּא מִתְּרַפָּה, קָשָׁה לִי, אֵין לִי כַח, כּוֹאֵב לִי פֹה כּוֹאֵב לִי שָׁם, תִּנְיִח לִי, אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא אֵין לוֹ כַּח לְעַמֵּד בְּיוֹם צָרָה. כְּשֶׁהֶרֶב יְגַן נֹזֶכֶר בְּזֶה, הוּא מֵיֵד רֵץ לְכוֹלֵל וְאָמַר לָהֶם אֵת מִסְקִנְתוֹ: "בְּגִלַּל הַרְפְּיוֹן שְׁלָנוּ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה לֹא הִצְלַחְנוּ לְהוֹשִׁיעַ אֵת הָאֲבֵרֶךְ הַזֶּה מִמַּחְלָתוֹ וְהוּא נַפְטָר..."



### מָה הֵמֵן יִדַּע?

הַכַּח שֶׁל הַתּוֹרָה הוּא גְדוֹל וְעֲצַמְתִּי וְהוּא יָכוֹל לְהַכְנִיעַ כָּל צָרָה וְצוּקָה, כָּל נֶגַע וּמַחְלָה, וְאֵת זֶה אֶפְלוּ הֵמֵן הִרְשָׁע יִדַּע...

כְּשֶׁהֵמֵן מַגִּיעַ לְקַחַת אֵת מְרֻדְכֵי לְסִיבּוּב בְּעִיר כְּצוּוֵי אַחְשׁוּרוֹשׁ (אֶסְתֵר ו, יא), הוּא רוֹאֵה שְׁמֻרְדְכֵי הַיְהוּדִי לוֹמֵד עִם עֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף תִּינוּקוֹת אֵת פְּרִישַׁת מִנְחַת הָעֶמֶר, כְּשֶׁהוּא רָאָה אֵת זֶה הוּא מֵיֵד הִבִּין וְאָמַר 'מִנְחַת הָעֶמֶר שֶׁלְכֶם דְּחַתָּה אֵת עֲשָׂרַת אֲלָפִים כֶּכֶר כֶּסֶף שְׁלִי' (מִגְלָה דף טז עמוד א). הֵמֵן לֹא הִיָּה נְבִיא, מֵאִיפֹה הוּא יִדַּע שֶׁבְּסוּף תַּבְּטֵל הַגְּזֵרָה? וְהַתְּשׁוּבָה הַפְּשׁוּטָה - הֵמֵן הוּא עֲמַלְקִי, יֵשׁ לוֹ 'מֵד' מֵיַחַד לְזֵהוּת רַפְיוֹן וּבְטוֹל תּוֹרָה, וְכְשֶׁהוּא רוֹאֵה שֶׁלֹּא רַק שְׂאִין רַפְיוֹן אֲלֵא עִם יִשְׂרָאֵל מִתְחַזֵּק בְּלִמּוּד תּוֹרָה, וְלוֹמְדִים בְּתַעֲנִית שְׁלֵשָׁה יָמִים וּשְׁלֵשָׁה לַיְלוֹת אֵת הַסְּגִיּוֹת

## הַסְגָּלָה שֶׁתְּמִיד עוֹבֶדֶת

הַקְּשׁוֹת שֶׁבַּמְקַדָּשׁ, הוּא יִדַע שֶׁהוּא כָּבֵר הַפְּסִיד בַּמְלַחְמָה.



### לָמָּה הַמְּשִׁיחַ לֹא בָּא

וְהַרְפִּיזוֹן בַּלְמוּד הוּא גַם הַסְּבֵבָה לַעֲכוּב בַּגְּאֻלָּה, וְכִמּוֹ שֶׁכָּתַב הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ (שְׁמוֹת פָּרָק כז פְּסוּק כ) שֶׁלְּזֶה נִתְאַרְךָ הַגְּלוּת כִּי כָּל עוֹד שְׂאִין עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת אֵין מִשָּׁה חֶפֶץ לְגֹאֵל עִם בְּטֻלָּנִים מִן הַתּוֹרָה.

וְלָכֵן נִתְחַזַּק כְּלָנוּ וְנִזְכָּר שֶׁזוֹ הַדְּרָךְ הַיְחִידָה לְסַלֵּק מֵעֲלֵינוּ אֶת שְׁלִיטַת הַיֵּצֶר הָרָע וְהַשְׁטָן וּמִלְאָךְ הַמּוֹת (עֵין בְּסֵפֶה דָּף נב עֲמוּד ב, וּבְקִדּוּשֵׁין דָּף ל עֲמוּד ב), וְשְׂאִין דְּרָךְ אַחֲרֵת לְהִלָּחֵם בַּיֵּצֶר הָרָע, שֶׁאֶפְלוּ דוּד הַמְּלָךְ כְּשֶׁפָּחַד שֶׁמִּלְאָךְ הַמּוֹת יִהְרַג אוֹתוֹ הִיָּה לוֹמֵד תּוֹרָה בְּכָל שַׁבָּת, וּמִיִּתְתוּ הִיָּתָה בְּדִיוֹק בְּרִגְעַ שֶׁהַפְּסִיק מִלְמוּד תּוֹרָה כְּמִסְפָּר בְּגִמְרָא (שַׁבָּת דָּף ל עֲמוּד ב). וְנִזְכָּר שֶׁכִּמּוֹ שֶׁהַפְּהֵן הַגְּדוֹל שֶׁנִּכְנַס אֶל הַקְּדֵשׁ פְּנִימָה הוּא כְּמִלְאָךְ ה', כִּף גַּם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֲתָנוּ יְכוּל לְהַגִּיעַ לְדְרָגָה מְלֹאכִית זוּ 'שֶׁהָאִישׁ הַזּוֹכֵה לִידִיעַת הַתּוֹרָה הוּא הוֹלֵךְ בֵּין אֲנָשִׁים וְנִדְמָה כְּבֵן אָדָם, אֲבָל בְּאֵמַת הוּא מִלְאָךְ הַחַי עִם בְּנֵי תְמוּתָהּ, וְחַי חַיִּי אֲצִילוֹת וּמְרוּמִם עַל כָּל בְּרָכָה וְתַהֲלָה' (אַגְרוֹת חִזוֹן אִישׁ חֵלֵק א אגְרַת יג).

יְהִי רָצוֹן שֶׁנִּזְכָּה לְהַתְקַדָּשׁ וְלִלְמַד תּוֹרָה בְּהַתְמַדָּה. אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.



## פְּרִשֶׁת כִּי תִשָּׂא

# פְּרִשֶׁת כִּי תִשָּׂא

## הֲאֵם אֱלֹקִים צָרִיךְ אוֹתָנוּ?

### חטא העגל

בפְּרִשָּׁה שְׁלָנוּ אֲנַחְנוּ לוֹמְדִים עַל עוֹן הָעֵגֶל. עַל חֲטָא הָעֵגֶל יֵשׁ דִּיוּן בַּמִּפְרָשִׁים מִי עָשָׂה אֶת עֵקֶר הַחֲטָא, הָעֶרֶב רַב אוֹ גַם עִם יִשְׂרָאֵל (עֵין בְּפִרוּשׁ הָאֱלֹשִׁיךְ וּבְכַלִּי יָקָר שְׁמוֹת פָּרָק לֵב פְּסוּק א וְעוֹד). אֲנַחְנוּ נִתְבוֹנֵן בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם בְּפִסּוּק אַחַד בַּפְּרִשָּׁה שֶׁמִּמֶּנּוּ נִלְמַד לַחֲיִים שְׁלָנוּ כִּיּוֹם.

הַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת: "וַיִּרְא הָעַם כִּי בָשַׂשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן הָהָר וַיִּקְהַל הָעַם עַל אֶהֱרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֵעֵלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מַה הָיָה לוֹ" (שְׁמוֹת לֵב, א), הֵם מְבַקְשִׁים מֵאֶהֱרֹן "עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ" - בְּלִשׁוֹן רַבִּים, שְׂאוּ לֵאלֹהֵיֹת הַרְבֵּה (עֵין סִנְהֶדְרִין דִּף סג עמוד א).



### השאלות בפְּרִשָּׁה

וְהַשְּׂאֵלָה הַמְתַּבְּקֶשֶׁת הִיא בְּשִׁבִיל מָה הָיוּ צָרִיכִים אֱלֹהֵיֹת הַרְבֵּה, הֲלֹא עִם "אֲנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" (שְׁמוֹת כ, ב) הֵם לֹא הִסְתַּדְּרוּ, וּפְתָאוּם הֵם רוֹצִים 'אֱלֹהֵיֹת הַרְבֵּה'?

לְדַגְמָא - תַּחֲשִׁבוּ בֵּן אָדָם אַחַד מְסַפֵּר לָךְ עַל כָּל הַבְּעֵיֹת שְׁלוֹ בְּשִׁלּוּם בֵּית, אֵיךְ הוּא לֹא מְסַתְּדֵר עִם אֲשֶׁתּוֹ, וְהוּא כָּל הַזְּמַן מִתְחַרֵּט עַל הָרְגַע שֶׁהוּא הִתְחַתֵּן, וְאוֹמֵר לָךְ: "הֵייתִי מְעַדִּיף לְשִׁבֵּר אֶת הָרְגֵל, מִלְּשִׁבֵּר אֶת הַכּוֹס", וּפְתָאוּם אֶתָּה שׁוֹמֵעַ שֶׁהוּא בָּא לְהִתְחַתֵּן עִם עוֹד אִשָּׁה, וְעוֹד אִשָּׁה? עִם אַחַת אֶתָּה לֹא מְסַתְּדֵר, אֲזַי מָה אֶתָּה מִתְחַתֵּן עוֹד וְעוֹד?

שְׂאֵלָה שְׁנִיָּה: הֵם אוֹמְרִים לְאֶהֱרֹן "קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים", לָמָּה צָרִיךְ לְעֲשׂוֹת 'אֱלֹהִים? אִם לֹא תַעֲשֶׂה הוּא לֹא יַפְעֵל? הוּא לֹא יִכּוֹל לְהִסְתַּדְּר לְבַד? אֵינָה מִיֵּן אֱלֹהִים זֶה?

## האם אלקים צריף אותנו

והשאלה השלישית היא, שפשבאים אל אהרן הם אומרים לו "קום עשה לנו אלהים כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו", מה הקשר בין זה לזה, וכי משה היה אלהים, שעכשו כשהם לא יודעים "מה היה לו" הם מבקשים אלהים חדש? (עין ברמב"ו ובחזקוני ועוד, שמות פרק לב פסוק א).

אם תשימו לב, ממשה רבנו והלאה לארף כל הדורות, גם התנאים והאמוראים והאנשים הכי קדושים ביהדות, מעולם לא אמר אף אדם על עצמו שהוא אלהים, כמו דתות אחרות ובראשן הנצרות, עם האמונה המטפשת שלהם שי'מח ש'מו וזכרו הוא שהיה בשר ודם, אוכל ושותה וגם חוץ מכבודכם 'עושה בשרוטים', נהפך ביום בהיר לאלוה... משה מעולם לא החשיב עצמו לאלהי, וגם הם בעצמם אומרים "כי זה משה האיש", הרי שהם מודים שהוא איש, ולמרות שמספר שהשטן תעמט בהם והראה להם שמשה רבנו נפטר ומלאכי השרת מלויים אותו (עין בשבת דף פט עמוד א וברש"י שמות פרק לב פסוק א), וכי בגלל זה צריף אלהים חדש?

והשאלה האחרונה לענינו היא, האם השם צריף אותנו?

אולי השאלה הזו נשמעת לכם הזויה, אבל לצערנו יש תופעה שקרית, שבאים ומעלים עלילות בשם 'תורת הקבלה' שהשם צריף אותנו, שהרי אני לא בקשתי לבא לעולם ואם הוא הביא אותי לעולם כנראה שהוא צריף אותי...

כבר עשינו בעבר שעור על זה והיום נדבר על זה שוב, כי לא עוברים כמה ימים שאנחנו לא מקבלים מאותם האנשים חרופים וגדופים איד אנחנו מעזים לסתר את ההבלים שלהם, ולכן גם היום נבא ונבאר את הנקדה הזו בעזרת השם.

ונתחיל...



### אחדות השם

נתבונן ונראה מה התורה מצוה אותנו, יש לנו צווי ברור ומחלט האומר "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" (דברים ו, ד), להבדיל בנצרות יש את אמונת השלוש, שהם מאמינים ביותר מאלוה אחד, בהדו יש עשרות אלפי סוגי אמונות ופסלים שעובדים אותם כאלהים, מהחלדה עד האופנוע, כן, גם את האופנוע יש כאלו שעובדים, וכשיש לאופנוע פנצ'ר או יש להם אלהים מפנצ'ר. כל אחד והשטיות שלו, וילכו אחרי ההבל ויהבלו.

ומספרים על האדמו"ר הקדוש רבי יוסף יצחק שניאורסון וצ"ל שהיה האדמו"ר הששי בשושלת אדמו"רי חסידות חב"ד (נפטר ב' בשבט ה'תש"י, 28 בנינואר 1950) שהיה



## פְּרִישַׁת כִּי תִשָּׂא

מפיץ תורה ברוסיה הסובייטית. בשנת תרפ"ז (1927 למנינם) נקרא הרבי לבוא אל השלטונות הקומוניסטים במוסקבה. כאשר סרב לשתף פעולה הרים אחד מהם אקדח וכוון אותו אליו.

הרבי חיד וְאָמַר לוֹ: "הַצְעָצוּעַ הַזֶּה שֵׁישׁ בְּיַד שְׁלֵף הוּא מִפְחִיד רַק אֲנָשִׁים שֵׁישׁ לָהֶם עוֹלָם אֶחָד וְשָׁנִי אֱלֹהִים, אֲבָל לָנוּ יֵשׁ אֱלֹהֵי אֶחָד וְשָׁנִי עוֹלָמוֹת, אִזּוֹ אֲנִי לֹא מִפְחָד מִזֶּה" (הַדְרָךְ לְחַיִּים שֶׁל מִשְׁמַעוֹת - יַעֲקֹבֶסוֹן עֲמוּד 134).

וְתִשׁוּבַת הַרְבֵּי הִיְתָה כָּל כָּף אֲמַתִּית, שְׁאֵפְלוּ הַקְצִין הַבֵּין שָׁזָה לֹא מֵה שֵׁיִעֲצֹר אֶת הַרְבֵּי וְאֶת הַחֲסִידִים.

וְהָאֲמוּנָה הַפְּשׁוּטָה הַזֹּאת הִיא אֲבֵן הַיְסוּד שֶׁל הָאֲמוּנָה הַיְהוּדִית, וּמִי שֶׁלֹּא מֵאֲמִין בָּזֶה 'הָרִי זֶה יֵצֵא מִן הַכֶּלֶל וְכֹפֵר בְּעֵקֶר וְנִקְרָא מִיָּן וְאִפְיֻקְרוּס וְקוֹצֵץ בְּנִטְיָעוֹת, וְחוֹבָה לְשִׁנּוֹתָ וְלִהְשָׁמִידוֹ' (פְּרוּשׁ הַמִּשְׁנָה לְרַמְבַּ"ם מִסְכַּת סְנֵהֲדָרִין פָּרָק י מִשְׁנָה א).



## הַשׁוֹחֵט הַשְּׂכוֹר

עֲכָשׁוּ יֵצְאוּ מִיָּמֵי הַפּוֹרִים, וּמִסְפָּר שְׂבָאָחַת הַפְּעָמִים בְּעִיר פּוֹזְנָא הִגִּיעוּ אֶל רַב הָעִיר הַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֵר וְצִ"ל אֲנָשֵׁי הָעִיר לְסַעֲוֹדַת פּוֹרִים, "וְכִטּוֹב לֵב הַמְּלֶכֶךְ בְּיָיִן" בְּקִשׁ רַב הָעִיר שְׁפָל אֶחָד יֹאמֵר דְּבָרֵי תוֹרָה. כָּל אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי הָעִיר אָמַר אֵיזָה חֲדוּשׁ אוֹ רַעֲיוֹן וְכָלֶם שְׁמַחוּ בְּיִנְיָה שֶׁל תוֹרָה (עֵין עֲבוּדָה זָרָה דָּף לֵה עֲמוּד א).

אַחֲרוֹן הַנְּאָסְפִים הָיָה אִישׁ כְּפָרִי שֶׁלֹּא הָיָה מְלָמֵד, וְכִשְׁהִגִּיעַ תוֹרוֹ לומר אֵיזָה דְּבַר תוֹרָה, הוּא נָסָה לְהִתְחַמֵּק, "כִּי אֵין לוֹ מֵה לומר". כְּשֶׁלְּחָצוּ עָלָיו הוּא נִעְמַד וְאָמַר "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ הַשֵּׁם אֶחָד", כְּשֶׁשָּׁמַע רַבִּי עֲקִיבָא אֶת 'הַדְּבַר תוֹרָה' הַזֶּה, חִיד וְאָמַר לְאוֹתוֹ כְּפָרִי: "הַדְּבַר תוֹרָה שְׁלֵף הִכִּי מְצִיָן וְהִכִּי יָפָה וְהִכִּי נִפְלָא, כִּי עַל כָּל הַדְּבָרֵי תוֹרָה שְׁאֵמְרוּ כָּאֵן אִפְשֶׁר לְהִתּוֹכַח וְלִשְׂאֵל שְׂאֵלוֹת חוּץ מִהַדְּבַר תוֹרָה שְׁלֵף".

בְּאוֹתוֹ מִעֲמַד הָיָה שֵׁם הַשׁוֹחֵט שֶׁל הָעִירָה שֶׁהָיָה כְּבָר שְׂכוֹר וּמְבֹסֵם, כְּשֶׁהוּא שְׁמַע אֶת דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֵר, הוּא אָמַר "גַּם עִם הַדְּבַר תוֹרָה הַזֶּה אֲנִי יְכוֹל לְהִתּוֹכַח". רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֵר הִזְדַּעְזַע, וּמִיד אָמַר לוֹ: "מֵהִיּוֹם אֶתָּה פְּסוּל לְשַׁחֲטָה כִּי אֶתָּה כּוֹפֵר בְּאֶחָד מִשְׁלֵשָׁה עֲשָׂר עֲקָרֵי אֲמוּנָה". גַּם שְׂכוֹר צָרִיךְ לְהִתְחַמֵּק בְּשִׁלְשָׁה עֲשָׂר עֲקָרֵי אֲמוּנָה. וְלִכֵּן הוּא פְּסוּל אוֹתוֹ מִשַּׁחֲטָה וְלִקַּח לוֹ אֶת תְּעוּדַת הַכְּשָׁרוֹת שְׁלוֹ.

## הָאֵם אֱלֹקִים צָרִיךְ אוֹתָנוּ

הַבְּסִיס שֶׁל הָאֲמוּנָה שְׁלֵנוּ זֶה אֲחֻדוֹת הַשֵּׁם, "לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם עַל פְּנֵי" (שְׁמוֹת כ, ג).



### 'בוֹס' אָחַד

וּבְחֹטָא הֶעֱגַל הָיָה קִשָּׁה לְאוֹתָם הַחוֹטְאִים לְקַבֵּל אֶת זֶה. כִּי אִם יֵשׁ לָךְ 'בוֹס' אָחַד אֲזַי אֲתָה כָּל הַזְּמַן צָרִיךְ לְרַצּוֹת אוֹתוֹ, וּכְשֶׁלִּפְעָמִים אֲתָה לֹא מְסַתְּדֵר אִתּוֹ וְאֲתָה לֹא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת אֶת מַה שֶּׁהוּא מְצִוֶּה אֵינְךָ בְּרָרָה, אֲתָה חַיֵּב לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ. אֲבָל אִם יֵשׁ לָךְ מְאֵתִים בוֹסִים זֶה הֵרֵבָה יוֹתֵר נַח, כִּי אִם אֲתָה מְסַתְּכֶסֶף עִם אָחַד יֵשׁ לָךְ עוֹד מְאֵה תִשְׁעִים וְתִשְׁעֵה לְהִסְתְּדֵר אֲתָם. וְגַם אִם לֹא הִסְתְּדַרְתָּ עִם חֲמִשָּׁה יֵשׁ לָךְ עוֹד מְאֵה תִשְׁעִים וְחֲמִשָּׁה, שְׁבַטְיֹחַ תִּמְצָא אֵיזָה 'בוֹס' שִׁיתְאִים לָךְ בְּאוֹתוֹ רָגַע. וּבְרָגַע שְׁגָם הוּא יִמָּאֵס אֶפְשָׁר לְהַחֲלִיף אוֹתוֹ. וְהַחֲיִים קָלִים. זֶה הַסִּבָּה שֶׁהֵם רְצוּ 'אֱלֹהִיּוֹת הֵרֵבָה', לֹא מֵתְאִים לָנוּ אָחַד, כִּי אָחַד אִם אֲתָה לֹא שׂוֹמֵעַ לוֹ יִשָּׁר "מוֹת יוֹמֵת" לֹא מֵתְאִים לִי מוֹת יוֹמֵת, אֲזַי אֲנִי אִמְצָא מִיִּשְׁהוּ אַחֵר, וְעַדִּיף כִּמְהַ שִׁיּוֹתֵר כְּדֵי שִׁיְהִי לִי אֶפְשָׁרִיּוֹת רַבּוֹת לְהַחֲלִיף אֱלֹהִים בְּכָל רָגַע'.

'הָאֱלֹקִים שְׁלֵנוּ רוֹצֵה שְׁמִירַת שְׁבֵת, אֲבָל לִי מֵתְאִים יוֹתֵר יוֹם רֵאשׁוֹן אֲזַי אֲנִי אֶבְחַר סוּג אֱלֹהִים שְׁמַעְדִּיף אֶת יוֹם רֵאשׁוֹן. שְׁבוּעַ אַחֵר כִּךְ יִתְאִים לִי יוֹם שְׁנִי אֲזַי אֲנִי אִמְצָא אֱלֹהִים שְׁמַעְדִּיף שִׁיעֲבֹדוּ אוֹתוֹ בְּיוֹם שְׁנִי'. וְלִכֵּן אוֹו לְאֱלֹהִיּוֹת הֵרֵבָה. 'אֱלֹהֵי הַנּוֹחוֹת' - הִיָּה הָאֱלֹהִים הַיְחִיד שֶׁעֲנָן אוֹתָם.



### מִי עוֹשֶׂה אֱלֹהִים?

וּמִכָּאֵן נִגִיעַ לְשִׂאלָה שֶׁשְּׂאֵלָנוּ לְמַה הֵם אָמְרוּ "קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים" לְמַה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֱלֹהִים?

הַגָּאוֹן רַבִּי שְׁמִשׁוֹן רְפָאֵל הִירֵשׁ זצ"ל - שֶׁהָיָה מַגְדוּלִי רַבְנֵי גְרַמְנִיָּה לְפָנָי כְּמֵאָה עֶשְׂרִים שָׁנָה, וְאֲבִי הַמְלַחְמוֹת נִגְדַת הַשְּׁכֵלָה הָאֲרוּרָה - עוֹמֵד עַל הַנְּקֻדָּה הַזֹּאת וּמִבְּאֵר (פְּרֻשַׁת כִּי תִשָּׂא פֶּרֶק לֵב פְּסוּק א) 'אֶת פְּרֻשַׁת הַדְּרָכִים שֶׁבֵּין הַשְּׁקִפָּה הָאֱלֹהִית - הַיְהוּדִית, לְבֵּין הַשְּׁקִפָּה הָאֱלִילִית - הַנְּכֹרִית עַל יַחְסֵי הָאָדָם אֶל ה''. וְכוּתֵב, 'אֲמוּנַת הֶבֶל הִיא, שֶׁהָאָדָם יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת לַעֲצֻמוֹ אֱלֹהִים, וְשֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת לַעֲצֻמוֹ אֱלֹהִים, שֶׁלִּשְׁם הַבְּטָחַת עֲתִידוֹ עָלָיו לְהַצִּיג לְפָנָיו דְּבָרִים שֶׁהוּא בְּחַר בָּהֶם וְשֶׁהוּא עֹשֶׂה אוֹתָם וּמִשְׁעֵשֶׂה אוֹתוֹ לְאֱלִילוֹ הַסּוּבִיקְטִיבִי - יַעֲזֹק לוֹ כַּח אֱלֹהֵי מִטְעַם הָאֱלֹהוֹת הָעֲלִיּוֹנָה הַמוֹשְׁלֵת בְּעוֹלָם,

## פְּרִשְׁת כִּי תִשָּׂא

ומעֲתָה יִהְיֶה לְתוֹמֵךְ גּוֹרְלוֹ' - כָּאֵן מְסַבֵּיר לָנוּ הַרְבֵּ הִירֵשׁ אֶת הָאֲמוּנָה בְּאֱלֹהִים הַסּוּבִיִּקְטִיבִי שֵׁשׁ בּוּ מִשְׁהוּ מֵהַחֲוִיָּה הָאִישִׁית שֶׁהָאָדָם בּוֹחֵר, מִיָּצֵר וְעוֹשֶׂה, שְׁזוֹ הִיְתָה הָאֲמוּנָה 'אֲשֶׁר יִצְרָה אֶת פְּלֶחֶן הַפְּסִילִים - הֵן בְּדַמּוֹתוֹ הַמְּגֻשְׁמֶת וְהֵן בְּדַמּוֹתוֹ הַרוֹחֲנִית'.

'וּכְנַגְדָן מִתִּיצְבֵּת אֲמוּנַת הָאֲמֶת הַיִּשְׂרָאֵלִית, הָאֲמוּרָה לְחֹסֶל כֹּל דְּמִיּוֹן שְׁוֹא שֶׁל סוּבִיִּקְטִיבִיּוֹת אֱלִילִית - בְּכֹל צוּרָה שֶׁהִיא. לֹא יוּכַל הָאָדָם לַעֲשׂוֹת לוֹ אֱלֹהִים; אֵין לוֹ צִרְךָ בְּזֶה וְאֵין לוֹ רִשׁוֹת לְכָךְ. לֹא עַל - יְדֵי הַגְּשֻׁמַּת הַעֲנִיָּן הָאֱלֹהִי יִקְרַב הָאָדָם לַעֲצֻמוֹ אֶת הָאֱלֹהוֹת, אֲלֹא עָלָיו לְקַרֵּב אֶת עֲצֻמוֹ, עַל כֹּל יַחְסִיו, אֶל ה' - עַל - יְדֵי שִׁימְלֵא אֶת כֹּל בְּפִשׁוֹ שֶׁלּוֹ בְּתִכּוֹן רוֹחֲנִי וּמוֹסְרִי, וְעַל - יְדֵי שִׁישְׁעֵבֵד אֶת כֹּל מַעֲשֵׂי חַיּוֹ לְמִצּוֹת ה'. כְּדֵי שִׁיזְכֶּה לְקַרְבַּת ה', וּכְדֵי שִׁיבְטִיחַ לַעֲצֻמוֹ שְׁמִירָה וְהַשְׁגָּחָה מִיַּד ה', אֵין לוֹ לְאָדָם לַעֲשׂוֹת פְּעֻלָּה כְּלִשְׁהִי שִׁיְהִיָּה בָּהּ כְּדֵי לְהַשְׁפִּיעַ עַל ה', אֲלֹא עַל עֲצֻמוֹ' - הָאֲמוּנָה הַיְהוּדִית לֹא בְּנוֹיָה עַל אֱלֹהִים שְׁאֵתָה עוֹשֶׂה, אֲלֹא עַל 'אֱלֹקִים אוּבִיִּקְטִיבִי' בְּלִתֵּי תְלוּי, הוּא לֹא תְלוּי בָּךְ אוּ בְּאֲמוּנָה שְׁלֶךְ אוּ בְּעִבּוּדָה שְׁלֶךְ וְהִדְרָךְ הַיְחִידָה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו הִיא לֹא בְּפֻעֻלוֹת הַמְּשֻׁנּוֹת אֶת הָאֱלֹקִים, אֲלֹא שְׁמֻשְׁנוֹת אוֹתָךְ.

וְזוֹ הַנְּקֻדָּה הַמְּצַעֲרַת שֶׁהִיְתָה לְחוּטְאֵי חֲטָא הַעֲגָל, הֵם רָצוּ לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֱלֹהִים, סוּג אֱלֹהִים כְּנֶה שֶׁצְּרִיךְ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ וְהֵם מְשַׁפִּיעִים עָלָיו וְהוּא מְשַׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם, הוּא צְרִיךְ אוֹתָם וְהֵם צְרִיכִים אוֹתוֹ, סוּג שֶׁל יַחְסִי גּוֹמְלִין שֶׁכֹּל אַחַד מְשַׁעֲבֵד לְשֻׁנִּי. אֱלֹהִים כְּנֶה הוּא אֱלֹהִים נֶחַ מְאֹד, כִּי הוּא צְרִיךְ אוֹתִי לֹא פְּחוֹת מִמָּה שֶׁאֲנִי צְרִיךְ אוֹתוֹ. הוּא לֹא יַעֲנִישׁ אוֹתִי וְאֲנִי לֹא אַעֲנִישׁ אוֹתוֹ.



### אֲמוּנָה דְּמִיּוֹנִית

וְאִם אֱלֹהִים כְּנֶה עוֹשֶׂה יוֹתֵר מְדִי בְּעִיּוֹת, בְּחִלְיָף אוֹתוֹ, מִמָּשׁ כְּמַעֲשֵׂה דוֹר הַפְּלֻגָּה שְׁאֲמָרוּ "הִבֵּה בְּנֶנְה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֵאשׁוּ בְּשָׁמַיִם" (בְּרֵאשִׁית י"א, ד), כְּדֵי לְהַחֲלִיף אֶת אֱלֹקִים שְׁמִבִּיא מִבּוֹל לְעוֹלָם (עֵין רִש"י בְּרֵאשִׁית פָּרָק י"א פְּסוּק א). כְּמָה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִזְהָר לֹא לְהִתְפַּסֵּס לְסוּג שֶׁל עִבּוּדָה אֱלִילִית זוֹ, לְהַפְּךְ אֶת הָאֲמוּנָה שְׁלָנוּ בְּאֱלֹקִים, אֲמוּנָה סוּבִיִּקְטִיבִיּוֹת עַל אֱלֹהִים שְׁאֲנַחְנוּ עוֹשִׂים וּמְמַצִּיאִים וּמְצַפִּים מִמֶּנּוּ שִׁיפְעַל לְפִי הַתְּכֻנִית שְׁלָנוּ, וְכִשְׁזֶה לֹא עוֹבֵד שׁוֹאֲלִים שְׁאֵלוֹת עַל אֱלֹקִים וְלֹא עַל הָאֲמוּנָה הַדְּמִיּוֹנִית שֶׁהִמְצִאנוּ לַעֲצֻמָנוּ.



## האם אלקים צריף אותנו

### לא בקשת לבא לעולם?

ולצערנו הנקדה הזו שטעו בה בחטא העגל חוזרת גם לדורנו במסוה של 'תורת החסידות' ו'תורת הקבלה', כשאומרים ש'אלקים צריף אותנו', ו'לא בקשתי לבוא לעולם' - ולכן זו 'בעיה של אלקים ששלח אותנו לכאן', וממשיכים ואומרים שאין גם ענשים על העברות, כי המשואה הזו ברוחה: 'אם אלקים צריף אותנו, ואני לא בקשתי לבא בעולם, למה שאענש על דברים שעשיתי?' הוא הופך את מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא לעבד עבדים, כי הוא צריף אותי ואני יכול לעזור לאלקים ולהשפיע עליו וממילא אולי גם להחליף אותו בהנהגה האלקית כשיתעייף.

מחשבות אלו הן כמחשבות אלילות, וכמו שמגדיר זאת הרב הירש ואומר: 'כל שרירות - לב סוביקטיבית כמוה כאלילות וכעבודה זרה, שכן יסודה אמונת ההכל, שיש בידי אדם להשפיע לפי שרירות לבו על עצוב נסבות עתידו - השפעה בעלת כח כפיה; והרי אין זאת אלא האמונה, שיש בידי אדם להטות את רצון האלהות, ונמצא האדם מעמיד את האני שלו במעמד של שויון עם רצון ה', ולא עוד, אלא במעמד של נגוד אל רצון ה'.



### תנו עז לאלקים

אני יודע ומכיר את ההסברים שנמצאים בתורת הקבלה והחסידות על השפעת האדם על העולמות העליונים בכחינת "תנו עז לאלקים" (תהלים סח, לה), ושהקדוש ברוך הוא רצה לעשות לו דירה בתחתונים (מדרש תנחומא ורשא פרשת נשא סימן טז ובספר התניא בלקוטי אמרים פרק לו דבור המתחיל והנה מודעת, ובפרק לו דבור המתחיל זאת ועוד, ובפרק מד דבור המתחיל והנה כל, ובקנטרס אחרון על כמה פרקים דבור המתחיל להבין), ועוד ועוד, אבל כל הדבורים בעניינים גבוהים אלו לא מדברים על ישותו הבלתי נתפסת של הבורא שעליו נאמר 'לית מחשבה תפיסא בך כלל' (הקדמת תקוני זהר דף יז עמוד א), וכמו שהשל"ה הקדוש (תולדות אדם השער הגדול אות שג) האריף בזה מאד מאד. והמחשבות הללו יכולות להוריד את האדם לשאול תחתית. ולכן כל אדם צריף לבדק עם עצמו באיזה סוג של אלקים הוא מאמין, וכמו שאומר ידידי הרב ר' ר' ראובן שליט"א שיש כאלה שבאים וממציאים להם אלהים שהוא כמו 'סנטה קלאוס' [דמות בדיונית נוצרית של זקן מחד, שמחלקת מתנות] שנותן רק מתנות. וזה שקר נורא ודמיון שוא.



## פְּרִשְׁת כִּי תִשָּׂא

### הַדְּמִיּוֹן בְּכַחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ

וּמִמְשִׁיךְ הָרַב הִירֵשׁ וְעוֹמֵד גַּם עַל הַשְּׂאֵלָה שֶׁשָּׂאֲלוּנוּ, מֶה הַשְּׂיָכוּת בֵּין "כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יִדְעֶנּוּ מֶה הִיָּה לוֹ" לְ"קוֹם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים" הֲלֹא מֹשֶׁה לֹא הִיָּה אֶלָּא שְׁלִיחַ הָאֱלֹקִים? וּמִבָּאֵר: 'הֵם לֹא רָאוּ בְּמֹשֶׁה אֶת עוֹשֵׂה רְצוֹנוֹ שֶׁל ה', שֶׁה' בָּחַר בּוֹ בְּחֵרוֹת, מִתּוֹךְ יְזֻמָּה חֲפְשִׁית, וְהִטִּיל עָלָיו אֶת שְׁלִיחוּתוֹ בְּחֵרוֹת; אֶלָּא הֵם רָאוּ בּוֹ בְּמֹשֶׁה דְמוּת אִישׁ, שֶׁרָכַשׁ תְּכוּנָה אֱלֹהִית וּבְכַח הַשְּׁפָעוֹת לְהַטוֹת אֶת רְצוֹן הָאֱלֹהוֹת וּבְכַח יִשׁוּתוֹ לְהִבְטִיחַ חֲסוֹת מִטַּעַם הָאֱלֹהוֹת. בְּעֵינֵי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה לֹא הִיָּה זֶה ה' שֶׁהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם בְּאֲמֻצְעוֹתָיו שֶׁל מֹשֶׁה, אֶלָּא הִיָּה זֶה מֹשֶׁה שֶׁהִטָּה אֶת רְצוֹן ה' לַעֲשׂוֹת אֶת מַעֲשֵׂה הַגָּאֻלָּה הַזֹּאת'. כְּלוּמַר הֵם הֶאֱמִינוּ שֶׁלְמֹשֶׁה יֵשׁ כַּח לְשִׁנוֹת אֶת אֱלֹהִים, וְלִכֵּן יָחִסוּ לוֹ כַּח אֱלֹהֵי, וּבְדַרְךָ זוֹ הֶאֱמִינוּ, כִּי לְאַחַר פְּטִירַתוֹ הִמְשַׁעֲרַת שֶׁל מֹשֶׁה יִהְיֶה בְיָדָם לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה בְכַח עֲצָמָם, שִׁיְהִיָּה בּוֹ מִשׁוּם יְזֻמָּה הַמְּכַרִּיעָה אֶת יְדֵי הָאֱלֹהוֹת, וּלְפִיכָךְ סָבְרוּ שֶׁעֲלֵיהֶם לְהַפְעִיל יְזֻמָּה זוֹ'.

וְהַרְבֵּ הִירֵשׁ מִסִּים אֲמָרָיו: 'הַתּוֹדָעָה הַיְהוּדִית הַחֲפְשִׁית, שִׁיְסוּדָהּ תְּפִיסַת הָאָדָם בְּיַחַס יִשְׂרָאֵל וּבְלִתֵּי אֲמֻצְעֵי אֵל ה', כְּשֶׁהַתְּנָאִי הִיחִיד וְהִבְלַעְדֵי לִיחַס הַזֶּה הוּא עֲשִׂית רְצוֹן ה', - תּוֹדָעָה זוֹ טָרַם נִתְּבַהֲרָה לָהֶם בְּתַכְלִית הַבְּהִירוֹת, אוֹ שְׂמָא טְשֻׁטְשָׁה תּוֹדָעָה זוֹ בְּלִבָּם עַל - יְדֵי הַפַּחַד מִפְּנֵי הַנְּדוּדִים בְּמִדְבָּר, שֶׁמַּעֲתָה יִהְיוּ לְלֹא מְנַהֲיָג'.



### מְדַבֵּר הַחַיִּים

גַּם הַיּוֹם אֲנָשִׁים נוֹדְדִים בְּמִדְבַר הַחַיִּים, בְּמִדְבַר הַבְּעִיּוֹת, הָאֲסוּנוֹת, הַצָּרוֹת, וַיֵּשׁ כְּאֵלֶּה שֶׁמְחַפְּשִׁים לָהֶם אִיזָה מִיִּשְׁהוּ שִׁיְהִיָּה לָהֶם לְאֵלוֹהַ, לְמַלְךְ הַמְּשִׁיחַ, לְרַבֵּי, לְאֲדָמוֹר, הֵם מְחַפְּשִׁים לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֱלֹהִים, וְלֹא מְבִינִים שֶׁהֵם צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת אֶת עֲצָמָם, לְשִׁנוֹת אֶת עֲצָמָם, לְשַׁמֵּר וּלְעֲשׂוֹת אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, בְּהִבְנָה שְׂאֵתָה עֶבֶד הַשֵּׁם וְלֹא שֶׁהֵם חֲלִילָה עֶבֶד שְׁלָךְ.



### אֲפִסְיוֹתָךְ

אֲנָשִׁים הַיּוֹם מְסַפְּנִים גְּדוּלִים וּבְעֲלֵי גְאוּהַ, הֵם לֹא מְבִינִים אֶת אֲפִסְיוֹתָם מוֹל הַבּוֹרָא, הַגְּבִיָּה שֶׁלּוֹ בְּקִשֵׁי מְטָר שְׁמוֹנִים, מִהַבְּנִינִים הַגְּבוּהִים בְּקִשֵׁי רוּאִים אוֹתוֹ, וּמִהַחֲלָל בְּקִשֵׁי רוּאִים אֶת הָאֲרֶץ שֶׁהוּא נִמְצָא בָּהּ, וּבוֹרָא עוֹלָם שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר "וּשְׁמִי הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלָפוּךְ" (מְלָכִים א, ח, כז), וְעוֹמֵד לוֹ זְאֲטוּט קָטָן וְאוֹמֵר לְאֱלֹקִים "אֲתָה

## הָאֵם אֱלֹקִים צָרִיךְ אוֹתָנוּ

צָרִיךְ אוֹתִי!”, וּמִתְלוֹנֵן: “לָמָּה אֲנִי מִתְפַּלֵּל אֶל ה' וְהוּא לֹא עוֹנֶה לִּי?”, “לָמָּה אֱלֹקִים לֹא עוֹשֶׂה לִּי גֹס?” חֲצוּף מְחַצֵּף, מִי מַחֲיָה אוֹתָךְ? מִי נוֹתֵן לְךָ נִשְׁמָה? הוּא צָרִיךְ אוֹתָךְ? וְכָל זְמַן שֶׁהָאָדָם לֹא יִבִּין אֶת זֶה הוּא עֲדִין לֹא הִתְחִיל לְהִבִּין אֶת הַפֶּסוּק הָרִאשׁוֹן בַּתּוֹרָה - “בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ” (בְּרֵאשִׁית א, א), וְגַם לֹא אֶת שְׁנֵי הַדְּבָרוֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁמִּפִּי הַגְּבוּרָה שֶׁמְעֲנִים (עֵין מִכּוֹת דָּף כּד עֲמוּד א) “אֲנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי” (שְׁמוֹת כ, ב - ג). וְאִם בְּכָל אִפְּן קָשָׁה לְךָ קִצְתָּ לְהִשְׁפִּיל אֶת דַּעְתְּךָ לְקַבֵּל אֶת מְרוֹת הַבּוֹרָא, תִּזְכַּר בְּכָאֵב בְּטֶן הָאֲחֵרוֹן שֶׁהָיָה לְךָ, מְקוּנָה שְׁנֵה יַעֲזֹר!...



## פְּרִשְׁת וַיְקַהֵל

# פְּרִשְׁת וַיְקַהֵל

## ההתחזקות החביבה

### הכּיּוּר

בפְּרִשְׁתָּה שָׁלַנּוּ מִסֵּפֶר עַל עֲשִׂית כָּלִי הַמְשָׁכָן: הָאָרוֹן (שְׁמוֹת לז, א וְהֶלְאָה), הַשְּׁלֶחָן (שְׁמוֹת לו, י וְהֶלְאָה), הַמְּנוֹרָה (שְׁמוֹת לז, יז וְהֶלְאָה), מִזְבַּח הַזֹּהֵב (שְׁמוֹת לז, כה וְהֶלְאָה) וְעוֹד.

הַיּוֹם נַעֲסֵק בְּכָלִי שְׁלֹכְאוֹרָה נִרְאָה שֶׁהָיָה הַכִּי פָּשׁוּט וְהַכִּי פָּחוּת חָשׁוּב - הַכִּיּוֹר. "וַיַּעַשׂ אֶת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְאֶת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת בְּמִרְאֵת הַצַּבָּאֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד" (שְׁמוֹת לח, ח) הַכִּיּוֹר הָיָה הַכִּלִּי שָׁבוּ הָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים לְרַחֲיִצַּת יְדֵי וְרִגְלֵי הַכֹּהֲנִים לְפָנֵי עֲבוֹדָתָם (שְׁמוֹת ל, יט - כא). וּמִסֵּפֶר בְּתוֹרָה שֶׁעָשׂוּ אוֹתוֹ מִנְחָשָׁת, לֹא מִזֶּהָב וְאֶפְלוּ לֹא מִכֶּסֶף, וְהַשְּׂאֵלָה הַמִּתְבַּקֶּשֶׁת הִיא לָמָּה? הֲרֵי אֵין עֲנִיּוֹת בְּמִקּוֹם עֲשִׂירוֹת (שְׁבַת דף קב עמוד ב), הֲרֵי לֹא הָיָה חֶסֶר כֶּסֶף וְזֶהָב בְּבֵית הַשֵּׁם שֶׁהָרִי מִבְּאֵר בְּפֶרֶשְׁתָּנוּ "וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה לֹאמַר מֵרַבִּים הָעָם לְהֵבִיא מִדֵּי הָעֵבֶדָה לְמִלְאכָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ. וַיֵּצְאוּ מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּמַחֲנֶה לֵאמֹר אִישׁ וְאִשָּׁה אֵל יַעֲשׂוּ עוֹד מְלָאכָה לְתַרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכְלָא הָעָם מֵהֵבִיא. וְהַמְּלָאכָה הִיְתָה דַּיִם לְכָל הַמְּלָאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר" (שְׁמוֹת לו, ה - ו) הָעָם הֵבִיא יוֹתֵר מִדֵּי עַד שֶׁהָיוּ צָרִיכִים לְהַכְרִיחַ אוֹתָם שְׁלֹא יָבִיאוּ, "וַיִּכְלָא הָעָם מֵהֵבִיא". אִזּוֹ לָמָּה לֹא עָשׂוּ גַם אֶת הַכִּיּוֹר מִזֶּהָב בְּצוּרָה הִיפָּה וְהַמְּפָאֶרֶת בְּיוֹתֵר לְפָאֵר בֵּית ה'?



### מִי תָרַם?

שְׂאֵלָה שְׁנִיָּה שִׁישׁ לְשֹׂאֵל מִי תָרַם אֶת כָּלִי הַנְּחֹשֶׁת הַלְלוּ? וְהַכְּתוּב אוֹמֵר "בְּמִרְאֵת הַצַּבָּאֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד", וּמִבְּאֵר רַש"י: 'בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הָיוּ בִּידֵן מִרְאוֹת שְׂרוּאוֹת בְּהֵן כְּשֶׁהֵן מִתְקַשְׁטוֹת וְאֵף אוֹתָן לֹא עָכְבוּ לְהֵבִיא מִנְדִּבַת הַמְּשָׁכָן, וְאֵם כֵּן לָמָּה הַשְׁתַּמְּשׁוּ בְּהֵן דְּוָקָא לְכִיּוֹר? הֲרֵי הָיוּ עוֹד כְּמָה כָּלִים שֶׁהָיוּ עֲשׂוּיִים מִנְחָשָׁת כְּמוֹ הַקֶּרְסִים (שְׁמוֹת כו, יא), וְהָאֲדָנִים (שְׁמוֹת כו, לז) וּמִזְבַּח הַחִיצוֹן (שְׁמוֹת כז, ב) וְכָלִי הַמְּזַבֵּחַ (שֵׁם פְּסוּק ג) וְעוֹד, וְדוּקָא מִתְרוּמַת הַנְּשִׁים הַזֹּאת שֶׁתָּרְמוּ אֶת הַמִּרְאוֹת שֶׁלָּהֵן שֶׁהָיוּ טְסִי נְחֹשֶׁת מִמְּרַקֵּת נַעֲשֶׂה הַכִּיּוֹר, הֲלֹא דְבַר הוּא?

## ההתחזקות החביבה

ושאלה אחרונה בענין: למה הפתוב מבאר לנו שהנשים בחרו לתרם דוקא את מראות הנחשת שלהן ולא דברים אחרים?



### “המראות הצבאת”

וכדי לענות על השאלות הללו אנחנו צריכים קצת לדעת את ההסטוריה של המראות הללו. ורש"י מביא לנו מדברי המדרש (מדרש תנחומא פרשת פקודי סימן ט) דבר מפלא: 'בנות ישראל היו בידם מראות שרואות בהן כשהן מתקשטות ואף אותן לא עכבו מלהביא לנדבת המשכן, והיה מואס משה בהן מפני שעשויון ליצר הרע' - למה הגברת מתקשטת? להתיפף, וכמו שכותב רבנו אברהם אבן עזרא: 'כי משפט כל הנשים להתיפות לראות פניהם כל בקר במראות נחשת או זכוכית לתקן הפארים (כמין כובעים, עין מצודת ציון ושעיהו פרק ג פסוק כ) שעל ראשיהם, ומשה רבנו הפרוש והקדוש מואס בהם מפני שעשויון ליצר הרע, כי על ידי שהאשה רואה את עצמה במראה ומתיפה והיא יוצאת החוצה כוללים להכשל בה'. אמר לו הקדוש ברוך הוא תקבל אותם פי אלו חביבים עלי מן הכל, המראות הללו שהן תורמות חביבות עלי מכל שאר התרומות, ולמה? 'שעל ידיהם העמידו הנשים צבאות רבות במצרים, שכשהיו בעליהם יגעים בעבודת פרוך היו הולכות ומולכות להם מאכל ומשתה ומאכילות אותם, ונוטלות המראה, וכל אחת רואה עצמה עם בעלה במראה, ומשדלתו בדברים, לומר לו אני נאה ממך, ומתוך כך מביאות את בעליהם לידי תאוה ונזקקות להם ומתעברות ויולדות שם, הנשים היו מעודדות את הבעלים השבורים והרצוצים בעבודת הפרך של מצרים להביא עוד ילדים, למרות שהיו זורקים את הילדים ליאור בגזרת פרעה (שמות א, כב), ופרעה שוחט שלש מאות תינוקות ביום (מדרש רבה פרשת שמות פרשה א סימן לד), והם משעבדים בצורה החמורה ביותר תחת מצרים (עין שמות א, יד ובסוטה דף יא עמוד ב), הן לא היו עושות מניעה אלא המשיכו לפתות ולשכנע את בעליהן להביא עוד ילדים יהודים לעולם. וזה שנאמר "במראות הצבאת" ונעשה הפיור מהם שהוא לשים שלום בין איש לאשתו, להשקות ממים שבתוכו למי שקנא לה בעלה ונסתרת. והדבר הזה היה חביב אצל הקדוש ברוך הוא מן הכל, ולכן צוה למשה רבנו שיעשה מהמראות הללו את הפיור, כי בזכות נשים צדקניות אלו נגאלו אבותינו (ילקוט שמעוני תהלים רמז תשצה).

ולמה דוקא כפור?



## פְּרִשְׁת וַיְקַהֵל

כי חלק מתפקיד הכיור להשקות את אותה אשה סוטה ממי הכיור, אותה אשה שהיא בדיוק ההפך מאותן נשים צדקניות, היא לא מסתכלת במראה בשביל בעלה אלא "המיה היא וסררת בביתה לא ישכנו רגליה" (משלי ז, יא) היא הולכת לרעות בשדות זרים "ורגליה ירדות מות" (משלי ה, ה), ולכן משקים אותה מהמים שבכיור, להראות לה עד כמה ירדה ונסוגה מדרגת אמותינו הקדושות שהתיפו לבעליהן בלבד.



### "מראות אלקים"

ובאמת הצעד הנפלא הזה היתה בו משמעות נוספת. יש פרוש מדהים ומפלא על התורה שחבר אותו רבי יעקב 'בעל הטורים' (שמות לח, ח), הוא לקח מלה ובדק איפה יש את המלה הזאת בכל התנ"ך, שכן כל מלה שנאמרה בתנ"ך יש לה שיכות בכל המקומות לשרש אחד, ומספרים שאם החבור הגאון הזה הוא חבר בלילה אחד על כל התורה, 'כי פעם אחת הוכיח אותו אביו רבנו אשר - הרא"ש, שכל עסוקיו אינם אלא בתורה שבעל פה בלבד ואינו עוסק בתורה שבכתב. נתן הדברים אל לבו, ובליל חמישי בשבת ישב כל הלילה וחבר את ספרו על התורה' (מבוא לספר בעל הטורים הוצאת פלדהיים עמוד 9).

ואמר בעל הטורים דבר נפלא: המלה "במראות" חוזרת על עצמה ארבע פעמים בכל התנ"ך, הפעם הראשונה "ויאמר אלקים לישראל במראות הלילה" (בראשית מו פסוק ב) שם הקדוש ברוך הוא נגלה ליעקב, הפסוק השני הוא בפירשתנו "במראות הצבאות" ושני הפסוקים הנוספים הם בנבואת יחזקאל ששם נאמר "במראות אלקים" (יחזקאל ח, ג, ומ, ב). ומבאר בעל הטורים 'שאלו הנשים סרו מתאוות העולם ונתנו מראותיהם לנדבת המשכן, ונחה עליהם רוח אלהים'.

נתבונן בדברים: אותן הנשים שבהתחלה השתמשו במראות לבעליהן, כעת סרו מתאוות העולם, כי הן ידעו את סוד הצניעות של עם ישראל שעליו מבסס כל הבית היהודי, כמה שהאשה יותר יפה לבעלה, ויותר מפתה את בעלה כדי להביא ממנו ילדים בקדשה, היא משתייכת לאותן נשים צדקניות שבזכותן נגאלו אבותינו. אבל אם היא חלילה מתנפה לא רק לבעלה, ועוד מישוהו רואה ונהנה - היא חוטאת ומחטיאה. ולכן אותן הנשים שהיו במצרים והשתמשו במראות כדי להביא הרבה ילדים כרצון ה' אחרי שקימו את המצוה וראו שהכלי הזה כבר לא נצרך כדי לפתות את הבעל, כי הוא כבר לא בשעבוד הנורא שצריך להראות לו את עצמה עם בעלה במראה, ולשדלו בדברים, ולומר לו אני נאה ממך, יש חשש שהכלי הזה

## ההתחזקות החביבה

יכול להביא לידי תקלה שההתייפות תהיה לא בשביל הפעל... ולכן באו ותּרמו את המראות למשכן.

ההקרבה הזו זכתה אותן לדרגה רוחנית גבוהה ביותר, ונחה עליהם רוח אלקים, ובזכות תרומת המראות זכו למראות אלקים, ולנבואה כמראות הלילה שראה עצקב אבינו.

וההקרבה הזו של הנשים היתה חביבה להשם מן הכל ולכן גם הכיור היה חביב לה יותר מכל שאר הכלים, אפלו מארון הקדש ומעבודת אהל מועד (עין קנטרס חומת אש צמוד מה, ובספר לקוטי שיחות כרך 1 ו צמוד 196), ואין לה מעכב את הקרבן אלא הכיור והכן בלבד (תלמוד ירושלמי מסכת שקלים פרק ד הלכה ב).



## התחזקות בלי גבול

זו גם הסבה שלא נצטוו במדות הכיור כמו שאר הכלים שמראש נאמרו מדותיהם (לדגמא בארון נאמרו מדותיו בשמות לו, א, וכן בשאר כלי המשכן), כיון שהצווי האלקי היה שישתמשו בכל המראות שהביאו, אין מדות, כל אחת שבאה והתעלתה על עצמה ותרמה את המראה שלה, היא קובעת את מדות הכיור, צריף לסדר את מדות הכיור לפי תרומת המראות (אבן עזרא שמות פרק לח פסוק ח).



## ויקהל פקודי

הרעיון הזה מתאים וקשור גם לפרשת פקודי, שברב השנים מחברת יחד עם פרשת ויקהל, ולפני שנבאר את הדברים נקדים, הרבה פעמים יש אשה שרוצה להתחזק בצניעות, והיצר הרע מיד מכניס לה מחשבה: 'מה, זה מה שחסר לאלקים, כמה סנטימטר בבגדים? ל'כסות את הראש בכסוי אמת - במטפחת?' והדברים האלו שלפעמים נראים כקטנים, הם אכני היסוד של שלמות הפית וחזוק הצניעות.

בפרשת פקודי מסכמת התורה ואומרת: "כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש" (שמות לח, כד) אספו כמות אדירה של זהב, וכותב הספורנו (ספורנו שמות פרק לח פסוק כד) שזו באמת כמות אפסית ביחס לכל כלי הקדש שהיו בבית המקדש הראשון (עין מלכים א, ו, כ והלאה), שהרי הכתוב מעיד "אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה" (דברי הימים ב, ט, כ), שלמה המלך לא עשה מגורה אחת, הוא עשה עשר מגורות (דברי הימים ב פרק ד פסוק ז, ובמנחות דף כט צמוד א ודף צח צמוד ב), ועשרה שלחנות

## פְּרִשְׁת וַיְקַהֵל

(דברי הימים ב, ד, ח ובמנחות שם), ועם כל זה רואים, שמראה כבוד ה' במשכן משה היה הרבה יותר מאשר במקדש הראשון, ולכאורה כבוד ה' יותר שהוא בבית ארזים ולא בבית יריעות עזים (עין שמואל ב, ז, ב), ולמה היתה פחותה השִׁרְאֵת השְׁכִינָה בבית ראשון מהמשכן? ועוד, הרי חז"ל אמרו בגמרא (בבא בתרא דף ד עמוד א) על בנין בית שני שִׁבְנָה הוֹרְדוּס 'מי שלא ראה בנין הוֹרְדוּס לא ראה בנין יפה ממיו', הוא היה בנין יפה מאד, ושם לא היתה כמעט השִׁרְאֵת השְׁכִינָה (עין יומא דף כא עמוד ב), ואומר הספורנו שהבאור בזה, 'שִׁבְנָה הוֹרָה שלא קצבת העֶשֶׂר וגדל הבנין יהיה סבה להשרות השְׁכִינָה בִּישְׂרָאֵל' - אלקים לא מחפש מקום גדול ומפאָר, אֲבָל רוֹצֵה ה' את יראיו ומעשיהם לשְׁכֵנוּ בְּתוֹכָם, איפה היתה ההקבצה של מעשיהם שְׁעַם יִשְׂרָאֵל הקריבו יותר והתחזקו יותר, במשכן ה', ולכן השרה ה' את שְׁכִינָתוֹ שָׁם בְּיֹתֵר.



### שְׁכִינָה בִּינִיהֶם

וּלְצַעֲרָנוּ כִּי־וּמַרְתָּ בְּלִבְךָ וְלִפְעֻלֹתֶיךָ בְּמִשְׁכַּןְךָ, הַפְּיֹר הַיְחִיד שֶׁאֲנִיחֶנּוּ מִפְּיֹרֹת זֶה הַפְּיֹר עִם הַכֹּלִים לְשִׁטְיָהּ, הֵן מְרִגִּישוֹת יוֹתֵר קְרוּבוֹת לְנִקּוּי מִרְאוֹת חֲלוּבוֹת וְתִרְסִיסִים, מִמִּרְאוֹת אֱלוֹקִים, אֲבָל גַּם כִּי־וּמַרְתָּ בְּלִבְךָ וְלִפְעֻלֹתֶיךָ בְּמִשְׁכַּןְךָ, הַפְּיֹר הַיְחִיד שֶׁאֲנִיחֶנּוּ לְדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת. חז"ל אמרים (סוטה דף יז עמוד א) 'איש ואשה שזכו שְׁכִינָה בִּינֵיהֶם'. ולפעמים חושבים: שְׁכִינָה בִּינֵיהֶם? מה, אלקים יבוא לבית שלי? בקשי יש מקום בשבילי, יש לי בית קטן, ארבעים מטר רבוע, שלשים מטר רבוע, הרי בצד השני של הרחוב יש איזה דופלקס מפאָר, ואם אלקים צריך לבחור איזה בית כנראה שייבחר בדופלקס, שם יש שלש קומות עם בִּרְכָה. וזו טעות! אלקים לא בא לנפש, עליו נאמר "שמי השמים לא יכלכלוך" (מלכים א, ח, כז), אין לו גוף ולא דמות הגוף, הוא בא לשרות במקום שהוא רואה שעושים בו את רצונו, ולכן הוא בחר להשרות את שְׁכִינָתוֹ בְּיֹתֵר בְּאֵהָל מוֹעֵד יוֹתֵר מִבֵּית רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי.

ועל דרך זה יש לרמוז בפסוק 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' (שמות כה, ח) הלא היה הפתוב צריך לומר 'ושכנתי בתוכו', מה זה בתוכם? (עין להגאון רבי יהושע השל מאפסא ה'אוהב ישראל' בספרו תורת אמת שמות פרשת תרומה על פסוק זה)

והתשובה היא שהקדוש ברוך הוא רוצה לשכן בתוכם - בתוך הלב של כל אחד ואחת, 'כי עקר השִׁרְאֵת שְׁכִינָה בְּאָדָם הוּא' (אלשיך פרשת תרומה פרק כה פסוק ח) וְזֶה קוֹרָה רַק כְּשֶׁעוֹשִׂים אֶת רְצוֹן הַשֵּׁם, לֹא גִדְל הַבְּנִין או גִדְל הַתְּרוּמָה מִבִּיאִים אֶת הַשִּׁרְאֵת הַשְּׁכִינָה.



## ההתחזקות החביבה

”כי טוב יום בחצריך”

על דרך זה מבארים חז”ל (שבת דף ל עמוד א) את הפסוק ”כי טוב יום בחצריך מאלף” (תהלים פד, יא), אמר דוד המלך לקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, מתי אני אמות? אמר לו הקדוש ברוך הוא: ”בשבת תמות”, אמר לו דוד: רבוננו של עולם, הרי אי אפשר לקבר מת בשבת, למה שלא תתן לי עוד יום של חיים ואמות ביום ראשון?” אמר לו הקדוש ברוך הוא: ”אי אפשר, כי הגיע זמן בנגה שלמה למלוכה”. הציע דוד לותר על יום ושימות ביום ששי, אמר לו הקדוש ברוך הוא: ”כי טוב יום בחצריך מאלף” - טוב יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתידי שלמה בנגה להקריב לי בכל יום. אלף קרבנות בכל יום זה נחמד, אבל יום אחד שלך שאתה יושב ועוסק בתורה בהתמדה ללא הפסקה שזה לי יותר מאלף עולות.



’לו הייתי רוטשילד’

הרבה אברכים חושבים לעצמם: חבל שאני לא עשיר, ’לו הייתי רוטשילד הייתי תורם, הייתי עושה...’ תדע לה שיום אחד שלך שאתה יושב ולומד תורה הוא הרבה יותר מאלף עולות שהיו מקריבים, כי אין הקדוש ברוך הוא חפץ להשרות שכנינתו במקום שהוא גדול ומפאז, ’רוצה השם דברים הללו שמוסיפים ביראת שמים ומתחזקים בצניעות, בתורה, בקדושה, הם עקר העקרין בצבורת השם.

”אשרי העם שככה לו” (תהלים קמד, טו).



## פְּרִשְׁת פְּקוּדֵי

# פְּרִשְׁת פְּקוּדֵי

## אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁל דֹּוֹרֵנוּ

### כְּסוּי הָאֲרוֹן

בְּפְרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ אָנוּ לוֹמְדִים עַל סִיּוּם הַקִּמַּת הַמִּשְׁכָּן לְאַחַר שְׁאֲסֹפוּ אֶת כָּל הַחֲמָרִים הַנִּצְרָכִים לְמִלְאָכָה (עֵינֵי שְׁמוֹת לַה, ה וְהֵלֵאָה), וְכַעַת בָּאִים וּמְקִימִים אֶת הַמִּשְׁכָּן.

חֶלֶק מִבְּנֵי הַמִּשְׁכָּן הֵיְתָה בְּנֵי כָּלִי הַמִּשְׁכָּן, וְהַכְּלִי הַקְּדוֹשׁ בְּיֹתֵר הֵיְתָה הָאֲרוֹן שֶׁשָּׁמוּ בוֹ אֶת לִוְחוֹת הַבְּרִית, וְהֵיְתָה נִמְצָא בְּקִדְשׁ הַקְּדוֹשִׁים. "וַיַּעַשׂ בְּצִלְאֵל אֶת הָאֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמֹתִים וַחֲצִי אַרְכּוֹ וְאִמָּה וַחֲצִי רַחְבּוֹ וְאִמָּה וַחֲצִי קִמְתּוֹ. וַיַּצְפְּהוּ זָהָב טָהוֹר מִבֵּית וּמִחוּץ וַיַּעַשׂ לוֹ זָרָהב סָבִיב" (שְׁמוֹת לז, א - ב).



### זְהִירוֹת - אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ לְפָנֶיךָ!

וְאוֹמֵר הַכְּתוּב: "וּשְׁמַתְּ שֵׁם אֶת אֲרוֹן הָעֵדוּת וְסַכַּתְּ עַל הָאֲרוֹן אֶת הַפֶּרֶכֶת" (שְׁמוֹת מ, ג). הַצּוּוֵי שֶׁהָאֲרוֹן יִהְיֶה בְּקִדְשׁ הַקְּדוֹשִׁים מְכֻסָּה וְנִסְתָּר שֶׁלֹּא יֵרָאוּ אוֹתוֹ, וְאֶפְלוּ בְּשַׁעַה שֶׁהָיוּ עוֹבְרִים מִמְּקוֹם לְמְקוֹם בְּמִדְבָּר, הָיוּ בְּנֵי אֶהֱרָן נִכְנָסִים וּמְכַסִּים אוֹתוֹ בְּצוּרָה מִיְחָדָת, שֶׁהָיוּ נוֹטְלִים אֶת הַפֶּרֶכֶת הַמְּבֻדְלָה בֵּין הַקֹּדֶשׁ לְקִדְשׁ הַקְּדוֹשִׁים עִם מוֹטוֹת מֵעַץ שֶׁבְּרָאשֵׁיהֶם שְׁנֵי זָהָב גְּדוּלוֹת, שֶׁהָיוּ מַגְבִּיִּהִין אֶת הַפֶּרֶכֶת בְּמוֹטוֹת אֵלּוּ מֵהַלוּלָאוֹת שֶׁחִבְּרוּ אוֹתָהּ, וְהוֹלְכִים אִתָּהּ עַד הָאֲרוֹן וּמְכַסִּים אוֹתוֹ. וְלְאַחַר מִכֵּן מְכַסִּים אֶת הָאֲרוֹן בְּעוֹר תַּחַשׁ וּבְכַנָּד תְּכֵלֶת מְלֻמְעָלָה כְּסוּי מֵעַל כְּסוּי מֵעַל כְּסוּי (בְּמִדְבָּר ד, ה - ו, וְעֵינֵי בְּמִדְרַשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת בְּמִדְבָּר פְּרִשָׁה ד סִימָן ג). וְאֶפְלוּ כִּשְׁהָיוּ צָרִיכִים לְתַקֵּן מִשְׁהוּ בְּקִדְשׁ הַקְּדוֹשִׁים הָיוּ 'מִשְׁלִשְׁלִין אֶת הָאֲמָנִין בְּתַבּוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִזּוּנוּ עֵינֵיהֶם מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים' (רַמְבַּ"ם הַלְכוֹת בֵּית הַבְּחִירָה פָּרָק ד הֵלְכָה ג). וְאֶפְלוּ אִם הָיוּ רוֹאִים בְּאֲרוֹן בְּרָגַע אֶחָד וְכִהְרַף עֵינָיו הָיוּ מִתִּים (מְדַרַּשׁ תַּנְחוּמָא פְּרִשְׁת וַיִּקְהַל סִימָן ז וּבְפֶרוֹשׁ עַץ יוֹסֵף שֵׁם). וְרַק אֶת הַכְּרוֹבִים שֶׁהָיוּ בְּדֶרֶךְ חֶבֶה הָיוּ מְרָאִים לְכֻלָּל יִשְׂרָאֵל כִּשְׁעָלוּ לְרֹגֶל (עֵינֵי יוֹמָא דָּף נד עֲמוּד א).



# אָרוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁל דּוֹרֵנוּ

## אָרוֹן מְזַהֵב לָמָּה?

וְהִנֵּה תְּכָלִית הַמִּשְׁכָּן בְּמָה שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּצוּרָה מְפַאֲרֶת וְאִין עֲנִיּוֹת בְּמָקוֹם עֲשִׂירוֹת' (מִנְחוֹת דָּף פט עמוד א) כִּדִּי שֶׁתְּהִיָּה הַתַּפְעָלוֹת בְּנִפְשׁ אֶפְלוּ לְעַמִּי הָאָרֶץ שֶׁיֵּרָאוּ אֶת מְלֹאכֶת בַּיִת ה' (עֵין בְּפֵרוּשׁ הַחֲסִיד יַעֲבִ"ץ לְאַבּוֹת פָּרָק א מִשְׁנֵה ד, וְעֵין בְּסִפְרֵי אֵילָה שְׁלוּחָה - וִילְהִלֵּם בְּכַבָּא בְּתָרָא דָּף ד עמוד א דְּבוּר הַמִּתְחִיל כִּי אֲדוֹתָא דִּימָא), 'שֶׁהַכּוֹנֵה כֹּלָה הִיְתָה בַּמִּקְדָּשׁ לְהַתְחַדֵּשׁ בּוֹ הַתַּפְעָלוֹת לְבֵא אֵלָיו וְשִׁיֵּרָא וְיִפְחָד וְתִגִּיעַ הַהַתַּפְעָלוֹת הַמְּבִיאָה לְכַנִּיעַ הַמְּכֻנָּת' (סִפְרֵי מוֹרָה הַנְּבוּכִים חֶלֶק ג פָּרָק מז), וְאִם כֵּן יֵשׁ לְהַתְּבוּנָן הַיֵּטֵב, מְדוּעַ אָרוֹן הַקֹּדֶשׁ נַעֲשֶׂה כָּלוּ מְזַהֵב "מִבַּיִת וּמְחוּץ" (שְׁמוֹת לו, ב), הֲרִי אִף אֶחָד לֹא הָיָה רוֹאֶה אוֹתוֹ חוּץ מִהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל כְּשֶׁהָיָה נִכְנָס לְפָנָי וּלְפָנָי פַּעַם אַחַת בַּשָּׁנָה (עֵין וַיִּקְרָא טו, לד, וּבְרַבְּנוּ בַחֲיִי בַּמְדָּבָר פָּרָק ד פְּסוּק כ), וּבִדְרָאֵי שְׁאוֹתוֹ כִּהֵן גָּדוֹל הָיָה קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ שְׁלֹא הָיָה צָרִיךְ אִיזוּשְׁהֵי הַתַּפְעָלוֹת חִיצוֹנִית מְכַלִּי שֶׁעֲשׂוּי מְזַהֵב, שְׁנֵאמַר שְׁבִשְׁבִּילוֹ עֲשׂוּ אֶת הָאָרוֹן מְזַהֵב, וְאִם כֵּן בְּשִׁבִיל מָה נַעֲשֶׂה הָאָרוֹן מְזַהֵב? וּבִיּוֹתֵר יִקְשֶׁה שֶׁגַם תּוֹכוֹ הָיָה מְצֻפֵּה זָהָב, מָקוֹם שֶׁלֹּא יֵרָאוּ בּוֹ לְעוֹלָם, וְלָמָּה הִצְרִיכוּ לָזֶה? (עֵין בְּסִפְרֵי עֵינֵי יַצְחָק - לִוי פָּרָשַׁת תְּרוּמָה עמוד שמא).



## מִדַּת הָעֲנֻוָּה

וְהַמְעִיז בְּדַבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ יֵרָאֵה שֶׁאָרוֹן הַקֹּדֶשׁ הַשְּׁוֶה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁתַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים נִמְשָׁלוּ לְאָרוֹן הַקֹּדֶשׁ (עֵין יוֹמָא דָּף עב עמוד ב וּבִכְתּוּבֵי דָּף קד עמוד א וּבְסִפְרֵי דְרָכֵי נַעֲם עַל הַתּוֹרָה - אֶרְלִיף חֶלֶק א עמוד תנ). וְהַנְּהַגְתָּ תַלְמִיד חֲכָם צָרִיכָה לְהִיּוֹת בְּעֲנֻוָּה, 'שֶׁאִם אָדָם מִשִּׁים עֲצָמוֹ כְּמְדָבָר זֶה שֶׁהַכֹּל דָּשִׁין בּוֹ - תּוֹרָה נִתְּנָה לוֹ בְּמִתְּנָה' (עֵין וּבִיּוֹן דָּף נד עמוד א), וְלִמְרוֹת שֶׁהוּא כָּלוּ זָהָב טְהוֹר וְרַק בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ (עֵין תְּהִלִּים א, ב), אֲסוּר לוֹ לְהַתְּנָאוֹת עַל הַצְּבוּר 'וְאִם מְגִיס לְבוֹ - הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשִׁפִּילוֹ' (עֵין וּבִיּוֹן דָּף נד עמוד א).

וְלִזְהָרָתוֹ הָאָרוֹן לְמְרוֹת שֶׁהוּא כָּלוּ מְזַהֵב וַיֵּשׁ בּוֹ אֶת כָּל הַמַּעֲלוֹת לְהִרְאוֹת וְלַהַתְּפָרֵס, מְצֻוֶה עַל הַכֹּהֲנִים לְכַסּוֹת אוֹתוֹ כְּסוּי אַחַר כְּסוּי, וְלֹא לְהִרְאוֹתוֹ לְעֵינֵי כָּלֵם.

וְרוֹמְזוֹ לָזֶה גַּם כֵּן שֶׁהָאָרוֹן בְּתוֹכוֹ הוּא מַעֲץ לְהוֹרוֹת שֶׁגַם אִם הַתַּלְמִיד חֲכָם מְלַבּוֹשׁוּ "שֵׁשׁ וּמָשִׁי וְרִקְמָה" (עֵין יִחְזַקְאֵל טו, יג), "בְּלָבוֹשׁ מְלָכוֹת תִּכְלַת וְחוּר וְעֲטָרַת זָהָב גְּדוּלָה וְתִכְרִיף בּוּץ וְאַרְגָּמָן" (אֲסִתֵּר ח, טו), בְּתוֹכוֹ יִרְגִּישׁ שֶׁפְּלוֹתוֹ כְּאָרוֹן עֵץ שְׁבִתוֹךְ אָרוֹן הַקֹּדֶשׁ (שְׁמוֹת כה, י).



## פְּרִשְׁת פְּקוּדֵי

### רַעַשׁ וְצִלְצוּלִים

וַיֵּשׁ כַּאֲשֶׁר רָעִיוֹן נֹסֵף עָמַק יוֹתֵר.

לְצַעֲרֵנוּ הַיּוֹם בְּדוֹר הַפְּרִסְמוֹת הַרַב אֲנָשִׁים מְצַרִּיכִים רַבָּנִים לְפִי הַפְּרִסְמַת וְהַהֲמֵלָה שְׁמִסְבִּיבָם, וְלִפִּי כַּמּוֹת הַכְּתוּבוֹת שֶׁהַתְּפִרְסָמוֹ עֲלֵיהֶם בְּכָל מִיָּנִי מְקוֹמוֹת מְפַקְּקִים בְּתַקְשֻׁרָת וּבְמִדְיָה, וּמִגִּד תַּלְמִיד חָכֵם שִׁיּוֹשֵׁב בְּחִדְרֵי חִדְרִים וְעִמַּל בְּתוֹרָה, וְאִין לוֹ חֶצֶר וַיְחַסֵּי צְבוּר אוֹ מִשְׁרָה תוֹרְנִית, נִדְחָק לְשׁוּלָיִם. הַהֲתַנְהֵלוֹת וְהַהֲתַנְהֲגוֹת הַזֶּה מִשְׁפִּיעָה גַם אֶצֶל הַרְבֵּה מֵהַתְּלַמִּידֵי חֲכָמִים "בְּחִצְרֵיהֶם וּבְטִירְתָם" (בְּרֵאשִׁית כה, טז), שְׁלִפְעָמִים כְּאֲשֶׁר 'בְּעַל הַבַּיִת דוֹחֵק' בָּהֶם, הֵם גַּם מְרַגְּשִׁים יְרִידָה וְחֹסֵר הַעֲרֻכָה עֲצָמִית, בְּכַחֲנִית "וַיִּנְהֵי כְּעֵינֵינוּ כְּחֻגְבִּים" (בְּמִדְבָר יג, לג), וְהַדְּבָר הַזֶּה הוּא אִם כָּל חֲטָאת לִירִידָה בְּעַמַּל הַתּוֹרָה וּבְקִדְשֵׁת הַתּוֹרָה וּבְדַבְּקוֹת בָּהּ וּבְקִדְשֵׁתָהּ.



### הַאֲבֵרָה הַקְּבֵלָן

סֵפֶר הַרַב יַעֲקֹב גְּלִינְסְקִי וְצ"ל שֶׁהֵיָה פְּעַם בְּאִיזוֹ חֲתָנָה, הִחֲתַן הֵיָה בְּחוּר יִשִּׁיבָה מִפְּאָר מִמְשַׁפְּחָה מִפְּאָרַת. אֲבָל הַמְשַׁפְּחָה הִרְחוֹקָה הָיוּ פְּחוֹת קְשׁוּרִים לְחַיֵּי תוֹרָה.

בֵּין הַקְּרוּאִים הֵיָה גַם דוֹד הִחֲתַן 'אִישׁ קָטָן עִם פֶּה גְּדוֹל' שֶׁהַתְּחִיל לְאַסֵּף אֲנָשִׁים סְבִיבוֹ וְלִנְאֵם לָהֶם נְאוּם חוֹצֵב לְהַבּוֹת עַל הִחֲתָן: 'שֶׁהוּא בְּחוּר יִשִּׁיבָה מִסָּפֵן וְאִין לוֹ כֶּסֶף, וְהוּא לֹא עוֹבֵד, וְעַכְשָׁו הוּא מִתְּחַתֵּן עִם אִשָּׁה שְׁחוּץ מִסְּפָרִים אִין לוֹ מָה לְתַת לָהּ, וְעוֹד וְעוֹד דְּבָרֵי בְּלַע...'

הַרַב גְּלִינְסְקִי שָׁמַע אֶת זֶה וְחָרָה לוֹ, הוּא נִגְשׂ אֵלָיו וְאָמַר לוֹ: "מָה אַתָּה מְדַבֵּר שֶׁהִחֲתַן מִסָּפֵן? אַתָּה כְּנֹרָאָה לֹא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא קְבֵלָן גְּדוֹל וְכֹבֵר בְּנָה כְּמָה וְכְמָה בְּנִינִים!" הַדוֹד נִדְהֵם, הוּא לֹא חָשַׁב שֶׁמִּישֶׁהוּ יַעֲנֶה לוֹ, וַיִּפְתִּיעַ אוֹתוֹ, הוּא גְּמָגֵם כְּמָה מְלוֹת הַתְּנַצְלוֹת וְרִץ לְבוּפָה לְלַעַס וּלְבַלֵּס.

הַחֲתָנָה עֲבָרָה בְּנְעִימִים, אֲלֵא שְׁכֹבֵר בַּיּוֹם לְמַחֲרַת הִחֲתַן מְקַבֵּל שִׁיחַת טְלָפוֹן מֵהַיִּשִּׁיבָה שְׁלוֹ: "מָה שְׁלוּמְךָ? שָׁמַעְנוּ שְׁאַתָּה בְּרוּךְ הַשֵּׁם קְבֵלָן, וְעוֹשֶׂה כֶּסֶף גְּדוֹל, אִם תּוֹכַל לְתַרֵּם לָנוּ בְּבִקְשָׁה, צְרִיכִים אַרְוֹן קֹדֶשׁ חֲדָשׁ וְחֹסֵר עֲשָׂרִים אֶלֶף שְׁקָל, אַתָּה מוֹכֵן לְתַרֵּם?", הִחֲתַן לֹא הִבִּין מֵאִיפָה זֶה 'נִפְל' עֲלָיו, וְהוּא נִסָּה לְהַסְבִּיר שֶׁהוּא לֹא קְבֵלָן בְּנֵן וְכְנֹרָאָה זֹה טְעוּת בְּמִסְפָּר, "אִין לָךְ מָה לְהַסְתִּיר אֶת זֶה, שָׁמַעְנוּ בְּמִפְרָשׁ מֵהַרַב גְּלִינְסְקִי שֶׁאַתָּה קְבֵלָן בְּנֵן גְּדוֹל..."

## אָרֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁל דּוֹרְנוֹ

“אם שמעתם מהרב גלינסקי, נפגש היום בערב אצלו ונברר את הדברים” - הוא נתק וחשב - ‘מעניין איך הגיעה הטעות הזו לרב גלינסקי’.

בשעות הערב הגיעו מהנהלת הישיבה עם החתן הטרי לבית הרב גלינסקי, הרב קבל אותם בסבר פנים יפות ושאל: “במה העניין?” והחתן פתח ואמר: “כנראה הרב יודע משהו שאני לא יודע, אני לא קבלן, ובודאי שלא קבלן גדול, הקשר היחיד שיש לי לנדל”ן זו דירה של שני חדרים ששכרתי לשנה ותו לא. והם טוענים שהם שמעו מהרב שאני קבלן, ובאו לבקש ממני תרומה...”

הרב גלינסקי חיד, הלך לארון הספרים, והוציא גמרא מסכת ברכות, פתח בדרך סד צמוד א וקרא: ‘אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא: תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר “וכל בניך למודי ה’ ורב שלום בנך” (ישעיה נד, יג), אל תקרי בנך אלא בוניך’ - “אתם רואים, כתוב כאן שתלמידי חכמים נקראים בונים, ואיך קוראים לבונים בשפה העברית? ‘קבלן’, הרי לנו במפרש שהחתן שלנו שהוא תלמיד חכם הוא קבלן”. כלם חיכו, הנסיון להתרמה נגנז.



### האַמַּת לְאַמַּת

זו האמת לאמתה, מי שבונה את העולם זו לא חברת KPF שתכננה ששה מתוך עשרה גורדי השחקים הגבוהים בעולם - אלא תלמידי החכמים שבלמודם מקימים את העולם, והאמת בלתי שום ספק כלל, שאם היה העולם כלו מקצה עד קצהו פנוי חס ושלום אף רגע אחד ממש מהעסק והתבוננות שלנו בתורה, כרגע היו נחרבים כל העולמות, עליונים ותחתונים, והיו לאפס ותהו חס ושלום (נפש החיים שער ד פרק יא), והם בונים את העולם. ככה כל תלמיד חכם צריך לחשב ולהרגיש.

והרעיון נרמז בארון הקודש שהוא עשוי מזהב בעצמותו, לא בשביל שאחרים יראו שהוא מזהב, או יאמרו שהוא מזהב, הוא נמצא בחדרי חדרים בקודש הקדשים, התורה בקרבן, וכל כלו אומר כבוד אישי עצמי, כבוד התורה מתחיל מבפנים.



### ההגנה הפלאית

נקדה שלישית שצריך ללמד מהארון ומההשואה שלו לתלמידי חכמים היא: שמבאר במדרש (רבה פרשת כי תבוא פרשה ז סימן ט) ‘שהארון היה הולך לפני המחנה



## פְּרִשְׁת פְּקוּדֵי

בַּמִּדְבָּר, וְהָיוּ שְׁנֵי זְקוּקִין שֶׁל אֵשׁ יוֹצְאִין מִבֵּין שְׁנֵי בְּדֵי הָאָרוֹן וְהָיוּ שׁוֹרְפִים לַפְּנֵיהֶם אֶת הַנְּחֹשִׁים וְאֶת הָעֲקָרִים.

וּבְדָרְךְ הָאָרוֹן בֵּן הֵם תְּלַמְּדֵי הַחֲכָמִים שֶׁבָּאֵשׁ תּוֹרְתָם - "הֲלוֹא כֹה דִבְרֵי כָּאֵשׁ נָאֵם ה'" (יִרְמְיָהוּ כג, כט) שׁוֹמְרִים וְשׁוֹרְפִים אֶת כָּל הָאוֹיְבִים הַרוּחָנִיִּים וְהַגִּשְׁמִיִּים, וְנוֹשְׂאִים אֶת נוֹשְׂאֵיהֶם כְּאָרוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּשַׁעֲתוֹ (צִיָּן סוּטָה דָף לה עמוד א) וּמַגְנִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל.



### הַרְבָּנִים בְּתַחֲתֵת הַמַּתִּים

שְׂאֵלוּ פַעַם אֶת רַבִּי מֵאִיר שְׁפִירָא זַצ"ל מִיֶּסֶד הַדָּף הַיּוֹמִי לְאַחַר שֶׁהִתְמַנֶּה לְרַב בְּלוֹבְלִין: "מָה יִקְרָה בְּתַחֲתֵת הַמַּתִּים אִם הַרְבָּנִים שֶׁל הַקְּהָלוֹת הַקּוֹדְמוֹת יָבוֹאוּ לְלוֹבְלִין וְיִרְצוּ לְחֹזֵר לְהִיּוֹת רַבְּנֵי הַקְּהָלָה, מָה הָרַב יַעֲשֶׂה?"

עֲנָה הָרַב: "אֵל תִּדְאַגּוּ, כָּל רַב יָקוּם בְּתַחֲתֵת הַמַּתִּים עִם הַקְּהָלָה שְׁלוֹ, וְיִמְשִׁיכּוּ לְהַנְהִיג אוֹתָם, אִישׁ עַל מַחְנֶהוּ וְאִישׁ עַל דְּגָלוֹ" (בַּמִּדְבָּר א, נב).

הוֹסִיפוּ לְהַקְשׁוֹת: "אִם יִהְיֶה אַחַד מֵרַבְּנֵי לוֹבְלִין שֶׁיָּקוּם וְהַקְּהָלָה שְׁלוֹ לֹא תִקְוֶם וְהוּא יִדְרֹשׁ אֶת כְּתָר הַרְבָּנוּת, מָה הָרַב יַעֲשֶׂה?"

עֲנָה לָהֶם רַבִּי מֵאִיר: "רַב שְׂלֵא מְצַלִּיחַ לְהִקְיָם אֶתוֹ אֶת הַקְּהָלָה שְׁלוֹ הוּא לֹא רַב" (הָרַב הַגְּדוֹל - רַבִּי מֵאִיר שְׁפִירָא מְלוֹבְלִין עֲמוּד 187-186).

הַתְּפִקִיד שֶׁל הָרַב הוּא לְהִגֵּן וְלִשְׁמֹר וְלִרְוִמֵם וְלִגְדֹל אֶת בְּנֵי קְהָלָתוֹ וְיִחַד אֶתֵם לְעֵלוֹת וְלַהֲתַעֲלוֹת.



## קִרְבַּן הַלֵּב מִכָּל הַלֵּב

# פְּרִשְׁת וַיִּקְרָא

## קִרְבַּן הַלֵּב מִכָּל הַלֵּב

### סֵפֶר וַיִּקְרָא

מתחילים בסיעתא דשמיא ספר ויקרא. לצערנו הרבה אנשים חושבים שאין מה לדבר בספר ויקרא ובמיוחד בפרשת ויקרא, וזו טעות גדולה, כי כל מי שיעיין אפלו קצת במפרשים יראה את "זה הים גדול ורחב ידיים" (תהלים קד, כה) גם החכמה בכל פסוק, שיש בו גם בחלק העיוני ההלכתי, וגם בחלק הדרושי המוסרי.



### קִרְבַּן עוֹלָה

הפרשה מתחילה בקרבן עולה שהוא עולה כליל לה', והוא גם מגיע לרצות על עשה, כלומר מצות עשה שהאדם בטל, או על מצות לא תעשה הנתק לעשה כמו אסור לא תגזל (ויקרא יט, ג) והוא נתק לעשה שנתקן על ידי שהוא משיב את הגזלה (עין חלין דף קמא עמוד א) ועל שניהם בא קרבן עולה לכפר (רש"י ויקרא פ"ק א פסוק ד).



### מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ

הקרבן הראשון שמזכר הוא "אם עלה קרבנו מן הבקר" (ויקרא א, ג), שהוא הקרבן הגדול ביותר, לאחר מכן "ואם מן הצאן קרבנו" (ויקרא א, י), ולעני שלא יכול לתת כאלה קרבנות אומרת התורה "ואם מן העוף עלה קרבנו" (ויקרא א, יד) וכשגם זה קשה לו, "ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' סלת יהיה קרבנו" (ויקרא ב, א).

הרי שהתורה כתבה את מיני הקרבנות בסדר יורד כהולך ופוחת: בקר, צאן, עוף, סלת. את הקרבן הכי חשוב מביא העשיר ואת הקרבן הכי פשוט מביא העני.

ויש לשאל, הרי יש לנו כלל גדול בעניינים רוחניים שתמיד צריך להיות מוסיף והולך (עין שבת דף כא עמוד ב), ומעלין בקדש ואין מורידין (בבב"ב דף כח עמוד א), ואם

## פְּרִשְׁת וַיִּקְרָא

כֵּן גַם כָּאן הִיָּה צָרִיף לְכַאוֹרָה לְהִתְחִיל מִקְרָבֵן מִנְחַת סֶלֶת, וְאַחַר כֵּן עוֹפוֹת, וְאַחַר כֵּן צֵאן וּלְבִסוּף קָרְבֵן בְּקָר, שְׂזוּ הַעֲלִיָּה בְּקֹדֶשׁ?



### קָרְבוֹ וּכְרַעְיוֹ

הַעֲרָה נוֹסֶפֶת שְׂצָרִיף לְהַעִיר: אִם נָשִׁים לֵב נִרְאָה שֵׁשׁ הַבְּדֵל בְּשִׁנוּי הַלְשׁוֹן בְּנִקּוּיֹן הַקְרָבֵן אַחֲרֵי הַשְּׁחִיטָה, שְׂבִקְרָבֵן הַבְּקָר נֶאֱמַר "וְקָרְבוֹ וּכְרַעְיוֹ יִרְחֹץ בְּמֵיִם" (ויקרא א, ט), וּלְעֻמַּת זֶה בְּקָרְבֵן הַצֹּאן "וְהִקְרַב וְהִפְרַעֲיִם יִרְחֹץ בְּמֵיִם" (ויקרא א, יג), וְאַצֵּל קָרְבֵן הָעוֹף לֹא נֶאֱמַר שׁוּם נְקוּי אֶלָּא "וְהִסִּיר אֶת מְרֹאָתוֹ בְּנִצְתָה" (ויקרא א, טז) כְּלוּמַר 'מְקוּם הָרֵאִי וְזֶה הַנֶּפֶק. בְּנִצְתָה - עִם בְּנֵי מַעֲיָה. וְנוֹצָה לְשׁוֹן דְּבַר הַמָּאוּס' (רש"י שם) וּמִשְׁלִיף אֶת הַכֹּל וְלֹא מְנַקֵּה וּמַעֲלָה עַל הַמְזֻבָּח. וַיֵּשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בְּטַעַם כָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ.



### הִתְעוֹרְרוֹת לְתִשׁוּבָה

הַעֲרָה אַחֲרוֹנָה שֶׁנִּתְבּוֹנֵן בָּהּ הִיא עַל דְּבָרֵי הַרְמַבְּ"ן, שֶׁכָּתַב לְגַבֵּי קָרְבֵן חֲטָאת שֶׁתְּכַלִּית סִבְתָּהּ 'כְּדֵי שִׁיחֲשַׁב אָדָם בְּעֲשׂוֹתוֹ כָּל אֵלֶּה כִּי חֲטָא לֹאֲלֵהִיּוּ בְּגוֹפוֹ וּבְנַפְשׁוֹ, וְרֵאוּ לֹא שִׁיִּשְׁפֹּף דָּמוֹ וְיִשְׂרַף גּוֹפוֹ לֹאֲלֵהִי חֲסֵד הַבוֹרָא שֶׁלְקַח מִמֶּנּוּ תְּמוּרָה וְכַפֵּר הַקְרָבֵן הַזֶּה שִׁיִּהְיֶה דָּמוֹ תַּחַת דָּמוֹ, נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ, וְרֵאוּ אֶבְרֵי הַקְרָבֵן כְּנִגְדַּר רֵאוּשֵׁי אַבְרָיו, וְהַמְנֹת לְהַחֲיֹת בְּהֵן מוֹרֵי הַתּוֹרָה שִׁיִּתְפַּלְלוּ עֲלֵיו' - כְּלוּמַר הַקְרָבֵן הוּא כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם שֶׁהוּא הִיָּה צָרִיף לְהִיֹּת בְּמְקוּם אוֹתָהּ בְּהֵמָּה אוֹ עוֹף, אֶלָּא שֶׁחֲסֵד ה' עֲלֵיו לְהַחֲיֹתוֹ, וְלִקְחַת אֶת קָרְבָּנוֹ בְּמְקוּמוֹ, וְהַנְּעוּזָה מִהַדְּבָרִים הַלְלוּ יֵשִׁיב אוֹתוֹ בְּתִשׁוּבָה. וּמִסִּים הַרְמַבְּ"ן, 'שֶׁאֵלֶּה דְּבָרִים מִתְקַבְּלִים מוֹשְׁכִים אֶת הַלֵּב כְּדְבָרֵי אַגְדָּה' - הַדְּבָרִים הַלְלוּ מוֹשְׁכִים אֶת הַלֵּב - לְתִשׁוּבָה וְלִהְתְּעוֹרְרוֹת.

וַיֵּשׁ לְשֶׁאֵל, הֲרֵי בְּמִנְחַת חוֹטָא, שֶׁמִּבְיָא הָעֲנִי בְּסוֹף הַכֹּל כִּי - 1.700 ק"ג סֶלֶת (עֵין וַיִּקְרָא פָּרָק הַפְּסוּק יֵא וּבְמִדְרָשׁ רַבָּה הַמְבַּאֵר פְּרִשְׁת וַיִּקְרָא עֲמוּד עַד) אֵין שׁוּם מִיָּנִי דְּמֵיִם, לֹא שׁוֹחֲטִים אֶת הַסֶּלֶת, וְאֵין בְּזֶה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ, וְאִם כֵּן צָרִיף לְהִתְבּוֹנֵן אִיף תְּכַלִּית הַסִּבָּה שֶׁל קָרְבֵן הַחֲטָאת יִפְעַל פְּעֻלָּתוֹ אֶצֶל הָעֲנִי?



### יִצְרוּ גְדוּל

כְּדֵי לְבָאֵר אֶת הַדְּבָרִים נִבְיָא אֶת דְּבָרֵי קֹדֶשׁ שֶׁל הַגָּאוֹן רַבֵּי שְׁלֹמֹה אֶפְרָיִם מְלוֹנְטְשִׁיץ מְגֻדוּלִי מְפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה, בְּפִרוּשׁוֹ כְּלֵי יָקָר (וַיִּקְרָא פָּרָק בַּפְּסוּק א): 'כָּל הַקּוֹדֶם

## קִרְבֵּן הַלֵּב מִכָּל הַלֵּב

בפסוק הוא קודם לבוא לידי חטא, שנאמר "וישמן ישרון ויבצעט" (דברים לב, טו) וכל מי שהוא גדול מחברו בעשר או בכבוד יצרו גדול ממנו, על כן הזכיר תחלה הבקר, שמתמא המקריבו עשיר הוא, ואחר כך הזכיר צאן שדרכו של בינוני להביא צאן, ואחר כך הזכיר קרבן עוף שדרכו של עני להביא עוף, ואחר כך הזכיר המנחה המביא מי שהוא גדולי דלות - ודברי הכלי יקר מאירים את עינינו שבאמת התורה כתבה כדרכה בקדש את הדברים בדרך של מעלין בקדש, כי העשיר שהכי קרוב לחטא נכתב ראשון, והעני המרוד שקרבנו רק מנחת סלת נכתב אחרון, שהוא רחוק מהחטא, ואין לה עליה בקדש יותר מזה.



### נקיון 'הקישקע'

וממשיך הכלי יקר שבדרך זו יתבאר שנוי הלשון שבקרבן הבקר שהוא הקרבן הכי גדול שהעשיר מביא, שנאמר בו "וקרבו וכרעיו ירחץ במים" - 'דהיננו קרבו של קרבן אבל קרב איש ולב עמק לא רחץ ועוד טמאתו בו כי על הרב העשיר גורם הבעוט ומצאתו לא רחץ' - יש לו מאה מליון דולר והוא עשה איזו עברה, הוא מגיע עם איזה מסוק עד לבית המקדש, יש לו שם חגיגה VIP הוא יוצא עם פר שמן, יש לו עוד מאה אלף פרים, זה לא משמעותי בשבילו. וגם אחרי ששוחטים את הקרבן, מי מתנקה? רק "קרבו וכרעיו" של הקרבן, אבל הקרבו וכרעיו - 'הקישקע' של העשיר התורם קרבן עדין לא התנקה.

'אבל הבינוני הוא יותר טהור המחשבות, על כן נאמר בו "והקרבו והכרעים ירחץ במים", לכלל גם קרבי האיש המקריב שעל ידי הקרבן ישוב ונחם על הרעה ותוכו רצוף מי טהרה' - האדם הבינוני הוא פחות קרוב לחטא, ולכן הקרבת הקרבן מעוררת אותו וגם קרבו וכרעיו נטהרים.

'אבל העני אשר ה' מחסהו הוא יותר טהור המחשבות מכלם, נאמר בו והסיר את מראתו בנצתה והשליך אתה, הסרה והשלכה זו יותר טובה מן הרחיצה, רמז שישליך מקרבו כל און ולב נכון לתחדש בקרבו וישן מפני חדש יוציא' - העניות גורמת לו נקיון טהרה גדול יותר, והוא מתעלה ומתקדש יותר משאר בני אדם.

'ויבדלי דלות שהוא נכנע ביותר ותמיד עיניו נשואות אל ה' נאמר בו "ונפש פי תקריב", כי לא זו שמשליך מתוכו כל תוך ומרמה אלא כל נפשו הוא מקריב כליל לה' (עין מנחות דף קד עמוד ב ובמדרש רבה פרשת ויקרא פרשה ג סימן ה) וכלו נעשה בריהו חדשה, לכה נאמר במנחה זו "קדש קדשים מאשי ה'" (ויקרא ב, י) - שהיא קדושה

## פְּרִשְׁת וַיִּקְרָא

יותר מאשי ה' שְׁנֹזְכְרוּ לְמַעַלָּה.

ואותו עני שמביא את מנחת הסלת בדלי דלות הוא לא צריך שום התעוררות מבחוץ לראות את הבהמה או העוף נשחטים כדי שישבר לבו בקרבנו, הוא חי את זה יום יום, הוא מקריב את נפשו שזה הקרבן הגדול והקדוש ביותר.



### דעת התורה

זו דעת התורה ההפוכה מדעת העולם (עין בסמ"ע בחשן משפט סימן ג ס"ק יג), הקדוש ברוך הוא לא מחפש שיעשו בשבילו 'על האש' אלא שדבר השם יבער בלב האדם כֹּאֵשׁ (עין ירמיהו פרק כ פסוק ט) וְזֶה מֵה שֶׁנֶּאֱמַר בַּמִּדְרָשׁ (רבה פְּרִשְׁת וַיִּקְרָא פְּרִשָּׁה ב סימן יב) 'שלא יאמר אדם בעצמו אלהי ואעשה דברים מכערים, דברים שאינן ראויים, אביא שור שיש בו בשר הרבה ואעלה לגבי מזבח והריני עמו ברחמים ומקבלני בתשובה', אי אפשר לשחד את השם חלילה עם סטייק אנטריקוט או צלעות כֶּבֶשׂ, ש"כל לבבות דורש ה'" (דברי הימים א, כח, ט) "ולב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה" (תהלים נא, יט).

וכשֶׁאֲדָם שומע בקול השם ומקבל על עצמו לשעבד את לבו, הרי זה יותר גדול מכל קרבן, וכפי שהוכיח שמואל את שאול כשהשאיר מבהמות העמלקי, ואמר לו: "החפץ לה' בעלות וזבחים כשמע בקול ה' הנה שמע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים" (שמואל א, טו, כב). גם דוד המלך כשנודע לו שהוא ימות בשבת, בקש מהקדוש ברוך הוא למות ביום ששי, אמר לו הקדוש ברוך הוא: "כי טוב יום בחצריך מאלף בחרתי" (תהלים פד, יא) - 'טוב יום אחד שאתה עוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה להקריב בכל יום' (שבת דף ל עמוד א).

והעני שהוא הכי רחוק מהחטא, והכי קרוב אל שבירת הלב, זוכה קרבנו לתאר "קדש קדשים מאשי ה'".



### תפלה לעני

בכל ספר התהלים יש שלש לשונות תפלה: "תפלה למשה" (תהלים צ, א) "תפלה לדוד" (תהלים יז, א), "תפלה לעני" (תהלים קב, א), תפלה למשה - הוא שר התורה, נביא שאין כמוהו, תפלה לדוד - שר המלכות, ממנו יצא מלך המשיח, אבל פתאום תפלה לעני? מה קשור? התשובה לזה היא בדיוק מה שאומר כאן הפלי יקר, העני

## קֶרְבֵּן הַלֵּב מִכָּל הַלֵּב

הַמִּסְפֵּן הַזֶּה שֵׁשׁ לוֹ שְׁנַי שְׁקָל אַחֲרוֹנִים בְּכִיס הַקְרוֹעַ שְׁלוֹ, וְהוּא נוֹתֵן אוֹתָם כְּדֵי לְהִבִּיא קֶרְבֵּן מִנְחָה סֵלֶת לְאֱלֹקִים, וְהוּא מְגִיעַ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ עִם הַנְּעֻלִים הַקְרוֹעוֹת שְׁלוֹ שֶׁעָלִיָּהוּ נֹאמֵר "וְכֹלֶם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם", וְנוֹתֵן אֶת הַמִּנְחָה שְׁלוֹ - אוֹמֵר אֱלֹקִים: זֶה תַּפְלָה לְעֹנִי, אֶת זֶה אֲנִי רוֹצֶה, זֶה שְׁוֵה לְתַפְלָה לְמִשָּׁה, זֶה שְׁוֵה לְתַפְלָה לְדָוִד, כִּי הוּא בָּא וּמְקַרֵּב אֶת נַפְשׁוֹ.

וְלָכֵן אָמְרוּ בְּזֵהָר הַקְדוֹשׁ (פְּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית דָּף כג עמוד ב וּבַמְתוּק מְדַבֵּשׁ שָׁם עֲמוּד רִצָּב) שֶׁתַּפְלַת הָעֹנִי הִיא מְקַדְּמֶת לְכֹנֵס לְכָל הַתַּפְלוֹת, כִּי הָעֹנִי אֶת נַפְשׁוֹ מְקַרֵּב לְפָנֵי ה', וְהַשֶּׁפְכִי כַמִּים לְבָרֵךְ נִכַח פְּנֵי ה' " (אֵיכָה ב, יט) שֶׁל הָעֹנִי חָבִיב לְפָנֵי הַשֵּׁם מִן הַכֹּל.

וְאֵת זֶה צְרִיכִים לְדַעַת, לֹא צְרִיכָה לְהִיּוֹת מְלִיאָרְדֵר וְלִתְרַם בְּנִינִים וַיִּשְׁיבוֹת כְּדֵי לְשַׁמַּח אֶת הַשֵּׁם, הָעֶקֶר הוּא לְהַקְרִיב אֶת הַרְצוֹן שֶׁלָּךְ וְאֶת הָאֲגוּ שֶׁלָּךְ לְפָנֵי הַשֵּׁם, לְהִתְחַזֵּק בְּשִׁמְרַת שְׁבֵת, שְׁמִירַת הַפֶּה, שְׁמִירַת הַבְּרִית, בְּצַנִּיעוֹת וּבְקִדְשָׁה, שְׁוֵה הַנֶּפֶשׁ כִּי תִקְרִיב" הַכִּי גְדוֹל שְׂיִכּוֹל הָאָדָם לְתַת לְבוֹרְאוֹ, כִּי זֶה קֶרְבֵּן הַלֵּב מִכָּל הַלֵּב!



## פְּרִשְׁת צו

# פְּרִשְׁת צו

## איך עושים מסבת הודיה?

### קרֵבן תוֹדָה

בפְּרִשְׁת השבוע אֲנַחְנו לומדים על קרֵבן תוֹדָה: "אם על תוֹדָה יִקְרִיבוּ" (ויקרא ז, יב), ומבאר רש"י: "אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים והולכי מדברות וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא שהם צריכין להודות". ונתנו רמז על זה במשפט שאנו מזכירים בתפלת שמונה עשרה: "וכל החיים יודוך סלה" ח' - ח' בוש בבית האסורים, י' - יסורין אדם שחולה ויש לו יסורין, י' - ים יורדי הים, מ' - מ' דבר הולכי מדברות (שלחן ערוך ארח חיים סימן ריט סעיף ד), והתורה מלמדת שיש דינים מיוחדים בקרבן תודה, "והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן וגו' " כלומר, "אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה" (רש"י שם). החדוש בקרבן תודה, שלמרות שהוא שיה לקבוצת קרבנות השלמים וכמו שהתורה מתחילה בפסוק לפני כן ואומרת "וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה", וקרֵבן שלמים נאכל לשני ימים ולילה אחד (עין משנה בזבחים פרק ה משנה ז), קרֵבן תודה נאכל ליום ולילה עד חצות (עין בזבחים פרק ה משנה ו).



### מה נשתנה קרֵבן זה

וכהרגלנו בקדש נפתח בשאלה, מה נשתנה קרֵבן תודה משאר קרבנות השלמים שהמציטו באכילתו יום אחד? ויש מצוה שלא להותיר ממנו עד בקר (ויקרא כב, ל) וכל מה שנשאר מהם לאחר זמן אכילתם שהוא נותר וחיבב לשרפו' (ספר המצות לרמב"ם מצות לא תעשה קכ) ולמה לא נתנו בו מספיק זמן כמו שאר קרבנות השלמים?

וביחוד שיחד עם כל קרֵבן תודה מביאים ארבעים חלות! לא לחמניות. והן עשויות מעשרים עשרונות של קמח סלת (עין רמב"ם הלכות מצוה הקרבנות פרק ט הלכה יז - יח), וכל עשרון הוא שעור של הפרשת חלה (עין שלחן ערוך ארח חיים סימן תנו סעיף א, וביוֹרה דעה חלה סימן שכד סעיף א) ששעורו כיום 1,560 גרם קמח (עין בשו"ת יחנה דעת חלק ד סימן

## איך עושים מסבת הודיה

נה, ובספר חזון עובדיה שבת חלק א צמוד יד), ארבע חלות נותנים לכהן (רמב"ם הלכות מצשה הקרבנות פרק ט הלכה כא), נשארו לבצלים שלשים ושש חלות שהוא צריך להספיק לאכל אותן יחד עם הקרבן שהביא, ולמרות כל הפמות של האכל הזו, מעטו בזמן אכילתו. והשאלה המתבקשת היא למה הוסיפו בכמות של האכל, והפחיתו בכמות זמן אכילתו?



### הקרבן החשוב ביותר

שאלה נוספת שיש להעיר על פי מה שמביאים חז"ל במדרש משפט מפלא (אגדה בובר פרשת צו פרק ז סימן יב) על קרבן תודה - 'אין חשוב לפני הקדוש ברוך הוא יותר מן ההודיה'. מהי הסבה שכל כך חביב קרבן זה משאר קרבנות, הרי יש עוד הרבה סוגי קרבנות, קרבן עולה שעולה כליל לה' (עין ויקרא ו, ב) קרבן חטאת שמביא החוטא כשחוזר בתשובה (ויקרא ד, כז והלאה), ועוד, ובמה התייחד קרבן תודה שהוא החביב לפני השם יותר מכל הקרבנות?



### 'בלי עין הרע'

ושאלה אחרונה: כמה צריך לחשש מעין הרע? יש אנשים שכל כך חוששים מעין הרע עד שכשמפרגנים להם הם משקרים... אתה אומר לו: "תתחדש על הרכב הקדוש", הוא מיד אומר: "זה לא הרכב שלי, סתם לקחתי סיבוב ממשהו", וכשאתה אומר לו שראית אותו שהוא 'מסתובב' הרבה עם זה, הוא אומר לך: "זה לא אני, זה היה אחי התאום", והוא בכלל בן יחיד, פתאום נולד לו עוד אח תאום. הוא מחנה את הרכב היקרתי ברחוב הסמוך, בשכונה הסמוכה, בעיר הסמוכה, או באיזה חניון תת קרקעי שלא ישימו עליו 'עין', הוא נוסע עם חלונות שחרים שחלילה לא יקלטו אותו. הבן אדם מפחד להביא אורחים הביתה, לך תדע על מה הם יסתכלו. והוא מספן, חזיו אינם חיים. ובאמת חז"ל החמירו בעניני עין הרע (עין בכבא מציעא דף קז צמוד ב), והשאלה היא עד כמה צריך להזהר מזה, והאם יש לזה פתרונות שאפשר יהיה לחיות בשלוה, 'בלי עין הרע'?



### פרסום הנס

וכדי שנבין את הדברים, נפתח תחלה בדברי האברבנאל. רבי יצחק אברבנאל היה לפני כחמש מאות שנה בספרד, וכשהפיר המלך פרננדו השני את חכמתו מנה



## פְּרִשְׁת צו

אותו לְשֵׁר הָאוֹצֵר. לְיָמִים, כְּשֶׁגִּזַּר פְּרִנְדוֹ וְאִשְׁתּוֹ הַמַּלְכָּה אֵיזֶבֶלָה הִרְשָׁעִית יַמַּח שְׁמֵם עַל גְּרוּשׁ סִפְרָד, הוּא הִצִּיעַ לְאַבְרָבְנָאֵל שִׁישְׂאָר יַחַד עִם קְבוּצָה קְטַנָּה שֶׁל יְהוּדִים, כִּינּוֹן שֶׁהוּא עוֹר מְאֹד לְכַלְכֵּלֵת הַמְּדִינָה, וּכְהַרְגֵלֵם שֶׁל רְבוּתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים מְאוּרֵי הָאָמָה, הוּא לֹא קִבֵּל אֶת 'הַפְּרִיּוּלְגִיָּה' הַזֶּה וַיִּצְאָ יַחַד עִם שְׂאָר אֶחָיו הַיְהוּדִים אֶל הַבְּלַתִּי נוֹדָע (עֲיֵן בְּסִפְרֵי סִפּוּרֵי יַעֲקֹב דָּף ב עֲמוּד א).

**וְכֵן בְּפִרְשֵׁתָנוּ** (ויקרא פֶּרֶק ז פְּסוּק יא) עוֹמֵד הָאֲבְרָבְנָאֵל עַל הַהֶסְבֵּר לָמָּה קָרְבֵן תּוֹדָה הוֹסִיפּוּ בּוֹ מְאֻכָּלִים וּמַעֲטוּ בּוֹ אֶת זְמַן הָאֲכִילָה, וּמִפְּרִשׁ: 'כִּי הִיָּה זֶה כְּדֵי לְפָרְסֵם הַנֶּס, וְכִשְׁבַּעַל שְׁלָמֵי תּוֹדָה כִּשְׁהוּא רוּאָה שֶׁשְׁלָמֵי אֵינָם נְאֻכָּלִים אֲלֵא לְיוֹם וְלֵילָה עַד חֲצוֹת, הוּא מְזַמֵּן עַל שְׁלָמֵי תּוֹדָתוֹ אֶחָיו וְאוֹהֲבָיו וּמִיָּדְעֵיו לְאָכַל וּלְשַׂמַּח עִמּוֹ, וַיִּשְׂאֵלוּ זֶה אֶת זֶה עַל מָה הִיָּה תּוֹדָתוֹ? וְהוּא יַגִּיד לָהֶם הַנְּסִים וְהַנִּפְלְאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ הַשָּׁם וִירוּמָמוּהוּ בַקֵּהל עִם וּבְמוֹשֵׁב זְקֵנִים יַהֲלִוּהוּ (עֲיֵן תְּהִלִּים קו, לב), וְאֵלוּ הֵיוּ שְׁלָמֵי תּוֹדָה נְאֻכָּלִים כִּשְׂאָר הַשְּׁלָמִים לְשָׁנֵי יָמִים וְלֵילָה אֶחָד לֹא הִיָּה הַבַּעַל מְזַמֵּן לְשׁוּם אָדָם כִּי לְשָׁנֵי יָמִים וְלֵילָה אֶחָד בְּבֵית אֶחָד יֹאכַל, אֲבָל בְּרֵאוֹתוֹ הַבְּשֵׁר וְהַלֶּחֶם רַב בְּבֵיתוֹ, וְשֵׁלֵא יֹאכַל אֲלֵא לְיוֹם וְלֵילָה אֶחָד בְּהֶכְרַח יִקְרָא רַבִּים מִמִּיָּדְעֵיו וְאַחֲזֵת מִרְעוּהוּ לְאָכַל, פֶּן יִהְיֶה בְיוֹם הַמַּחֲרַת לְלַעַג וּלְקַלְס לְבָנֵי אָדָם הַרוּאִים אוֹתוֹ שׁוֹרֵף כַּמוֹת גְּדוּל מִתּוֹדַת שְׁלָמֵי וְאֶת אֶחָיו וְאוֹהֲבָיו לֹא קָרָא' - וְהַדְּבָרִים נִפְלְאִים, שְׁכִינּוֹן שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה שֶׁהָאָדָם יִרְבֶּה בְּסִפּוּר הַנֶּס וְהַהוֹדָאָה לְכַמָּה שְׁיֹתֵר אֲנָשִׁים, לְכֵן הוֹסִיף עוֹד וְעוֹד מְאֻכָּלִים בְּקָרְבֵן הַתּוֹדָה, וְהַפְחִית בְּזַמַּן אֲכִילָתוֹ, שֶׁאֲפִלוּ הָאָדָם הַקְּמָצָן בְּיֹתֵר, אוֹ הַחוֹשֵׁשׁ בְּיֹתֵר מִלְּסַפֵּר אֶת נִסְיוֹ, יִהְיֶה מְכַרַּח לְהַזְמִין אֶת שְׁכִנּוֹ, יְדִידָיו וּמְכָרָיו לְסַעוּדָה, שֶׁבְּגַלְל הַזְּמַן הַקָּצֵר הוּא לֹא יִסְפִּיק לְאָכַל לְבַד אֶת הַכֹּל, וְאִם יִמְנַע מִלְּהַזְמִין אוֹתָם בְּהֶכְרַח יִצְטָרֵף לְשׁוֹרֵף אֶת כָּל הָאֲכָל שֶׁנִּשְׂאָר וְאֵז יִהְיֶה בְיוֹם הַמַּחֲרַת לְלַעַג וּלְקַלְס לְבָנֵי אָדָם, הַרוּאִים אוֹתוֹ שׁוֹרֵף כַּמוֹת גְּדוּל מִתּוֹדַת שְׁלָמֵי וְאֶת אֶחָיו וְאוֹהֲבָיו לֹא קָרָא'.



### ”נְגִדָה נָא לְכָל עִמּוֹ”

**בְּדָרְךָ זֶה מְבָאָר גַּם כֵּן הַגְּאוּן רַבִּי נִפְתָּלִי צְבִי יְהוּדָה בְּרַלִּין וְצ”ל, הַנְּצִי”ב מוֹלוּז’יֵן, בְּסִפְרוֹ הַעֲמֵק דְּבָר (ויקרא פֶּרֶק ז פְּסוּק יג בְּהַרְחַב דְּבָר) אֶת מְאֻמֵּר הַכְּתוּב ”לָךְ אֲזַבַּח זִבַּח תּוֹדָה וּבִשֵׁם ה’ אֶקְרָא נְדָרֵי לֵה’ אֲשֵׁלֵם נְגִדָה נָא לְכָל עִמּוֹ בְּחֲצֵרוֹת בֵּית ה’ בְּתוֹכְכִי יְרוּשָׁלַיִם הַלְלוּיָהּ”, וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְהַעִיר: ‘מָה זֶה שְׁבַח שִׁישְׁלֵם נְדָרָיו “נְגִדָה נָא לְכָל עִמּוֹ”, וְהִרִי ה’ דוֹרֵשׁ מִן הָאָדָם שִׁיְהִיָּה הַצָּבַע לְכַת עִם אֱלֹהֵיו (מִיכָה ו, ח)? לָמָּה לְהַגִּיד וּלְסַפֵּר “לְכָל עִמּוֹ”? מָה אֶתָּה עוֹשֶׂה כְּנִסִּים, מָה אֶתָּה עוֹשֶׂה מְסֻבּוֹת, תְּהִיָּה צְנוּעַ!**

## איך עושים מסבת הודיה

‘ועוד קשה מה שמסכים הכתוב ואומר “בתוככי ירושלים” והרי “בחצרות בית ה” הוא בבית המקדש שבירושלים, ובתוככי ירושלים משמע בשאר העיר?’

ומבאר: שהרי הכתוב כאן פתח ואמר “לך אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה” - וכיון שְׁמַדְבָּר בְּקֶרְבֵּן תּוֹדָה יֵשׁ כָּאֵן שְׁנֵי עֲנִינִים, הַעֲנִין הָאֶחָד הוּא הַקֶּרֶבֶת הַקֶּרְבָּן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ “בחצרות בית ה’”, והַעֲנִין הַשֵּׁנִי הוּא קוֹל הַתּוֹדָה עַל הַנֶּס וְאֵת זֶה “נגדה נא לכלם עמו”, ולא רק למקריבים בחצרות בית ה’ אלא “בתוככי ירושלים” - תספר לכלם את נסי השם ונפלאותיו, אל תתבייש, אל תחשש אולי ישימו עליך עין הרע כְּמָה נסים יש לו, כְּמָה הַצְלָחוֹת יש לו’.

וזאת הסבה שאין חשוב בפני הקדוש ברוך הוא יותר מההודיה, שאדם שעושים לו נס והוא מודה ומשבח עליו - נעשה לו נס אחר (עין בספר דברים אחרים להרב חיד"א דרוש לב להנקה אות ב, ובספרו דבש לפי מערכת ה אות ז, וכן כתב הגאון רבי יהונתן אייבשיץ באהבת יונתן הפטרת בשלח דבור המתחיל “ותשר דבורה” ועוד, ועין בשו"ת ברפת יהודה ברכה חלק ה ענינים שונים סימן יז אות כד), ואין לו מה לחשש ממה שמנכין לו מזכיותיו בעבור הנס שנעשה לו (עין בשבת דף לב עמוד א ובתענית דף כ עמוד ב), מכיון שעל ידו התפרסם שם השם ונוספה לו זכות חדשה (עין בספר ישועות יעקב אורנשטיין ארח חיים סימן תרפב סעיף קטן ב) שהוא הופך את הנס שקרה לו מנס פרטי ואישי, לנס של קדוש השם וזכוי הרבים.



### עין הרע לא מדבר אלי!

ומכאן אנחנו מגיעים לשאלה עד כמה צריך לחשש מעין הרע, ואיך אפשר לחיות ‘בלי עין הרע’? והתשובה פשוטה, כל הסבה שיש עין הרע על האדם היא מכיון שיש אחיזה לחיצונים בדבר הזה, והם יכולים לקטרג ולהזיק לאדם, אבל אם האדם יחבר כל השג גשמי לדבר מצוה, אין לו כֶּבֶר מה לחשש, שהרי הבטיחנו הכתוב “שומר מצוה לא ירע דבר רע” (קהלת ח, ה), ואין עין הרע שולטת במקום מצוה (עין בספר פלא יועץ ערך עין הרע, ובספר נפש חיים פלאגי מערכת העין ערך עין הרע אות כח, ובספר כתר שם טוב גאגין עמוד שד. ועוד).

ולדרכנו יבאר, שכל זמן שהאדם משבח ומהלל ומודה להשם יתברך על חסדיו עמו ועל ישועותיו ונסיו, הרי הוא בכלל מקדש את השם, ובכלל עוסק במצוה. ולכן העצה הפשוטה, כשקניית רכב חדש או כל דבר אחר שיש חשש לעין הרע, לא

## פְּרִשְׁת צו

רק שלא תסתיר את הדבר, אלא תפרסם את הדבר ותהלל את שם השם שעזר לך להשיג את זה, ותעקר מלבך כל מחשבת פסול של "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה" (דברים ח, יז), וממילא כל השג או הצלחה שלך יהפך לפרסום שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ומצות "ונקדשתי בתוך בני ישראל" (ויקרא כב, לב), להודיע ולהודיע לכל באי עולם "שדורשי ה' לא יחסרו כל טוב" (תהלים לד, יא), והחיוב לפרסם את זה לא רק "בנחצרות בית ה'" אלא "נגדה נא לכל עמו".



## שבת הגדול

השבת הזו בחלק מהשנים היא גם 'שבת הגדול', והרעיון שהזכרנו מתאים מאוד לשמה של השבת 'שבת הגדול', והסבה לשם זה היא: 'לפי שנעשה בו נס גדול, שקרבן פסח מצרים נלקח ב' ניסן שהיה באותה שנה בשבת, ולקחו להם כל אחד שיה לפסחו וקשרו אותו בכרעי מטתו, ושאלום המצריים: "למה זה לכם?" והשיבו: "לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו". והיו שניהם קהות על ששוחטין את אלהיהן, ולא היו רשאים לומר להם דבר, ועל שם אותו הנס קורין אותו שבת הגדול' (טור ארח חיים הלכות פסח סימן תל). זו הסבה שעד היום אנחנו מפרסמים ומדגישים את הנס הגדול שהיה לפני למעלה משלשת אלפים ושלוש מאות שנה, שעם ישראל לא הסתירו את הנס הזה, לא אמרו, 'אולי לא נגלה למצרים כדי לא לדרך להם על הרגשות, או נחשש שיזיקו לנו' אלא אדרבה, ספרו למצריים שאלהיהן הולך להשחט, "ואתה על במותימו תדרך" (דברים לג, כט), 'ולא היו רשאים לומר להם דבר', כי "שומר מצוה לא ידע דבר רע" (קהלת ח, ה).

וזו הדרך הטובה להשפיע עלינו שפע וברכה, להודות ולפאר את שם השם הגדול הגבור והנורא. ובמקום להתלונן על כל דבר, להודות על כל דבר.



## הנסים הנסתרים

וספור הנסים לא צריכה להיות דוקא בנסים גלויים, אלא גם בענינים של דרכי הטבע: קניית רכב חדש, למרות שאשרו לה הלוואה וקניית את זה בהלוואה זה נס. לקחת בית עם משפנתא? זה גם נס, 'שאינו לאדם חלק בתורת משה רבנו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד' (רמב"ן שמות פרק יג פסוק טז).

## איך עושים מסבת הודיה

הגאון הקדוש רבי ישראל מאיר הכהן מראדין זצ"ל, החפץ חיים, היה רגיל בכל צעד ופעולה להתפלל להשם וכשהצליח היה מודה להשם. לא היה מדבר בדברים גדולים, אפילו בעליה במדרגות היו שומעים אותו לפני שעולה אומר לקדוש ברוך הוא: "רבוננו של עולם, אני צריך לעלות את המדרגות, בבקשה תעזור לי", וכשהיה מסים לעלות את המדרגות הוא היה מודה להשם ואמר: "תודה רבוננו של עולם, שנתת לי כח לעלות את המדרגות". כמה אנשים רוצים לעלות ולא יכולים?

יש לכם בית לגור? אתם יודעים כמה הומלסים יש בעולם שאין להם בית לגור?

נשואים? אתם יודעים כמה רוקים יש?

יש לכם ילדים? כלם בריאים? למליונים של אנשים בעולם אין ילדים, או שיש להם ילדים חולים.

אתם רואים, שומעים, הולכים, כמה צריך לשבח ולהודות לבורא יתברך על זה, וכמה צריכים להיות אסירי תודה אליו, וקלילה לא לסטות מרצונו יתברך.

אם האדם יתרגל להתבונן בזה, הוא לא יצטרך עדודים ותזכרת כמו ענשי הגיהנם ושאָר ענשים כדי לעבד את השם, הוא לִבד ישעבד את עצמו לעבודת השם.



### אוף או קוף?

שמעתי מאחת הבנות שלי משפט נפלא, "אל תאמרו אוף, תאמרו פרק ק" - פרק ק' הוא "מזמור לתודה", וכשקורים דברים שאתה רוצה 'לאפף' עליהם, תאמר במקום 'אוף' פרק ק'. תתרגלו להודות להשם 'כי אין חשוב לפני הקדוש ברוך הוא מן ההודיה'.

כל אדם צריך להודות על מה שיש לו ולא להתלונן על מה שאין לו. ואדם שעושה את זה עושים לו נסים אחרים ונפלאות. ולכן תצאו ותחגגו במסבות של הודיה בקדושה ובטהרה להשם יתברך, "וכל החיים יודוך סלה" - אלו החיים האמתיים, ככה 'עושים חיים', מודים לקדוש ברוך הוא על כל הנסים הנסתרים והגלויים.

השם יכנו.



## פְּרִשֶׁת שְׁמִינִי



### מְאָכְלוֹת אֲסוּרוֹת

בְּפְרִשֶׁת הַשְּׁבוּעַ אֲנַחְנוּ לוֹמְדִים עַל אֲסוּר מְאָכְלוֹת אֲסוּרוֹת מִן הַחַי. מְאָכְלִים אֵלוּ הֵיוּ וְעַד הַיּוֹם הֵנּם קִימִים וּמְצוּיִים אֲצֵל אַמּוֹת הָעוֹלָם.

כָּל מִי שֶׁיַּעֲשֶׂה סִיבּוּב בְּשׁוּק הָאֶכָּל שֶׁל סִין, יִרְאֶה אִיךָ הֵם אוֹכְלִים, כָּל מִה שֶׁזָּנָה חוּץ מִמְּכוּנִית, וְכָל מִה שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַגְלִים חוּץ מִכֶּסֶּא. מְרַמֵּשׂ הָאֲדָמָה וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם, מִיָּנִים מִיָּנִים שׁוֹנִים, הַפֶּל מִתְקַבֵּל אֲצֵלָם בְּבִרְכָה. וְעַל עִם יִשְׂרָאֵל אוֹמְרֵת הַתּוֹרָה: "כִּי עִם קְדוֹשׁ אַתָּה לְה' אֱלֹהֶיךָ, בְּךָ בָּחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה" (דְּבָרִים ז, ו), עִם יִשְׂרָאֵל לֹא יְכוּלִים לֶאֱכֹל מִה שֶׁאוֹכְלִים אַמּוֹת הָעוֹלָם. וְלָכֵן מְזַהְרָה הַתּוֹרָה "אֵל תִּשְׁקְצוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַשְּׂרֵץ הַשְּׂרֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם" (ויקרא יא, מג).

כְּשֶׁנִּתְבַּוְּנָה בְּכַתּוּב נִרְאֶה שֶׁהַתּוֹרָה לֹא מְזַהְרָה אֵל תִּשְׁקְצוּ אֶת גּוֹפְכֶם, לְמַרְוֹת שֶׁהַגּוֹף הוּא זֶה שֶׁאוֹכֵל, אֲלֵא "אֵל תִּשְׁקְצוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם" - אֶת הַנֶּפֶשׁ הַרוּחָנִית.

מִהוּ אוֹתוֹ כִּחַ רוּחָנִי שֶׁנִּשְׁקָץ בְּאֲכִילַת מְאָכְלוֹת אֲסוּרוֹת?



### וְנִטְמַתֶּם...

הַגְּמָרָא (יוֹמָא דָּף לט עמוד א) דוֹרְשֶׁת אֶת הַכְּתוּב "וְנִטְמַתֶּם בָּם", אֵל תִּקְרִי וְנִטְמַתֶּם אֲלֵא וְנִטְמַתֶּם.

וְנִתְבַּוְּנָה בְּדִרְשֶׁת חֲזוֹ"ל, כִּיצַד הוֹפְכִים חֲזוֹ"ל אֶת הַטְּמֵאָה לְטְמֵאוּם? הֲלֵא הַכְּתוּב מְזַהֵר עַל טְמֵאָה "וְנִטְמַתֶּם בָּם"?

מִה גַם שֶׁיֵּשׁ הֶרְבֵּה אֲנָשִׁים שֶׁאוֹכְלִים "מִן הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינָנָה טְהוֹרָה וּמִן הָעוֹף וְכָל אֲשֶׁר רִמַּשׁ עַל הָאֲדָמָה" (עֵין בְּרֵאשִׁית ז, ח), הֵם מְגִיעִים לְמִסְעָדוֹת שְׁחוּץ מִהַדָּף שֶׁל הַתְּפָרִיט, הַכֹּל אֲסוּר בְּאֲכִילָה, וְהֵם חֲקָמִים וְשָׂרִים וְנִכְבְּדֵי אָרֶץ,

## אל תהיו אטומים

ורואים ושומעים שהם לא מטמטמים?

עוד יש לברר על אדם שאכל בשוגג או באנס, האם הוא גם נהפך למטמטם? או שדווקא על אכילה במזיד?

אלו מקצת השאלות בענין הזה.



### סתימות ואטימות

הרד"ק, רבי דוד קמחי שהיה מגדולי המדקדקים לפני כשמונה מאות שנה, בספרו השרשים (ערך טמה) מפרש, שהשרש של המלים "ונטמתם בם" הוא טמה, שענינו סתימת הלב ואין דעת, כי אכילת השרצים סותמת את הלב ומונעת ממנו הבינה, וכמו שאמרו חז"ל (שבת דף עג עמוד ב) היתה לו גמא וטממה בבית חייב משום בונה, שענינו סתימה'.

ויבאר דבריו שכאן כשאמרה התורה "ונטמתם בם" - אין הפונה לטמאה אלא לסתימה. וכן מדקדק בפסוק עצמו, לפי כללי הדקדוק היה צריך להיות כתוב "ונטמאתם בם" בתוספת האות א', וזה בא להורות שכאן הענין הוא סתימות ואטימות.



### אכילת אסור בשוגג

האור החיים הקדוש על הפסוק הזה מוסיף ואומר, שבמה שאמרה התורה "אל תשקצו את נפשתיכם, ולא תטמאו בהם" שנראה פאלו זו אזהרה נוספת, יכון לומר שצריכים ישראל להזהר לבל יכניסו לפיהם אפלו בהסח הדעת' - זאת אומרת התורה מזהירה שצריך להזהר שלא לשקץ את הנפש במזיד, "ולא תטמאו בהם" - גם בשוגג ובהסח הדעת. לא שמת לב וקניית חסה שכתוב עליה שטופה ולא חשבת שאולי צריך לבדק - ואכלת כמה חרקים, אתה עכשו בבציה של טמטום.

בערב חג פסח ידידי מנחה הרבנים הרב ירון ראובן שלח לי תמונה של חסה שנמכרה כשטופה ונקיה ומוכנה לאכילה, החסה הזו היתה מיעדת למרור של ליל הסדר, וכשנבדקה התגלה שבתוך החסה יש מפת כנים וערב ביחד, חרקים וזבובונים, וכל רמש האדמה למינהו. כמה חשוב לבדק ולא לסמך אפלו על פשריות שכותבים שזה כבר נבדק.

## פְּרִשְׁת שְׁמִינִי

וְאָדָם שֶׁנֶּכְשֵׁל בְּאֲכִילַת אֶסוּר בְּהֶסֶח הַדַּעַת נִדְבָקָה בּוֹ הַטְּמָאָה, 'כִּי הַתְּעוּב יַעֲשֶׂה מַעֲשָׂהוּ בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֶפְלוּ בְּהֶסֶח הַדַּעַת' - אֲכַלְתָּ תוֹלַעַת בְּהֶסֶח דַּעַת? לָךְ תַּחֲפֹשׂ אֶת הַדַּעַת שְׁלֹךְ עֲכָשׁוּ... וּמִמְשִׁיךְ הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ שֶׁהֵבְדֵּל בֵּין אֲכִילַת מִזִּיד לְאֲכִילַת שׁוּגֵג 'שִׁישְׁתַּנְּה הַפָּגָם, בְּמַעֲשֶׂה מִזִּיד תַּעֲשֶׂה נֶפֶשׁוֹ שְׂקֵץ, וּבְשׁוּגֵג תִּטְמָא נֶפֶשׁוֹ וְתִטְמָטֵם', כְּלוּמַר אִם הָאָדָם אוֹכֵל בְּמִזִּיד הַנֶּפֶשׁ שֶׁלוֹ נִהְיִית מְשֻׁקָצָת, מִתְעַבָּת, מְטַנְּפַת וּמְגַעֵלַת (עֵין בְּאֵזן עוֹרָא וַיִּקְרָא יֵא, מַג, וּבְרַד"ק בְּסֵפֶר הַשְּׂרָשִׁים עֲרַךְ שְׂקֵץ), וְאִם הוּא אוֹכֵל בְּשׁוּגֵג הוּא רַק נִהְיָה מְטַמָּטֵם - אָטוּם.

וְגַם אֶת הָאֲטִימוֹת הַזֵּוּ אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִבְיֵן, לְאִילוּ דְבָרִים הוּא נִהְיָה אָטוּם, שְׂבָהֵם לֹא יִבִּין כְּלוּם?



### רוּחַ טְמָאָה

כְּדִי לְהִבְיֵן אֶת מַהוּת הָאֲטִימוֹת, יֵשׁ לָנוּ לְהִתְבּוֹנֵן אֵיךְ אֲכִילַת הָאֶסוּר פּוֹעֵלַת עַל הַגּוּף. דְּבַר זֶה מְלַמֵּד אוֹתָנוּ הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ רַבֵּי יוֹסֵף חַיִּים זצ"ל מִבְּגֵדֵד, בְּקִנְטָרִס סוּד יִשְׂרָאֵל (חֶלֶק ד' סִימָן ז), שֶׁסָּם נִשְׁאָל עַל אָדָם שֶׁנֶּכְשֵׁל בְּאִנְס גָּמוֹר בְּמַאֲכָלוֹת אֶסוּרוֹת, כְּגוֹן אָדָם שֶׁשָּׂתָה מִשְׂקָה וְהִיָּה בּוֹ נִמְלָה אוֹ יִתּוּשׁ בְּאֵפֶן שֶׁלֹּא הוּא גָרַם לָזֶה, שֶׁהוּא נִשְׁמַר וְנִזְהָר, וּבְכָל אֵפֶן בְּלִי שֵׁשֶׁם לֵב שֶׁתָּה, אוֹ שׁוֹחֵט מִסְמָךְ וַיִּרָא שְׁמִים שֶׁשָּׁגָה לְשַׁחַט בְּסִפֵּין פְּגוּמָה בְּשׁוּגֵג וְלֹא הִרְגִּישׁ, וְאָכְלוּ הַבְּשָׂר אֲנָשִׁים כְּשָׂרִים, הֵאֵם הֵם מִשְׁפָּעִים מֵאֲכִילָה זֶה וּמִקְבָּלִים טְמָטוּם?

וְעוֹנָה עַל זֶה רַבְּנוּ יוֹסֵף חַיִּים זצ"ל: 'תִּדַּע לָךְ, בְּרִיָּה טְמָאָה אוֹ בְּשָׂר נִבְלָה אוֹ טְרֵפָה אֵין גּוֹפֵם מְטַמָּא נֶפֶשׁ הָאָדָם, אֲלֵא כֹּל דְּבַר אֶסוּר וְטְמָא שׁוֹרָה עָלָיו כֹּחַ רוּחָנִי שֶׁל טְמָאָה, וּכְשֶׁאָדָם אוֹכֵל אוֹתוֹ שׁוֹרָה אוֹתוֹ כֹּחַ שֶׁל טְמָאָה עַל הָאָדָם וְנִכְנָס בּוֹ וּמְטַמָּאוֹ' - כְּאֵן מְגַלָּה לָנוּ הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, מַהוּ כֹּחַ הַטְּמָאָה שֶׁנִּמְצָא בְּמַאֲכָלוֹת אֶסוּרוֹת, שְׂאוֹתוֹ מֵאֲכָל אֶסוּר אֵין בּוֹ כֹּחַ עֲצָמִי לְטַמָּא וְלִהְשִׁיעַ עַל נֶפֶשׁ הָאָדָם, אֲלֵא שִׁישׁ עָלָיו כֹּחַ רוּחָנִי, שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם אוֹכֵל אֶת אוֹתוֹ דְּבַר אֶסוּר נִכְנָס בּוֹ וּמְטַמָּאוֹ, וְכֵן כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לְאִיזוֹ 'מִסְעֵדַת יְקָרָה' בְּטוֹרְקָה וְאוֹכֵל 'מִדּוּזָה בְּרֵטֵב פְּטְרִיּוֹת' - לֹא הַמְדוּזָה מִשְׁפִּיעָה עָלָיו לְהַפִּךְ לְמְטַמָּטֵם אֲלֵא אוֹתוֹ כֹּחַ רוּחָנִי טְמָא שִׁישׁ עָלָיָה, הוּא הַמִּשְׁפִּיעַ עַל הָאָדָם. וְלֵאוֹתָה רוּחַ טְמָאָה אֵין בְּעֵינָה שֶׁתְּהִיָּה מִדְּעוֹן פִּילוֹסוֹף אוֹ מִתְמַטִּיקָאִי, מַה שֶׁמְפָרִיעַ לָהּ זֶה עֵינֵי קִדְשָׁה וְתוֹרָה, שֶׁהִרִי כֹּל כַּחוֹת הַטְּמָאָה שִׁיוֹנְקִים מֵיֶצֶר הָרַע שֶׁהוּא אָבִי אָבוֹת הַטְּמָאָה, נִכְנָעִים וְנִאֲבָדִים מוּל כֹּחַ הַתּוֹרָה (סְפָה דָף נב עֲמוּד ב), וְלִכֵּן אוֹתוֹ כֹּחַ טְמָאָה סוֹתֵם וְאוֹטֵם אֶת מַחוֹ שֶׁל הָאָדָם שֶׁלֹּא יִבִּין דְּבָרֵי תּוֹרָה, שֶׁלֹּא יִתְחַבֵּר לְעֵינֵי קִדְשָׁה. וְכִלְשׁוֹן הַרְמָח"ל (סֵפֶר מְסֵלַת יִשְׂרָאֵל פָּרָק יא) 'שֶׁהַעֲבָרָה מְטַמָּטַמַת לְבוֹ שֶׁל אָדָם,

## אל תהיו אטומים

כי מסלקת ממנו הדעה האמתית ורוח השכל שהקדוש ברוך הוא נותן לחסידים, והוא נשאר בהמי וחקרי משקע בגסות העולם הזה. והמאכלות האסורות יתרות בזה על כל האסורין, כיון שהם נכנסים בגופו של האדם ממש ונעשים בשר מבשרו.



### אכילת אסור באנס

ומטעם זה, ממשך רבנו יוסף חיים ואומר, 'אם הוא אנוס גמור שאינו יודע כלל מהאסור והטמאה, וגם אין לו שום אשמה בזה, אם אכל אותו לא ישרה על האדם אותו כח טמאה של אותו דבר, ואין רשות לאותו כח הטמאה להכנס בו' - זה לא כמו שאתה אוכל אכל מקלקל שאפלו אם הוא יהיה אנוס גמור, הוא ינזק, כי את 'סלמונלה החידק' לא מענגן אם אתה מזיד, שוגג או אנוס, אכלת משהו מקלקל - תנזק. אבל אצל התורה הענגן שונה, כיון שהשפעת המאכל היא ברוח טמאה, לרוח טמאה יש כללים, והיא הולכת רק לפי הכללים הללו, ואין לה רשות לצאת מאותם הכללים. ולכן באכילת אנס שהתורה פוטרת, שהרי יש לנו כלל גדול בתלמוד 'אנוס רחמנא פטרה' (נדרים דף כז עמוד א), אין שום חשש שתשפיע על האדם אותה רוח טמאה. לעצמת זאת כשאוכל גם בשוגג יש לו אשמה, ולכן כתב האור החיים הקדוש שמשמטם, שהרי אינו אנוס!



### למה לא לאכול חזיר?

וזה מה שמלמדנו רבי יהודה ליווא - המהר"ל מפראג שהיה מגדולי גאוני אשכנז לפני כחמש מאות שנה, בספרו תפארת ישראל (פרק ח דבור המתחיל ולפיכה), 'שכל מי שנותר במצות טעם על פי הטבע, לומר כי לכה אסרה התורה חזיר (ויקרא יא, ז - ח), מפני שהוא מוליד בגוף מזג רע, וכן נתנו טעם באסור חלב, שהוא מוליד מזג רע, וכן בדם, ומכל שכן בשקצים ובעופות הטמאות, בכלם נתנו טעם על פי הטבע, וכאלו היתה התורה ספר מספרי הרפואות או ספר הטבע, חס ושלום לומר כן, שהרי התירו אכילת חזיר בשעת המלחמה (עין חלין דף יז עמוד א וברמב"ם הלכות מלכים פרק ח הלכה א), ואם שרש האסור בשביל מזג רע, האסור להיכן הלה?'



### הוכוח עם האתאיסט

ואשתף אתכם בספור אישי, בימים האחרונים התעסקתי בוכוח גדול שנמשך כמה ימים עם איזה אתאיסט, הוא אחד מגדולי האתאיסטים ומרצה באיזו אוניברסיטה



## פְּרִשְׁת שְׁמִינִי

וְהוּא חוּטָא וּמַחְטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלִים שְׁלוֹ. הוּא יִצַר אֶתִי קֶשֶׁר לִפְנֵי פֶסַח וּדְבָרָנוּ בְּמִשְׁךְ שָׁבוּעַ, עֲנִיתִי לוֹ עַל כָּל הַשְּׁאֵלוֹת, וְלִפְנֵי פֶסַח שְׁאֵלְתִי אוֹתוֹ הֲאֵם אֲתָה אוֹכֵל חֶמֶץ בְּפֶסַח? הוּא אָמַר לִי: בְּרוּר! אֲמַרְתִּי לוֹ: אֲנִי מוֹכֵן לְדָאג לָךְ לְכָל הַקְּנִיּוֹת שֶׁל פֶּסַח, תֹּאכֵל, תִּשְׁתֶּה, תִּהְנֶה מֵאֲכָל כֶּשֶׁר, מָה אֲכַפֵּת לָךְ? בְּדַרְךָ כָּלֵל הָאָדָם 'לֹא שָׁבִיק הַתְּרָא וְאֲכִיל אֲסוּרָא' (עִין חֲלִין דְּרַף דְּעִמּוּד א) כְּלוּמַר אֶחָד כְּזֶה שֵׁישׁ לוֹ סְטִיִּיק כֶּשֶׁר וְסְטִיִּיק טְרַף בְּאוֹתוֹ מַחִיר בְּלִי שׁוּם הַבְּדֵל, אֵין לוֹ סִבָּה לְקַחַת דְּוִקָא אֶת הַטְּרַף, וְלִכֵּן הִצַּעְתִּי לוֹ וְאֲמַרְתִּי לוֹ אֲנִי אֲדָאג שְׁיַעֲשׂוּ לָךְ קְנִיּוֹת וְיָבִיאוּ הַכֹּל אֵלֶיךָ לְבֵית, אֲתָה לֹא תִצְטַרֵּף לְשֵׁלָם כְּלוּם, רַק לְאֲכֹל כֶּשֶׁר...

וּמָה הוּא עָנָה? "אֲנִי נֹאמֵן לְעִקְרוֹנוֹת שְׁלִי, וְלִכֵּן אֲנִי אוֹכֵל דְּוִקָא חֶמֶץ..." הַבְּנֵתָם אֵיזוֹ טְפָשׁוֹת, מָה אֲכַפֵּת לָךְ? אֲנִי עוֹשֶׂה לָךְ קְנִיּוֹת, לֹא יַחְסֵר לָךְ כְּלוּם, עוֹגוֹת, שְׁתִּיָּה, פְּנוּקִים, הַכֹּל רַק כֶּשֶׁר, אֲבָל הוּא לֹא הֵיָה מוֹכֵן וְאֲכֹל חֶמֶץ כָּל הַפֶּסַח...

**בַּחַל** הַמוֹעֵד פֶּסַח הוּא שׁוֹלַח לִי שְׁאֵלוֹת וְאֲנִי עוֹנֶה לוֹ. בְּרוּךְ הֵשֶׁם עֲנִינוּ לוֹ עַל עֲשָׂרוֹת שְׁאֵלוֹת שֶׁהוּא שְׁאֵל. וְלִמְרוֹת שֶׁהוּא נֹסֶה לְגַיֵּס אֶת הַמִּדְעָה וְאֶת הַלּוּגִיקָה לְטוֹבוֹתוֹ, הִיָּתָה סִיעֵתָא דְשְׁמַיָא גְדוֹלָה שְׁלֹא רַק שְׁעֲנִינוּ לוֹ עַל הַכֹּל, אֲלָא הִרְאִינוּ לוֹ עַד כִּמָּה הוּא טוֹעָה וּמִטְעָה וְשְׁאוֹתָם הַכְּשָׁלִים הַלּוּגִיִּים שֶׁהוּא מַאֲשִׁים אֶת הָאֲמוּנָה הַיְהוּדִית הוּא עֲצָמוֹ נוֹפֵל בָּהֶם פְּעַם אַחַר פְּעַם (הַשֵּׁם יִזְכְּנוּ לְהוֹצִיא אֶת הַדְּבָרִים לְאוּר עוֹלָם כְּסִפְרֵי, שְׁיִזְעִיל לְהִלָּחֵם בְּטַמְאָת הָאֲתַאיִנִים). וְכִכֵּל שְׁאֲנִי מוֹכִיחַ לוֹ כִּמָּה הוּא טוֹעָה, וְאֲנִי שׁוֹאֵל אוֹתוֹ שְׁאֵלוֹת עַל הַהַבְלִים שְׁלוֹ, וְהוּא לֹא יוֹדֵעַ תְּשׁוּבוֹת וְהוּא מוֹדֶה שֶׁהוּא לֹא יוֹדֵעַ, אֲנִי שֶׁם לֵב שֶׁהוּא פָּשוּט לֹא קוֹלֵט שׁוּם דְּבָר שְׁקָשׁוּר לְאֲמוּנָה הַיְהוּדִית אוֹ לְתוֹרַת יִשְׂרָאֵל. אֶת הָאֲבוּלוֹצִיָּה הוּא קוֹלֵט, מְחַקְרִים, מִדְעָה, פִּילוֹסוֹפִיָּה, לוּגִיקָה - הוּא קוֹלֵט, אֲבָל בְּרַגַע שְׁמַכְנִיסִים אֶת הַנְּקִדָּה שֶׁל הַתּוֹרָה וְהָאֲמוּנָה הַיְהוּדִית הָאָדָם נִהְיָה אֲטוּם, סְתוּם, בְּלוּם וְחֲתוּם.

וְכּוֹאֵב הַלֵּב עַל אֲנָשִׁים שְׁכֹאֵלָה, שְׁבִיִּדִים סוֹתְמִים אֶת לְבָם וּמַחֵם מְלֶהְבִּין אֶת הָאֲמוּנָה הַיְהוּדִית וְאֶת תּוֹרַת יִשְׂרָאֵל. וְהַטְּמָטוּם הַזֶּה מְגִיעַ מֵאֲכִילָה לֹא כֶּשֶׁרָה, הוּא אוֹכֵל חֶמֶץ בְּפֶסַח וְרוֹצֶה לְהִבִּין אֶת מַעֲשֵׂה הָאֱלֹקִים...



### הַכְּשָׁרוֹת בְּמָקוֹם הָרָאוּשׁוֹן

זֶה מָה שְׁמָרְן הָרַב שֶׁךְ יִצְ"ל אָמַר לְמִנְהַלֵּי אֲרָגוֹן עֲרָכִים שְׁעָסְקוּ בְּקָרוּב רְחוּקִים, כְּשֶׁשְׁאֵלוּ אוֹתוֹ מֵהִי הַקְּבֵלָה הָרָאוּשׁוֹנָה שֶׁנֹּאמַר לַיהוּדִים שְׁרוּצִים לְהִתְחִיל לְשֹׁמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת? עָנָה לָהֶם הָרַב שֶׁךְ: כֶּשֶׁרוֹת, כִּי לְמָרוֹת שֵׁישׁ אֲסוּרִים חֲמוּרִים יוֹתֵר

## אל תהיו אטומים

מכשורות, כשאדם אוכל כשר לבו יטהר והוא יקבל על תורה ומצוות במלאם (ספר יצק שמן - קראוס ויקרא צמוד לו, וקבץ פשרות במסבך צמוד 8). זו גם הסבה, אמר הרב שך, שחזורים בתשובה בסמינרים, זה לא רק בגלל השאלות והתשובות וההרצאות, אלא בעקב שהמשתתפים מפסיקים לאכול לא כשר, שלשה וארבעה ימים הם אוכלים את האכל של המלון. אף אחד לא מגיע למלון עם סנדוויץ' חזיר, ודואגים שהאכל של המלון יהיה כשר וברמה טובה, הבהמות נשחטו כדת, ברכו על השחיטה כמו שצריך, אוכלים מפרות וירקות שהפרשו מהם תרומות ומעשרות, לא אוכלים שקצים ורמשים, הכל נקי מחרקים, ארו בדוק, וקמח מנפה, עשו על הבצק הפרשת חלה הפרשה חלה מן הבצק, נכנסה קצת קדושה לאברים, ואז הם פתאום קולטים ומבינים...



### חמרת החמץ בפסח

הרדב"ז הקדוש, רבי דוד בן זמרא שהיה מגדולי חכמי צפת לפני כחמש מאות שנה וכתב למעלה מעשרת אלפים תשובות, מבאר בתשובה (חלק ג סימן תקמו) שהטעם שמחמרים בחמץ בפסח במשהו הוא 'כי חמץ בפסח רמז ליצר הרע והוא שאור שבעסה ולכן כלה גרש יגרש אותו האדם מעליו, ויחפש עליו בכל מחבואות מחשבותיו ואפלו כל שהוא לא בטל, והרי זה אמת ונכון'. וכאן בעניני מאכלות אסורות אנהנו עוסקים ביצר הרע שנספג בדם, שהרי האכל נהפך לדם ו"הדם הוא הנפש" (דברים יב, כג), וכשאותו אתאיסט אכל לחמניה בפסח, הוא לא רק אכל לחמניה והתחייב כרת (עין שמות יב, טו), אלא הוא הכניס לתוכו עוד טמאה וטמטום מהיצר הרע, עד שנסתם לבו ומחו מלהבין אפלו דברים פשוטים שכל בר דעת מבין.



### שערי תרוצים לא ננעלו

ואחרי שלמדנו את הדברים הנפלאים הללו, כמה האדם צריך להשתדל שלא להכשל במאכלות אסורות, בכל מסעדה שהאדם נכנס דבר ראשון הוא צריך לבדק שישנה תעודת פשרות בתקף, ובכל ספק הוא יבקש לדבר עם המשגיח, אל תסמכו על תרוצים של בעל המקום, "ואל תטמאו בכל אלה" (ויקרא יח, כד).

היה אחד שנכנס למסעדה ובקש לראות תעודת פשרות. המוכר נפגע ואמר לו: "אתה לא מתבייש לבקש תעודה? אתה לא רואה אילו תמונות תלויות פה? יש פה

## פְּרִשְׁת שְׁמִינִי

את רבי ישראל אבוחצירא - 'הבבא סאלי', ולידו יש את מרן הראשון לציון הרב עובדיה יוסף, ועוד רבנים, זה לא מספיק לה?"

אותו אדם ענה לו בהכמה: "אם הם היו מוכרים והתמונה שלך היתה תלויה שם הייתי סומך עליהם ואוכל, אבל עכשו שהמצב הפוך אני רוצה לראות תעודת כשרות..."



### אשור מכירת חמץ

גם עכשו אחרי פסח תבקשו בכל מקום שאתם הולכים 'אשור מכירת חמץ' - צריף לשאל לא רק כדי לבדק שאין זה חמץ שעבר עליו הפסח שאסור בהנאה (שלתן ערוך ארח חיים סימן תמח סעיף ג), אלא גם להראות למוכר שהענין הזה חשוב. אתה מזמין פיצה? תשאל על הכשרות! קונה גלידה? תשאל על הכשרות! וכן בכל מקום.

ברוך השם כיום התרחבה הכשרות בכל הארץ, אין כמעט מקום ממטולה ועד אילת שאין בו מקום שהוא פשוט למהדרין, אז חבל לקחת דברים לא פשרים, במיוחד שהיום ההפרש של המחירים הוא לא כנה יקר משמעותית, וכדאי להשתדל בזה ככל האפשר שלא להגיע לשערי טמטום שקשה לצאת משם.



### סוף הספור

ולמתענינים מה סוף הספור עם אותו אתאיסט? הצעתי לו שילך לסמינר לאקדמאים בבית מלון בעקר בשביל שיאכל שם פשוט כמה ימים, והוא החליט לותר על זה. אותה רוח טמאה מהמאכלות האסורות והעברות הגדולות לא עונבת בקלות את טרפה (עין בשו"ת דברי יציב חלק יורה דעה סימן ב). ויהי רצון שנפשו השבויה בעמקי היצר הרע תצא לחפשי, ויזכה להיות בן חורין אמתי בבחינת אין לה בן חורין אלא מי שעוסק בתורה (אבות פירק ו משנה ב).

יהי רצון שנזכה לשמר את פינו הן כמה שנכנס לנו לפה, והן כמה שיוצא לנו מהפה, ונזכר תמיד את הכתוב "שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו" (משלי כא, כג).



## איך נפטרִים מכַּנִּים

# פְּרִשֵׁת תְּזַרִיעַ

## איך נפטרִים מכַּנִּים?

### צְרַעַת הָרֹאשׁ

בפְּרִשֵׁת תְּזַרִיעַ התּוֹרָה מְבַאֵרֶת אֶת דִּינֵי צְרַעַת הַגּוּף. שֵׁשׁ בָּהֶם כִּמְּה מְרֵאוֹת צְרַעַת, וּבִינֵיהֶם צְרַעַת הָרֹאשׁ. כּוֹתֵבֶת הַתּוֹרָה: "וְכִי יְהִי בְקִרְחַת אוֹ בְּגִבְחַת נִגַע לְבֶן אָדָמָדָם צְרַעַת פִּרְחַת הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ. וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהִנִּיחַ שָׂאת הַנִּגַע לְבִנְהָ אֲדַמְדָּמַת בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ כְּמֵרֹאֶה צְרַעַת עוֹר בְּשָׂר. אִישׁ צְרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמְאוּנּוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ" (ויקרא יג, מב - מד).



### "אִישׁ צְרוּעַ"

וּכְשֶׁנִּתְבוֹנֵן בְּכֹל הַפְּרִשָׁה נִרְאָה שֶׁכְּשֶׁמְזַכֵּר מְרֵאָה הַצְּרַעַת כּוֹתֵבֶת הַתּוֹרָה "נִגַע צְרַעַת הוּא" (עֵינֵינוּ וַיִּקְרָא פָּרָק יג פְּסוּקִים ג, ח, טו, כ, כה, כז, מט), כְּלוּמַר שֶׁהַעֲסָק הוּא עַל נִגַע הַצְּרַעַת עֲצָמוֹ. וְאַמֵּנִם בְּנִגְעֵי הָרֹאשׁ כּוֹתֵבֶת הַתּוֹרָה "אִישׁ צְרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמְאוּנּוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ", יֵשׁ כָּאֵן שְׁנֵי דְקִדּוּקִי, כָּאֵן לֹא מְדַבְּרִים עַל הַנִּגַע "נִגַע צְרַעַת הוּא" אֲלֵא עַל הָאִישׁ, "אִישׁ צְרוּעַ הוּא" - הוּא זֹכֵה לְתֵאֵר 'מְכַבֵּד' שֶׁהוּא אִישׁ צְרוּעַ, וְצָרִיךְ לְהִבִּין אֶת שְׁנֵי הַלְשׁוֹן הַזֶּה (עֵינֵינוּ בְּאֵלֶּשֶׁף הַקְּדוּשׁ וַיִּקְרָא פָּרָק יג פְּסוּקִים מג וּבְדַבְּרֵי הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ שֶׁם פְּסוּקִים מד).



### מִלֶּךְ הָאֲבָרִים

עוֹד יֵשׁ לְשֵׂאֵל, לְמַה יִשְׁנֶה אֶפְשָׁרוֹת כְּזוֹ בְּכֹלל שֶׁתְּבֵא צְרַעַת בְּרֹאשׁ, הֲרֵי הָרֹאשׁ הוּא מִלֶּךְ הָאֲבָרִים (עֵינֵינוּ שְׁבַת דָּף סא עֲמוּד א), וְזֶה הַמְּקוֹם הַבּוֹלֵט שֶׁהֲרֵבָה יוֹתֵר קָשָׁה לְכַסּוֹת אוֹתוֹ, וּמִי שֵׁיֵשׁ לוֹ צְרַעַת בְּרֹאשׁ, חוּץ מִהַכָּאֵב שֶׁבְּצְרַעַת הוּא צָרִיךְ לְהִתְמוּדֵד עִם בּוֹשׁוֹת שֶׁכֻּלָּם יִרְאוּ אוֹתוֹ, וְכִי לֹא מִסְפִּיקָה הַצְּרַעַת בְּפָנָי עֲצָמָה שֶׁתְּבֵא בְּמִקּוֹם מְכֻסָּה?



## פְּרִשְׁת תּוֹרִיעַ

### הַרְהוּרִים וְכִנּוּיִם

עוד יש להבין דברי חז"ל שאמרו (יומא דף כט עמוד א) 'הרהורי עברה קשים מעברה', איך יתכן שהרהורים פוגמים והורסים יותר מהעברה עצמה?

והשאלה האחרונה לענייננו היא על המכה השלישית, מכת כנים, שהרבה ילדים זוכים לה, ומאד קשה להפטר מהן, והם מדביקים את כל המשפחה, למרות ההסבר הטבעי ש'ככה זה אצל ילדים' ושבתיקופת האביב והקיץ, המדגרה המשפחתית של משפחת הכנים מיצרת תולדות ומחפשת ראשים, והמין האנושי הוא אופציה לא רעה לזה, בכל אופן צריך להבין את ההסבר הרוחני לתופעת הכנים? וכשנדע את ההסבר הרוחני נדע גם איך להפטר מהן!



### על מה נגעים באים

חז"ל (ערכין דף טז עמוד א) מלמדים אותנו, 'על שבועה דברים נגעים באין: על לשון הרע, ועל שפיכות דמים, ועל שבועת שוא, ועל גלוי עריות, ועל גסות הרוח, ועל הגזל, ועל צרות העין'. בעברות אלו יש עברות שהן ממש מעשה עברה כמו שפיכות דמים, ויש עברות שאפשר להכשל בהן גם במחשבה, וכל צרעת שמגיעה לאדם היא על מעשה העברה של האדם באופן מדויק.



### מחשבות רעות

כאשר האדם מקבל את הצרעת בראשו, שונה הצרעת הזו משאר הצרעות שבאה, כאן הוא מקבל את התאר הנורא "איש צרוע", שכשראשו מצרע כל הישות שלו מצרעת, כי 'לצד שה' זלזל בו כל כך שהפריח צרעת בקרחתו ובגבחתו, זה יגיד כי טמאתו מרבה משאר נגעים הבאים בהצנע' (אור החיים הקדוש שם), "כי את כל מעשה האלקים יבא במשפט על כל נעלים" (קהלת יב, יד) ולפי חמרת מעשיו ככה יקבל את ענשו, וכשמקבל את ענשו בנגעי הראש אות הוא 'שבראשו אבן הגאווה אבן החמדה. אבן הצרות והכילות' (צורר המר פרשת תזריע) וחסא בהרהורי עברה הקשים מעברה (חכמת התורה קלוגר פרשת תזריע עמוד רז הוצאת מכון חכמת שלמה, וכן מבאר בשיתח השפע חיים מצאנו פרשת תזריע שנת תשל"ו עמוד פג), 'ובודאי הוא משבש בכח השכל ובדעות זרות. ולכן בא הצרעת בקרחתו, מקום המחשבה ומשפן השכל. ולכן אמר הכתוב עליו "איש צרוע הוא טמא"' (משן חקמה ויקרא פרק יג פסוקים מא - מד). ואדם

## איך נפטרִים מפְּנִים

כְּזֶה מְגִיעַ לוֹ גַם בּוֹשָׁה חוּץ מִפְּאֵבֵי הַצָּרְעַת בְּבַחֲנֵינָת 'כָּל הַמְּחַלֵּל שֵׁם שְׁמַיִם בְּסֵתֶר נִפְרָעִים מִמֶּנּוּ בְּגִלּוּי' (אבות פֶּרֶק ד' מִשְׁנֵה ד).



### חלול הקדש

ובְּאִמַּת צְרִיךְ לְבָאֵר אֶת הַחֲמֵרָא הַגְּדוּלָּה שֶׁל הַרְהוּרֵי עֲבָרָה שֶׁקְּשִׁים יוֹתֵר מֵעֲבָרָה. הַרְמַב"ם בְּמִוְרָה נְבוּכִים (חֶלֶק ג' פֶּרֶק ח) עוֹמֵד עַל זֶה וְכוֹתֵב 'שִׁפְרוּשׁוּ פְּרוּשׁ נִפְלֵא מֵאֵד, וְהוּא שֶׁהָאֵדָם לֹא יַעֲשֶׂה מְרִי רַק בְּבִהְמִיּוּתוֹ אֲבָל הַמְּחַשְׁבָּה הִיא מִסְגְּלוֹת הָאָדָם, וְאֵין חֲטָא מִי שֶׁעָבַר וְהַעֲבִיד עֲבַד סָכֵל, כְּחֲטָא מִי שֶׁהַעֲבִיד בֶּן חוּרִין חֲשׁוּב' - כְּלוֹמֵר כְּשֶׁהָאֵדָם לֹקַח אֶת הַכַּחַשׁ הַרוּחָנִי הַגְּבוּהָ בְּיוֹתֵר שֶׁהִיא הַמְּחַשְׁבָּה שֶׁבְּשִׂכְלוֹ 'וְהַמַּח הוּא מִשְׁכֵּן הַנְּשֻׁמָּה' (שֶׁעַר הַהַקְדָּמוֹת לְמַהֲרַח"ו עֲמוּד רַעֲד) וּמְחַלֵּל אוֹתָהּ בְּתַאֲוֹת בְּהִמְיוּת, הוּא פּוֹגֵם וְהוֹרֵס בְּעוֹלָמוֹת הַעֲלִיּוֹנִים הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר כְּשִׁחּוּטָא בְּגוּף הַבְּהֵמִי.

וּמִפְּיֹן שֶׁהַרְהוּרֵי עֲבָרָה אֵין אָדָם נֶצוּל מֵהֶם בְּכָל יוֹם (בְּכֹא בְּתָרָא דְּף קִסֵּד עֲמוּד ב), חֲיָיִב שְׁתַּהֲיֶה תּוֹצְאָה לְאוֹתָם פְּגָמֵי הַמְּחַשְׁבָּה עַל גּוּף הָאָדָם.



### לְמָה יֵשׁ כְּנִים בְּרֵאשׁ?

וְרֵאִיתִי שֶׁהַגְּאוֹן הַקְּדוּשׁ רַבִּי פְּנַחַס מְקוֹרִיץ, שֶׁהֵיךְ אֶחָד מֵרֵאשֵׁי הַחֲסִידוֹת הַקְּדוּשִׁים וְהַמְּקַבְּלִים לְפָנָיו כְּמֵאֲתָיִם חֲמִשִּׁים שָׁנָה, אָמַר (הוּבָא בְּסִפְרֵי מְדֻרָשׁ פְּנַחַס עֲמוּד סו אוֹת ח הוֹצֵאת תש"ן), 'שֶׁהָאֵדָם שֶׁעוֹקְצִים אוֹתוֹ הַכְּנִים בְּרֵאשׁ הוּא מַחֲמַת מְחֻשְׁבוֹת רְעוֹת רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וּמְחֻשְׁבוֹת רְעוֹת הֵם לֹא רַק בְּעִנְיֵי עֲרִיּוֹת, שֶׁמְחֻשְׁבוֹת קְנָאָה, תִּאֲוָה וְכַבּוּד הַמוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם (אבות פֶּרֶק ד' מִשְׁנֵה כ"א) הֵם גַּם בְּכָלֵל זֶה. וְאֶפְלוּ מְחֻשְׁבוֹת שֶׁל שְׁפָלוּת כְּשֶׁאֵינֶן בָּאִים מִהַמְּקוֹם הַנִּכּוֹן הֵן מְחֻשְׁבוֹת רְעוֹת, שֶׁאֲסוּר לְאָדָם לְחַשֵּׁב עַל עֲצָמוֹ שֶׁהוּא רִשָּׁע (אבות פֶּרֶק ב' מִשְׁנֵה יג). וְלִכֵּן כְּשֵׁיִשׁ לְאָדָם הַרְהוּרִים רְעִים שֶׁמְגִיעִים מִהַצָּר הָרַע (וְלִכֵּן הֵם נִקְרָאִים הַרְהוּרִים רְעִים) זֶה מִשְׁפִּיעַ שִׁיְהִיו כְּנִים בְּרֵאשׁ.

וּכְשֶׁבִּפְעַם הִבָּאָה מוֹצְאִים כְּנִים בְּרֵאשׁ שֶׁל הַיְלָדִים לְפָנָיו שֶׁנְּרוּץ לְהַצְטִיד בְּמִסְרָקִים שׁוֹנִים וּמְשֻׁנִּים, וְשִׁמְפוֹ וְתַמְרוּקִים לְהִסְרַת כְּנִים, נִחְשָׁב אֵיךְ אֲנִיחֵנוּ הַהוֹרִים שֶׁהַרְהוּרֵינוּ מִשְׁפִּיעִים עַל הַיְלָדִים (עֵינ׳ בְּתוֹסְפוֹת מִסְכַּת שֶׁבֶת דף כ"ה עֲמוּד א דְּבוּר הַמְּתַחֵל בְּרַת, וּבְאוּר הַחַיִּים בְּרֵאשִׁית פֶּרֶק ז' פֶּסוּק א) כְּוֹלִים לְהַשְׁתַּנּוֹת וְלֹא לְהַרְהֵר בְּהַרְהוּרִים רְעִים.



## פְּרִשְׁת תּוֹרִיעַ

### מכּוֹת וְהִרְהוּרִים

וַיֵּשׁ גַּם עֲצָה מֵרַבְּנֵי הַגָּאֹן הַקְּדוֹשׁ רַבֵּי חַיִּים יוֹסֵף דְּדוּד אֲזוּלָאִי - הַחֵידָא וְצ"ל, שֶׁהָיָה גָּאֹן גְּדוֹל וְקְדוֹשׁ וּמְקַבֵּל, אֵיךְ לְהִתְמַוֹדֵד עִם הִרְהוּרִים רָעִים, שֶׁכָּתַב: 'שְׁמַעְתִּי מִזְקֵן אֶחָד מְקַבֵּל שְׁטוֹב לְעֶסֶק בְּמִסְכַּת 'מְכוֹת' שֶׁעוֹלָה בְּגִימְטְרִיא 'הִרְהוּרִים' (466) כְּדֵי לְבַטֵּל הִרְהוּרִים רָעִים (סֵפֶר דְּבֵשׁ לְפִי מְעַרְכַת ה"א אוֹת ט) מִסְכַּת מְכוֹת הִיא מִסְכַּת קְצָרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כ"ד דְּפִים, וַיֵּשׁ בָּהּ אֶת הַסְּגָלָה הַעֲצוּמָה לְסַלֵּק מִחֻשְׁבוֹת רָעוֹת.

וְלֹכֵן אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ הִרְבֵּה מִחֻשְׁבוֹת וּבִלְבוּלִים וְהִרְהוּרִים רָעִים וּמִחֻשְׁבוֹת כְּפִיתִיּוֹת, שֶׁיִּלְמַד בְּעִיּוֹן מִסְכַּת מְכוֹת וְזֶה כְּכָר יוֹצִיא אוֹתוֹ מֵאֶפְלָה לְאוֹר גְּדוֹל.



### סְטִירוֹת וְאֶגְרוּפִים

וַיֵּשׁ טַעַם לְשִׁבַח בְּמָה שֶׁדוֹקָא מִסְכַּת זוּ בְּלִחָה לְהוֹצִיא אֶת הָאָדָם מִכָּל הַבְּלִבוּלִים וְהַמִּחֻשְׁבוֹת הַרָעוֹת.

#### וְנִסְבִּיר:

יֵשׁ דִּין מִיָּחָד וּמִפְּלֵא מְאֹד, שֶׁאֵין הָאִישׁ מְגַרֵּשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶלָּא לְרִצּוֹנוֹ (עֵין בֵּיבְמוֹת דְּף קיב עמוד ב, וּבְרַמְבַּ"ם בְּהַלְכוֹת גְּרוּשִׁין פָּרָק א הֲלָכָה ב), וְאִמְנָם אִם הוּא מְחִיב עַל פִּי הַהֲלָכָה לְגַרֵּשׁ וְהוּא מְסַרְבֵּ, מִכֵּין אוֹתוֹ וְכוּפִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיֵּאמַר רוּצָה אֲנִי (עֵרְכִין דְּף כ"א עמוד א). וְהַדְּבָרִים לֹא מוּבְנִים, הֵבֵן אָדָם לֹא רוּצָה לְגַרֵּשׁ, בְּאִים אֵלָיו כְּמָה בְּרִיוּנִים מִטַּעַם בֵּית הַדִּין, וּמִתְחִלִּים לְהַכּוֹת אוֹתוֹ סְטִירָה מִיָּמִין סְטִירָה מִשְׂמָאל 'יָמִין וּשְׂמָאל תְּפָרְצִי וְאֵת ה' תְּעַרִיצִי', "אֵתָהּ כְּכָר רוּצָה לְגַרֵּשׁ?" וְהוּא צוֹעֵק "אֲנִי לֹא רוּצָה, תְּעַזְבוּ אוֹתִי!" אֵין בְּעֵינָה, 'מַעֲלִין בְּקִדְשִׁי, עוֹבְרִים לְאֶגְרוּפִים, וְכָל הַמוֹסִיף הָרִי זֶה מְשַׁבַּח, אַחֲרֵי שֶׁעָשָׂה שֶׁל מְכוֹת בְּקִשֵׁי נוֹתֵרָה בּוֹ נִשְׁמָה, הוּא עִם אָף שְׁבוּר, שְׁנַיִם שְׁבוּרוֹת שֶׁנִּרְאוֹת כְּמוֹ חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם אַחַת כֵּן וְאַחַת לֹא, וְאֵין לוֹ עוֹד בְּרָרָה, הוּא נִכְנָע וְאוֹמֵר שֶׁהוּא רוּצָה לְגַרֵּשׁ... הוּא מַעֲדִיף שֶׁאִשְׁתּוֹ תִּהְיֶה גְרוּשָׁה מֵאֶלְמָנָה...

אֵיזָה מִין רִצּוֹן זֶה? וְכִי יֵשׁ לוֹ בְּרָרָה?

וּמִבְּאֵר הַרְמַבַּ"ם (בְּהַלְכוֹת גְּרוּשִׁין פָּרָק ב הֲלָכָה כ) 'שֶׁמֵּאֲחַר שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל רוּצָה הוּא לְעַשׂוֹת כָּל הַמְּצוֹת וּלְהִתְרַחֵק מִן הַעֲבֵרוֹת וְיִצְרוּ הוּא שֶׁתְּקַפּוּ וְכוּיֹן שֶׁהִכָּה עַד שֶׁתִּשָּׂשׁ יִצְרוּ וְאֵמַר רוּצָה אֲנִי כְּכָר גַּרֵּשׁ לְרִצּוֹנוֹ'. הַרְמַבַּ"ם מְגַלֵּה לָנוּ שֶׁיֵּשׁ כַּח מִפְּלֵא בְּמְכוֹת לְסַלֵּק אֶת כָּל הַמִּחֻשְׁבוֹת הַרָעוֹת וְהִיִּצְרִים הָאֶפְלִים, וְנִשְׁאָר הַרִצּוֹן הַפְּנִימִי הָאֲמִתִּי שֶׁל הָאָדָם לְעַשׂוֹת רִצּוֹן קוֹנוֹ.

## איך נפטרים מכּנים

וכיום שאין לנו דינים שבכחם לכפות על ידי מלקות, יש בכח קדשת מסכת  
מכות, לסלק מהאדם את כל ההרהורים הרעים, ולגלות את הניצוץ המחשבתי  
האלקי שבקרבו.



### המצרע הצדיק

זו הנקדה גם בעניני הצרעת, הצרעת לא היתה מסתלקת מהאדם אם הוא לא שב  
בתשובה, וכמו שרומזת התורה באמרה "זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו"  
(ויקרא יד, ב) 'כלומר ביום הטהרה שלו בעצמו, שהוא אחר שלפני ה' נטהר מעונו,  
כי על ידי כן נשתנה מראה צרעתו לטוב ונרפא הנגע' (אלשיך ויקרא פרק יד פסוקים  
א - ג), ולכן התורה אומרת עוד בטהרת המצרע "והעמיד הכהן המטהר את האיש  
המטהר" (ויקרא יד, יא) התורה לא כותבת את האיש, אלא את "האיש המטהר",  
ללמדנו שהאיש הזה שהתרפא מצרעתו כבר חזר בתשובה, היה לו הרבה זמן לשבת  
"בדר מחוץ למחנה" (עין ויקרא יג, מו) ולעשות חשבון נפש, וכשהבין את הסבה וחזר  
בתשובה הצרעת מסתלקת ממנו.

ואשרי הגבר שמבין את הסימנים שמשמים ומתקן את מעשיו. "ולבבו יבין וישב  
ורפא לו" (ישעיה ו, י).





## פְּרִשְׁת מִצְרַע

# פְּרִשְׁת מִצְרַע

## גְּלוּחַ נִקְיוֹן וְשָׁטוֹן

### גְּלוּחַ שְׁעָרוֹת

בְּפְרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ לּוֹמְדִים עַל תְּהִלַּיךָ הַהִטְהָרוֹת שֶׁל הַמִּצְרָע: "זֹאת תְּהִיָּה תּוֹרַת הַמִּצְרָע בְּיוֹם טְהָרְתוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן" (ויקרא יד, ב) לְאַחַר שְׂרוּאָה הַכֹּהֵן שֶׁנִּרְפָּא הַנִּגַע (שָׁם פְּסוּק ג) הוּא מִצְוָה עָלָיו לְקַחַת "שְׁתֵּי צִפְרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנֵי תוֹלְעוֹת וְאֵזֵב" (שָׁם פְּסוּק ד), וּמִתְחִיל בְּתִהְלִיךְ הַטְהָרָה.

כַּחֲלָק מִהַתְּהִלַּיךָ מִצְוָה הַתּוֹרָה עַל הַמְּטַהֵר: "וְגִלַּח אֶת כָּל שְׁעָרוֹ וְרַחֵץ בְּמִים וְטָהַר וְאַחַר יָבוֹא אֶל הַמַּחְנֶה" (שָׁם פְּסוּק ח).

הַגְּלוּחַ הוּא עַל כָּל הַגּוֹף וּבְגִלּוּחַ הַמַּקְסִימָלִי הָאֲפֻשְׁרִי, וְכִלְשׁוֹן חַז"ל 'כִּיצַד מְגִלַּח? כְּדִלְעַת' (סוֹטָה דף טז עמוד א). 'וְנִזְיֵר שֶׁגִּלַּח בְּלֹא תַעַר אוֹ שֶׁגִּלַּח וְשִׁיר שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת לֹא עָשָׂה כְּלוּם וְלֹא קִיַּם מִצְוַת גְּלוּחַ' (רמב"ם הַלְכוֹת נְזִירוֹת פָּרָק ח הַלְכָה ו).

גַּם הַלּוֹיִם כְּשֶׁהִצְטוּ בְּפְרִשְׁת בְּהַעֲלֵתָךְ עַל הַגְּלוּחַ שֶׁל כָּל שְׁעָרֵם הִיָּתָה לָהֶם שְׂיִכּוֹת לְעִנְיַן הַמִּצְרָע וְכִמוֹ שֶׁבָּאָר רַש"י (בַּמְדָּבָר פָּרָק ח פְּסוּק ז) בְּשֵׁם רַבִּי מִשֵּׁה הַדְרָשׁוֹן: 'לִפִּי שְׁנַתְּנוּ כַּפָּרָה עַל הַבְּכוֹרוֹת שֶׁעָבְדוּ עֲבוּדָה זָרָה וְהִיא קְרוּיָה זְבַחֵי מִתִּים (עֵין בְּעֲבוּדָה זָרָה דף ח עמוד א וְדף כט עמוד ב), וְהַמִּצְרָע קְרוּי מֵת (עֵין גְּדָרִים דף טד עמוד ב), הִזְקִיקָם תִּגְלַחַת כְּמִצְרָעִים'.

וְהַשְּׂאֵלָה מִתְּבַקְּשָׁת, מָה עוֹמֵד מֵאַחֲרֵי הַצְּוִי שֶׁל גְּלוּחַ הַשְּׁעָרוֹת עַד כִּדֵּי כֶּף שְׁשֵׁתִי שְׁעָרוֹת כְּכֹר מְבַטְּלוֹת אֶת מִצְוַת הַגְּלוּחַ, וְלָמָּה אֵי אֲפֻשֵׁר לְהַסְתַּפֵּק בְּתַסְפֵּרַת 0, וְרַק עִם תַּעַר יוֹצְאִים יְדֵי חוֹבֵת מִצְוָה זוֹ?



### קִישָׁקַע טְעִים?

כִּידּוּעַ הַתּוֹרָה נִדְרָשָׁת בְּפֶשֶׁט רְמֵז דְרָשׁ וְסוּד הַנִּקְרָאִים פְּרִד"ס הַתּוֹרָה (עֵין בְּאוּר הַחַיִּים שְׁמוֹת פָּרָק לב פְּסוּק ו), וְנִבְאָר עַל דְרָךְ הַדְרָשׁ וְהַמוֹסָר אֶת עֵמֶק הַרְעִיּוֹן הָאֶלְקִי בְּזָה.

## גלויח נקיון וּשְׁטוֹן

יִשְׁנוּ מִשָּׁל מְפָרְסָם שֶׁהָיָה מְסַפֵּר הַמְשֻׁפָּע הַחֲסִיד רַבִּי שְׁלֵמָה חַיִּים קָסְלָמָן זצ"ל, נִפְטָר בִּי"ט בְּאֵיר תשל"א, עַל אֶחָד שֶׁהִגִּיעַ לְהַתְאַרְח אֶצֶל חֲבֵרוֹ, וּבִפְעַם הָרֵאשׁוֹנָה הוּא טָעַם מִמֵּאֲכָל 'הַקִּישְׁקֵעַ' - מֵאֲכָל מְזֻרַח-אִירוּפָּאֵי יְהוּדִי.

הוּא כָּל כֵּךְ נִהְנֶה וּמִיד בְּקֶשׁ אֶת הַמֵּתְכוּן הַמְדִיק.

הַיְדִיד הַחֲלִיט לְלַמְדוֹ אֶת 'סוּדוֹת הַמְּלֹאכָה': הַמֵּאֲכָל הַזֶּה עָשׂוּי מִמְּעִיִּים שֶׁל בְּקָר הַמְּמֻלָּאִים בְּתַעֲרֻבַת שֶׁל בְּצֵל מְטֻגָּן, קִמַּח אוֹ מְחִית תְּפוּחֵי אֲדָמָה, שׁוּמָן וְתַבְּלִינִים, וּבִשׁוּל אֲטִי בְּמִשְׁךְ כַּמָּה שָׁעוֹת.

הוּא לֹא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁלָּמַד אֶת 'מְלֹאכַת הַקִּישְׁקֵעַ' לְכָל פְּרֻטִיָּה וְדַקְדֻקָּיָה.

הִגִּיעַ הַיּוֹם וְהִגִּיעָה הַשָּׁעָה, בִּפְעַם הָרֵאשׁוֹנָה הוּא הֵכִין לְבַד אֶת 'הַקִּישְׁקֵעַ', וְהִזְמִין אֶת יְדִידוֹ שֶׁהֵבִיא לוֹ אֶת הַמֵּתְכוּן, כְּהַפְרַת הַטּוֹב 'לְטַעֲמָה רֵאשׁוֹנָה'.

הַיְדִיד יָשָׁב לְיַד הַשְּׁלֶחָן, סִיר 'הַקִּישְׁקֵעַ' מִגִּיעַ, הַסִּיר נִפְתַּח, וּפָרֵץ סָרְחוֹן מִמְדוֹר הִגִּיהֶנֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַנְּדוּן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת (עֵינַי גִּטִּין דָּף נו עמוד א), מִלֹּא אֶת הַבֵּית, הָאֲרוֹרָח בְּרַח, וּבַעַל הַבֵּית אַחֲרָיו.

הֵם עוֹמְדִים בַּחוּץ, הַרְחַק מִהֶבֶל הַסָּרְחוֹן שִׁיּוּצָא מֵהַסִּיר, וּמִתְפַּלְאִים אִיךָ נִהְפְּכָה הָאֲרוּחָה לְתוֹגָה? הַתְּבָשִׁיל הַטָּעִים הַצָּחִין וְהַסְרִיחַ.

"אוֹלֵי לִקְחַת מַעֲצִים מְקַלְקְלוֹת?" - שָׁאַל הַיְדִיד, וּמִיד עָנָה לְעֶצְמוֹ: "גַּם מַעֲצִים מְקַלְקְלוֹת לֹא מַעֲלוֹת כְּזֶה סָרְחוֹן..."

הוּא עָבַר אֶתוֹ שׁוֹב עַל רְשִׁימַת הַמֵּתְכוּן, וְאָכַן הַכֹּל נַעֲשֶׂה בְּדִיוֹק נִמְרָץ.

לְפָתַע נִזְכַּר הַיְדִיד וְשָׁאַל: "הֵאֵם נִקִּיתָ אֶת הַקִּישְׁקֵעַ לְפָנַי הַמְּלוּיִ?"

"לִנְקוּת?" תָּמָה בַּעַל הַבֵּית וּבַעַל הַסִּיר, "זֶה לֹא הָיָה כְּתוֹב בְּמֵתְכוּן!"

הַתְּבָרָר שֶׁהוּא לִקַּח מַעֲצִים טְרִיּוֹת יִשָּׁר מִבֵּית הַמְּטַבְּחִים, וְכִמּוֹ שֶׁהֵם מְלֹאִים בְּפָרֶשׁ וְסָרְחוֹן הוּא מִלֹּא אוֹתָם בְּבָצֵל וְשׁוּמָן, קִמַּח וְכָל טוֹב, הוֹסִיף תְּבָלִינִים וְסָגַר אֶת הַסִּיר לְבִשׁוּל אֲטִי וְאָרְךְ....

הַיְדִיד שָׁעוּד הִחְזִיק אֶת הַיָּד עַל אַפּוֹ הַסְּבִיר לוֹ: "כָּל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים שֶׁתְּכַנִּיס בְּפָנִים לֹא יוֹעִילוּ אִם לֹא תִנְקֶה אֶת 'הַקִּישְׁקֵעַ' הַיֵּטֵב מִכָּל לְכַלּוֹךְ וּמִכָּל רִיחַ רָע, וְרַק אַחַר כֵּךְ יוֹעִילוּ כָּל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים שֶׁתְּכַנִּיס בְּפָנִים"

## פְּרִישַׁת מִצְרַע

כִּד הִיָּה ר' שְׁלֵמָה חַיִּים תּוֹבֵעַ מִתְלַמְּדֵיּוֹ: אִם רוֹצִים שֶׁהַתְּבוּנוֹת בְּתַפְלָה תִּפְעַל וְתַעֲזֹר אֶצְלָךְ רַגְשׁ כְּלִשְׁהוּ שֶׁל אֲהַבַת ה' זֶה לֹא יוּכַל לְקָרוֹת אִם לֹא יִנְקוּ תַחֲלָה אֶת הַקִּישָׁקַע, מִלְּכִלוֹךְ וְטַנוּף הַעֲבָרוֹת (אֶל תּוֹךְ הַתְּנִיָּא - גִּינְבוּרָג, חֶלֶק ד' עֲמוּד 273).



### פְּרִישָׁה וּמְתִיקוֹת

אֶחָד מֵהַדְּבָרִים הַחֲשׂוּבִים בְּיִתְרָה לְבַעַל תְּשׁוּבָה הוּא תְּהִלָּה הַהֲתַנְקוֹת וְהַתְּנַתְּקוֹת מֵהַעֲבָר. הַרְבֵּה בְּעַלֵּי תְּשׁוּבָה סְבוּרִים שְׁאֵפְשֵׁר לְדַלֵּג עַל הַשְּׁלֵב הַזֶּה, וּמִיָּד מְגִיעִים אֶל בֵּית הַמְּדַרְשׁ לְטַעַם אֶת 'מְתִיקוֹת הַתּוֹרָה', 'וְלַחֲזוֹת בְּנֵעָם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ' (תְּהִלִּים כו, ד), וְהֵם כְּבָר שָׁמְעוּ אֶת דְּבָרֵי קִדְשׁוֹ שֶׁל הָאוֹר הַחַיִּים (דְּבָרִים פָּרָק כו פְּסוּק ח): 'שָׂאֵם הָיִו בְּנֵי אָדָם מְרָגִישִׁין בְּמְתִיקוֹת וְעַרְבוֹת טוֹב הַתּוֹרָה הָיִו מְשַׁתְּגָעִים וּמִתְלַהֲטִים אַחֲרֶיהָ וְלֹא יִחַשְׁבּוּ בְּעֵינֵיהֶם מֵלֹא עוֹלָם כְּסָף וְזָהָב לְמֵאוּמָה כִּי הַתּוֹרָה כּוֹלֶלֶת כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁבְּעוֹלָם'. וּבַפְּעַל זֶה לֹא קוֹרֵה! לֹא רַק שֶׁלֹּא מְרָגִישִׁים אֶת הַמְּתִיקוֹת - אֲלֵא הַהֶפֶךְ 'וּכְשֶׁלֹּא זֹכָה נַעֲשִׂית לּוֹ הַתּוֹרָה סֵם הַמּוֹת' (יִזְמָא דָּף עב עֲמוּד ב), וּפְעָמִים וְגוֹרָם הַדְּבָר שְׁחֹזְרִים אֶל אוֹתָם "בּוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים" (עֵין יְרֵמְיָה ב, יג) שֶׁהָיִו שָׁם, מְכִינִן שֶׁלֹּא הַשְּׁכִילוֹ לְהַתְּנַתֵּק וְלַהֲתַנְקוֹת מֵאוֹתוֹ מְקוֹר טְמֵאָה שֶׁשָּׂרוּ שָׁם בְּעֵבֶר. וְזוֹ אַחַת מִדְּרָכֵי הַיִּצְרָה הַרְעָה לְהַפִּיל וְלִשְׁבֵר אֶת הָאָדָם שֶׁלֹּא יַעֲלֶה בְּהַר ה' (תְּהִלִּים כד, ג).

וּכְשֶׁנִּתְּבוּנוֹ נִרְאָה שֶׁהַצְּרַעַת הִיָּתָה מִחֲלָה אֱלֹקִית גְּלוּיָה, שֶׁלֹּא הָיִו עוֹזְרִים לָהּ שׁוֹם סְמָמָנִים וְתַרּוּפוֹת עַד שֶׁהָיָה הַחוּטָא חוֹזֵר בְּתְּשׁוּבָה (עֵין בְּרַמְבַּ"ן וַיִּקְרָא פָּרָק יג פְּסוּק מז). וְהִיא מְלַמֶּדֶת אֶת דְּרָךְ הַתְּשׁוּבָה כִּי צָד לְסַלֵּק מֵעַל הָאָדָם אֶת חֲרוֹן אַף ה'. וְגַם אֶת הַתְּהִלָּה הַזֶּה מְלַמֶּדֶת דְּרָךְ הַהִטְהָרוֹת שֶׁל הַצְּרַעַת שֶׁהִסְרַת הַשְּׁעָר רּוֹמְזַת 'לְבַל יָשׁוּב לְכִסְלַת עוֹן לְפָרֵשׁ מִכָּל מוֹתְרוֹת הַגּוֹרְמִים דְּבָרֵי עוֹנוֹת. וְזֶהוּ "וְגִלַּח אֶת כָּל שְׁעָרוֹ", כִּי הַמוֹתְרוֹת נִמְשָׁלִים אֶל הַשְּׁעָר שֶׁהוּא כְּמוֹתֵר בְּגוֹף' (אַלְשִׁיף פְּרִישַׁת מִצְרַע פָּרָק יד פְּסוּק ח, וְעֵין בְּסִפְר דּוֹרֵשׁ טוֹב בִּידְרוֹשׁ לְחִלְאָקָה) "וְאַחַר יָבוֹא אֶל הַמַּחֲנֶה" (וַיִּקְרָא יד, ח) 'מַעֲתָה הָרִי הוּא רִשְׁאֵי לְבוֹא אֶל הַתְּחוּם הַחֲבֵרְתִי שֶׁמְסַכִּיב לְמִקְדָּשׁ הַתּוֹרָה' (רַש"י הִירֵשׁ שָׁם).

וְתְּהִלָּה הַהֲתַנְקוֹת הַזֶּה בְּדְרָךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הָאָדָם, אִם הָאָדָם יָסִיר כָּל דְּבָר שֶׁמְשִׁיף אוֹתוֹ לְטְמֵאָה הָרִאשׁוֹנִית שֶׁמְמַנְהָ בָּא, וְלֹא יִשְׁאִיר אֶפְלוֹ מִקְצַת שֶׁבְּמִקְצַת שִׁיכּוֹל לְגַרֵם לוֹ שִׁימְשֵׁף וְיִחְזֹר לְכִסְלוֹתוֹ "וּכְכֹלֵב הָשֵׁב עַל קֵאוֹ, כֵּן כִּסִּיל שָׁב עַל אוֹלְתוֹ" (מִשְׁלֵי כו, יא) אֲזִי יִזְכֶּה לְטַעַם אֶת טַעְמָה הַמְּתוֹק שֶׁל הַתְּשׁוּבָה, וְעֵסֶק הַתּוֹרָה.



## גלויח נקיון ושטן

### אל תהיו עורים

ואגב כאן המקום לגלות עוד דרך מדרכי היצר הרע ו'החכם עיניו בראשו' (קהלת ב, יד), להמלט מאותן הדרךים האפלות שטומן לו יצרו הרע. וכבר אמרו חז"ל (בפסיקתא דרב כהנא מנדלבוים נספחים ג - לקוטי מדרש) שנקרא פסיל על שם שמכסיל אחרים. בכל כחו הוא מסמא את עיני האדם - ולצערנו מצליח. וכמו שכתב הרמב"ם (בפרוש המשניות מסכת שביעית פרק ה משנה ו) 'אמר ה' ולפני עור לא תתן מכשל, הכוונה בזה, שמיי שעורה אותו התאווה והדעות הרעות, אל תעזרהו על עורונו ותוסיף להתעוות. ולפיכך אסור לסייע לעבריינים בעשיית העברות, ולא לגרם למה שיביאם לכך, אלא נעשה בהפך'.

וזו הסבה שהיצר הרע הוא אותו מלאך הנקרא סמאל שרו של עשו, 'כי כל חפצו וישעו לסמא עיני האדם ולהכותו בעורו ולעשותו סמא מעין השכלי, ורמז לדבר שהאותיות שאחרי אותיות 'סמאל' הם 'ענבם', כי כמו שהיין היוצא מן הענבים קשהוא משכר את האדם הרי הוא עור וסמא, כך 'סמאל' כל מזמתיו לסמא עיני האדם עד אשר לא יוכל לראות את השמש. והענבים מסמאים עין הגשמי, וה'סמאל' מעור עין השכלי, שלא יראה במראות האל' (כלי יקר בראשית פרק לב פסוק כה).



### התרגיל 'המעלה'

בורשה היה יהודי עשיר בשם מר ברונו, תכשיטן, שכל עשירי ורשה היו באים לקנות אצלו תכשיטים. יום אחד, נכנסה אשה לחנותו, היא ירדה ממרפבה מכבדת, דבר הרגיל אצל תכשיטן זה שכל עשירי העיר באים לקנות אצלו, פתחה ואמרה: "אני אשתו של פרופסור ברז'יסקי" - פרופסור זה היה שם דבר בורשה, הוא לא נמנה עם לקוחותיו של מר ברונו, אבל נשא שמו לתהלה כאחד מרופאי העצבים הגדולים ביותר במדינה. "בעלי רוצה לקנות לי מתנה ליום הולדתי. אני אישית הייתי רוצה שהמתנה תהא הפתעה נעימה, אבל אתה יודע, בעלי הוא איש מדע, עושה דברים ביסודיות, הוא רוצה שאראה ואבחר!"

"ודאי, מה הוא הסכום המקצב?" "אין לך חשיבות" - ענתה, "הוא יספיק לך מה שאבחר". הוא פרש בפניה את כל המבחר, התברר שיש לה טעם טוב ויקר!

לאחר שקולים, הסוסים והתלבטיות רבות היא בחרה שלשה סטים של תכשיטים יקרים, ואמרה 'נסע אל בעלי שיבחר הוא מבין השלשה מה ימצא חן בעיניו - הוא מיד ישלם לה במזמן על המקום'. הוא ארז את הסטים, ויצא החוצה בלית האשה,

## פְּרִשְׁת מְצָרַע

עָלָה עַל הַמְרַכְבָּה וְנִסַּע עִמָּה לְפָרוּפְסוֹר בְּרִז'יִסקִי.

לְאַחַר כִּבְרַת דְּרָךְ הִגִּיעוּ לְבֵיתוֹ שֶׁל הַפְּרוּפְסוֹר הַמְהַלְלִי, עַל הַדִּלְת הִיָּה שְׁלֹט עֵץ מְצֻטָר בְּזָהָב 'פְּרוּפְסוֹר בְּרִז'יִסקִי', הוּא הִבִּין שְׂאֲכֹן זֶה מְשֻׁרְדוֹ.

כְּשֶׁנִּכְנְסָה הָאִשָּׁה הִיא נּוֹפֶפֶה לְשׁוֹמֵר לְשָׁלוֹם וְאִמְרָה: "כֵּן, הִבַּאתִי אוֹתוֹ".

הֵם נִכְנְסוּ לְסִלּוֹן הַבֵּית, הִיא בִקְשָׁה מִמֶּר בְּרוֹנֵר אֶת הַסְּטִים וְנִכְנְסָה לְמִשְׁרָד שֶׁל הַפְּרוּפְסוֹר.

מֶר בְּרוֹנֵר מִמְתִּין בְּסִלּוֹן עֶשֶׂר דְּקוֹת, עֶשְׂרִים דְּקוֹת, חֲצִי שְׁעָה. עַד שֶׁפָּקְעָה סִבְלָנוֹתוֹ, הוּא נִקַּשׁ עַל דְּלֶת הַמִּשְׁרָד וּפְתַח אֶת הַדִּלְת, מוֹל עֵינָיו יָשַׁב הַפְּרוּפְסוֹר, הוּא הִתְנַצֵּל עַל הַהִתְפָּרְצוֹת וְאָמַר: "בָּאתִי בְּנוֹגֵעַ לְאִשָּׁה". "כֵּן" אָמַר הַפְּרוּפְסוֹר "הַכֵּנֶס, שָׁב נָא בְּבִקְשָׁה. וְסַפֵּר לִי כִּיצַד הִכַּל הַתְּחִיל. הִיא סִפְרָה לִי כִּכָּר הַכָּל".

"סִפְרָה לְכַבּוֹדוֹ מֶה?! " שָׁאַל מֶר בְּרוֹנֵר וְהִבִּין שֶׁמִּשָּׁהוּ לֹא כְּשׁוֹרָה.

"הִיא הִיָּתָה כָּאֵן הַבְּקָר" אָמַר הַפְּרוּפְסוֹר "וְסִפְרָה אֶת כָּל הָעֲנִיָּן..."

"מֶהוּ הָעֲנִיָּן, הִיא חִיבַת לִי הוֹן עֲתָק" - צָעַק מֶר בְּרוֹנֵר.

עֵינָיו שֶׁל הַפְּרוּפְסוֹר נִצְצוּ: "כֵּן, כֶּךָ הִיא סִפְרָה, מֶה עוֹד?"

"מֶה סִפְרָה, הִיא חִיבַת לִי שְׁבַע מֵאוֹת אֶלֶף זְלוֹטִים, עַל שְׁלֹשָׁה סְטִים שֶׁל תְּכֵשִׁיטִי זָהָב וְיִהְיוּמִים".

"נְכוּן, בְּדִיוֹק כֶּךָ הִיא סִפְרָה, הִיא בָּאָה לְפָה הַבְּקָר וְטַעֲנָה שְׂאֵתָה רוֹדֵף אַחֲרֶיהָ כִּכָּר כִּמָּה יָמִים בְּטַעֲנוֹת שׁוֹא שֶׁהִיא חִיבַת לָךְ אֶלֶפִי זְלוֹטִי וְהִיא רוֹצָה שְׂאֵטְפֵל בָּךְ, כִּי כִּנְרָאָה אֵתָה סוֹבֵל מֵהַפְּרָעָה נִפְשִׁית. וְאִמְרָתִי לָךְ שְׂאִינְנִי יְכוּל לְטַפֵּל בָּךְ בְּלִי לְהִבִּיא אוֹתָךְ לְכָאֵן. וְהִיא אִמְרָה שֶׁהִיא הוֹלְכַת לְהִבִּיא אוֹתָךְ וְהִנֵּה אָכֵן בָּאתְ".

מֶר בְּרוֹנֵר נָפֵל וְהִתְעַלֵּף.



## וְהִסֵּר הַשָּׁטָן מִלְּפָנָיו וּמֵאֲחֵרָיו

וְאִמְנֵם צָרִיךְ הָאָדָם לְזָכֹר וְלִדְעַת שֶׁגַּם אַחֲרֵי שֶׁהִיָּצַר הָרַע הַכְּשִׁילוֹ, אֵל לוֹ לְהִתְיָאֵשׁ, דְּבָרִים מְפִלְאִים כְּתוּב בְּהַקְדָּמַת שׁו"ת בֵּית יִצְחָק (חֶלֶק א חֶלֶק יוֹרֵה דְעָה): 'הַזְקָן הַכֶּסֶל בְּרֵאשִׁית בּוֹאוֹ אֶל הָאָדָם לְפָתוֹתוֹ לְעֲשׂוֹת רָע, לְעֵבֵר עַל מְצוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא

## גלויח נקיון ושטן

תעשינה, יחליק אליו בעיניו ליפות דרכיו העקלקלות ונתיבותיו הנשחתות, יאמר לאיש אשר ימאן ללכת מיראתו את פני האדון ה' בוחן כליות ולב, אל תירא ואל תחת, לית דין ולית דיין. אם תעשה מי ירשיעך, ואם תשמע לקולי מי יאמר לך כי חטאת? ואם האדם ישמע לו וכעכס?? אל מוסר אויל ילך אחריו ונוקש באמרי פיו, יעבר על מצות ה' ואשם, או אז אם יחשב בלכבו מה עשה, בחטאו נגד ה'. ונפשו עליו תשתוחח. אז ברצותו לשוב אל ה'. והנה יצר הרע לקראתו. אכן שנה פניו וילך לו הפעם לא יבא כמתעתע ומכחיש רק כמאמין ומודה, ילבש במחלצות יצר הטוב ובלבושו, יחזיק בו ויאמר אליו הוי כסיל ובער, הוי חוטא ופושע! חטאת וישר העוית ועוד תקנה כי לא יחשב לך עון אשר חטאת. מה לך אפוא כי נזעקת ותשוב הפעם אל ה'. העוד תדמה כי נפשך המגאלה זעומת ה' תמצא חן בעיניו? לשוא תתיפה, מאס בך אדון השמים אבדה תוחלתך ותקנה אין. ויהי כדברו אליו יום ויום, יתיאש האדם ויהיה למפגע לו, יבכה ליום אחרון כי אבדת תוחלתו וישליך את נפשו ביון החטאת ובמצולת הפשע אחרי אשר העוה דרכו. המדרגה הזאת, התיאשות הנפש רחמנא לצלן, היא האחרונה ושאל תתמה ואוי לו לאדם אם ירד ונפל בבור תחתיות ונפשו התיאשה. וזאת כוננתנו בתפלה 'והסר שטן מלפנינו ומאחרינו', לבלי נשמע חלילה לקול יצר הרע קדם החטא ואחריו.

ויהי רצון שנגזר ונזהר, וננצל מאותו פח יקוש של היצר הרע.



## פְּרִשֶׁת אַחֲרֵי מוֹת

# פְּרִשֶׁת אַחֲרֵי מוֹת

איך מתגברים על התאוות?

### המְצַרִּים והַכְנַעְנִים

בפְּרִשֶׁת הַשְּׁבוּעַ הַתּוֹרָה מְזַהֵרָה אוֹתָנוּ עַל הַרְחָקָה מֵהַעֲרִיּוֹת בְּצוּי כְּלָלִי וּבְצוּי פְּרָטִי. הַצּוּי הַכְּלָלִי: "כִּמְעַשֶׂה אַרְץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אַרְץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחֻקֵּיהֶם לֹא תִלְכוּ" (ויקרא יח, ג). וּבְאֵרוֹ בַּמִּדְרָשׁ (לְקוּט שְׁמֻעוֹנֵי תוֹרָה פְּרִשֶׁת אַחֲרֵי מוֹת רַמְזוֹ תַקְפוֹ) שְׂאֵזְהָרָה זֶה הֵיָא עַל כָּל עֲנִינֵי הָעֲרִיּוֹת שֶׁהָיוּ שְׁטוּפִים בָּהֶם הַמְצַרִּים 'שְׁמַעְשִׂיהֶם שֶׁל מִצְרַיִם וְשֶׁל כְּנַעֲנִים הָיוּ מְקַלְקְלִים מְכַל הָאֲמוֹת' (רש"י ויקרא פָּרָק יח פְּסוּק ג). עַם יִשְׂרָאֵל יֵצֵא מִשִּׂיא הַטְּמָאָה שְׁבַמְצַרִּים אֶל שִׂיא הַטְּמָאָה שְׁבַאֲרֵץ כְּנַעַן. וְהַצּוּי הַפְּרָטִי בְּעֲנִינֵי עֲרִיּוֹת מִפְּרָט בְּהַמְשָׁךְ הַפְּרָשָׁה בְּכַמָּה וּכְמָה פְּסוּקִים (ויקרא יח, ו - ל).



### הַנְּסִיוֹנוֹת...

וְהַשְּׂאֵלָה הַמַּתְבַּקֶּשֶׁת, אֵיךְ? תִּכְנֵן לְשֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹצִיא אוֹתָם מֵהַמְקוֹם הַטְּמֵא בְּיֹתֵר, וּמְבִיא אוֹתָם אֶל הַמְקוֹם הַטְּמֵא בְּיֹתֵר, וּבְכָל אַפֵּן מִבְּקֵשׁ מֵהֶם לַעֲמֹד בְּנִסְיוֹן הַנּוֹרָא בְּעֲנִינִים הַלְלוּ שְׁמַקִּיפִים אוֹתָם מִכָּל צֵד? הַרִי 'דָּרֶךְ בְּרִיתוֹ שֶׁל אָדָם לְהִיּוֹת נִמְשָׁךְ בְּדַעוֹתָיו וּבְמַעֲשָׂיו לְנַהֵג כְּמִנְהַג אֲנִשֵּׁי מְדִינָתוֹ' (רַמְבַּ"ם הַלְכוֹת דְּעוֹת פָּרָק ו הַלְכָה א), וְלָמָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַגְדִּיל עֲלֵיהֶם אֶת הַנְּסִיוֹן הַזֶּה שֶׁקִּשָּׁה גַם כִּכָּה?

עוֹד צְרִיךְ לְהַתְבַּוֵּן וְלְדַעַת הַאֵם יֵשׁ אִיזוֹ דָּרֶךְ קֵלָה לְהַתְגַּבֵּר עַל הַתְּאֻוֹת הַנּוֹרָאוֹת? שְׁלִמְרוֹת שְׂאֲמָרוֹ חַז"ל 'אִם פָּגַע בָּךְ מַגּוּל זֶה - הִיָּצַר הָרַע - מְשַׁכְּהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ' (סֵפֶה דָף נב עַמּוּד ב), מַה נַּעֲשֶׂה שֶׁהַמַּגּוּל הַזֶּה נִמְצָא בְּכָל מְקוֹם, וְלֹא תִמִּיד אֲפָשֶׁר לְהִיּוֹת בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, הָאָדָם עוֹבֵד, הוֹלֵךְ חוּזֵר מְטִיל, וְנִמְצָאֵת הַמְלַחֶמָה אֵלָיו פְּנִים וְאַחוֹר' (מְסֵלֶת יִשְׂרָאֵל פָּרָק א) כַּמָּה אֲפָשֶׁר לְהִלָּחֵם? וְאֵיךְ בְּאֵמֶת כְּדָאֵי לְהַתְמוּדֵד וְלְהַתְגַּבֵּר עַל כָּל הַתְּאֻוֹת הַמְזַדְמָנוֹת וְנִמְצָאוֹת בְּכָל רְגַע?

עוֹד צְרִיךְ לְהַתְבַּוֵּן בְּדַבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ שְׂאֲמָרוֹ בְּגִמְרָא בְּבִרְכוֹת (דָף לד עַמּוּד ב) 'בְּמְקוֹם שֶׁבְּעָלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִים צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא יִכּוֹלִים לַעֲמֹד' וְהַדְּבָרִים צְרִיכִים בְּאוֹר,

## איך מתגברים על התאוות

הרי הצדיק בכלל לא חטא, ולמה שבעל תשובה שפבר חטא יהיה עדיף ממנו? (עין בפרוש רבנו יונה על אבות פ'ק ג משנה טז)



### אנוסים אנחנו?

ההבדל בין חכם לפקח הוא, שהפקח לא נכנס לבעיות שהחכם יכול לצאת מהן, כשאדם כבר מכניס את עצמו לנסיון, הקשי הרבה יותר גדול ולא תמיד הוא יכול לצאת ממנו. ואם הדבר נכון על כל דבר בחיים על אחת כמה וכמה בענייני התאוות.

וכפי שמלמד אותנו האור החיים הקדוש ואומר 'כי כל מצות אשר צוה ה' לעם קדשו הם מצות שיוכל האדם לעמוד בהם' - אלקים צוה אותך על שמירת שבת (שמות לא, יד), אתה יכול, אל תגיד שאתה לא יכול, לאכל כשר (ויקרא יא, מג), אתה יכול ואתה מסגל. לא לדבר לשון הרע (ויקרא יט, טז), למרות שתשעיה קבין של שיחה נטלו נשים (קדושין דף מט עמוד ב), כל אחת ואחת יכולה לעמוד בזה. זולת ממצות פרישת העריות שהוא דבר שנפשו של אדם מחמדתן ואונסתו עליהם לעשותם - ענייני העריות מרב שנפשו של האדם מחמדתן (מכות דף כג עמוד ב) התאנה הזו גורמת לאדם להכנס למצב שהוא אנוס שהנפש הבהמית שלו אונסת אותו לחטא.

והרי ידוע הכלל הגדול - 'אנוס רחמנא פטרה' (גדרים דף כז עמוד א) - כלומר אדם שחוטא באנס לא דנים אותו או מענישים אותו, ועל מה הצווי והעניש בכל ענייני פרשת העריות, הרי אנוסים אנחנו?



### השמירה

וכאן מגלה לנו האור החיים הקדוש את הדבר היחיד שיכול לתת לאדם את הכח שלא להכניס את עצמו לאנס, והוא: 'בהתעצמות הרחקת שני דברים מהאדם והם מרחק הרגש ראות העין, ומרחק בחינת החושב' - 'הרגש ראות העין' - הוא שמירת העינים, לשמר חזק על הצווי האלקי של "ולא תתרו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (במדבר טו, לט), ומרחק בינת החושב' - היא שמירת המחשבה, להרחיק את עצמו מהרהורי עברה הקשים מעברה (יומא דף כט עמוד א), וכפי שגלו לנו רבותינו 'עין רואה ולב חומד וכלי מעשה גומרים' (רש"י במדבר פ'ק טו פסוק לט), אם העין לא תראה, והלב לא יחמד והאדם ישמר את שני סרסורי עברה אלו (תלמוד ירושלמי ברכות פ'ק א הלכה ה) הוא לא יחטא, וכמאמר הכתוב 'תנה בני לבך



## פְּרִשְׁת אַחֲרֵי מוֹת

לִי וְעֵינֶיךָ דְרָכֵי תִצְרֶנָּה" (משלי כג, כו) 'אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אִם נָתַתְּ לִי אֶת לִבְךָ וְעֵינֶיךָ אֲנִי יוֹדֵעַ שְׂאֵתָה שְׁלִי' (תלמוד ירושלמי ברכות פָּרָק א הֲלָכָה ה), וּבְלִי הַגְּדָרִים הִלְלוּ הַנֶּפֶשׁ תֵּאֲנֹס אֶת הָאָדָם לַחֲטָא. וְזֶה אוֹמֵר שְׂפָעָמִים וְהָאָדָם חוֹטָא וְהוּא לֹא יְכוּל לְהַתְגַּבֵּר, וְלִמְרוֹת זֹאת הוּא יַעֲנֵשׁ כִּי הוּא הִבִּיא אֶת עֲצָמוֹ לְיַדֵי אֲנָס, 'וּתְחַלְתּוּ בְּפִשְׁעֵיָה וְסוֹפוֹ בְּאֲנָס חַיִּב (עֵין בְּרַמְבַּ"ם הֲלָכוֹת גִּזְקֵי מִמּוֹן פָּרָק ב הֲלָכָה טו, וּבִשְׁלַחַן עֲרוּךְ חֲשׁוֹן מִשְׁפָּט סִימָן שצ סע"ף יב, וּבְסִימָן שצו סע"ף א). אֵתָה הַכְּנִסְתָּ אֶת עֲצָמְךָ לְבָעֵיָה הַזֶּה, לָמָּה לֹא מְנַעַתְּ אֶת עֲצָמְךָ מֵרֹאשׁ שְׁהָעֵין לֹא תִרְאֶה וְשְׁהֵלֵב לֹא יִחְמַד? שְׁהֵרִי 'אֵין מַחֲשֶׁבֶת עֲרִיּוֹת מִתְגַּבְּרַת אֲלֵא בְּלֵב הַפְּנוּי מִן הַחֲכֻמָּה' (רַמְבַּ"ם הֲלָכוֹת אֲסוּרֵי בִיאָה פָּרָק כב הֲלָכָה כא), וְגַם אִם גִּבְנִסְתָּ מַחֲשֶׁבֶת עֲבָרָה בְּמַחוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא יְכוּל לְהִסְיַח דַּעְתּוֹ וְלַעֲסֹק בְּדַבְרֵי תוֹרָה.

נִמְצָא שְׂעֵקֶר הַמִּלְחָמָה בְּעֵינֵי עֲרִיּוֹת הִיא לֹא בַחֲטָא עֲצָמוֹ אֲלֵא בְשֶׁלֵב לִפְנֵי כֵן, בְּשִׁמְרֵת הָעֵינַיִם וְהַמְחֻשְׁבָּה, וּבְזֶה צְרִיךְ הָאָדָם לְמַצָּא תַחֲבוּלָה, כִּי אִם הוּא כְּבָר גִּכְשָׁל בְּדַבְרֵים אֵלוֹ קְרוֹב מְאֹד שְׁיִחַטָּא וְלֹא יוּכַל לְהַתְגַּבֵּר, וְכִמוֹ שְׂאֲמָרוֹ רַבּוֹתֵינוּ: 'כֹּל הַצּוֹפֵה בְּנָשִׁים סוֹפוֹ בָּא לְיַדֵי עֲבָרָה' (נְדָרִים דף כ עמוד א).



## הַהֲתַמּוּדוּת

וְאֲמַנָּם גַּם מִי שֶׁכָּבַר חֲטָא בְּעֵינָיו וּבְמַחֲשֶׁבֶתוֹ, אִם יִתְגַּבֵּר 'וַיְהִיָּה לְכֵן חַיִּל וַיִּנְצַח הַמִּלְחָמָה הוּא יְהִיָּה הָאָדָם הַשְּׁלָם אֲשֶׁר יִזְכֶּה לְדַבֵּק בְּבוֹרְאוֹ' (סֵפֶר מִסֵּלַת יִשְׂרָאֵל פָּרָק א) שְׂאֲחֲרֵי שְׁהָאָדָם חֲטָא וַיֵּשׁ בְּלִבּוֹ כְּכָר אֶת הַיֵּצֶר הָרַע, הוּא חַיִּב לַעֲקֹר אוֹתוֹ בְּהַתְאֲמָצוֹת גְּדוּלָּה בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁהִיא סֵם הַמּוֹת לַיֵּצֶר הָרַע (עֵין קְדוּשֵׁין דף ל עמוד ב), וּבְלִמּוּד הַמּוֹסֵר שְׂמַחְזֵק אֶת הָאָדָם בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וְשׁוֹמֵר אֶת הָאָדָם מִלְּבֹא לְיַדֵי עֲבָרָה.

וְזוֹ הַסִּפָּה שְׂבִמְקוֹם שְׂבַעֲלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִים צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא יְכוּלִים לַעֲמֹד, וְכִלְשׁוֹן הָאֹר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ 'כִּי הַצְּדִיקִים הַגְּמוּרִים תְּכוֹנֵת רְצוֹנָם נוֹצַחַת הַחֲפֵץ מִבְּלֵי צָרָה הַתְּעַצְמוֹת, מֵה שְׂאֵין כֵּן בְּעַלֵי תְשׁוּבָה' - הַצְּדִיק לֹא מְכִיר כְּלוּם, הוּא רְחוּק מֵהַתְאֲאוּת, הַיֵּצֶר הָרַע שְׁלוֹ הוּא הָאִם לְאֵלֵל לְחֵם עִם חֲמָאָה, אוֹ לְחֵם עִם רַמְבַּ"ם. הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (בְּבֵא בִתְרָא דף קסח עמוד א) שְׂתִלְמִיד חֲכָם צְדִיק שְׂשׁוֹמֵר אֶת הָעֵינַיִם כְּשֶׁהוֹלֵךְ לְהַתְחַתֵּן שְׂיִקַּח אִתּוֹ עִם הָאָרֶץ שְׂמִסְתַּכַּל בְּנָשִׁים, שְׂיִרְאֶה שְׂזוֹ בְּאֲמַת הַכֶּלֶה שְׁלוֹ, וְלֹא חֲחִלִּיפוֹ לוֹ אוֹתָהּ בְּאִשָּׁה אַחֲרָת. וְלִכֵּן הַצְּדִיק רְחוּק מְאֹד מֵהַתְאֲאוּת הִלְלוּ, כִּי הוּא מוֹנֵעַ אֶת עֲצָמוֹ מֵרֹאשׁ שְׂלֵא לְהַכְּנִס אֲלֵיהֶן. הוּא לֹא מְכַנֵּס לַעֲצָמוֹ רַעַל לְגוּף, וְאַחַר כֵּן מְחַפֵּשׁ תְּרוּפָה. וְאֵלוֹ הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שְׂכָבֵר זוֹרֵם לוֹ בְּעוֹרְקִים הַרְעַל, עֲכָשׁוֹ הוּא צְרִיךְ לְהַתְמוּדֵד עִם הַרְעַל הַנוֹרָא הַזֶּה, וְלִכֵּן הַעֲבוּדָה שֶׁהוּא צְרִיךְ

## איך מתגברים על התאוות

לעשות היא הרבה יותר ממה שהצדיק עושה. ולכן מעלת בעלי תשובה גדולה יותר ממעלת הצדיקים.



### שפל המדרגה

וכשנתבונן נראה שנקדת המוצא של עם ישראל בעניינים אלו היתה בשפל המדרגה, שהיו מסבבים בטמאת מצרים, ומשם הלכו לטמאת ארץ כנען, וכשהצטוו על העריות היו בוכים בקול גדול (עין במדבר יא, י, ובשבת דף קל עמוד א, וביומא דף עה עמוד א) מהצער והקשי הזה כי הם היו כבר רגילים בזה. ולכן צוה עליהם הכתוב 'כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם, הגם שישבתם במקום שאנשיה בני זנונים ולא תמנע מכם בחינת המחשבה, כי הרי אתם ישבתם ביניהם והטמאה נדבקה בכם, שמעתם וראיתם, אף על פי כן אני מצוה אתכם שתתעצמו לנצח את החשק' (אור החיים שם).

וזו הסבה שהקדוש ברוך הוא נתן לעם ישראל את הנסיון הגדול של הרחקה מעריות למרות שהם יצאו ממצרים ונכנסים לארץ כנען, ללמד את כל הדורות הבאים שלא יחשבו שהם לא יכולים, ושהשם יבין אותם כי קשה להם, לא ולא! שהרי אפלו עם ישראל שהגיעו לארבעים ותשעה שיערי טמאה ומקפים בטמאים הגדולים ביותר שהיו, מצוה אותם הקדוש ברוך הוא "כמעשה ארץ מצרים וכמעשה ארץ כנען לא תעשו".



### אנוסים או לא?

והדברים עדין צריכים באור, הרי בהתחלה בארנו שהאדם שלא שומר על עצמו משמירת העינים והמחשבה, הוא אנוס במעשה העברה, ואיך בעל תשובה בכלל יכול להתגבר על זה?

כאן מגלה לנו האור החיים הקדוש סוד עצום ואומר 'הן אמת במין אנושי זולת ישראל ישנו בטענה הזו שהם אנוסים אחרי שהם נמצאים בסביבה ובחברה כזאת, כי לא ימצא בכחו למנע עצם חשקו ממנו, מה שאין כן אתם בני ישראל מצד היותי ה' אלקיכם והיא השגת אלקות בכח האלקי ינצח הכח הטבעי הגשמי' - מי שיבין את הסוד העצמתי הזה, הוא כבר בדרך לנצח במלחמה. כל המין האנושי באשר הוא, לא יכול להתגבר על התאוה אחרי שהתעוררה בו כבר התאוה, כי בזה הוא

## פְּרִשְׁת אַחֲרֵי מוֹת

נִדְמָה לְבַהֲמָה וּלְחִיָּה, שֶׁלֹּא לְמוֹדָה עַל דְּחִית סְפוּקִים וּשְׁבִירַת הַתְּאוּוֹת, אֲבָל לְעַם יִשְׂרָאֵל יִשְׁנוּ כַּח מִיָּחַד, 'כַּח אֱלֹקֵי' - שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹכֵן בְּכָל יְהוּדֵי וְיִהוּדֵי, 'כִּי הָאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא מְלַבֵּשׁ בְּבַחֲיַנַּת הַחֲכָמָה שְׁבַנְפֶּשׁ הָאָדָם, יִהְיֶה מִי שִׁיְהִי מִיִּשְׂרָאֵל' (תַּנְיָא לְקוּסְי אַמְרִים פְּרָק יח), וְהַכַּח הָאֲדִיר הַזֶּה יִכּוֹל לְנַצַּח כָּל תְּאוּהָ אֲנוּשִׁית.



### יְצִיָּאָה מֵהַתְּאוּוֹת

וְהַכַּח הָאֱלֹקֵי הַזֶּה נִכּוֹן לְכָל הַתְּאוּוֹת, לֹא רַק לְתְּאוּוֹת עֲרִיּוֹת. יֵשׁ אֲנָשִׁים מְסַכְּנִים שֵׁישׁ לָהֶם תְּאוּוֹת אֲכִילָה, הֵם לֹא מְפַסְיָקִים כָּל הַיּוֹם לְעֲשׂוֹת 'הַקְּפוֹת' מְסַבֵּיב לְמִקְרָר, וְיֵשׁ מֵהֶם חוֹלֵי סִכְרַת שְׁאֲסוֹר לָהֶם לְגַעַת בְּסִכְרָא, וְהֵם מְכוֹרִים לְמִתּוֹק, אַרְוִיחַת הַבִּקְרָא שְׁלֵהֶם זֶה עוֹגוֹת קִצְפוֹת שׁוֹקוֹלָדִים וְעוֹד מְרַעִין בִּישׁוּן, וּמְקַנְחִים בְּבִקְבוּק קוֹלָה, וְכַמָּה שְׁמֵד בָּרִים אַתֶּם זֶה מְסַכְּן לָכֶם, הֵם לֹא שׁוֹמְעִים, הַטַּעַם שֶׁל הַקּוֹקָה קוֹלָה גוֹבֵר עַל כָּל הַטַּעַמִּים וְהַסְּבוֹת שְׁאֲסוֹר לָהֶם. וְכִשְׁהֶם מְמַשִּׁיכִים בְּדֶרֶךְ הַרְעָה הַזֹּאת, הַתּוֹצְאוֹת לֹא מְאַחֲרוֹת לְבֹא, כְּרִיתַת רְגָלִים, עֲרוּן וְעוֹד שְׁלַל מַחְלוֹת שֶׁהֵם מְבִיאִים עַל עַצְמָם, וְהֵם אוֹמְרִים שֶׁהֵם לֹא יִכּוֹלִים לְהַפְּסִיק...

וּבְאַמַּת רַב הַמִּין הָאֲנוּשִׁי בְּהַתְּגַבֵּר הַתְּאוּהָ עָלָיו לֹא יִכּוֹל לְהַפְּסִיק, אֲבָל הִיְהוּדֵי הוּא לֹא בְּכָלֵל הַמִּין הָאֲנוּשִׁי הוּא מְעַל כְּלָם, וְכִשְׁיֵשׁ לוֹ אֶת הַכַּח הָאֱלֹקֵי שָׁבוּ, אִין דְּבַר בְּעוֹלָם שֶׁיִּכּוֹל לְעַצֵּר אוֹתוֹ מִלְּהַתְּגַבֵּר עָלָיו.

הַכַּח הָאֱלֹקֵי הַזֶּה הוּא הַרְבֵּה יוֹתֵר חֲזָק אֶפְלוּ מִכַּח הַמּוֹת, יֵשׁ כְּאֵלָה שְׁאוּמְרִים לָהֶם שְׁאֵם הֵם יִמְשִׁיכוּ בְּדֶרֶךְ הַרְעָה הַזֹּאת בְּרִיָּצָה מְטַרְפֶּת אַחֲרֵי הַתְּאוּוֹת הֵם יְמוֹתוֹ, וְזֶה לֹא עוֹצֵר אוֹתָם, כִּי הִרְשָׁעִים אוֹמְרִים "הִרְגָּ בְּקָר וְשַׁחַט צֹאן אֲכַל בֶּשָׂר וְשַׁתוֹת יֵין אֲכוּל וְשַׁתוּ כִּי מִחַר נְמוֹת" (יִשְׁעִיָּה פְּרָק כב, כג), הַתְּאוּהָ שְׁלֵהֶם לְבִשָּׂר, לֵינִין, לְאֲלִכּוּהוּל, גְּדוּלָה יוֹתֵר מֵהַפְּחַד שְׁלֵהֶם לְמוֹת. אֲבָל אִם הֵם יְבִינוּ וְיִפִּירוּ שֵׁישׁ בְּהֵם כַּח אֱלֹקֵי שְׁנַמְצָא בְּתוֹכָם וְיִכּוֹל לְהַתְּגַבֵּר כְּשֶׁהֵם יַעֲסִקוּ בַתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, הֵם יִגְלוּ שֵׁישׁ לָהֶם כַּח עֲצוּם לְעַמֵּד מוּל כָּל הַתְּאוּוֹת.

לְפָנַי יוֹתֵר מְשַׁלְשִׁים שְׁנָה הָיָה אֶחָד מֵהַעֲבָרִינִים הַגְּדוֹלִים שֶׁחֲזַר בְּתִשְׁבָּה עַל יְדֵי הַרְבֵּי רְאוּבֵן אֲלִבּוּ שְׁלִיט"א, הוּא הָיָה עוֹסֵק בְּכָל הַדְּבָרִים הָאֲסוּרִים, וּבְאַחַת הַהִרְצָאוֹת שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדֵי הוּא אָמַר 'שֶׁהַסֵּם הַיְחִיד שֶׁהַצְּלִיחַ לְהַתְּגַבֵּר עַל סֵם הַמּוֹת שֶׁהוּא הָיָה בּוֹ זֶה סֵם הַתּוֹרָה סֵם הַחַיִּים' (עֵינִין עֲרוּבִין דָּף נד עֲמוּד א וּבִיּוֹמָא דָּף עב עֲמוּד ב).



## איך מתגברים על התאוות

### היציאה מהשאול

הכח האלקי הזה יכול להוציא את האדם אפילו אם הוא רגע לפני העברה החמורה ביותר. וכמו שמספרת הגמרא במנחות (דף מד עמוד ב), 'מעשה באדם אחד שהיה זהיר במצות צייתת, שמע שיש אשה גויה פרוצה בכרפי הים שנוטלת ארבע מאות זהובים בשכרה, הוא שלח לה את הכסף וקבע לה זמן, כשהגיע זמנו בא וישב על הפתח ונכנסה שפחתה, ואמרה לה: האדם הזה ששגר לך ארבע מאות זהובים הגיע. הציצה לו שבע מטות שש של כסף ואחת של זהב, ובין כל אחת ואחת סלם של כסף ועליונה של זהב, עלתה וישבה על גבי עליונה כשהיא מוכנה לעברה ואף הוא עלה כנגדה לעשות עמה עברה, באו ארבע ציציות וטפחו לו על פניו, ירד וישב על הקרקע, ואף היא נשמטה וישבה על גבי קרקע, אמרה לו אותה אשה: נשבעת אני שאיני מניחתך עד שלא תאמר לי מה מום ראית בי? אמר לה: העבודה שלא ראיתי אשה יפה כמותך, אלא מצוה אחת צונו השם אלקינו וציצית שמה, וכתוב במצות ציצית "אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים אני ה' אלקיכם" (במדבר טו, מא), כתוב פעמים "אני ה' אלקיכם" - אני הוא שעתיד להפצע, ואני הוא שעתיד לשלם שכר, וארבע ציציות נדמו עלי כארבעה עדים'.

אותו אדם כבר היה רגע קטן מלפני העברה, הוא כבר הוציא על זה הרבה כסף והרבה זמן, שום דבר לא עצר אותו מלחטא, הדבר היחיד שעצר אותו הוא אותו ניצוץ אלקי של "אני ה' אלקיכם" שהתגבר בו, ונתן לו את הכח האלקי לעצור מלעבר את העברה.



### סוף הספור

והגמרא ממשיכה לספר שאותה גויה כל כך התפעלה מהכח האלקי הזה שהוא גלה ואמרה לו: "איני מניחתך עד שתאמר לי מה שמך, ומה שם עירך, ומה שם רבך, ומה שם מדרשך שאתה לומד בו תורה", היא הפירה בו שהוא בחור ישיבה, היא לקחה ממנו את כל הפרטים 'עמדה וחלקה כל נכסיה, שליש למלכות שיניחו לה להתגיר, שליש לעניים ושליש לקחה בנידה, יחד עם המצעות של כסף וזהב, ובאה לבית מדרשו של רבי חי'א, רבי חי'א היה הרב של אותו בחור, אותו רבי חי'א הגדול שעסק כל חייו בזכוי הרבים (עין כתבות דף קג עמוד ב), לא כל התלמידים שלו היו גאונים וקדושים ורחוקים מעברה, לא כלם היו יכולים לומר סדר נשים נזיקין בעל פה, היו מהם כאלה שהיו להם נשים בראש ונזיקין בידיים, כמו אותו התלמיד הזה, ואותה גויה באה ואמרה לו 'רבי, צוה עלי ויעשוני גירת, אמר לה: בתי, שמא

## פְּרִשְׁת אַחֲרֵי מוֹת

עֵינֵינוּ נִתְּת בְּאֶחָד מִן הַתְּלֻמִּידִים וְלָכֵן אֶת רוּצָה לְהַתְּגַיֵּר, סִפְּרָה לּוֹ אֶת כָּל הַמְּעֻשָׁה וְגִיּוֹרָה, וְאָמַר לָהּ לְכִי זָכִי בְּמִקְחֶךָ וְתִתְחַתְּנִי עִם אוֹתוֹ תְּלֻמִּיד, אוֹתָן מְצַעוֹת שֶׁהֲצִיעָה לּוֹ בְּאֶסוּר הֲצִיעָה לּוֹ בְּהִתֵּר, זֶה מִתֵּן שְׂכָרוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלְעוֹלָם הַבָּא אֵינִי יוֹדֵעַ כִּמָּה. אוֹתוֹ גְּלוּי אֱלֹקֵי שָׁל אוֹתוֹ בְּחוֹר בְּשֻׁעַת הַעֲבֵרָה הִיָּה כָּל כֶּף גְּדוֹל שֶׁהֲשַׁפִּיעַ אֶפְלוֹ עַל אוֹתָהּ אֲשֶׁה טְמֵאָה חוּטָאת וּמַחְטִיאָה, שֶׁהַתְּגִיּוֹרָה וְנִהְפְּכָה לִיהוּדִיָּה צְדִיקָה.



### אַחֲרֵי מוֹת - קְדוּשִׁים

בְּהִרְבֵּה שָׁנִים פְּרִשְׁת אַחֲרֵי מוֹת נִקְרָאת בְּאוֹתוֹ שְׁבוּעַ עִם פְּרִשְׁת קְדוּשִׁים, וְהִסְמִיכוֹת שָׁל הַפְּרִשְׁתוֹת מִרְאָה לָנוּ אֶת שִׁיכוּתָן זוֹ לְזוֹ. שֶׁהֲצוּי הָאֱלֹקֵי שְׁמִתְחִילָה בּוֹ פְּרִשְׁת קְדוּשִׁים הוּא "קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם" (ויקרא יט, ב), אֶת הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה שְׁאֵתָם קְדוּשִׁים אֲתָם שׁוֹאֲבִים וּמְקַבְּלִים מִמֶּה שֶׁ"אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם". וְלָכֵן אֵין תִּאֲוָה בְּעוֹלָם שְׁאֵתָם לֹא יְכוּלִים לַעֲמֹד בָּהּ.

וְהִחֲכַם עֵינֵינוּ בְּרֵאשׁוֹ לְקַיֵּם אֶת "קְדוּשִׁים תִּהְיוּ" - פְּרוּשִׁים תִּהְיוּ (רש"י ויקרא פֶּרֶק יט פְּסוּק ב), 'שְׁכַל מְקוֹם שְׁאֵתָה מוֹצֵא גִּדְר עֲרוֹה אֲתָה מוֹצֵא קְדוּשָׁה' (רש"י שֵׁם), מֵה זֶה גִּדְר עֲרוֹה? זֶה הַגִּדְר שֶׁהַזְּפָרְנוּ שֶׁהָאָדָם צָרִיף לְשִׁים לַעֲצָמוֹ שְׁלֹא יִחְטָא, לְגִדְר אֶת הַעֵינֵינִים מִלְּרֵאוֹת דְּבָרִים אֲסוּרִים, וְלְגִדְר אֶת הַמַּחְשָׁבָה מִלְּהַכְשֵׁל בְּהַרְוֵרֵי עֲבָרָה, וְכִשְׁשֵׁ בְּאָדָם 'גִּדְר עֲרוֹה' יֵשׁ בּוֹ קְדוּשָׁה וְהַקְּדוּשָׁה מְבִיאָה אוֹתוֹ לְכָל הַמְּדוּת הַטּוֹבוֹת (עין סוֹטָה פֶּרֶק ט מִשְׁנָה טו), עַד שְׁזוֹכָה לְהִיּוֹת הָאָדָם הַשָּׁלֵם בְּכָל מְדָה טוֹבָה.



## למי יש זמן

# פְּרִשֵׁת קְדוּשִׁים

## למי יש זמן?

### שימת לב

פְּרִשֵׁת הַשְּׁבוּעַ מְלֵאָה בְּהַרְבֵּה דִינִים וּמִצְוֹת, וּמֵהֶם גַּם דִּינֵי הַקֶּרְבָּנוֹת. וְאֶחָד הַצְּוִיִּים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁבִּפְרָשָׁה: "וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַה' לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבַּחְהוּ" (ויקרא יט, ה).

וְיֵשׁ לְהִבִּין מֵהוּ אוֹתוֹ הָרִצּוֹן הַנִּזְכָּר וְנִצְרָךְ בְּזִבְחַת הַשְּׁלָמִים?

וּמִבְּאֵרֵת הַגְּמָרָא (מְנַחוֹת דָּף קי עמוד א), 'מִנֵּין לְמַתְעַסֵּק בְּדָבָר אַחֵר וְשָׁחַט בְּהֵמַת קְדוּשִׁים שֶׁהוּא פְּסוּל? שְׁנֵאמַר "וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבְּקָר", שֶׁתְּהֵא שְׁחִיטָה לְשֵׁם בְּקָר' - בְּמַעֲשֵׂה הַשְּׁחִיטָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת שִׁמְתַת לֵב וְכוּנָה לְשָׁחַט אֶת הַקֶּרְבָּן. 'לְעַכְבַּ מִנֵּין?' - מֵהֵיכָן יוֹדְעִים שֶׁהַכוּנָה הַזֹּאת וְשִׁמְתַת הַלֵּב הַזֹּאת הִיא לְעַכְבַּ? 'תְּלַמּוּד לּוֹמֵר "לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבַּחְהוּ" - לְדַעַתְכֶם זִבְחוּ' - הָרִצּוֹן הַנִּזְכָּר כּוֹלֵל בְּתוֹכּוֹ אֶת הַדְּעָה וְשִׁמְתַת הַלֵּב בְּמַעֲשֵׂה הַקֶּרְבָּן, וְלֹא זֶה הַקֶּרְבָּן גַּפְסָל (עֵין בְּרַמְבַּ"ם הַלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין פָּרָק א הַלְכָה ג).



### אהבה עמקה

הָרִצּוֹן וְהַדְּעָה הַזֵּה שֶׁמְכַרְחִים לְקִיּוּם מִצְוֹת הַקֶּרְבָּן, מְכַרְחִים עַד מְאֹד בְּעַסֵּק הַתּוֹרָה הַגְּדוּלָה מִכָּל עֵינֵי הַקֶּרְבָּנוֹת, שֶׁהֵרִי אָמְרוּ חַז"ל (בְּמִנְחוֹת שֵׁם) 'כָּל הַעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, אֵינּוּ צָרִיךְ לֹא עוֹלָה וְלֹא חֲטָאֵת וְלֹא מִנְחָה וְלֹא אֲשֵׁם, וְהָרִצּוֹן הוּא הַחֲשֵׁק וְאַהֲבַת הַתּוֹרָה, וְהַדְּעָה - הִיא הָעֵמֶל וְהִיגִיעָה עִם כָּל כַּחוֹת הַמַּחְשָׁבָה לְהִבִּין אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה.

וְכִדֵּי שֶׁנִּבִּין מֵהִי אַהֲבַת הַתּוֹרָה נִבְיָא אֶת סְפוּר הַגְּמָרָא (מְנַחוֹת דָּף יח עמוד א) עַל יוֹסֵף הַבְּבֵלִי שֶׁנִּשְׁכַּחַה מִמֶּנּוּ שֶׁטָּה אַחַת בְּהַלְכוֹת מַעֲשֵׂה הַקֶּרְבָּנוֹת, וְכִשְׂרָבוּ רַבֵּי אֶלְעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ הַזְּפִיר לּוֹ אוֹתָהּ צָהֲבוּ פָּנָיו שֶׁל יוֹסֵף הַבְּבֵלִי - מֵרַב שֶׁמָּחָה הַשְּׁתַנּוּ לּוֹ הַפְּנִים, וּמִסְפָּרֵת הַגְּמָרָא שֶׁמֵּרַב הַתְּרַגְּשׁוֹת 'זָלְגוּ עֵינָיו שֶׁל רַבֵּי אֶלְעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ דְּמַעוֹת, אָמַר: אֲשֶׁרִיכֶם תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים שֶׁדְּבָרֵי תּוֹרָה חִבִּיבִין עֲלֵיכֶם בְּיֹתֵר, קָרָא עָלָיו הַמִּקְרָא הַזֶּה: "מִה אַהֲבַתִּי תוֹרַתְךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחַתִּי" (תְּהִלִּים קיט, צו).

## פְּרִשְׁת קְדוּשִׁים

וְצָרִיךְ לְהִבִּין מִמָּה הֵיטָה הַהִתְפַּעְלוּת הַגְּדוּלָּה שֶׁל רַבֵּי אֱלֶעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ, מִתְלַמְּדוֹ שֶׁשָּׂמַח שֶׁנִּזְכַּר בְּמָה שֶׁשָּׂכַח?

וְכִדֵּי לְהִבִּין אֶת הַדְּבָרִים, צָרִיכִים לַחֲקוֹר מִיְהוּ אוֹתוֹ יוֹסֵף הַבְּבֵלִי?



### 'הַמְּבַקֵּשׁ'

**הַגְּמָרָא** (בפסחים דף קיג עמוד ב) כותבת: 'תנא הוא יוסף איש הוצל, הוא יוסף הבבלי, הוא איסי בן גור אריה, הוא איסי בן יהודה, הוא איסי בן גמליאל, הוא איסי בן מהללאל, ומה שמו - איסי בן עקביה שמו'. ובירושלמי (בבא קמא פרק ג הלכה ז) הוסיפו לו עוד שם 'הוא יוסי קטונתא', הרי לנו תנא יחיד בדורו שיש לו שמונה שמות וכנויים. והדבר מפליא, למה היה צריך כל כך הרבה שמות וכנויים יותר מכל שאר התנאים האחרים?

אחד הדרכים שהאדם יוכל להמלט ממבקשי נפשו זה שנוי השם, ככה לא יוכלו למצא אותו גם אם יחפשו בנרות. ובאמת אותו תנא קדוש יוסף איש הוצל היה מבקש למלכות ולכן היה מחליף באפן תדיר שמות, וכפי שמבאר הגאון רבי יעקב חגיז וצ"ל לפני כשלוש מאות חמשים שנה בשו"ת הלכות קטנות (חלק ב סימן שח) שנשא לבאר על רבוי השמות של זה התנא: 'שמפני השמד היו משנים שם אביהם כשהיו בורחין ממקום למקום שלא יכירו'.'

ונתבונן בדברים, ישנו תלמיד חכם צעיר, ככל הנראה תלמידו של רבי אלעזר בן שמוע, שכל ימיו הם בבריחות מהשלטון הגויי שבאותו הדור שהכריזו עליו שהוא מבקש, הוא עוזב חיי משפחה תקינים, עוזב את הבית, את הנכסים, ובהמשך גם עוזב את השם שלו, ומחליף אותו שבע פעמים. החיים בסכנה מתמדת בתחושה נרדפת שפזו לא מפריעים לו! מה כן מפריע לו? שהוא שכח איזו שטה נעלמת בהלכות קדשים, שברגע אחד שהוא גלה אותה 'צהבו פניו של יוסף הבבלי' - פתאום הוא שכח את כל חיי העני, הרדיפות, הגלות והסכנה, ושמחה עצומה אפפה אותו. כשראה רבו רבי אלעזר בן שמוע, את אהבת התורה של אותו התלמיד המצנע והנרדף באפן תמידי בסכנת מות, זלגו עיניו דמעות ואמר: אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבין עליכם ביותר, קרא עליו המקרא הזה: "מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי".

דברי התורה חביבין עליכם ביותר - יותר מחיי משפחה, יותר מחיי נוחות ושלווה, ואפלו יותר מהחיים עצמם, "כי הם חיינו וארץ ימינו ובהם נהגה יומם ולילה".

## לְמִי יֵשׁ זְמַן

כְּשֶׁהַגָּאוֹן הַגָּדוֹל רַבֵּי חַיִּים קֵנִיבֶסקִי זצ"ל הָיָה מְגִיעַ לְקִטְעַת הַזֶּה בַּגְּמָרָא, גַּם הוּא הָיָה בּוֹכֶה, כְּשֶׁשָּׁאֲלוּ אוֹתוֹ עַל מַה הִבְכִּי אָמַר לָהֶם: "אִם לְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ זִלְגוּ עֵינָיו דְּמַעוֹת, אֲנַחְנוּ לֹא נוֹכַל לְבַכּוֹת?", וְאַהֲבַת הַתּוֹרָה הִזּוּ שֶׁל הָאָדָם הִרְדוּף בְּיֹתֵר בְּדוֹר, מְרַגְּשֵׁת כָּל לֵב פּוֹעֵם בְּאַהֲבַת הַתּוֹרָה.



### כְּבוֹד הַתּוֹרָה

**עוֹד מְסַפֵּרֵת הַגְּמָרָא** (במנחות דף כט עמוד ב): 'בְּשִׁעָה שֶׁעָלָה מִשָּׁה לְמָרוֹם, מִצָּא לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיֹשֵׁב וְקוֹשֵׁר כְּתָרִים לְאוֹתִיּוֹת, אָמַר לְפָנָיו: "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מִי מַעֲכָב עַל יָדְךָ?" אָמַר לוֹ: "אָדָם אֶחָד יֵשׁ שֶׁעֲתִיד לְהִיּוֹת בְּסוֹף כַּמָּה דוֹרוֹת וְעַקִּיבָא בֶן יוֹסֵף שְׁמוֹ, שֶׁעֲתִיד לְדַרְשׁ עַל כָּל קוּץ וְקוּץ תַּלְמִין תַּלְמִין שֶׁל הַלְכוֹת".

**עַל אוֹתוֹ רַבֵּי עַקִּיבָא כּוֹתֵבֵת הַמִּשְׁנָה בְּסוֹטָה** (דף מט עמוד א) 'מִשְׁמַת רַבֵּי עַקִּיבָא בְּטַל כְּבוֹד תּוֹרָה, וּמְבָאָר רַש"י: 'שֶׁהָיָה נוֹתֵן לְבוֹ לְדַרְשׁ כָּל קוּץ וְקוּץ שֶׁל כָּל אוֹת וְכָל שֶׁכֵּן תַּבּוֹת יִתְרוֹת וְאוֹתִיּוֹת יִתְרוֹת (עֵין בְּסִנְהֶדְרִין דף נא עמוד ב) וְזֶהוּ כְּבוֹד תּוֹרָה גָּדוֹל שְׂאִין בָּהּ דְּבַר לְבַטְלָהּ. כָּל דְּעֵתוֹ שֶׁל רַבֵּי עַקִּיבָא הָיְתָה אִידָּהּ לְהַעֲמִיק וּלְחַפֵּשׂ הַסֵּבֵר לְכָל קוֹצוֹ שֶׁל יו"ד לְמָה נִכְתַּב, וּמָה מְלַמֵּד, וּמִשְׁמַת כְּבָר לֹא הִחֲכִימוּ וְהִצְלִיחוּ לְגַלוֹת סוּדוֹת הַתּוֹרָה וּגְנִזְיָה כְּמוֹתוֹ.

**וּכְשֶׁנִּתְבוֹנֵן נִרְאָה שֶׁשְׁנֵי הַסְּפּוּרִים עַל אַהֲבַת תּוֹרָה, וְעַמַּל הַתּוֹרָה שְׁנֵיהֶם בְּמַסְכַּת מְנַחוֹת, הַמְּסִימֵת שְׁצָרִיף רְצוֹן וְדַעַת בְּקֶרְבָּן, וְכָל שֶׁכֵּן בְּעֵנֵי הַתּוֹרָה שְׁצָרִיף שֶׁהַלְמוּד יִהְיֶה בְּבַחֲנֵת "לְרַצְנָנְכֶם תִּזְבְּחוּ" - זֶה אַהֲבַת הַתּוֹרָה, כְּשֶׁאָדָם רוֹצֵה אֵת מַה שֶׁהוּא אוֹהֵב. וְכִמוֹ שֶׁרְאִינוּ אֶצֶל יוֹסֵף הַבְּבֹלִי, שֶׁעַקֵּר רְצוֹנוֹ הָיָה בְּתוֹרָה וְכָל הַשְּׂאָר כְּבָר לֹא הָיָה אֲכַפֵּת לוֹ. וּמִגֵּד 'לְדַעַתְכֶם זְבַחוּ' - צָרִיף בְּעַמַּל אֵת הַתּוֹרָה, אֵת הַדַּעַת, שֶׁיִּשְׁקִיעַ הָאָדָם אֵת כָּל כּחוֹ בְּתוֹרָה לְגַלוֹת סוּדוֹת הַתּוֹרָה וּלְהִרְאוֹת שְׂאִין דְּבַר אֶחָד מִיֵּתֵר בְּתוֹרָה וְכַרְבֵּי עַקִּיבָא, שֶׁזֶה עַקֵּר כְּבוֹד הַתּוֹרָה. וְזֶה מַה שֶׁדוֹרְשֵׁת הַגְּמָרָא, אָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה כֵּן - בּוֹדָאֵי שֶׁלֹּא צָרִיף לְשׁוֹם קֶרְבָּן, שֶׁקִּיִּם אֵת הַ"לְרַצְנָנְכֶם תִּזְבְּחוּ" וְאֵת הַ"לְדַעַתְכֶם זְבַחוּ" - בְּתוֹרָה.**



### לְשׁוֹן הָרַע

**וּמִכָּאֵן אֲנַחְנוּ מְגִיעִים לְצוּוֵי נוֹסֵף בְּפִרְשֵׁה שְׁלֵמְרוֹת שֶׁלֹּא נִרְאָה שֶׁשִּׁיף לְעַסֵּק הַתּוֹרָה נִרְאָה עַד כַּמָּה הוּא שִׁיף, וּמִצְוָה הַכְּתוּב "לֹא תִלֵּךְ רַכִּיל בְּעַמִּיךָ" (ויקרא יט, טז) שֶׁהוּא**



## פְּרִשְׁת קְדוּשִׁים

אסור כְּלָלִי עַל אַמִּירַת לְשׁוֹן הָרַע, 'שְׂכָל מְשַׁלְּחֵי מְדָנִים וּמְסַפְּרֵי לְשׁוֹן הָרַע הוֹלְכִים בְּבִתֵּי רַעִיָּהֶם לְרַגֵּל מָה יִרְאוּ רַע אוֹ מָה יִשְׁמְעוּ רַע לְסַפֵּר בְּשׂוֹק, וְהֵם נִקְרָאִים הוֹלְכֵי רְכִיל' (רש"י שם), כְּדֵי לְהִיּוֹת מְסַפֵּר לְשׁוֹן הָרַע הוּא צְרִיךְ 'חֹמֶר' ו'סְקוּפִים', וְהוּא מְרַגֵּל בְּבֵית פְּלוֹנִי, וּמְסַתֵּר לְצַלֵּם אֶת אֱלֻמוֹנֵי, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לוֹ 'כַּתְּבָה' אוֹ 'מַהְדוּרַת חֲדָשׁוֹת' מְכַבֶּדֶת וְעִסִּית שְׁמֵלָאָה בְּאֶסוּרִים חֲמוּרִים (עֵין בְּסֵפֶר חֶפֶץ חַיִּים בְּפִרְקֵי הַלְאוּן הַעֲשִׂין וְהַאֲרוּרִין).



### 'חָבַל עַל הַזְמַן'

וְאֵלּוּ הֵיְתָה לוֹ לְאוֹתוֹ 'הוֹלֵךְ רְכִיל' אֶהְבַּת תּוֹרָה אַמְתִּית, לֹא הֵיְתָה לוֹ זְמַן לְרַגֵּל וּלְרַכֵּל, כִּי בְזְמַן הַזֶּה הֵיְתָה חֻשְׁקוֹ וְחֶפְצוֹ וְרִצּוֹנוֹ לְלַמֵּד עוֹד דָּף גְּמָרָא וְעוֹד הַלְכָה, וְכֹאשֶׁר הָאָדָם מְרַכֵּל הוּא מְרָאָה שֶׁהוּא לֹא אוֹהֵב אֶת הַתּוֹרָה, וְגַם לֹא מְכַבֵּד אֶת הַתּוֹרָה, כִּי אֵלּוּ הֵיְתָה לוֹ אֶפְלוֹ קִצַּת מִהַדְּבָרִים הָאֵלּוּ וְהֵיְתָה יוֹדֵעַ אֶת גְּדֹל מַעֲלַת הַתּוֹרָה, הוּא כֹּבֵר לֹא הֵיְתָה מְבֻזָּבֵז אֶת זְמָנוֹ בְּהַבְלִי הַזְמַן (עֵין בְּרַמְבַּ"ם הַלְכוֹת תְּשׁוּבָה פֶּרֶק ג' הַלְכָה ד), וּמְקִיִּם אֶת צוּוֵי הַתּוֹרָה "וְדַבַּרְתָּ בָּם" (דְּבָרִים ו, ז) וְלֹא בְּדְבָרִים בְּטָלִים (יוֹמָא דָּף יט עַמּוּד ב).

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁאֲמָרוּ חַז"ל (בְּסֵפֶה דָּף כָּא עַמּוּד ב) 'שֶׁאֲפֵלוֹ שִׁיחַת חֲלִין שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים צְרִיכָה לְמוּד' - שֶׁגַּם כְּשֶׁהֵם צְרִיכִים לְדַבֵּר עֲנִינֵי חֲלִין בְּצָרְכֵי הַגּוֹף וְכַדוּמָה, הֵם מְכַנְיָסִים בְּתוֹךְ דְּבוּרָם אֶת הַתּוֹרָה מְרַב אֶהְבַּתָּם אוֹתָהּ וּבְאֶהְבַּתָּה יִשְׁגָה תְּמִיד.

וּכְבָּר כָּתַב הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ רַבֵּי מִשֶּׁה חֲאגִיז וְצ"ל מִחֲכָמֵי יְרוּשָׁלַיִם לְפָנָי כְּשֶׁלִּשׁ מֵאוֹת שָׁנָה בְּסֵפֶרוֹ מְשַׁנֵּת חֲכָמִים (סִימָן צא): 'תַּלְמִיד חֲכָם אֲסוּר לְעַמֵּד בְּמִקּוֹם הַטְּנִפָּת לְפִי שְׂאֵי אֶפְשָׁר לוֹ בְּלֹא הִרְהוּר תּוֹרָה (בְּרִכּוֹת דָּף כד עַמּוּד ב, וּבְשִׁלְחַן עֲרוּךְ יוֹרֵה דְּעָה סִימָן רמו סע"ף כ), שֶׁהַדְּבָק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ אֵין לוֹ לְפָנוּת לְבוֹ לְדְבָרִים בְּטָלִים אֶלָּא בְּאֶהְבַּתָּה יִשְׁגָה תְּמִיד, לְלַכֵּת לְשִׁמְעַ דְּבָרֵי חֲכָמִים וְלִהְעַמִּיד גְּרִסְתוֹ וְלִהְרַהֵר בָּהּ, כִּי עַל יְדֵי זֶה יִשְׁיַג חֲכָמָה, דְּעָה, בֵּינָה וְהַשְׂכָּל'.



## מה לעשות בזמן הפנוי

# פְּרִשֵׁת אָמַר

## מה לעשות בזמן הפנוי?

“לא תחללו... ונקדשתי”

בפְּרִשֵׁת השְׁבוּעַ יִשְׁנֶה מִצְוָה אַחַת שְׁכֹלֶלֶת אֵת כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה “וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי ה'” (ויקרא כב, לא), וּמִמְשִׁיב הַכֶּתוּב וְאוֹמֵר “וְלֹא תַחֲלִלוּ אֶת שֵׁם קֹדֶשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְּשֵׁכֶם” (ויקרא כב, לב). הַצּוּוּי הַתְּמִידִי הוּא לְהִזָּהֵר מִחֲלֻל הַשֵּׁם, וְלִקְדֹשׁ אֶת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ.

וּבְכֻלֵּי צוּוּי זֶה שֶׁלֹּא לְחַלֵּל שֵׁם הַשֵּׁם, הֵיא שְׁעַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מוּטָל הַחַיּוּב הַאֲלֵקִי לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְהִרְחִיק אֲנָשִׁים מִעֲבוֹדַת הַשֵּׁם. עוֹן חֲלוּל הַשֵּׁם חֲמוּר עַד מְאֹד שֶׁאֶפְלוּ בְּשׁוּגַג הָאָדָם נִתְפָּס עַל זֶה (אֲבוֹת פְּרָק ד מִשְׁנֵה ד), וְהוּא עוֹן חֲמוּר כָּל כֶּף שְׁמִי שֵׁיִש חֲלוּל הַשֵּׁם בִּידוֹ - אֵין לוֹ כַח בְּתִשׁוּבָה לְתֻלוֹת, וְלֹא בְיוֹם הַכַּפּוּרִים לְכַפֵּר, וְלֹא בְיִסּוּרִין לְמַרְק. אֲלֵא כֵּלֵן תּוֹלִין, וּמֵיתָה מְמַרְקַת' (יוֹמָא דָּף פו עֲמוּד א).



### סדר הכתובים

וּכְשֶׁנִּתְבוֹנֵן בְּסֵדֵר הַכְּתוּב נִרְאֶה, שֶׁקֶדֶם הַצְטוּו עַל חֲלוּל הַשֵּׁם - “וְלֹא תַחֲלִלוּ אֶת שֵׁם קֹדֶשִׁי”, וְאַחַר כֵּךְ הַצְטוּו עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם - “וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל” - שְׁזוֹ הַדְרָךְ בְּכַחֲנִיַת “סוּר מִרַע וְעֲשֵׂה טוֹב” (תְּהִלִּים לֵד, טו).

וְאַמְנֵם הֶרְמַבִּים - רַבְּנּוּ מִשָּׂה בֵּן מִיְמוֹן - שֶׁהִיָּה מַגְדוּלִי גְאוּנִי הָעַם הַיְהוּדִי לַפְּנֵי כ - 850 שְׁנָה (בְּהִלְכוֹת יְסוּדֵי הַתּוֹרָה פְּרָק ה הַלְכָה א), כּוֹתֵב בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: ‘כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְצוּיִם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם הַגָּדוֹל הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר “וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל”, וּמִזְהָרִים שֶׁלֹּא לְחַלֵּל, שֶׁנֶּאֱמַר “וְלֹא תַחֲלִלוּ אֶת שֵׁם קֹדֶשִׁי”’. הֶרְמַבִּים מִשְׁנֵה אֶת סֵדֵר הַכְּתוּב וְדוֹרֵשׁ קֶדֶם אֶת מִצְוֹת קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, וְאַחַר כֵּךְ אֶת עוֹן חֲלוּל הַשֵּׁם, וְצָרִיךְ לְתַת אֶת הַדַּעַת לְמָה אֲדוּנְגוּ הֶרְמַבִּים הַפֶּךְ וְשְׁנָה אֶת סֵדֵר הַדְּבָרִים?



## פְּרִשְׁת אָמַר

### איך נזהרים?

שאלה נוספת: איך אפשר באמת להזהר מענייני חלול השם, הרי 'אחד מזיד ואחד שוגג בחלול השם' נענשים על זה (אבות פ"ד משנה ד), "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" (קהלת ז, כ), ואם פעם אחת הוא נכשל ומישהו ראה אותו, קרוב לוודאי שנכשל בעון חלול השם, וחלול השם זה לא רק בעון חמור, אלא הכל לפי גדלות האדם וכמו שמבארת הגמרא (יומא דף פו עמוד א) 'היכי דמי חלול השם?' - איזה אפן נקרא חלול השם? 'רבי יוחנן אמר: כגון אני אם אלה ארבע אמות בלא תורה ובלא תפלין. ואין הכל יודעין שנחלשתי בגרסתי, וילמדין הימני להבטל מתלמוד תורה'. לפעמים יש אינסטינקטים שהאדם התרגל אליהם וקשה לו לשנות, יש אדם שהתרגל לרוץ בלי כפה, והרי אסור לאדם שילך ארבע אמות (כשני מטר) ללא כפה (עין שלחן ערוך ארח חיים סימן ב סעיף ו), אבל יש כאלה מסכנים התרגלו לזה, איך שהם רצים מורידים את הכפה, אם אדם רחוק מתורה ומצוות רואה את זה, בלי ספק הוא ילמד 'שמותר' ללכת בלי כפה, ויש לו ראייה חזקה 'מהדתי שרץ בלי כפה'. ואיך באמת אפשר להשמר ולא לפל בדברים הקטנים האלה שמכשילים את האדם בעברה החמורה ביותר, עון חלול השם?



### להחיות את הזמן

והשאלה האחרונה לענייננו, מה אפשר לעשות בזמן הפנוי? לפעמים קשה לאדם ללמד או שהוא לא יכול ללמד מפל מיני סבות, קשה לו גם ללכת לחפש מצוות נדירות, במה אפשר לנצל את הזמן בלי שילך לבטלה? שהרי היצר הרע ששמו גם מלאך המות (בבא בתרא דף טז עמוד א), התכלית שלו להביא מות לעולם, 'להרג את האדם', 'להרג את הזמן', וכשאדם עוסק בתורה הוא זוכה לחיים, הוא מחיה את הזמן, 'מרבה תורה מרבה חיים', אבל לא תמיד האדם יכול לעשות 'החיאה' כזו לזמן שלו, וכיום נלמד בעזרת השם את הפתרון האידאלי שהמליצו עליו רבותינו.



### העצה המדהימה

אחד התפקידים הכי גדולים של כללות הבריאה ובפרט למין האנושי, לפרסם שם השם ולכבדו, שנאמר "כל פעל ה' למענהו" (משלי טז, ד), ואמרו במדרש לקלוטו. וכבר אמר דוד המלך עליו השלום "השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע" (תהלים יט, ב). ואיוב אמר "מבשרי אהנה אלוה" (איוב יט, כו). בניתר

## מה לעשות בזמן הפנוי

שאת וביתר עז מוטלת החובה הקדושה הזו על עם ישראל שעליהם נאמר "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" (ישעיהו מג, ז). הבריאה בעצם התהווה היא כבר משפחת ומספרת כבוד אל, אבל על האדם ישנה חובה נוספת, לא להסתפק בעצם מציאותו והתהוותו בעולם, אלא לפעל ולעשות למען קדשת שמו יתברך. ובכל מקום שאלקים שם אותך, לא משנה אם אתה בתל אביב, בני ברק, הרצליה, פלורידה, ניו יורק או בכלל במרוקו, בכל מקום אתה צריך לחשב איך אני מפרסם שם השם, איך אני מקדש שם שמים, זו השאלה הקבועה שצריכה להיות ליהודי השלם. זה הבקר טוב שלך, והצהרים טובים, והערב טוב שלך, איך אפשר יותר לפאר ולרומם שם השם ברוך הוא. הבציה היא שלא תמיד האדם זוכר את זה, כי היצר הרע יודע שאם האדם יעסק בקדוש השם, תהיה לו שמירה מיחדת מן השמים שלא להכשל בחטא, שהרי אמרו חז"ל (יומא דף פו עמוד א) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו. ולכן היצר הרע מנסה כמה שיותר להפריע לאדם שלא יזכה לקדש שם שמים.



### 'מתנת שמים'

ולפעמים מזכים את האדם 'במתנת שמים' אדירה, שבעצם מציאותו ותהלוכותיו יזכה לקדש את השם ויאמרו עליו: 'אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה - ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתקנים מצשיו' (יומא דף פו עמוד א), במתנה כזו לא זוכה כל אחד, רק אדם שהחליט באמת לקדש את השם, ולא להתיחס לאנשים שמרחיקים אותו מזה, זוכה למתנה נפלאה שכזו.



### האשה המחזקת

ספר לי יהודי שזוכה ברוך השם להתחזק דרך הארגון הנפלא 'בעזרת השם', יחד עם אשתו, הם עלו והתעלו מחיי החלין שהיו רגילים אליהם. באחת הפעמים כשאשתו שמעה את אחד השעורים על צניעות, היא החליטה להתחזק ולקבל על עצמה כסוי ראש אמתי - מטפחת. הקשי היה עצום, כל המשפחה התנגדו, צחקו, לעגו והתרחקו. אבל היא החליטה שהיא הולכת בתמימות עם ה', "אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת ה'" (תהלים קיט, א). גם לה באפן אישי היה מאד קשה לשים את המטפחת, ביחד הם עברו את הנסיון הארוך הזה, וזכו לישועות מעל

## פְּרִשְׁת אָמֵר

ומעבר לגדר הטבע בכל העניינים: שלום בית, פרנסה טובה, ילדים טובים, וכל מה שהם רק רצו. אחרי שנה ויותר, הם פתאום שמו לב, שכל המשפחה שצחקו עליהם בהתחלה והתרחקו, פתאום מנסים להתקרב אליהם, הם חששו לנסות 'לחזק' אותם, אבל אחרי תקופה קצרה אותן נשים שצחקו עליה בהתחלה, התחילו להחמיא לה על המראה היפה של המטפחת, והתחזקו גם הן וקבלו על עצמן גם כן לכסות את הראש. ומן השמים זכתה אותה אשה למציאת חן בעיני נשים רחוקות שקשרו אותה איך היא מתלבשת בצניעות והיא 'צנועה ויפה' הן גם כן רוצות להיות כמותה.

**כששמעתי את הספור הזה אמרתי לבעלה:** "זכית, שאשתך תהיה מקדשת שם שמים בעצם מציאותה". אשה שהולכת בצניעות ושומרת על כל כללי הצניעות, זוכה לחן אלקי שעל ידו מקדשת שם שמים בכל תהלוכותיה, ואמרים עליה: "כמה נאים מעשיה, וכמה מתקנים מעשיה".



### "אליה לא יגש"

וכשאדם בוחר להיות מקדש השם, הוא זוכה שמן השמים ישמרו אותו מפגעים רעים גשמיים, "יפל מצדך אלף ורבבה מימינה אליה לא יגש" (תהלים צא, ז). ואפילו אם האדם לא שלם בצדקותו, ויש למדת הדין מה לקטרג עליו, כיון שהוא עסוק באפן תמידי בקדוש שם שמים, הוא בכלל "שומר מצוה לא ידע דבר רע" (קהלת ח, ה). וכמספר בגמרא (ברכות דף ס עמוד א), מעשה בהלל הנקן שהיה בא בדרך ושמע קול צוּחָה בעיר, אמר: "מבטח אני שאין זה בתוך ביתי". והשאלה מתבקשת, כיצד היה מבטח הילל שאין קול הצוּחָה והאסון בתוך ביתו? (עין בספר דבש לפי לרב חיד"א מערכת הע' אות ב). ולדרךנו יבאר שהנהגת הילל היתה כמאמרו במשנה (אבות פ"ק א משנה יב) 'אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה' - זו היתה דרך חיו, בזה קדש את כל רגעי חיו, ולא נתן אפילו פתח קטן למדת הדין, 'ועליו הכתוב אומר "משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטח בהשם"' (תהלים קיב, ז). ומכיון שהיה תמיד במצב שהוא דורש ה' ומפרסם את שמו, הבטיח הכתוב ש"דרשי ה' לא יחסרו כל טוב" (תהלים לד, יא). שהאדם שקבל על עצמו לקדש את השם זוכה לכל הטוב שבעולם ורוחני וגשמי.

וזו גם העצה היעוצה, איך להמנע מלהכשל בעון חלול השם במזיד או בשוגג, שכאשר האדם יעסק באפן תמידי בקדוש השם, מן השמים ישמרוהו שלא יחלל שם

## מה לעשות בזמן הפנוי

השם, ש'בדרך שהאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו' (מכות דף י עמוד ב).



### להקדים רפואה

ובזה תתבאר הסבה שהרמב"ם הקדוש שנה בלשונו וכתב תחלה שיקדש את השם, ואחר כך שיזהר מלחלל את השם, שכדי שלא להגיע לחלול השם, צריך להקדים לעסק בקדוש השם, וכדי להמנע מ"ולא תחללו את שם קדשי" אתה חייב להתחיל קדם כל ב"ונקדשתי בתוך בני ישראל", ההגנה הכי טובה זו התקפה, אל תחכה שהיצר הרע יביא אותך למצב שבו תהיה באיזה נסיון של חלול השם, אלא לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע' (ברכות דף ה עמוד א).



### מחשבות טובות

המצוה הזו של קדשת השם, היא לא רק באפן אקטיבי ומעשי אלא אפלו במחשבה ובזמן שאין מה לעשות, בהליכה בדרך, כמה דקות לפני השנה, אפשר לחשב מחשבות של קדוש השם. יש אדם שחושב על החובות, ונכנסים לו לחצים והוא לא מצליח להרדם. היתה אשה אחת שרואה את בעלה בלילה שוכב במטה, ולא מצליח להרדם, שעה שעתיים, היא שואלת אותו: "יענקלה למה אתה לא נרדם?", הבעל נאנח ואומר לה: "לקחתי הלואה ממשה השכן שלנו, ומחר אני צריך להחזיר לו מאה אלף דולר, ואין לי אפלו דולר אחד". האשה 'אשת חיל' נגשה לטלפון והתקשרה למשה השכן: "הלו, משה סליחה על השערה המאחרת, בעלי לנה ממך מאה אלף דולר ומחר צריך להחזיר לה, רציתי רק להודיע לה שאין לו דולר להחזיר, כל טוב...". הבעל קפץ מהמטה "מה עשית? למה?" ענתה לו ה'אשת חיל': "למה שאתה לא תישן בגלל החוב, שהוא לא יישן בגלל החוב...". ובמקום המחשבות האלו לפני השנה ישנן מחשבות שאם האדם יחשב עליהן הוא זוכה במצות עשה מהתורה של "ונקדשתי בתוך בני ישראל", וכפי שמגלה לנו הגאון הקדוש רבי אלימלך מליז'נסק זצ"ל שהיה אחד מממשיכי דרך החסידות לפני כמאתים שנה, וכותב (בצעטיל קטן בסעף א), 'בכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה, ובפרט כשהוא יושב לבדו בטל בחדר או שוכב על מטתו ואינו יכול לישן, ידמה בנפשו ויציר במחשבתו כאלו אש גדולה ונוראה בוערת לפניו עד לב השמים, והוא בשביל קדשת השם יתברך שובר את טבעו, ומפיל את עצמו אל האש על קדוש השם יתברך, ומחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה (קדושין דף מ עמוד א),

## פְּרִישַׁת אָמֹר

וּנְמָצָא שְׂאִינוּ שׁוֹכֵב וּבָטֵל אֶלָּא מְקִיִּים מְצוֹת עֲשֵׂה דְאֹרִיתָא - כְּאֵן הָאָדָם מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכַח הַדְּמִיוֹן שְׁלוֹ, לְקִיִּים אֶת מְצוֹת עֲשֵׂה שֶׁל "וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", כְּשֶׁהוּא שׁוֹכֵב בְּמַטָּה עַל 'מְרוֹן פְּרִדְיִיז' וּמְתַכְרֵב בַּפּוֹךְ, וּבְכַח הַמְחִשְׁבָה זֹכָה לְקִיִּים בְּכָל שְׁנֵיהֶם מְצוֹת עֲשֵׂה.

וְהַעֲצָה הַזֹּאת גַּם תּוֹעִיל לְאָדָם לְהַשְׁמֵר מִכָּל הַתַּאֲוֹת הָאֲחֵרוֹת, שְׂאֲחָרֵי שְׂיִקְבַע בְּמַחוּ שֶׁל הָאָדָם שֶׁהוּא מוֹכֵן לְמִסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ לְכְבוֹד הַשֵּׁם, כְּשֶׁתְּבֹא אֵלָיו הַתַּאֲוָה יוּכַל בְּקִלּוֹת לְהַכְנִיעָה וְלֹאמֵר לְעַצְמוֹ שֶׁהֵרִי הָיָה מוֹכֵן לְמִסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ לְכְבוֹד הַשֵּׁם, וּבְנִדְאֵי שֶׁלְכַבֵּשׁ תַּאֲוָה כִּזֹּאת לְכְבוֹד הַשֵּׁם יֵשׁ בְּכַחוֹ (עֵיִן בְּסִפְרֵי הַתְּנִיָּא בְּלִקוּטֵי אֲמָרִים פָּרָק כה דְּבִיבּוֹר הַמִּתְחִיל וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב), 'כִּי חֲשָׁבוֹן זֶה מְסִיעַ לְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְהַצִּילוֹ מִדְּבַר עֲבָרָה בְּהִזְכְּרוֹ אֲשֶׁר הוּא מוֹכֵן לְמִסֵּר נַפְשׁוֹ בְּעֵבֹר הַבּוֹרָא' (שְׁפַת אֲמַת פְּרִישַׁת וַיֵּשֶׁב שְׁנַת תַּרְל"ז בְּדְבִיבּוֹר הַמִּתְחִיל בְּמִדְרַשׁ וַיִּמְאֵן).

וְיֵהִי רְצוֹן שְׁנִנְזָה.



## האם צריך לפחד מהשם

# פְּרִשְׁת בְּהַר

## האם צריך לפחד מהשם?

### ”ויראת מאלקיך”

בכל פרשה ופרשה ישנה יחודיות מסימת. בפרשת בהר יש את היחודיות של יראת השם.

בכל חמשה חמשי תורה יש חמש פעמים את צמד המלים ”ויראת מאלקיך”: פעמים בפרשת קדושים, ושלש פעמים בפרשת השבוע שלנו, פרשת בהר.

בפרשת קדושים נאמר צווי זה בפסוק ”ולפני עור לא תתן מכשל ויראת מאלקיך” (ויקרא יט, יד), וכן בפסוק ”והדרת פני זקן ויראת מאלקיך” (ויקרא יט, לב), ובפרשה שלנו זה מובא באסור הונאה - לא לצער את השני ולהונות אותו יותר משוי המכירה ששנה החפץ, שנאמר: ”ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך” (ויקרא כה, יז), וכן באסור לא לקחת רבית, שנאמר: אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלקיך” (ויקרא כה, לו), והצווי האחרון הוא מה שנאמר בפרשה ”ולא תרדה בו בפרך ויראת מאלקיך” (ויקרא כה, מג), שנה צווי להזהר שלא לרדות בעבד עברי בפרך.

והשאלה מתבקשת, הרי את כל מצות התורה צריך לעשות מתוך יראת שמים, ומה נשתנו חמשת אלו הצווים שהתורה מזכירה בהם בפרוש ויראת מאלקיך? מה עם עוד שש מאות ושמונה מצות שבהן לא כתוב ”ויראת מאלקיך”?



### תכלה שנה וקללותיה

שאלה נוספת שצריך לשאל, הגמרא (מגלה דף לא עמוד ב) כותבת 'תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר: עזרא תקן להם לישראל שיהיו קוראים קללות שבתורת כהנים - קדם עצרת, ושכמשנה תורה - קדם ראש השנה' - כלומר עזרא הסופר שתקן את סדר קריאת התורה בכל השנה, תקן וסדר שסדר הקריאה יהיה שיקראו את פרשת בחקתי הנקראת 'פרשת הקללות' שבחמש ויקרא - ששם מובאים כל הקללות אם



## פְּרִשְׁת בְּהַר

חֲלִילָה עִם יִשְׂרָאֵל לֹא יִלְכוּ בְּדֶרֶךְ הַשָּׁם - לִפְנֵי חַג שְׁבוּעוֹת. וּפְרִשְׁת הַקְּלָלוֹת הַיָּא הִיא פְּרִשְׁת כִּי תִבֵּא שְׁבַמְשֻׁנָה תּוֹרָה - שֶׁהוּא סֵפֶר דְּבָרִים, יִקְרָאוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

וְהַגְמְרָא שׁוֹאֵלֶת: אֲכַן מוֹבֵן הַטַּעַם שֶׁקּוֹרְאִים אֶת פְּרִשְׁת הַקְּלָלוֹת שְׁבַמְשֻׁנָה תּוֹרָה בְּסוֹף הַשָּׁנָה כְּדִי שְׁתַּכְּלֶה שָׁנָה וְקַלְלוֹתֶיהָ, אֲלֵא הַקְּלָלוֹת שְׁבַתּוֹרַת כְּהֻנִּים לְמָה קוֹרְאִים אוֹתָן לִפְנֵי חַג הַשְׁבוּעוֹת? הֲרֵי זֶה בְּאִמְצַע הַשָּׁנָה? וְעוֹנָה הַגְמְרָא: גַּם חַג הַשְׁבוּעוֹת הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהֲרֵי בְּחַג זֶה נִדְוָנִים עַל פְּרוֹת הָאֵילָן.

וַיֵּשׁ לְשֹׂאֵל, הֲרֵי הַמְשֻׁנָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה פָּרַק א מְשֻׁנָה א) אוֹמְרַת שִׁישׁ כְּמָה רֹאשֵׁי שָׁנִים בְּתַאֲרִיכִים שׁוֹנִים בְּשָׁנָה, כְּגוֹן בְּאֶחָד בְּנִיטָן לְמַנְיַן שְׁנוֹת הַמְּלָכִים, וְכֵן זְמַנִּים שׁוֹנִים לְחֻשׁוֹב שְׁנוֹת הַמַּעֲשֵׂר, כְּמָה הַתִּיחָד רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְפְרוֹת הָאֵילָן שֶׁהוּא בְּחַג הַשְׁבוּעוֹת מְשַׁאֵר רֹאשֵׁי הַשָּׁנִים, שְׁצָרִיד לְקִרְא אֶת פְּרִשְׁת הַקְּלָלוֹת לִפְנֵי שְׁמַגִּיעַ כְּדִי שְׁתַּכְּלֶה שָׁנָה וְקַלְלוֹתֶיהָ?

וּשְׂאֵלָה שְׁלִישִׁית, הֲאֵם זֶה טוֹב לְפַחַד מָה? אָדָם לוֹמֵד עַל גִּיהֻנָם וְעַל דְּבָרִים מִפְּחִידִים, הֲאֵם זֶה טוֹב אוֹ לֹא טוֹב?



## מִצְוֹת הַמְּסוֹרוֹת לֵלֵב

וּכְשֶׁנִּתְּבוֹנָן נִרְאָה שְׁכָכַל מְקוֹם מַחְמֶשֶׁת הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהַתּוֹרָה כּוֹתֶבֶת "וַיִּרְאֵת מֵאֱלֹקִיד", רִש"י הַקְּדוֹשׁ מְבַאֵר אֶת הַטַּעַם בְּזֶה. הַמְּכַנֶּה הַמְּשַׁתֵּף לְכֻלָּם שְׁכָל מִצְוָה שֶׁהִיא מְסוֹרָה לֵלֵב הַתּוֹרָה מְזַהֵרָה אוֹתָנוּ שֶׁנִּזְכָּר "וַיִּרְאֵת מֵאֱלֹקִיד".

וְלִכֵּן בְּצוּוֵי הָרֹאשׁוֹן שֶׁבְּפְרִשְׁת קְדוּשִׁים נֹאֵמַר "לִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשֵׁל וַיִּרְאֵת מֵאֱלֹהִיד" - שֶׁהֲרֵי הָעוֹר לֹא רוֹאֶה אֶת הַמְּכֻשׁוֹל שֶׁשְׁמַת לִפְנֵינוּ. זֶה דְּבַר הַמְּסוֹר לֵלֵב! אֲתָה יְכוֹל לֹמַר: "סֵתֵם זִרְקָתִי קִלְפָה שֶׁל בְּנֵנָה, לֹא רִאִיתִי שִׁישׁ עוֹר מֵאַחוֹרִי", אֲבָל אֱלֹקִים 'הַחוֹקֵר כְּלִיּוֹת וְלֵב' יוֹדֵעַ אֶת הָאֲמֶת, וּמִמֵּנּוּ עֲלִיד לִירָא (רִש"י וַיִּקְרָא פָּרַק יט פְּסוּק יד).

גַּם הַצּוּוֵי הַשֵּׁנִי שֶׁבְּפְרִשְׁת קְדוּשִׁים הֹאֵמַר: "וְהִדְרַת פְּנֵי זָקֵן וַיִּרְאֵת מֵאֱלֹקִיד" - גַּם הוּא דְּבַר הַמְּסוֹר לֵלֵב, אֲתָה יְכוֹל 'לְהִרְדָּם' אֵיד שְׂאֲתָה רוֹאֶה אֶת הַזָּקֵן שֶׁעוֹלָה לְאוֹטוֹבוֹס, אִף אֶחָד לֹא יוֹדֵעַ שְׂאֲתָה אַחֲרֵי עֶשֶׂר שְׁעוֹת שָׁנָה וְחִמֵּשׁ כּוֹסוֹת קִפָּה וְהַשָּׁנָה מִמָּה וְהִלְאָה, אֲבָל לֹא מֵתָאִים לָהּ לְעַמֵּד לְכַבוֹד 'הַזָּקֵן' הַזֶּה, וְלִכֵּן הַתּוֹרָה אוֹמְרַת "וַיִּרְאֵת מֵאֱלֹקִיד" (רִש"י וַיִּקְרָא פָּרַק יט פְּסוּק לב, וְעֵין בְּקִדּוּשֵׁין דָּף לב עֲמוּד ב).

וּבְפְרִשְׁתָּנוּ גַּם כֵּן הַצּוּוֵים שֶׁנֹּאֵמַר בְּהֵם "וַיִּרְאֵת מֵאֱלֹקִיד" תְּלוּיִם בְּלֵב, כְּאִסּוֹר אוֹנְאֵת דְּבָרִים שְׁלֹא יִקְנִיט אִישׁ אֶת חֲבֵרוֹ וְלֹא יִשְׂאֵנוּ עֲצָה שְׂאִינָה הוֹגְגַת לוֹ לְפִי

## האם צריך לפחד מהשם

דרכו והנבואה של יועץ. ואם תאמר, מי יודע אם נתכוננתי לרעה, לכה נאמר ויראת מאלקיך (רש"י ויקרא פ'ק כה פסוק יז), או המלוה ברבית ותולה מעותיו בגוי (רש"י ויקרא פ'ק כה פסוק לו), אל תאמר ללוא: "המאה אלף דולר הללו הם לא שלי אלא של אחמד והוא מוכן להלוות לך אותם ברבית של אחוז לחדש", מי יודע שאתה משקר? הרי גם זה הדבר המסור ללב. גם הצווי האחרון של "לא תרדה בו בפרך ויראת מאלקיך", גם בו יש ענין שמסור ללב, כשאתה מעביד את העבד באפן שבאמת אתה לא צריך, אף אחד לא יודע שזו עבדות פרה מיתרת, "הלא אלהים יחקר זאת כי הוא ידע תעלמות לב" (תהלים פ'ק מד פסוק כב). הוא יודע ומפיר את כל פונותיך ומחשבותיך. ולמרות שכל אלו מצות שבין אדם לחברו, עליך לזכר שאלקים צופה ומשגיח ועליך לירא ממנו.



### יראה תתאה ועלאה

היראה הזאת נקראת 'יראת שמים'. וביראת שמים יש דרגות אינסופיות, מ'יראה תתאה' (עין בהקדמת הזהר דף יא עמוד ב) - שהיא היראה בדרגה התחתונה שהאדם מפחד מהענש, שלא ימות, או יחלה, וכדומה, עד ל'יראה עלאה' - היראה העליונה והגבוהה ביותר שהיא 'יראת הרומוות' שהאדם ירא משם השם הגדול והנורא.

ומפיון שהקדוש ברוך הוא יודע ש"עיר פרא אדם יולד" (איוב יא, יב), והבהמיות והחמריות אצל רב העם תופסת מקום הרבה יותר מענינים וענשים רוחניים, לכן בתורה נאמר באפן ברור את הענשים החמריים שיגיעו לעם ישראל כשלא ישמרו תורה ומצות (ועין במה שכתב בזה רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל בספרו חורב מאמר ב לתורה ולתעודה אות ה), וכפי הנאמר בפרשת בחקתי: "ואם בחקתי תמאסו ואם את משפטי תגזל נפשכם לבלתי עשות את כל מצותי להפרכם את בריתי. אף אני אעשה זאת לכם והפקדתי עליכם בהלה את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדיבת נפש וזרעתם לריק וזרעכם ואכלהו איביכם. ונתתי פני בכם ונגפתם לפני איביכם ורדו בכם שנאיכם ונסתם ואין רדף אתכם. ואם עד אלה לא תשמעו לי ונספתי ל'סרה אתכם שבע על חטאתיכם. ושברתי את גאון עונכם ונתתי את שמכם כפרזל ואת ארצכם כנחשה. ותם לריק כחכם ולא תתן ארצכם את יבולה ועץ הארץ לא יתן פריו" (ויקרא כו, טו - כ), ועוד הרבה קללות נוראות שנכתבו במשך שמונה עשר פסוקים (עין ויקרא כו, טז - לג).



## פְּרִשְׁת בְּהַר

### הַבְּחִירָה בְּיָדֵנוּ

וְהַבְּחִירָה בְּיָדֵנוּ אִם לְזָכוֹת לְבָרָכוֹת שֶׁנִּכְתְּבוּ בְּתַחֲלַת הַפְּרִשָּׁה (ויקרא כו, ג - יג) עַל יְדֵי שְׁנֵשְׁמַע בְּקוֹל ה', או חֲלִילָה בְּקִלְלוֹת אִם לֹא נִשְׁמַע בְּקוֹל ה'. וּמִכָּל מְקוֹם אֲנַחְנוּ רוֹאִים שְׁרִצוֹן הַשֵּׁם שֶׁנִּירָא מִמֶּנּוּ גַם בְּיִרְאָה תַתָּאָה - שִׂיא הִירְאָה הַנְּמוּכָה, יִרְאֵת הַעֲנָשׁ, שֶׁכֵּן הָעֶקֶר הוּא שֶׁלֹּא נִכְשַׁל בְּעוֹן וּבַחֲטָא, וּכְמוֹ יֶלֶד קָטָן שֶׁהַהוֹרִים מְאַיְמִים עָלָיו שֶׁלֹּא יְרוּץ אַחֲרֵי הַכְּדוּר לְכַבֵּישׁ, וּמָה שֶׁהוּא לֹא רָץ זֶה בְּגִלְל שֶׁהוּא פוֹחַד שֶׁאַבָּא שְׁלוֹ יִכְעַס עָלָיו וְיַעֲנִישׁ אוֹתוֹ, בְּזָכוֹת הַפְּחַד הַזֶּה הוּא נִצָּל...

וּמִי שִׁיתַּמִּיד בְּיִרְאָה כְּזוֹ וַיִּשְׁמַר אֶת מִצְוֹת הַשֵּׁם יִשְׁפַּע עָלָיו רוּחַ טְהָרָה וַיִּזְכֶּה לְיִרְאָה עֲלִיוֹנָה (עֵין בְּסִפְר פְּנִים יְפוֹת בְּפִרְשַׁת שְׁמוֹת פָּרָק א פְּסוּקִים כ - כא), וּכְבָר לֹא יִשְׁמַר שֶׁבֶת בְּגִלְל שֶׁהוּא מִפְּחַד מַעֲנֵשׁ סְקִילָה, או כְּרַת, או מְגִיהֵנָם, אֲלֵא בְּזָכוֹת יִרְאֵתוֹ מַעֲצָם גְּדִלוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ.



### הַרְבַּ וְהַגִּיהֵנָם

הִיָּה אֶחָד מְגִדוּלֵי הַדוּר הַקוֹדֵם, הַגָּאוֹן הַקְּדוּשׁ רַבִּי יִצְחָק זָאב הַלּוֹי סוּלוּבִיצ'יק זצ"ל, 'הַרְבַּ מְבָרִיסק', שֶׁהִירְאֵת שְׁמִים שְׁלוֹ הִיָּתָה כָּל כֶּךָ נוֹרְאָה וּמוֹחֲשִׁית, כָּל הַיּוֹם הוּא הִיָּה חוֹשֵׁב עַל הַגִּיהֵנָם וּמִפְּחַד לְפַל בּוֹ. פַּעַם אַחַת הִיָּה לוֹ סִפְק שְׂאוּלֵי הוּא עֶבֶר עַל אֶסוּר דְּרַבְּנָן, הוּא הַתְּחִיל לְרַעַד! עַד שֶׁהַתְּבַרַר שֶׁהוּא לֹא עֶבֶר שׁוּם אֶסוּר (דְּרָשׁוֹת מִשְׁמַר הַלּוֹי שְׁלִזְוִינְגֵר חֶלֶק א עֲמוּד שׁל). גַּם עַל אֲדוֹנָנוּ הַגֵּר"א רַבְּנוּ אֵלִיהוּ מוּיִלְנָא מְסַפֵּר שֶׁפַּעַם אַחַת בְּטַעוֹת הוּא נִגַּע בְּקִלְפָה שֶׁל בִּיצָה בְּשֶׁבֶת, וּמִרְבַּ הַפְּחַד שֶׁהוּא נִגַּע בְּמִקְצָה שֶׁהוּא אֶסוּר דְּרַבְּנָן קַל (עֵין בְּמֵאִירֵי בְּעִרוּבֵין דָּף עַט עֲמוּד א, וּבְסִפְר חֲשׁוּקֵי חֶמֶד שֶׁבֶת דָּף קִנְג עֲמוּד א) הוּא הַתְּעַלְף, וְכִשְׁהַעִירוֹ אוֹתוֹ הוּא שׁוֹב הַתְּעַלְף וְשׁוֹב וְשׁוֹב, וְהִיָּה בְּסִכְנַת נַפְשׁוֹת, עַד שֶׁאַשְׁתּוֹ אֲכָלָה אֶת הַקְּלִפּוֹת וְהִירְאֵתָה לוֹ שִׂישׁ בְּהֵן מִשְׁהוּ שְׂרָאוּי לְמֵאֲכַל אָדָם, וְנִרְגַע (סִפְר זְכוּרִים לְבִרְכָה פְּרִלּוּב חֶלֶק א עֲמוּד קִלְג). אֲנַחְנוּ רְחוּקִים מְאֹד מִדְּרָגוֹת קְדוּשָׁה שֶׁכְּאַלְהָה, אֲבָל אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְפָחוֹת לֹא לְהִיּוֹת 'סְתוּמִים וְאַטוּמִים' (עֵין רַש"י בְּיוֹמָא דָּף לַט עֲמוּד א דְּבוּר הַמַּתְחִיל מִטְּמַטְמֵת) וְלַחֲשֹׁב שֶׁנַּעֲשֶׂה מָה שֶׁמִּתְאַיֵם לָנוּ, וְלֹא נַעֲנֵשׁ.

אֲנִישִׁים לֹא מְבִינִים מָה זֶה אֵימַת הַדִּין וְאֵימַת הָעֲנָשׁ, וְשֵׁם הַשֵּׁם נִשָּׂא בְּפִיהֶם, וְהֵם בְּעֵצָם עֲבָרִינִים גְּדוּלִים וְעוֹבְרִים עַל אֶסוּרֵי תוֹרָה, "רוֹמְמוֹת אֵל בְּגִרוּנָם וְחָרְבַּ פִּיפּוֹת בְּיָדָם" (תְּהִלִּים קִמַּט, ו). הֵם אוֹמְרִים: "אֲנַחְנוּ אוֹהֲבִים אֶת הַשֵּׁם", וְנוֹסְעִים בְּשֶׁבֶת לַיִם. חוֹטְאִים וּמַחְטִיאִים, וּמְדַמְיִנִים שֶׁהַשֵּׁם אוֹהֵב אוֹתָם (עֵין בְּרַמְבַּ"ם הַלְכוֹת תְּשׁוּבָה פָּרָק ז הַלְכָה ו) וְהֵם אוֹהֲבִים אֶת הַשֵּׁם.

## האם צריך לפחד מהשם

והקדוש ברוך הוא אומר: "ואם בזאת לא תשמעו לי והלכתם עמי בקרי. והלכתי עמכם בחמת קרי ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם" (ויקרא כו, כז - כח). ולכן היראה הזו גם אם היא יראת הענש, היא התנאי הבסיסי לשמירת המצוות וללמוד תורה. וכמו שאמרו רבותינו 'אם אין יראה אין חכמה' (אבות פ"ק ג משנה יז), אם אין יראת שמים אין חכמת התורה וידיעתה (רבי מתתיהו היצחקי על אבות פ"ק ג משנה יז), לא תזכה לכלום, שאדם שלומד תורה בלי יראת שמים התורה נהפכת לו לרוץץ ולסם המוות (עין יומא דף עב עמוד ב), וכמו אדם שמאחסן תבואה במחסן, אבל לא שם שם חמר נגד תולעים, שכל התבואה מרקיבה ומתליעה, והלואי ולא הייתה התבואה בכלל (עין שבת דף לא עמוד א).

ולכן מי שמדמין וחולם: שאלקים 'בין' אותו למה הוא חוטא, 'יודע ומורד' ושאלקים יותר לו, שייקרא את פרשת בחקתי, ויראה ש"החלומות שוא ידברו" (זכריה י, ב).



### ההכנה לחג שבועות

ולכן לפני חג השבועות שהוא חג מתן תורה שבו זוכים שוב לכתרה של תורה (עין בספר בים דרף לוגאסי כ"ד ד מאמר סז עמוד כ - כא), ונדונים בו כמה יזכו ללמד תורה השנה (הגאון רבי אלעזר מנחם מן שף וצ"ל, הובאו דבריו בספר ישורון כ"ד יא עמוד תעז ובספר שצרי דרף פריימן חלק ב עמוד עא הערה ד. עין בספר מעשה נסים בן שמעון מועדים חלק א עמוד רא) מקדימים את היראה בצווי תזכרת של "ויראת מאלקיך", ולאחר מכן את פרשת הקללות שבפרשת בחקתי. כדי להכין את עצמנו לקבלת חכמת התורה, 'וחכמה ויראה דבוקים זה בזה ובמקום שיש יראה יש חכמה' (דגל מחנה אפרים בראשית פרשת חיי שרה פ"ק כד פסוק א).

ובדרך זו נבין את מה שאמרה הגמרא (במגלה דף לא עמוד ב) 'למה אומרים קללות שבתורת כהנים בספר ויקרא לפני עצרת, כי הוא ראש השנה לאילן, והעמק שחג השבועות הוא ראש השנה לאילן מפרש בזהר הקדוש (פרשת ויחי דף רכו עמוד ב, ובפרוש מתוק מדבש עמוד תקוז), ומקדים הזהר ושואל למה כתוב במשנה (ראש השנה פ"ק א משנה א) 'ובעצרת על פרות האילן, הנה צריך לומר על פרות האילנות בלשון רבים ולא בלשון יחיד? ומבאר הזהר שרמוז כאן האילן העליון שממנו יוצאות נשמות הצדיקים, ובזמן זה הנשמות נדונות בעצרת על שרפן עצמם בלמוד התורה שנתנה בעצרת, ופרות האילן - הפונה לנשמות ישראל שיוצאים מאילן החיים של התורה. כליף ללמד ובזכות את הזמן, כעת הגיע הדין והחשבון.

## פְּרִשְׁת בְּהַר

וְלָכֵן בַּחֲג הַשְּׁבוּעוֹת יֵשׁ עֲנִיָּן גָּדוֹל לְלַמֵּד כְּמָה שְׁיֹתֵר, בְּיוֹם וּבַלִּילָה, וְלֹא לִבְזוּז אֶת כָּל הַזְּמַן רַק עַל עֲוֹנוֹת גְּבִינָה וּמֵאֲכָלֵי חֶלֶב. אֲכַלְתָּ, שָׁתִיתָ, תִּשָּׁב תִּלְמַד, תַּעֲסֵק בַּתּוֹרָה, כְּדֵי שְׁמַהֲשֵׁמִים יִגְזְרוּ עֲלֶיךָ שֶׁהַשָּׁנָה הַבָּאָה תִּהְיֶה עֲמוּסָה בַּתּוֹרָה (עֵין ב שְׁל"ה מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פָּרָק נר מְצוּה אֹת יט, וּבִסְפָר חֲמֵדָת יָמִים חֶלֶק ג חג הַשְּׁבוּעוֹת פָּרָק א). יֵשׁ כְּאֵלֶּה לֹמְדִים כָּל הַלִּילָה וְאַחַר כֵּךְ יִשְׁנִים כָּל הַיּוֹם, עַד כְּמַעַט צֵאת הַחַג. חֶבֶל עַל הַזְּמַן. וְלָכֵן כְּדֹאֵי שְׁכָל אַחַד יִזְכֹּר לַחֲזוֹר בַּתְּשׁוּבָה לִפְנֵי חַג שְׁבוּעוֹת עַל כָּל הַבְּטוּל תּוֹרָה שֶׁעָשָׂה, כְּדֵי שְׁיִזְכֶּה בְּיוֹם הַדִּין עַל הַתּוֹרָה שֶׁבַּחַג הַשְּׁבוּעוֹת.



### יוֹם הַדִּין

וּכְשֶׁנִּתְבַּוֵּן נִרְאָה שְׁיוֹם הַדִּין הֵנָּה כּוֹלֵל בְּתוֹכּוֹ גַּם אֶת כָּל הַמְּאָרְצוֹת וְהַיִּסּוּרִים שְׁיִכּוּלִים לְבֹא עַל הָאָדָם, שֶׁהָרִי אָמְרוּ בְּגִמְרָא (בְּרִכּוֹת דף ה עמוד א) שֶׁהַיִּסּוּרִים בָּאִים עַל בְּטוּל תּוֹרָה, וּבְעַת צָרָה לֹא נִשְׁמַעַת תַּפְלָתוֹ אִם הַתְּרַפָּה כַּחוּ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה (בְּרִכּוֹת דף סג עמוד א).

וּכְמָה נֹאִים הַדְּבָרִים וְשְׁיִכִים לְפָסוּק הָרֵאשׁוֹן בְּפְרִשְׁת בְּחֻקֵּי, שֶׁהַתּוֹרָה אוֹמְרָת: "אִם בְּחֻקֵּי תִלְכוּ" - וּפְרַשׁ רַש"י שֶׁתִּהְיֶה עֲמִלִים בַּתּוֹרָה. שֶׁהַעֲמֵל בַּתּוֹרָה מְסַלֵּק מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהַבְּעִיּוֹת, אֶת כָּל הָאֲסוּנוֹת וְהַפְּגוּעִים, 'כָּל הַמְּקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ עַל תּוֹרָה מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עַל מַלְכוּת וְעַל דְּרָךְ אֲרָץ' (אֲבוֹת פָּרָק ג מְשֻׁנָּה ה), וְהוּא זֹכֶה לְהִיּוֹת מְדוּרְשֵׁי הַשָּׁם שְׁלֹא יִחְסְרוּ כָּל טוֹב (תְּהִלִּים לד, יא) וְכִמּוֹ שֶׁפָּסֵק הַרְמְבַ"ם (הַלְכוֹת שְׁמֵטָה וִיבֵל פָּרָק יג הַלְכָה יג) 'שְׁכָל אִישׁ וְאִישׁ מִכָּל בְּאֵי הָעוֹלָם אֲשֶׁר נִדְּבָה רוּחוֹ אוֹתוֹ וְהִבִּינוּ מִדְּעוֹ לְהַבְדִּיל לְעַמֵּד לִפְנֵי ה' לְשִׁרְתוֹ וּלְעַבְדוֹ לְדַעַה אֶת הַשָּׁם וְהִלֵּךְ יִשָּׁר כְּמוֹ שֶׁעָשָׂהוּ הָאֱלֹקִים, וּפְרָק מֵעַל צִוְּאוֹרוֹ עַל הַחֲשׁוֹבוֹת הַרְבִּים אֲשֶׁר בְּקִשׁוֹ בְּנֵי הָאָדָם, הָרִי זֶה נִתְקַדֵּשׁ קִדְשׁ קִדְשֵׁים וְיִהְיֶה הַשָּׁם חֶלְקוֹ וְנִחְלָתוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים וְיִזְכֶּה לוֹ בְּעוֹלָם הֵנָּה דְּבַר הַמְּסַפֵּיק לוֹ'.



### בְּזֻכוֹת נָשִׁים

וְלִמְרוֹת שֶׁעָקַר הַחַיּוֹב שֶׁל לְמוּד תּוֹרָה הוּא עַל הַגְּבָרִים וְלֹא עַל הַנָּשִׁים, מְכַל מְקוֹם יֵשׁ לְנָשִׁים אֶת הַזְּכוֹת הַעֲצוּמָה לְסִיעַ בְּיַד בְּעֲלִיהֶן וּבְנִיחֶן בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה, וְזוֹ עָקַר זְכוּתָם לְעוֹלָם הֵנָּה וּלְעוֹלָם הַבָּא (עֵין בְּרִכּוֹת דף יז עמוד א), וְאֲשֶׁרִי אוֹתָן נָשִׁים שְׁזוֹכוֹת וּמְזוֹכוֹת אֶת בְּנֵי מִשְׁפַּחְתָּן שְׁיִלְכוּ לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, שֶׁמְעַלְתָּן גְּדוּלָה מְאֹד שֶׁעֲלִיהֶן נִאֶמַר "וּמְצַדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד" (דְּבִיאוֹל יב, א).

## האם צריך לפחד מהשם

יהי רצון שגבא מוכנים ליום הדין הקרב עלינו בַּחג השבועות, ונצא זכאים בדין, ונזכה להרבנות בלמוד התורה ובצסק התורה מתוך ישוב הדעת ונחת רוח, בבחינת: "שבתִי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו" (תהלים כז, ד).



## פְּרִשְׁת בְּחֻקְתִּי

# פְּרִשְׁת בְּחֻקְתִּי

## סוּד הַבְּרָכוֹת

### בַּפְּרָשָׁה הַמְּפָחֵידָה

### הַשְׁכָּר וְהַעֲנָשׁ

בַּפְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ מִתְחִילָה הַתּוֹרָה בַּבְּרָכוֹת גְּדוּלוֹת וְעֲצוּמוֹת, וּמְקַדֶּמָּה לְזֶה תִּנְאֵי בְּרוּר: "אִם בְּחֻקְתִּי תֵּלְכוּ וְאֵת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם" (ויקרא כו, א), וְצָרוֹת וְעֲנָשִׁים קָשִׁים - "אִם בְּחֻקְתִּי תִמָּאֲסוּ" (ויקרא כו, טו).

וּמִי שְׁקוֹרָא 'מְלַמְעָלָה' נִרְאֶה לוֹ שֵׁשׁ יוֹתֵר קְלָלוֹת מִבְּרָכוֹת. וְהֵלֵא "טוֹב ה' לְכָל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו" (תהלים קמה, ט), 'וּלְעוֹלָם מִדָּה טוֹבָה מְרַבָּה מִמֵּדַת פְּרַעֲנוֹת' (סוֹטָה דף יא עמוד א), וְלָמָּה כָּאֵן הַגְּדִילוֹ אֶת הַקְּלָלוֹת יוֹתֵר מִהַבְּרָכוֹת?



### 'רִיקֵי הַמַּח'

וְעַל זֶה כּוֹתֵב רַבְּנּוּ הָאֲבֵן עֲזָרָא (ויקרא כו, יב): 'רִיקֵי הַמַּח אָמְרוּ כִּי הַקְּלָלוֹת רַבּוֹת מִהַבְּרָכוֹת, וְלֹא אָמְרוּ אֲמֵת, רַק נִאְמְרוּ הַבְּרָכוֹת כָּלֵל, וּבִקְלָלוֹת נִאְמְרוּ פְּרָטִים, לִירָא וּלְהַפְחִיד הַשּׁוֹמְעִים. וְהַמְּסַתְּכַל הֵיטֵב יִתְבָּרַר לוֹ דְּבָרֵי - כְּלוֹמֵר הַקְּלָלוֹת הֵם בְּאֲמֵת הַרְבֵּה פָּחוֹת מִהַבְּרָכוֹת, אֲלֵא שֶׁנִּאְמְרוּ בְּפִרוּט יוֹתֵר כְּדֵי לְהַפְחִיד אֶת הַשּׁוֹמְעִים.

וְכֵן, יֵשׁ עֲנִיָּן לְהַפְחִיד אֶת הַשּׁוֹמְעִים שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ עֲבֵרוֹת, וְזוֹ חֵלֶק מִעֲבֹדַת הַשָּׁם (עֵין בְּדַרְשָׁה לְפָרֶשֶׁת בְּהָר).



### הַתְּבוּנָנוֹת בַּבְּרָכוֹת

נִתְבוּנָן קִצַּת בַּבְּרָכוֹת הַמְּזַכְרוֹת בַּפְּרָשָׁתֵנוּ:

אֶחָת הַבְּרָכוֹת הִיא "וְנִתַּתִּי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנִתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָה וְעַץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִי" (ויקרא כו, ד). הַבְּרָכָה הָאֶלְקִית שִׁיְהִיָּה שִׁפְעַע שֶׁל יְבוּל, וְהַשִּׁפְעַע הַזֶּה יָבִיא לְשִׁפְעַע שֶׁל עֲשִׂירוֹת לְמִדְיָנָה, כִּי הַבְּרָכָה הַבְּאָה הִיא: "וְאֶכְלֶתֶם לַחֲמֻכֶם לְשִׁבְעַ" (ויקרא כו, ה)

## סוד הברכות בפרשה המפחידה

והינו 'שיהיה אוכל קמצא והוא מתברך במעיו' (רש"י שם), "וישן מפני חדש תוציא" (ויקרא כו, י) - שיצטרכו להוציא את התבואה הישנה מהמחסנים מרובי התבואה החדשה.

כיום המדינה משקיעה בענבי חקלאות כ-2 מליארד שקל בשנה, והתורה מבטיחה שלא יצטרכו להשקיע כל כך בתבואה, פי הברכה תהיה גדולה עד מאד.

ברכה נוספת מבטיח הכתוב: "וישבתם לבטח בארצכם. ונתתי שלום בארץ וישכבתם ואין מחריד והשבתי חיה רעה מן הארץ וחרב לא תעבר בארצכם" (ויקרא כו, ה-ו). כמה כספים, כחות וזמן משקיעה המדינה כדי שיהיה שלום וימנעו אסונות ופגועים, בשנה האחרונה צפוי לגדל תקציב הבטחון ל - 125 מליארד שקל.

נחשב לרגע, אלו את תקציב הבטחון היו נותנים לארגוני התשובה ולישיבות הקדושות, ואפלו אם רק היו נותנים את תקציב החקלאות, לכמה שפע עצום ורב היינו זוכים משמים.

אך מה לעשות שלא זכינו לזה, וגם המעט שנותנים למקומות הקדשה, יש אנשים מסכנים שקוראים לזה 'סחיטת הקפה הצבורית'.



### תקציב המלחמה

נתבונן בנקדה נוספת, התקציב הבטחוני הנזכר הוא - התקציב הקבוע ללא שנויים מיחידים במדדי הבטחון. אבל בעת מלחמה, המחיר כפול ומכפל, למשל העלות התקציבית של שלשת השבועות הראשונים למלחמה האחרונה, מלחמת 'תרחות ברזל' [שהיתה בתחלת שנת תשפ"ד] מערכת ב-30 מליארד שקל, 10 מליארד שקל לכל שבוע לחימה.

ואלו היו יותר צמלים בתורה ושומרים את מצות התורה, לא רק שהיו חוסכים את כל ההוצאות האלו, כמה אבדות בגוף ובנפש היו נצלים. ולו חכמו ישכילו היו מתקציבים את עולם התורה והתשובה לא רק ממשרד הדתות אלא גם ובצער ממשרד הבטחון...



### האברך הקבילן

ולא רק ממשרד החקלאות והבטחון מגיע לעמלי התורה תקציב, אלא גם ממשרד השכון...



## פְּרִישַׁת בַּחֲקָתִי

וּנְסַפֵּר:

הַמַּגִּיד הַנּוֹדֵעַ רַבִּי יַעֲקֹב גְּלִינְסְקִי וְצ"ל הַגִּיעַ לְמַסְבַּת אַרוֹסִין שֶׁל אֶחָד מִתַּלְמִידָיו. הִיָּה שֵׁם אֶת הַדּוֹד שֶׁל הַחֲתָן שְׁלֵא הִיָּה מְקַבְּצָת יְרָאֵי ה', וְהִתְחִיל לְדַבֵּר בְּקוֹל: "אֵיךְ הַחֲתָן יִתְפָּרֵס, הֲרֵי הוּא רַק לּוֹמֵד תּוֹרָה?".

הֲרַב גְּלִינְסְקִי נִגַּשׁ אֵלָיו וְאָמַר לוֹ: "מָה אַתָּה לֹא יוֹדֵעַ שֶׁהַחֲתָן הוּא קִבְּלָן גָּדוֹל?"  
הַדּוֹד הִיָּה מִפְּתָע מִהִתְגַּלִּית הַמְרַעֲשֶׁה, וּמֵהָר לְהִסְתַּלֵּק מֵהָאָזוֹר.

הַתַּלְמִידִים נִגְשׂוּ לְרַב בְּהִפְתָּעָה וְתִמְהוּ עַל הַתְּפִקִּיד הַחֲדָשׁ שֶׁהֲרַב הִמְצִיא לְחֲתָן...

וְהֲרַב גְּלִינְסְקִי הִסְבִּיר: "הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (בְּבִרְכוֹת דָּף סד עמוד א) שֶׁתַּלְמִידֵי חֻכְמִים נִקְרָאִים בּוֹנִים. וּבְזֶה אֲנַחְנוּ מְאָמִינִים בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁכָּל הַבְּנִינִים שֶׁנִּבְנִים זֶה בְּזֵכֹת אוֹתָם הַתַּלְמִידֵי חֻכְמִים שֶׁצְּמִלִּים בְּתוֹרָה, הֵם הַבּוֹנִים הָאֲמִתִּיִּים, וְהֵם הַקִּבְּלָנִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמִּיִּשְׁבִּים אֶת הַמְּדִינָה בְּכָל מְקוֹם" (וְעִזּוּ בְּנַפְשׁ הַחַיִּים שֶׁעַד ד פָּרָק יב).



### מִשְׁרְדֵי הַמְּשָׁלָה

וְלִכְשֶׁנִּתְּבוֹנָן נִרְאָה שֶׁגַּם עוֹד כַּמָּה מִשְׁרְדֵי מְשָׁלָה יִהְפְּכוּ לְמִיתָרִים בְּשַׁעֲרֵי שְׁעָם יִשְׂרָאֵל יִלְךְ בְּדֶרֶךְ הַשָּׁם, כְּדִגְמַת 'מִשְׁרַד הַבְּרִיאוֹת', שֶׁהֲרֵי הַבְּטִיחָה הַתּוֹרָה "וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ וְהִישָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהִאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשִׁמַּרְתָּ כָּל חֻקָּיו כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אֲשִׁים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רַפְּאֵךְ" (שְׁמוֹת טו, כו). כְּמוֹ גַם 'מִשְׁרַד הַרְוּחָה וְהַבְּטָחוֹן הַחֲבֵרֶתִי', שֶׁכִּכֵּר יִהְיֶה עֲדָף רוּחָה וּבְטָחוֹן. גַּם 'מִשְׁרַד הַחוּץ' וּמִשְׁרַד הַהִסְבָּרָה' (יש מִשְׁרַד כֵּזֶה) שֶׁעַקֵּר עֲבוּדָתוֹ לְשִׁמּוֹר עַל קִשְׁרֵינוּ עִם הָעוֹלָם וְלִסְפֵּק הַסְּבָרִים עַל כָּל צַעַד וְשַׁעַל, יִהְיֶה כְּמַעַט מִיתָר, "כִּי בְּרִצּוֹת ה' דִּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלָם אֹתוֹ" (מִשְׁלֵי טו, ז).

וְלִכֵּן "אִישׁ אֶת רַעְוֹהוּ יַעֲזֹרוּ וְלֹאֲחָיו יֹאמֶר חֲזַק" (ישַׁעְיָה מֵא, ו), לְעֲלֹת וּלְהִתְעַלּוֹת בְּעֲבוּרָת ה' וּבְדִרְכָּה שֶׁל תּוֹרָה לְתוֹעֲלַת עֲצָמָנוּ וּלְתוֹעֲלַת עֲמֻנָנוּ, וּלְתוֹעֲלַת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה.



## איך לזכות לילדים צדיקים

# פְּרִשֶׁת בַּמִּדְבָּר

איך לזכות לילדים צדיקים?

### מנין השבטים

מי שקורא את שלשת הפרקים הראשונים בפְּרִשֶׁת השבוע - פְּרִשֶׁת במדבר, רואה שיש שם הרבה מספרים, שהם הפקודים של עם ישראל, כמה היו כל שבט. והכתוב אומר ששבט בני לוי לא נפקד בתוך בני ישראל אלא נמנה לבד (עין במדבר ג, טו).

והשאלה המתבקשת: למה לא למנות אותם יחד עם כלם? כמה הם שונים ונבדלים? (עין בספר שערי חמה שניידר פְּרִשֶׁת נשא צמוד רכו).

וכשנתבונן במנין שבט לוי, נראה שכל סך מנינם עשרים ושנים אלה ושלוש מאות איש (עין רש"י במדבר פרק ג פסוק ט). שנה הסכום הכי מועט מכל השבטים, ולמרות שהם נמנו "מבן חדש ומעלה" (במדבר ג, טו), ושאר השבטים "מבן עשרים שנה ומעלה" (במדבר א, ג) בכל אופן לא היו בהם הרבה נפשות כשאר השבטים.

וגם על זה יש לשאל למה שבט לוי נמנה "מבן חדש ומעלה", בעוד שאר השבטים נמנו "מבן עשרים שנה ומעלה"? (עין בפרוש רש"י, ובפרוש רבנו חיים פלטיאל, ובאור החיים הקדוש במדבר פְּרִשֶׁת במדבר פרק ג פסוק טו)

והשאלה האחרונה לענייננו היא, למה לא התברך שבט לוי ברבוי מנינם כמו שאר השבטים, במיוחד ששבט לוי הוא שבט שישב ועסק בתורה ופרק מעל צוארו על חשבונות הרבים והתקדש קדש קדשים (עין רמב"ם הלכות שמטה ויובל פרק יג הלכה יג), ולמרות זאת הוא השבט הכי קטן במספר שבטי ישראל, והשאלה למה לא ברכו השם שיזכו גם לרבוי בנים ובנות?

את השאלה הזו שואל הרמב"ן (במדבר פרק ג פסוק יד) ומוסיף, גם אם ימנו את שבט לוי מבן עשרים שנה ומעלה כשאר השבטים, לא יגיע סך לחצי שבט מישראל הפחות שבכלם, ואיך יתכן שעבדיו וחסידיו ברוכי ה' לא התברכו כשאר כל העם?



## פְּרִשְׁת בַּמִּדְבָּר

### וְאֲנִי חוֹשֵׁב'

וְהִרְמַבְּיָן כּוֹתֵב עַל זֶה 'וְאֲנִי חוֹשֵׁב' - כֹּל פַּעַם שְׁמוֹצָאִים לְשׁוֹן כְּזוֹ בְּרֵאשׁוֹנִים, צְרִיף לְשִׁים לֵב בְּיֹתֵר, כִּי כְּשֶׁאֲדָם מְדַבֵּר עַל עֲצָמוֹ וְאוֹמֵר 'אֲנִי חוֹשֵׁב' - זֶה אֲנִי עִם הַתְּאוֹת שְׁלִי, עִם הַדְּחָפִים, עִם הַכְּעָסִים, עִם הַרְצוֹנוֹת שְׁלִי, עִם הַחֲמִין שְׁאֲכַלְתִּי מִקֶּדֶם וְהִמְרַק שְׁאֲנִי אוֹכַל אַחַר כֵּךְ, עִם הַדְּמִיוֹנוֹת וְהַפְּחָדִים, וְהַחֲשָׁקִים הַפְּסוּלִים. אֲבָל כְּשֶׁהִרְמַבְּיָן כּוֹתֵב 'וְאֲנִי חוֹשֵׁב' - זֹאת אוֹמֶרֶת הַתּוֹרָה חוֹשֶׁבֶת, זֶה הִרְמַבְּיָן קְדוֹשׁ ה' עִם כָּל חֻכְמָתוֹ בַּתּוֹרָה, שֶׁהֵיְתָה לוֹ יָד וְשֵׁם בְּכָל מְקוֹצְעוֹת הַתּוֹרָה, יֵשׁ חֲבוּר הִרְמַבְּיָן עַל הַתּוֹרָה, וְעַל הַש"ס, וּפְסָקֵי הַלְכוֹת וְתִשׁוּבוֹת, וְהֵיָה בְּקִיא בְּכָל הַחֻכְמוֹת, וְלָכֵן צְרִיף לְהַתְּעַמֵּק יוֹתֵר בְּאֲנִי חוֹשֵׁב' שֶׁל הִרְמַבְּיָן.



### "כְּאֲשֶׁר יַעֲנֶנּוּ אוֹתוֹ"

וְהוּא מְבַאֵר וְכוֹתֵב: 'וְאֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁזֶה חֲזוֹק לְמָה שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ בַּמִּדְרָשׁ (תַּנְחוּמָא פְּרִשְׁת וְאֵרָא סִימָן ו'), כִּי שְׁבִטוֹ שֶׁל לֵוִי לֹא הָיָה בְּשִׁעְבוֹד מְלֹאכֶת מְצָרִים וּבַעֲבוּדַת פָּרוֹךְ, וְיִשְׂרָאֵל שְׁמֵרָרוּ אוֹתָם הַמְצָרִים בַּעֲבוּדָה קָשָׁה הָיָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַבֵּה אוֹתָם כִּנְגַד הַטֵּבַע כִּנְגַד גְּזֵרַת מְצָרִים, כִּי "כְּאֲשֶׁר יַעֲנֶנּוּ אוֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ" (שְׁמוֹת א, יב), וְהָיָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר נִרְאָה דְּבָרֵי מִי יָקוּם, דְּבָרֵי הַמְצָרִיִּים אוֹ דְּבָרֵי (עֵין מְדַרְשׁ אַגְדָּה בּוֹבֵר פְּרִשְׁת שְׁמוֹת פָּרָק א סִימָן י'), אֲבָל שְׁבִט לֵוִי הָיוּ פָּרִים וְרַבִּים כְּדָרָךְ כָּל הָאָרֶץ וְלֹא עָלוּ לְמַעְלָה כְּשֶׁאֵר הַשְּׁבִטִים.

וְדְבָרֵי הִרְמַבְּיָן נִפְלְאִים, וְהֵם יִסוּד לַחֲיִים, כֹּל הַסְּפָה שְׁעַם יִשְׂרָאֵל הַתְּבָרְכוֹ וְזָכוּ לְבִרְכָה שֶׁל שִׁשָּׁה בְּכָרִס אַחַת (עֵין מְכִילְתָא דְּרַבִּי שְׁמַעְיָל בֵּא - מִסְכְּתָא דְּפִסְחָא פְּרָשָׁה יב דְּבוּר הַמַּתְחִיל "וְהָיָה כִּי"), זֶה רַק מַחֲמַת הַרְדִּיפָה הַנּוֹרָאָה שֶׁל הַמְצָרִיִּים, וְהַשִּׁעְבוֹד הַנּוֹרָאָה שְׁעָבַר עֲלֵיהֶם. וְלָכֵן שְׁבִט לֵוִי שְׁלֹא עָבַר אֶת כָּל זֶה לֹא זָכָה לְבִרְכָה.

וְהַנְּקֻדָּה הַזֹּאת הִיא מוֹסֵר גְּדוֹל לָנוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, הִרְבֵּה אֲנָשִׁים נִמְצָאִים בְּתַקּוּפוֹת קִשּׁוֹת בְּחֲיִים, עִם הַפְּרָעוֹת רוּחָנִיּוֹת וְגִשְׁמִיּוֹת, וְהֵם מְחַכִּים שֶׁתִּגִּיעַ אֲלֵיהֶם הַבְּרָכָה, "וְלוֹ חֻכְמוֹ יִשְׁכִּילוּ" (עֵין דְּבָרִים לב, כט) שֶׁהַבְּרָכָה נִמְצָאֶת בְּתוֹךְ הַקִּשּׁוֹי, וְכָל שֶׁהֶאֱדָם יִתְאַמֵּץ בְּתוֹךְ הַקִּשּׁוֹי, וְיִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת רְצוֹן הַשֵּׁם, כִּכֵּה יִזְכֶּה וְיִפְרֹץ וְיַעֲלֶה וְיִתְעַלֶּה.

וְכִכֵּר קִבְּעוּ חַז"ל וְאָמְרוּ (אֲבוֹת פָּרָק ה מִשְׁנָה כג) 'לְפּוֹם צִעְרָא אֲגָרָא' - לְפִי הַצִּעַר כִּכֵּה הַשְּׁכָר. וְעוֹד אָמְרוּ, 'טוֹב אַחַת בְּצִעַר מִמָּאָה שְׁלֹא בְּצִעַר' (אֲבוֹת דְּרַבִּי נֶתַן פָּרָק ג הַלְכָה ו) כְּשֶׁרוֹאִים אַחֲרַיִם שְׁיֹשְׁבִים עַל מִי מְנוּחוֹת, וְהַכֵּל 'זוֹרֵם' אֲצֵלָם בְּלִי הַפְּרָעוֹת, צְרִיף לִזְכֹּר שֶׁגַבְהַ הַמְשֻׁכְּרֵת' מִשְׁמִים עַל מַעֲשֵׂה הַמְצָאוֹת הוּא לְפִי הַהֲשָׁקְעָה וְהַעֲמָל, לֹא לְפִי

## איך לזכות לילדים צדיקים

התוצאות (עין בספר חפץ חיים על התורה תחלת פרשת בחקתי, ובספר חפץ חיים על אבות פרק ד משנה י), ואדרבה כשהקדוש ברוך הוא רוצה לתת שכר גדול ליראיו הוא מגביר את הקשיים והנסיונות וזוכים לסורין של אהבה.



### הקשיים בתחלת הדרך

אחד מהדברים שיש לבצעלי תשובה זה הקשיים שבתחלת הדרך. יש פאלה שסבורים שכעת שהכירו את השם, וזכו לחזר בתשובה והם כבר אהובים וידידים אצלו (עין רמב"ם הלכות תשובה פרק ז הלכה ו), 'פתחו להם שערי שמים ויזכו לכל טוב ואף טוב וחסד ירדפום כל ימי חייהם (תהלים כג, ו), ובמצאיות הם רואים קשיים, וחווים נסיונות, קשיים בשמירת שבת מהמשפחה ומהחברים, ויש בלבם קצת תרעמת, למה? והם לא מבינים, הרי חזרת בתשובה אחרי שחללת כמה שבתות, והקדוש ברוך הוא רוצה להרבות את שכרך, ולכן בכל שבת שאתה שומר מוספים לך נסיונות וקשיים משמים כדי שתתגבר, ויצלה שכרך ששמרת מאה שבתות כי טוב אחד בצער ממאה שלא בצער'.

וכשהאדם מתמיד בזה הוא זוכה לברכת השם משמים לשבט לוי עם תוספת צער, שהתוספת הזו מרבה שכרו בעולם הזה ובעולם הבא עד אין קץ.



### וריזון מקדימין

ומכאן אנחנו מגיעים לנקודה נוספת שקשורה לחנוכה לילדים.

הרבה הורים רוצים שהילדים שלהם יהיו שבט לוי, שיושבים ועוסקים בתורה ובמצות וקרובים אל השם, ואהובים ואוהבים. כדי לזכות לילדים טובים וצדיקים צריך להשקיע כבר מגיל קטן לחנוכה את הילד מה הילד רואה ומה הילד שומע.

אחד מגדולי התנאים נקרא רבי יהושע בן חנניה, הוא היה רבו של רבי עקיבא (מגן אבות לרשב"ץ על אבות פרק ב משנה טו), שהיה בקי בחכמת כל דבר ולהיות יוצא ונכנס לפני המלך (מחזור ויטרי סימן תכה), וכשרבי יוחנן בן זכאי רבו היה מספר בשבחו היה אומר עליו: 'אשרי יולדתו' (אבות פרק ב משנה ח), 'שהיתה אמו מולכת עריסתו לבית הכנסת בשביל שיתדבקו אָנְיו בדברי תורה' (ירושלמי יבמות פרק א הלכה ו), אמא שלו היתה לוקחת אותו בתור תינוק ועוברת אתו בבתי כנסיות ובתי מדרשות כדי שישמע דברי תורה. ולמרות שהוא היה תינוק שבקשי שומע ובקשי

## פְּרִשְׁת בַּמִּדְבָּר

רוֹאָה, הִיא רְצָתָה שְׁאֵת אוֹתוֹ הַבְּקָשִׁי שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ וְרוֹאֶה שִׁיְהִיָּה רַק בְּדַבְּרֵי תוֹרָה. לְכֵן הוּא זָכָה וְעָלָה וְהִתְעַלָּה וְכָל שִׁבְחוֹ הַגִּיעַ מֵאִמּוֹ וְאִשְׁרֵי יוֹלְדוֹתָיו.

לְצַעֲרָנוּ הַיּוֹם מִגִּיל קֶטָן מִשְׁמִיעִים לְיֵלֶד כָּל מִינֵי שִׁירִים מִמְקוֹר לֹא טְהוֹר, וְהֵילֵד בְּגִיל צָעִיר בְּמִקּוֹם לּוֹמֵר "תוֹרָה צְנָה לָנוּ מִשָּׁה" (דְּבָרִים לֵג, ד), הוּא בְּקִיא יֵשֶׁר וְהַפּוֹד בְּ"הַשְׁפֵּן הַקֶּטָן", וְעוֹד שְׁאָר הַבָּלִים. תַּחֲשׁבוּ אִם אַתֶּם רוֹצִים אֶת הֵילֵד שֶׁלְכֶם צְדִיק וְקָדוֹשׁ אוֹ עוֹד יֵלֵד רְגִיל. וְהַכֵּל תְּלוּי בְּהַכְנָה מִגִּיל צָעִיר.

וְלֹאָה רוֹמְזוֹת הַתּוֹרָה שֶׁמִּנֵּן שֶׁבֵּט לְוֵי הִיָּה "מִבֶּן חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה" (בַּמִּדְבָּר ג, טו), לְהוֹרוֹת שְׁכָדֵי לְזִכּוֹת לְהַכְנִס לְתֹאֵר 'בֶּן לְוֵי', עוֹבֵד הַשֵּׁם, כְּבָר מִגִּיל חֹדֶשׁ צְרִיכָה לְהִיֹּת מוֹטָלֶת הָאֲחֵרִיוֹת עַל הַהוֹרִים לְהַכְנִסוֹ לְמַפְקֵד הַשֶּׁבֶט. וּמִיָּד מִגִּיל חֹדֶשׁ 'מִשְׁיַצָּא מִכָּלל נְפָלִים הוּא נִמְנָה לְקִרְאָ שׁוֹמֵר מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ' (מִדְרָשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת בַּמִּדְבָּר פְּרָשָׁה ג סִימָן ח וּרְש"י בַּמִּדְבָּר פְּרִשְׁת בַּמִּדְבָּר פֶּרֶק ג פְּסוּק טו, וְעֵין שְׁלַחַן עֲרוּךְ יוֹרָה דְּעָה סִימָן שֶׁה סַעֲיָה י"א), נִכְנָס לְגֵדֵר 'בֶּן לְוֵי' וְ'בֶן תּוֹרָה', 'שְׁגָם רַךְ בְּשָׁנִים רְאוּי לְמֵלֵא יְעוֹד זֶה' (עֵין בְּפִרוּשׁ רְש"י הִרְשׁ פְּרִשְׁת בַּמִּדְבָּר פֶּרֶק ג פְּסוּק טו).



### 'אִשְׁרֵי יוֹלְדוֹתוֹ'

וְכִדֵּי לְהַצְלִיחַ בְּחַנוֹד יְלָדִים, כְּמָה שִׁיִּתְחִילוּ הַהוֹרִים לְהִתְכַוֵּן לַפָּנֵי, כְּכָה הֵם יִצְלִיחוּ יוֹתֵר, כִּי גַם שֶׁבֶט לְוֵי לְמוֹד הוּא לְהִיֹּת נִמְנָה מִן הַבֶּטָן (רְש"י בַּמִּדְבָּר פְּרִשְׁת בַּמִּדְבָּר פֶּרֶק ג פְּסוּק טו), וְגַם אִמּוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה הִתְחִילָה עוֹד קֹדֶם שֶׁנּוֹלַד: 'וְכִשְׁהִיָּתָה אִמּוֹ מַעֲבָרַת מִמֶּנּוּ הִיָּתָה הוֹלְכַת תְּמִיד לְבֵית הַמִּדְרָשׁ שִׁיבְרָכוּ הַתְּלָמִידִים אֶת הָעֶבֶר שְׁבַמְעִיָּה' (מַחְזוֹר וִיטְרֵי סִימָן תַּכְה). וְכִשְׁאָחַד הַגִּיעַ לְשֵׂאל אֶת הַגָּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל קִנְיָבְסְקִי זצ"ל, 'הַסְטִיפְלֵר', עַל הַבֶּן שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא כְּבֵן שְׁנָה, וְהוּא רוֹצֵה לְדַעַת אִיךָ לְחַנֵּךְ אוֹתוֹ שִׁיְהִיָּה צְדִיק, אֲמַר לוֹ 'הַסְטִיפְלֵר' שֶׁהוּא בְּאֲחוֹר, כִּי כִדֵּי לְחַנֵּךְ יֵלֵד שִׁיְהִיָּה צְדִיק צְרִיךְ קֹדֶם כָּל לְחַנֵּךְ אֶת עֲצֻמָּה (עֵין בְּסִפֵּר בְּקִשׁ תּוֹרָה קוּיִפְמֵן יוֹרָה דְּעָה סוּף סִימָן קַח). לֹא יִתְכַן שְׂאֵתָה תְּקִרָא עֵתוֹן וְתִשְׁלַח אֶת הֵילֵד שֶׁלְּךָ לְלַמֵּד גְּמֵרָא, אֵתָה עוֹשֶׂה 'סִיוִם' עַל הָעֵתוֹן עִם כָּל הַמוֹסְפִים, וְאֵתָה רוֹצֵה שֶׁהַבֶּן שֶׁלְּךָ יִסִּים מִסְכַּת עִם 'תּוֹסְפוֹת'... (עֵין בְּסִפֵּר יְסוּדוֹת הַבֵּית שִׁיחֻת מִהַגָּאוֹן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְבַּ שְׁלֵמָה מִשָּׁה עֲמָר שְׁלִיט"א עֲמוּד קו).

וְכָל שְׁרוֹצִים שֶׁהָאֵדָם יִגִּיעַ יוֹתֵר רְחוּק וְלְהִיֹּת יוֹתֵר גָּדוֹל, כְּכָה הַהַכְנָה שֶׁלּוֹ צְרִיכָה לְהִיֹּת בְּגִיל יוֹתֵר מְקֵדָם. וְאֵת זֶה אֲנַחְנוּ לּוֹמְדִים מִמִּשָּׁה רַבְּנוּ, כְּשֶׁאִמּוֹ שְׁמָה אוֹתוֹ בֵּינֵם סוּף כְּדֵי שֶׁהַמְצָרִים לֹא יִגְלוּ אוֹתוֹ, מְרִים נִמְצָאת מִרְחוּק "לְדַעַה מַה יַעֲשֶׂה לוֹ" (שְׁמוֹת ב, ד), הִיא מִשְׁגִּיחָה עָלָיו. וְכִשְׁבַּת פְּרָעָה יוֹרְדַת לְרַחֵץ מִגְּלוּלֵי אֲבִיָּה וְלִטְבֵּל

## איך לזכות לילדים צדיקים

ביאור (מגלה דף יג צמוד א), היא מגלה את התינוק הקטן, היא לוקחת אותו ומנסה להביא אותו למניקות מצריות, ומשה רבנו לא יונק (פסיקתא זוטרותא פרשת שמות פרק ב סימן ז). ומרים מודרזת ואמרת לה: "האלה וקראתי לך אשה מינקת מן העברית ותינק לך את הילד" (שמות ב, ז), ובתיה מסכימה, והיא הולכת וקוראת לאמא יוכבד (שמות ב, ח).

ולכאורה למה משה רבנו לא יונק מהמצריות? מה הבעיה? הרי תינוק מסכן הוא אצל חלב' (בכמות דף קיד צמוד א), ומצד הדין מתר לו, זה פקוח נפש? ומבארים חז"ל במדרש אגדה (בבבא פרת שם פרק ב סימן ז), 'יצתה בת קול ואמרה: פה שעתיך לדבר עם השכינה יינק חלב טמא?' למרות שמושה רבנו היה רק בן שלשה חודשים (עין שמות ב, ב - ג), אבל אצל שבט לוי גיל שלשה חודשים זה כבר רב גדול, הם מתחילים להתכונן כבר מכן חרש...

והפלא הגדול שמהמקרה הזה לומדים לכל ילד יהודי שלכתחלה לא יינק מהנכרית (שלקח ערוף יורה דעה סימן פא סעיף ז), ללמדנו שנקדת המוצא של כל אהד ואחת היא לגדל ולהיות ולהתעלות כמשה רבנו.



### ילד הפלא

וכשהאדם מבין את זה, הוא יודע שההכנה להבאת הילדים לעולם, היא לא קלה, וצריכה הכנה גדולה וקדושה, וזו הסבה שברוך השם זכינו לעשות עשרות שעורים בנושא 'אינטימיות יהודית' שמלמדים איך להוריד נשמות קדושות לעם ישראל, ואיך יהיו ילדים צדיקים.

לפני הרבה שנים ראיתי ספור שספר הרב יצחק זילברשטיין שליט"א, שהגיע אליו רב בישיבה וספור מדהים בפיו, וכך ספר:

הגיע אלינו להבחן בישיבה בחור צעיר בן שלש עשרה, שכלם התפעלו ממנו, היתה לו בקיאות נדירה בש"ס, ויראת שמים מפלאה, צדינות הנפש שאין כמוה ומדות טובות. כל צנות הישיבה יצא מגדרו כשראה את הבחור הצעיר המפלא. ובישיבת הצנות השבועית הוא היה נושא לשיחה.

באמצע ישיבת הצנות, אחד הרבנים בקש את רשות הדבור וספר: 'לפני כארבע עשרה שנה, בשעת לילה מאחרת הגעתי לביתי, כשבאתי להכנס לבית שמעתי בכיות מהשכנים שלידינו, ידעתי שהם זוג צעיר ואין להם ילדים, והבכי נשמע

## פְּרִישַׁת בַּמִּדְבָּר

שָׁל אֲנָשִׁים מִבְּגָרִים, דְּאָגַתִּי וְחֲשַׁשְׁתִּי אוֹלֵי הֵם צְרִיכִים עֲזָרָה, הַסִּסְתִּי אִם לְדַפֵּק אוֹ לֹא, וְנִזְכַּרְתִּי שֶׁהָרֵבָה פְּעָמִים שָׁאֲנָשִׁים הִתְעַלְמוּ מֵהַמְצוּקָה שֶׁל הַסּוֹכְבִים אוֹתָם בְּגִלְל חֶסֶר נְעִימוֹת, קָרוּ מְקָרִים שֶׁל מוֹת וּפְגִיעוֹת חֲמוּרוֹת, הִחְלַטְתִּי לְדַפֵּק בְּדִלְתִי.

‘דַּפַּקְתִּי בַּהֶסּוֹס עַל הַדִּלְתִּי, וְהַדִּלְתִּי נִפְתְּחָה וְשָׁאֲלַתִּי: “סְלִיחָה, אַתֶּם צְרִיכִים עֲזָרָה?” הַשְׂכָּנִים הִנְחַמְדִּים עָנּוּ לִי: “לֹא, לֹא, הַכֵּל בְּסִדְרָךְ”. הַתְּפִלָּאֲתִי מָאֵד, אֲנִי רוֹאֶה זּוּג צָעִיר שְׂיוֹשְׁבִים וְדַמְעוֹתֵיהֶם עַל לְחֵייהֶם, וְהֵם אוֹמְרִים שֶׁהַכֵּל בְּסִדְרָךְ.

“סְלִיחָה, אֲנִי לֹא חֲטָטָן” - אֶמְרַתִּי לְזוּג, “אֲבָל אוֹלֵי אֲנִי יְכוֹל לְעֹזֵר לָכֶם, זֶה בְּעֵינָה בְּרִיאֲוִתִּית, כְּלִכְלִית, אֲשֶׁתְּדַל לְעֹזֵר בְּמָה שְׁאֶפְשֶׁר, לְמָה אַתֶּם כָּל כֶּךָ בּוֹכִים?” רְאִיתִי שֶׁלֹּא נָעִים לָהֶם וְהָאֲבָא אָמַר בְּלַחֲשֵׁה: “הָעָרֵב זֶה לֵיל טְבִילָה וְשָׁנִינוּ בּוֹכִים וּמִתְפַּלְלִים שְׂיוֹלָד לָנוּ בֵּן צְדִיק”. ‘מֵהֶרְתִּי לְהִסְתַּלֵּק בְּהַתְּפַעְלוֹת וְהִחְלַטְתִּי שְׁאֲנִי עוֹקֵב אַחֲרֵי הַיֶּלֶד שְׂיוֹלָד. תִּשְׁעָה חֲדָשִׁים אַחֵר כֶּךָ נוֹלָד לָהֶם בֵּן בְּמִזְל טוֹב, וּמִגִּיל קָטָן רְאִיתִי בּוֹ שֶׁהוּא מִיָּחָד. הַיֶּלֶד הַזֶּה הוּא הַנְּעָר שֶׁכָּלְכֶם מִתְּפַעְלִים מִמֶּנּוּ. “הַזְרָעִים בְּדַמְעָה בְּרָנָה יִקְצְרוּ” (תְּהִלִּים קכׁ, ה).



### מָלֵט וְדַמְעוֹת

כְּשֶׁהָקִים הַגָּאוֹן רַבִּי יוֹסֵף שְׁלֹמָה כִּהְנַמֵּן יצ״ל הָרַב מִפּוֹנוּבִיז׳, אֶת הַיְשִׁיבָה הַגְּדוֹלָה, לְשִׁיבַת פּוֹנוּבִיז׳ בְּבִגְי בָּרֵק, בְּהִנְחַת אֲבָן הַפְּנֵה הַגִּיעוּ גְדוֹלֵי הַתּוֹרָה, וְהָרַב מִפּוֹנוּבִיז׳ לָקַח אֶת הַמָּלֵט וְגִבֵּל אוֹתוֹ עִם דַּמְעוֹת רוֹתְחוֹת. כְּשֶׁרָאָה אֶת זֶה הַחֲזוֹן אִישׁ אָמַר: “כְּשֶׁמִּתְחִילִים עִם יַיִן וּמִגְדָּנוֹת סִפֵּק מִצְלִיחִים סִפֵּק אֵין מִצְלִיחִים, אֲבָל אִם זוֹרְעִים בְּדַמְעָה יֵשׁ עָרְבָה בְּדַמְעוֹת טְהוּרוֹת שְׂוֹדָאֵי יִצְלִיחוּ” (פֶּאָר הַדּוֹר חֵלֵק ב עֲמוּד רכׁ), יֵשׁ כְּאֵלֶּה שְׂזוֹרְעִים בְּרָנָה וְעוֹשִׂים פְּרִסוּמִים וְדִינָרִים וְנִזְמָרִים גְּדוֹלִים שְׁמִגִּיעִים, אֲבָל עוֹבֵר זְמַן וְרוֹאִים שֶׁהֵם קוֹצְרִים בְּדַמְעָה, בְּקִשֵׁי יוֹצְאִים מִשֵּׁם פְּרוֹת טוֹבִים, וְרֹאשׁ הַיְשִׁיבָה מִתְּפִלָּא: “מִדּוּעַ קוֹיִתִּי לְעֵשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ בְּאֲשִׁים?” (שְׁעִיחָה ה, ד), הַכֵּל תְּלוּי בְּזִרְעָה הָרֵאשׁוֹנוֹת. וְהַדְּבָר הַזֶּה צְרִיף לְהַעֲשׂוֹת גַּם בְּדוֹרְנוּ וּבְמִיָּחָד בְּדוֹרְנוּ.



### “עִם לְבָדָד יִשְׁכֹּן”

וּמִכָּאֵן אֲנַחְנוּ מִגִּיעִים לְשֶׁאֵלֶּה הַנוֹסֶפֶת שְׁשֶׁאֲלָנוּ, לְמָה שֶׁבֵּט לּוֹי נִמְנָה לְבָד? כָּאֵן רוֹמְזוֹת לָנוּ הַתּוֹרָה יְסוּד נוֹסֵף שֶׁחָשׁוּב בְּהַצְלַחַת חַנוּךְ הַיֶּלְדִים, כְּדֵי לְזַכּוֹת שְׂיֵהוּ בְּבַחֲיַבַּת שֶׁבֵט לּוֹי, צְרִיף לְמִנּוֹת אוֹתָם לְבָד וְשֶׁלֹּא יֵהִיוּ מְעָרִים וּמְעַרְבִים בְּשֶׁאֵר הָעָם,

## איך לזכות לילדים צדיקים

הם צריכים להיות צסוקים אך ורק בתורה, והדבר הזה הוא לא רק לשבט לוי אלא 'כל איש ואיש מכל באי עולם אשר נדבה רוחו אותו, והבינו מדעו להבדל לעמד לפני השם לשרתו ולעבדו, לדעה את השם, והלה ישר כמו שצשאהו האלקים, ופרק מעל צוארו על חשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה השם חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים, ויזכה לו הקדוש ברוך הוא דבר המספיק לו כמו שזכר לכהנים וללויים' (רמב"ם הלכות שמטה ויובל פרק יג הלכה יג). הבדול הזה שכלול ב'מי שפרק מעל צוארו על חשבונות הרבים' - הוא לא מתעסק בפוליטיקה, בדור ושאר הבליים, נושאי השיחה של אותם האלה המכנים 'שבט לוי' הם התלמידי חכמים, שונים משאר העם, שאפלו שיחת חלין של תלמידי חכמים צריכה למוד (ספה דף כא עמוד ב). וכשהאדם יזכר את היסודות הללו, להתחיל כמה שיותר מקדם בעבודת השם ולהבדל ולעמד לפני השם משאר הכלל, והכי חשוב לזכר ש'לפום צערא אגרא' - והקשי בעבודת השם הוא הדבר הטוב ביותר שייכול להיות לה, כי על ידי זה אתה עולה ומתעלה ומקבל שכר פי כמה וכמה מאשר היית מצליח. ודוקא בזמנים הקשים צריך לנצל יותר את ההזדמנות הגדולה של הנסיונות הגדולים, כדי לזכות בשכר האדיר הצפון לנו. ואל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה' (אבות פרק ב משנה ד) ואמרו בשם האדמו"ר רבי בונים מפשיסחא זצ"ל שמא הקדוש ברוך הוא רוצה את 'הלא תפנה' שלך, את הזמן הזה שאין לה זמן ללמד תורה, את זה הקדוש ברוך הוא רוצה (לקוטי יהושע שינפולד עמוד קפד), תנצל את הזמן שיש לה וגם אם זה זמן מועט ו'הבא להטהר מסייעין בידו' (שבת דף קד עמוד א), ויזכה לשפע רוחני וגשמי כדי שיוכל לשבת ולעסק בתורה.

יהי רצון שזנכה להתקדש קדש קדשים, להבדל, לעמד לפני השם לשרתו ולעבדו, אמן בן יהי רצון.





## פְּרִשְׁת נְשָׂא

# פְּרִשְׁת נְשָׂא

## אל תהיו קמְצָנִים

”לו יהיה”

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ פְּרִשְׁת נְשָׂא הִיא הַפְּרִשָּׁה הַכִּי אַרְכָּה בַּתּוֹרָה, יֵשׁ בָּהּ קַע”ו פְּסוּקִים וְהִרְבֵּה מְצוֹת.

וַיֵּשׁ פְּסוּק אֶחָד מִפְּלֵא שֶׁהַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת ”וַאִישׁ אֶת קַדְשׁוֹ לוֹ יִהְיֶה אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה” (בַּמִּדְבָּר ה, י). הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זָכָה לַכֹּהֲנִים עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע מִתְּנוּת כֹּהֲנָה (עֵינֵי בְרַמְבַּ”ם הַלְכוֹת בְּכוֹרִים פָּרָק א הַלְכָה א וְהִלָּאָה), וְעַל זֶה הַתּוֹרָה מְזַהֵרָה שְׂאֵם יֵשׁ לָךְ אֶת אוֹתָן מִתְּנוּת קְדוֹשׁוֹת תִּקְפִּיד לְתַת אוֹתָם לַכֹּהֵן. וְלִכְאוּרָה הַמְּלִים ”לוֹ יִהְיֶה” מִיְּתָרוֹת (עֵינֵי רִשְׁבִּ”ם בַּמִּדְבָּר ה, י), וְצָרִיךְ לְהִבִּין לָמָּה נֶאֱמָרוּ?



### מוֹצִיא כֶּסֶף וּמְרוֹיַח

וּבִאֲמַת כְּכָר בְּאֵרוֹ חַז”ל (עֵינֵי בְּבִרְכוֹת דָּף טג עֲמוּד א, וּבְרִשׁ”י כָּאן) ”אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה” - לוֹ יִהְיֶה מְמוֹן הַרְבֵּה. אִם תִּתֵּן וּתְחַלֵּק אֶת הַכֶּסֶף שְׁלֹךְ כִּפִּי הַדִּין לַכֹּהֵן יִהְיֶה לָךְ מְמוֹן הַרְבֵּה.

וְהִשְׁאֵלָה פְּשוּטָה, אֵיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהָאָדָם מְחַלֵּק כֶּסֶף וּמִתְעַשֵּׂר מִזֶּה? הֲרִי כָּל שֶׁהָאָדָם מוֹצִיא הוֹצָאוֹת, כֶּכָּה נֶחֱסֵר מְמוֹנוֹ וְלֹא מִתְנוּסָף?

מֵעֵינֵי זֶה אוֹמְרִים חַז”ל (תַּעֲנִית דָּף ט עֲמוּד א) עַל הַפְּסוּק ”עֲשֵׂר תַעֲשֵׂר” (דְּבָרִים יד, כב) - ’עֲשֵׂר בְּשִׁבִיל שֶׁתַּעֲשֵׂר, וְגַם זֶה לֹא מוֹבֵן, אֵיךְ זֶה עוֹבֵד? הֲרִי עֲכָשׁוֹ הוּא נֶחֱסֵר בְּעֲשֵׂרָה אַחוּזִים מִכֶּסֶפוֹ?



### סְמִיכוֹת הַכְּתוּבִים

עוֹד יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה, שְׁמִיד אַחֲרֵי הַפְּסוּק הַזֶּה שְׁמִדְבֵּר עַל מִתְּנוּת כֹּהֲנָה, הַתּוֹרָה כּוֹתֶבֶת אֶת פְּרִשְׁת סוּטָה (בַּמִּדְבָּר ה, יב וְהִלָּאָה), וְצָרִיךְ לְהִבִּין אֶת הַסְּבָּה לְסְמִיכוֹת

## אל תהיו קמצנים

הדברים, ומה הקשר בין החיוב לתת לכהן את מתנותיו, לבין פרשת סוטה?



### פרנסה משמים

וכדי להבין את הדברים צריך להבין מהיכן מגיעה פרנסתו של האדם? אם נשאל את רב העולם את השאלה הזו, נקבל תשובה אחת: "מהעבודה!" אדם שעובד יש לו פרנסה, ומי שלא עובד אין לו פרנסה. ואמנם אין זו דעת תורה המבארת בגמרא (בקהושין דף פב עמוד א): 'רבי מאיר אומר, לא עניות מן האמנות ולא עשירות מן האמנות, אלא הכל לפי זכותו' - כלומר לא סוג העבודה היא מביאה את העשירות, או העניות, בין אם תהיה 'מנקה רחובות' ותרויח בקשי 30 שקל לשעה, ובין אם תעבד בהייטק ותרויח 1,000 שקל לשעה, לא זה מה שיעשיר או יעני אותך, לא זה מה שיביא לך פרנסה, אלא הכל לפי זכותו'.

עוד אומרת הגמרא (שם): 'רבי שמעון בן אלעזר אומר, ראית מימך חיה ועוף שיש להם אמנות? והן מתפרנסין שלא בצער! והלא לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני - אינו דין שאתפרנס שלא בצער? אלא שהרעתי מעשי, וקפחתי את פרנסתי' - מצד ההנהגה הנורמלית והפשוטה, היינו צריכים להתפרנס שלא בצער, בלי להשתגע ולרוץ למקום העבודה, ולהתחייב על שעות נוספות, ולבקש העלאה במשכורת, ועוד כל מיני 'גימיקים' שיעזרו להעביר את החדש באופן סביר, כמו בהמות וחיות השדה, והסבה שהמין האנושי כל כך טורח בעניני פרנסה ו'קשה פרנסתו של אדם כקריעת ים סוף' (פסחים דף קיח עמוד א) זה בגלל שלש מלים: 'הרעתי את מעשי'.



### "ה' ילחם לכם"

וכבר אמר רבי שמעון בר יוחאי (ברכות דף לה עמוד ב): 'בזמן שישראל עושין רצונו של מקום - מלאכתן נעשית על ידי אחרים, ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום - מלאכתן נעשית על ידי עצמן'. ועושין רצונו של מקום הפונה שמוכנים לעבד את השם בכל לבכם ובכל נפשם ובכל מאדם (עין מהרש"א בחדושי אגדות בכרכות דף לה עמוד ב דבור המתחיל שנאמר ואספת), האדם ישוב וילמד תורה, והקדוש ברוך הוא ישלח לו את הפרנסה עד אליו, "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" (שמות יד, יד), לא תצטרך להלחם על הפרנסה.

## פְּרִשְׁת נְשֵׂא

וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הַרְמְב"ם (בהלכות שְׁמֵטָה וְיִוֵּבֵל פָּרָק יג הַלְכָה ג), 'שְׁכַל אִישׁ וְאִישׁ מִכָּל בְּאֵי הָעוֹלָם אֲשֶׁר נִדְבָּה רֹחוֹ אוֹתוֹ וְהִבִּינוּ מִדְּעוֹ לְהַבְדִּיל לְעַמֵּד לְפָנָיו ה' לְשָׁרְתוֹ וּלְעַבְדוֹ לְדַעַה אֶת ה' וְהִלְךְ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁעָשָׂהוּ הָאֱלֹקִים, וּפְרָק מֵעַל צְוָארוֹ עַל הַחֲשֻׁבוֹנוֹת הַרְבִּים אֲשֶׁר בְּקִשׁוֹ בְּנֵי הָאָדָם, הֲרִי זֶה נִתְקַדֵּשׁ קִדְשׁ קִדְשִׁים וְיִהְיֶה ה' חֶלְקוֹ וְנִחַלְתּוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, וְיִזְכֶּה לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה דְּבַר הַמְסַפֵּיק לוֹ כְּמוֹ שֶׁזָּכָה לַכֹּהֲנִים לְלוּיִם'.



### הַמְלִינָר וְהַרְמְב"ם

בְּאֶחָד הַיָּמִים הִגִּיעַ אֵלַי בַּחוּר צָעִיר אָמִיד וְעָשִׂיר מְאֹרְצוֹת הַבְּרִית, הוּא בְּקִשֵּׁי יַדַע עֲבָרִית וְאֲנִי בְּקִשֵּׁי יוֹדַע אֲנִגְלִית, וְהוּא הִתְעַקֵּשׁ לְהַפְגִּישׁ וּלְדַבֵּר, לְמַדְנֵנו כְּמָה דְּבָרִים וּבְרוּךְ הַשֵּׁם הוּא הִתְחַזַּק, לְפָנָיו שֶׁהוּא הִלְךְ הוּא שָׁאַל אוֹתִי אִיךָ אֲנִי מִתְפַּרְנֵס? הוּצֵאתִי לוֹ אֶת דְּבָרֵי הַרְמְב"ם הָאֵלוּ, וְהִסְבַּרְתִּי לוֹ אוֹתָם לְאֵט לְאֵט, בְּמִשְׁךְ כְּמָה זְמַן, מְלָה מְלָה. כְּשֶׁהוּא הִבִּין אֶת הַדְּבָרִים הוּא הִתְפַּעַל מְאֹד וְאָמַר לִי: אִם כִּכָּה לְמָה אֲנִי עוֹבֵד? הֲרִי יֵשׁ דְּרָךְ אַחֲרַת לִזְכוֹת לְפַרְנֵסָה? אָמַרְתִּי לוֹ: "אֶת זֶה אֶתָּה צְרִיךְ לְשָׁאֵל אֶת עֲצָמָה, לֹא אוֹתִי".



### 'שְׁעוֹת נוֹסְפוֹת'

וּבְכַאֲמַת גַּם אָדָם שֶׁעוֹבֵד לְפַרְנֵסָתוֹ, וְקוֹבֵעַ עֲתִים לַתּוֹרָה, הוּא צְרִיךְ לִזְכֹּר תָּמִיד שֶׁהַעֲבוּדָה הִיא אֲמִצָּעִי, 'הַגְּזֵרָה אֲמַת וְהַחֲרִיצוֹת שֶׁקָּר' (רַמְבַּ"ן בְּרֵאשִׁית פָּרָק לוֹ פְּסוּק יד), כְּמָה שֶׁנִּגְזַר עָלֶיךָ שֶׁאַתָּה תִּכְנִיס בְּאוֹתוֹ הַחֹדֶשׁ זֶה מֵה שֶׁיְהִיָּה. וּבְמִקוֹם לְעֲשׂוֹת 'שְׁעוֹת נוֹסְפוֹת' בְּעֲבוּדָה, תַּעֲשֶׂה 'שְׁעוֹת נוֹסְפוֹת' בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה. וְהַתּוֹרָה בְּיָדָיו תִּדְאָג לָךְ שֶׁלֹּא יִחְסַר מִפַּרְנֵסָתְךָ כְּלוּם (עֵינֵי אֹרֶחַיִם דְּבָרִים פָּרָק כב פְּסוּק יג).

הִיָּה יְהוּדִי אֶחָד שֶׁהִגִּיעַ לְהַגְאוֹן רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְאִיר הַכֹּהֵן 'הַחֲפֵץ חַיִּים' וְצ"ל וְסִפֵּר לוֹ שֶׁהוּא פֶתַח חֲנוּת שֶׁהוּא מִתְפַּרְנֵס בָּהּ בְּקִשֵּׁי, וְהוּא חָשַׁב לְפֶתַח עוֹד סְנִיף בְּמִקוֹם אַחַר כְּדִי שֶׁיִּגְדְּלוּ הַרְוּחִים, וְהוּא בָּא לְהַתִּיעֵץ בְּדַעַת תּוֹרָה הָאֵם כְּדָאִי.

הַחֲפֵץ חַיִּים חִיָּךְ אֵלָיו וְאָמַר לוֹ: "אֲסַפֵּר לָךְ מִשָּׁל לְמָה הַדְּבַר דוּמָה, הִיָּה בְּאֶחָד הַכְּפָרִים, כְּפָרִי שֶׁמְכַר יֵין לְפַרְנֵסָתוֹ, בְּכָל שָׁבוּעַ הִיָּה מִצְלִיחַ לְמַכֵּר חֲבִית שֶׁל יֵין. לְיָמִים כְּשֶׁהוּצֵאתוֹ גָּבְרוּ הוּא חָשַׁב אִיךָ אֲפֹשֶׁר לְהַגְדִּיל אֶת הַהֲכַנְסוֹת וְהַפַּרְנֵסָה, וְעָלָה בְּמַחוֹ 'הַגְּאוֹנִי' רַעֲיוֹן לְפֶתַח סְנִיף, וּבְמִקוֹם שֶׁבְּחֲבִית יְהִיָּה בְּרוֹז אֶחָד שֶׁל יֵין, וְחִבֵּר שְׁנֵי בְּרוֹזִים, וְכִכָּה יְהִיּוּ לוֹ יוֹתֵר הַכְּנָסוֹת. בְּטַפְשׁוֹתוֹ חָשַׁב הַכְּפָרִי, שֶׁפַּרְנֵסָתוֹ

## אל תהיו קמצינים

תלוינה בפרז ולא במקור היין שבחבית, הוא לא הבין שאם מחברים עוד פרז לא יתוסף לו עוד יין והוא לא מרויח יותר, אלא החבית תגמר יותר מהר. אותו הדבר לגבי שאלתה אם לפתח סניף נוסף, יש לה קצבה של 'חבית של פרנסה', פרז נוסף לא יעזר להגדיל את החבית...” (עין בספר הדעה והדבור להגאון רבי ולמן סורוצקין וצ”ל חלק ב מהדורה שביעית עמוד קכא).



### ”כחי ועצם ידי”

וככל שהאדם עובד קשה לפרנסתו, ככה הוא בטוח ש”כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה” (דברים ח, יז), וככל שהאדם משקיע יותר בעבודה, הוא יותר צריך לעבד עם עצמו להאמין ”כי ה' אלקיך הוא הנותן לך כח לעשות חיל” (דברים ח, יח). ולכן כשהאדם מרויח 10,000 שקל בחודש אחרי עבודה קשה ומפרכת ושעות נוספות, בלילה וביום, כשהוא חושב שעכשו הוא צריך לתת מעשר כספים 1,000 שקל, או למהדרין שנותנים חמש (עין כתבות דף סז עמוד ב ובכלי יקר במדבר פרק ח פסוק ו) לתת 2,000 שקל, לאחוד שלא עבד ולא יגע ולא טרח במלאכה, זה קשה לו. הרי 'אני עבדתי', 'אני טרחת', 'אני עמלתי', למה לתת את עניי ועמלי ויגיע כפי למי שלא קשור ושיף לעבודה שלי' - עד כאן דברי היצר הרע!



### עקרי האמונה

ואמנם המתגבר על מחשבות אלו, מוכיח שהוא מאמין בעקרי האמונה, שהקדוש ברוך הוא נמצא ומשגיח, ושהוא יודע מחשבות בני אדם ומשגיח על כל מעשיהם, ושהתורה היא מן השמים, ושכל דברי הנביאים אמת, ו”דבר אלקינו יקום לעולם” (ישעיה מ, ח), וככל שהוא מתחזק בהבנה והפירה הזו, שהקדוש ברוך הוא מנהל את העולם, הוא זוכה לברכת שמים ממעל לו ולכל בני ביתו.

לצערנו אנחנו רואים שרוב העולם רחוק מאד מההבנה הבסיסית הזו, ולכן כשמנסים לזכות אותם במצות לתרם לתורה קשה להם, כי הראש שלהם עובד, הוא מבקש 200 שקל לחודש כהוראת קבע לשנה, בשנה זה 2,400 שקל' והוא מחלק את זה לכמה שעות עבודה הוא צריך לעבוד כדי להגיע לסכום הזה. והיצר הרע שיודע עד כמה מעלת הצדקה לעמלי תורה חשובה (עין במדרש רבה קהלת פרשה יא סימן א), ו”צדקה תציל ממות” (משלי י, ב), הוא מכניס לו עוד דמיונות ועוד מחשבות איך תגמר את החודש אם תתן מעשרות, תחסך לילדים, אל תתן לאנשים זרים,

## פְּרִשְׁת נְשֵׂא

וְהָאָדָם לֹא מִבֵּין שֶׁהוּא מִפְּסִיד אֶת עֵסְקַת חַיָּיו, כִּי מִצּוֹת מַעֲשֵׂר מֵרֵאָה שֶׁאַתָּה מֵאָמִין בְּעֵקְרֵי הָאֱמוּנָה, וְשֶׁאֲלֵקִים מְנַהֵל אֶת הָעוֹלָם, וְהַהֲבָנָה הַזֹּאת, וְהַמַּעֲשִׂים שֶׁעוֹשֶׂה לְפִיָּהּ, מְשַׁפְּעִים עָלָיו שְׁפַע רוּחַנִי וְגִשְׁמִי אֵין סוֹפִי, וְכַהֲבִטַחַת הַכְּתוּב: "הִבִּיאוּ אֶת כָּל הַמַּעֲשֵׂר אֶל בֵּית הָאוֹצֵר וְיִהְיֶה טָרֶף בְּבֵיתִי (לְשׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ) וּבְחֲנוּנַי נָא בְּזֹאת אָמַר ה' צְבָאוֹת אִם לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אַרְבוֹת הַשָּׁמַיִם וְהִרִיקֹתִי לָכֶם בְּרֶכֶת עַד בְּלִי ד'". (מְלָאכֵי פָרָק ג' פְּסוּק י'). עֲשֵׂר בְּשִׁבִיל שְׁתַּעֲשֵׂר.



## הַהֲפָסְדִים

וְמָה קוֹרֶה לְמִי שֶׁמִּתְקַמֵּץ וּמְחַלֵּיט לְהַשְׁאִיר אֲצֵלוֹ גַם אֶת הַמַּעֲשֵׂר?

**מוֹבָא בְּמִדְרָשׁ** (הוֹבָא בְּתוֹסְפוֹת בְּמִסְכַּת תְּעִינִית דָּף ט עֲמוּד א) שֶׁהָיָה אָדָם אֶחָד עֹשֵׂר שֶׁהָיָה רְגִיל לָתֵת מַעֲשָׂרוֹת. בְּכָל שָׁנָה הֵיטָה שְׂדֵהוּ עוֹשֶׂה אֶלָּף כוֹר (כָּל כוֹר הוּא 248 לִיֶטֶר לְדַעַת רַבֵּי חַיִּים גָּאֵה וְצ"ל, וְלְדַעַת הַחֲזוֹן אִישׁ וְצ"ל 432 לִיֶטֶר), וְהָיָה נוֹתֵן מֵאָה כוֹרִים לְמַעֲשֵׂר. כְּשֶׁחָלָה וְנָטָה לְמוֹת, קָרָא לְבָנוֹ וְאָמַר לוֹ: "כָּל זְמַן שֶׁתְּקַפִּיד עַל מַעֲשֵׂר, הַשְּׂדֵה תוֹצִיא לְךָ אֶלָּף כוֹר". בְּשָׁנָה הָרֵאשׁוֹנָה הֵבִין הַקַּפִּיד עַל מַעֲשֵׂר, וְהָיָה נוֹתֵן מֵאָה כוֹרִים לְצַדֻקָּה, וְהַשְּׂדֵה נִתְּנָה לוֹ אֶלָּף כוֹרִים. בְּשָׁנָה שְׁנִיָּה נִסְתַּכַּל וְרָאָה הֵבִין שֶׁהַמַּעֲשֵׂר הָיָה דָּבָר גָּדוֹל וְאָמַר שְׁלֹא יִפְרִישׁ. לְשָׁנָה אַחֲרַת נִתְּמַעֲטָה הַשְּׂדֵה וְלֹא עָשְׂתָה כִּי אִם מֵאָה כוֹרִים, וְהָיָה מַצְטָעֵר. כְּשֶׁשָּׁמְעוּ אֶת זֶה בְּנֵי מְשַׁפְּחָתוֹ בָּאוּ כָּלֶם שְׂמֻחִים וּלְבוֹשִׁים לְבָנִים, וְאָמְרוּ לוֹ: מַגִּיעַ לְךָ מְזֵל טוֹב", "עַל מָה מְזֵל טוֹב?" אָמְרוּ לוֹ: "עַד הַיּוֹם הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה הַכֹּהֵן וְלָקַח רַק עֲשֵׂר אַחֲזוֹ וְאַתָּה הָיִיתָ בְּעַל הַבַּיִת וְלָקַחְתָּ תַשְׁעִים אַחֲזוֹ, עָכְשָׁו קִבַּלְתָּ מְנוּי, אַתָּה נִהְיִיתָ הַכֹּהֵן וְקִבַּלְתָּ רַק מַעֲשֵׂר, וְהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעַל הַבַּיִת וְלָקַח לְךָ תַשְׁעִים אַחֲזוֹ. אֲזוּ מְזֵל טוֹב עַל הַמְּנוּי שְׁלָךְ לְכַהֵן..."

כָּל אֶחָד יְכוּל לְבַחֵר הָאִם הוּא רוֹצֵה הַכְּנָסוֹת שֶׁל כֹּהֵן אוֹ שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת, אַתָּה בּוֹחֵר בְּעֲשֵׂר אַחֲזוֹ, אוֹ בְּתַשְׁעִים אַחֲזוֹ, וְאִם לֹא תִתֵּן אֶת עֲשֵׂרֶת הָאַחֲזוּזִים, לֹא תִזְכֶּה לְתַשְׁעִים אַחֲזוֹ.

וּמִכַּאֵן נִגִיעַ לְהַסְבֵּר לְשֶׁאֵלָה שֶׁשֶׁאֲלָנוּ, מָה הַשִּׁיכוֹת בֵּין הַצְּוִי לָתֵת לְכַהֵן, לְבֵין פְּרִשְׁת סוּטָה?

**רש"י** (בְּמִדְרָב פָּרָק ה' פְּסוּק יב) מְבִיא אֶת דְּבָרֵי חַז"ל (בְּבִרְכוֹת דָּף סג עֲמוּד א), 'אָמַר רַבֵּי יוֹחָנָן: לָמָּה נִסְמְכָה פְּרִשְׁת סוּטָה לְפָרִשְׁת תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת - לוֹמַר לְךָ: כָּל שֵׁישׁ לוֹ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת וְאִינוּ נוֹתְנִין לְכַהֵן - סוּף נִצְרָךְ לְכַהֵן עַל דְּי אֲשֵׁתוֹ. וְהִינוּ שֹׁאֲדָם שֶׁמִּתְעַכֵּב מִלָּתֵת מִתְּנוּת לְכַהֵן מִשְׁמִים כְּכָר דּוֹאֲגִים לְהִבִּיא אוֹתוֹ לְכַהֵן, אֲשֵׁתוֹ

## אל תהיו קמֻצָנִים

מתחילה להתנהג לא בצניעות, והוא חושד בה, הוא ממַהר להגיע אל הכהן, והוא כִּבֵּר מִצָּרַף אֶת מִתְנֹת הַכֹּהֵן שֶׁהִתְעַכְבוּ אֵצֶלוֹ.

וְשִׁימוּ לֵב, לא מדַבֵּר בְּקִמְצָן שלא הפִּיֵּשׁ מִתְנֹת כֹּהֵן, אֲלֵא בְּאָדָם 'עֶסוּק' שלא הָיָה לוֹ זְמַן לְהֵבִיא אֶת מִתְנֹת הַכֹּהֵן לְכַהֵן, וְאִפְלוּ עַל זֶה הַתּוֹרָה מְקַפֵּידָה, וְהוּא נִעְנָשׁ בְּעֵנַשׁ הַנּוֹרָא שֶׁאֲשַׁתּוֹ מִתְקַלְקֶלֶת וְהוּא חוֹשֵׁד בָּהּ בְּדַבַּר הַנּוֹרָא בְּיוֹתֵר.



### כְּשֶׁהָאִשָּׁה מִתְקַלְקֶלֶת

וְעִדִּין צָרִיכִים לְהֵבִין אֶת הַקֶּשֶׁר בֵּין הַקְּלָקוּל הַפְּתָאוּמִי שֶׁל הָאִשָּׁה, לְמַה שֶׁהוּא לֹא נוֹתֵן אֶת מִתְנֹת הַכֹּהֵן. אֶת הַנִּקְדָּה הַזֹּאת מְבָאֵר הַגָּאוֹן רַבִּי שְׁלֵמָה אֶפְרַיִם מְלוֹנֶטְשִׁיץ, אַחַד מְגִדוּלֵי הַדּוֹרוֹת לְפָנַי כְּאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה, בְּסִפְרוֹ כְּלֵי יָקָר (בַּמְדַּבֵּר פָּרָק הַפְּסוּק יב), שֶׁהִגְמֵרָא (בְּסוּטָה דף ד עמוד ב) כּוֹתֵבֶת, שֶׁהַחוּטָא בְּעֵנֵי פְרִיצוֹת נִהְיָה עֲנִי, וְכֵן אוֹמֵר הַכְּתוּב "וְרָעָה זֹנוֹת יֵאָבֵד הוֹן" (מְשָׁלִי כט, ג), וְכִשְׁאֲשַׁתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם רוֹאֶה שֶׁהַפְּרִנְסָה כִּבֵּר לֹא כְמוֹ פֶּעַם, שֶׁבִּהְתְּחִלָּה הוּא הָיָה מְרוֹיַח אֶלֶף כּוֹרִים בְּשָׁנָה, וּפְתָאוּם רַק מֵאָה כּוֹרִים, וְלֵאט לֵאט הוּא מִתְחִיל לְהִיּוֹת עֲנִי, וְהוּא פּוֹשֵׁט רָגֵל, וְאַחַר כֵּן פּוֹשֵׁט יָד, הִיא בְּטוּחָה שֶׁהִסְבִּיחָה הִיא שֶׁהוּא חוּטָא בְּעֵנֵי פְרִיצוֹת וְלָכֵן נֶאֱבַדְתָּ פְרִנְסָתּוֹ. וּמִיָּד הֵיכָר הַרַע מְסִיתָה שְׁגָם הִיא תִּתְעַסֵּק בְּעֵנֵי פְרִיצוֹת, וְכֹאשֶׁר עָשָׂה כֵן יַעֲשֶׂה לוֹ. וְכִשְׁרוּאָה אֶת זֶה הַבְּעַל הוּא חוֹשֵׁד בָּהּ, וְלוֹקֵחַ אוֹתָהּ לְכַהֵן לְבִדְיָקָה אִם הִיא סְטָתָה. וּמִסִּים הַכְּלֵי יָקָר, שֶׁזֶה הַסְּבִיחָה שֶׁהַתּוֹרָה כָּאֵן כְּתִיבָה וְאָמְרָה "אִישׁ אִישׁ כִּי תִשָּׁטֵה אֶשְׁתּוֹ" (בַּמְדַּבֵּר ה, יב) 'כִּי תִשָּׁטֵה לְשׁוֹן שְׁטוּת אֶף עַל פִּי שֶׁכָּל חוּטָא נִקְרָא כְּסִיל וְשׁוּטָה (עֵין סוּטָה דף ג עמוד א), מְכַל מְקוֹם פֶּרַט לֹמֵר שֶׁהִיא דּוֹקָא הוּמִיָּה פְתִיּוֹת וּבִל יִדְעָה מַה גָּרַם לוֹ הָעֲנִי, כִּי הָיָה לָהּ לְהֵבִין שֶׁעֲכּוּב הַמִּתְנֹת גָּרַם לוֹ הָעֲנִי - הַהֶפְסֵד וְהַמְחָסוֹר שֶׁבְּבִית זֶה לֹא בְּגִלְל חֲטָאֵי עֲרִיּוֹת, אֲלֵא בְּגִלְל עֲצָלוּת וְקִמְצָנוּת, וְאִם הָאִשָּׁה לֹא יוֹדַעַת אֶת זֶה, הִיא 'הוּמִיָּה פְתִיָּה וְשׁוּטָה'.



### "יש מפזר ונוסף עוד"

וְזֶה מַה שֶׁאוֹמֵר שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ "יש מפזר ונוסף עוד וְחוּסָף מִיִּשְׂרָאֵל לְמַחְסוֹר" (מְשָׁלִי יא, כד), כָּל סִפְר מְשָׁלֵי בְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמַר, וּמִפִּי ה' (עֵין בְּמִגְלָה דף ז עמוד א וּבְרַש"י שֶׁם דְּבוּר הַמִּתְחִיל וְהֵלֵא), וְכִשְׁקוֹרְאִים אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה, צָרִיכִים לְהֵבִין שֶׁזֶה דְּבַר ה', וּמַעֲיֵד הַכְּתוּב "יש מפזר ונוסף עוד" - "יש מפזר בְּעֵינֵי צְדָקָה וְנוֹסֵף לוֹ עוֹד, וְאִם יִמְנַע מִלְתֵּן כִּי הוּא רוֹצֵה לְחֻסָּף - אֶף הָרָאוּי לוֹ לֹא יִהְיֶה סְבִיחָה לְקִיּוֹם הַדְּבַר כִּי

## פְּרִשְׁת נְשָׂא

אם להחסירו' (מצודת דוד שם). החסרת צדקה, גם משמים יחסירו לה, אפלו שתביא משכרת גבוהה, פתאום תצטרך טפול שנים בשוי אלפי דולרים, קלקולים בבית שיעלו, בעיה ברכב שעולה עוד כמה אלפי דולרים, אין ברכה בכסף. כי אתה חוסך איפה שהיית צריך לפזר, "וחוסך מישר אף למחסור". 'תדעא דלא פתיח למצותא פתיח לאסיא' (מדרש רבה פרשת נשא פרשה ט סימן יג) כלומר הפתח שאינו פתוח למצות צדקה יהיה פתוח לרופא. וכל אדם צריך לחשב האם עדיף לו להוציא את הכסף לטפולים רפואיים או למצות צדקה שהיא זכות וחובה. והיא הגורמת לעשר הגדול.



### העצה של לב לביב

לפני כמה זמן עשו בירושלים כנס של אנשי עסקים, והביאו לשם את המליארדר החרדי לב לביב, והמנחה בקש ממנו שיתן לכל אנשי העסקים 'טיפ', איך להיות מליונרים. והוא גלה להם את הסוד: "תתנו מעשרות, הכנסת מאה תן עשר, הכנסת אלף תן מאה, הכנסת מליון תן מאה אלף וכן הלאה", זו העצה הפשוטה והמיחדת להיות עשירים שפבר כתובה בדברי רבותינו, ופועלת ועובדת בצורה נפלאה ביותר.



### המאמין והכופר

ואדם שחלילה לא מאמין בדברי רבותינו שאמרו "איש אשר יתן לכהן לו יהיה" - לו יהיה ממון הרבה, או בדרשת חז"ל "עשר בשביל שתתעשר", או בדברי שלמה המלך "שיש מפזר ונוסף עוד וגו'" עליו אמרו חז"ל (סנהדרין דף צט עמוד א): "פי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת תפירת הנפש היא עונה בה" (במדבר טו, לא) האומר כל התורה כלה מן השמים חוץ מאיזה דקדוק של חז"ל או מאיזה קל וחמר, עליו נאמר "פי דבר ה' בזה הכרת תפירת" הוא נכרת מחיי העולם הבא. וכן פוסק הרמב"ם (בהלכות תשובה פרק ג הלכה ו, ח) 'אלו שאין להם חלק לעולם הבא המינים האפיקורסים והכופרים בתורה. ואלו הם הכופרים בתורה? הכופר אפלו בתבה אחת, וכן הכופר בפרושה והוא התורה שבעל פה. ומי שמפקפק בדבר הזה שהמעשרות מעשירות ו"יש מפזר ונוסף עוד" - העולם הזה והעולם הבא שלו בסכנה.

וכיון שהענין הזה צריך חזק, נוסף ונבאר עד כמה חשובה האמונה המחלטת בדברי רבותינו.



## אל תהיו קמצינים

### ענש מות מירי

**הגמרא** (בבבא בתרא דף עה עמוד א) מספרת, שרבי יוחנן דרש את הפסוק "ושמתי כדכד שמשתיך ושעריך לאבני אקדח וכל גבולך לאבני חפץ" (ישעיה נד, יב), שעתידי הקדוש ברוך הוא לשים אבנים טובות ומרגליות בגדל חמשה מטרים על עשרה מטרים ולהעמידם בשערי ירושלים. אחד מתלמידיו התפלא על זה ואמר: "הרי היום אין יהלומים אפלו בגדל של ביצת עוף קטן, ואיך יתכן שיהיו יהלומים כאלה גדולים?"

**לימים** הפליגה ספינתו בים, וראה אותו תלמיד את מלאכי השרת שמכינים את היהלומים הגדולים האלו. הוא שאל את המלאכים למי היהלומים הענקיים האלו? ענו לו המלאכים: אלו האבנים שעתידי הקדוש ברוך הוא להעמידן בשערי ירושלים.

**כשיירד** מהספינה הודרו והגיע לרבו רבי יוחנן ואמר לו בשמחה: "דרש, רבי, לך נאה לדרש, כאשר אמרת פן ראיתי". אמר לו רבי יוחנן: "ריקא! אלמלא ראית לא האמנת, מלגלג על דברי חכמים אתה, נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות".

**נתבונן:** התלמיד הזה הרי בודאי היה אדם גדול וקדוש, שהרי הוא זכה לראות מלאכים ולדבר עם מלאכים, ורבי יוחנן לא חס עליו וכנה אותו "ריקא" - אדם ריק, שמלגלג על דברי חכמים, והקפיד עליו - ומת! כי אדם שמפקפק אפלו בדבר אחד מדברי רבותינו אין לו זכות קיום, וטוב מותו מחייו.



### בדיקת הנמלים

**בענין** הזה הגמרא בחלין (דף נו עמוד ב), מביאה את הפסוק "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם אשר אין לה קצין שטר ומשל" (משלי פ"ק ו פסוקים ו - ז) ומספרת הגמרא שרבי שמעון בן חלפתא רצה לבדוק האם באמת אין לנמלה קצין ומושל. מה עשה? הלך בתקופת תמוז שהשמש חמה מאד, וחפש קן של נמלים פעיל. הוא ראה שמדי פעם יוצאת נמלה לפתח הקן וחוזרת, הוא הבין שכנראה אותה נמלה מדוחת על מזג האויר ועל החם הפכד לשאר הנמלים שבקן, כי הנמלים אוהבים צל ושונאים חם' (רש"י שם דבור המתחיל הנמלים), הוא לקח את הגלימה שלו ופרש מעל הקן, וכשיצאה הנמלה לבדק את מזג האויר, הוא לקח אותה וסמן עליה סימן שיהיה אותה. הנמלה חזרה אל הקן, ורבי שמעון סלק את גלימתו. אחרי כמה דקות יצאו כל הנמלים מהקן, עם הנמלה המסמנת, וכשראו הנמלים שאין צל והשמש יוקדת התנפלו על הנמלה המסמנת והרגו אותה. מזה הבין רבי שמעון



## פְּרִשְׁת נִשְׂא

שְׂאִין לְנַמְלָה קִצִּין שׁוּטֵר וּמוֹשֵׁל, שְׁהָרִי לֹא לָקָחוּ אוֹתָהּ לְדִין, אֲלָא עָשׂוּ בָּהּ לִינְיָ, עַל הַמְּקוֹם.

וּרְבוּתֵינוּ בְּעֲלֵי הַתּוֹסְפוֹת מַחְכְּמֵי צְרַפְת לִפְנֵי כֶּ - 850 שָׁנָה (שֵׁם דְּבוּר הַמִּתְחִיל אִיזִיל וְאַחֲרָיו) שׁוֹאֲלִים, אִיךָ יִתְכַּן שְׂרָבִי שְׁמַעוֹן בְּרַ חֲלַפְתָּא עוֹשֶׂה בְּדִיקוֹת לְמָה שְׁכַתּוּב בְּסִפְר מִשְׁלִי, וְכִי הוּא לֹא מֵאֲמִין בְּדַבְרֵי חַז"ל, וְהֵלֵא רְאִינוּ אִיךָ רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר לְאוֹתוֹ תְּלַמִּיד "אֲלַמְלֵא רְאִיתָ לֹא הָאֲמַנְתָּ, מְלַגֵּל עַל דְּבַרֵּי חֲכָמִים אַתָּה" וְהַעֲנִישׁוּ וּמַת, וְאִיךָ לֹא נִזְהַר בְּזֶה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן חֲלַפְתָּא?



### אֲשׁוּר מִהַכְּתוּב

עַל הַשְּׂאֵלָה הַזֶּה כָּתְבוּ הַרְבֵּה תְּרוּצִים (עִין בְּדַבְרֵי הַתּוֹסְפוֹת שֵׁם, וּבְמַהֲרָש"א בְּחֻדוּשֵׁי אַגְדוֹת שֵׁם דְּבוּר הַמִּתְחִיל מֵאֵי עֶסְקוֹן וְעוֹד), וְאַחַד הַתְּרוּצִים הַפְּשוּטִים הוּא שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב רִיִּישׁוֹר זצ"ל, מַחְכְּמֵי פְּרָאג לִפְנֵי כְּשָׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, בְּחִבּוּרוֹ עִיּוֹן יַעֲקֹב (חֲלִין שֵׁם דְּבוּר הַמִּתְחִיל אִיזוּל) שְׁעוֹנָה תְּרוּץ פְּשוּט, שְׁלֵגְבֵי הַנְּמָלִים הַכְּתוּב בְּעֶצְמוֹ אָמַר "לֵךְ אֶל הַנְּמָלָה עֲצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וְחַכֵּם" - וְהָרִי לָנוּ אֲשׁוּר לְלַכֵּת וְלִרְאוֹת אֶת מַעֲשֵׂה הַנְּמָלִים, וְכִמוֹ שְׁנֵאָמַר בְּמַעֲשֵׁר "וּבְחֻנוּנֵי נָא בְּזֹאת" וְלֹא זֶה בּוֹדָאֵי שְׁהֵיָה אָסוּר לְבַדֵּק אֶת דְּבַרֵּי רְבוּתֵינוּ, וְהָרִי זֶה בְּכֻלָּל מְלַגֵּל עַל דְּבַרֵּי חֲכָמִים.

וְאִין הִבְדֵּל אִם הָאָדָם לֹא מֵאֲמִין בְּפָסוּק "לֵךְ אֶל נְמָלָה עֲצֵל" שְׁבְּסִפְר מִשְׁלִי, אוֹ בְּפָסוּק "יֵשׁ מִפְּזֵר וְנוֹסֵף עוֹד" שְׁבְּאוֹתוֹ הַסִּפְר, וְהוּא נִקְרָא כּוֹפֵר שְׂאִין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. וְלָכֵן "הַחֲלֵשׁ יֹאמֵר גְּבוּר אָנִי" (יִואֵל ד, י), וְכֻלָּם יִתְחַזְּקוּ בְּאֲמוּנָה הָאֲמִתִּית בְּקֻדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבְדַבְרֵי רְבוּתֵינוּ, וְהַמְשַׁכֵּילִים יִלְכוּ וְיִתְנַהֲגוּ בְּצוּרָה הַזֹּה, וְיִזְכּוּ לְשַׁפְע רּוּחֲנֵי וְגִשְׁמֵי עַד בְּלֵי דֵי. אָמֵן.



## החיוּב לְהִתְעַנֵּג בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת

# פְּרִשְׁת בְּהֵעֶלְתָּךְ

— החיוּב לְהִתְעַנֵּג —  
בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת

### סוּגְרִים מְרַבְּעוֹת

בְּפִרְשֵׁת הַשְּׁבוּעַ שֶׁלָּנוּ יֵשׁ דְּבַר מִיְחָד שֶׁאֵין בְּשׁוּם פְּרִשָּׁה בַּתּוֹרָה. מִי שֶׁיִּסְתַּכֵּל בְּסִפְרֵי הַתּוֹרָה יִרְאֶה שֶׁבְּפִסְטִיקִים "וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה ה' וַיִּפְצוּ אֵיבֹיךָ וַיִּגְסוּ מִשְׁנֵיךָ מִפְּנֵיךָ וּבִגְחוּהָ יֹאמֶר שׁוּבָה ה' רַבְבוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל" (בַּמִּדְבָּר י, לה - לו) יֵשׁ לִפְנֵי וְאַחֲרֵי כָּמִין אוֹת נ' הַפּוּכָה - כְּמוֹ סוּגְרִים מְרַבְּעוֹת. הַסִּבָּה לָזֶה, מִכִּיּוֹן שֶׁאֵין כָּאֵן מְקוֹם הַפְּרִשָּׁה הַזֶּה אֲלֵא בְּפִרְשֵׁת בַּמִּדְבָּר בְּמִסְעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם הַדְּגָלִים (עִי' בַּמִּדְבָּר פָּרָק ב), וְהַסִּבָּה שֶׁנִּכְתְּבָה כָּאֵן - כְּדֵי לְהַפְסִיק בֵּין פְּרָעוֹנוֹת רֵאשׁוֹנָה לְפְרָעוֹנוֹת שְׁנִיָּה (עִי' שְׁבַת דָּף קטז עמוד א, וּבִזְהַר הַקְּדוּשׁ פְּרִשְׁת בְּהֵעֶלְתָּךְ דָּף קנה עמוד א, וּבְרִש"י עַל הַתּוֹרָה כָּאֵן).



### הַפְּרָעוֹנוֹת

#### וּמַהֵן הַפְּרָעוֹנוֹת?

הַפְּרָעוֹנוֹת הַשְּׁנִיָּה מִפְּרִשְׁת בְּכַתוּב מִדְּ בְּפָרָק הַבָּא: "וַיְהִי הַעֵם כְּמִתְאַנְנִים רַע בְּאֲזִנֵי ה' וַיַּחַר אָפוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ" (בַּמִּדְבָּר יא, א), 'אֵין מִתְאַנְנִים אֲלֵא לְשׁוֹן עֲלִילָה, מִבְּקָשִׁים עֲלִילָה הָאֵיךְ לְפָרֵשׁ מֵאַחֲרֵי הַמְּקוֹם, אָמְרוּ אוֹי לָנוּ כְּמָה עֵיפָנוּ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה, שְׁלֵשָׁה יָמִים שֶׁלֹּא נִחְנוּ מֵעֲנוֹי הַדְּרֶךְ' (רִש"י בַּמִּדְבָּר פָּרָק יא פְּסוּק א), וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּכַוֵּן לְטוֹבָה לְהַכְנִיסָם לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל מֵהַר (רִש"י שָׁם), וְעַל הַתְּלוּנָה הַזֶּה שֶׁהִיָּתָה תְּרוּץ וְעֲלִילָה לְפָרֵשׁ מֵאַחֲרֵי הַמְּקוֹם קִבְּלוּ עָנֵשׁ "וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ".

וְאוּלָּם הַפְּרָעוֹנוֹת הָרֵאשׁוֹנָה לֹא מִפְּרִשְׁת בְּכַתוּב, רַק חֲזוֹ"ל (בְּשְׁבַת שָׁם) מְגַלֵּים לָנוּ שֶׁזֶה הַפְּסוּק הַקּוֹדֵם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ "וַיִּסְעוּ מֵהַר ה' דֶּרֶךְ שְׁלֵשֶׁת יָמִים" (בַּמִּדְבָּר י, לג). עֲצָם הַנְּסִיעָה מֵהַר ה' - הֵרָ סִינֵי, הֵרִי זֶה פְּרָעוֹנוֹת שֶׁצָּרִיךְ לָתֵן רוּחַ בִּינָה לְבִין הַפְּרָעוֹנוֹת הַסְּמוּכָה שֶׁל הַמִּתְאַנְנִים, וְלָכֵן נִכְתְּבָה כָּאֵן פְּרִשְׁת "וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרֶץ" - לְהַפְסִיק בֵּין פְּרָעוֹנוֹת לְפְרָעוֹנוֹת.

## פְּרִישַׁת בְּהַעֲלַתְךָ

והשאלה מתבקשת, הרי הכתוב מעיד שרק "בהעלת העֶנָן מעל המשכן יסעו בני ישראל בכל מסעיָהֶם, ואם לא יעלה העֶנָן לא יסעו עד יום העלתו" (שמות מ, לו - לז), וגם כאן לולי שהעֶנָן היה עולה ומסמן להם שהגיע הזמן לעזוב את הר סיני, הם היו נשארים שם עוד ועוד, ואם כן מה הטענה עליהם שהם עזבו את הר ה', הלא זה היה בצווי ה'?



### כְּתִינוּק הַבּוֹרַח

ומצאנו במדרש (הובא בתוספות בשבת דף קטז עמוד א דבור המתחיל פְּרַעְנוֹת, וברמב"ן במדבר פרק י פסוק לה) הגדרה לנסיצה הזו מהר סיני: 'שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו: שמא ירבה ויתן לנו מצות, וזהו "ויסעו מהר ה'", "שהיה מחשבתם להסיע עצמן משם מפני שהוא הר ה', וזהו פְּרַעְנוֹת ראשונה'.

כלומר זו לא הייתה נסיצה רגילה, אלא נסיצה עם שמחה, וכתינוק הבורח מבית הספר - תהיה בסוף היום ליד בית ספר ותראו מה זה, תחושת השחרור של סוף היום מהבית ספר, נהפכת אצל התלמיד לאדרגליו של שמחה והוא רץ וקופץ החוצה.

השמחה של התלמיד להשתחרר מעל בית הספר, המורים וההנהלה, ש'חנקו' אותו.

ומה הייתה השמחה של עם ישראל שנסעו מהר ה' כתינוק הבורח? מי 'חנק' אותם?

וגם על זה עונה המדרש - 'אמרו: שמא ירבה ויתן לנו מצות' - כָּבֵר מְסַפֵּיק 'העמיסו' עלינו מצות, סוף סוף אפשר לברח מהר ה', וכָּבֵר לא יעמיסו עלינו.



### הַרְגֵּשֶׁת הַלֵּב

'לא הייתה שום פגיעה בעצם הנסיצה, ולהפך הם היו חִיָּבִים בְּכֹה, אָבֵל היו צריכים להרגיש קשי להפריד מהר סיני שקבלו עליו את התורה! (אור הצפון לסבא מסלבודקה חלק א עמוד רד) וכאן לא רק שלא הרגישו קשי, אלא הרגישו שמחה והשתחררות, ומהרו יותר שלא יצטרכו לקבל עליהם עוד על תורה ומצות. וזו פְּרַעְנוֹת נוראה שצריך לתן בה רוח בינה לבין הפרענות שאחריה.



## החייב להתענג בתורה ובמצות

### תרי"ג בעיות

והדברים נוראים! הלא עם ישראל במצמד הר סיני זכו לראות מראות אלקים, עליהם נאמר באותו הזמן "אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם" (תהלים פב, ו, ועין עבודה זרה דף ה עמוד א), ויכשנתן הקדוש ברוך הוא את התורה פתח להם שבועה רקיעים, וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים, וראו שהוא יחידי, (רש"י דברים פ"ד פסוק לה), ולמרות כל זאת ברגע של חלשה, הם הראו שכל חקי המצות הם מצמסה עליהם. מתרי"ג מצות - נהפך להם לתרי"ג בעיות, ומי רוצה עוד בעיות?



### הכלה שבורחת

מצמד הר סיני היה כביכול כמצמד החפה "ביום חתנתו" (שיר השירים ג, יא) 'זו מתן תורה' (תענית פ"ד משנה ח) שעם ישראל קבל את מלכותו יתברך ואת צווי התורה. ואם אנחנו נמצאים בחתנה ורואים שמיד אחרי החפה הכלה מחפשת לאן לברח, לא צריכה להיות נביא לדמין איזה 'שלוש בית' יהיה לזוג הזה. כי אם היא באמת היתה אוהבת את החתן ונהנית בחתנה ולא חושבת שזה 'טקס קבורה' שלה, היא לא היתה בורחת.



### מי דופק בדלת?

וקצת נחשב על עצמנו, האם כשאנחנו הולכים לשעור תורה עוברים לנו בראש המחשבות 'מתי כבר יגמר השעור?', או שהרב הדורש במקום לסיים בשעה עשר הוא המשיך עד השעה עשר ושתי דקות, ויש אנשים שגלחצים, 'מתי כבר יסתיים השעור?'. זו הדגמא הפשוטה למחשבות של 'תינוק הבורח מבית הספר'.

המשנה המפרסמת ביותר ויתכן אפלו שעל חלק מהאנשים היא האהובה ביותר, היא משנתו של רבי חנניה בן עקשיא, שאמרים אותה בסוף כל שעור, היא מבשרת לרבים על 'שחרור הלחץ', ופסוק סוף נגמר השעור.

היה דרשן אחד שקצת האריך בדרשה שלו, אחד ממשתתפי השעור צעק לו: "כבוד הרב, משהו דופק בדלת!", הרב לא הבין, הרי הדלת פתוחה ואף אחד לא דופק, אז הואיל בטובו להסביר לו אותו 'תינוק מגדלי', שרבי חנניה בן עקשיא

# פְּרִשְׁת בְּהַעֲלַתְךָ

דוֹפֵק בְּדִלְתָא...



## רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן עֲקֻשְׁיָא

וְצָרִיךְ לְהַבִּינֵי, הֲרֵי גִישׁ אֲלֵפֵי מִשְׁנֵיּוֹת בְּשֵׁשׁה סְדָרֵי מִשְׁנָה, לָמָּה דְּוֹקָא מִשְׁנָה זֹו נְאֻמְרַת בְּסִיּוּמוֹ שֶׁל הַשְּׁעוּר? (עֵינִי בְּשִׁלְחֹן עֲרוּךְ הָרַב פְּסָקֵי הַסְּדוּר פְּרָקֵי אָבוֹת, וּבְסִפּוּר בִּינָה לְעֵתִים פִּיגְוִי דְרוּשׁ לֹו, וּבְסִפּוּר אַגְרָא דְפְרָקָא אוֹת קַצַּח, וּבְסִפּוּר נְהַגְוֵי הָעַם עֲמוּד נָא אוֹת לֹג).

וּכְשֶׁנִּתְבַּוְּנֵן בְּדַבְרֵי הַמִּשְׁנָה (מְכוֹת פְּרָק ג' מִשְׁנָה טו, אָבוֹת פְּרָק ו' מִשְׁנָה יא) נִבְּיֵן אֶת הַסְּבָה: 'רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן עֲקֻשְׁיָא אוֹמֵר, רְצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכְךָ הֶרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת, שְׁנַאֲמַר "ה' חִפֵּץ לְמַעַן צְדָקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וַיֹּאדִיר" (ישעיה' מב, כא), דְּוֹקָא כְּשֶׁמִּסְתַּיֵּם הַשְּׁעוּר וְאִישׁ לְדַרְכוֹ פְּנָה, יֵשׁ לָנוּ מִסָּר מֵהַתְּנָא רַבִּי חֲנַנְיָה, תַּדַּע לָךְ, הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הֵם לֹא עַל, וַיֵּשׁ בְּהֵם שְׂכָר גְּדוּל, וּמְכִינֹן 'שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל' - וְשִׁיחֵיהֵ לָהֶם הֶרְבָּה זְכוּיֹוֹת, 'לְפִיכְךָ הֶרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת' - וְדוֹקָא אֵלֶּה שְׂכָבָר מְחִכִּים כָּל כֶּף שְׂרַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן עֲקֻשְׁיָא 'דְּפֵק בְּדִלְתָא' וַיִּסְתַּיֵּם הַשְּׁעוּר, הֵם לֹא מְבִינִים שֶׁהַתְּנָא הַקְּדוֹשׁ הֵנָּה מְלַמֵּד אוֹתָנוּ שְׂצָרִיךְ דְּוֹקָא לְהַמְשִׁיךְ בַּשְּׁעוּר כְּדֵי לְהַרְבּוֹת עוֹד זְכוּיֹוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל. וְהַתְּנָפְרַת הַזֹּו הִיא לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיַּד בְּסִיּוּם הַשְּׁעוּר, שְׂרַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן עֲקֻשְׁיָא כְּאוֹמֵר וּמְזַהִיר: 'אַל תִּהְיֶה תִּינוּק הַבּוֹרַח מִבֵּית הַסֶּפֶר'.



## שְׁעוּר חֲצִי דְקָה

זֹו אַחַת מִבְּעֵיּוֹת הַדוּר, לְאַנְשִׁים אֵינִי זְמַן לְעֲנִינִים שֶׁל קְדוּשָׁה, הֵם מְחַפְּשִׁים רַב שְׂיֹודַע לְקַצֵּר, זֹו הַסְּבָה שֶׁהַתְּחִילָה תּוֹפְעָה שֶׁל רַבָּנִים שְׁמוּסְרִים שְׁעוּר 'דְּקָה אַחַת', כָּל יוֹם מְקַבְּלִים סְרִטוֹן שֶׁל רַב שְׁמַדְבֵּר דְּבָרֵי תּוֹרָה בְּמִשְׁךְ דְּקָה, וּכְדֵי שְׂבַאֲמַת הַצּוֹפֶה יִרְאֶה שְׁזָה דְקָה, הֵם שְׂמִים סְטוּפָר מַעַל הָרֹאשׁ שֶׁל הָרַב שְׁמוּנָה וְהוֹלֵךְ וּבְסִיּוּם הַדְּקָה נִגְמַר הַשְּׁעוּר.

הַגְּדִילוֹ לְעֵשׂוֹת לְאַחַרְוֹנָה, וְהַצְּלִיחוּ 'לְשַׁבֵּר אֶת הַשּׁוּק' עִם שְׁעוּרִים בְּנֵי חֲצִי דְקָה, וְאַנְשִׁים נְהַנִּים וְשְׂמַחִים, 'הֵנָּה קִבְעַתִּי עֵתִים לְתוֹרָה'.

בְּכָל יוֹם אֲנַחְנוּ מְקַבְּלִים מֵאַלְקִים 1,440 דְּקוֹת, וְ - 2,880 חֲצָאֵי דְקוֹת, וְאַפְלוּ אֶחָד מֵאַלְפֵי יֵשׁ אַנְשִׁים שֶׁקָּשָׁה לָהֶם לְהַשְׁקִיעַ, כְּמָה מְסַכְּנִים הֵם.



## החיוב להתענג בתורה ובמצות

ככל שהאדם יותר ילמד תורה, הוא ישפיל להבין ולהרגיש את מתיקות התורה, שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות וערבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שב'עולם' (אור החיים הקדוש דברים, פרק כו פסוק ח). התכלית של 'תורה לשמה' זה הלמוד והתענוג על דבר השם יתברך (אגלי טל בהקדמה), ולכן היצר הרע לא נותן לנו לזכות לזה, וגם אם עושים מצוה או שומעים לשעור תורה, הוא מוציא את כל החשק וההנאה מזה, והאדם יושב ומצפה מתי כבר יגמר.



### עבודת ה' בשמחה

מי שיראה בפרשת כי תבא את הקללות שכתובות שם (עין דברים כח, טו והלאה) יודע עד עמקי נפשו, והתורה בסוף פרשת הקללות כותבת את הסבה לכל הקללות האלה: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב" (דברים כח, מז), 'יאשימונו הפתוב בעבדו השם יתברך ולא היתה העבודה בשמחה, לפי שחייב האדם על השמחה בהתעסקו במצות, והשמחה במעשה המצוה מצוה בפני עצמה, מלבד השכר שיש לו על המצוה יש לו שכר על השמחה, ועל כן יעניש בכאן למי שעובד עבודת המצוה כשלא עשאה בשמחה' (רבנו בחיי דברים פרק כח פסוק מז) - העניש הוא לא בגלל שלא עבדת בכלל את השם, עבדת ועשית מצות, אבל עם 'פרצוף תשעה באב', אתה מניח תפלין כאלו הודיעו לך על פטירה של מישהו, אוכל מצה ואתה לא מפסיק להתלונן: 'כמה המצה חונקת, ושהיא נתקעת לך בחניכיים', אתה שומר שבת וכל השבת מחכה מתי כבר יגיע מוצאי שבת. ובמוצאי שבת מיד כשמתחיל להחשיך הוא נהיה 'אסטרולוג' וצופה בכוכבים לראות שיצאו שלשה כוכבים (שלחן ערוך ארח חיים הלכות שבת סימן רצג סעיף ב) וסוף סוף יצאה השבת.

אותה שבת שהקדוש ברוך הוא קורא לה 'מתנה טובה שבבית גנוז' (עין שבת דף י עמוד ב ובביצה דף טז עמוד א), והיא מקור הברכה (עין בערוך השלחן ארח חיים סימן רמב סעיף מ), נהפכת למשהו מעיק שמחכים שכבר תצא.



### עשו הרשע ואנחנו

היה לפני אלפי שנים אחד שהיה מיחד בכבוד אביו, לא היה כמהו, עד כדי כך שכל פעם שהיה הולך לכבד את אביו היה מתלבש בלבוש מיחד (מדרש תנחומא בויבר

## פְּרִשְׁת בְּהַעֲלֹתְךָ

פְּרִשְׁת דְּבָרִים - הוֹסֵפָה סִימָן ד', הוּא כְּבֹד אֶת אָבִיו עֲשָׂרוֹת בְּשָׁנִים, אָבֵל בְּרַגַע אֶחָד הוּא הָרַס אֶת הַכֹּל. וּמִיָּהוּ זֶה וְאִיזְהוּ?

**עֲשׂוּ הַרְשָׁע!**

”וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ בְּלִבּוֹ יִקְרְבוּ יְמֵי אָבֵל וְאֶהְרָגָה אֶת יַעֲקֹב אָחִי” (בְּרֵאשִׁית כז, מא). אוֹתוֹ עֲשׂוּ שְׂכָל כֶּף מְכַבֵּד אֶת אָבִיו, מְחַכֶּה בְּכִלְיוֹן עֵינָיִם לְמוֹתוֹ. בְּמַחְשְׁבָה אַחַת, גְּלָה עֲשׂוּ שְׂכָל הַכְּבוֹד אָבִי שְׁלוֹ הוּא לֹא אֲמַתִּי (עֵין בְּסֵפֶר אֲבִי אֱלִיהוּ פְּרָנְקֵל חֶלֶק א פְּרִשְׁת תּוֹלְדוֹת דָּף יד עֲמוּד א, וּבְסֵפֶר אֲפִיקֵי מַיִם מִלְכָּה עֲמוּד 197, וּבְסֵפֶר בְּרַכַּת אָב פִּיקֶסֶל פְּרִשְׁת תּוֹלְדוֹת עֲמוּד מד). כִּמָּה צָרִיךְ לְהִזְהָר לֹא לְהִיּוֹת דּוּמִיִּם לְהִנְהַגְתּוֹ שֶׁל הַרְשָׁע הַזֶּה.



## הָאִישׁ הַרוֹבֵץ

וּלְעֲמַת זֶה בְּעֵינַי הָעוֹלָם הַזֶּה, הָאָדָם לֹא חָס עַל זְמָנוֹ, הוּא לֹא מְקַפֵּיד לְרְאוֹת סְרֻטוֹנִים שֶׁל שְׂטִיּוֹת רַק שֶׁל דְּקָה אוֹ חֲצֵי דְּקָה, לֹא מְפָרִיעַ לוֹ גַּם אִם זֶה יִהְיֶה שְׁעָה וְיֹתֵר, וּכְשֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְטִיּוֹל אוֹ יוֹשֵׁב בְּמִסְעָדָה, הוּא לֹא מְפַעֵיל אֶת הַסְּטוּפֶר, הוּא יוֹשֵׁב וְאוֹכֵל וְשׁוֹתֵה וְנִהְנֶה וְלֹא מְמַהֵר לְשׁוּם מְקוֹם, וְלַחֲתָנָה הוּא מְגִיעַ מְקַדֵּם כְּדֵי לְהַסְפִּיק לְאַכֵּל מִהֶבֶר, וְיוֹצֵא אֶחָרוֹן כְּדֵי לֹא לְהַפְסִיד אֶת הַקְּנוּחַ. בְּכָל מְקוֹם שֶׁל גְּשָׁמִיּוֹת - הָאָדָם רוֹבֵץ, ”הַתְּנִין הַגְּדוֹל הַרְבֵּץ בְּתוֹךְ יְאוּרִיו” (עֵין יַחֲזַקָּאֵל כט, א), הוּא לֹא רוֹצֵה לְזוּז מִהַמְּקוֹם, הוּא נִשְׁאָר בְּמִסְבָּה עַד הַסּוּף, עַד שֶׁכֶּבֶד רוֹצֵעִים לְסַגֵּר אֶת הַמְּקוֹם. וּבְשַׁעוֹרֵי תוֹרָה אוֹ בְּתַפְלָה הוּא מִהֲזִרְיָיִן הַמְּקַדֵּימִין לְסִיִּם כִּמָּה שְׂיֹתֵר מֵהָר.

וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לְשַׁאֵל אֶת עַצְמוֹ: לְמָה הַבְּרַכַּת הַמְּזוּן שְׁלִי הִיא לֹא בְּחֶשֶׁק וְהַתְּלַהּבוֹת כְּמוֹ שְׂאֲנֵי אוֹכֵל סִטִּיִּיק? בְּכָל סְעוּדָה אַחֲרֵי שֶׁהָאָדָם ”אָכַל וְשָׁבַע וְדָשַׁן” (עֵין דְּבָרִים לא, כ), לְפַעְמִים הוּא לֹא זוֹכֵר אִם הוּא בִּרְךָ בְּרַכַּת הַמְּזוּן, אָף פַּעַם הוּא לֹא שׁוֹכַח לְאַכֵּל אַרְיוֹחַת בְּקָר מְלֵאָה, אָבֵל ’יַעֲלֶה וְיָבֵא’ בְּתַפְלַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא מִהַשׁוֹכְחִים הַקְּבוּעִים... כִּי גַם בְּאֲמֻצָּע הַתַּפְּלָה, הָרֹאשׁ שְׁלוֹ בְּאַרְיוֹחַת הַבְּקָר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהָרִי מְצַוָּה לְהִרְבּוֹת בְּסְעוּדָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ (שְׁלַחַן עָרוּף אֲרַח חַיִּים סִימָן תִּיט סְעִיף א), הוּא אוֹהֵב מְצוֹת כְּאַלְהָה... כִּמָּה פְּגִיעָה יֵשׁ בְּזֶה בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וּבְבוֹרָא יְתִבְרַךְ, וְעַל זֶה כְּלָנוּ צָרִיכִים לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה מְעַמֵּק הַלֵּב.



## החיוּב לְהִתְעַנֵּג בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת

### הַבּוֹרְחִים וְהַמְתַּאוֹנְנִים

וּכְשׁוֹבְרִים מֵהָרַח ה' כְּתִינוּק הַבּוֹרְחַת מִבֵּית הַסֵּפֶר, וּמִתִּיחֶסֶם לְכָל הַמִּצְוֹת כְּעַל שְׁשִׁמְחִים לְהַפְטֵר מִמֶּנּוּ, נִהְפְּכִים לְמְתַאוֹנְנִים, מְתַלוֹנְנִים עַל כָּל דְּבַר שְׁקוּרָה וְכוּעֶסֶם עַל הַבּוֹרָא הַטּוֹב וְהַמְטִיב, 'כִּי עֲזִיבַת הַתּוֹרָה בְּאִינָה אֶפֶן שֶׁהוּא הִיא יְרִידָה גְדוֹלָה הַמְבִיאָה וְגוֹרֶמֶת לְכָל הַחַטָּאִים' (סֵפֶר מִקְדָּשׁ מִדְּבָרֵי פֶרֶשׁת בְּהַעֲלָתָהּ, וְהוּבָא בְּסֵפֶר דָּף עַל הַדָּף שֶׁבַת דָּף קטו עמוד א).



### תַּאבוֹן מְגַבֵּר

וּכְקַבְלָה לְעֵתִיד עֲלֵינוּ לְהִתְחִיל לְנִסוֹת לְשַׁפֵּר אֶת מַעֲשֵׂינוּ, וְלִרְאוֹת אִיךָ לְהִתְעַנֵּג בְּעִשְׂתֵּי הַמִּצְוֹת וְלַמּוֹד הַתּוֹרָה. הַתְעַנּוּג הָרוּחָנִי לֹא מַגִּיעַ עַל הַהִתְחַלָּה, לְצַרְךָ כִּף נִצְטָרְךָ לְשִׁיךְ אֶת הַתְעַנּוּג הַגִּשְׁמִי לְרוּחָנִי. וְלִדְגָמָא:

הַמִּשְׁנָה בְּמִסְכַּת פְּסָחִים (דָּף צט עמוד ב) כּוֹתֶבֶת 'עֲרַבִי פְּסָחִים סְמוּךְ לְמִנְחָה לֹא יֵאָכֵל אֲדָם עַד שֶׁתְּחַשֵּׁף' - כְּלוּמַר קְרוֹב לְשַׁעַת מִנְחָה קִטְנָה שֶׁהִיא מְשַׁעָה עֲשִׂירִית בְּיוֹם אָסוּר לְקַבֵּעַ סְעוּדָה, וְכֵן נִפְסַק לְהִלְכָה (עֵין בְּרַמְבַּ"ם הַלְכוֹת חֲמֵץ וּמִצָּה פָּרָק ו הַלְכָה יב, וּבִשְׁלֶחַן עֲרוּךְ אֲרַח חַיִּים סִימָן תַּעֲא סְעִיף א). וְהַסְבָּה הִיא 'כִּדְי שֶׁיֵּאָכֵל מִצָּה שֶׁל מִצְוָה לְתַאבוֹן, מִשׁוּם הַדּוּר מִצְוָה' (רַש"י וְרַשְׁב"ם בְּפִסְחִים דָּף צט עמוד ב דְּבוּר הַמְתַּחִיל לֹא יֵאָכֵל), כְּשֶׁאֲתָה תֵּאָב לְמִצָּה, וְלֹא מְתַלוֹנֵן שֶׁקֶשָׁה לָּךְ לְלַעַס, זֶה חֵלֶק מִהַדּוּר הַמִּצְוָה בְּאֲכִילַת הַמִּצָּה (עֵין בְּסֵפֶר כְּמִטֵּר לְקַחֵי פֶרֶשׁת בְּשַׁלַּח עֲמוּד שִׁט). אִם יֵשׁ מִשְׁהוּ מִיְחָד שֶׁאֲתָה רוֹצֵה לְאָכֵל אוֹ לְקַנּוֹת, תִּשְׁמַר אוֹתוֹ לְכַבוֹד שֶׁבַת, שֶׁתִּזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל דְּבָרֵי קַבְלָה לְעַנֵּג אֶת הַשֶּׁבַת (עֵין שֶׁבַת דָּף קיח עמוד ב).

רְגִילִים לְשִׁמְעַ שְׁאֲנָשִׁים מִתְכוּנְנִים לְחַתְנָה בְּעָרֵב וְלִכֵּן לֹא אוֹכְלִים כָּל הַיּוֹם, כִּי אִם אֲנִי שֵׁם מִתְנָה מְכַבֶּדֶת אֲנִי רוֹצֵה לְאָכֵל כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, וְהוּא מְרַעִיב אֶת עַצְמוֹ כִּדְי לְהַנּוֹת בְּחַתְנָה, אֶת הַמְחֻשְׁבוֹת הָאֵלוּ הָאָדָם צָרִיךְ לְקַחַת גַּם לְאֲכִילַת מִצָּה בְּלִיל הַסֵּדֶר.

וְלֹא רַק בְּאֲכִילַת מִצָּה, פְּעַם אַחַת בְּכָל הַשְּׁלֶחַן עֲרוּךְ (אֲרַח חַיִּים הַלְכוֹת שֶׁבַת סִימָן רצא סְעִיף א), הוּא מְצִטֵּט אֶת הַכְּתוּב "וְהִחֲכַם עֵינָיו בְּרֵאשׁוֹ" (קַהֲלַת ב, יד), שִׁימוּ לֵב בְּאִיזוֹ שְׂיָכוֹת: 'יְהֵא זֶהִיר מְאֹד לְקַיֵּם סְעוּדָה שְׁלִישִׁית וְאִף אִם הוּא שָׁבַע יְכוּל לְקַיֵּם אוֹתָהּ בְּכַבִּיצָה (יֹתֵר מִחֲמִשִּׁים גָּרָם), וְאִם אֵי אֶפְשֶׁר לוֹ כָּלֵל לְאָכֵל אֵינּוּ חַיֵּב לְצַעַר אֶת עַצְמוֹ. וְהִחֲכַם עֵינָיו בְּרֵאשׁוֹ" שְׁלֹא יִמְלֵא בְּטָנוֹ בְּסְעוּדַת הַבִּקּוּר, כִּדְי לְתַן מְקוּם לְסְעוּדָה



## פְּרִשֵׁת בְּהַעֲלֹתְךָ

שְׁלִישִׁית. לֹא רַק עַל הַחֲתָנָה בְּלִילָה צָרִיךְ לְחַשֵּׁב אִיךְ לְשָׁמֵר מְקוֹם בְּבֶטֶן לַמְטַעְמִים,  
אֲלָא גַם וּבְעֶקֶר עַל מִצְוֹת סְעוּדָה שְׁלִישִׁית.

וַיְהִי רְצוֹן שְׁלֹא גִבוּשׁ וְלֹא נִפְלֵם וְלֹא נִכְשַׁל לְעוֹלָם וָעֶד! אָמֵן.



## קטורים ותלנות ושאר ירקות

# פְּרִשֵׁת שְׁלַח

קטורים ותלנות ושאר ירקות

### שְׁלִיחַת הַמְּרַגְלִים

בְּפִרְשֵׁת הַשְּׂבוּעַ מִשֵּׁה רַבְּנוּ שׁוֹלַח מְרַגְלִים לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ (בַּמִּדְבָּר יג, ג וְהִלָּאָה), וְהַרְגוּל נִעְשָׂה עַל יְדֵי אֲנָשִׁים חֲשׂוּבִים, "רָאשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה" (שם), וּמִשׁוּם מָה בְּאִמְצַע הַתְּפָקִיד הֵם מְחִלְטִים לְמַעַל בְּתַפְקִיד, לֹא לֵהִיּוֹת לְטוֹבַת שׁוֹלְחֵיהֶם אֲלָא לְטוֹבַת עַצְמָם. וְהַחֲלִטּוּ לְהַפְחִיד אֶת הַקָּהָל שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יֵשׁ עֲנָקִים (בַּמִּדְבָּר יג, כח), וְעַמְלָקִים (שם פְּסוּק יג), וְעוֹד דְּבָרִים מִפְּחִידִים (שם), כְּדֵי שְׁעַם יִשְׂרָאֵל יַעֲשֶׂה מְרֵי אֲזָרְחִי, וְלֹא יִכְנַס לְאֶרֶץ.

### וְהֵם הַצְּלִיחוּ!

וּכְמוֹ שֶׁמְבָאָר בַּכְּתוּב: "וְתִשָּׂא כָּל הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם וַיִּכְפּוּ הָעַם בְּלִילָה הַהוּא" (בַּמִּדְבָּר יד, א), "כָּל הָעֵדָה" - אֵלּוּ הַסַּנְהֶדְרָאוֹת (רִש"י שם), אֵלּוּ גְדוּלֵי הַדּוֹר, שֶׁאִפְלוּ הֵם הַשְּׂתַכְנְעוּ וְהִיאֲמִינוּ לְמְרַגְלִים. "וַיִּלְנוּ עַל מִשֵּׁה וְעַל אֶהְרֹן כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם כָּל הָעֵדָה לוֹ מִתְּנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אוֹ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה לוֹ מִתְּנוּ וְלָמָּה ה' מְבִיא אֶתְנוּ אֶל הָאָרֶץ הַזֹּאת לְנַפֵּל בְּחָרֶב, נָשִׁינוּ וְטַפְּנוּ יִהְיוּ לְבָנוּ הֲלֹא טוֹב לָנוּ שׁוּב מִצְרַיִם" (שם פְּסוּקִים ב - ג). עַם יִשְׂרָאֵל בּוֹכִים וְאוֹמְרִים דְּבָרִים נוֹרְאִים: הֲלוֹאִי וְהִיִּינוּ נְהַרְגִים בְּמִצְרַיִם, וְטוֹב אִם נַחְזֹר לְשַׁעְבּוֹד בְּמִצְרַיִם. בְּאוֹתוֹ שַׁעְבּוֹד נוֹרָא שַׁעְבְּדוּ בְּפִרְדֵּי מְאִתִּים וְעֶשֶׂר שָׁנִים, וְשִׁקְעוּ אֶת בְּנֵיהֶם בְּקִירוֹת (עֵין רִש"י סִנְהֶדְרִין דָּף קא עֲמוּד ב דְּבוּר הַמִּתְחִיל בְּתַמְכֵּמָד), וְשִׁחְטוּ אֶת הַתִּיבּוֹקוֹת (מִדְרַשׁ רַבָּה פְּרִשֵׁת שְׁמוֹת פְּרָשָׁה א סִימָן לד), וְזָרְקוּ אוֹתָם לְיָאוֹר (עֵין שְׁמוֹת א, כב), לְשֵׁם הֵם רוֹצִים לְחֹזֵר.

וְזֶה לֹא הַכֹּל...



### "בְּשִׁנְאָת ה' אֶתְנוּ"

כְּשִׁמְשָׁה רַבְּנוּ מוֹכִיחַ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּתַחֲלַת סֵפֶר דְּבָרִים עַל כָּל הַפְּעָמִים שֶׁלֹּא שִׁמְעוּ בְּקוֹל ה', הוּא מְזַכֵּיר אֶת חֲטָא הַמְּרַגְלִים, וְאוֹמֵר: "וְלֹא אָבִיתֶם לַעֲלֹת וּתְמַרוּ

## פְּרִישַׁת שְׁלַח

אֵת פִּי ה' אֱלֹקֵיכֶם וּתְרַגְּנוּ בְּאֵהָלֵיכֶם וּתְאָמְרוּ בְּשִׁנְאֵת ה' אֲתָנוּ הוֹצִיאָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת אֲתָנוּ בְּיַד הָאֱמֹרִי לְהַשְׁמִידֵנוּ" (דְּבָרִים א, כז - כז).

לַמֶּדֶה הַזֶּה קוֹרְאִים מִדַּת הַנְּרֻגָנוּת. אָדָם שֶׁבוֹחֵר לְהִתְלוֹנֵן תָּמִיד עַל כָּל דָּבָר, וְכַפִּי שְׂאוֹמֵר דָּוֵד הַמֶּלֶךְ בְּתֵהִלִּים (קו, כד) "וַיִּמָּאֲסוּ בְּאֶרֶץ חַמְדָּה לֹא הֶאֱמִינוּ לְדַבְּרוֹ וַיִּרְגְּנוּ בְּאֵהָלֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל ה'".

וּבַמֶּדֶה הַרְעָה הַזֶּה 'חוֹלִים' (עֵין רַמְבַּ"ם הַלְכוֹת דְּעוֹת פָּרָק ב הַלָּכָה א) הִרְבֵּה מְאֹד אֲנָשִׁים שְׂאוֹהֲבִים לְהִתְלוֹנֵן, נִתְבוֹנֵן לְאֵן הַמֶּדֶה הַזֶּה הִבִּיאָה אֵת דוֹר הַמְדָּבָר, שֶׁנִּקְרָא 'דוֹר דִּעָה' (מְדַרְשׁ רַבָּה פְּרִישַׁת צו פְּרָשָׁה ט סִימָן א).



### אַשְׁמַת שׁוּא

כְּשֶׁנִּתְבוֹנֵן נִרְאֶה אִיזוֹ אַשְׁמַת שׁוּא נוֹרָאָה טָפְלוֹ עַל ה', וְאָמְרוּ: "בְּשִׁנְאֵת ה' אֲתָנוּ הוֹצִיאָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" (דְּבָרִים א, כז). הַקְּטוֹרִים מְבִיאִים אֵת הָאָדָם לְדַבְּרֵי שְׁטוּת, הֵלֹא אֵיךְ יָכוֹל לְהִיטֵת שְׁהֵשֵׁם שׁוּא אוֹתָם אִם הוּא הִבִּיא עַל הַמְצַרִּים עֶשֶׂר מִכּוֹת, וְהוֹצִיא אוֹתָם מִמִּצְרַיִם "בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֵרַע נְטוּיָה" (דְּבָרִים ד, לד), וְקָרַע לָהֶם אֵת הַיָּם (עֵין שְׁמוֹת יד, כא), וְעוֹד נִסִּים מִפְּלֵאִים בְּכָל צַעַד וְשַׁעַל. וְכִי כִּף מִתְנַהֵג שׁוּא?

אֵת הַשְּׂאֵלָה הַזֹּאת שׁוֹאֵל רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר אֲשֶׁכְּנֹזִי מִחֲכָמֵי יוֹן לִפְנֵי פַחַמֶּשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, שְׁהִיָּה הַנִּכְדָּר שֶׁל רַבֵּי יוֹסֵף קוֹלוֹן - 'הַמְהַרִּי"ק', בְּסִפְרוֹ מַעֲשֵׂי ה', מַעֲשֵׂה תוֹרָה (פְּרִישַׁת שְׁלַח דף סה עמוד ב פָּרָק כב דְּבוּר הַמִּתְחִיל וְהַגְּהָ מַה), 'אֵיךְ אָמְרוּ בְּשִׁנְאֵת ה' אֲתָנוּ, קָרַע לָהֶם אֵת הַיָּם, נָתַן לָהֶם אֶכָּל וְשִׁתִּיָּה, וּבָשָׁב וְאֵל תַּעֲשֵׂה יְמוֹתוֹ' - הִרִי הֵם הָיוּ בְּמִדְבָּר הַגָּדֹל וְהַנּוֹרָא, שֵׁשׁ שָׁם נֶחֱשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב (עֵין דְּבָרִים ח, טו), וּמִסְפִּיק שְׁהִיָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזִיז לָהֶם אֵת עֲנָנֵי הַכְּבוֹד וְנוֹתֵן פֶּתַח לְאוֹתָם הַמְזִיקִים לְבֹא 'לְבַקֵּר' אוֹתָם, הֵם הָיוּ מֵתִים. אוֹ שְׁלֹא הָיָה נוֹתֵן לָהֶם מֵאֶכָּל וּמִשְׁקָה בְּמִדְבָּר וְהָיוּ מֵתִים מֵאֲלִיָּהֶם, וְכִיצַד אֶפְשָׁר לְהֵאשִׁים אֵת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁנְאָה?

וּמִבָּאָר הַרְבַּ מַעֲשֵׂי ה' - שֶׁהַבְּאוּר שֶׁל מַה שְׂאָמְרוּ "בְּשִׁנְאֵת ה' אֲתָנוּ הוֹצִיאָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לָתֵת אֲתָנוּ בְּיַד הָאֱמֹרִי לְהַשְׁמִידֵנוּ" כּוֹנְנֵת לומר שֶׁזוֹ בְּדִיוֹק הַסִּבָּה שְׁהֵשֵׁם שׁוּא אוֹתָם, כִּי כָּל הַנְּסִים וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁקָּרוּ לָהֶם זֶה לֹא מֵאֲהַבְתּוֹ אֱלִינוּ, אֶלָּא כְּדִי "לָתֵת אֲתָנוּ בְּיַד הָאֱמֹרִי לְהַשְׁמִידֵנוּ", כְּדִי שְׁנֵהִיָּה בְּשׂר תוֹתַחִים לְאֱמֹרִיִּים, שְׁהֵם יְבוֹאוּ וְיִתְעַלְלוּ בְּנוֹ וְיִקְחוּ אֵת הַנְּשִׁים וְהַיְלָדִים שְׁלָנוּ, וְלִכֵּן הוֹצִיא אוֹתָנוּ הַשֵּׁם מִמִּצְרַיִם וְשָׁמַר עֲלֵינוּ שְׁלֹא נִגְזֹק עַד עַכְשָׁו.

אֵיךְ אֶפְשָׁר לְחַשֵּׁב כִּכָּה עַל הַשֵּׁם?

## קטורים ותלנות ושאר ירקות

אלא זו הנהגתו של הנהגן, הוא לא מחפש 'הגיון' אלא אפשרות להתלונן ולקטר, ואם אין לו על מה הוא כבר ממציא סבות.

מכאן אנחנו מגיעים להתבוננות נוספת על הענש שקבלו, שמלבד מה שמתו במדבר כל אותם המתלוננים (במדבר יד, כט), עם ישראל קבלו ענש נוסף: הלילה הזה שבכו היה ליל תשעה באב, ונהפך ללילה של בכיה, 'אמר הקדוש ברוך הוא: אתם בכיתם בכיה של חנם, אני אקבע לכם בכיה לדורות' (תענית דף כט עמוד א, וסנהדרין דף קד עמוד ב). ולא רק הלילה הזה נהפך לליל פרענות, אלא כל החדש הוא חדש המסגל לפרענות (עין בספר סדר היום ענין י"ז בתמוז ובין המצרים דבור המתחיל משנכנס אב), 'ומשנכנס אב ממעטין בשמחה' (תענית דף כו עמוד ב, שלחן ערוך ארח חיים סימן תקנא סעיף א).



### הבכיות לדורות

• בתאריף זה נחרב בית המקדש הראשון, ונרצחו בני צמנו במיתות שונות (בשנת ג' אלפים של"ח).

• לאחר מכן באותו תאריף נחרב בית המקדש השני, ועם ישראל יצאו לגלות (בשנת ג' אלפים תתכ"ח), שבה נמצאים אנו עד היום.

• חמשים ושתים שנים לאחר החרבן היה את חרבן העיר ביתר (בשנת ג' אלפים תת"פ. עין סדר הדורות חלק א אלף הרביעי הוצאת אור החיים עמוד רנה), שגם בה נרצחו ונשבו הרבה יהודים בתאריף זה.

• גרוש יהודי אנגליה (בשנת ה' אלפים נ'), החל ביום תשעה באב, עם הוראת המלך אדוארד הראשון כי על כל היהודים לעזב את ארצו, ומי שישאר - יוצא להורג.

• שנים בוודות לאחר מכן, בצרפת (בשנת ה' אלפים ס"ו) ביי באב סמוך ונראה לתשעה באב, המלך פיליפ הרביעי ימח שמו גזר את הגזירה, שעל כל היהודים לעזב את ארצו בתוך חודש ימים.

• גרוש ספרד היה גם כן סמוך לתשעה באב - ליל ח' באב (בשנת ה' אלפים רנ"ב) היה היום בו נכנסה לתקף גזרת המלך פרננדו ואשתו איזבלה ימח שמם ובו הסתיימו ארבעת החדשים שנתנו ליהודי ספרד לעזב את ארצם או להמיר את דתם.

• פרוץ מלחמת העולם הראשונה - בה באב (בשנת ה' אלפים תרע"ד) הכריזה האימפריה האוסטרו-הונגרית על מלחמה עם סרביה ובכך פרצה מלחמת העולם

## פְּרִישַׁת שְׁלַח

הֲרֵאשׁוּנָה. בְּזוֹ בָּאָב הַצְּטָרְפָה רוּסְיָה לְמַלְחָמָה. בְּטוֹ בָּאָב הַצְּטָרְפָה גֶרְמָנְיָה. בְּדִיּוּק בְּיוֹם זֶה הִתְעוֹרָר כַּחוֹ שֶׁל הָעֶמְלֵק הַגֶּרְמָנִי, מֵאוֹתָה בְּכִיָּה לְחַנּוּם שֶׁבָּכוּ לְפָנָי אֲלֵפֵי שָׁנִים.

• גִּזְרַת הַהִשְׁמָדָה, מֵה שֶׁקְרוּי 'הַפְּתָרוֹן הַסּוֹפִי' שֶׁל הַיְהוּדִים עַל יְדֵי הַגֶּרְמָנִים יִמַּח שְׁמֵם, גַּם הוּא נִחְתָּם עַל יְדֵי הַצּוֹרֵר הַגֶּרְמָנִי הַרְמֵן גְּרִינג יִמַּח שְׁמוֹ בְּעָרֵב ח' בָּאָב (בְּשַׁנַּת ה' אֲלֵפִים תש"א).

• הַגְּרוּשׁ הַהִמּוֹנִי מִגֵּטוֹ וְרָשָׁה אֶל מַחֲנֵה הַהִשְׁמָדָה טְרַבְלִינְקָה, הִיָּה בְּח' בָּאָב (בְּשַׁנַּת ה' אֲלֵפִים תש"ב), וּמִסְפַּר יָמִים קָדָם לָכֵן, בְּב' בָּאָב, כִּלְאֵ מִשְׁטָר וְיִשִּׁי (הוּא הַמִּשְׁטָר הַצְּרִפְתִּי שֶׁשֶׁתֵּף פְּעֻלָּה עִם הַנָּאֲצִים יִמַּח שְׁמֵם) 13,000 מִיְהוּדֵי פְּרִיז, לְקִרְאָת שְׁלִיחַתְּם לְמַחֲנוֹת הַרְכוּז.

• גְּרוּשׁ אֲלֵפֵי יְהוּדִים מִבְּתִיָּהֶם בְּרִצּוּעַת עֲזָה וְצִפּוֹן הַשׁוּמְרוֹן, הַמְּכַר בְּשֵׁם "תְּכַנִּית הַהִתְנַתְּקוּת", הִחַל בְּעִשְׂרֵי לְחֹדֶשׁ אָב, לְאַחַר שְׁתַּאֲרִיף הַיִּשׁוּם נִדְחָה בְּשֵׁל הַבְּקָרָת עַל בַּצּוּע הַמְהֵלֵךְ הַשְּׁנוּי בְּמַחְלַקַת בְּתַשְׁעַת הַיָּמִים.

וּבּוֹדָאֵי שֶׁהָיוּ עוֹד וְעוֹד צְרוּת לְבַגֵּי עֲמָנוּ בְּיוֹם זֶה.

וְכָל זֶה מִבְּכֵי אֶחָד...

שֶׁל חֲנָם!!!



### בְּכֵי שֶׁל שְׁקָר

הַבְּכִיָּה שֶׁל הַמְרַגְלִים לֹא הִיָּתָה בְּכִיָּה שֶׁל צֶעַר אִמְתִּי, אֲלֵא אִךְ וְרַק כְּדֵי לְגַרֵם שְׁעַם יִשְׂרָאֵל יְצִטְעֵרוּ וְיִפְחָדוּ 'כִּי כָּל כּוֹנְנָתָם לֹא הִיָּה לְבָכוֹת הֵם, אֲלֵא לְהִבְכוֹת אֶת הָעָם. וְלֹא נִשְׂאוּ קוֹל רַק כְּדֵי שֶׁמֶהֱם יִרְאוּ וְכֵן יַעֲשׂוּ' (עֵינִ בְּפָרוּשׁ הָאֲלֵשִׁיף הַקָּדוּשׁ פְּרִישַׁת שְׁלַח פָּרָק יד פֶּסוּק א), וְכִמוֹ שֶׁכִּיּוֹם יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׂאוֹהֲבִים 'לְבָכוֹת' וְלִהְתְּלוֹנֵן כָּל הַזְּמַן, עַל הַמְּצָב, עַל הַמְּשֻׁלָּה, עַל יְקָר הַמַּחֲיָה, וְשֶׁאֲנַחְנוּ עוֹמְדִים לְפָנָי 'אֲסוֹן לְאִמִּי', וְהֵם מִשְׁתַּדְּלִים לְהַפְחִיד אֶת הַצְּבוּר, וְלִהְכָנִים פְּאִנְיָקָה בְּעָם. וְכִשְׁהָעָם בּוֹכָה בְּכִיָּה שְׁקָרִית שֶׁכּוּז לֹא רַק שְׂאוֹתָן הַדְּמָעוֹת לֹא מִתְקַבְּלוֹת בְּשָׂמִים, אֲלֵא הֵן מְעוֹרְרוֹת קִטְרוּג נוֹרָא עַל הָעָם כָּלוּ, וְהַעֲנֵשׁ בְּהִתְאַם.



## קטורים ותלנות ושאר ירקות

### שערי דמעות לא נבעלו?

וכבר העיר האדמו"ר רבי מנחם מנדל מקוצק זצ"ל - מגדולי אדמו"רי פולין לפני כמאתים שנה - שמשמעות דברי חז"ל שאמרו: 'אף על פי ששערי תפלה נבעלו שערי דמעה לא נבעלו' (ברכות דף לב עמוד ב), שיש שער ויש מנעול, אלא שהם לא נבעלים, ואם כן למה צריך לשים שער ומנעול, בפתח שלא ננעל לעולם?

ועל זה השיב - השערים והמנעולים הם כדי לנעל את השער בשעה שמגיעים דמעות של שקר, ובכי מזיף, כי בכי של שקר הקדוש ברוך הוא מואס בו, "שקר שנאתי ואתעבה" (תהלים קיט, קסג) "דבר שקרים לא יכון לנגד עיני" (תהלים קא, ז) ולכן צריך שערים ומנעולים (אבותינו ולנו חלק א עמוד 173).

ובכי כזה ככו המרגלים ועם ישראל.



### הנרגנים של היום

גם היום לצערנו רבים וטובים יש להם את ההרגל המגנה הזה להיות 'נרגנים', והם מתלוננים על כל דבר, על החברים, על המשפחה, ואפילו על השם, והם לא רחוקים מדברי ההבל שאמרו דור המדבר - "בשנאת ה' אתנו".

והכתוב מעיד "אהבתי אתכם אמר ה'" (מלאכי א, ב), והם מתלוננים, על כל דבר ודבר, ובטוחים שהשם שונא אותם, כי אין להם פננסה, או כי יש משהו שמפריע להם בחיים, והם כופרים באהבת השם העצומה, ולא מאמינים שכל מה שה' עושה הכל לטובה (ברכות דף ס עמוד ב).



### למי אין זכות קיום?

הגמרא (בבבא בתרא דף עה עמוד א) מספרת על רבי יוחנן שדרש, שלעתיד לבוא כשיבוא מלך המשיח יהיו אבנים טובות גדולות בירושלים שמדתן תהיה חמשה מטרים על עשרה מטרים. לגלג אותו תלמיד ואמר: "לא יתכן, שהרי היום אין אבן טובה אפילו בגדל ביצה של עוף קטן, ואיך יתכן שיהיו כאלה?" לימים הפליג אותו תלמיד בים, וראה מלאכים שמנסרים אבנים טובות בגדל חמשה על עשרה מטרים בדיוק כמו שאמר רבי יוחנן. הוא שאל את המלאכים: "הללו למי?" אמרו לו: "לימות המשיח".

## פְּרִישַׁת שְׁלַח

הוא התרגש ומיד כשהגיע לחוף רץ לרבי יוחנן ואמר לו: "רבי, לך נאה לדרש, כאשר אמרת פן ראיתי, ראיתי את האבנים הללו, דברתי עם המלאכים והם אמרו לי כדבריה". רבי יוחנן כעס עליו ואמר לו: "ריקא - אדם ריק שכמוך, אלמלא ראית לא האמנת? לדברי חז"ל, אתה צריך לראות כדי להאמין?", נתן בו עיניו ועשהו גל של עצמות.

רבי יוחנן לא התרגש שאותו תלמיד 'זכה' לראות מלאכים ולדבר עם מלאכים, ושהוא בא להביא לו 'ראיה' לדבריו, אלא קראו 'ריקא' והקפיד עליו והענישו.

מפאן אנהנו צריכים להתעורר על עצמנו, כשאדם חושב שהשם שונא אותו או לא אוהב אותו, כי אין לו הוכחות לזה, הוא כופר בנבואה האלקית שאמרת: "אהבתי אתכם אמר ה'", "והוא כופר בדברי חז"ל שאמרו 'שכל מה שה' עושה הכל לטובה, אדם שלא מאמין ב'אהבתי אתכם אמר ה'' כמה חמור ענישו, אל תהיו כמו אותו תלמיד שלא האמין בלי הוכחות, ואחריתו אבדה.

וזה היה גם חלק מהעניש של דור המדבר "במדבר הזה פלו פגריכם" (במדבר יט, כט).



## הקוץ והמסמר

והגמרא (נדה דף לא עמוד א) עוסקת ודורשת במצב הזה שיכול לקרות לכל אחד, שבצבקותיו יהיו לו מחשבות כפירה כנגד אהבת ה' אליו:

'דרש רב יוסף, אומר הכתוב "אודך ה' כי אנפת בי ישב אפך ותנחמני" (ישעיה יב, א) כמה הכתוב מדבר? בשני בני אדם שיצאו לסחורה ואחד מהם בדרך כשבא לעלות לספינה נכנס לו קוץ ברגל - בימינו אם נשדרג את הקוץ נכנס לו מסמר מספר 10 עם חלדה לרגל בדיוק בדרך לטיסת עסקים חשובה, הוא צריך ללכת לטפול רפואי, 'התחיל מחרף ומגדף' - עם קוץ או מסמר ברגל ותחושת החמצה של פגישת העסקים החשובה, הוא מתחיל לחרף ולגדף, את מי?

את מי לא, את מי שזרק כאן את הקוץ והמסמר, את החברה שיצרה מסמרים, ואת אשתו שקנתה לו נעלים שהן לא חסינות למסמרים, ואת אלקים שאפשר לזה לקרות דוקא עכשו.

'לימים שמע שטבעה ספינתו של חברו בים, והוא נצל, התחיל מודה ומשבח, לכה נאמר "ישב אפך ותנחמני" - כשהוא רואה את סוף הספור הוא מבין שכל הכעס,

## קטורים ותלנות ושאר ירקות

והכאבים והטפולים והעכובים היו כדי להציל אותו ממות, ובטפשותו הוא אמר: 'בשנאת ה' אותי - קרה לי הדבר הזה', והאמת שנה בדיוק ההפך, זה באהבת ה'.



### הפירו את הנרגן

לסיום נביא כאן את דברי רבנו יונה מחכמי ספרד לפני כ - 800 שנה, בספרו שערי תשובה (שער ג אות רלא), שמדבר על מדת הנרגנות: 'אמר שלמה המלך "דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי בטן" (משלי יח, ח), פרוש, הנרגן הוא איש אשר דרכו וחקו להתלונן ולהתרעם' - הבקר טוב שלו זה פרוצה תשעה באב, כל היום קטורים ותלנות. 'וימצא תלנות על חברו תמיד' - "מה אתה אומר על ראובן?",

"עזב אותך הבן אדם הזה על הפנים, הבן אדם הזה מלכלך, מסכן, יש לו ידים שמאליות".

'ואף על פי שחברו בתמו מתהלך עמו, ולא זד עליו בדבר" - חברו לא מתפונן לריב אתו, אלא הולך אתו בתמימות אבל הוא נרגן, ורק מתלונן על כלם. 'וידון כל דבר לחובה ולא לזכות, וכל שגגה ישים לזדון' - מישהו בטעות דורף עליו, הוא מקלל את כל העולם, הוא לא מוכן לדון אף אחד לכף זכות.



### המשחק המלכלך

'והנה יתן עצמו כמו עשוק והלום וכאלו ככדה חטאת חברו עליו' - כאן מגלה לנו רבנו יונה את 'המשחק המלכלך' של אותו נרגן, הוא עושה מכל יתוש פיל, והוא נפגע, ואיך העזת לעשות לי את הדבר הזה, ועוד ועוד נפוחים על כל דבר קטן. 'והוא המכה וההולם, כי דבריו יורדים חדרי בטן' - הפגיעה וההפאה הגדולה דוקא מגיעה ממנו לסובבים אותו, 'פי מי שילין תלנות על חברו, כאשר לא נגעו וכאשר עשה עמו רק טוב, זה סער מתחולל על הלב, והנה הוא כיונה זקנים יורדים חדרי בטן' - כמה צער הוא גורם לאשתו, או היא גורמת לבעלה, או לכל מי שסובב את 'הנרגן' או 'הנרגנית'.



### 'המרמרה'

וממשיך רבנו יונה: 'עוד אמר שלמה המלך עליו השלום "ונרגן מפריד אלונה" (משלי טז, ח), רצונו לומר כי יפריד מעליו אוהב ורע כי לא יוכלו שאת חברת' -



## פְּרִישַׁת שְׁלַח

אם אין לכם חברים, תבדקו שִׁכְנָרְאָה אִתְּם נְרַגְנִים, וְקִטְרָנִים. אם לא התחַתַּנְתֶּם עד היום, תַּעֲשׂוּ חֶשְׁבוֹן נַפְשׁ, כִּמָּה פְּעָמִים אִתְּהָ מִתְלוֹנֵן וּמְקַטֵּר בְּיוֹם. אַנְשִׁים לֹא אוֹהֲבִים לְהִיּוֹת בְּחֻבְרַת 'קִטְרָנִים'. יֵשׁ אַנְשִׁים שֶׁ'הִמְרַמְרָה' אֶצְלָם זוֹ לֹא רַק הַסְּפִינָה שֶׁשָּׁלְחוּ הַמַּחְבְּלִים מִטּוֹרְקִיָּה לְעֵזָה, אֲלָא הִיא דְרָךְ חַיִּים שֶׁל מְרִמּוֹר מִכָּל דָּבָר. אם מִיִּשְׁהוּ שׁוֹאֵל אוֹתוֹ "מָה נִשְׁמָע?", מָה שְׁלוֹמְךָ?" הוּא מִתְחַרֵּט עַל הַשְּׂאֵלָה מְהֵרָ מְאֹד, 'הֵהוּא עָשָׂה לִי, וְהֵהוּא לָקַח לִי, וְנִתְתִּי הַלְּוָאָה וְלֹא הִחֲזִירוּ לִי, וְגִבְבוּ אוֹתִי מִשָּׁם וְעִשְׂקוּ אוֹתִי מִפָּה, וּמִיִּשְׁהוּ דְרָךְ עָלֵי בְדִיוֹק אִיפָּה שִׁישׁ לִי פָּצַע, וְהוּא יָדַע שִׁישׁ לִי שָׁם פָּצַע', תִּפְסִיק, תִּשְׁחַרֵּר, זוֹ מְדָה רָעָה.



### 'עֲבָרָה גּוֹרֶרֶת עֲבָרָה'

'וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ (בְּמִסְכַּת דְּרָךְ אֶרְץ זוּטָא פָּרָק ט), אַל תִּרְבֶּה בְּתַרְעוּמוֹת שְׁלֹא תְבוֹא לִיְדֵי חֲטָא' - כִּמָּה שְׂאֵתָה יוֹתֵר מִתַּרְעָם עַל הַצְּבוֹר וְיֵשׁ לָךְ יוֹתֵר כְּעָסִים, כִּכָּה אִתְּהָ תְבוֹא יוֹתֵר לְחֲטָאִים 'וְעֲבָרָה גּוֹרֶרֶת עֲבָרָה' (אֲבוֹת פָּרָק ד מִשְׁנָה ב) 'כָּל הַפּוֹעֵס כְּאֵלוֹ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה' (עֵין שְׁבַת דָּף קה עֲמוּד ב), אִתְּהָ בְּוֵדָאֵי תַעֲבֵר עַל "לֹא תִשְׁנֹא אֶת אַחִיךָ בְּלִבְכָךְ" (וִיקְרָא יט, יז) וְעַל "וְאִהְבַּת לְרַעֲךָ כְּמוֹךָ" (וִיקְרָא יט, יח), תַּעֲבֵר עַל לְשׁוֹן הָרַע שֶׁכְּלוּלִים בּוֹ כִּמָּה אֲסוּרֵי דְאוּרִיתָא (עֵין בְּפִתּוּחַ לְסִפּוּר חֲפָץ חַיִּים) וְלִפְעָמִים הוּא גַם מִתְלוֹנֵן וּמְקַטֵּר עַל אֲבִיו וְאִמּוֹ וְהוּא עוֹבֵר עַל עוֹד אֲסוּרִים: "אָרוּר מִקְלָה אֲבִיו וְאִמּוֹ" (דְּבָרִים כז, טז), "כִּכְבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ" (שְׁמוֹת כ, יב), וּמִכָּאֵן הוּא מְגִיעַ לְדָבָר גַּם עַל אֲלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, "וְנִרְגַן מִפְּרִיד אֲלוֹף" (מִשְׁלֵי טז, כח) - הוּא אֲלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם (עֵין בְּזִהָרָה פְּרִישַׁת וִיקְרָא דָּף טז עֲמוּד ב), וְהוּא אוֹמֵר "בְּשִׁנְאָתָה ה' אֲתָנוּ", "ה' לֹא אוֹהֵב אוֹתִי, ה' שׁוֹנֵא אוֹתִי, אִיזָה חַיִּים יֵשׁ לִי..." מְקַטֵּר, מִתְלוֹנֵן.



### כְּפוֹי טוֹבָה

'וּפְעָמִים רַבּוֹת הַנְּרַגָן כְּפוֹי טוֹבָה, וְגַם יַחֲשִׁבָה לְרַעָה וְיִשִּׁיב רַעָה תַחַת טוֹבָה' - מְכִינִים לוֹ אַרוּחַת צְהָרִים, וּבְמִקּוֹם לְהַגִּיד תּוֹדָה הוּא מְקַטֵּר: "לָמָּה אֵין בְּזָה מִסְפִּיק תְּבַלְיָנִים? תְּמִיד חָסֵר מְלַח! עוֹד פְּעַם הָאֵכֶל הִזָּה!!!", הָלוֹ טַפְשׁ, אִשְׁתָּךְ עֲמָדָה כָּל הַבְּקָר לְבִשָּׁל, תַּגִּיד תּוֹדָה, וְהוּא בְּשָׁלוֹ: "לֹא, לֹא הִכְנַת אֶת מָה שֶׁאֲנִי אוֹהֵב, אֶת עוֹשָׂה לִי דוֹקָא, אֶת שׁוֹנֵאֵת אוֹתִי". תִּפְסִיק עִם הַטְּפִשׁוֹת, אָדָם כְּזֵה נִקְרָא מְחִזֵּר רַעָה תַחַת טוֹבָה, וְעָלִיו אוֹמֵר שְׁלֵמָה הַמְּלָךְ: "מִשִּׁיב רַעָה תַחַת טוֹבָה לֹא תִמוּשׁ רַעָה מִבֵּיתוֹ" (מִשְׁלֵי יז, יג), ה' יִרְחַם, רַק רַע יִהְיֶה לוֹ כָּל הַיּוֹם, וְזֵה לֹא רַק רַע כָּל הַיּוֹם כְּקַלְלָה, אֲלָא

## קטורים ותלנות ושאר ירקות

גם המציאות של החיים שלו תהיה רצה, כל דבר הוא לוקח ללב, בגיל ארבעים הוא מקבל התקף לב, לחץ דם גבוה, הוא בטוח שקלם אויבים שלו. גם כשהוא הולך סוף סוף למסעדה הוא מחפש מה לא טוב בה: "באכל הזה יש הרבה שמן, זה לא טעים, חבל שיצאנו, הפלים שלהם לא נקיים..." תשחרר, הוא צווק רק בלקטר על כל החברים שלו או החברות שלה, או על כל המשפחה.



### ממי להתרחק

ומסים רבנו יונה: 'התרחק מדרך הנרגנים כי נתיבותיהם עקשו להם כל דרך בה לא ידע שלום, ולדון לכף זכות למד לשונה, והיה צדק אזור מתניד'. לכן ידידי ואהובי תשתדלו להיות מאלה שכמה שפחות מתלוננים, וכמה שיותר מודים להשם על כל חסדיו, ומצדיקים את הדין, ועושים מאהבה ושמים ביסורים ועליהם הכתוב אומר "ואהביו כצאת השמש בגברתו" (שופטים ה, לא, ועין בגטין דף לו עמוד ב).

ויהי רצון שנוזה לקדש שם שמים.



## פְּרִשְׁת קִרְח



## פְּרִשְׁת קִרְח

### הַקְנָאָה הַתְּאֵוָה וְהַכְּבוֹד

### רוּחַ הַקִּדְּשׁ לְרֵעָה

**בְּפְרִשְׁת קִרְח אָנַחְנוּ לומְדִים עַל הַמַּחְלָקָת הַגְּדוּלָּה שֶׁעָשׂוּ קִרְח וְעֵדְתוֹ כַּנְּגִד מִשֶּׁה רַבְּנוּ.**

וְאָמְרוּ חַז"ל (בְּמִדְרַשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת קִרְח פְּרָשָׁה יח סִימָן ח) 'קִרְח שֶׁפָּקַח הָיָה, מִה רָאָה לְשִׁטוֹת זוֹ?' וְעוֹנָה הַמִּדְרָשׁ: עֵינָיו הִטְעָתוּ, רָאָה שֶׁשְּׂמוּאֵל הִנְבִּיאַ שֶׁשִּׁקוּל כְּמִשֶּׁה וְאֶהְרֵן יוֹצֵא מַחֲלָצִיו, וְזוֹחָה דַּעְתּוֹ עָלָיו.

**כֵּאֵן רוּחַ הַקִּדְּשׁ הִיָּתֵה לוֹ לְרוּעֵץ...**

הוּא הָיָה בְּטוֹחַ שֵׁישׁ לוֹ תַּעֲוֹדַת בְּטוֹחַ מִשְּׂמוּאֵל הִנְבִּיאַ. וְלִכֵּן הוּא יָצָא וְהִמְרִיד אֶת הַצְּבוּר, וְהִצְלִיחַ לְשַׁכְּנֵעַ מְאֵתִים וְחַמְשִׁים רְאִשֵׁי סִנְהֶדְרָאוֹת "נִשְׂאִי עֲדָה קְרָאִי מוֹעֵד אֲנִשֵׁי שָׁם" (בְּמִדְרַב טז, ב), שֶׁהִצְטַרְפוּ אֵתוֹ לְחַלֵּק עַל מִשֶּׁה רַבְּנוּ.

וּסְפָר הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ רַבִּי יְקוֹתִיאֵל יְהוּדָה טֵיטְלִבּוּיִם וְצ"ל בַּעַל 'הֵיִיטֵב לֵב', שֶׁשָּׁמַע מִזְקֵנוּ רַבִּי מִשֶּׁה טֵיטְלִבּוּיִם וְצ"ל 'הֵיִשְׁמַח מִשֶּׁה', שֶׁאָמַר לוֹ שֶׁהוּא הָיָה בְּגִלְגוּל הַקּוֹדֵם בְּדוֹר הַמִּדְבָּר, וְכָל רְאִשֵׁי הַסִּנְהֶדְרָאוֹת הָיוּ עִם קִרְח, וְרַק הַמּוֹן הָעָם הָיוּ עִם מִשֶּׁה רַבְּנוּ. וְשָׂאֵל אוֹתוֹ 'הֵיִיטֵב לֵב': בְּאִיזָה צַד הוּא עֹמֵד? וְעֵנָה לוֹ, שֶׁהוּא הָיָה בְּפָנָי עֲצָמוּ וְלֹא הִתְחַבֵּר לְשׁוֹם צַד.

הַתְּפִלָּא 'הֵיִיטֵב לֵב' וְשָׂאֵל אוֹתוֹ: "אֵיךְ אֶפְשֶׁר לַעֲשׂוֹת כְּכֹה וְלַעֲמֹד כַּנְּגִד מִשֶּׁה רַבְּנוּ שֶׁעָשָׂה אֶת כָּל הַנְּסִיִּם הָאֶפְשָׁרִיִּים, וְהָיָה הִנְבִּיאַ הַגְּדוֹל בְּעוֹלָם, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר "פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמְרָאָה וְלֹא בְּחִידַת וְתִמְנַת ה' יְבִיט" (בְּמִדְרַב יב, ח)? וְהֵשִׁיבוּ 'הֵיִשְׁמַח מִשֶּׁה' תְּשׁוּבָה נוֹרְאָה: "אֵתָה לֹא הָיִיתָ יוֹדֵעַ אֶת קִרְח, אֵלּוֹ הָיִיתָ מְכִיר אוֹתוֹ לֹא הָיִיתָ שׂוֹאֵל כֵּךְ" (דְּבָרֵי יוֹאֵל טֵיטְלִבּוּיִם, פְּרִשְׁת קִרְח, עֲמוּד טו). כִּי הַנְּסִיּוֹן הָיָה קִשָּׁה! שֶׁהִרִי קִרְח הָיָה בַּעַל רוּחַ הַקִּדְּשׁ וּמִבְּנֵי לִוִּי (בְּמִדְרַב טז, א), וְאָמְרוּ חַכְמִים חָכִם גְּדוֹל הָיָה קִרְח וּמְטוּעֵנִי הָאָרוֹן' (מִדְרַשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת קִרְח פְּרָשָׁה יח סִימָן ג), וְהָיוּ לוֹ עוֹד מַעֲלוֹת גְּדוּלוֹת וְעֲצוּמוֹת, שֶׁהָיָה נוֹרְאָה שֶׁהוּא לֹא פָּחוֹת מִמִּשֶּׁה רַבְּנוּ.



## הקנאה התאוה והכבוד

”אוהב כסף...”

והוא הצליח לשכנע אותם, על ידי ששלם להם ושחד אותם (עין רש"י בסנהדרין דף נב עמוד ב דבור המתחיל למה תלמיד, ובספר אור הלבנה לידידי הרב ירון ראובן שליט"א פְּרַשְׁת קִרְח עמוד 314), והם הולכים אחריו.

וכשנתבונן נראה שלמרות שעים ישראל לא היו עניינים, שאין לה כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים (בכורות דף ה עמוד ב), אבל "אהב כסף לא ישבע כסף" (קהלת ה, ט), וקרח שהיה עשיר מכלם לפי שמצא את אחד מהאוצרות שהטמין יוסף (מדרש רבה אסתר פרשה ז סימן ה), ידע איך לשחד אותם, וככה גרר אותם לחלק על משה, ולאבדון.



### עצת יתרו

וכשנתבונן נראה דבר מפלא. בפרשת יתרו מובא שיתרו אומר למשה רבנו ויאתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שנאי בצע ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרת" (שמות יח, כא), ובפעל כשהתמנו לא מנה את מעלת שונאי בצע לפי שלא מצא כאלה (עין בפסיקתא וטרקא פרשת דברים פרק א פסוק טו דבור המתחיל "ואקח את ראשי שבטיכם"), וזו הסבה שהצליח קרח לשכנע גם את אותם ראשי סנהדראות.

והם באים ונקהלים על משה רבנו וטוענים: "כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה' " (במדבר טז, ג), ומוסיפים לחשד את משה באשת איש (עין סנהדרין דף קי עמוד א), לפי שכל המתגאה לסוף נכשל באשת איש (עין סוטה דף ד עמוד ב) והם חשבו שמשה מתנשא עליהם, ולכן מיד באו וחסדוהו מאשת איש (כלי יקר שמות פרק כ פסוק כב).



### כשמשה רבנו כועס

ולמרות כל החשדות הנוראות משה רבנו מנסה לפייס את עדת קרח (במדבר טז, ח - יא) ואת דתן ואבירם (שם פסוק יב), והם מוסיפים ומחרפים ומחרחרים מרד ומריבה על ה' ועל משיחו (שם פסוק יד).

ועל זה אומר הכתוב "ויחר למשה מאד" (שם פסוק טו), והוא מתפלל לה' "אל תפן אל מנחתם" (שם) - שלא יעלה לרצון שום קרבן שיקריבו, ושתשאר עליהם מדת

## פְּרִשְׁת קֶרַח

הַדִּין מְתוּחָה. וְהוּא מוֹדִיעַ לָהֶם: "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּזֹאת תִּדְעוּן כִּי ה' שְׁלַחְנִי לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה כִּי לֹא מִלְּבִי. אִם כְּמוֹת כָּל הָאָדָם יִמְתּוּן אֱלֹה וּפְקַדְתָּ כָּל הָאָדָם יִפְקַד עֲלֵיהֶם לֹא ה' שְׁלַחְנִי. וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפְצָתָה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה וַיִּדְעַתֶּם כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת ה'" (שם פְּסוּקִים כח - ל). וְכֵן הָיָה! "וַיְהִי כְכֹלְתוֹ לְדַבֵּר אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וּתְבַקֵּעַ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תַּחְתֵּיהֶם. וּתְפַתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וּתְבַלַּע אֹתָם וְאֶת בְּתֵיהֶם וְאֶת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקֶרַח וְאֶת כָּל הָרְכוּשׁ" (שם פְּסוּקִים לא - לב).



### כַּמָּה קֶשֶׁה הַמַּחְלֶקֶת

וְאָמְרוּ חַו"ל (הוֹבֵא בְּרִש"י בַּמְדָּבָר פָּרָק טו פְּסוּק כז), 'בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה קֶשֶׁה הַמַּחְלֶקֶת, שְׁהָרִי בֵּית דִּין שֶׁל מִטָּה אֵין עוֹנְשִׁין אֶלֶּא עַד שְׂיָבִיא שְׂתֵי שְׁעָרוֹת, וּבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה עַד עֲשָׂרִים שָׁנָה, וְכֵן אֶבְדּוּ אֶף יוֹנְקֵי שְׂדֵיִם'. וְאִמְנָם עֲרִין יֵשׁ לִשְׂאֵל מַה זֶה וְעַל מַה זֶה, שְׂתִינוּקוֹת קִטְנִים שֶׁלֹּא הָיוּ שְׂיָכִים בְּכֹלֵל לַמַּחְלֶקֶת נִעְנְשׁוּ בְּצוּרָה כָּל כֵּן קֶשֶׁה?

וְהַשְּׂאֵלָה מְתַעֲצָמֶת עַל מִשְׁה רַבְּנוּ, הֲלֹא הוּא הַרוּעָה הַנֶּאֱמָן שֶׁמִּסֵּר עֲצָמוֹ לְמִיתָה כְּדִי לְהַצִּיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּעוֹנוֹת הַשּׁוֹנִים שֶׁעָשׂוּ בַּמְדָּבָר, וְכִבֵּר מַעֲיַד הַכְּתוּב: "וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם לְיָדִי מִשְׁה בְּחִירוֹ עֲמַד בַּפָּרֶץ לְפָנָיו לְהַשִּׁיב חַמְתּוֹ מִהַשְׁחִית" (תְּהִלִּים קו, כג), וְלִמְרוֹת שְׁנֹסוּ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֶׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלוֹ (בַּמְדָּבָר יד, כב, וּבְאֲבוֹת פָּרָק ה מִשְׁנָה ד) תְּמִיד הָיָה מִשְׁה רַבְּנוּ - גְּבוּר לַעֲמַד בַּפָּרֶץ לְדַחוֹת אֶת הַגְּזוּרוֹת, וְכֵן לֹא רַק שֶׁהוּא לֹא מִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם שֶׁהֵשֵׁם יִמְחַל לָהֶם עַל הָעוֹן כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה בַּפְּעָמִים הַקּוֹדְמוֹת (עֵין שְׁמוֹת לֵב, לֵב וּבְבַמְדָּבָר יד, יט, וְעוֹד), אֶלֶּא הוּא מִתְפַּלֵּל שֶׁלֹּא תִתְקַבַּל מִנְחָתָם, וְשִׂיבְדוּ בְּצוּרָה מִשְׁנָה, וּמַה נִּשְׁתַּנּוּ קֶרַח וְעֲדָתוֹ מִשְׂאָר עַם יִשְׂרָאֵל?

וּבִיחוד שְׁהָרִי כָּלֵל גְּדוֹל אָמְרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ בִּירוּשָׁלַיִם (פֶּאֶה פָּרָק א הֲלָכָה א) שְׂאִין לָהּ דְּבַר הָעוֹמֵד בְּפָנָיו הַתְּשׁוּבָה, וְהָרִי הַתְּשׁוּבָה עוֹלָה עַל הַכֹּל, וְאֵין לָהּ עֲבָרָה בְּכֹל הַתּוֹרָה כְּלָה חֲמוּרָה שְׁבַחמִוּרוֹת שֶׁלֹּא תִהְיֶה לָהּ תִּקְנָה בְּתְשׁוּבָה, וְהֵלֵךְ יִמְיָנוּ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׂבִיבִים וְאֶפְלוּ אֶל הַמּוֹרְדִים וְהַפּוֹשְׁעִים בּו' (רַבְּנוּ בַּחֲזֵי פְּרִשְׁת קֶרַח פָּרָק טו פְּסוּק כט), וְכֵן כְּבִכּוֹל 'נִעַל' מִשְׁה רַבְּנוּ אֶת דְּלִתוֹת הַתְּשׁוּבָה בְּעֵבוֹרָם שֶׁלֹּא יִשׁוּבוּ בְּתְשׁוּבָה אֶלֶּא יַעֲנִשׁוּ. וְצָרִיךְ לְהַתְּבַוֵּן מֵאֵד בְּטַעַם הַדְּבָר!



## הקנאה התאוה והכבוד

### תורת הגלגולים

ובגלל השאלות הללו כותב רבנו בחיי (רבנו בחיי פְּרַשְׁת קַרְח פָּרָק טז פְּסוּיק כט) : 'וְאָמַנְם אִם בְּקִשְׁנוּ לְהֵלֵם פְּרִשָּׁה זֶה בְּדֶרֶךְ הַפֶּשֶׁט יִקְשֶׁה עֲלֵינוּ כֹּל זֹאת, אֲבָל אֵי אֲפֹשֶׁר לְהִלְמָה כִּי אִם בְּדֶרֶךְ הַקְּבֵלָה הַנְּאֻמָּה', וְלִכֵּן מִבְּאֵר רַבְּנוּ בַּחַיִּי סוּד גְּדוּל עַל עֲדַת קַרְח שֶׁכֻּלָּם הָיוּ כְּבָר בְּעוֹלָם בַּפֶּעַם הִרְאִישׁוּנָה בְּדוֹר הַפְּלֵגָה כְּשֶׁאָמְרוּ "הִבָּה נִבְנֶה לָנוּ עֵיר וּמִגְדָּל וְרִאשׁוֹ בְּשָׁמַיִם" (בְּרֵאשִׁית י"א, ד) וְרָצוּ לְהִלָּחֵם עִם ה' (עֵין רִש"י בְּרֵאשִׁית פָּרָק י"א פְּסוּיק א). הֵם אָמְרוּ: "לֹא מִתְּאִים לָנוּ שְׁאֵלָקִים שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם, אֲנַחְנוּ נִלָּחֵם בּוֹ! עַד כְּדֵי כִּף הֵם הָיוּ גְּאוּתָנִים, וְלֹא הָיוּ מוֹכֵנִים לְקַבֵּל מְרוֹת אֱלֹקִית. לְצַעֲרָנוּ עַד הַיּוֹם יֵשׁ אֲנָשִׁים כְּאֵלֶּה שֶׁלֹּא מוֹכֵנִים לְקַבֵּל מְרוֹת אֱלֹקִית, זֶה מִ'מַּחְלָה' שֵׁישׁ אֲצֵל הָאֲתַאיִסְטִים וְאֲצֵל עוֹד כַּמָּה גְּאוּתָנִים וְשִׁחְצָנִים.

**בַּפֶּעַם הַשְּׁנִיָּה הֵם חִזְרוּ בְּגִלְגוּל כְּאֲנָשֵׁי סְדוּם, שֶׁעֲלִיהֶם נֹאמַר "אֲנָשֵׁי סְדוּם רָעִים וְחִטָּאִים לֵה' מְאֹד" (בְּרֵאשִׁית י"ג, ג), 'רָעִים בְּגוֹפָם וְחִטָּאִים בְּמַמּוֹנָם' (סִנְהֶדְרִין דָּף קט עמוד א), שֶׁכָּל עֲנִיָּבִים הֵיָה תַּאוּת, תַּאוּת מְמוֹן וְעִשׂוֹ חֲקִים שׁוֹנִים וּמְשָׁנִים אֵיף לְשִׁמְר עַל מַמּוֹנָם וְלֹא לְתַת לְאָף אַחַד אַחַר לְהַנּוֹת מִמֶּנּוּ (עֵין סִנְהֶדְרִין דָּף קט עמוד א), הֵם הָיוּ צָרִי עֵין נוֹרָאִים וְלֹא הָיוּ מוֹכֵנִים לְתַת פְּרוּטָה לְאוֹרְחִים, מִי שֶׁהֵיָה שֵׁם נוֹתֵן צְדָקָה הַעֲנִשׁ שְׁלוֹ הֵיָה גְזֹר דִּין מוֹת, שֵׁם זֶה לֹא "צְדָקָה תַצִּיל מַמּוֹת" (מִשְׁלֵי י, ב) אֲלָא צְדָקָה תְּבִיא מוֹת (עֵין סִנְהֶדְרִין דָּף קט עמוד ב, וּבְמִדְרַשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת וִירָא פְּרִשָּׁה מִט סִימָן ה) אֵלּוּ הָיוּ הַחֲקִים בְּסְדוּם, וְעוֹד 'הָיוּ אֲנָשֵׁי סְדוּם שֶׁטּוֹפִין בְּזוּמָה' (מִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא פְּרִשְׁת וִירָא סִימָן יב, וּבְרִש"י בְּרֵאשִׁית פָּרָק י"ט פְּסוּיק ה), וְרוֹדְפִים אַחֲרֵי כֹּל תַּאוּה וְתַאוּה.**

**וְהַפֶּעַם הַשְּׁלִישִׁית שֶׁהִגִּיעוּ לְעוֹלָם הָיוּ אֵלּוּ עֲדַת קַרְח.**

וּמִשָּׁה רַבְּנוּ שִׁדְעָת אֵת סוּד הַדְּבָר, וְהִפִּיר שֶׁהֵם קִלְקְלוּ בְּכֹל הַגְּלִילִים שֶׁלָּהֶם קִלְקוּל אַחַר קִלְקוּל, וְכִיּוֹן שֶׁהֵיָה זֶה גִּלְגוּל שְׁלִישִׁי שֶׁקִּלְקְלוּ בּוֹ אֵין לָהֶם עוֹד תַּקְנָה (עֵין בְּשַׁעַר הַגְּלִילִים לְמַהֲרַח"ו הַקְּדָמָה ד עמוד כ"א טו"ב), וְלִכֵּן הוּא גַּם כֵּן לֹא הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם. וְזֹאת הַסִּבָּה שֶׁגַּם הַתִּיבּוֹקוֹת שֶׁלְמְרוֹת שֶׁבְּגִלְגוּל הִזָּה שֶׁל עֲדַת קַרְח עֲדִין לֹא חֲטְאוּ, מְכָל מְקוֹם הֵם כְּבָר חֲטְאוּ בְּגִלְגוּל הַקּוֹדֵם שֶׁלָּהֶם, וּמִכֵּיּוֹן שֶׁהֵם הִשְׁתִּיכּוּ לְעֲדַת קַרְח בְּוֹדָאֵי שִׁיִּצָּא מֵהֶם פְּרִי בְּאוֹשִׁים, כִּי 'הַתַּפּוּחַ לֹא נוֹפֵל רְחוּק מֵהָעֵץ' - וְכֵאֵן אֵין תַּפּוּחַ וְאֵין עֵץ, אֲלָא יוֹתֵר פְּרִי בְּאוֹשִׁים, וְלִכֵּן גַּם הַתִּיבּוֹקוֹת נֹאכְדוּ מֵהָעוֹלָם.



### הַפְּגָמִים וְהַקְּלָקוּלִים

וּכְשֶׁנִּתְּבוּנָה נִרְאָה שֶׁבְּשִׁלְשֶׁת הַגְּלִילִים שֶׁלָּהֶם, חֲטְאוּ בְּקִנְיָה, תַּאוּה וְכִבּוּד שֶׁהֵם שִׁלְשֶׁת הַדְּבָרִים הַמוֹצִיאִין אֵת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם (אֲבוֹת פָּרָק ד מִשְׁנָה כ"א):

## פְּרִשְׁת קִרְח

בגלגול הראשון שהיו אנשי דור הפלגה - חטאו בגאווה וכבוד.

בגלגול השני שהיו אנשי סדום - חטאו בתאוה.

ובגלגול השלישי שהיו עדת קרח - חטאו בקנאה.

והם יצאו מן העולם ונאבדו ואין להם חלק לעולם הבא.

אלו שלשת היסודות בכל חייו של האדם שאם האדם נופל בהם הוא יוצא מן העולם, לא רק שהוא מפסיד את חיי העולם הבא אלא גם את חיי העולם הזה.



### כְּלָנוּ גִלְגּוּלִים

וכבר מבאר בדברי רבותינו שמיום שנחרב בית המקדש אין יורדים נשמות חדשות, והנשמות שיורדות לעולם הן גלגולים שפבר היו כאן (עין בספר עץ חיים לרבנו האריז"ל שער טו, ובספר ערבי נחל פרשת שלח דרוש ג עמוד תשלח הוצאת מכון גבעת עולם, ובספר מש"א גיא חזון לרבי מאיר אלפיה זצ"ל עמוד פו כתב שבכל דור ודור יש רק שלשים נשמות חדשות ותו לא. עין שם), ואף אחד לא יודע איזה גלגול הוא, יתכן וכלנו בגלגול האחרון, ואם לא נתקן בגלגול הזה לא תהיה עוד הזדמנות נוספת...



### דֵי לְקַנָּא

לכן כמה חשוב שהאדם יתמודד עם הנסיונות בדברים הללו. הקנאה - תפסיק לקנא, השכן קנה רכב חדש ולך יש רכב שצריך תפלת הדרך איך שזכנסיים אליו, ובצעליות של ריושלים צריך לעזור לו לנסע ולדחף אותו - מה אתה מקנא? זה חלקך! תלמד מוסר ותבין עד כמה חמורה הקנאה ולמה לא לקנא.



### גִלְגַל הַתְּאוּת

התאוה - כשמגיעה תאוה אסורה לאדם ומפתה אותו, הוא צריך לזכר שאין אדם נוגע במוכן לחברו אפלו כמלא נימה (שיר השירים רבה פרשה ג סימן ה). והדבר הזה נכון גם לכל ההנאות בחיים, אם מגיעה לאדם הנאה הוא יקבל אותה בהתר ובצער ובזמנו. ובמקום שיעצב על הנאתו בעולם הזה ובעולם הבא, הוא יאמין בבזרא

## הקנאה התאוה והכבוד

שהוא "משביע לכל חי רצון" (תהלים קמה, טז) 'שכדי פרנסתו הוא משביע את טובו ואת רצונו ואת ברכתו' (רש"י שם) בהתר ולא באסור ברוח ולא בצמצום ובנחת ולא בצער.

לצערנו היום כל העולם מתנהל עם תאוות, כשרוצים למכר אכל, מנסים לעורר אצל האדם את תאוות האכל, שתעלה על תאוות הממון ותנצח אותה, ואז האדם יסכים להפריד מתאוות הממון לכמה רגעים, ויוציא שטר נכבד מכיסו כדי לבצע את תאוות האכילה, וכן הלאה על זה הדרך בכל דבר ודבר.

וכשהבנקים רוצים שתשקיע אצלם את הכסף, הם משכנעים אותך שתחסך כסף ותעשה תכנית חסכון, ולא תהיה בזבזן, ובפעם הבאה שתבא לך תאוות אכילה ותרצה להוציא על האכל סכום מכבד, הם יזכירו לך בפרסומות משלהם שלא כדאי לך להוציא כסף על זה, כדי שתשאר עם תאוות הממון.

כל חיי העולם הזה למי שלא שומר תורה ומצוות הם חיי תאוות מול תאוות.



### תאוות הכבוד

וכן תאוות הכבוד - האם יש מי שלא אוהב כבוד? כמה אנשים רודפים אחרי הכבוד, ומוכנים להתבזות כדי לזכות לכבוד. יש אדם אחד עני ומספן שאין לו כסף והוא מקבץ נדבות בכוס פרוטה לפרוטה, יש אנשים שהם מקבצי נדבות של כבוד, כל מקום שמוכנים לתת להם קצת כבוד הם הולכים.

ומי שיושב ועוסק בתורה הוא מבין ויודע שאמרו חז"ל (אבות פ"ק ו' משנה ג) שאין כבוד אלא תורה. וחוזך מכבוד התורה אין משג אמתי של כבוד. על מה מגיע לך כבוד? גם אם אתה ראש ממשלה, או שר מכבד, השאלה האם אתה עובד על המדות שלך, לא להיות גאותן, כעסן, שקרן ועצלן? האם אתה שומר על העינים? שומר את הפה מלדבר לשון הרע? לא נוקם ולא נוטר?

זה הרעיון שעלינו לזכור מפרשת קרח, הם נאבדו, עד היום הם בקלחת של הגיהנם וצועקים 'משה אמת ותורתו אמת' (בבא בתרא דף ע"ד עמוד א) ואין להם תקנה, כי הם הפסידו את שלש ההזדמנויות שנתנו להם מן השמים לתקן את מעשיהם.

וזו תזכרת בשבילנו...





## פְּרִשְׁת חֻקַּת

# פְּרִשְׁת חֻקַּת

## הַנְּסִים שֶׁבַטְבַּע וְהַטְּבַע שֶׁבַנְּסִים

### הַתְּלַנָּה עַל הַמֶּן

אַחַד מֵעֲשָׂר הַנְּסִיוֹנוֹת שֶׁנִּסּוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּמִּדְבָּר (אֲבוֹת דְּרַבֵּי נֶטָן פָּרַק לַח הַלְכָה א), מְזַכֵּר בְּפִרְשָׁתוֹ.

הָעַם מֵתְלוֹנֵן, וְכַמְאֵמֵר הַכְּתוּב "וַיִּדְבֹר הָעַם בְּאַלְקִים וּבַמִּשֶׁה לָמָּה הֵעֲלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לָמוֹת בַּמִּדְבָּר כִּי אֵין לָחֵם וְאֵין מַיִם וְנִפְשָׁנוּ קָצָה בְּלֶחֶם הַקֶּלֶקֶל" (בַּמִּדְבָּר כֵּא, ה). "בְּלֶחֶם הַקֶּלֶקֶל" - הֵם הִתְכַּוְּנוּ לָמֶן שֶׁהִיָּה לָחֵם מִן הַשָּׁמַיִם (עֵין שְׁמוֹת טו, ד), וְהָיוּ בּוֹ כְּמָה וְכְמָה טְעָמִים מִיְחָדִים וְנִפְלְאִים (עֵין בְּיוֹמָא דָּף עַה עֲמוּד א, וּבְזֵהר פְּרִשְׁת בְּשֶׁלַח דָּף סג עֲמוּד א).

בְּכֻלֵּל הַתְּלַנָּה, הֵם מֵתְלוֹנְנִים עַל חֶסֶד ה' שֶׁגָּרַם לָהֶם שְׂלֵא יִצְטָרְכוּ לְלַכֵּת מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וּלְהִתְפַּנּוֹת, וְלִכֵּן הָיָה הַמֶּן נִבְלַע בְּאַבְרָיִם (יוֹמָא דָּף עַה עֲמוּד ב), וְהֵם מֵתְאוֹנְנִים עַל זֶה וְאוֹמְרִים: 'עֲתִיד הַמֶּן שִׁיתַּפַּח בְּמַעֲיָנוּ' (רִש"י בַּמִּדְבָּר פָּרַק כֵּא פְּסוּק ה).



### הָעֲנֵשׁ

וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כּוֹעֵס עֲלֵיהֶם: "וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרְפִים וַיִּנְשְׁכוּ אֶת הָעַם וַיָּמָת עִם רַב מִיִּשְׂרָאֵל" (בַּמִּדְבָּר כֵּא, ו), הָעֲנֵשׁ הָיָה מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה כְּכֹל הַנְּהַגוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (מִסְכַּת פְּלָה רַבְתִּי פָּרַק א הַלְכָה יג), יָבֵא הַנְּחָשׁ שֶׁהִתְקַלֵּל שֶׁכָּל הַטְּעָמִים שִׁיטְעָם יֵהִיוּ בְּטַעַם עֶפֶר (בְּרֵאשִׁית ג, יד) וְלֹא הִתְלוֹנֵן, וַיִּפְרַע מֵהִמְתְּלוֹנְנִים עַל הַמֶּן שִׁישׁ בּוֹ אֶת כָּל הַטְּעָמִים (תְּרַגּוּם יוֹנָתָן בֵּן עֲזַיָּאל פְּרִשְׁת חֻקַּת פָּרַק כֵּא פְּסוּק ו, וְעֵין בְּאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ פְּרִשְׁת חֻקַּת פָּרַק כֵּא פְּסוּק ו).

הַרְבֵּה פְּעָמִים הָאָדָם מֵתְלוֹנֵן עַל הַמַּצָּב שֶׁלוֹ, וּמִסְכֵּן מִי שֶׁשׂוֹאֵל אוֹתוֹ "מָה שְׁלוֹמְךָ?", כִּי אִזּוֹ הוּא מֵתְחִיל לְסַפֵּר לוֹ אֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהַבְּעִיּוֹת שִׁישׁ לוֹ, מֵהַצָּרָן הַחוֹדְרָנִית, וְעַד הַמְּרִיבוֹת שֶׁהוּא רַב עִם אֲשֶׁתוֹ... וּבְמִקּוֹם שִׁישִׁים לֵב כְּמָה דְּבָרִים טוֹבִים יֵשׁ לוֹ,

## הַנְּסִים שֶׁבִּטְבַּע וְהַטְּבַע שֶׁבַּנְּסִים

הוא לא שם לב. זה היה המצב של דור המדבר, שבתרו להתלונן על המן במקום להנות ממנו, ושלח להם ה' את הנחשים השרפים שילמדו אותם מדת דרך ארץ, שלא להתלונן על מעשי ה'.

”וַיִּבֹא הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חָטֵאוּנוּ כִּי דִבַּרְנוּ בְּה' וּבָךְ הַתְּפִלָּל אֵל ה'” (במדבר כא, ז). עם ישראל חוזרים בתשובה (חלקית, עין בדברי האור החיים הקדוש במדבר פרק כא פסוק ח), ומשה רבנו כדרךכו בקדש מתפלל להצלתם (במדבר כא, ז), והקדוש ברוך הוא מביא לו פתרון: ”וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל גֵּס וְהָיָה כָּל הַנְּשׂוּף וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נַחַשׁ נְחֹשֶׁת וַיִּשְׁמְהוּ עַל הַגֵּס וְהָיָה אִם נָשָׁף הַנְּחֹשֶׁת אֶת אִישׁ וְהָבִיט אֶל נַחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת וְחָי” (שם פסוקים ח - ט).



### סְגֻלָּה' שְׂכּוֹז

אמרו חז"ל 'וכי נחש ממית ומחיה? אלא בזמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה היו משעבדים את לבם לאביהם שבשמים והיו מתרפאים, ואם לאו היו נמקים' (ראש השנה דף כט עמוד א).

והשאלה המתבקשת: אם התכלית של נחש הנחשת כדי לשעבד את לבם לאביהם שבשמים, למה היה צריך לעשות מין 'סגולה' שכזו בצורה של פסל בדמות נחש מנחשת, שישתכלו על נחש הנחשת הגבוה, ומתוך כך יסתכלו על השמים ויזכרו בהשם וישעבדו את לבם אליו? למה לא הצטוו באופן פשוט להתפלל אל השם ולחזור בתשובה וממילא היו מתרפאים?

סופו של נחש הנחשת הזה לא היה טוב ונהפך לתקלה לעם שטעו אחריו וחשבו שיש בו כח לרפא, ולכן לאחר כשש מאות שנה חזקה מלך? הודה מכתת את נחש הנחשת ומאבד אותו מן העולם, והודו לו חכמים על זה (פסחים דף נו עמוד א וב"רש"י דבור המתחיל פתת נחש). ואם כן למה היה צריך מתחלה את אותו נחש הנחשת?



### רְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּאִמוּנָה שְׁלֵמָה

אחד הבאורים במפרשים שמצאנו על השאלה הזו הוא בדברי הרמב"ן (במדבר פרק כא פסוק ט) שמבאר דבר נפלא: 'שידוע מדרכי הרפואות, שכל נשוכי בעלי הארס יסתכנו בראותם אותם או בראות דמותם, ולכן צוה השם שיתרפאו במזיק הממית בטבע ועשו דמותו ושמו, וכשיהיה האדם מביט בכונה אל נחש הנחשת שהוא כעין

## פְּרִשְׁת חֻקַּת

הַמְזִיק לְגַמְרִי, הִיָּה חֵי, לְהוֹדִיעֵם כִּי הַשֵּׁם מְמִית וּמַחִיָּה - כְּלוּמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְלַמֵּד אֶת עַם יִשְׂרָאֵל שְׁעוֹר בְּאִמוּנָה בְּצוּרָה מִיְחָדָת: אַתֶּם חוֹשְׁבִים שְׁמֵתְרַפְּאִים עַל יְדֵי כְדוּרִים וְתִרְפוּת אוֹ חֲסוּנִים וְנִתְוַחֵים, לֹא וְלֹא! תִּרְאוּ שֶׁהַדְּבָר שֶׁיְהִיָּה הָאֲמֻצָּעִי לְרַפָּא אַתְּכֶם הוּא דוֹקָא אוֹתוֹ סוּג נְחַשׁ שֶׁהִיָּה דְמוּת אִימְתַּנִּית וּמַפְחִידָה, וּמְרָאָהוּ אֲמוֹר לְהִזִּיק לָהֶם, וְכֵאן יִתְהַפֵּךְ הַטְּבַע וְיִגְרַם לָכֶם הִרְפוּאָה מְזָה בְּכַח הָאִמוּנָה.



### שְׁעוּרִים פְּרֻטִיִּים

הַשְׁעוֹר הַזֶּה לֹא הִיָּה הַשְׁעוֹר הָרֵאשׁוֹן לְלַמֵּד אֶת עַם יִשְׂרָאֵל אֶת הִרְעִיּוֹן הַזֶּה, כְּבָר קָדָם לוֹ שְׁעוֹר פְּרֻטִי אַחַר שְׁמֵסְפָר בְּתוֹרָה בְּפִרְשֵׁת בְּשֵׁלַח: "וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל מִדְבַר שׁוּר וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבַר וְלֹא מָצְאוּ מַיִם. וַיָּבֹאוּ מְרִתָּה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מִיַּם מִמֶּרֶה כִּי מְרִים הֵם עַל כֵּן קָרָא שְׁמָה מְרָה. וַיִּלְנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה לֵאמֹר מַה נִּשְׁתָּה. וַיִּצְעַק אֵל ה' וַיֹּוֹרֶהוּ ה' עֵץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם שֵׁם לוֹ חֻק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְאוֹ" (שְׁמוֹת טו, כב - כה), וְאַמְרוּ בְּמִדְרָשׁ (רַבֵּה פְּרֻשֵׁת בְּשֵׁלַח פְּרָשָׁה כג סִימָן ג), 'עֵץ מֶרֶה הִיָּה וְהִמְתִּיק הַמַּיִם הַמְרִים' - בְּשְׁעוֹר הַזֶּה לְלַמֵּד אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁכַדִּי לְהִמְתִּיק אֶת הַמַּיִם לֹא צָרִיךְ מְתוּק אוֹ כּוֹסוֹת שֶׁל סֶכֶר, אֲלֵא עֵץ מֶר שֶׁנִּזְרַק לַמַּיִם בְּצוּוֵי הַשֵּׁם.

וְלִכֵּן הַפְּסוּקִים הַבָּאִים בְּפִרְשֵׁת בְּשֵׁלַח הֵם: "וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֲלֵקֶיךָ וְהִישָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהִאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וּשְׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו כָּל הַמְחֻלָּה אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אֲשִׁים עֲלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רַפְּאֵךְ" (שְׁמוֹת טו, כו), לְלַמֵּד שֶׁהִרְעִיּוֹן שֶׁל מְתִיקוֹת הַמַּיִם שֶׁיָּדָה לֹא רַק לַמַּיִם, אֲלֵא לְכָל עֲנִינֵי וְצָרְכֵי הָאָדָם, וְאַפְלוּ בְּעֵנִינֵי הִרְפוּאוֹת שֶׁנִּתְּנָה הִרְשׁוֹת לְרוֹפֵא לְרַפְּאָה (בְּרֻכּוֹת דף ס עמוד א), לֹא יִצְטָרֵךְ הָאָדָם שׁוּם דְּבָר מִעֲנִינֵים אֵלוּ, 'מַה חֵלֶק לְרוֹפְאִים בְּבֵית עוֹשֵׂי רְצוֹן הַשֵּׁם' (רַמְבַּ"ן וַיִּקְרָא פָּרָק כו פְּסוּק יא).

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ לְעַד - מִמְתִּיק מֶר בְּמֶר, הַהִפְךָ מִהִגְיוֹן הַטְּבַעִי וְהַמְחֻשְׁבָּה הָאֲנוּשִׁית, וְדוֹקָא מִהֵמֶר שֶׁנִּכְנָס לְמֶר, פְּתֹאוֹם מִתְגַּלְגֵּה בְּרִיאָה חֲדָשָׁה שֶׁל "וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם".



### הַצְּלָקַת 'הַשְּׁדֻכְנִית'

הַגִּיעַ בְּחוֹר אַחַד לְהַגְאוֹן רַבִּי חַיִּים קִנְיָבְסְקִי וְצ"ל, וְהוּא סִפֵּר לָרַב שֶׁלְפָנָי כְּמָה שָׁנִים הוּא הִלָּךְ בְּעִיר הָעִתִּיקָה וְרָאָה עַרְבֵי שָׂרָץ אַחֲרַי בְּחוֹרָה צְעִירָה עִם סִכִּין, הוּא

## הַנְּסִים שֶׁבִּטְבַּע וְהַטְּבַע שֶׁבְּנֹסִים

נִסָּה לְהַצִּיל אֶת אוֹתָהּ בַּחוּרָה וְעַכְבַּ אֶת הָעֶרְבִי שֶׁכָּעַס וְדָקַר אוֹתוֹ בַּפְּנִים, וּמֵאֵז יֵשׁ לוֹ צִלְקַת גְּדוּלָה וּמְכַעֲרַת שֶׁמְפָרִיעָה לוֹ בַּשְּׂדוּכִים...

הָרַב קִנְיָבְסְקִי אָמַר לוֹ: "בַּפְּעַם הַבָּאָה שֶׁתִּלְךָ לַפְּגִישָׁה, מִיָּד תִּסְפָּר אֶת הַסְּפּוּר אֵיךְ 'זְכִיתִי לְצִלְקַת הַזֶּה'."

זֶה לֹא הָיָה נִרְאָה כֹּל כֶּף הַגִּיּוֹנִי לַפְּתִיחַ אֶת הַשִּׁיחָה בְּמוֹם הַזֶּה, אָבֵל הוּא שָׁמַע לְדַעַת תּוֹרָה...

תּוֹךְ זְמַן קִצָּר הוּא קִבַּל הַצָּעָה לְשִׁדּוּךְ וְנִקְבְּעָה הַפְּגִישָׁה, בַּחֲשׂוֹת מְעַרְבִים הוּא הִגִּיעַ לַפְּגִישָׁה, וּמִיָּד פָּתַח וְאָמַר לַבַּחוּרָה: "עַל פִּי הוֹרָאת רַבִּי חַיִּים קִנְיָבְסְקִי אֲנִי אֲסַפֵּר לְךָ מֵהֵיכָן זְכִיתִי לְצִלְקַת הַגְּדוּלָה הַזֶּה", וְהוּא סִפֵּר אֶת כָּל הַסְּפּוּר בַּפְּרָטְרוּט, וְכָל שֶׁהוּא מְסַפֵּר אֶת הַסְּפּוּר, הוּא רוֹאֵה הַתְּרַגְּשׁוֹת גְּדוּלָה אֲצֵל הַבַּחוּרָה, בְּסִיּוּם הַסְּפּוּר, הָיוּ עֵינֶיהָ שֶׁל הַבַּחוּרָה זוֹלְגוֹת דְּמַעוֹת וְהִיא אָמְרָה לוֹ בְּלַחֲשִׁישָׁה: "אֲנִי הַבַּחוּרָה שֶׁהִצֵּלְתָּ, הָעֶרְבִי רַדְף אַחֲרַי.... כַּמָּה שָׁנִים שָׁאַנִּי מִחֲפָשֶׁת אֶת הַבַּחוּר שֶׁהִצִּיל אוֹתִי... תּוֹרָה רַבָּה לְךָ..."

זְמַן קִצָּר אַחַר כֶּף בְּחֹדֶשׁ אֶדְרֵר תַּשַּׁע"א הֵם הַתְּחַתְּנוּ, וּבְנוּ בֵּית יְהוּדִי לְתַפְאָרַת (סִפֵּר עֲמֵק הַפְּרָשָׁה - דְּבָרִים, פְּרִשְׁת שׁוֹפְטִים, עֲמוּד רַשׁ).

הַרְבֵּה פְּעָמִים הָאָדָם לֹא יוֹדֵעַ מָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְכַּנֵּן לוֹ וְכִיצַד תִּבְאֵ אֵלָיו הַיְשׁוּעָה. הַבּוֹרָא בְרוּךְ הוּא הוּא 'עֲלֵת הָעֲלוֹת וְסִבַּת הַסְּבוֹת' (עֵין בּוֹהַר הַקְּדוּשׁ פְּרִשְׁת בְּרֵאשִׁית דָּף כב עֲמוּד ב וּבְסִפֵּר עֲקֵדַת יִצְחָק עֲרֵאמָה וְיִקְרָא שְׁעַר סו פְּרִשְׁת אֲמַר), וְהוּא 'מְמַלֵּא כָּל עֲלָמִין וּמְסוּבֵב כָּל עֲלָמִין' (עֵין בּוֹהַר הַקְּדוּשׁ פְּרִשְׁת פִּנְחָס דָּף רַכָּה עֲמוּד א), כַּמָּה שָׁנִים לַפְּנֵי שֶׁהַבַּחוּר יֵצֵא לְשְׂדוּכִים הוּא כְּבָר מְכִין לוֹ אֶת הַשְּׂדוּךְ בְּצוּרָה מְפִלְאָה, וְאוֹתָהּ צִלְקַת שֶׁהִיָּתָה סִבָּה לְעַפּוּב הַשְּׂדוּכִין, הִיא נְהַפְכָה לְהִיּוֹת הַסִּבָּה הָעֲקָרִית לְחַתֻּנָּה.



## הָאֵלֶקוֹת שֶׁבִּטְבַּע

רַעִיוֹן נוֹסֵף בַּפְּרָשְׁתָנוּ כּוֹתֵב הָאָדָמוֹר רַבִּי יְהוּדָה אֲרִיָּה לִיב אֶלְתֵּר מַגּוּר זַצ"ל בְּסִפְרוֹ שֵׁפֶת אֲמַת (בַּפְּרִשְׁת חֻקַּת, בְּשִׁיחָה בְּשֵׁנַת תַּרְל"ו, בְּמַהְדּוּרַת אוּר לְצִיּוֹן עֲמוּד 204), שֶׁהַסִּבָּה שֶׁהָיָה צָרִיךְ מִשֶּׁה רִבְנוּ לַעֲשׂוֹת אֶת נַחֲשׁ הַנְּחֹשֶׁת וְלֹא הַסְּפִיק מֵה שִׁיכּוֹנוּ אֶת לְבָם לְשִׁמְיִם, כְּדִי לְלַמֵּד אֶת עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁגַּם כִּשְׁצָרִיךְ לְעַסֵּק בְּעֵינֵינוּ הַטְּבַע בְּרוֹפְאִים וּבְרַפּוּאוֹת, צָרִיךְ לְזַכֵּר שֶׁלֹּא הַכַּח הַגְּשָׁמִי מְרַפָּא, וְלֹא הַנְּחֹשׁ מִמִּית אֶלָּא הַחֻטָּא מִמִּית (בְּרַכּוֹת דָּף לג עֲמוּד ב, וּבְמַדְרֵשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת שְׁמוֹת פְּרָשָׁה ג סִימָן יב), וְלֹא הַנְּחֹשׁ מִמִּית וּמְחַיָּה

## פְּרִישַׁת חֻקַּת

אֵלָא הָאָמוּנָה וְהַבְּטָחוֹן בְּצוּר הָעוֹלָמִים, וְאִפְּשִׁיעֶסְק בְּטַבַּע יִשְׁעֶבֶד לְבוּ לְבוּרָא'.

הַנִּקְדָּה הַזֹּה הִיא אַחַת הַנִּקְדוֹת הַחֲשׂוּבוֹת בְּאִמוּנַת הַיְהוּדִית. וְנִבְאָר: כַּאֲשֶׁר הָאָדָם חַי בְּנֶס תְּמִידִי וְגִלּוּי, קָל לוֹ לְהֶאֱמִין. לְדַגְמָא אָדָם שְׁלֵא עוֹבֵד אֵלָא רַק יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּהַתְמַדָּה, וְכָל חֻדְשׁ יֵשׁ לוֹ נְסִים גְּלוּיִים אִיף מְגִיעָה אֵלָיו בְּרַפְתָּ ה' כְּדִי צָרְכוּ וּפְרַנְסָתוֹ, וְזוֹכֶה לְ"דוֹרְשֵׁי ה' לֹא יִחְסְרוּ כָּל טוֹב" (תְּהִלִּים לז, יא) וְכִהְבְּטַחַת רְבוּתֵינוּ שְׁיִגִיעַ לְעַמְלֵי הַתּוֹרָה חֶלֶק הָרְאוּי לָהֶם (רַמְבַּ"ם הַלְכוֹת שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל פָּרָק יג הַלְכָה יג), הַרְבֵּה יוֹתֵר קָל לוֹ לְהֶאֱמִין וְלְבַטַּח, כִּי הוּא רוֹאֶה אֶת זֶה וְחַי אֶת זֶה. לְעַמְתּוֹ אָדָם שְׁעוֹבֵד מִצְוֹת הַחֻמָּה עַד צִוֵּת הַנְּשֻׁמָּה וְרוֹדֵף אַחֲרֵי הַמְמוֹן, הַיִּצָּר הָרַע מְכַנְּסֵי לוֹ מַחְשְׁבוֹת כַּפְרָנְיוֹת, שְׂאֵם אֲנִי לֹא אֶעֱבֹד לֹא תִהְיֶה לִי פְרַנְסָה, כִּי "כַּחַי וְעַצְם יָדִי עֲשֵׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה" (דְּבָרִים ח, יז), וְכַלל שֶׁהוּא עוֹבֵד יוֹתֵר קָשָׁה כִּף הָאָמוּנָה וְהַבְּטָחוֹן שְׁלוֹ יוֹתֵר קָשִׁים לְהַשְׁגָּה, כִּי הוּא חַי בְּדַרְכֵי הַטַּבַּע, וְאֵם הוּא עוֹבֵד שְׁעוֹת נוֹסְפוֹת הוּא מְקַבֵּל יוֹתֵר מְשַׁכְרֵת וְאֵם לֹא - לֹא, וְקָשָׁה לוֹ לְהַכְנִיס אֶת אֱלֹקִים לְתַמוּנָה אַחֲרֵי שֶׁהוּא עוֹבֵד כִּף קָשָׁה, וְהוּא הַתְּאֵמֶץ וְטָרַח וְיָגַע.

אִמְרַתִּי פַּעַם לְאִיזָה יְהוּדִי שֶׁהִיא עוֹבֵד בְּלִי סוּף: "אַתָּה עוֹבֵד כִּף קָשָׁה וְלֹא נוֹתֵן לְאֱלֹקִים אֲפֵלוּ הַזְּדֻמְנוֹת לְעֲשׂוֹת לָךְ גֵּם וְלַעֲזוֹר לָךְ בַּפְּרַנְסָה". וְאֶת הַשְּׁעוֹר הַזֶּה - בְּעִנְיַן חוֹבַת הָאָמוּנָה בְּהַשְׁגַּחַת הַשֵּׁם וּבִישׁוּעָתוֹ גַּם בַּתּוֹךְ הַעֲנִינִים הַטַּבְּעִיִּים - קִבְּלוּ עִם יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ מְעַמֵּד.



## הַנְּסִים הַגְּלוּיִים וְהַנְּסִתָּרִים

וְכִבְרַ מְפָרְסָמִים דְּבָרֵי רַמְבַּ"ן (שְׁמוֹת פָּרָק יג פְּסוּק טז) שְׁכַתְּבָ, 'וּמִן הַנְּסִים הַגְּדוֹלִים הַמְּפָרְסָמִים הָאָדָם מוֹדֶה בְּנְסִים הַנְּסִתָּרִים שֶׁהֵם יִסוּד הַתּוֹרָה כְּלָהּ, שְׂאִין לְאָדָם חֶלֶק בַּתּוֹרָת מִשֶּׁה רַבְּנוּ עַד שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל דְּבָרֵינוּ וּמְקָרִינוּ שְׁכַלְסֵם נְסִים אִין בְּהֵם טַבַּע וּמְנַהֲגוּ שֶׁל עוֹלָם, בֵּין בְּרַבִּים בֵּין בְּיַחֲדִיד, אֵלָא אִם יַעֲשֶׂה הַמְצוֹת יַצְלִיחֵנוּ שְׁכָרוּ, וְאִם יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם יִכְרִיתֵנוּ עֲנָשׁוּ, הַכֹּל בַּגְּזֵרַת עֲלִיוֹן' - הַלְכָתָּ וְנַפְלָתָּ בַּמְדַּרְגּוֹת וְלֹא שְׁכַרְתָּ אֶת עַמּוּד הַשְּׁדָרָה אוֹ פְתַחַתָּ אֶת הָרֵאשׁ, זֶה גֵּם! וְלֹא רַק זֶה, אֵלָא עַצְם זֶה שֶׁהַלְכָתָּ וְיִרְדַּתָּ בַּמְדַּרְגּוֹת זֶה גֵּם! הַנְּסִים הַנְּסִתָּרִים הֵם חַיִּי הַטַּבַּע, אָדָם יוֹדֵעַ אֲנִי עוֹבֵד - אֲנִי מְרוֹיחַ, אֲנִי לֹא עוֹבֵד - אֲנִי לֹא מְרוֹיחַ, אֲנִי עוֹבֵד כְּדִי שִׁיְהִיה לִי לְחֵם לְאָכֵל וְאֲנִי אוֹכֵל כְּדִי שִׁיְהִיה לִי כֹחַ לְעַבֵּד. זֹהֵי דְרָךְ הַחַיִּים הַמְּקַבְּלֵת בְּעוֹלָם. אֲבָל זֹה טְעוּת! הַכֹּל זֶה הַנְּהַגָּה שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ לְעַד - וְאֶת הַהַשְׁגָּחָה הַזֹּה וְהַהֲבָנָה הַזֹּה אֲנַחְנוּ צָרִיכִים לְזַכֵּר בְּמִיָּחָד בְּעִנְיַנֵּים הַטַּבְּעִיִּים.

## הַנְּסִים שֶׁבִּטְבַּע וְהַטְּבַע שֶׁבַּנְּסִים

גַּם אִם אַתָּה לֹא מְרַגֵּשׁ טוֹב וְהוֹלֵךְ לְרוּפֵא אֶל תַּחֲשֵׁב שֶׁהוּא מְרַפֵּא אוֹ מְמִית, הַרְפוּאָה מִשָּׁמַיִם, וְאִם תִּהְיֶה לְרוּפֵא זְכוֹת לְרַפֵּא וּלְךָ זְכוֹת לְהִתְרַפֵּא - תִּתְרַפֵּא!

לֹא הִנָּחַשׁ מְמִית וּמַחִיָּה...

וְלֹא הִסְכֵּר מְמַתִּיק...

וְלֹא הָרוּפֵא מְרַפֵּא...

וְלֹא ה'בוֹס' מְפַרְנֵס...

”כִּי לֹא עַל הַלְחָם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי ה' יִחְיֶה הָאָדָם” (דְּבָרִים ח, ג).



## פְּרִשְׁת בְּלָק

# פְּרִשְׁת בְּלָק

## אל תפסיקו לנסות

### ללמד מבלעם

בפְּרִשְׁת השבוע מספר על רשעותו של בלעם ועד כמה שנא את עם ישראל. ובחסדי השם נבא ונלמד דוקא מבלעם הרשע והמתעב בכל המדות הרעות והנוראות והבהמיות (עין בסנהדרין דף קה עמוד ב), כל דבר רע שאפשר להגיד עליו הוא נכון (עין בסנהדרין דף קו עמוד ב), ומהתנהגותו הרעה הוא מלמד אותנו יסוד נורא ונפלא, ומי שיתבונן בדברים האלו יהיו לו הרבה כחות להתמודד עם נסיונות החיים ולא להתיאש.



### מי אתה בלעם?

בואו ונעשה הכרות עם האיש המתעב הזה - בלעם!

**מובא בחז"ל** (עין במדרש תנחומא פְּרִשְׁת ויצא סימן יג, ובתרגום יונתן בן עזיאל במדבר פרק לא פסוק ח, ובש"ל"ה הקדוש פְּרִשְׁת בְּלָק תורה אור אות ט, ועין בספר תורת חסד אילן פְּרִשְׁת בְּלָק עמוד ער) שבלעם שמזכר בפְּרִשְׁתָּה שָׁלְנוּ בפעם הראשונה בתורה בשמו (במדבר כב, ה), הוא לא 'נולד' בפְּרִשְׁתָּה שָׁלְנוּ, הוא כבר היה זקן מפלג, שכן בלעם הוא לבן הארמי, חמיו של יעקב אבינו, והסבא של השבטים.

ולבן הארמי כל חפצו ורצונו היה לנצל את יעקב עד תום, ולהשליכו ככלי אין חפץ בו. התורה מעידה עליו: "ארמי אבד אבי" (דברים כו, ה), שֶׁלְבָן בְּקִשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל כְּשֶׁרָדָף אַחַר יַעֲקֹב (רש"י שם ועין בראשית לא, כג), וכונתו היתה להרג את יעקב אבינו עם נשותיו שהן בנותיו וכל נכדיו, "ולא יזכר שם ישראל עוד" (תהלים פג, ה).

ולאחר שהקדוש ברוך הוא נגלה אליו בחלום הלילה (עין בבראשית לא, כד), כִּדְרָכּוֹ שֶׁל בְּלַעַם שֶׁהָיָה מְקַבֵּל נְבוֹאוֹת בְּלִילָה (עין רש"י במדבר פרק כב פסוק ח), והזהיר אותו "השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע" (בראשית לא, כד), הוא לא נרגע, ומחכה שנים ארוכות עד שתגיע לו שעת כשר לכלות את כרם בית ישראל.

## אל תפסיקו לנסות

הוא עוקב אחרי הצאצאים וצאצאי צאצאים של יעקב אבינו לדעת איך לכלות אותם מן העולם.



### להרג את הקטנים

יעקב אבינו יורד למצרים בגורת מלך (עין בשבת דף פט עמוד ב), יוסף הצדיק משנה למלך (בראשית מא, מג) ובעצם מנהל את המדינה, ולכן הוא בלעם יודע שעכשו זו לא שעת הכשר להתנכל ליעקב ובניו. במשך השנים יעקב אבינו נפטר (בראשית מט, לג), ולאחר מכן וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא (שמות א, ו). המצריים חוששים מעם ישראל, וינקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף (שמות א, ח), יושבים שם 'מועצת השורה' (מועצת החכמים הערבית) המצרית ומחפשים את הפתרון הסופי לכלות את כל בני יעקב וצאצאיהם.

בין יועצי פרעה היו יתרו, איוב ובלעם. יתרו אפלו עוד קדם שהתגזר הוא לא דגל ברצח המונים, ולכן החליט לברח ממצרים ולא להיות שתף לפשע, איוב שתק, ולעמתם היה את בלעם אבי אבות הטמאה, ששמח שסוף סוף הגיעה אליו ההזדמנות להשמיד להרג ולאבד את כל עם בני ישראל, ולכן יעץ לשעבד את עם ישראל ואמר: "הבה נתחכמה לו פן ירבה" (שמות א, י. ועין סוטה דף יא עמוד א, וברש"י שם דבור המתחיל באותה צעה), והוא אותו האיש שעמד מאחורי התכנית של "כל הבן הילוד היארה תשליכהו" (שמות א, כב), מות בטביעה לתינוקות - 'להרג אותם כשהם קטנים' (עין סנהדרין דף קו עמוד א, וברש"י שם דבור המתחיל לא עמנו).

המצרים אמצו את הרעיון לשמחת בלעם, והוא רואה שהרעיון שלו קורם עור וגידים.

אבל הוא לא ידע דבר אחר, "שהנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל" (תהלים קכא, ד), והמצרים אומרים: "פן ירבה", והקדוש ברוך הוא אמר: "פן ירבה" (מדרש תנחומא בופר פרשת שמות סימן ח). הם אומרים "כל הבן הילוד היארה תשליכהו", והקדוש ברוך שולח להם את מלאכי מרום להצילם ולהחיותם, ובורא להם סלעים שיש בהם דבש ושמן, וינקוהו דבש מסלע ושמן מחלמיש צור" (דברים לב יג, ועין בסוטה דף יא עמוד ב). וכשהמצרים רואים איך התינוקות לא טובעים ומישהו מוציא אותם מהיאור ודואג להם, הם באים להרג, ומיד כשהם באים אליהם התינוקות נבלעים באדמה, והמצרים הרעים מביאים מחרשות לחרש ולהרג את התינוקות הבלועים, שגאמר "על גבי חרשו חרשים" (תהלים קכט, ג. ועין סוטה שם), והקדוש ברוך הוא



## פְּרִשְׁת בְּלָק

מַעֲמִיק אֶת הַתִּינוּקוֹת בְּאֵדְמָה וְהֵם נִצּוּלִים.

וְאַחֲרֵי מָאֲתִים וְעֶשְׂרֵי שָׁנֹת שֶׁעָבֹד הֵם יוֹצְאִים "בְּיַד חֲזָקָה וּבְזוּרְעַ נְטוּיָה" (דְּבָרִים ד, ד), וְלִכֵּן שֶׁהוּא בְּלָעַם רוֹאֶה שֶׁשׁוֹב פֶּעַם לֹא הִצְלִיחַהּ לוֹ הַתְּכַנִּית.



### מְתִי תִגִּיעַ הַהֲזַדְמָנוֹת?

הוּא שׁוֹב מַחֲכָה מְתִי תִגִּיעַ אֵלָיו הַהֲזַדְמָנוֹת סוּף סוּף לַפְתָּרוֹן הַסּוּפִי - לְכָלוֹת לְהַשְׁמִיד לְהַרְגֵּוּ וּלְאַבֵּד אֶת הָעַם הַשְּׂנֹאוֹי עָלָיו שֶׁנֶּאֱמַר תְּהוֹמִית, לֹלֵא סִבָּה וְהַגִּיוֹן, אֶלֵא כְּשֶׁנֶּאֱמַר הַטְּמָאָה - לְטַהֲרָהּ, וְהַשְׁקָר - לְאַמֵּת.

עַם יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים מִמִּצְרַיִם אֶל הַמִּדְבָּר, וְהֵם מוֹגִינִים מִכָּל דְּבָר רָע, "וְה' הִלְךְ לִפְנֵיהֶם" (שְׁמוֹת יג, כא), וּפְתָאוּם מִגִּיעָה אֶל בְּלָעַם הַצָּעָה מִיַּחַדְת - לְבֹא לְקַלֵּל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, וְלִקְבֹּל גַּם כְּסֶף וְכָבוֹד. הוּא זוֹכֵר וְיוֹדֵעַ שֶׁהָעַם הַזֶּה מְשַׁגַּח מִן הַשָּׁמַיִם, אֲבָל הוּא מְנַסֶּה, וְלִכֵּן בְּהֲזַדְמָנוֹת הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁהוּא יָכוֹל לְלַכֵּת לְקַלֵּל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל הוּא קָם בְּבִקְרָה, וְהוּא בְּעֶצְמוֹ - זָקֵן לְפָחוֹת בְּגִיל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת לְפִי הַחֲשָׁבוֹן (וְאַמְנֵם עֵין סְנֵהֲדָרִין דָּף קו עֲמוּד ב, וּבְדַעַת זְקֵנִים מִבְּעָלֵי הַתּוֹסְפוֹת שְׁמוֹת פָּרָק א פְּסוּק י, וּבִקְבָץ כְּתָר מְלוֹכָה תְּשָׁרִי תש"פ עֲמוּד 9 בְּמָה שֶׁאֲמַר עַל זֶה הַגְּאוֹן הַנֶּאֱמָר "שְׁלִיט"א) - חוֹבֵשׁ אֶת אֲתוֹנוֹ (בְּמִדְבָּר כב, כא), וְהַשְּׂנֹאָה שֶׁלּוֹ מְקַלְקֵלֵת אֶת הַשׁוֹרָה (מִדְרַשׁ אֲגָדָה בּוֹבֵר פְּרִשְׁת בְּלָק פָּרָק כב סִימָן כא), כִּבֵּר לֹא מְעַנְיָנִים אוֹתוֹ גְּנוּנֵי כְבוֹד שֶׁל עוֹזְרִים וּמְשַׁרְתִּים, וְהוּא יוֹצֵא לְדָרְךָ, בְּתַקְוָה שֶׁחִלוּם חֲיָיו יִתְגַּשֵּׁם, וְהוּא יוֹכֵל לְקַלֵּל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל.

וּמִלְאָךְ שֶׁל רַחֲמִים נִשְׁלַח מִן הַשָּׁמַיִם לְהַפְרִיעַ לוֹ בְּדָרְךָ (מִדְרַשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת בְּלָק פְּרִשָּׁה כ סִימָן יג), וּבְפֶעַם הָרֵאשׁוֹנָה "וַתֵּט הָאֲתוֹן מִן הַדָּרְךָ וַתִּלְךָ בְּשֹׁדֵה" (בְּמִדְבָּר כב, כג), וּבְלָעַם שֶׁמְמַהֵר לְקַלֵּל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל כּוֹעֵס וּמְכָה אוֹתָהּ. וּבְפֶעַם הַשְּׁנֵיָה מוֹחֲצֵת אֶת רַגְלוֹ (בְּמִדְבָּר כב, כ), הִרְגֵּל מִתְרַסֶּקֶת וּבְלָעַם נִהְיָה חֲצִי נֶכֶה (עֵין סְנֵהֲדָרִין דָּף קה עֲמוּד א, וּבְמִדְרַשׁ אֲגָדָה פְּרִשְׁת בְּלָק אוֹת כה, וּבְסִפְרֵ חֶסֶד לְאַבְרָהָם שֶׁפִּירָא פְּרִשְׁת בְּלָק פָּרָק כב פְּסוּק כב), אֲבָל הוּא לֹא מְתַיַחֵס לְכַאֲבִים וּמְמַהֵר לְהַכּוֹת אֶת הָאֲתוֹן שֶׁתְּמַשִּׁיךְ לְלַכֵּת בְּמַהֲרֵי אוֹתָהּ לְקַלֵּל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. וּבְפֶעַם הַשְּׁלִישִׁית בְּמַשְׁעוֹל הַכְּרָמִים כְּשֶׁרוֹאֶה הָאֲתוֹן אֶת הַמִּלְאָךְ עִם חֲרָבוֹ הַשְּׁלוּפָה בְּיָדוֹ, הִיא רוֹבֶצֶת עַל הָאָרֶץ, וּבְלָעַם הִמְמַהֵר מְכָה אוֹתָהּ שׁוֹב.

גַּם כְּשֶׁהָאֲתוֹן פּוֹתַחַת אֶת הַפֶּה שֶׁלָּהּ לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ (בְּמִדְבָּר כב, כח) הוּא לֹא מְתַרְגֵּשׁ, כִּי הוּא חֲדוּר מְטָרָה לְקַלֵּל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. הוּא לֹא נוֹתֵן לְהַפְרָעוֹת לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ, וְאַפְלוֹ לֹא לְמִלְאָךְ הַשָּׁם! הוּא מְמַשִּׁיךְ בְּדָרְךָ לְמַרוֹת הַכֹּל.



## אל תפסיקו לנסות

### בלעם ואנחנו

נעצר רגע את הספור על בלעם, ונעבר אלינו...

החלטתם ללכת לשעור תורה, באמצע הדרך הרכב סטה מהכביש, ואחרי זה קבלתם מכה ברגל, המשכתם בנסיצה, והרכב הפסיק לעבד, האם אתם ממשיכים ללכת לשעור או שאתם משתכנעים שזה 'סימן' משמים לא ללכת חלילה לשעור תורה?

תלמדו מבלעם!



### נסיונות כושלים

ובלעם סוף סוף מגיע אחרי כל ההרפתקאות שעבר למקום שבו הוא יכול לקלל את עם ישראל, והוא מנסה בפעם הראשונה לקלל את עם ישראל ולא מצליח (במדבר כג, א), הקדוש ברוך הוא מושך את לשונו כמו שנמשך הדג בחכה (סנהדרין דף קה עמוד ב), ולא יוצאות לו שום קללות אלא ברכות. והוא מנסה! וכשהוא לא מצליח הוא עובר מקום, אולי יהיה 'משנה מקום משנה מזל' (עין ראש השנה דף טז עמוד ב), ושם הוא יצליח לקלל את עם ישראל (שם פסוק יג). גם שם הוא לא מצליח ובמקום קללות יוצאות לו ברכות, והוא לא מתיאש, הוא עובר למקום שלישי (שם פסוק כז), והוא מנסה לעורר את מדת הדין ולהזכיר את חטאי עם ישראל (עין בתרגום יונתן בן צויאל במדבר פרק כד פסוק א) כדי שהקדוש ברוך הוא יכעס, והקדוש ברוך הוא לא כועס (עין ברכות דף ז עמוד א). הוא מנסה להכניס בהם עין רעה ולא מצליח (רש"י במדבר פרק כד פסוק ב), ושוב פעם מנסה לקלל ולא מצליח, ורק ברכות יוצאות מפיו הטמא. עד שנמאס לבלק לתת לו לנסות שיקלל את עם ישראל, ושלח אותו בבושות (במדבר כד, י - יא).

והוא לא הולך.

בינתיים הוא נהיה עור בעינו האחת (עין נדה דף לא עמוד א), ומסתלק ממנו כל כוח ונהיה כאחד האדם ללא שום כח רוחני (עין רש"י במדבר פרק כד פסוק יד), והוא לא נסוג אחור, ומתעקש ליצף לבלק למרות שלא התבקש, ולומר לו באיזו דרך הוא כן יצליח להזיק לעם ישראל. אמר להם: "אלהיהם של אלו שונא זמה הוא, הפקירו בנותיכם, ומן השמים ילחמו בשבילכם" וכאן הוא מצליח (עין סנהדרין דף קו עמוד א).

## פְּרִשְׁת בְּלֶק

מהיכן שאב בלעם את הכחות הנפשיים האלה להתמודד עם כל הנפילות הפיזיות והנפשיות במה שלא הֵלך לו כלום, מאות שנים הוא מנסה להשמיד את צאצאיו חתנו והוא לא מצליח, והוא לא מתיאש?

זה כחה של שנאה, שנאת הרע לטוב, ושנאת כחות הטמאה לכחות הקדושה.



### הצוואה של היטלר

בימים האחרונים של מלחמת העולם השנייה - השואה, גרמניה הנאצית ספגה אכזרות כבדות, היטלר נמצא עם מקרבו בפיהררבונוקר - בונקר הפקוד הראשי והאחרון של אדולף היטלר, ההפצצות של הכחות הרוסיים - הנמצאים כמה מאות מטרים בלבד מהבונוקר - מחריפות מרגע לרגע, והיטלר שיודע שאלו ימיו האחרונים מתכנן התאבדות וכותב צוואה, בשורות האחרונות בצוואתו הפוליטית הוא כותב: "מעל הכל אני מחייב את הנהגת האמה וההולכים אחריה בשמירה מדקדקת על חקי הגזע, ובהתנגדות חסרת רחמים למרעילי כל העמים - היהדות הבינלאומית. נתן בכרלין, 29 באפריל 1945 שעה 4:00".

יום למחרת ירה היטלר בעצמו והתאבד.

נתבונן מה עובר בראשו המצות של שונא ישראל זה שעוה ספורות לפני שהוא מוסר את נפשו לשטן, שנאת יהודים, וצווי 'להתנגדות חסרת רחמים למרעילי העמים היהדות הבינלאומית'. כח השנאה החזק של אותו טמא ממשיך להזין אותו גם ברגעיו האחרונים. הוא לא שם לב לגרמניה שנושרפת, לא אכפת לו אפלו מעצמו, אך ורק "שלא יזכר שם ישראל עוד".



### מדה טובה מרבה

וכבר למדונו חז"ל (סוטה דף יא עמוד א) 'לעולם מדה טובה מרבה ממדת פרענות', ואם היו לבלעם כאלה כחות אדירים שלא להתיאש, כמה כחות יש בכל אחד ואחד אם רק ישאף לטוב וידיבק בטוב.

בלעם לא מתרגש מהנסינות הכושלים שלו למצא את הפתרון הסופי להרג את בני יעקב, הוא יודע להתעלם מכל הכשלונות שלו, מכל הנפילות, שלו הפיזיות והנפשיות למען המטרה הנוראה שלו להשמיד את עם ישראל. וכמוהו היטלר ימח

## אל תפסיקו לנסות

שמו וזכרו לא אכפת לו מהכשלונות, ראית שלא הצלחת להשמיד את עם ישראל ולא הצלחת להביא את הפתרון הסופי להשמדת היהודים, תכנע, תעצר, אבל לא, כח הטמאה ממשיך למרות הכל, ורוצה שלא ישאר זכר של ילד יהודי אחד בעולם שיקרא "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" (דברים ו, ד), שלא ישאר ילד יהודי אחד שיגיד: "ה' מלך ה' מלך ה' ימלך לעולם ועד", וכמה אנחנו צריכים ללמד מאותם כחות טמאה, שלא נכנעים לעולם ומנסים שוב ושוב. אם בלעם שהוא לבן הארמי, מחפה לבצע את זממו מאות בשנים ולא מתיאש למרות כל הכשלונות שלו, למה אנחנו מתיאשים?



### נסיונות ואכזבות

בחור חדש מגיע לישיבה, הוא לא יודע כל כך ללמד גמרא, הוא מנסה ולא מצליח, פעם פצעים ושלש והוא נשבר, הוא מחליט לעזוב את הישיבה וללכת לעשות 'כסף', למה אתה מתיאש? תלמד מבלעם!

אחד מגיע לבית הכנסת ומעירים לו, הוא כועס ומחליט לא לבא לבית הכנסת, למה אתה לא לומד את הדבקות במטרה מאותם הרשעים? "מאיבי תחכמי מצותך" (תהלים קיט, ח), ראיתם פעם אדם שאוכל ונחנק, ומחליט לותר, יותר הוא לא אוכל, או מישוהו שקשה לו לנשם והוא מחליט "לא צריך לנשם יותר". הלא על דברי התורה נאמר "כי הם חיינו וארץ ימינו", אם האדם לא ילמד לא תהיה לו שום חיות לנשמה, למה לנו להתיאש ולעזוב את המטרה הקדושה בגלל קצת קשיים?

הענין הזה לצערנו קורה עם הרבה בעלי תשובה בתחלת הדרך, שיש להם קשיים כמו כל עליה, "מי יעלה בהר ה'" (תהלים כד, ג), העליה תמיד יותר קשה מהירידה, והם לא תמיד מצליחים לעמד בנסיונות ומתיאשים, "ולו חכמו ישכילו" (דברים לב, כט) שאסור להתיאש ולעזוב את עסק התורה והמצות גם אם היו נפילות.



### "שבע יפול צדיק וקם"

וכבר אמר שלמה המלך בחכמתו: "כי שבע יפול צדיק וקם" (משלי כד, כז), נפלת? תקום! נפלת עוד פעם? תקום! והטפשים חושבים שפונתו בדרך רבותא, אף על פי ששבע יפול צדיק, מכל מקום הוא קם. אבל החכמים יודעים שהפונה היא שמהות קימה של הצדיק היא דרך השבע נפילות' שלו' (פחד יצחק והסגר אגרות וכתבים צמוד

## פְּרִשְׁת בְּלֶק

ריו). הנפילות הן חלק מהקיימה וגורמות את הקיימה, שהרי 'אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם' (גטין דף מג עמוד א), ומשנכשל כבר עומד עליהם, נמצא שהפשלון גרם לעמידה, והנפילה לקיימה. והדבר הזה נכון לא רק לגבי נפילה אחת שלא הצלחת לשמר שבת או לשמר את הפה מלדבר לשון הרע או לשמר על הברית בקדושה, אלא גם ובצער על מצות התשובה, שכאשר האדם מתחיל לחזור בתשובה, בין אם זה על כלל מעשיו ובין על מעשה פרטי, היצר הרע מרסק אותו ושוב ושוב ושוב, והוא מתיאש וחושב בלבו: 'לא מתאים לי לחזור בתשובה'. אל תהיה טפוש! וכמו שהיצר הרע וכחות הטמאה לא מפסיקים לעולם לנסות ולהכשיל את האדם, מאה או אלפים פעמים שגרשת אותו הוא חוזר, וכל פעם הוא מחליף שם: 'שבועה שמות יש לו ליצר הרע: רע, ערל, טמא, שונא, מכשול, אבן, צפוני (סכה דף נב עמוד א), וכל פעם הוא מחליף מסכה, ומחליף שם שהרי 'רשעים כל מייהם חרטות' (חבור יפה מהישועה לרב נסים גאון עמוד 412 והובא גם באברבנאל בראשית פרק כה פסוק כט), ולכן היצר הרע צריך לגנון את הפתויים, כי הם זוכרים את הצער והחרטה שהיתה להם כששמעו לו. וגם אם בסוף האדם מצליח להתגבר, היצר הרע לא מפסיק לנסות, אז למה אנחנו מתיאשים ומפסיקים לנסות להיות יותר טובים וקרובים לה? במיוחד כשאדם מתעלה בעניני קדושה יש לו יותר סיעתא דשמיא - 'שהבא להטהר מסייעין בידו' (שבת דף קד עמוד א).



## תכסיס היצר

לסיום נביא צוטט מדברי הגאון רבי יצחק יהודה שמלקיש זצ"ל שהיה אחד מגדולי האחרונים (עין בשו"ת מנחת יצחק חלק ה סימן צג, ובשו"ת ציץ אליעזר חלק טז סימן כט ובשו"ת יחיה דעת חלק א סימן צא) שבו מגלה לנו את אחת מדרכי היצר הרע. בדיוק בנושא הזה של מצות התשובה, כיצד הוא מתעתע באדם, וכדי לקים דע את האויב הוא מאריך וכותב בספרו שו"ת בית יצחק (חלק א חלק יורה דעה בהקדמה): "דע, כי הזקן הפסיל הוא היצר הרע (עין באבות דרבי נתן פרק טז), בראשית בואו אל האדם לפתותו לעשות רע ולעבר על מצות ה' אשר לא תעשינה יחליק אליו בעיניו ליפות דרכיו העקלקלות ונתיבותיו הנשחקות" - בהתחלה הוא רוצה שהאדם יפל בעברה, "ויאמר לאיש אשר מאן ללכת מיראתו את פני האדון ה' בוחן כליות ולב, אל תירא ואל תחת לית דין ולית דין" - תחלל שבת, תפגם בברית, תעשה מה שאתה רוצה ואל תדאג, אלקים לא רואה, מי אמר שיש אלקים? שמעת כמה שטיות מאתאיסטים טפשים וראית שהם מפקפקים בזה, והוא משכנע אותך שתלך לחלל שבת, ותלך לחטא, "אכול ושתו כי מחר נמות" (ישעיה כב, יג), אין דין ואין דין (עין

## אל תפסיקו לנסות

בירושלמי בקדושים פרק ד הלכה א, "אם תעשה מי ירשיעך?" - אתה אנוס! אתה תינזק שגשובה! מי אמר שזה באמת אסור?! "ואם תשמע לקולי מי יאמר לך כי חטאת".



### ההתרסקות מהשטן

עד כאן זה סוג אחד של היצר הרע, וממשיך הגאון בית יצחק: "ואם האדם ישמע לו וילך אחריו ונוקש באמרי פיו יעבר על מצות ה' ואשם" - ואז יש לו נקיפות מצפון כי רשעים כל ימיהם חרטה, הוא יודע שזו עברה, הוא יודע כמה זה חמור, הוא מאמין שיש אלקים ויש שכר וענש אבל היצר תעתע בו, "או אז אם יחשב בלבו מה עשה בחטאו נגד ה' ונפשו עליו תשתוחח" - הוא יצטער, "אז ברצותו לשוב אל ה' והנה היצר הרע לקראתו" - הוא מגיע בשנוי אדרת, מגיע בתור משהו אחר, "אכן שנה פניו וילך לו, הפעם לא יבוא כמתעתע ומכחיש רק כמאמין ומודה ילבש מחלצות יצר הטוב ובלבושו יחזיק בו, ויאמר אליו" הוא הפעם בא בתור יצר הטוב ואומר לאדם: יש אלקים! יש גיהנם! "הוי חוטא ופושע, חטאת, העוית, ועוד תחשב כי לא יחשב לך העון אשר חטאת, מה לך איפה כי נזעקת ותשוב הפעם אל ה'" - אין לך סכוי, אין לך תקנה, "העוד תדמה כי נפשך המגעלה זעמת השם תמצא חן בעיניו? לשוא תתיפה, מאס בך ארון השמים, אבדה תוחלתה ותקנה אין" - אותו שטן שלפני רגע אמר אין אלקים, אין דין ואין דין לך תחגג ותהנה, פתאום הוא נהיה גדול המאמינים, יש דין ויש דין, ויש גיהנם, ויש ענש, ואלקים שונא אותך ומתעב אותך, ואתה משקץ ומתעב ואין לך תקנה, "ויהי כדברו אליו יום יום יתיאש האדם ויהי למפגע לו" - השטן רוצה ליאש את האדם מדרך התשובה, אתה משקץ, מזהם וטמא, "יבכה ליום אחרון כי אבדה תוחלתו וישליך את נפשו בין החטאת ומצולת הפשע אחרי אשר העוה דרכו" - היצר מתעתע בו ואומר לו: הרי גם ככה חטאת, אין לך עוד תקנה, אתה גם ככה מרסק, תהנה עד הסוף, תשתחרר, אתה תקבל הרי גיהנם בין כה וכה, התחייבת סקילה שרפה הרג וחנק, אין סכוי שתחזור בתשובה, עזוב, "המדרגה הזאת - התיאשות הנפש רחמנא לצלן היא האחרונה ושאל תתמך" - אומר הרב: אתה יודע מה יביא אותך לגיהנם? לא העברות שלך של חלולי שבת ופריצות ונאוף, כי אין דבר העומד בפני התשובה (זהר פרשת בראשית דף לג עמוד ב), השאל כלומר הגיהנם יגיע אליך אם התיאשת, אם שמעת בקולו של היצר הרע שרוצה לאבד אותך מחיי העולם הזה והעולם הבא. "ואוי לו לאדם אם ירד ונפל בבור תחתיות ונפשו התיאשה, מכיון שלשטן שמע והגיע לשערי השאול" - נמצאנו למדים שתכליתו של היצר הרע היא לא החטא בעצמו אלא לשמר את האדם שלא יחזור בתשובה, וליאש אותו. "וזאת פונתנו בתפלה בברכת השכיבנו

## פְּרִשֵׁת בְּלֶק

בְּעֶרְבֵית וְהִסֵּר הַשֵּׁטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ, "מִלְּפָנֵינוּ" - זֶה מִלְּפָנֵי הַחֲטָא שֶׁהוּא מִגִּיעַ אֵלֵינוּ וְאוֹמֵר שֶׁהַחֲטָא לֹא כָּךְ חָמוּר, אוֹ שְׂאִין עֲנֹשׁ, "וּמֵאַחֲרֵינוּ" - אַחֲרֵי הַחֲטָא שֶׁהוּא מִיָּאֵשׁ אֶת הָאָדָם שְׂאִין לוֹ דְרָךְ לַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה. "זֶה הַשֵּׁטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ לְבַל נִשְׁמַע חֲלִילָה בְּקוֹל הַיֵּצֵר הָרָע קִדְּם הַחֲטָא וְאַחֲרָיו".

הָרִי לָנוּ שֶׁהַדָּבָר הַחָמוּר וְהַנּוֹרָא מֵהַכֹּל שִׁיּוּבִיל אֶת הָאָדָם לְאַבְדוֹן הוּא הַיָּאוֹשׁ וְשֶׁהוּא מִפְּסִיק לְהִלָּחֵם! יְדִידֵי וְאַהוּבֵי, זֶה שֶׁקָּרַ מְחַלֵּט, לֹא לְהִתְיָאֵשׁ! בְּלַעַם שֶׁהוֹלֵךְ לְדַבֵּר עֲבָרָה, וּמְחַפֵּשׁ לְכַלּוֹת אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁךְ מֵאוֹת שָׁנִים, וְלֹא מִתְיָאֵשׁ, וְכַמוֹהוּ כָּל שׁוֹנְאֵי וְאוֹיְבֵי יִשְׂרָאֵל, מֵהֵם נִלְמַד לֹא לְהִתְיָאֵשׁ וּלְנִסּוֹת שׁוֹב וְשׁוֹב. וְאִם עֲקָשׁ הוּא - יִצְלִיחַ!



## איך להיות האדם הכי מצלח בעולם

# פרשת פינחס

## איך להיות האדם הכי מצלח בעולם?

### רוח ומצב רוח

בפרשת פינחס משה רבנו יודע שהוא לא יחיה לעולם - הוא לא כמו כל מיני שרלטנים ומדמיינים ואנשי שקר שהיו באמות העולם - שנתנו לבני עדתם את המחשבה שהם יחיו לעולם - והוא מבקש מהשם "יפקד ה' אלהי הרוחת לכל בשר איש על העדה" (במדבר כו, טז), שהקדוש ברוך הוא יבחר באיש המתאים שימשיך את הנהגת עם ישראל. דבר שהוא לא פשוט בכלל, כי בעם ישראל יש כאלה שהם סרבנין וטרחנין, ומקללים וסוקלים את המנהיגים באבנים (עין בספרי במדבר פרשת בהעלתה פסקא צא), ומשה רבנו מבקש שאותו מנהיג יהיה מנהיג שיצליח להנהיג את כל העם ויהיה סובל כל אחד ואחד לפי דעתו (מדרש תנחומא פרשת פינחס סימן יא), כל אחד עם המצב רוח שלו, 'הקפדנים כפי דעתן ועם המתונים כפי דעתן' (ספרי זוטא פרק כז פסוק יח) 'וכשם שאין פרצופין דומין זה לזה כך אין דעתן דומה זה לזה' (ירושלמי ברכות פרק ט הלכה א).



### יהודים הם בני מלכים

'כשבקש נשיא המדינה הראשון, ד"ר חיים ויצמן, להבהיר לנשיא האמריקני טרומאן בפגישת רעות, בה דנו על קשיי שלטון ומרד המונים, אמר לו ד"ר ויצמן לאיש שיחו: 'מה לך כי תלין? אתה נשיא של מאה ושמונים מליון איש, ואלו אני יש לי מעלי שני מליון נשיאים' (חוקרת מחנים חוקרת קטו צמוד סח). כל ישראל בני מלכים הם (שבת דף סז צמוד א), 'וישראל עזין באמות' (ביצה דף כה צמוד ב), וכל אחד יודע איך לנהל מדינה, ויש לו 'דעה' על כל דבר, והוא גם לא מהסס להשמיע אותה בקולי קולות. 'שני יהודים שלש דעות וגם על זה יש חלוקי דעות' (דרשה לכל דורש - הבר חלק א פרשת בשלח צמוד 208). ולכן צריך מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו.





## פְּרִשְׁת פִּינְחָס

### מְשִׁימָה בְּלִתי אַפְשָׁרִית?!

הַדְּבָר הַזֶּה הוּא כְּמַעַט בְּלִתי מְצִיאוֹתִי, שֶׁהָרִי הָיוּ בְּעַם יִשְׂרָאֵל אֲזוֹ כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ רַק הַגְּבָרִים לְבַד מְנַשִּׁים וְטָף (עֵינִי בַּמִּדְבָּר כו, נא), וְלִפִּי זֶה צָרִיךְ מְנַהֵיג שְׂיִכּוֹל לְהַכִּיל וּלְהַתְמוּדֵד עִם מַצְבֵי רוּחַ, וּמַחֲשָׁבוֹת וּשְׂגִיּוֹנוֹת שֶׁל שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ. וְהַסְּבָה שֶׁמִּשָּׂה רַבְּנוּ רָצָה שְׂיִהְיֶה מְנַהֵיג כְּזֶה, כִּי רַק מְנַהֵיג כְּזֶה 'שְׂיִוְדַע לְהִלָּךְ נִגְדֵד רוּחַ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כִּי בִּידוֹ לְרֵאוֹת בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעָלְיוֹ אֵת כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּבְזִמְנֵן שְׂרוּאָה בּוֹ שֶׁנִּמְשָׁף בְּקִרְבּוֹ רוּחַ עוֹעִים, לֹא בְרוּחַ ה' (מְלָכִים א, יט, יא), אֲזוֹ עָלְיוֹ מוּטָל לְהִשְׁיבוֹ מִדְּרָכּוֹ וּלְהוֹכִיחוֹ וּלְיַסְרוֹ וְאִם אֵינּוּ מוֹכִיחוֹ אֲזוֹ הָעוֹן תְּלוּי בּוֹ' (כְּלֵי יָקָר וַיִּקְרָא פָּרָק א פְּסוּק ד). וְעוֹד יִדַע מִשָּׂה רַבְּנוּ 'כִּי אוֹתוֹ קֵהַל צָרִיכִין לְאִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה תְּמִיד לְעִינֵיהֶם נְסִים הַמַּחֲזִיקִים יָדִים רְפוֹת בְּאִמוּנָה' (כְּלֵי יָקָר דְּבָרִים פָּרָק לא פְּסוּק ז). וּמִלְּבַד זֶה עוֹד תִּהְיֶה רוּחַ שֶׁל אוֹתוֹ מְנַהֵיג חֲזָקָה וְיִדְעָתוֹ עוֹמְדָת כְּפָנָי עֲצָמוֹ וְאֵינָה נִמְשָׁכָת אַחַר נְטִיּוֹת וְרָצוֹנוֹת לְהִנָּאת עֲצָמוֹ אוֹ אַחֲרֵים' (הַעֲמֵק דְּבָר שֵׁם). יֵשׁ לוֹ דַּעָה עֲצָמִית, וְהוּא יוֹדַע לְעַמֵּד בְּלַחְצִים קָשִׁים כְּכֹל שְׂיִהְיֶה שְׂלֹא לְזוּז מִדְּרָךְ הַיִּשָּׁר. כֹּחַ וְעֹז שֶׁכְּזֶה הוּא נְדִיר מְאֹד אֶפְלוּ בְּדוֹר הַמִּדְבָּר שֶׁהוּא דוֹר דַּעָה (וַיִּקְרָא רַבָּה פְּרִשְׁת צו פְּרִשָׁה ט סִימָן א), שֶׁהָרִי אֶפְלוּ אֶהְרֵן, כְּשֶׁהִגִּיעַ הָעָם וְאָמַר לוֹ "קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים" (שְׁמוֹת לב, א), יִצְאָה תִקְלָה עַל יָדוֹ וְעָשָׂה אֵת הָעֵגֶל (שְׁמוֹת לב, לה). גַּם מֵאֲתֵים וּחֲמִשִּׁים רְאִשֵׁי הַסְּנֵהֶדְרָאוֹת סָטוּ מִדְּרָךְ הַיִּשָּׁר וְעִזְבוּ אֵת מִשָּׂה רַבְּנוּ, וְהִלְכוּ לְהִיּוֹת מַעֲדַת קִרְח (בַּמִּדְבָּר טז, ב, וְעֵינִי בַּמִּדְבָּר רַבָּה פְּרִשְׁת קִרְח פְּרִשָׁה יח סִימָן ג). וְהַמְרַגְּלִים שֶׁהָיוּ בְּהַתְחַלָּה "רְאִשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (בַּמִּדְבָּר יג, ג), "עֲזָבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים וְהִלְכוּ לְחַצְבֵי לָהֶם בּוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא יִכְלוּ הַמַּיִם" (יִרְמִיָּה ב, יג), וְהִגִּיעוּ לְדִרְגַת כְּפִירָה נוֹרָאָה (עֵינִי סוֹטָה דף לה עמוד א). וְכֵאֵן מִבְּקֵשׁ מִשָּׂה רַבְּנוּ שְׂיִהְיֶה הַמְנַהֵיג הַבָּא אִישׁ אֶחָד מִיָּחַד שְׂיֵשׁ בּוֹ אֵת כָּל הַמַּעֲלּוֹת הַנְּדִירוֹת וְהַנְּפִלְאוֹת הַלְלוּ, שְׂכַמְעַט וּבְלִתי נִתֵן לְמַצָּא אוֹתָם.

וְלָכֵן בְּקֵשׁ מִשָּׂה רַבְּנוּ מִהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, חוֹקֵר כְּלִיּוֹת וְלֵב, שְׂיִמְצָא אִישׁ כְּזֶה שְׂיִהְיֶה רְאוּי לְהִיּוֹת מְנַהֵיג. "וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת ה' כְּצֵאֵן אֲשֶׁר אֵינִן לָהֶם רֵעָה" (בַּמִּדְבָּר כז, יז), כִּי כָּל מְנַהֵיג אַחַר שְׂלֹא יִהְיֶה בּוֹ הַמְדוּת הַלְלוּ, יַחֲשֵׁב הַדְּבָר כְּאִלוֹ אֵינִן לָהֶם רוֹעָה, כִּי "אִישׁ הַיִּשָּׁר בְּעִינָיו יַעֲשֶׂה" (שׁוֹפְטִים יז, ו).



### בְּחִירַת יְהוֹשֻׁעַ

וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹצָא אֵת הָאִישׁ הַמִּיָּחַד הַזֶּה. "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קַח לָךְ אֵת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ" (בַּמִּדְבָּר כז, יח), 'כְּאֲשֶׁר שְׂאֵלָת שְׂיִוְכַל לְהִלָּךְ כְּנִגְדֵד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד' (רש"י בַּמִּדְבָּר פָּרָק כז פְּסוּק יח), שֶׁהוּא 'אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים

## איך להיות האדם הכי מצלח בעולם

בו' (אוצר המדרשים אייזנשטיין - משה עמוד 377) הוא בעל רוח הקדש, והוא יוכל ללכת ולהנהיג את כלל ישראל לפי רוחו של כל אחד ואחד, ויש בו את כל המעלות האדירות והנדירות שהזכרו.

היושע היה היחיד מכל הדור שזכה לכל המעלות הללו. והשאלה המתבקשת: במה היתה מעלתו גדולה משאר כל כלל ישראל? וכשנבין את מעלתו, ממילא גם נבין בעצמנו, איך אפשר לזכות לכל המעלות הללו, 'מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי' (תנא דבי אליהו רבא פ'ק כה), שהופכים את האדם להיות האדם הכי מצלח והכי מיחד.



### קרבן התמיד

פדי להבין את הדברים נעבר לנושא אחר בפרשת השבוע, ולאחר מכן "נתנה ראש ונשובה" (במדבר יד, ד), ונראה איך הדברים מאירים ומשמחים בסיעתא דשמיא.

בהמשך הפרשה התורה מצוה על קרבן התמיד: 'ויזכר ה' אל משה לאמר: צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לחי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו: ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה' כבשים בני שנה תמימים שנים ליום עלה תמיד: את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים" (במדבר כח, א - ד). הכתוב פותח ואומר "את קרבני לחמי" - שקרבן התמיד יהיה מלחם, ותכף ומיד מזכיר "כבשים בני שנה תמימים" - שהקרבן יהיה מכבשים?



### לחם או בשר?

בבאור הדבר מצאנו כמה וכמה באורים בדברי רבותינו: בבאור יונתן בן עוזיאל (במדבר פ'ק כח פסוק ב) מפרש, שהצווי "את קרבני לחמי" - הוא צווי בפני עצמו על חובת אכילת לחם הפנים לכהנים (עין בספר חבורת הפסח - לב סדר לחם הפנים עמוד קסט). רש"י מבאר: "קרבני" - זה הדם. "לחמי" - אלו האמורים, שמצאנו שהאמורים שעולים על המזבח נקראים בלשון 'לחם' (עין ויקרא ג, טז). וכדומה לזה מבאר האבן עזרא שם: שמצאנו שגם בשר נקרא לחם (ועין באבן עזרא שמות פ'ק טז פסוק ד).

והאור החיים הקדוש מבאר בדרך נוספת שבקרבן התמיד ישנו צווי של שלשה חלקים, הכבשים, עשירית האיפה סלת למנחה עם שמן פתית רביעית ההין, והחלק האחרון 'ונסכו רביעית ההין' (במדבר כח, ז) וכנגד הקרבן התמיד אמר "קרבני",

## פְּרִשַׁת פִּינְחָס

וּכְנָגַד הַמִּנְחָה שֶׁל הַסֹּלֶת אָמַר "לַחֲמִי" - שֶׁנִּקְרְאתָ לַחֵם, וְשִׁנִּינָהּ כְּלִיל לְאִשִּׁים וְלֶכֶן אָמַר "לְאִשִּׁי". וּכְנָגַד הַנִּסְכִּים שָׁאִין בּוֹ אֶלָּא רִיחַ - אָמַר "רִיחַ נִיחִי". וְלִדְבָרָיו יִבְאֵר הַטַּעַם שֶׁהַתּוֹרָה הִזְכִּירָה בְּקֶרֶב הַתְּמִיד לַחֵם, שֶׁבְּאַמַּת הָיָה בּוֹ גַם כֵּן לַחֵם.



### הַלְחָמָה לְלֹא מִלְחָם

בְּאוֹר נּוֹסֵף מִצָּאֵנוּ בְּסִפֵּר הַעֲמֵק דְּבַר שֶׁל הַגָּאוֹן הַנְּצִי"ב מוֹלוּז'וֹיִן רַבִּי נִפְתָּלִי צְבִי הַהוֹדָה בְּרִלִין וְצ"ל שֶׁהִיָּה אֶחָד מִגְּדוּלֵי הַדּוֹר לַפְּנֵי לְמַעְלָה מִמָּאָה שָׁנָה, שֶׁמִּבְּאֵר בְּדֶרֶךְ שׁוֹנָה לְגַמְרִי, שֶׁכּוֹנֶנֶת הַכְּתוּב בְּאַמְרוֹ "אֵת קֶרְבְּנֵי לַחֲמִי" - 'שֵׁם לַחֵם מִשְׁמַעוֹ פְּעֻלַּת הַחֲבוּר בְּהַתְקַשְׁרוֹת אֲמִיץ וּמְדַבֵּק' - לַחֵם מְלִשׁוֹן 'הַלְחָמָה' שֶׁהוּא חֲבוּר וְדְבוּק חֲזָק. וְכִמוֹ שֶׁאַמְרוּ בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (פְּרִשַׁת וַיִּקְרָא פְּרָשָׁה ג סִימָן ג) שֶׁאָדָם שֶׁשָּׁב בְּתִשׁוּבָה הוּא נִדְבֵק אֶל ה' כְּאָדָם שֶׁהוּא מִלְּחִים שְׁתֵּי נִסְרִים וּמִדְּבִיקָם זֶה לְזֶה. אֵתָה רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת 'פְּלִטָּה' שֶׁל שְׁלֶחַן - סְנֻדוּיץ, אֵתָה צְרִיךְ לְקַחַת חֲתִיכַת עֵץ וְעֲלֶיהָ עוֹד עֵץ וְלַחְבֵּר אֵת זֶה בְּאֶפֶן שֶׁלֹּא יִתְפָּרֵק. הַחֲבוּר הַחֲזָק הַזֶּה נִקְרָא הַלְחָמָה. וְיִמְזָה הַפְּעֻלָּה בָּא הַשֵּׁם לַחֵם שֶׁמְחַבֵּר הַגּוּף עִם הַנֶּפֶשׁ בְּאֶפֶן חֲזָק - אֶכְלָת פְּרוּסַת לַחֵם לְאַרוּחַת בְּקָר, זֶה מַחֲזִיק לָךְ אֵת הַנֶּשְׁמָה, מִי שֶׁלֹּא אוֹכֵל כְּמָה יָמִים בְּסוֹף יָמוֹת בְּרַעַב. הָרִי שֶׁהִלָּחַם שֶׁהוּא עֶקֶר מְזוּן הָאָדָם (עֵין דְּבָרִים ח, ג) הוּא מְחַבֵּר אֵת הַגּוּף וְהַנֶּשְׁמָה וְלֶכֶן הוּא נִקְרָא 'לַחֵם', עַל שֵׁם פְּעֻלַּת הַחֲבוּר וְהַלְחָמָה. [וְכֵן הִלָּחַם בְּעֲצָמוֹ מְקַבֵּץ אֵת כָּל הַחֲלָקִיקִים שֶׁמְרַכִּיבִים אוֹתוֹ, אֵת הַמַּיִם וְהַקֶּמַח וְהַשְּׂמִירִים שֶׁיִּהְיוּ כְּאֶחָד וְאִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִיד אוֹתָם זֶה מִזֶּה].



### הַחֲבוּר הַחֲזָק לְאִלְקִים

'וְלֶכֶן קִרְא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הַקְּרִבְנוֹת בְּכֹל לַחֲמֵי בְּאַמְרוֹ: "צוֹ אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַמְרַת אֲלֵהֶם אֵת קֶרְבְּנֵי לַחֲמִי". וְכֵן נִקְרָא הַתְּלֻמוֹד לַחֲמֵי, וְכִמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חַז"ל (בְּחַגִּיגָה דף יד עַמּוּד א) "לִכְּוֹ לַחֲמוֹ בְּלַחֲמִי" (מִשְׁלֵי ט, ה) זֶה תְּלֻמוֹד. וְאִין לָךְ מְחַבֵּר וּמְקַרֵּב אֵת יִשְׂרָאֵל לְאַבִּיהֶם שֶׁבְּשֵׁמִים כְּמוֹ הַתְּלֻמוֹד וְהַקְּרִבְנוֹת. וְלֶכֶן אָמַר כָּאֵן הַכְּתוּב "צוֹ אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַמְרַת אֲלֵהֶם אֵת קֶרְבְּנֵי לַחֲמִי" שֶׁהַקְּרִבְּן כְּבִיכּוֹל מִלְּחִים אוֹתָנוּ וּמְחַבֵּר אוֹתָנוּ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

לְצַעֲרָנוּ כִּיּוֹם אֲנַחְנוּ עַדִּין בְּגִלוֹת וּנְחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְאִין לָנוּ קֶרְבְּנוֹת, "וּנְשַׁלְמָה פְּרִים שְׁפִתֵינוּ" (הוֹשַׁע יד, ג) אֲבָל נִשְׂאָר לָנוּ הַחֲבוּר וְהַהֲלָחָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁהִזְכִּיר הַנְּצִי"ב, הִיא לְמוֹד הַתְּלֻמוֹד. וְכִמוֹ שֶׁהִלָּחַם הוּא עֶקֶר מְזוּן הַגּוּף כִּף הַתְּלֻמוֹד מְזוּן הַנֶּפֶשׁ

## איך להיות האדם הכי מצלח בעולם

(מהרש"א חדושי אגדות מסכת חגיגה דף יד עמוד א דבור המתחיל ח"י קללות). ומי שעמל בלמוד התלמוד פהוגן נדבק באור העליון, אין דרך אחרת להדבק בה, רק תורה. ואדם שיש לו תורה יש בו את כל המעלות, שפותר תורה עולה על פתר פהנה וכתר מלכות (תקוני זהר תקוונא עשרין וחד ועשרין דף סא עמוד ב), ולכן אמרו חז"ל (הוריות דף יג עמוד א) שפמזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ.



### למוד בשדה הקרב

וכשנתבונן במעלת הושע נראה שכל מעלתו היתה לא יחוס ולא מעלה אחרת אלא אף ורק אהבת תורה ולמוד תורה כמו שאמרו בגמרא (במנחות דף צט עמוד ב), ראה הקדוש ברוך הוא את הושע שדברי תורה חביבים עליו ביותר, שנאמר: "ומשרתו הושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל" (שמות לג, יא), אמר לו הקדוש ברוך הוא: הושע, כל כך חביבין עליך דברי תורה? "לא ימוש ספר התורה הנה מפיד" (הושע א, ח).

בשדה הקרב כשהיה קצת רפיון בעסק התורה מתגלה אל הושע מלאך ה' וחרבו שלופה בידו, ומזהיר אותו שגם בזמן כזה חביבים לעסק בתורה, מיד וילן הושע בעמק - בעמקה של הלכה (הושע ה, יג-יד. ועין במגלה דף ג עמוד א-ב), כי התורה אין לה זמן או מקום אלא "ושננתם לבניה, ודברת בם בשבתך בביתך ובילכתך בדרך ובשכבך ובקומך" (דברים ו, ז). רגע, אבל אין לה פה סטנדר ואין לה ספרים? לא משנה. זה הושע, הוא שר התורה, שזכה להנהיג את כלל ישראל בכח התורה. ולא רק הנהיג את עם ישראל אלא גם את גרמי השמים העמיד במאמרו: "שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון" לפי שהתנה הבורא על כל מעשה בראשית להיות כפופים לתורה ועמליה ולעשות כל אשר יגזרו עליהם וממשלתם עליהם כממשלת הבורא ברוך הוא (אור החיים שמות פרק יד פסוק כז).



### כל ההצלחות וכל הישועות

וממשיך ואומר הכתוב "לא ימוש ספר התורה הנה מפיד והגית בו יומם ולילה למען תשמר לעשות ככל הפתוב בו - כי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל הלא צויתך חזק ואמץ אל תערץ ואל תחת כי עמך ה' אלקיך בכל אשר תלך" (הושע א, ח-ט). כל ההצלחות וכל הישועות והסגלות כלולים בתורה! אין סגלה בתורה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם (אור החיים פרושת כי תבא פרק כו פסוק ח), כי מי

## פְּרִשְׁת פִּינְחָס

שְׁלוֹמֵד תּוֹרָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲתוּ (עֵין בְּרִכּוֹת דף ו' עמוד א), וְכַח הַתּוֹרָה יִתֵּן לְאָדָם אֶת הַכֹּחַ לְעֹמֵד בְּכָל הַנְּסִיבוֹת וּבְכָל הָאֲתַגְרִים, וְיַעֲלֶה אֶת הָאָדָם לְדַרְגּוֹת הַגְּבוּהוֹת בְּיוֹתֵר בְּעִבוּרַת הַשָּׁם.

זֶה גַם הָיָה עֵקֶר הַכֹּחַ שֶׁל הַמְּנַהֵיג הָרֵאשׁוֹן - מֹשֶׁה רַבְּנוֹ. כָּל מֵהוּתוֹ הִיא לְמוֹד הַתּוֹרָה, עַד שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרְאָת עַל שְׁמוֹ, שְׁנֵאָמַר "וַיִּזְכְּרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי" (מְלָאכִי ג, כב) לְפִי שְׁמֵסֵר נַפְשׁוֹ עַל הַתּוֹרָה (מְכִילֵתָא דְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּשֵׁלַח - מַסְכְּתָא דְשִׁירָה פְּרָשָׁה א). וְכִבֵּר כְּתַב רַבְּנוֹ הָאוֹר הַחַיִּים הַקְדוּשׁ בְּפְרִשְׁת תְּצִוֶּה (שְׁמוֹת פָּרָק כז פְּסוּק כ) שֶׁהַגְּאֻלָּה הָאֲחֻרֹנָה תְּלוּיָהּ בְּזִכְרוֹת מֹשֶׁה, וְלִזְוֶה נִתְאַרְךָ הַגְּלוּת, כִּי כָּל עוֹד שָׂאִין עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת אֵין מֹשֶׁה חִפֵּץ לְגָאֵל עִם בְּטַלְנִים מִן הַתּוֹרָה'.

וְכֵאֲשֶׁר הָאָדָם נִדְבֵק בַּתּוֹרָה הָרֵי הוּא כְּכִיכּוֹל נִדְבֵק בְּבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, וּמִמִּילָא אֵין אֲצִלוּ מִשְׁגַּל שֶׁל לֹא יָכוֹל אוֹ קֶשֶׁה, בְּכַחוֹ לְעֲשׂוֹת יְשׁוּעוֹת וְלְעֲשׂוֹת נְסִים וְאֶפְלוּ לְהַבְיֵא אֶת הַגְּאֻלָּה, וּבְלִבְד שְׂבִיטֵל אֶת יִשׁוּתוֹ וְגֵאוּתוֹ הַעֲצָמִית אֶל הַכֹּחַ הָאֱלֹקִי, שְׂאֵז יִרְאֶה פְּלִאוֹת בְּכָל עֲנִינָיו וְדַרְכָיו מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם.



### הַשְּׁלִיחוֹת הַכִּי קֶשֶׁה

אֶחָד מִחֲסִידֵי הַרְבֵּי מְלוּבְבֵיץ' וַצ"ל, שְׂבָא בְּקִשְׁרֵי הַנְּשׂוֹאִין בְּשָׁנִים הָרֵאשׁוֹנוֹת לְנִשְׂיאוֹתוֹ, כְּתַב לְרַבִּי: 'שֶׁהוּא רוֹצֶה לְלַכֵּת בְּשְׁלִיחוֹת הַכִּי קֶשֶׁה. וְהַרְבֵּי עֲנָה לוֹ: 'שֶׁהוּא לֹא שִׁיךְ לְשְׁלִיחוֹת'. אַחֲרֵי מַעֲנָה חָרִיף שְׂכֹנֶה אוֹתוֹ חֲסִיד הָיָה בְּשִׁבְרוֹן לֵב בְּמִשְׁךְ שְׁבוּעִים. וְכַעֲבוֹר שְׁבוּעִים הַכְּנִיס פֶּתַק אֶל הַקֶּדֶשׁ פְּנִימָה וְשָׂאֵל: 'מִדּוּעַ הוּא אֵינוֹ רָאוּי וְאֵינוֹ מְתַאִים?' תִּכֵּן מַעֲנָה הַרְבֵּי הָיָה: 'שְׂאֵם אוֹמְרִים שֶׁהַשְּׁלִיחוֹת קֶשֶׁה, סִימָן שְׁחוֹשְׁבִים שֶׁהַפְּעֻלוֹת הֵם בְּכַח עֲצָמוֹ, וְאִם כֵּן הָרֵי שְׂכָל עֲנִין הַשְּׁלִיחוֹת לֹא שִׁיךְ' (תְּשׁוּרָה תְּשַׁע"ח - דּוּרוֹן עֲמוּד 37).

כָּל הַמִּשְׁגַּל שֶׁל הַלְוִיּוֹת שְׁלִיחַ הַשָּׁם מִפִּיץ תּוֹרָה וּמִזְכָּה אֶת הַרְבִּים, זֶה כְּמָה שְׂיֹתֵר לְהַתְחַבֵּר לְאֱלֹקִים עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, וְכְמָה שְׁפָחוֹת 'אֲנִי' - וְאֵז מִמִּילָא נִפְתָּחִים שְׁעָרֵי שְׁמַיִם. וּמִי שֶׁמְתַנְהֵל בַּתּוֹרָה שְׂכֹזוֹ, יֵשׁ לוֹ אֶת הַכֹּחַ וְהַסְּבִלְנוֹת וְהַהֲצִלְחָה לְלַכֵּת לְפִי רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְלְהִיּוֹת גְּבוּר עוֹמֵד בְּפֶרֶץ כְּשִׂצְרִיךְ, וְהוּא רָאוּי לְהַנְהִיג אֶת כָּלֵל יִשְׂרָאֵל.

יְהִי רְצוֹן שְׁנִזְכָּה יַחַד כְּלָנוּ בְּחֲסִדֵי הַשָּׁם יִתְבַּרְךָ לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו, וְלִדְבֵק בְּתוֹרָתוֹ. אָמֵן.



## מי מפחד מגיהנם?

# פְּרִשֵׁת מִטוֹת

— מי מפחד מגיהנם? —

### הַנִּקְמָה

בְּפְרִשֵׁת הַשְּׁבוּעַ עִם יִשְׂרָאֵל מִצְטוֹנָה לְלַכֵּת לְנִקְמָה נִקְמַת ה' בְּמִדְיָן (עֵינִי בַמִּדְבָּר לֹא, א, אַחֲרֵי שֶׁהַמּוֹאֲבִיּוֹת וְהַמִּדְיָנִיּוֹת הִחֲטִיאוּ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. כָּלֵם יוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה "אֶלֶף לַמָּטָה אֶלֶף לַמָּטָה לְכָל מִטוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלַחוּ לְצַבָּא" (בַּמִּדְבָּר לֹא, ד) "לְכָל מִטוֹת יִשְׂרָאֵל" - לְרַבּוֹת שֶׁבֵט לֹוֹי (רִש"י שם) שְׁעוֹסְקִים בַּתוֹרָה וְלֹא עוֹסְקִים בְּשׁוּם דְּבַר גִּשְׁמִי, גַּם הֵם יֵצְאוּ לְנִקְמָה נִקְמַת ה' בְּמִדְיָן.

וּמִי שֶׁנִּבְחָרוּ לַמִּלְחָמָה הָיוּ הָאֲנָשִׁים הַצְּנוּעִים וְהַכְּשָׁרִים וְהַקְּדוּשִׁים בְּיוֹתֵר 'שֶׁלֹּא הַקְּדִים אֶחָד מֵהֵן תִּפְלִין שֶׁל רֹאשׁ לַתִּפְלִין שֶׁל יָד, שְׂאֵלוֹ הַקְּדִים אֶחָד מֵהֵן תִּפְלִין שֶׁל רֹאשׁ לַתִּפְלִין שֶׁל יָד, לֹא הָיָה מִשָּׁה מְשַׁבְּחָם, וְלֹא הָיוּ עוֹלִין מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם, הָיוּ אוֹמְרִים שֶׁהָיוּ צְדִיקִים בְּיוֹתֵר' (מִדְרַשׁ רַבָּה שִׁיר הַשִּׁירִים פְּרָשָׁה ו סימָן ו, וְעֵינִי בְּאוֹר הַחַיִּים בַּמִּדְבָּר פָּרָק לֹא פְּסוּק א), וְאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ מְתַעֲבִים אֶת הָעֵבְרֹת, שֶׁכָּלֵם שֶׁשָּׂנְאוּ אֶת הַמַּחֲטִיאִים יוֹתֵר - כִּכָּהֵן זָכוּ לְהִצְלָחָה יוֹתֵר בַּמִּלְחָמָה, כִּי 'כָּל הַמִּלְחָמָה בְּמִדְיָן הָיָה רַק כְּפִי הַכַּעַס שֶׁהָיָה לְבִנְיָיִשְׂרָאֵל' (שְׁפַת אֱמֶת פְּרִשֵׁת מִטוֹת שְׁנָה - תַּרְמ"ו).



### כַּעַס מִשָּׁה

לְאַחַר הַמִּלְחָמָה הֵם מְגִיעִים לְמִשָּׁה רַבָּנוּ עִם כָּל הַשָּׁלָל (בַּמִּדְבָּר לֹא, יב), וּמִשָּׁה רַבָּנוּ כּוֹעֵס: "וַיִּקְצַף מִשָּׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיִל שָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמְּאוֹת הַבָּאִים מִצַּבָּא הַמִּלְחָמָה. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מִשָּׁה הַחַיִּיתֶם כָּל נִקְבָּה. הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבִנְיָיִשְׂרָאֵל בְּדַבָּר בְּלָעַם לְמִסֵּר מֵעַל בְּה' עַל דְּבַר פְּעוֹר וְתַהִי הַמַּגִּפָּה בְּעֵדַת ה'" (בַּמִּדְבָּר לֹא, יד - טז).



### הַטְּעוֹת הַחֲמוּרָה

וּבְאַמֶּת זֹאת תְּמִיחָה גְדוֹלָה וְעֲצוּמָה, אֵיךְ תִּכְנֶן שְׂאוֹתֶם הַצְּדִיקִים שֶׁיֵּצְאוּ לַמִּלְחָמָה טְעוּ בְּדַבָּר הַזֶּה וְהָחִיו אֶת הַגּוֹיּוֹת שֶׁהָיוּ סִבַּת הַתְּקָלָה וְהַחֲרָבָה לְעַם יִשְׂרָאֵל?

## פְּרִשְׁת מִטּוֹת

וּבְאֵמַת עַם יִשְׂרָאֵל חֲשָׁבוּ שֶׁהַנָּשִׁים לֹא אֲשַׁמוּת, כִּי הֵן הָיוּ בְשִׁלְיחוֹת בְּעֲלִיָּהֶן, אוֹ אֲבִיָּהֶן, מֵהַ גַּם שֶׁהֵן לֹא הָיוּ מִשְׁבַּע אַמּוֹת שֶׁנִּצְטָווּ שֶׁלֹּא לְהַחִיּוֹת כָּל נִשְׁמָה (עֵינֵי דְבָרִים כ, טז), וְלִכֵּן הִשְׁאִירוּ אֶת הַנָּשִׁים (עֵינֵי בְּכָלֵי יָקָר שֶׁם פְּסוּק טו, וּבְאֹרֶת הַחַיִּים פְּסוּק טז, וּמִשָּׁה חֲכָמָה פְּסוּק יד).

מֵה גַם שֶׁעָקַר הַכֶּחַ וְהִשְׁנָאָה כְּבָר הוֹצִיאוּ בְּהַרְיַגַת הַזְּכָרִים שֶׁיִּצְאוּ אִתָּם לְהִלָּחֵם, וְלֹא נִשְׁאָר לָהֶם כֶּחַ לְהַרְגֵּן אֶת הַנְּקֻבּוֹת (שְׁפַת אֵמֶת בְּמִדְבָּר פְּרִשְׁת מִטּוֹת שָׁנָה - תרמ"ו).

וּלְמִרוֹת כָּל הַהֶסְבְּרִים הָאֵלּוּ, חֲשַׁשׁ מִשֶּׁה רַבְּנוּ וְאָמַר לָהֶם: "שְׁמָא חֲזַרְתֶּם לְקַלְקוּלְכֶם הֲרֵאשׁוּן?", אָמְרוּ לוֹ: "לֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ!" (בְּמִדְבָּר לֹא, מט). וּכְשֶׁבָּאוּ לְבַקֵּשׁ כְּפָרָה עַל מַה שֶּׁקָּרָה בְּמִלְחָמָה (שֵׁם פְּסוּק ג) אָמַר לָהֶם מִשֶּׁה: "וְהֵלֵא לֹא חֲטָאתֶם, וְאִם כֵּן כְּפָרָה לְמָה?" אָמְרוּ לוֹ: "אִם מִיָּדֵי עֲבָרָה יִצְאָנוּ, מִיָּדֵי הַרְהוּר לֹא יִצְאָנוּ" (שְׁבַת דף סד עמוד א).



### סִפְּנָה תְּמִידִית

לְמִרוֹת שֶׁכָּל הַיּוֹצֵאִים לְמִלְחָמָה הָיוּ צְדִיקִים וְקְדוּשִׁים, פָּגַע בָּהֶם אוֹתוֹ הַרְהוּר שֶׁעָלָיו הִבִּיאוּ כְּפָרָה אֶת כָּל הַשָּׁלָל. וּלְמִרוֹת קִדְשָׁתָם הֵם עָשׂוּ הַכֹּל שֶׁלֹּא לְהַכְנִיס אֶת עֲצָמָם לְנִסְיוֹן, וְכַמְבָּאָר בְּמִדְרָשׁ (רַבֵּה שִׁיר הַשִּׁירִים פְּרָשָׁה ו סִימָן ו) 'בְּשַׁעָה שֶׁהָיוּ נִכְנָסִים זוּגוֹת וְזוּגוֹת אֶצֶל הָאִשָּׁה, הָיָה אֶחָד מֵהֶם מִפְּחָם פְּגִיָּה, וְאֶחָד מֵהֶם מִפְּרָק בְּזַמְיָה'.

וּלְמִרוֹת זֹאת הֵם הָיוּ בְּסִפְּנָה מִתְמַדְּת מִכֶּחַ הַטְּמֵאָה שֶׁהָיָה אֶצֶל נְשׂוֹת מִדִּין, וְכַמוֹ שֶׁמְבָאָר בְּתַרְגוּם יוֹנָתָן בֶּן עֲזִיָּאֵל אֶת הַפְּסוּק "וַיִּקְרַב אֶת קַרְבֵּן ה' אִישׁ אֲשֶׁר מָצָא כָּלִי זֶהָב אֶצְעָדָה וְצָמִיד טַבַּעַת עָגִיל וְכוּמָז לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵינוּ לְפָנֵי ה'" (בְּמִדְבָּר לֹא, ג). וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "וַיִּקְרַב דוֹרוֹן לְשִׁמּוֹ שֶׁל ה' כִּינּוֹן שֶׁמְסַר ה' אֶת הַמִּדְיָנִים בְּיַדְנוּ, וְכַבְּשָׁנוּ אֶת אֲרָצָם וְאֶת מְדִינֹתֵיהֶם, וְהֵינּוּ בָּאִים לְטַרְקְלִינֵיהֶם וְרֵאִינוּ בְּנוֹתֵיהֶם נְאוֹת מְעַנְּגוֹת וּמְפַנְקוֹת. וְכָל אִישׁ שֶׁהָיָה מוֹצֵא עֲלֵיהֶם כָּלִים שֶׁל זֶהָב הָיָה מִתִּיר כְּתָרִים מְרֵאשִׁיָּהוּ, נְזָמִים שֶׁבְּאֲזִינֵיהֶן, עֲנָק מְצוּרֵיהֶן, עֲדִיִּים מְזוּרְעוֹתֵיהֶן, וְטַבַּעוֹת מְאֻצְבְּעוֹתֵיהֶן, וּמְחוּכִים מִבֵּית חֲזִיָּהֶן. וּבְכָל זֹאת חֲלִילָה לָנוּ לְתַלּוֹת עֵינֵינוּ בָּהֶן, וְלֹא הִסְתַּפְּלְנוּ בְּאַחַת מֵהֶן, שֶׁלֹּא לְחַטֵּא בְּאַחַת מֵהֶן, וְלֹא נָמוֹת בְּמִיתָה שְׁמַתוֹ בְּהַ רְשָׁעִים לְעוֹלָם שִׁיבּוֹא וְזֹאת יִזְכַּר לָנוּ לְיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵינוּ לְפָנֵי ה' (כְּתָר יוֹנָתָן בְּמִדְבָּר פְּרִשְׁת מִטּוֹת פָּרָק לֹא פְּסוּק ג). וְכַשֶּׁנִּתְבַּוְּנָה נִרְאָה בְּאִיָּה נְסִיּוֹן עֲמָדוֹ אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים בְּשַׁעַת הַמִּלְחָמָה, אָדָם בְּתוֹךְ שְׂדֵה הַקָּרֵב הוּא לֹא רוֹאֵה אֶת אִשְׁתּוֹ כְּבָר

## מי מפחד מגיהנם

הרבה זמן, ופתאום הוא רואה את בנות האויב 'נאות מענגות ומפנקות' והוא אפילו לא מסתכל בהן, מהיכן הכח העצום הזה?

מהפחד האלקי 'שלא נמות במיתה שמתו בה רשעים לעולם שיבוא'. הפחד מיזם הדין, הפחד מהגיהנם, מהמות, זה הדבר היחיד שיכול למנע אותם לא לחטא בדבר הנורא הזה.



### גיהנם חסידים

הרבה אנשים היזם לא רוצים לדבר על ענשים, או על גיהנם, או יום המות וקבוט הקבר, והם תולים את הכליהם בתורת החסידות, שלפי החסידות לא צריך שתהיה לאדם יראת הענש. וזה שקר גדול, ומעשה שטן. ולכן חברנו בנושא זה קנטרס שנקרא 'הגיהנם על פי הבעל שם טוב' להוכיח שהחסידות לא כופרת חלילה בשקר וענש, ושענשי הגיהנם קימים גם לפי תורת החסידות.



### דרכי היצר הרע

הסבה שהיצר הרע כל כך משקיע את הכחות שלא ידברו על ענשים, כי הוא יודע בעצמו, שבשעה שהתאווה מתגברת רק הפחד מהענש ומיום המות יעצר את האדם, וכמו שאמרו חז"ל (בברכות דף ה עמוד א) שאם יצר הרע מתגבר על האדם יזכיר לו יום המיתה. ואפילו זכרון יום המות לא תמיד מצליח לעצור את תקף התאווה (עין בקדושין דף פ עמוד ב, ובתוספות שם דבור המתחיל כי היא), ולכן צריך כמה שיותר תזכורות ודבורים על הענשים המזכרים בדברי רבותינו כדי שיהיה לאדם כח חזק לדחות את תקף התאווה והשתלטות היצר הרע על גופו, כאשר הוא משפר ומיפה לנו את העברה.



### שפור וחרדה

ועל דרך הדרש יבאר מאמר הכתוב בפרשה הבאה פרישת מסעי, "ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה" (במדבר לג, כד): אתה רוצה לנסע מהר שפר' - שזה ההר של היצר הרע שמשפר לך את הכל ומיפה את הכל? זה בתנאי שאתה תחנה ב'בחרדה',



## פְּרִשְׁת מְטוֹת

תהיה לך חרדת הדין, חרדה מענשים, ואז לא תחטא.



### לא לבעט

וְכֹכָה מְבָאָר בִּירוּשְׁלַמִּי בְּסוּטָה (פָּרָק ה' הַלְכָה ה'), שֵׁשׁ שְׁנַי פְּסוּקִים: פְּסוּק אֶחָד אוֹמֵר "וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ" (דְּבָרִים ו', ה'), וּפְסוּק שְׁנַי אוֹמֵר "אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא וְאֵתוֹ תַעֲבֹד" (דְּבָרִים ו', יג). הֵיאֵךְ יִתְקַיְמוּ שְׁנֵיהֶם? וּמְבָאָרְת הַגְּמָרָא 'אִם עֲשִׂיתָ מְאֵהְבָה - עֲשֵׂה גַם מִירְאָה, עֲשֵׂה מְאֵהְבָה - שְׂאִם בָּאתָ לְשֹׂנְאֵי דְעֵ שְׂאֵתָה אוֹהֵב וְאִין אוֹהֵב שׁוֹנְאֵי, עֲשֵׂה מִירְאָה - שְׂאִם בָּאתָ לְבַעֲטֵי אִין יִרְאֵי מְבַעֲטֵי. וּמְבָאָר הַקָּרִבֵּן הָעֵדָה: 'שְׂאִם בָּאתָ לְשֹׂנְאֵי וְלַעֲשׂוֹת אֶת הַמְצוֹת כְּעוֹבֵד מִירְאָה, תִּזְכֹּר לֹא אֶת אַהֲבַת ה', כְּמָה ה' אוֹהֵב אוֹתְךָ וּמִיִּטִּיב אֶתְךָ כְּדֵי שֶׁתַּעֲשֶׂה מְאֵהְבָה וּתִקְבַּל שְׂכָר יוֹתֵר. אֲבָל אִם בָּאתָ לְבַעֲטֵי, כְּגוֹן שֶׁבָּאוּ עָלֶיךָ יְסוּרִים, בְּאִמְרוֹ אַחֲרַי שְׂאֵלְקִים מְצַעֲרֵנִי לֹא אֵלְךָ בְּדַרְכֵיךָ וּמְצוֹתֶיךָ - מִיָּד תִּזְכֹּר "אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא" וְאִין יִרְאֵי מְבַעֲטֵי - הִירְאָה תִשְׁמַר אוֹתְךָ מִלְּבַעֲטֵי בַתּוֹרָה.

יהי רצון שְׁנִזְכֶּה לְיִיחָד לְבַבְנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֵךְ.



## מַאיִן בָּאתָ וּלְאֵן אַתָּה הוֹלֵךְ

# פְּרִשְׁת מִסְעֵי

## מַאיִן בָּאתָ וּלְאֵן אַתָּה הוֹלֵךְ?

### הִיְצִיָּאה מִמְצָרִים

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ מִתְחִלָּה בַּפְּסוּק "אַלֶּה מִסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצַבְאָתָם" (בַּמִּדְבָּר לֵג, א).

וְהַשְּׂאֵלָה הַמִּתְבַּקֶּשֶׁת בְּשִׁבִיל מָה מְזִכִּיר לָנוּ הַכְּתוּב שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ מִמְצָרִים, הֲלֹא כִּבְר יִדְעֵנוּ אֵת זֶה מְכַל סֵפֶר שְׁמוֹת, וּבְשִׁבִיל מָה הַתּוֹרָה חוֹנְרֵת וּמְדַגֵּיֶשֶׁה אֵת זֶה? (עֵין בְּאַלְשֵׁיךְ וּבְאֹרֶת הַחַיִּים וּבְמִלְכֵי"ם)

וְאִם נִתְבוּנֵן בַּפְּסוּקִים נִרְאֶה שֶׁבְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָה מְזִכֵּר עוֹד פְּעַם אַחַת הַפְּסוּק "אַלֶּה מִסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" בַּפְּרִשְׁת בְּהַעֲלֵתְךָ (בַּמִּדְבָּר י, כח), וְשֵׁם לֹא מְסִים הַכְּתוּב וּמְזִכִּיר "אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם", וְלָמָּה כָּאֵן הַצֵּרֶךְ לְהִזְכִּיר אֵת יְצִיָּאתָם מִמְצָרִים?



### הַמְקוֹמוֹת וְהַמְאָרְעוֹת

וּבְאֵמַת חֲזו"ל מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ שֶׁהַמְקוֹמוֹת שֶׁל הַמְּסָעוֹת נִקְרְאוּ עַל שֵׁם מָה שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל עָבְרוּ, וְלִדְגֵּמָא "וַיַּחְנוּ בְּדַפְקָה" (בַּמִּדְבָּר לֵג, יב), 'שֵׁם דַּפְק לְבָם שְׁלֹא הָיָה לָחֶם' (בְּעַל הַטּוֹרִים שָׁם), וְחֵלֶק מִהַמְּסָעוֹת נִקְרְאוּ עַל שֵׁם הָעֵבְרוֹת שֶׁעָבְרוּ, כְּגוֹן "וַיַּחְנוּ בְּרַפִּידִם" (בַּמִּדְבָּר לֵג, יד), 'וּבְשִׁבִיל שֶׁרָפוּ יְדֵיהֶם מִדְּבַרֵי תוֹרָה לֹא הָיָה שָׁם מַיִם לְשִׁתוֹת לָעָם' (פֶּתֶר יוֹנָתָן שָׁם). וְכֵן "וַיַּחְנוּ בְּקִבְרֵת הַתְּאֹנָה" (בַּמִּדְבָּר לֵג, טז), שֶׁפְּרוּשׁוֹ 'וַיַּחְנוּ בְּקִבְרוֹת שֶׁל שׂוֹאֲלֵי בִשָּׂר' (פֶּתֶר יוֹנָתָן שָׁם), "וַיַּחְנוּ בְּרַתְמָה" (בַּמִּדְבָּר לֵג, יח), 'עַל שֵׁם לְשׁוֹן הָרֵעַ שֶׁל מְרַגְלִים, שֶׁנֶּאֱמַר "מָה יִתֵּן לָךְ וּמָה יִסִּיף לָךְ לְשׁוֹן רְמִיָּה חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים עִם גַּחְלֵי רְתָמִים"' (תְּהִלִּים קכ, ג, רש"י בַּמִּדְבָּר פָּרָק לֵג פְּסוּק יח), וְכֵן "וַיַּחְנוּ בְּקַהֲלָתָה" (בַּמִּדְבָּר לֵג, כב), 'עַל שֵׁם וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קִרְחָא אֵת כָּל הָעֵדָה' (בְּעַל הַטּוֹרִים שָׁם). וַיַּחְנוּ בְּמִקְהֵלָתָה" (בַּמִּדְבָּר לֵג, כה) 'עַל שֵׁם "וַיִּקְהֲלוּ עַל מִשָּׁה וְעַל אֶהֱרֹן" ' (בְּעַל הַטּוֹרִים שָׁם).



## פְּרִשְׁת מִסְעֵי

### ”חֶסֶד נְעוּרֶיךָ”

ומכיוון שהזכרו כל אותם המקומות שם חטאו, הִיָּה צְרִיךְ לְהִזְכִּיר גַּם אֶת הַמְּקוֹמוֹת הַטּוֹבִים, וְלִכְן מְבָאֵר הָאֱלֹשִׁיךְ הַקְּדוֹשׁ (בַּמִּדְבָּר פָּרָק לֵג פְּסוּק א), שֶׁזֶה הַסִּבָּה שֶׁהִזְכִּיר בְּתַחֲלָה כָּאֵן אֶת יְצִיאַת מִצְרַיִם, ‘שֵׁאִין סִפֵּק כִּי הַזְכוּת הָרֵאשׁוֹן וְהַגְּדוֹל שֶׁבְכֻלָּם הִלֵּא הִיָּה אֲשֶׁר עָשׂוּ בִּיְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁרְבִתָּהּ וְעִצּוּמָהּ מְאֹד הֵאֲמַנְתָּם בּוֹ? תִּבְרָךְ וּבִטְחוֹנָם בְּקוֹנָם, עַד אֵין קֶץ, כִּי לֹא אָמְרוּ אֲדוֹנָנוּ מִשֶּׁהָ אֵיכָה נִצָּא מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר הוּא כְּגֹן ה’, אֶל הַמִּדְבָּר אֲשֶׁר מִים אֵין בּוֹ אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים יֵשׁ בּוֹ כְּקוֹרֵת בֵּית הַבַּד עַד אֵין מִסְפָּר, וְלֹא מְקוֹם זֶרַע וְתֵאֲנָה, וְגַם בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר אָנוּ הוֹלְכִים עַד בּוֹאֲנוּ שָׁמָּה, אֵין לָחֵם וְאֵין צִידָה לְדֶרֶךְ, כִּי אִם מִשְׁאֲרוֹת בְּצֶק עַל שִׁכְמָנוּ, וְאִם הַבְּחוּרִים וּבְרִיאִים יִסְבְּלוּ, מֵהַ נַעֲשֶׂה לַחֻלִּים וְלַעֲבָרוֹת וְלַמְּנִיקוֹת וְלַעֲוֹלָלִים וְיוֹנְקִים הַצָּרִיכִים דְּבָרִים זָכִים וְדָקִים וְטוֹבִים לְהַשִּׁיב נַפְשׁ, וְלֹא אָמְרוּ אֵיךָ מֵהַ שֶׁהַכִּינוֹת לָאֵלוּ, כִּי אִם יִצְאוּ בְּבִטְחוֹן רַב אַחַר מִשֶּׁהָ וְאֶהְרֵן. וְזֶה מֵהַ שֶׁהַכְּתוּב מְפָאֵרם “וְזָכַרְתִּי לְךָ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵּת כָּלֹלְתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה” (יְרֵמְיָהּ ב, ב).

וְלַמְּרוֹת שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל נָסָה אֶת ה’ עֲשֶׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמַע לְקוֹל ה’ (בַּמִּדְבָּר יד, כב), מִסִּירוֹת הַנֶּפֶשׁ הָרֵאשׁוֹנִית שֶׁלָּהֶם שִׁיִּצְאוּ מִמִּצְרַיִם נִזְכָּרֵת לְדוּרֵי דוֹרוֹת, וְהוּא מִתְחִיל בְּשִׁבְחַת הַזֶּה לַפְּנֵי שֶׁהוּא מְזַכֵּיר לָהֶם אֶת הַמְּקוֹמוֹת הַבְּעִיִּתִיִּים שֶׁחֲטָאוּ בָּהֶם.



### כָּלֵל גְּדוֹל בְּחֻנּוֹךְ

זֶה מְלַמֵּד אוֹתָנוּ כָּלֵל גְּדוֹל בְּחֻנּוֹךְ הַיְלָדִים וּבְכָל סִיטוּאָצְיָה שֶׁצְרִיךְ לְהַעִיר לְמִישֶׁהוּ, אוּ לְדַבֵּר אִתּוֹ עַל מְקָרָה ‘לֹא נָעִים’ - בְּהַתְחַלָּה תִּזְכִּיר לוֹ אֶת הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁהוּא עָשָׂה, תִּשְׁבַּח אוֹתוֹ, וְאַחַר כֵּךְ תֻּוּכַל לְהַעִיר לוֹ בְּצוּרָה יְפָה עַל אוֹתָהּ נִקְדָּה שֶׁצְרִיכָה תִּקּוֹן.



### הָרַב וְהַעוֹגָה הַשְּׂרוּפָה

מִסְפָּר עַל רַבָּה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם לַפְּנֵי כְּמֵאָה שָׁנָה, הִגָּאוּן רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים זוֹנִנְפֶּלְד וְצ״ל, בִּישִׁיבָה שֶׁלוֹ הָיוּ שְׁנוֹת רָעַב, וְהִבִּיאוּ לָשֵׁם מְבִשְׁלֵת אִשָּׁה אֲלֻמְנָה שֶׁנִּרְתְּמָה בְּכָל כְּחָה ‘לְאַתְגָּר’. הִיא הִיָּתָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת מִמֶּשׁ ‘גָּאוּן קוֹלִינְרִי’, כְּדִי לְדַעַת אֵיךְ לַעֲשׂוֹת מְקַצֵּת קִמַח וּבִיִּצִים אַרוּחוֹת לְבַחוּרִים, הִיא הִשְׁתַּדְּלָה לַעֲשׂוֹת הַכֹּל עַל הַצַּד הַיּוֹתֵר טוֹב.

## מַאִין בַּאֲת וּלְאֵן אַתָּה הוֹלֵךְ

משום מה העוֹגָה שֶׁהֵיְתָה מְכִינָה לְשַׁבַּת תְּמִיד הֵיְתָה שְׂרוּפָה, וְהַבְּחוּרִים כְּעֶסוּ וְחָשְׁבוּ: 'אַתָּ לֹא יְכוּלָה לְהוֹצִיא אֶת הָעוֹגָה מִהַתְּנוּר שְׂתִי דְקוֹת לְפָנַי כֵּן?' לֹא שַׁבַּת אַחַת וְלֹא שְׁתַּיִם, לֹא חֲדָשׁ וְלֹא חֲדָשִׁים, וְגַם לֹא שָׁנָה וְלֹא שְׁנָתַיִם - תְּמִיד הָעוֹגָה שְׂרוּפָה. הַתְּחִילוּ כְּבָר לְחַשׁוֹד בָּהּ שֶׁהִיא עוֹשֶׂה אֶת זֶה בְּכוּנָה כְּדִי לְעוֹר לַבְּחוּרִים שֶׁיִּזְכְּרוּ אֶת הַלְמוּד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּגִמְרָא (בְּהוֹרֵיֹת דִּף יג עמוד ב) 'הָאוֹכֵל פֶּת פְּחָמִים וְכָל שֶׁכֵּן פְּחָמִים עֲצָמָם מוֹעִיל לְזַכְרוֹן'.

כְּמָה בְּחוּרִים נִמְאָס לָהֶם וְהַחֲלִיטוּ לְדַבֵּר עִם רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה הָרַב זוֹנְנֶפֶלְד עַל זֶה.

הָרַב הִרְגִיעַ אוֹתָם וְאָמַר לָהֶם שֶׁבְּשַׁבַּת הַקְּרוֹבָה הוּא יֹאכֵל סְעוּדַת שַׁבַּת בִּישִׁיבָה, וַיְדַבֵּר עִם הַמְּבַשְׁלֵת.

בְּשַׁבַּת בְּבִקְר בַּפְּעַם הָרִאשׁוֹנָה הָרַב מִגִּיעַ לְאָכֵל עִם כָּל הַבְּחוּרִים, כָּלֵם מִפְּנֵים לוֹ אֶת הַדְּרֹךְ, הָרַב עוֹשֶׂה קְדוּשָׁה, נוֹטֵל יָדַיִם וְטוֹעֵם מִהַלְחָמָנִיּוֹת שֶׁהַמְּבַשְׁלֵת עֹשֶׂתָהּ, לְאַחַר מִכּוֹן מִהַחֲמִין, וְלִבְסוּף הַגִּישׁוֹ אֶת 'הַקְּנוֹחַ' - עוֹגָה שֶׁחָרָה וְשְׂרוּפָה שְׂאִי אֶפְשָׁר לְחַתֵּךְ אוֹתָהּ בְּכָלֵל.

הָרַב בְּעֶזְרַת כְּמָה מִהַתְּלַמִּידִים 'שֶׁבֵר' חֲתִיכָה קְטַנָּה מִהָעוֹגָה, וּמִיָּד בִּקֵּשׁ לְקַרְא לְמְבַשְׁלֵת.

הַמְּבַשְׁלֵת מִגִּיעָה כְּלָה מְרַגֶּשֶׁת לְהַפְגִישׁ עִם גְּדוּל הַדּוֹר הַצַּדִּיק וְהַקְּדוֹשׁ הָרַב זוֹנְנֶפֶלְד, וְהָרַב מֵתְחִיל לְשַׁבַּח אוֹתָהּ, "אֲכַלְתִּי מִהַלְחָמָנִיּוֹת שֶׁעָשִׂית, הֵן מִמֶּשׁ "כְּצַפְיַחִית בְּדָבָר" (שְׁמוֹת טז, לא), מִיְּחֻדוֹת בְּמִינֵן, אֵיזָה 'עֲנֵג שַׁבַּת' עָשִׂית לִי מִמֶּשׁ תּוֹדָה רַבָּה". הַמְּבַשְׁלֵת מֵתְרַגֶּשֶׁת, וְהָרַב מִמְּשִׁיךְ: "וְהַחֲמִין, מִמֶּשׁ מְזַכֵּיר לִי אֶת בֵּית אַבְא, אֵיזָה טְעָמִים מִיְּחֻדִים, הַכֹּל בְּמִדָּה מְדִיקָת "וְטַעְמוֹ כְּטַעַם לְשֵׁד הַשֶּׁמֶן" (בְּמִדְבָר יא, ח), תּוֹדָה רַבָּה עַל הַמְּאָכְלִים הַנִּפְלְאִים שֶׁאֵין כְּמוֹהֶם בְּעוֹלָם". הַמְּבַשְׁלֵת הָאֵלְמָנָה שֶׁמְחַתֶּה מְרַקִיעָה שְׁחָקִים, וְרַבֵּי יוֹסֵף חַיִּים מִמְּשִׁיךְ: "כְּמָה אֶת תּוֹרַחַת לְמַעַן הַתְּלַמִּידִים, כְּמָה אֲנַחְנוּ מְעַרְכִּים אֶת כָּל הַהַשְׁתַּדְּלוֹת שֶׁלָּךְ, אֵיזוֹ מְסִירוֹת נֶפֶשׁ, אֲנִי מִבִּין שֶׁאַחֲרֵי שֶׁטְרַחַת כָּל כֶּף הֵיית עֵינֶיךָ וְשִׁכַחְתָּ אֶת הָעוֹגָה בְּתַנּוּר, אֲבָל מִי מֵתִיחַס לְזֶה, עִם לְחֻמְנִיּוֹת כְּאֵלוֹ טְעִימוֹת מִי צְרִיךְ עוֹגוֹת?"

בְּתַם כָּל סְדֵרַת הַמְּחַמְאוֹת וְהַשְּׁבָחִים הָרַב בִּרְךָ בְּרַכַּת הַמְּזוֹן וְהִלֵּךְ לְבֵיתוֹ. מֵאוֹתָהּ שַׁבַּת 'זְכוּ' הַבְּחוּרִים לְעוֹגָה אֲמֵתִית, וְטְעִימָה לֹא שְׂרוּפָה וְלֹא שְׁחָרָה, אֲלֵא עוֹגָה הָרְאוּיָה לְבִרְכָה וּלְעֵנֵג שַׁבַּת.



## פְּרִשְׁת מִסְעֵי

### חֶכֶם אוֹ לֵץ?

בְּדַרְדְּךָ זֶה דְּרָשׁוּ אֶת הַפְּסוּק "אֵל תּוֹכַח לֵץ פֶּן יִשְׁנֹאֲךָ הוֹכַח לְחֶכֶם וַיֵּאֱהָבֶךָ" (משלי ט, ח). אִם תִּבּוֹא וּתִגִּיד לְאָדָם 'אַתָּה לֵץ וְרִשָּׁע' הוּא לֹא יִשְׁמַע לְךָ, אֲבָל אִם תֹּאמַר לוֹ 'אַתָּה חֶכֶם, זֶה לֹא מִתְאָיִם לְךָ, אֵין לְךָ גַב חֶזֶק? אַתָּה לֹא יָכוֹל לִשְׁמַר עַל הַצֶּלֶם אֱלֹקִים שְׂבָבָה? כָּל תִּאֲוָה קִטְנָה מִרְסָקֶת אוֹתָךְ? אַתָּה לֹא יָכוֹלָה לִשְׁמַר אֶת הַפֶּה שֶׁלְךָ מִלְדַבֵּר לְשׁוֹן הָרַע? אֲפֹלוּ כָּלֵב אֲפֹשֶׁר לְאַלֵּף אוֹתוֹ, אַתָּה לֹא יָכוֹלָה? אַתָּה הֲרֵבָה יוֹתֵר חֶכְמָה', זֶה הַדְּרָךְ שֶׁל "הוֹכַח לְחֶכֶם וַיֵּאֱהָבֶךָ" (פְּרוּשׁ רַב סְעֻדָּה גָּאוֹן עַל הַתּוֹרָה פְּרִשְׁת קְרוּשִׁים עַל הַפְּסוּק הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתָךְ עֲמוּד נב).



### אֵלוֹ הֵייתִי חַי פְּעַם

וְנִרְאָה לְבָאָר בְּאוֹר נוֹסֵף מֵהַשְּׂחָרָף לְהַזְכִּיר כִּפֶּן שֶׁהֵם יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם. שֶׁהֲרֵבָה פְּעָמִים מִתְגַּנְּבֶת מִחֻשְׁבָּה לְאָדָם 'אִם אֲנִי הֵייתִי בְּחֵטָא הֶעָגַל לֹא הֵייתִי חוֹטֵא', אוֹ 'אִם הֵייתִי בְּתַקּוּפַת קֶרַח לֹא הֵייתִי מִצְטָרֵף לְעֵדֶת קֶרַח אוֹ לְעֵדֶת הַמִּתְאֻנְנִים' (בְּמִדְבָּר יא, א), הָאָדָם מִחֻזֵּיק אֶת עַצְמוֹ יוֹתֵר גָּדוֹל מִדּוֹר הַמִּדְבָּר.

דוֹר הַמִּדְבָּר הָיָה הַדּוֹר הַיָּחִיד שֶׁכָּלוּ זָכָה לְרֵאוֹת 'מִרְאוֹת אֱלֹקִים' - 'רֵאוֹת שֶׁפָּחָה עַל הַיָּם מֵהַשְּׂלֵא רֵאוֹת יְחֻזְקָאֵל בֶּן בּוּזִי' (מְכִילְתָּא דְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּשַׁלַּח - מִסְכְּתָא דְשִׁירָה פְּרָשָׁה ג דְּבּוֹר הַמִּתְחִיל "זֶה אֵלֵי"), וּמִרְאוֹת יְחֻזְקָאֵל וּנְבוּאוֹתֵיו הֵם מִרְאוֹת נְבוּאִיִּים נוֹרְאִים, שֶׁאֲפֹלוּ בְּזִמְן הַתְּלֻמוֹד מִי שֶׁלֹּא הָיָה רֵאוֹי לְלַמֵּד אוֹתָם מִיַּד מֵת (עֵין חֲגִיגָה דִּף יג עֲמוּד א), וּבְדוֹר שֶׁלֵּנוּ עַד כְּמָה אֲנִיחֵנוּ רְחוּקִים מִלְּרֵאוֹת אֲפֹלוּ צַל צֵלוֹ שֶׁל מִרְאוֹת אֱלֹקִים, הַמְקַסִּימוֹם שֶׁל מִרְאוֹת אֱלֹקִים שֶׁמִּצּוֹי הַיּוֹם, זֶה לְרֵאוֹת צְדִיק שֶׁלֹּא חוֹטֵא שֵׁישׁ עָלָיו 'צֵלִם אֱלֹקִים'. וְהָאָדָם עִם כָּל הַמִּרְאוֹת הַנִּגְעִים שֶׁלוֹ, חוֹשֵׁב שֶׁהוּא יוֹתֵר מִדּוֹר רֵאוֹנִים כְּמִלְאָכִים אֲנִיחֵנוּ כְּחַמּוֹרִים, וְאֲפֹלוּ לֹא כְּחַמּוֹרִים שֶׁל הַתְּנַאִים שֶׁהֵיוּ יוֹדְעִים לְזַהוֹת אִם הִתְבּוֹאָה מְעַשְׂרֶת אוֹ לֹא (עֵין שֶׁבַת דִּף קִיב עֲמוּד ב).

וּמִכָּל מְקוֹם צְרִיךְ לְהִבְיֵן אֵיךְ בְּאֵמַת עִם יִשְׂרָאֵל חֵטְאוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאֲמַר הַכֶּתוּב "וַיִּנְסוּ אֹתִי זֶה עֲשָׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי" (בְּמִדְבָּר יד, כב)?

וְהַבּוֹר כְּזֶה - שֶׁהִכַּל תְּלוּי בְּנִקְדַת הַמוֹצָא הֲרֵאוֹנוּתִי שֶׁל הָאָדָם.

וְנִסְבִּיר...



## מַאִין בְּאֵת וּלְאֵן אֶתָּה הוֹלֵךְ

### שְׁקִיּוֹת מִים עַל הָרֵאשׁ

אֶחָד הַמַּלְכִים הַמְּפָרְסָמִים בַּתְּבֵל הִגִּיעַ לְבַקֵּר אֶת נְתִינָיו. בְּאֶזְרוֹ הַבְּקוּר הִיָּתָה קְבוּצָה שֶׁל יְלָדִים מְפָרְעִים שֶׁהִחְלִיטוּ לַעֲשׂוֹת 'מִשְׁהוּ מִצְחִיק' לְכַבֹּד קְבֻלַּת הַפְּנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ. תַּכְנֵנוּ וְעֲשׂוּ...

בַּיּוֹם הַמִּיָּעַד הֵם עָלוּ לַעֲמֻדַת תְּצַפִּית גְּבוּהָה, מִלְּאוּ שְׁקִיּוֹת בְּמִים וְחִכּוּ לְרֵאוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ. בְּרַגְעַ שֶׁהֵם רָאוּ אֶת הַכֶּתֶר הַמַּלְכוּתִי, בְּבֵת אַחַת זָרְקוּ עֲשָׂרוֹת שְׁקִיּוֹת שֶׁל מִים עַל רֵאשׁ הַמֶּלֶךְ, הֵם צָחְקוּ, אָבֵל לֹא לְהִרְבֵּה זְמַן...

כַּמָּה דְקוֹת אַחֲרַי זֶה, פָּשַׁט הַגְּדוּד הַמַּלְכוּתִי עַל הָאֶזְרוֹר וְעָצַר אֶת כָּל הַיְלָדִים. בְּבִרְרוֹר זְרִיז הֵם גָּלוּ אֶת שְׁנֵי רֵאשֵׁי הַחֲבוּרָה שֶׁתַּכְנֵנוּ אֶת הַכָּל, וְהֵם נִלְקְחוּ לְמִשְׁפָּט אֶצֶל הַמֶּלֶךְ בְּעֶצְמוֹ.

נִכְנַס 'מְנַהֵיג הַיְלָדִים' הָרֵאשׁוֹן, הַמֶּלֶךְ מְבַרֵר אֶת שְׁמוֹ וּמְשַׁפָּחְתּוֹ, בּוֹדֵק בְּטַפְסִים הַמַּלְכוּתִיִּים, וְאַחֲרַי דְקוֹת מְסַפֵּר גּוֹעֵר בּוֹ, וְשׁוֹלַח אוֹתוֹ לְבֵיתוֹ.

לְאַחַר מִכּוֹן 'מְנַהֵיג הַיְלָדִים' הַשְּׁנַי עוֹלָה לְדוֹכֵן הַנְּאֻשְׁמִים, הַמֶּלֶךְ מְבַרֵר אֶת שְׁמוֹ וּמְשַׁפָּחְתּוֹ, בּוֹדֵק בְּטַפְסִים הַמַּלְכוּתִיִּים, וְחוֹרֵץ אֶת דִּינּוֹ: "עֲשֹׂר מְלָקוֹת, קָנַס כְּסָפִי, וְהִתְנַצְלוֹת פּוּמְבִית לְפָנַי כָּל אֲנָשֵׁי הָעִיר".

הַיְלָד הַמְּבַהֵל מְנַסֵּה לְגַמְגֵם: "לָלֵל...מְמַמְ...הֵהה רָרְר...קֵק אַאאַ...נְנְנ...?"

וְהַמֶּלֶךְ הַסְּבִיר: "הַסְּבָה שָׂרַק אֶתָּה נִעְנַשׁ מִכִּיּוֹן שֶׁאַתָּה מְגִיעַ מִמִּשְׁפָּחָה טוֹבָה, שֶׁכָּלֶם חֲכָמִים כָּלֶם אֶהוֹבִים כָּלֶם צְדִיקִים, אֵיךְ אֶתָּה יְצִאתָ כְּזֶה חֲצוּף וּמְפָרֵעַ, הֲרִי הִיָּה לְךָ מָמִי לְלָמַד, וְאֵלּוּ הַחֲבֵר שֶׁלְךָ מְגִיעַ מִמִּשְׁפָּחָה שֶׁכָּלֶם עֲבָרִינִים פּוֹרְעֵי חֹק, חֲצִי מִשְׁפָּחָה בְּכָלָא, וְהַחֲצִי הַשְּׁנַי בְּדֶרֶךְ לְשֵׁם, אָבָא שְׁלוֹ רֵאשׁ אֲרָגוֹן פֶּשַׁע, הַמְּתַנֶּה לַיּוֹם הַלְּדַת הָאֶחָרוֹן שְׁלוֹ הִיָּה כְּלֵי נֶשֶׁק, מֵה כְּבֵר יְכוּל לְצִאת מִמֶּנּוּ "כִּי מִשְׁרֵשׁ נִחַשׁ יְצֵא צָפַע" (שְׁעִיָּה יד, כט), צָרִיךְ לְהוֹדוֹת לוֹ שֶׁהוּא זָרַק עָלַי רַק שְׁקִית מִים וְלֹא רִמּוֹן הָלֶם..."



### נִקְדַּת הַמוֹצָא

לְכָל אֶחָד בְּחַיָּיו יִשְׁנֶה נִקְדַּת מוֹצָא רֵאשׁוֹנִית שֶׁעַל פִּיהָ הוּא נִדוֹן.

וְנִקְדַּת הַמוֹצָא הָרֵאשׁוֹנִית שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל הִיָּתָה מְאֵתִים וְעֶשֶׂר שָׁנוֹת שֶׁעָבֹד תַּחַת הָעַם הַכִּי רָע וּפְרוּץ - 'מְצָרִים'. "וַיִּרְעוּ אֶתְנֹו הַמְּצָרִים" (דְּבָרִים כו, ו), שֶׁעֲשׂוּ אוֹתָנוּ

## פְּרִשְׁת מִסְעֵי

רָעִים (עֵין בְּכַלִּי יִקַּר שְׁמוֹת פָּרַק א פֶּסוּק ט), "וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹזִים וַיִּלְמְדוּ מֵעֲשִׂיהֶם" (תהלים קו, לה), וְעַם יִשְׂרָאֵל הִגִּיעַ לְאַרְבָּעִים וְתֵשְׁעָה שְׁעָרֵי טְמֵאָה (וְהָרַחֵשׁ דָּף גַּב עֲמוּד א) וְרָגַע לְפָנָי שֶׁנִּכְנְסוּ לְשַׁעַר הַחַמְשִׁים נִצְלוּ וַיֵּצְאוּ בְּמַהֲרָה מִמִּצְרַיִם (עֵין בְּסֵפֶר חוּמַת אֲנָף פְּרִשְׁת שְׁמוֹת אוֹת יא), וְלָכֵן כְּשֶׁהַתּוֹרָה מְזַכֵּרָה אֶת כָּל הַמִּסְעוֹת שֶׁבְּחֻלְקָם נִרְמְזִים הַנְּסִינּוֹת שֶׁנִּסּוּ אֶת הַשֵּׁם, הִיא מְזַכֵּרָה קִדְּם כָּל "אֵלֶּה מִסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" - לְהַזְכִּירָנוּ מֵהֵיכָן בָּאוּ וּמֵה הֵיטָה נִקְדַּת הַמוֹצֵא שֶׁלָּהֶם.



### אֵל תִּסְתַּכֵּל אַחֲרֶיהָ

וּבְדַרְדָּךְ פְּלֵאִית לְמִרוֹת נִקְדַּת הַמוֹצֵא הַגְּרוּעָה בְּיוֹתֵר שֶׁהֵיטָה יְכוּלָה לְהִיוֹת, עָלוּ עִם יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַלוּ בְּמִשְׁךְ אַרְבָּעִים וְתֵשְׁעָה יוֹם מִמִּטְעַן שְׁעָרֵי טְמֵאָה לְמִטְעַן שְׁעָרֵי קִדְּשָׁה (עֵין בְּסֵפֶר עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל לְהִמְגִיד מִקּוּז'וֹנִיץ' סֵפֶר וַיִּקְרָא דְרָשָׁה לְפֶסַח דְּבוּר הַמִּתְחִיל אֲכַן בְּלִיל), וְזָכוּ לְהִגִּיעַ לְמִתֵּן תּוֹרָה, וְלִרְאוֹת מְרָאוֹת אֱלֹקִים. וְעוֹד לְפָנָי כֵּן כָּבֵד כְּשֶׁיֵּצְאוּ מִמִּצְרַיִם בְּקָרִיעַת יַם סוּף זָכוּ לְמְרָאוֹת שְׁכֵאֲלָה. וְהַנִּקְדָּה הַזֹּאת תְּעוֹרֵר לֵב כָּל אָדָם: לֹא מִשְׁנֵה מֵהֵיכָן בָּאתָ, אֲלֵא הֶעֱקָר - לָאֵן אַתָּה הוֹלֵךְ? מָה הַשְּׂאִיפוֹת שְׁלָךְ? לָאֵן אַתָּה רוֹצֵה לְזָכוֹת לְהִגִּיעַ בְּרוּחַנִיּוֹת? הָאָדָם יַעֲשֶׂה אֶת הַמְאָמְצִים הַגְּדוֹלִים שְׁלוֹ - וַיִּזְכֶּה. "אֶקְרָא לְאֵלֵיהֶם עֲלִיוֹן, לְאֵל גִּמְרָ עֲלִי" (תהלים נו, ג), אַתָּה תַעֲשֶׂה אֶת כָּל מַה שְּׂאֲתָה יְכוּל לְזָכוֹת לְעֲלִיָּה בְּרוּחַנִיּוֹת, וְהַשֵּׁם יִגְמַר בְּעַדְךָ (עֵין תְּהִלִּים קלח, ח) וַיִּסַּע לָךְ לְעֲלוֹת וְלִהְתַּעֲלוֹת.



### מֵעֲבָרֶיךָ - לְדִין

וּבְאֵמַת אֲנִי מְכִיר בְּעֲלֵי תְשׁוּבָה, שֶׁנִּקְדַּת הַפְּתִיחָה שֶׁלָּהֶם הֵיטָה גְרוּעָה בְּיוֹתֵר וּמֵאֲנָשֵׁי פֶשַׁע נִהְפְּכוּ לְמוֹרֵי הוֹרָאוֹת, דִּינִים וְתִלְמִידֵי חֻכְמִים גְּאוּנִים בְּתוֹרָה, שְׂרָבִים שׁוֹתִים בְּצִמָּא אֶת דְּבָרֵיהֶם. וְכָל זֶה מְכִיּוֹן שֶׁהֶם לֹא שִׁקְעוּ בְּעֲבָרָם מֵאִין בָּאוּ, אֲלֵא תְּמִיד הָיוּ פְּנִיָּהם קִדְּמָה אֵל הַיְכָל ה' (עֵין חֻזְקַל ח, טז), לְעֲלוֹת וְלִהְתַּעֲלוֹת, וְחַפְּץ ה' בְּיָדָם הַצְּלִיחַ!



## מְרִיבוֹת וְהַפְגָּנוֹת

# פְּרִשְׁת דְּבָרִים

## מְרִיבוֹת וְהַפְגָּנוֹת

### אִיכָה

בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ מְסַפֵּר מֹשֶׁה רַבְּנוֹ אֶת גְּדֹל הַטְּרָחָה שֶׁהָיָה לוֹ מֵעַם יִשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר:  
"אִיכָה אֲשָׂא לְבַדִּי טְרַחְכֶם וּמִשְׂאֲכֶם וְרִיבְכֶם" (דְּבָרִים א, יב).

וּמוֹבָא בַּמִּדְרָשׁ (אגדה בּוֹבֵר פְּרִשְׁת דְּבָרִים פָּרָק א סִימָן א): 'שְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם אָמְרוּ אִיכָה:  
יִשְׁעִיָּהוּ, יִרְמְיָהוּ, וּמֹשֶׁה'.

'יִשְׁעִיָּהוּ רָאָה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּפַחְזוֹן' - שֶׁהָיוּ רִיקִים וּפּוֹחֲזִים, 'אָמַר: "אִיכָה הִיָּתָה לְזוֹנָה קְרִיָּה נֶאֱמָנָה, מְלֹאֲתִי מִשְׁפֵּט צָדֵק יְלִין בָּהּ וְעַתָּה מְרֻצָּחִים"' (יִשְׁעִיָּה א, כא), אִיךְ קָרָה שֶׁהַקְרִיָּה הַנֶּאֱמָנָה - יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ נִהְפְּכָה לְמַעְרַת פְּרִיזִים (עֵין יִרְמְיָהוּ ז, יא) וְחֻטָּאִים?

אֲחֵרָיו 'יִרְמְיָהוּ רָאָה אוֹתָם בְּנוֹוֶלְקַן' - בְּעַת הַחֲרָבָן "בְּפִרְעַ פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל" (שׁוֹפְטִים ה, ב), 'אָמַר: "אִיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד"' (אִיכָה א, א).

"מֹשֶׁה רָאָה אוֹתָם בְּשִׁלּוֹתָם" - כְּשֶׁהָיוּ שְׁלוֹיִם בַּמִּדְבָּר, שֶׁאֲכָלוּ מִן וְשִׁתּוּ מִבְּאֵרֵי שֵׁל מְרִים, וְלֹא הִיָּתָה לָהֶם שׁוֹם טְרַחָה אוֹ יְגִיעָה, 'אָמַר: "אִיכָה אֲשָׂא לְבַדִּי"' (דְּבָרִים א, יב).

הַהֶעֱרָה הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁמִּתְבַּקֶּשֶׁת הִיא, לָמָּה הִזְכִּירוּ בַּמִּדְרָשׁ אֶת מֹשֶׁה רַבְּנוֹ אַחֲרוֹן?  
הֲרִי מֹשֶׁה רַבְּנוֹ קָדָם לִישְׁעִיָּהוּ וְלִירְמְיָהוּ בְּכֹאֲלֶף שָׁנָה? עוֹד יֵשׁ לְהַתְּבַוֵּן מָה הַמְּכַנֶּה הַמְּשֻׁתָּף בְּמָה שֶׁהַשְׁתַּמְשׁוּ שְׁלֹשֶׁת מְאוּרֵי הַדּוֹרוֹת מֹשֶׁה רַבְּנוֹ, יִשְׁעִיָּהוּ וְיִרְמְיָהוּ, בְּאוֹתוֹ מְטַבֵּעַ לְשׁוֹן - "אִיכָה"?



### הַסְטוֹרִית עֲמֻנּוֹ

בְּהַסְטוֹרִית עֲמֻנּוֹ הָיוּ תְּקוּפוֹת קְשׁוֹת, תְּמִיד קָדָם לְמַצֵּב הַגְּשָׁמִי הַקָּשָׁה מַצֵּב רוֹחַנִי קָשָׁה, עַד הַיּוֹם אֲנַחְנוּ לְצַעֲרֵנוּ בְּתוֹךְ הַחֲרָבָן הַזֶּה, וְעַדִּין לֹא נִגְאָלְנוּ. כִּי סִבַּת חֲרָבָן בֵּית שְׁנֵי הִיָּתָה בְּעוֹן שְׁנֵאת חֲנָם (יוֹמָא דְּף ט עֲמוּד ב), 'וְכָל דּוֹר שְׁלֹא נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ



## פְּרִשְׁת דְּבָרִים

בְּיָמָיו כָּאֵלוֹ נַחֲרַב בְּיָמָיו' (ירושלמי יומא פָּרָק א הלכה א), וְהַשְׁנָאת חֲנָם עֲדִין מִפְּעֻפְעַת כְּעַם יִשְׂרָאֵל, אִם זֶה בְּעֵינֵינוּ עֲדוֹת, אוֹ סִגְנוֹנוֹת שֶׁל אֲנָשִׁים, אוֹ בְּכָל דְּבַר אַחֵר - הַמְּכַנֶּה הַמְּשַׁתֵּף לְהֵכֵל הוּא שְׁנָאת חֲנָם.



### מַעֲשֵׂה שֵׁטָן

וְאִם נָשִׁים לֵב, הַיּוֹם בְּחֹסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לָנוּ אֵת כָּל הַסְּבוֹת לְחַיּוֹת בְּשָׁלוֹם וּבְשִׁלוּהַ, בְּאַחֲדוֹת וּבְאַהֲבָה, זְכִינוּ לְגוֹר בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל "אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֲנָתוֹ" (מְלָכִים א, ה, ה), יְכוּלִים לְבֹא וּלְזַכּוֹת אֵת הָרַבִּים וּלְקַרֵּב וּלְאַחַד אֵת לְבָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְאַבְיֵהוּ שֶׁבְּשָׂמִים, הָרַבֵּה יוֹתֵר מְדוּרוֹת קוֹדְמִים, יֵשׁ שֶׁפַּע רוּחְנוּ וְגַשְׁמִי, וְהַכֵּל בְּהֶשֶׁג יָד. אָבֵל מִשׁוֹם מָה יֵצֵר הָרַע עוֹבֵד בְּכַחוֹת אֲדִירִים לְפַלֵּג וּלְהַסִּית בֵּין סוּגֵי הַצְּבוּרִים, אַף אַחַד לֹא מוֹכֵן לְשִׁמְעַ מֵהַשֵּׁטָן, וְאֲנָשִׁים מִתְּרַחֲקִים זֶה מִזֶּה, וּמִמִּילָא גַם מֵהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, כִּי הַפְּלוּג גּוֹרֵם שֶׁלֹּא מְסַכְּמִים לְשִׁמְעַ מִיִּשְׁהוּ מַעֲדָה מְסִימָת, אוֹ מְקַבְּוֹצָה מְסִימָת "וְאִין אִישׁ שֵׁם עַל לֵב" (עֵין יְרֵמְיָה יב, יא).

וּבְמִקּוֹם שֶׁ"אִישׁ אֵת רַעְהוּ יַעֲזְרוּ וּלְאַחִיו יֹאמֵר חֲזָק", הַשֵּׁטָן מְכַנֵּס בְּתוֹךְ הַשִּׁלוּהַ שֶׁהֵיטָה אֲמוּנָה לְהַיּוֹת מְנַת חֲלָקְנוּ אֵת - "טְרַחֲכֵם וּמִשְׁאַכֵם וְרִיבְכֵם": טְרַחֲוֹת, מִשְׁאַ כְּבֵד, וּמְרִיבוֹת, וְכָל מְנַהִיג מְכָל זָרֵם, מִשְׁאַ הָעַם נִהְיָה כְּבֵד עָלָיו, בֵּין אִם זֶה מְנַהִיג דְּתִי וּבֵין אִם זֶה לְהַבְדִּיל מְנַהִיג לֹא דְתִי, כִּי הַנְּהַגַת עַם יִשְׂרָאֵל הִיא לֹא שְׂרָרָה אֲלָא עֲבָדוֹת (עֵין הוֹרִיּוֹת דָּף י עֲמוּד א). וְאַפְלוּ מִשֶּׁה רַבְּנוּ בָּא וְאוֹמֵר "אִיכָה אֲשָׂא לְבָדִי טְרַחֲכֵם וּמִשְׁאַכֵם וְרִיבְכֵם" וְזֶה הָיָה אֶפְלוּ כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הָיוּ בְּשִׁלוֹתָם.



### סְבוֹת אִישִׁיּוֹת לְמְרִיבוֹת

וּכְשֶׁנִּדְקַדֵּק יוֹתֵר נִרְאֶה שֶׁמִּשֶּׁה רַבְּנוּ לֹא אוֹמֵר 'אִיכָה אֲשָׂא לְבָדִי טְרַח מִשְׁאַ וּמְרִיבָה', אֲלָא "טְרַחֲכֵם וּמִשְׁאַכֵם וְרִיבְכֵם", "טְרַחֲכֵם" - זֶה הַטְּרַח שֶׁלְכֶם וְלֹא שְׁלִי, "מִשְׁאַכֵם" - הַמִּשְׁאַ שֶׁלְכֶם וְלֹא שְׁלִי, "וְרִיבְכֵם" - הָרִיב שֶׁלְכֶם וְלֹא שְׁלִי. כִּי בְּמִדְּבַר לֹא הָיוּ בְּאַמַת סְבוֹת עַל מָה לְרִיב וְעַל מָה לְהַתְּלוֹנֵן, שֶׁהָרִי אֲזוּ הָיוּ עִם יִשְׂרָאֵל בְּשִׁלוֹתָם, אָבֵל הַשֵּׁטָן שֶׁלֹּא יְכוּל לְרָאוֹת אֵת עַם יִשְׂרָאֵל בְּשִׁלוֹתוֹ, הוּא מְסִית אֵת הָאָדָם לְפַתַח מִשְׁאַ אִישִׁי וּמְרִיבָה אִישִׁית, הַנּוֹבְעִים מִשְׁנָאת חֲנָם, וְלָכֵן אוֹמֵר מִשֶּׁה רַבְּנוּ "אִיכָה אֲשָׂא לְבָדִי" - אֲנִי לֹא יְכוּל וְלֹא מְסַגֵּל לְשִׂאת אוֹתוֹ, כִּי זוֹ לֹא מַחְלֶקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שְׂמִים

## מְרִיבוֹת וְהַפְגָּנוֹת

(אבות פָּרָק ה' מִשְׁנֵה יז), זוּ מַחְלֶקֶת עַל עֲנִיָּיִם פְּנִימִיִּים, עַל פּוֹלִיטִיקָה, עַל מַפְלָגוֹת וּשְׂאָר יְרֻקוֹת.



### הַגּוֹאֵל הָרֵאשׁוֹן וְהָאַחֲרוֹן

וּכְבָּר אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ (עֵין בְּאוֹר הַחַיִּים בְּרֵאשִׁית פָּרָק מט פְּסוּק יא בְּשֵׁם הַזֶּהר הַקָּדוֹשׁ פְּרֻשֵׁת מִשְׁפָּטִים דף קכ עמוד א), שְׁמִשָּׁה רַבְּנוּ הַגּוֹאֵל הָרֵאשׁוֹן הוּא יְהִי גַם כֵּן הַגּוֹאֵל הָאַחֲרוֹן שְׂיִגְאֵל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. וְלִכֵּן רָמַז הַמְדְּרָשׁ בְּמָה שְׁמִנָּה אֶת מִשָּׁה רַבְּנוּ אַחֲרוֹן, לְרַמֵּז שֶׁגַם הַגּוֹאֵל הָאַחֲרוֹן שְׂיִהְיֶה לְעַם יִשְׂרָאֵל כָּל הַסְּבוֹת לַחַיּוֹת בְּשִׁלּוֹה וּבְאַחֲדוּת, וְלִמְרוֹת זֹאת יְהִיו נְכוּנִים דְּבָרֵי מִשָּׁה רַבְּנוּ בְּאִמְרוֹ: "אֵיכָה אֲשָׂא לְבַדִּי טָרַחְכֶם וּמִשְׂאָכֶם וְרִיבְכֶם".



### זְהִירוֹת קְטְרוּג

וּבְאִמַּת כָּל שְׁנֵי וַחֲמִישֵׁי שׁוֹמְעִים עַל הַפְּגָנָה אַחֲרַת, נֶגֶד הַמְּמַשְׁלָה, בְּעַד הַמְּמַשְׁלָה, וְעוֹד הַבָּלִים וְשִׁטְיוֹת, וְעַד מְתֵי נִתְעַסֵּק בְּטָרַח וּבְמִשָּׂא וּבְמִרְיבוֹת שְׁלָנוּ.

וּבְאִמַּת אִם הָיוּ יוֹדְעִים אוֹתָם מְאֲרָגֵי הַהַפְּגָנוֹת כְּמָה קְטְרוּג כָּל הַפְּגָנָה עוֹשָׂה עֲלֵיהֶם, הָיוּ מוֹתָרִים מְרֵאשׁ עַל זֶה.



### מַעֲשֵׂה 'פִּילְגָשׁ בַּגְּבְעָה'

וְנִסְבִּיר:

בְּסִפּוּר שׁוֹפְטִים (בְּפָרָק יט) מְסַפֵּר עַל מַעֲשֵׂה 'פִּילְגָשׁ בַּגְּבְעָה', שֶׁהִיא יְהוּדֵי אֶחָד שֶׁפִּילְגָשׁוֹ נִתְפָּסָה עַל יְדֵי אַנְשִׁים מִשְׁבֵּט בְּנֵימִן וְהִתְעַלְלוּ בָּהּ כָּל הַלְּוִיָּה, בְּבִקְרַת הַגִּיעָה אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ וּנְפָלָה וּמָתָה.

עַם יִשְׂרָאֵל הַחֲלִיט 'לְחַנּוּד' אֶת שְׁבֵט בְּנֵימִן, וְאָמְרוּ לָהֶם "תָּבִיאוּ אֶת הָאֲנָשִׁים הָרְעִים הָאֵלֶּה". שְׁבֵט בְּנֵימִן סָרַב, וְעַם יִשְׂרָאֵל יוֹצֵא לְמַלְחָמָה. "וַיֵּצְאוּ בְנֵי בְנֵימִן מִן הַגְּבְעָה וַיִּשְׁחִיתוּ בְּיִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ אֶרְצָה. וַיִּתְחַזַּק הָעָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיִּסְפוּ לְעַרְףְּ מַלְחָמָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר עָרְכוּ שָׁם בַּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן. וַיֵּצְאוּ בְנֵימִן לְקִרְאָתָם מִן הַגְּבְעָה בַּיּוֹם הַשְּׁנִי וַיִּשְׁחִיתוּ בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד שְׁמִנַּת עֶשְׂרֵת אֶלֶף"

## פְּרִשְׁת דְּבָרִים

(שופטים כ, כא - כה) אַרְבָּעִים אֶלֶף אִישׁ מֵעַם יִשְׂרָאֵל נִהְרְגוּ, וְשִׁבְט בְּנֵי־מִיָּן שָׁהוּ בְּתוֹכָם אוֹתָם רִשְׁעִים נִצְחוּ וְהִפִּילוּ אוֹתָם חֲלָלִים.

וְהַקָּשִׁי עֲצוּם, הֲרֵי אֶלְקֵי יִשְׂרָאֵל שׁוֹנֵא זְמָה (עֵין סְנֵה־רֵין דָּף צג עֲמוּד א), וְכֵאֵן לֹא רַק שְׁלֹא הָיָה סִיוֵעַ מִהַשָּׁמַיִם לְעַם יִשְׂרָאֵל שִׁיִּצְאוּ לְהִלָּחֵם בְּשִׁבְט בְּנֵי־מִיָּן כְּדִי לְמַחֹת עַל הַבְּזוּיֹן הַזֶּה שֶׁלְקָחוּ אִשָּׁה יְהוּדִיָּה וְהִתְעַלְלוּ בָּהּ, אֲלֵא גַם נָתַן הַשֵּׁם נִצְחוֹן מִפְּלִיא לְשִׁבְט בְּנֵי־מִיָּן, וְעַם יִשְׂרָאֵל נָפְלוּ לַפְּנִיָּהֶם?

וּמִכְּאֲרִים הַמְּפָרְשִׁים (עֵין בְּרִשׁ"י וּבְרִד"ק וּבִמְצוּדַת דּוֹד שָׁם פְּסוּק כֹּא) שֶׁהֶעֱנֵשׁ הַזֶּה הַגִּיעַ לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּגִלְל שֶׁהָיָה שָׁם פְּסָל שֶׁל מִיכָה, וּמִי שֶׁהָיָה רוֹצֵה לְעַבֵּד עֲבוּדָה זָרָה הָיָה הוֹלֵךְ לְשָׁם, וְעַם יִשְׂרָאֵל לֹא מָחָה בָּזָה, כִּי לֹא רָצוּ לַעֲשׂוֹת 'כְּפִיָּה דְתִית' וְלִהְתַּעַרֵב בְּחַיִּים שֶׁל אֲנָשִׁים אַחֲרֵים "וְאִישׁ הַיִּשָּׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה" (שופטים יז, ו), 'לִהְיוֹת עִם חֲפְשֵׁי בְּאַרְצָנוּ', לֹא הָיְתָה לָהֶם בְּעֵינָה עִם הַחוּטָאִים שֶׁחֲטָאוּ בְּעֲבֻרוֹת שְׁבִין אָדָם לְמָקוֹם, וְעַל זֶה יִצָּא הַקְּצָף מִשָּׁמַיִם, שְׁלֹא הָיָה אֲכַפְת לָהֶם כְּבוֹד הַשֵּׁם, וְהִתְעוֹרְרוּ לְמַחֹת רַק עַל כְּבוֹדָה שֶׁל אִשָּׁה. כְּאוֹמֵר: 'עַל כְּבוֹדִי לֹא מָחִיתָם, עַל כְּבוֹד בְּשָׂר וְדָם מָחִיתָם' (ר"ד ק שם), עַל הַדְּבָר הַזֶּה מֵתוּ אַרְבָּעִים אֶלֶף יְהוּדִים מִיְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל.



### קִצְפָּת אוֹ קִצְפָּה?

יוֹצְאִים מִפְּגִינִים וְחוֹסְמִים כְּבִישִׁים עַל מָה? כָּל פַּעַם עַל 'שְׁטוֹת' אַחֲרַת שֶׁקָּדְשׁוֹ אוֹתָהּ וְהִפְכוּ אוֹתָהּ לְ'אִידֵאל' שֶׁצָּרִיךְ לְמַסֵּר נַפְשׁ עָלָיו, פַּעַם אַחַת עַל אֵיזָה חֹק שֶׁלֹּא מוֹצֵא חֵן בְּעֵינֵיהֶם, וּפַעַם אַחֲרַת עַל הַקְּצָפָת שֶׁבְּמִילְקֵי שִׁיּוֹתֵר זוֹלָה בְּגֵרְמִנְיָה, וְהֵם לֹא מְבִינִים שֶׁהַקְּצָפָת הַזֹּאת נִהְפְּכָת לָהֶם לְקִצְפָּה, שֶׁבְּמָקוֹם לְצִאָת וְלְמַחֹת עַל זֶה שֶׁבְּאַרְץ הַקָּדֵשׁ רוֹצְחִים מֵאוֹת וְאַלְפֵי יְלָדִים בְּהַפְּלוֹת 'חֻקִּיּוֹת', עַל חֲלוּלֵי הַשְּׁבֵט הַרְבִּיּים, וְשֶׁאֵר 'מְרֵאוֹת נִגְעִים' שֶׁהִשְׁתִּיקָה יָפָה לָהֶם, הֵם מִפְּגִינִים וּמוֹחִים עַל מַה שֶׁנּוֹגְעַ לְכִיּוֹסָם, לְכְבוֹדָם וְלִשְׁלֹטוֹנָם. וְעַל זֶה יֵשׁ חֲשֵׁשׁ גְּדוֹל שִׁיִּצָּא הַקְּצָף מֵאֵת הָאֱלֹקִים.



### תְּזַכֵּרְת

וְלִכְּזֶה הַתְּפִקִיד שֶׁלָּנוּ לֹא לְהִפְסִיק לְנִסוֹת לְקָרֵב אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַבִּיָּהֶם שֶׁבְּשָׁמַיִם וְלֵאחֲדוֹת אַמְתִּית, וְלִזְכֹּר תְּמִיד שֶׁכָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִשְׁמַר אֶת מִצְוֹת הַשֵּׁם, וְנִלְךָ "אַחֲרֵי הַהֶבֶל" (עֵין יִרְמְיָה ב, ה), וְיִתְקַיֵּם בְּנוֹ הַפְּסוּק "אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה נְאֻמָּנָה", וְלֹא

## מְרִיבוֹת וְהַפְגָּנוֹת

נְחִיָּה בְּאַחַדוֹת אֶלָּא בְּבַחֲיֵנִת "אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי טְרַחְכֶם וּמִשְׁאַכֶם וְרִיבְכֶם" נִצְטַרְדָּ:  
שׁוֹב וְשׁוֹב לְבָכּוֹת וְלוֹמֵר בְּלִיל תְּשֻׁעָה בְּאָב אֶת מַגְלַת אֵיכָה "אֵיכָה יֵשְׁבָה בְּדָד".

וּכְשֶׁנִּזְכָּה לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה וְלִהְיוֹת מְאַחֲדִים בְּיַדָּי שְׁנִזְכָּה לְגֵאֲלָה הַשְּׁלֵמָה, שְׁכַבְר  
אָמַר הַכְּתוּב "כֹּה אָמַר ה' שְׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי קְרוּבָה יִשׁוּעָתִי לְבוֹא וְצְדָקָתִי  
לְהִגָּלוֹת" (ישעיהו נו, א).



## פְּרִשְׁת וְאַתְחִנֶּן

# פְּרִשְׁת וְאַתְחִנֶּן

איך לפעל ישועות? -

### להדבֵק בָּאֵשׁ

בפְּרִשְׁת השְׁבוּעַ מִצְוַה מֹשֶׁה רַבְּנוּ עַל עַם יִשְׂרָאֵל שִׁישְׁמְרוּ אֶת חֻקֵי ה' וְאוֹמַר לָהֶם "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל הַחֻקִּים וְאֶל הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת" (דְּבָרִים ד, א), וּמִמְשִׁיךְ וְאוֹמַר "וְאַתֶּם הַדְּבֻקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם" (שם פְּסוּק ד).

וְהִשְׁאַלְהָה הַמֵּתְבַקֶּשֶׁת, אֵיךְ אֶפְשֶׁר לִהְיוֹת דְּבוּקִים בְּה' הֲרִי "ה' אֱלֹהֵיךְ אֵשׁ אֲכַלָּה הוּא" (שם פְּסוּק כד) וְכִי אֶפְשֶׁר לִהְדַּבֵּק בָּאֵשׁ? אֶפְלוּ בָּאֵשׁ גְּשֵׁמִית אִם מִיִּשְׁהוּ יְנִסֶּה לִהְדַּבֵּק אֵלֶיהָ הוּא יִהְפֹּךְ לִסְטִיִּיק, קַל וְחֹמֶר מִלֶּךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים 'שְׁנֵה הָאֶחָד אֵינּוּ גוֹף וְלֹא כַח בְּגוֹף, וְלֹא יֶאֱרָעוּהוּ מְאֻרְעוֹת הַגּוֹפִים' (פְּרוּשׁ הַמִּשְׁנָה לְרַמְבַּ"ם מַסְכַּת סְנֵה־רִיזוֹן פָּרָק י מִשְׁנָה א), אֵיךְ אֶפְשֶׁר לִהְדַּבֵּק בּוֹ אֶפְלוּ אִם יִשְׁמַר הָאָדָם אֶת כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת? (עֵינ׳ בְּכַתְּבוֹת דָּף קִיא עֲמוּד ב, וּבִסְפָרֵי דְבָרִים פְּרִשְׁת עֲקֵב פְּסָקָא מֵט).

עוֹד יֵשׁ לְהַתְּבַוֵּן בְּהַמְשָׁךְ דְּבָרֵי מֹשֶׁה רַבְּנוּ עָלֵיו הַשְּׁלוֹם שְׂאוֹמַר לְעַם יִשְׂרָאֵל "כִּי מִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרִבִּים אֵלָיו כֹּה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֵלָיו" (דְּבָרִים ד, ז), כְּלוּמַר שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל זָכוּ לְאֱלֹקִים הַקְּרוֹבִים בְּיוֹתֵר בְּשַׁעֲרָה שֶׁהֵם קוֹרְאִים אֵלָיו. וְהֲרִי לְפַעְעִמִּים נִרְאֶה שֶׁהֵשֵׁם לֹא שׁוֹמֵעַ אֶת תְּפִלַּת עַם יִשְׂרָאֵל וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּגִמְרָא (בְּבִרְכוֹת דָּף לב עֲמוּד ב) 'מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִנְעָלוּ שַׁעְרֵי תְּפִלָּה, וְאִם כֵּן אֵיךְ יִתְקַיֵּם בְּנוֹ הַפְּסוּק הַזֶּה?



### לְמָה לְהַפְחִיד?

בְּהַמְשָׁךְ הַפְּסוּקִים מִתְאַר לָהֶם מֹשֶׁה רַבְּנוּ אֶת מַעֲמַד הַר סִינַי "וְתִקְרְבוּן וְתַעֲמְדוּן תַּחַת הַהָר וְהָהָר בַּעַר בָּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ עָנָן וְעַרְפֶּל" (דְּבָרִים ד, יא). וּמִזְכִּיר לָהֶם שֶׁהִסְבִּיחַ שֶׁהוּא הִבִּיא לָהֶם אֶת דְּבַר ה' בְּמַעֲמַד הַר סִינַי כִּי הֵם לֹא יָכְלוּ לְשַׁמְעַ אֶת דְּבַר ה' "כִּי יִרְאֶתֶם מִפְּנֵי הָאֵשׁ וְלֹא עֲלִיתֶם בְּהָר" (דְּבָרִים ה, ה). וְשׁוֹב חוֹזֵר וּמִזְכִּיר לָהֶם אֶת זֶה (דְּבָרִים ה, כ - כד), הֲרִי שֶׁשְׁלֹשׁ פְּעָמִים הוּא מִזְכִּיר לָהֶם וּמִתְאַר לָהֶם אֶת

## איך לפעל ישועות

המורא הגדול והפחד הנורא שהיה להם במצמד הר סיני. והדברים מתמיהים, למה הצריך מצמד הר סיני להיות מצמד כל כך מפחיד עד שפרחה נשמתם (עין בשבת דף פח עמוד ב ובמדרש רבה פרשת יתרו פרשה כט סימן ד), ומה החשיבות להזכיר להם עד כמה 'פחדנים' הם היו באותה העת?



### דיבקות = יראה

וכדי להבין את התמיהות הנפלאות הללו עלינו לבאר בתחלה מהו המשג 'דיבקות בה'?

וכשנתבונן בדברי התרגום אנקלוס ובתרגום יונתן בן עזיאל נראה שבארו את הכתוב "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום" - "ואתון דאתדבקותון בדחלתא דה' אלהיכון" - "ואתם שדבקים ביראת ה' אלקיכם קימים כלכם היום הנה". כלומר איך אתה נדבק בה? כשאתה ירא את ה'! כשיש יראת שמים, ופחד מה' ומהדר גאווה (עין ישעיה ב, י), ופחד עצום מלעבר עברות, זוהי הדיבקות בהשם.



### הבכי הטהור

והזוכה לדיבקות הזו ויש בו יראת שמים, מעלתו גדולה, עד שאמרו עליו 'כל מי שיש לו יראת שמים דבריו נשמעים' (ברכות דף ו עמוד ב), כשהוא מדבר שומעים לו, הוא מבקש משהו - מיד מבצעים. "וכקסם על שפתי מלך" (משלי טו, י), כלם רוצים לעשות את רצונו.

מספר על הגאון הקדוש רבי רפאל ברוך טולדנו זצ"ל שפעם אחת דרש ועורר את הצבור להתחונק, כשראה שהצבור נשארו אדישים, ולא התעוררו, התחיל לבכות בבכי מר.

כשנסו להרגיעו אמר להם: "לא עליכם אני בוכה, כי אם עלי, כי חז"ל אמרו שמי שיש לו יראת שמים דבריו נשמעים, וכאן אני רואה שדברי לא היו נשמעים, כנראה שאין לי יראת שמים..."

כמוכן שאחרי הסבר תמים וטהור שכזה, כל הצבור התעוררו לתשובה (אמונה שלמה, נקר, חלק ה עמוד תריט, ובצור ירום, שעורי תניא, חלק ט עמוד קנח).



## פְּרִשְׁת וְאֶת־חֲנֹן

### איך מבטלים גזרות

ואדוננו רבי ישראל בעל שם - הבעל שם טוב הקדוש מבאר עוד בזה ש'כפ' מי שיש לו יראת שמים דבריו נשמעים' - בשמים, בבחינת "והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע" (ישעיה סה, כד), שמכיון שהוא דבוק בה' כי יש לו יראת שמים, הוא לא צריך אפילו להתפלל, הוא אפילו מדבר עם אשתו שצריך לקנות משהו, משמים שולחים לו.

ובדרך זו מבאר עוד הבעל שם טוב את דברי חז"ל (בברכות דף לג עמוד ב) 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים' - שכל דבר אכן תלוי בידי שמים, כי בשמים גזרים גזרות מי יחיה ומי ימות, כמה פרנסה, כמה בריאות תהיה לכל אחד ואחד, והגזרות מתקיימות בחותם האלקי, 'חוץ מיראת שמים' - חוץ מצדיק שיש לו יראת שמים שייכול לבטל אותן, כי הצדיק דבריו נשמעים והוא יכול לבטל, כי הוא בבחינת "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום" (דברים ד, ד), ובכח דבקותו והיראת שמים שלו, מבטל את הגזרות הקשות מעל עם ישראל (אמרי אבות של צדיקי וידיטשוב על פרקי אבות, פרק א משנה ג).

הרי לנו שהדרך הכי טובה שיתקבלו התפלות, ולעשות ישועות ולבטל גזרות - היא יראת שמים.

וזו הסבה והטעם שמזכיר משה רבנו לעם ישראל עד כמה היו יראי שמים במצמד הר סיני, עד כמה יראו מהאש הגדולה, ולא יכלו לשמע את קול ה', כי על ידי זה יזכו ל"ואתם הדבקים בה' אלהיכם", ויראו באמת "כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרבים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו".



### המצוה לירא מה'

ובאמת זו מצות עשה ליראה את האל הנורא והנכבד הנה (רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ב הלכה א), וזאת על ידי התבוננות בגדלות מעשיו, שאז 'מיד הוא נרתע לאחוריו ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפלה אפלה עומדת בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות' (שם הלכה ב), וזו אחת מהמלחמות הקשות של היצר הרע בדור, שהוא משקיע כחות אדירים עם שליחים שונים ומשגשים, וחלקם אפילו בעלי זקנים, או נראים כרבנים, שבטלו את מצות עשה זו, ומנגישים לה את האלקים להבדיל כמו איזה סבא חביב, שאם תשמע לו הוא יתן לה סכריות, ואם לא - לא נורא.

## איך לפעל ישועות

והכתוב צוחן ואומר: "ועתה ישראל מה יקנוק אלהיך שאל מעמך כי אם ליראה את יקנוק אלהיך" (דברים י, יב), ואומר הקדוש ברוך הוא למשה רבנו: "מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אתי כל הימים" (דברים ה, כו), כי מי שיש לו יראת שמים יש לו הכל, ומי שמחסיר את היראה, מפסיד הכל.

וכך מבאר במדרש (רבה פרשת משפטים פרשה ל סימן יד), 'אתה מוציא אדם שונה מדרש הלכות ואגדות, ואם אין בו יראת חטא אין בידו כלום'.



### הפחד מהפחד

והרבה אנשים מפחדים לפחד מה' ומיראת הענש, וכבר אומר הכתוב "יראת ה' תוסיף ימים" (משלי י, כז), 'שכאשר האדם תמיד ביראה ופחד חיו אינם חיים, כי כל היראות וכל היסורין שיש לאדם הם מקצרים ומכלים ימי חייו, אבל כל היראות וכל היסורין שיש לאדם מחמת יראת ה' הם מוסיפים ימים וחיים, וגם אלו היסורין שיש לאדם מחמת שעבר איזה פגם או עברה חס ושלוש ומתחרט על זה ויש לו צער גדול מזה, אלו היסורים הם בחינת "יראת ה' תוסיף ימים" כי היסורין שלו הם מחמת שמתירא מהשם יתברך, הן מחמת רוממותו יתברך, או מחמת יראת הענש, ואיך שהוא על כל פנים הוא בכלל יראת ה', כי הכל מיראתו יתברך ועל כן היא מוספת ימים' (באור הגר"א על משלי שם, ושיחות הר"ן תורה קב).



### גדלת הרמב"ם וספריו

אחד מגדולי ומאורי היהדות היה רבנו משה בן מימון זצ"ל - הרמב"ם, אין קץ לגאונות שבספריו ועבודתו הקדושה והגדולה, ונמצא בקנטרס ישן נושן שספר רבנו דוד הנגיד נכד הרמב"ם, ששמע מאביו, שסבו הרמב"ם ישב עשר שנים בחדרו ולא יצא מפתחו עד שסיים את חבורו ההלכתי 'משנה תורה', ובלילה שסיימו בא לו במראה רבנו מימון אביו ואדם אחר עמו, ואמר לו רבנו מימון אביו: "הנה לה זה משה רבנו". ונבהל. ואמר משה רבנו: "באתי לראות מה שעשית", וכשראה אמר: "ישר כחה" (שם הגדולים חלק ב' אות מ סעיף קטן י, ובסדר הדורות באלף החמישי בשנת ד'תתקכ"ז). ומלבד כל חקמתו הגדולה הזו, גלה האדמו"ר רבי דב בר ממזריטש - 'המגיד ממזריטש' שהמשיך את שושלת החסידות אחרי הבעל שם טוב הקדוש, במכתב שכתב לתלמידו בעל התניא כיצד ינהג בסדרי הלמוד: 'בערב אחרי ערבית ללמד מהרמב"ם הקדוש כי קבלתי ממורי הקדוש הבעל שם טוב שהוא סגלה ליראת



## פְּרִשְׁת וְאֶת־חֲנֹן

שָׁמַיִם וּלְבַעַר אֶת הַחִיצוֹנִים' (מגיד דְּבָרָיו לִיעֻקֵּב אוֹת שֶׁצַּג). 'וַיִּתְּרָה מִזּוֹ עֲצָם הַמְצָאוֹת סִפְרֵי הַרְמְב"ם בְּבֵית הֵם סִגְלָה לִירְאֵת שָׁמַיִם, כְּפִי שֶׁהַעֵיד בְּנוֹ שֶׁל הָרֵב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי פִּנְחָס מִקּוֹרְיָץ שֶׁאָמַר לוֹ אָבִיו: כִּי הַסִּפְרִים שֶׁל הַרְמְב"ם בְּבֵית הֵם מְבִיאִים יְרְאֵת ה' לְאָדָם. וְאִפְלוּ סִפֵּר 'מִזְרָה נְבוֹכִים', שֶׁאִינוֹ סִפֵּר הַלְכָה אֲלָא חֻקִּירוֹת בְּעִנְיַי הָאֲמוּנָה, יֵשׁ בְּכַחוֹ וְקִדְשָׁתוֹ לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם לִירְאֵת שָׁמַיִם' (הַרְמְב"ם הַמְבַאֵר בַּהַקְדָּמָה לְסִפְרֵי הַמְדַע צִמּוּד 14).



### הִירְאֵת שָׁמַיִם שֶׁל הַרְמְב"ם

וּמִסִּפְרֵי עַל הָרֵב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי מֹשֶׁה טֵיִטְלֵבּוֹיִם בְּעַל הַיִּשְׁמַח מֹשֶׁה, מְגַאֲוֵי וְקְדוּשֵׁי הוֹנְגְרִיָּה לְפָנָי כְּמֵאֲתֵם שְׁנָה, וְהָיָה קְדוֹשׁ ה' מִשְׁחַר נְעוּרָיו, צְדִיק, חֹסֵד, עוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת וַיִּשְׁוֹעוֹת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, שֶׁבִקֵּשׁ מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ יְרְאֵת שָׁמַיִם שֶׁל מְלֶאכֶה, שֶׁמְלַאכֵי מְרוֹם זְעִים וְחֵלִים וְרוֹעֲדִים מִפְּחַד ה' וְהָרַר גְּאוֹנוֹ וְנָהַר דִּינֹר שֶׁבְּגִיָּהֲנָם נִהְיָה מְזַעְהָ שֶׁל חֵיוֹת הַקְּדוֹשׁ - שֶׁהֵם מְלַאכֵי הַשָּׁם הָאוֹחֲזִים בְּכֹסֵא (עֵין בְּחִיגָה דף יד צִמּוּד ב), וְרָצָה אוֹתוֹ קְדוֹשׁ לְזִכּוֹת לִירְאֵת שָׁמַיִם כְּזוֹ.

וְעָנּוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁלֹּא יוּכַל לְסַבֵּל יְרְאָה שְׁכֹזוֹ.

וּבִקֵּשׁ שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ יְרְאָה שֶׁל תַּנְא, כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, אוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי, וְהִשְׁיבוּ לוֹ: "לֹא תוּכַל לְסַבֵּל זֹאת".

אֲחֵר כֶּה בִקֵּשׁ יְרְאֵת שָׁמַיִם שֶׁל אֲמוּרָא, וְהִשְׁיבוּ לוֹ גַּם כֵּן כְּדְבָרִים הַלְלוּ: "לֹא תוּכַל לְסַבֵּל".

אֲחֵר כֶּה בִקֵּשׁ שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ יְרְאֵת שָׁמַיִם שֶׁל הַרְמְב"ם וְנִתְּנוּ לוֹ, וְהִרְגִישׁ שֶׁאִינוֹ יְכוּל לְסַבֵּל זֹאת וּבִקֵּשׁ שֶׁיִּקְחוּ מִמֶּנּוּ (סִפְרֵי מִרְן הַרְמ"ח מְסֻלּוֹנִים בְּעֶרְףֵי הָרֵב הַקְּדוֹשׁ ר' מֹשֶׁה טֵיִטְלֵבּוֹיִם אוֹת א', הוֹבֵא בַּהַקְדָּמָה לְסִדְרֵת הַרְמְב"ם הַמְבַאֵר בְּסִפְרֵי הַמְדַע שֶׁם הָעֵרָה 91). וְכִשְׁאֲנוּ רוֹאִים אֶת הַחֻקְמָה וְהַגְּאוֹנוֹת שֶׁל הַרְמְב"ם, מְבִינִים עַד כְּמָה הָיְתָה יְרְאָתוֹ הַגְּדוּלָה שֶׁהָרִי אִם 'אֵין יְרְאָה אֵין חֻקְמָה' (אֲבוֹת פָּרָק ג מִשְׁנָה יז).



### סְטִירָה מְצַלְצֶלֶת

וְאֲמַנֵם הָאִישׁ הַזּוֹכֵה לְמִדַּת הִירְאָה בְּאִפְן שְׁלֵם וְאֲמִתִּי, אֵין יְרְאָה בְּעוֹלָם הַמּוֹנֵעַת אוֹתוֹ מִלְעֲשׂוֹת רְצוֹן הַשָּׁם, וְכָל הַחֲשָׁשׁוֹת וְהַפְּחָדִים הַדְּמִיוֹנוֹת וְהַמְּנִיעוֹת מִתְּבַטְּלִים

## איך לפעל ישועות

כְּהָרַף עֵינַי כְּנֹגֵד רִצּוֹן הַשֵּׁם הָאֱלֹקִי.

בְּרוּסְיָה הַלְבְּנָה בְּתַקוּפַת שְׁלוֹטוֹן הַקוֹמוּנִיסְטִים נֶאֱסַר עַל הַיְהוּדִים לְלַמֵּד תּוֹרָה, וּמִי שֶׁהָיָה נִתְפָּס עַל לְמוּד תּוֹרָה הִקְ.ג.ב. הָיוּ אַחֲרָאִים לְעֲנוֹת אוֹתוֹ וּבְמַצָּב הַטּוֹב לְשַׁלַּח אוֹתוֹ לְסִיבִיר, בְּמַצָּב הַפְּחוֹת טוֹב הִסְתִּימוּ חֲיָיו מוֹל כְּתַת יוֹרִים.

בְּאוֹתוֹן הַשָּׁנִים הָיָה יְהוּדִי צְדִיק וְקָדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא רַבִּי דָּוִד בְּלִיכֵר וְצ"ל, הוּא הָיָה כְּכֵן שְׁבָעִים, וְהִכְנוּי שֶׁדָּבַק בּוֹ 'רַבִּי דָּוִד הַסְּמָא' כִּי חוּץ מִתּוֹרָה הוּא לֹא הָיָה רוֹאֶה כְּלוּם. מִדֵּי יוֹם הָיָה רַבִּי דָּוִד מְלַמֵּד יְלָדִים גְּמָרָא בְּמִרְתַּף חֲשָׂאִי.

בְּאַחַד הַשְּׁעוּרִים הֵם הִגִּיעוּ לְתוֹסְפוֹת מְרַכָּב וְקָשָׁה בְּמַסְכַּת כְּתוּבוֹת, [הַתוֹסְפוֹת זֶהוּ פְּרוּשׁ עַל הַגְּמָרָא שֶׁנִּכְתַּב לְפָנָי 850 שָׁנָה, מְרַבּוֹתִינוּ הַצָּרְפְּתִים], רַבִּי דָּוִד עָמַל לְהִסְבִּיר לְצַעֲרֵי הַצֶּאֱזָן אֶת עֲמֻקוֹת הַדְּבָרִים. וְהִנֵּה תוֹךְ כְּדֵי הַהִסְבֵּר הַעֲמֵק, הַתְּפָרֵץ לְמִרְתַּף שׁוּטֵר מִהִק.ג.ב.

הַיְלָדִים הֶחֱוִירוּ וְרָצְדוּ.

הַמְּלַמֵּד רַבִּי דָּוִד לֹא אָבַד עֲשֵׁתוֹנוֹת, הוּא קָם, נִגַּשׁ לְשׁוּטֵר וְסִטֵּר לוֹ בְּפָנָיו סְטִירָה בְּכָל כַּחוֹ.

הַסְטִירָה הִיְתָה כָּל כֶּף חֲזָקָה עַד שֶׁהַשׁוּטֵר נָפַל עַל הָרַצְפָּה.

לְמַרְבֵּה הַפֶּלֶא הַשׁוּטֵר קָם מִיָּד, יָצָא מִהַמְּרְתַּף וַיּוֹתֵר לֹא חֲזָר.

כֵּלָם הַתְּפִלָּאוּ אִיךָ זֶה שֶׁהִק.ג.ב. לֹא הִגִּיעַ לְעַצֵּר אֶת רַבִּי דָּוִד, בְּמִשְׁךָ הַזְּמַן הַתְּגַלְתָּה הַסְּבֵה...

הַסְטִירָה שֶׁקִּבַּל הַשׁוּטֵר הִיְתָה כָּל כֶּף חֲזָקָה עַד שֶׁנִּצְעַקְרוּ לוֹ כָּל הַשָּׁנִים הַקְּדָמִיּוֹת, וְהוּא הַתְּבִישׁ לְהַגִּישׁ תְּלֻנָּה, וְלִסְפֵּר שְׁזָקָן יְהוּדִי בֵּן שְׁבָעִים שָׁבַר לוֹ אֶת הַשָּׁנִים בְּסְטִירָה אַחַת.

לְיָמִים שָׁאֵל אוֹתוֹ הָרַב מְבָרִיֶּסֶק וְצ"ל: "מִיֵּלָא אִם הִיִּית מְסַכֵּן אֶת עַצְמֹךָ, אֲבָל אִיךָ הַעֲזָת לְסַכֵּן אֶת כָּל הַיְלָדִים?"

עָנָה לוֹ רַבִּי דָּוִד: "וְכִי אִם אָדָם שֶׁנִּכְנָס בְּאֲמַצְעַ תוֹסְפוֹת וּמְפָרִיעַ לֹא מִגִּיעַ לוֹ שְׁיַחְטֵף סְטִירָה בְּפָנָיִם?" (נִקְדָּה לְמַחְשָׁבָה מִנְשָׂרְיָאן עֲמוּד 166).



## פְּרִשְׁת וְאַתְחִנֵּן

### הפּחַד מְאֻקָּדָח

אֵיךְ מְגִיעִים לְדַרְגָּה כְּזוֹת? רַק מִתּוֹךְ יְרֵאת שָׁמַיִם, מִתּוֹךְ חֲבוּר לַתּוֹרָה, לְדַעַת מֵה זֶה קִדְשֵׁת הַתּוֹרָה, אֲנִי עֲכָשׁוּ מִחֲבֵר לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, וּמִמִּילָא אֵין פֶּחַד, לֹא מִשׁוּטֵר סוּבְיָטִי, לֹא מִדְּרָגוֹת וְלֹא מִסִּיבִיר, וְאַפְלוּ לֹא מֵהַמּוֹת.

וְהֵלֵא כֶּךָ מְסַפֵּר רַבֵּי יוֹסֵף יִצְחָק מְלִיּוּבֵאוּיִטְשׁ, הָאֲדַמוּ"ר הַשְּׁשִׁי בְּשׁוֹשְׁלֵת חֲב"ד בְּיוֹמָנוּ, כִּי לְחֻקֵּי ג.פ.א.ו. רוֹסִי שְׂאִים עָלָיו בְּאֻקָּדָח הַסִּבִּיר בְּנַחַת לְלֹא חַת: "צַעֲצוּעַ זֶה מְסֻגָּל לְהַטִּיל אֵימָה עַל אָדָם שְׂמֵאֲמִין בְּאֵלִים רַבִּים וּבְעוֹלָם אֶחָד, וְאֵלוּ אֲנִי מֵאֲמִין בְּאֵלִיקִים אֶחָד וּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְעַל כֵּן לֹא אֲדַע פֶּחַד" (דְּגִלְנוּ אֵלוּל ת"ש"ן עֲמוּד 24).

וְיֵהִי רְצוֹן שְׁנִזְכֶּה כְּלָנוּ בְּאַהֲבָה וּבְשִׂמְחָה לְקַבֵּל עַל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ עָלֵינוּ עַם יִרְאָה שְׁלָמָה וְאַמְתִּית, אָמֵן כֵּן יֵהִי רְצוֹן.



## לְמַה עֲבַרְיָנִים תּוֹרְמִים כָּסֶף?

# פְּרִשְׁת עֵקֶב

## לְמַה עֲבַרְיָנִים תּוֹרְמִים כָּסֶף?

### תַּכְסִּיסִים וְשִׁטּוֹת

כֵּלָם חוֹשְׁבִים שֶׁהֵם מְכִירִים אֶת אוֹתוֹ "מְלֶךְ זָקֵן וְכֹסִיל" (קִהְלֵת ד, יג, וְעִינֵי בְּמִדְרֵשׁ רַבָּה קִהְלֵת פְּרָשָׁה ד סִימָן א), הַיִּצָּר הָרַע, שֶׁאֶפְלוּ יוֹצְרוֹ קָרָאוּ רַע (קִדוּשֵׁין דָּף ל עֲמוּד ב), וְהַפְּלֵא הַגְּדוּל, שֶׁלְמֵרוֹת שֶׁכֵּלָם מְכִירִים אוֹתוֹ, נִכְשָׁלִים שׁוֹב וְשׁוֹב, "וְאֵין צְדִיק בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחְטָא" (עֵין קִהְלֵת ז, כ).

וְהַטַּעַם לָזֶה, שֶׁדַּרְכֵי הַיִּצָּר הָרַע שׁוֹנִים וּמְשֻׁנָּים, 'וְשִׁבְעָה שְׁמוֹת יֵשׁ לַיִּצָּר הָרַע' (סֵפֶה דָּף נב עֲמוּד א), וְכֵן פַּעַם בָּא לְאָדָם בְּצוּרוֹת שׁוֹנוֹת וּבִאֲפָנִים שׁוֹנִים וּמְשֻׁנָּים.

וּמַטַּעַם זֶה חוֹבָה עָלֵינוּ לְשַׁמֵּעַ לְגֵאוּנֵי הַדּוֹרוֹת חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, "הִמָּה הַגְּבֵרִים אֲשֶׁר מַעֲוֹלָם אֲנָשֵׁי הַשָּׁמַיִם" (בְּרֵאשִׁית ו, ד), הַגְּבֹרִים הַכּוֹבְשִׁים אֶת יִצְרָם (אֲבוֹת פָּרָק ד מִשְׁנָה א), שֶׁכָּבַר טָרְחוּ לְגַלוֹת "שֵׁשׁ דְּרָךְ יִשָּׁר לְפָנָי אִישׁ וְאַחֲרֵיהֶם דְּרָכֵי מוֹת" (מִשְׁלֵי טז, כה).



### גֵּן הַמְּבוּכָה

וְכִפֵּי שֶׁכְּתֹב רַבְּנוּ מִשֶּׁה חַיִּים לוֹצְאָטוּ לְפָנָי כְּמֵאֲתָיִם שְׁמוֹנִים שָׁנָה בְּסִפְרוֹ מְסַלֵּת יִשְׂרָאֵל (פָּרָק א): 'הֲאֵל לְמָה זֶה דּוּמָה? לְגֵן הַמְּבוּכָה, הוּא הֵגֶן הַנְּטוּעַ לְצַחוּק הַיְדוּעַ אֲצֵל הַשָּׂרִיס, שֶׁבֵּינֵי הַנְּטִיעוֹת יִשְׁנָם שְׁבִילִים רַבִּים נְבוּכִים וּמְעַרְבִים, וְכֵלָם דּוּמִים זֶה לָזֶה, וְרַק הַעוֹמֵד כְּבָר מְלַמְּעָלָה וְעֵבֶר דְּרָכָה הוּא "הַבֵּינֵי דְרָכָה וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָה" (אִיּוֹב כח, כג), וְהוּא יוֹכֵל לְהַזְהִיר אֶת הַהוֹלְכִים בָּם, לוֹמֵר: זֶה הַדְּרָךְ לָכוּ בּוֹ! וְהִנֵּה, מִי שֶׁיִּרְצֶה לְהֵאֱמִין לוֹ, יִגִּיעַ לְמָקוֹם הַמֵּיָעֵד, וּמִי שֶׁלֹּא יִרְצֶה לְהֵאֱמִין וְיִרְצֶה לְלַכֵּת אַחֲרַי, עֵינָיו, וְדַאי שֶׁיִּשְׁאָר אוֹבֵד וְלֹא יִגִּיעַ אֵלָיו'.

גַּם בְּפִרְשְׁתָנוּ טְמוּנָה אַחַת מַעֲצוֹת רַבּוֹתֵינוּ שֶׁגָּלוּ לָנוּ אִיךָ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַיִּצָּר הָרַע, שֶׁמִּפִּיל בְּנִקְדָה הַזֶּה אֶפְלוּ אֶת יִרְאֵי ה'.



## פְּרִשְׁת עֵקֶב

### כָּל הַמִּצְוָה

מבאר בפרשה הצווי האלקי "כל המצוה אשר אנכי מצוה היום תשמרון לעשות למען תחיון ורכיבתם ובאתם וירשתם את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם" (דברים ח, א).

והשאלה מתבקשת, למה הפתוב מזכיר ואומר "כל המצוה" בלשון יחיד, הלא מצוות רבות נצטוינו? ואם הפונה באמת למצוה אחת מהי המצוה המפלאה הזו שהזכיר הפתוב להזהיר עליה? (עין ברש"י ובחזקוני ובדעת וקנים וברבנו בחיי שם).



### חִכְמַת הַפְּסִיכּוֹלוֹגְיָה

חז"ל למדו אותנו ש"חכמה בגוים - תאמין" (מדרש רבה איכה פרשה ב סימן יג). אחת מהחכמות המפלאות שהתגלו במאתים השנים האחרונות היא חכמת הפסיכולוגיה, בעת החדשה הפסיכולוג שנתן לראות בו הראשון, הוא הפסיכולוג הגרמני וילהלם מקסימיליאן וונדט, אבי הפסיכולוגיה המודרנית, ובשמו המקצר 'ויליאם וונט'. הרבה לפני ויליאם ושאר הפסיכולוגים בתורת הנפש ולהבדיל מהם כתבו חכמינו את הגיגיהם האלקיים שפלולים בהם כל החכמות שבעולם, וכמאמר רבותינו 'הפך בה והפך בה דכלא בה' (אבות פ"ק ה משנה כב), ומי שמתעמק רואה שגם בתורת הפסיכולוגיה האנושית, חכמו והשכילו חכמי ישראל.

בעקבות כך כותב המשגיח המפרסם, איש המחשבה, הרב שלמה וולפה וצ"ל (אגרות וכתבים, חלק ב סימן תמד אות ג): 'צריך להראות לצבור דוקא את העמק העצום של חז"ל, הראשונים והאחרונים בחדירה לכחות הנפש'.



### לְהַפִּיר אֶת הַחֲלָשׁוֹת

כשהאדם מכיר את חלשות נפשו, הוא יודע איך להתמודד גם פן מול היצר הרע שפקי בחלשותיו לא פחות ממנו. אחד הכללים הגדולים בתורת נפש האדם, כללו לנו חז"ל באמרו: 'אין אדם רואה חובה לעצמו' (שבת דף ק"ט עמוד א), כל אדם לא משנה כמה רע הוא, תמיד ימציט מעצם הרע שהוא עושה, ויגדיל את כף הזכות בכל דבר. וכאשר הוא רואה "שכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום" (בראשית ו, ה), מתעורר בו המצפון הפנימי, ומיד הוא משתיק אותו באפנים שונים.

## לְמַה עֲבָרִינִים תּוֹרְמִים כְּסֶף

וּמְפָרְסָמִים הַדְּבָרִים שְׁגָם אִם תִּבְאֵה לְהוֹכִיחַ אֶחָד שֶׁהוּא רוֹצֵחַ וְגוֹנֵב וְנוֹאֵף (בַּתְּקוּהָ שֵׁשׁ לָךְ אִמְצִי!!!), הוּא מֵיָד יִסְבִּיר לָךְ (אִם הוּא לֹא יִזְכֶּה אוֹתְךָ בְּמִתַּת יָד, אוֹ בְּשִׁבְט פִּי) כִּמְהָ הוּא טוֹב, וְכִמְהָ הוּא תּוֹרֵם לְבִזְזָקִים וּלְנִצּוּלֵי שׂוֹאֵה, וְאֶפְלוּ הוּא כָּתַב סֵפֶר תּוֹרָה, וְכָל זֶה הוּא עוֹשֶׂה בְּשִׁבִיל לְהַשְׁתִּיק אֶת הַמְצַפּוֹן. הִרְעִיזוֹן בְּזֶה שְׁכַל אָדָם רוֹצֵה לְהַרְגִישׁ אֶת הַנִּקְדָּה הַפְּנִימִית הַטְּהוֹרָה, כִּי עֵקֶר כַּח הַחַיּוֹת הוּא רוֹחֵנִי.

הַמְצַפּוֹן מְצִיק לוֹ, שֶׁהוּא גֹנֵב, מְלוּה בְּרַבִּית, "וַיְדוּ בְּכָל יוֹד כָּל בּוֹ" (בְּרֵאשִׁית טו, יב), אִיךְ מִשְׁתִּיקִים אֶת הַמְצַפּוֹן הַזֶּה? פֶּה תּוֹרְמִים סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁם תּוֹרְמִים לְבִזְזָקִים, וְכִכָּה מִשְׁתִּיקִים אֶת הַמְצַפּוֹן, וְאֶפְשָׁר לְהַשְׁאֵר בְּדֶרֶךְ הַקְּלוּקֶלֶת הַזֶּה, עַד הַפַּעַם הַבָּאָה שִׁיתְעוֹרֵר הַמְצַפּוֹן.



### בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ מִשְׁקִיט הַמְצַפּוֹן

בַּתְּקוּפַת בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ הֶרְאִשׁוֹן עָבְרוּ עִם יִשְׂרָאֵל עַל שְׁלֹשׁ הַעֲבָרוֹת הַחֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה: עֲבוּדָה זָרָה, גְּלוּי עַרְיֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים (יּוֹמָא דָּף ט עֲמוּד ב), הֵם הָיוּ בָּאִים לְבֵית הַמְּקֻדָּשׁ כְּדֵי לְהַרְגִישׁ טְהוֹרָה מְחֻדָּשֶׁת וְאִזּוּ לְבֹא וּלְהוֹסִיף עוֹד חֲטָאִים, הַמְצַפּוֹן עוֹרֵר אוֹתָם שֶׁהֵם צְרִיכִים לְהַכְנִיס קֶצֶת קִדְשָׁה לְנִשְׁמָה, וְכִפִּי שְׁמוֹכִיחַ אוֹתָם יְרַמֶּינָה הַנְּבִיא בְּאֶמְרוֹ: "הַגֹּנֵב רֵצַח וְנֹאֵף וְהַשֹּׁבֵעַ לְשִׁקָּר וְקִטֵּר לְבַעַל וְהַלֵּךְ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אַחֲרִים אֲשֶׁר לֹא יִדְעָתֶם. וּבִאתֶם וְעַמְדַתֶם לְפָנַי בְּבֵית הַזֶּה אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו וְאִמְרַתֶם נִצַּלְנוּ לְמַעַן עֲשׂוֹת אֶת כָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה" (יְרַמֶּינָהוּ ז ט - י) כְּלוֹמֵר 'אַחַר הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה תִּבְאוּ אֶל הַהִיכָל לְהַתְּפַלֵּל שָׁמָּה וְתֹאמְרוּ: "הִנֵּה בָּזָה נִצַּלְנוּ מִהַעֲנֹשׁ הַרְאוּי לְבֹא עַל מַעֲשִׂים כְּאֵלֶּה". לְמַעַן תִּשׁוּבוּ לְחֲטָא וּלְעֲשׂוֹת שׁוֹב הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה וְתִהְיֶה בֵּית ה' סִבָּה וְעוֹז לְעֲשׂוֹת הַתּוֹעֵבוֹת בְּבִטְחָכֶם בּוֹ' (מִצִּוַת דּוֹד יְרַמֶּינָהוּ פָּרָק ז פְּסוּק י). וְלָכֵן אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: 'יִתְבַטַּל הַבַּיִת! (שֶׁם פְּסוּק יד), כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ הַגּוֹרֵם לְהַשְׁתַּקֵּת מְצַפּוֹנִים, וְכַגּוֹרֵם מְסוּבֵב לְהַמְשִׁיךְ הַחֲטָאִים.



### רֵאשׁ אֲרִגוֹן הַפֶּשַׁע וְהַתְּרוּמָה

לְפָנַי כִּמְהָ שָׁנִים אַחַת הִיְשִׁיבוֹת הַטּוֹבוֹת הַיּוֹשְׁבִים רֵאשׁוֹנָה בְּמַמְלַכַת הַתּוֹרָה, עֲשֵׂתָה עָרַב הַתְּרֻמָּה לְיִשְׁיבָה. אֶחָד הַתְּלַמִּידִים הָיָה בֵּן שָׁל אֶחָד מֵרֵאשֵׁי אֲרִגוֹנֵי הַפֶּשַׁע הַגְּדוֹלִים בְּאֶרֶץ. הָאִמָּא וְהַבֵּן חִזְרוּ בְּתִשׁוּבָה, וְהָאִבָּא נִשְׁאֵר בְּדֶרֶךְ הַחֲטָאִים שְׁלוֹ.

## פְּרִשְׁת עֵקֶב

כִּהְפַּרְת הַטּוֹב לְמוֹסַד הַחֲלִיט הָאֲבָא שֶׁהִיָּה מְבַקֵּשׁ גַּם בְּעוֹלָם הַפֶּשַׁע וְגַם בְּעוֹלָם הַמִּשְׁטָרָה, לְצֵאת מִמְּחֻבּוֹאוֹ, וְלִבֵּא לְכַנֵּס הַהִתְרַמָּה.

הוא הגיע עם אבטחה יותר מראש ממשלה, ובמהלך הערב הוא עמד ותרם סכום גדול, כשמנחה הערב הכריז את שמו כתורם נכבד, מיד מכל האולם קפצו שומרי ראש שהיו מסוים ובאו לשמר עליו, הם חששו אולי יש כאן איזו 'תכנית חסול'.

הרי שאפלו אדם כזה שרוצח וגונב בלי למצמץ, פתאום מתעוררת בו איזו נקדה שהוא משתיק אותה עם תרומה לישיבה, או מצוה אחרת. מה עשו עם התרומה שלו זו עוד שאלה הלכתית אם מתר לקחת או לא, אבל בדרך כלל ממלץ לא לסרב לאנשים כאלה, שממחים בלהעביר את האדם מהעולם התחתון לעולם העליון.



## המִצְפּוֹן שֶׁל הַיִּטְלָר

בפח הזה הכיר אפלו גדול צוררי היהודים היטלר ימח שמו וזכרו. ולמד את בני עמו ושטף את מוחם 'שחייב אדם לרחש אי אמון כלפי הרוח והמצפון, ולתת אמון באינסטינקטים שלו, מכתמים אותנו בשם איבי הרוח אמנם כן, כך הננו' ובידיעתו הפנימית שמקור הפח האלקי הרוחני הזה מגיע מהיהודים הכריז אותו צורר: 'לוחות הר סיני אבד ערכם, המצפון אך המצאה יהודית הנהו', ובהכרזה לאנשיו אמר: 'אני משחרר את האנשים מכבלי הרוח אשר נהפך למטרה בפני עצמו, מן הענויים הנאלחים והמשפילים של חזיון שוא המכנה מצפון ומוסר, ומן התביעות לחרות ולעצמאות אישית אשר רק מעטים מסגלים לקבל אותן' (מתוך ספר אורות להרא"ה קוק אורות התחיה חלק א שנת תשע"א פרק ב עמוד 43 הערה 73 שצטט מתוך ספרו של דוקטור הרמן ראושנינג מחבר הספר 'שיחות עם היטלר' עמודים 195-193), החרות האנושית לדעת היטלר, היא התעלמות מחלטת מהמצפון, ולא צריך לעשות אפלו קצת טוב כדי להמשיך ברע.

רב העולם אין להם את אותה תפיסת מחשבה חולנית של היטלר, ולכן הם מתיחסים למצפון ומשתיקים אותו.



## האַסְטְרֹטֶגְיָה שֶׁל הַיִּצָר הָרַע

את הנקדה הזו מכיר גם כן היצר הרע, וגם בה הוא משתמש, ולכן הרבה פעמים הוא לא מפריע ואפלו משכנע את האדם שיעשה איזו מצוה אחת, כדי

## למה עבריינים תורמים כסף

להשתיק את אותו מצפון, או כדי שיוכל להחטיא אותו אחר כך בכפל כפלים. ולא רק אצל אנשים שרחוקים מהתורה והמצוות הוא מגיע אלא אפלו ליראי השם, הוא נותן להם רציון איך להשקיע את כל הכח במצוה אחת או שתיים, ובזה הם מוסרים נפש, ומשקיטים את המצפון הרוחני, ומתשלים בעצמית שאר המצות.

את הסוד הזה מגלה לנו האור החיים הקדוש בפרשתנו (דברים פרק ח פסוק א): 'האיש משה השכיל בלבבות בני אדם כי רוח אחד יתעם כקטן כגדול, והוא סלם להמעט בעבודת ה' ולצאת מדרך החיים, והוא כי בעשות האדם ממצות ה' שנים או שלש מצות מאשר תבואנה, או שיחזיק באחת מכל מצות ה' בתמידות ובזריזות, וילד בהם הולדה רעה להתעצל בשאר המצות הבאים לידם, כי תמלא נפשם בקצת מהמצות, ומה מאד פשה נגע זה, ובפרט בלב ההולכים בתורת ה' להבזות המצות הקלות בראותם שהם לומדי תורה ומקימים רב המצות, וזה הוא הסובב יסורי האנשים ומעט כבודם וירבה יגונותם וישפילם'.

כאן גלה לנו האור החיים הקדוש את האסטרטגיה של היצר הרע, כיון שהוא יודע שלא ישמעו לו לבטל את כל המצות הוא מותר מראש על כמה מצות, כדי לגרם לאדם לבזות ולהתעלם משאר המצות.



### המרגל הלבנוני

לאחרונה התפרסם ספור של ערבי לבנוני שהיה הרבה שנים מרגל לטובת ישראל, והוא הצליח להכניס בדרך הגבוה בחזבאללה ובממשלת לבנון, וכדי שלא יחשדו בו, מפעיליו הישראליים היו נותנים לו נשק שיעביר לארגוני הטרור כדי להראות לכלם שהוא תומך בהם.

באסטרטגיה הצבאית היה כדאי לקחת את הסכום שיפעלו עם הנשק הזה ויהרגו יהודים, רק כדי שימשיך למסר מידע שהציל מאות אלפי יהודים.

הרבה פעמים צריך לותר על משהו אחד כדי לכבש משהו אחר, ככה גם השטן עובד.

וממשיך ומבאר האור החיים הקדוש: 'ואשר לזה בא נביא ה' בתוכחותיו ואמר "כל המצוה" - יחס את כללות התורה למצוה אחת, וצוה על פלה לבל יטעה בשגיון הנזכר' - כלומר אל תפיל ברשת הזו של היצר הרע שנותן לך לעשות כמה מצות



## פְּרִשְׁת עֵקֶב

וּלְהַזְנִיחַ אֶת כָּל הַשְּׂאָר, אֲלֵא תַתִּיחַס לְכָל מִצְוֹת הַתּוֹרָה כְּמִצְוֶה אַחַת, וּתְקַיֵּם אֶת כָּל־ן לְלֹא שׁוּם יוֹצֵא מִן הַכֹּלָל.



### שְׁטִיגָן?

הַמַּחְשֶׁבֶה הַדְּמִיוֹנִית שֶׁהֵיִצֵּר הָרַע נוֹתֵן לְאָדָם 'שְׁעֵשִׁיתִי מִסְפִּיק', 'וְלֹא צָרִיךְ יוֹתֵר' כְּשֶׁמְגִיעַ לְאָדָם בְּהַקְשָׁרִים רוֹחֲנִיִּים, הִיא מַחְשֶׁבֶת אֲוֵן, כִּי אֵין מִשְׁגַּח כְּזֶה בְּרוֹחֲנִיּוֹת 'עֵשִׁיתִי מִסְפִּיק', וְכִפִּי שֶׁאֲמָרוּ בְּמִדְרַשׁ רַבֵּה (פְּרִשְׁת וַיִּקְרָא פְּרָשָׁה ד סִימָן ב), 'אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אֲמִי, מֵה שְׁסָגַל אָדָם מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים - אֵינוֹ מִסְפִּיק לְהִבָּל הַיּוֹצֵא מִפִּיו' - אֲפֵלוּ עַל הַהִבָּל שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו כְּשֶׁמְדַבֵּר דְּבוּרִים אֲסוּרִים, לֹא יִסְפִּיקוּ לוֹ כָּל הַמִּצְוֹת וְהַמַּעֲשִׂים הַטוֹבִים שֶׁעָשָׂה (עֵינִן בְּשׁוֹיִת לְהוֹרוֹת נִתֵּן חֶלֶק ג בְּהַקְדָּמָה).

בְּנִקְדָּה הַזֶּה עוֹרֵר הַגְּאוֹן הַמְּפֹלֵא רַבִּי יִצְחָק הוֹטְנֵר זצ"ל, מְגֹדֹלֵי הַדּוֹר הַקּוֹדֵם, בְּסִפְרוֹ פֶּחַד יִצְחָק (שְׁבוּעוֹת מְאֹמֵר ד אֹת ב עֲמוּד מֵט), עַל הַמִּשְׁגַּח שֶׁנִּקְרָא בְּעוֹלָם הַיְשִׁיבוֹת 'שְׁטִיגָן', שֶׁהוּא זְמַן מְסִים שֶׁהָאָדָם בּוֹחֵר לְהַשְׁקִיעַ בוֹ וּלְהַתְּעַלּוֹת יוֹתֵר מִמֶּה שֶׁהוּא רְגִיל, וּמְבָאֵר 'הַפֶּחַד יִצְחָק' - שֶׁהַמִּשְׁגַּח הַשְּׂאוֹל הַזֶּה מַחִיִּי הַמַּעֲשָׂה 'כְּלוּמֵר שְׁטִיגָן בְּקִנְיָנִים חֲמֵרִים שֶׁהַפְּנֵה הִיא לְרַכִּישַׁת קִנְיָנִים, גְּדוּלָה פִּי כְּמֵה מְאוֹתָה הַמִּדָּה הַנִּצְרָכַת לְאָדָם, אֵךְ בְּעִנְיָנֵי חֲכָמַת הַתּוֹרָה אֵין מִשְׁגַּח שֶׁתַּהֲיֶה לוֹ חֲכָמָה זוֹ יוֹתֵר מִהַמִּדָּה הַנִּצְרָכַת וּמְכַרְחַת, כִּי הַכֹּל הוּא בְּגֵדֵר הַכְּרַח'.



### נֶפֶשׁ בְּשׁוּבוֹת

לְפַעְמִים בְּחַג שְׁבוּעוֹת אַחֲרֵי לְמוּד תּוֹרָה בְּהַתְּמָדָה כָּל הַלַּיְלָה, יֵשׁ הַרְבֵּה שְׁחוּשְׁבִים שֶׁעֲכָשׁוּ אֲפֶשֶׁר לְהַתְּבַטֵּל וּלְבַזּוֹ אֶת הַזְּמַן כִּי לְמַדְנּוּ מִסְפִּיק, וְזוֹ עֲצַת הַיִּצֵּר הָרַע, שֶׁבְּחַג שְׁבוּעוֹת שֶׁהוּא יוֹם מִתֵּן תּוֹרַתְנוּ וְרֵאשׁ הַשָּׁנָה לְתוֹרָה, שָׁבוּ דְנִים כְּמֵה סִיעֵתָא דְשִׁמְיָא תַּהֲיֶה לְאָדָם בְּלְמוּד הַתּוֹרָה בְּכָל הַשָּׁנָה (פְּתָרִי אוֹתִיוֹת מְרִקוּבִיץ' מִנְחָם אָב תש"פ עֲמוּד קמב), הוּא יְבַזּוֹ זְמַן לְלֹא שׁוּם תּוֹעֵלָת, בְּטַעֲנָה 'כְּבָר לְמַדְתִּי מִסְפִּיק'.



### קְלָפוֹת תְּפוּחֵי אֲדָמָה

בְּדָרְךְ זוֹ בְּאֵר הַגְּאוֹן רַבִּי יוֹסֵף שְׁלֵמָה כְּהֵנֵמָן זצ"ל הָרַב מְפוֹנִיבּוֹ אֶת דְּבָרֵי הַמְּדֻרָשׁ (מְדֻרַשׁ רַבֵּה פְּרִשְׁת בְּרֵאשִׁית פְּרָשָׁה כה סִימָן ג), 'עֲשֵׂרָה מִיַּי רָעַב הָיוּ בְּעוֹלָם' וּמְבִיאִים

## לְמַה עֲבָרִינִים תּוֹרָמִים כֶּסֶף

חז"ל הקדושים רשימה של עשרה רעבים שמזכרים בתנ"ך. ולמרה הפלא מבאר במדרש שהרעב העשירי הוא מה שגאמר "הנה ימים באים נאם ה' והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמע את דברי ה' " (עמוס ח, יא), ותמה, הרב מפוניבז', איך מונים את הרעב הרוחני לשמע את דבר ה', באותו מנין של תשעה מיני רעב שהביאו חרבן ומות לעולם, בעוד שהרעב הנה לכאורה ירבה תורה ומרה תורה מרה חיים' (אבות פרק ב משנה ז), וכי יש דבר יותר טוב מלא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמע דבר ה'?

**ובאר:**

במארות השואה האמה, היו במחנות אנשים עשירים שהיו רגילים לאכל תפונקים ומעדנים, ומחמת הרעב הנורא שהיה שם, היו ששים ושמים בכל קלפת תפוחי אדמה שמצאו שם, כי כשרעבים אוכלים הכל, גם פסלת וגם דברים לא נקיים.

אמרו פעם לאדמו"ר מצאנז רבי יקותיאל יהודה מקלויזנבורג זצ"ל, שהרב זילברשטיין שליט"א פסק שאין דין שמטה על קלפות של תפוחי אדמה. הוא שלח לרב זילברשטיין בקשה שיחזר בו מהפסק, כיון שלקלפות תפוחי אדמה יש דיני שמטה לכל דבר וחייבים לנהג בהן קדשה. והוא הוסיף: "אתם לא יודעים, כשהיינו בשואה ומצאנו קלפות תפוחי אדמה איזה מעדן מלכים זה היה".

**כשיש רעב מסתפקים בכל דבר קטן.**

ובנקדה הזו יהיה הרעב הרוחני באחרית הימים קשה מכל סוגי הרעב הקודמים, שלפני בא עת הגאולה אנשים ירעבו ללחמה של תורה (עין חגיגה דף יד עמוד א ובמדרש רבה פרשת וירא פרשה נד אות א) ולמימי הדעת, ודוקא מחמת הרעב הגדול יתפשו על כל מי שהיה מוכן לדבר לפנייהם, ובין הדברים יזינו את עצמם גם בדברים לא נקיים, ויסתפקו גם בדקה של תורה המכסה באין ספור רעיונות אשר "אלהים לא ידעום חרשים מקרב באו לא שערום אבותיכם" (דברים לב, יז) וחקלם הם דברי כפירה ממש (פניני הימים שלזינגר - פורים עמוד כה, וספר בגבה העינים עמוד 32).



### כובע על המצח

נמצאנו למדים, שאל לנו לשמע לעצות היצר הרע, ולהסתפק במוצט בענינים רוחניים, אלא אדרבה לשאף לעלות ולהתעלות ככל האפשר.

## פְּרִשְׁת עֵקֶב

וּנְסִיִּים בְּסִפּוּר:

המגיד רבי דב מְמֹזְרִיטְשׁ זצ"ל תלמיד הבעל שם טוב ראה פעם את אחד מטובי תלמידיו מהלך שמח וטוב לב כשכובעו שמוט על מצחו בתנוחה שחצנית משהו. שאלו המגיד מה יום מיומיו, לשמחה מה זו עושה? השיב התלמיד בספוק רב: "היום למדתי ששה דפים בנשימה אחת" שמע זאת המגיד והגיב כמשיח לפי תמו: "אם לאחר ששה דפי גמרא שומטים כובע, לכמה דפים זקוקים כדי לזרק את הכובע לחלוטין?" התלמיד הבין היטב למה ירמזו דברי הרב ופרץ בבכי, מני אז דבק במגיד מְמֹזְרִיטְשׁ, וברבו הבעל שם טוב הקדוש, כדי ללמד מהם דרכי למוד נכונות. אותו תלמיד נודע לימים כהגאון הקדוש רבי מנחם מנדל מויטבסק זצ"ל בעל 'פרי הארץ' (ספר זכיות יוסף ולטפולר עמוד טו אות ד, ובספר יחל ישראל לאו חלק ו עמוד 108).

לפעמים היצר הרע נותן לאדם אפשרות להצליח באיזו שהיא דרך בעבודת השם, כדי להפיל אותו בדבר חמור מזה. והאדם יתבונן בעצמו, אתה מרגיש שהצלחת באיזו דרך בעבודת השם, תתבונן מה השלב הבא, ירידה או עליה נוספת? ואנשים שאחרי העליה ממשיכים לעלות עוד ועוד זוכים להיות גדולי הדור, אבל אנשים שאחרי העליה לוקחים מנוחה "וירא מנחה כי טוב" (בראשית מט, טו), ומרשים לעצמם לשחרר את הכלים, זה יכול להביא אותם להפסד גדול.

יהי רצון שנוזכה לעלות והלאה ולא לרדת, בבחינת: "מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו" (תהלים כד, ג) אמן כן יהי רצון.



## איך אוכלים סטייק

# פְּרִשֶׁת רְאֵה

איך אוכלים סטייק? -

### תּאֹת וּמֵאֲכָלִים

אחד הפסוקים בפְּרִשֶׁתנו מדבר על אכילת בֶּשֶׂר: "כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לְךָ" - אלקים יתן לך מצב פיננסי כלכלי מְצִיָּן, "ואמרת אכלה בֶּשֶׂר כי תאוה נפשך לאכל בֶּשֶׂר" (דברים יב, כ), ובשפה המודרנית - בא לך בֶּשֶׂר! אתה חושק בפסנתר בֶּשֶׂר ורדרדה עסיסית עם נימים של שומן, ועל זה אמרת התורה "בכל אֹת נפשך תאכל בֶּשֶׂר". התאית - תאכל!

וְצִדִּיק לְהִתְבּוֹנֵן וְלִשְׁאֹל מִמֵּתֵי הַתּוֹרָה מִתְחַשְׁבֵּת בְּתַאֲוֹת שֶׁל הָאָדָם, ועוד מעדכנת ואמרת, התאית - תאכל, מה הִיא חסר בתורה אם הִיא כְּתוּב: ואמרת אכלה בֶּשֶׂר - תאכל בֶּשֶׂר, מהי ההדגשה המזכרת פעמים בפסוק "כי תאוה נפשך לאכל בֶּשֶׂר בכל אֹת נפשך תאכל בֶּשֶׂר"?

ועוד יש לשאל מה הבאור בכתוב "כי תאוה נפשך", וכי הנפש שהיא החלק הרוחני שבאדם מתאוה לקציצות בֶּשֶׂר או סטייקים?

והשאלה האחרונה לענייננו: מה פֶּשֶׁר הסמיכות של הפסוק הנזכר המדבר על אכילת הבֶּשֶׂר ותאֹת הנפש אליו, לפסוק הקודם לו "השֹׁמֵר לְךָ פֶּן תַּעֲזֹב אֶת הַלְוִי כֹל יְמֵיךָ עַל אֲדַמְתֶּךָ" (דברים יב, יט), והיא "אזהרה שלא לעזב את הלוים ושאר העֲנִיִּים, אלא נותנין להם מתנותיהם ומשמחין אותן במתנות בכל רגל ורגל" (עין בספר המצות לרמב"ם מצוה רכט, וברמב"ם הלכות חגיגה פֶּרֶק ב הלכה יד).



### איך מכינים בֶּשֶׂר?

לְבַאֵר אֶת הַדְּבָרִים נִצָּא לְמַסַּע בְּעַקְבוֹת הַבֶּשֶׂר.

כְּשֶׁבֶן אָדָם רוֹצֵה לְאָכַל בֶּשֶׂר, כי הוא רָעֵב, כי הוא רָאָה מִתְכוּן, כי הוא הִרִיחַ או רָאָה מֵנֶת בֶּשֶׂר מְשֻׁבָּחָת, או מִכָּל סִבָּה גִּשְׁמִית אַחֲרָת, הוא מְכִין אֶת כָּל הַהֲכָנוֹת הַגִּשְׁמִיּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְהֲכַנֵּת ה'סְטִיִּיק הַמְּשֻׁלָּם'. שְׁמַעְתִּי פַעַם 'מְבִינִי' אַחַד בְּתַחוּם

## פְּרִשְׁת רְאָה

הַבֶּשֶׂר שֶׁהִסְבִּיר: 'אם אתה רוצה סטייק טוב תקח בֶּשֶׂר טְרִי וְלֹא קְפוּא, וְשִׂיְהִיָּה בְּטֶמְפֶּרְטוּרַת הַחֶדֶר, לִלְוֶה לִפְנֵי תִשְׂרֶה אוֹתוֹ בְּמֵרִינְדָה שֶׁל מִיץ הַדְּרִים, חֲמֵץ בְּלֶסְמִי וְיִין אִיטְלָקִי, תַעֲשֶׂה בּוֹ חוּרִים - 'נְקֵבִים נְקֵבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים' כְּדֵי שֶׁתַּעֲרֹכֵת הַמִּשְׁקִים תִּסְפַּג בְּבֶשֶׂר, תַעֲשֶׂה לוֹ קֶצֶת מְסֹאוֹ כְּדֵי שֶׁהֶרְטֵב יִכְנַס בּוֹ וְאַחֲרֵי זֶה תַחַמֵּם עַל גְּרִיל פְּחָמִים 250 מַעְלֹת, תִּבְדֹּק כְּמוֹכֵן עִם מוֹדֵד חֹם, אֵל תִּשִּׂים לִפְנֵי שְׂמֹדֶדְתָּ, שְׁתִּים וְחֲצֵי דְקוֹת עִם סְטוּפֶר מְכֹל צֵד' - יֵשׁ סְכוּי שְׁטַעֲיִתִי בְּאִפֵּן הַהֲכֵנָה, אִזּוֹ אֵל תִּסְמְכוּ עַל 'הַמְתַּכּוֹן' הַזֶּה... כָּל כֵּךְ הִרְבֵּה חֲקִים וּמִשְׁפָּטִים בְּשִׁבִיל חֲתִיכַת בֶּשֶׂר. הַהֲכֵנוֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת הָאֵלוֹ כֻּלָּם מְבִינִים שֶׁהֵן נִצְרָכוֹת, אֲבָל כָּל אֵלוֹ הֵם בְּכֹלֵל לֹא הַהֲכֵנָה הָאֲמִתִּית לְאֵכֵל בֶּשֶׂר.

עֵקֶר הַהֲכֵנָה לְאֵכִילַת בֶּשֶׂר צְרִיכָה לִהְיוֹת הַכְּנָה רוֹחֲנִית, וְכִפִּי שְׂמֵבָאֵר הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ רַבִּי מִשֵּׁה אֲלֶשֶׁיף וְצ"ל, מַחְכְּמֵי צֶפֶת לִפְנֵי כַחֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, אֶת הַכְּתוּב "כִּי תֵאָוֶה נִפְשֶׁךָ לְאֵכֵל בֶּשֶׂר" - 'נִפְשֶׁךָ וְלֹא גּוֹפֶךָ, כִּי לֹא לְהִנָּאֵת גּוֹפֶךָ אֶתָּה עוֹשֶׂה, רַק הִיא תֵאָוֶה נִפְשׁ, שֶׁהִיא תֵאָוֶה נִפְשֶׁךָ לַעֲשׂוֹת זְכוּת' - הַנִּפְשׁ הָאֲלֵקִית הַרוֹחֲנִית מַחְפֶּשֶׁת זְכוּיֹת. אִיךָ בְּאֵכִילַת סְטִיִּיקִים יֵשׁ לָךְ זְכוּיֹת? 'לִתֵּת שְׁלָמוֹת לְבַעֲלֵי חַיִּים לְהַעֲלוֹת לְמַדְרָגוֹת אָדָם בְּעַל נִפְשׁ קְדוּשָׁה' - הַצְּדִיק הַשָּׁלֵם וְהַתְּלָמִיד חָכֵם שְׂדוּאָג 'לִתְקוֹן עוֹלָם בְּמַלְכוּת ש-ד-י' הוּא דוּאָג לְתַכְלִית הָעוֹלָם.



## תַּכְלִית הָעוֹלָם

וּמַהִי תַּכְלִית הָעוֹלָם?

לַעֲלוֹת וְלַהֲתַעֲלוֹת מִהַמְּצָב שֶׁהֵם נִמְצָאִים, עַד שִׁיעֲשֶׂה רְצוֹן ה' בְּאִפֵּן מְשָׁלֵם, 'וְלָמָּה נִקְרָא שְׂמָה אֶרֶץ, שֶׁרָצָתָה לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנֶה' (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פְּרִשְׁת בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה ה' סִימָן ח).

לְדַגְמָא: הַדּוּמִם שֶׁזוֹ הָאֲדָמָה, בִּיחַד עִם הַמַּיִם, וְעוֹד כְּמָה זְרָעִים שֶׁגַּם הֵם דּוּמְמִים מִיִּצְרִים צוּמַח, הַצּוּמַח נֹאכָל עַל יְדֵי הַחַי, הַחַי נֹאכָל עַל יְדֵי הַמְּדַבֵּר - הַמִּין הָאֲנוּשִׁי, וְהַתְּקוֹן הַשָּׁלֵם שֶׁל הַדּוּמִם צוּמַח וְחַי הוּא כְּשֶׁהַבְּהֵמָה נִשְׁחַטֵּת לְפִי הַהֲלָכָה, וְעוֹלָה עַל שְׁלַחַן מְלָכִים, 'מֵאֵן מְלָכִי? רַבָּנִן! וְכִשְׂאוּכָלִים אֶת הַבֶּשֶׂר תְּלָמִידֵי חֲכָמִים, אִזּוֹ כִּשְׂאוּכָלִים לְכַבּוֹד שַׁבָּת, נִשְׁלֵם הַתְּקוֹן שֶׁל כָּלֵל הַבְּרִיאָה.

יִזּוּ הַתֵּאָוֶה שִׁישׁ לְנִפְשׁ, לִתֵּת שְׁלָמוֹת לְבַעֲלֵי חַיִּים, לְהַעֲלוֹתוֹ לְמַדְרָגוֹת אָדָם בְּעַל נִפְשׁ קְדוּשָׁה, וְלָכֵן מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַשֵּׁם הוּא לֹא קָם עַל הַבֶּקֶר וְחוֹשֵׁב: 'בָּא לִי סְטִיִּיק', זֶה מַחְשָׁבָה שֶׁל חַיָּה. וְהַמְחֻשָּׁבָה הַרְצוּיָה הִיא, שְׂאֲחֲרֵי שֶׁהָאָדָם הַשְּׁתַלֵּם

## איך אוכלים סטייק

במצות ועוסק בתורה, הוא מחפש עוד דרכים 'לתקן עולם במלכות ש-ד-י', והוא חושב 'איך אפשר לתקן את כללות הבריאה ולעשות בזה רצון ה'?' ואחת הדרכים היעילות היא אכילת בשר, והצרך הנפשי הרוחני הזה גורם לו ללכת ולקנות שווארמה עגל. התכלית שלו היא לא הסטייק והחרדל והחמוצים, אפלו לא השום קונפי שמלמעלה, אלא רצון אמתי רוחני. ולכן התורה אומרת "כי תאנה נפשך לאכל בשר" - ולא סתם כי תאנה לאכל בשר, כי תאות הגוף לאכל בשר היא תאנה רעה, אך כשתאות הנפש לאכל בשר, היא התאנה השלמה הטובה והרצויה.



### מי נמצא בסטייקות?

וזה הטעם שאמור בגמרא בפסחים (דף מט עמוד ב) 'תניא רבי אומר עם הארץ אסור לאכל בשר, דכתיב "זאת תורת הבהמה והעוף" (ויקרא יא, מו) 'כל העוסק בתורה מתר לאכל בשר בהמה ועוף, וכל שאינו עוסק בתורה אסור לאכל בשר בהמה ועוף' - עקר אכילת הבשר צריכה להיות לתלמידי החכמים עמלי התורה.

המצב לצערנו כיום 'קצת' שונה, שימו לב כשאתם תהיו בסטייקיה או בשווארמיה תשימו לב מי נמצא שם יותר, בני התורה או כאלו שלפי רבי בכלל אסורים באכילת בשר?



### הרחבת הרעת או הבטון?

מעין הדברים הללו מבאר הגאון הקדוש רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל - החיד"א, בספרו פני דוד (פרשת ראה אות ד) בשם רבנו הארי"ל, 'שצריך כח גדול להעלות ניצוצות הקדשה אשר פחי ולהעלותו למדבר שהוא גמר התקון, והתקון הזה קשה מאד' - כי צריך לקחת בהמה ולהעלות אותה לדרגות רוחניות גבוהות, ולתלמידי החכמים יש כח לזה. וזה מה שאמר הכתוב "כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך" (דברים יב, כ), שזכית בתורה ובמצות ועל ידי זה יש לך הרחבת גבול בגן עדן, ואתה ראוי לאכל בשר ולהעלות את ניצוצות הקדשה מחי למדבר, אז "בכל אות נפשך תאכל בשר"."

בהמה שאין לה זכות 'נופלת' אצל אחד שאוכל אותה בלי ברכה, בלי פונה קדושה אלא אך ורק לשם תאנה. והאדם צריך להתבונן: מסכנה הבהמה, למה היא נשחטת? כדי שאתה תוכל לשחק שש בש, או שהיה לך כח לריב או לדבר לשון הרע? אתה

## פְּרִשְׁת רְאָה

אוכל פְּרָגִיּוֹת בְּשִׁבִיל שְׂיֵהֶיָה לָךְ כַּח לְשַׁחַק כְּדוֹרְגָל? מָה אֲשֵׁמִים הָעוֹפּוֹת? בְּמָה הֵם מִתְעַלִּים בְּזֶה שְׂאֵתָה אוֹכֵל אוֹתָם?



### הַטְּעוֹת שֶׁל 'הַחֲמוֹר'

הֵיוּ בְּנֵי זוּג שֶׁלֹּא זָכוּ (עֵינָן בְּסוּטָה דָּף יז עמוד א), וְהָיוּ חַיִּים בְּמַרְיָבוֹת תְּמִידִיּוֹת, בְּאַחַד הַיָּמִים אָמְרָה הָאִשָּׁה לְבַעֲלָהּ: "יֵשׁ לָנוּ מָחָר יוֹם נִשְׂוֹאִין, אוֹלֵי תִשְׁחַט אֶכְבֵּשׁ לְכַבוֹד הַיּוֹם 'הַגְּדוֹל' הַזֶּה".

הַבַּעַל הִמְמַרְמֵר הַשֵּׁיב לָהּ: "מָה אֲשֵׁם הַכְּבֵשׁ בְּטְעוֹת שְׂעָשָׂה 'הַחֲמוֹר'".

אֵת הַשְּׂאֵלָה הַזֶּה כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְשָׂאֵל בְּמָה אֲשֵׁם הַכְּבֵשׁ אוֹ הַפְּרָה, הָעוֹף אוֹ כָּל חַיָּה אַחֲרֵת בַּתְּאוּהָ שְׂאֵתָה רוֹצֵה לְאָכֵל בְּשָׂר?



### נִיצוּצוֹת בְּבִשָּׁר

גַּם הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ רַבֵּי חַיִּים טִירַר מְצַרְנוּבִיץ זצ"ל, מַחְכְּמֵי גְלִיצְיָא לְפָנָי כ' - 300 שָׁנָה, וּמִתְלַמְּדֵי ר' יְחִיאֵל מִיכָל מְזֻלָּא צ'וֹב זצ"ל כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ סְדוּרוֹ שֶׁל שִׁבְתָּ (חֶלֶק ב' דְּרוֹשׁ ז פָּרָק א אוֹת ח) אוֹמֵר מְדַעַתּוֹ אֵת הָרַעְיוֹן הַזֶּה: "כִּי יִרְחִיב ה' אֶלְקֵיךָ אֵת גְּבוּלְךָ" - 'כְּשֵׁתִינָה לָךְ הִרְחַבְתָּ הַדַּעַת לְהַתְּאוּוֹת לָהּ, וְלִמְצוֹתֶיהָ וְתַחֲמַד לְאֲכִילַת בֶּשָׂר, תִּדְעַ שְׂזֵאת הִיא תְּאוּהָ שֶׁל הַנֶּפֶשׁ וְלֹא שֶׁל הַגּוֹף, כִּי הַנֶּפֶשׁ מִתְּאוּהָ לְאֲכִילַת בֶּשָׂר כְּדֵי שְׂתִשְׁלִים אֵת כָּל נִיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה הַשְּׂיִכִּים אֵלֶיהָ, וְעַל כֵּן אָנִי אוֹמֵר לָךְ "בְּכָל אֹת נִפְשָׁךְ תֹּאכַל בֶּשָׂר" - כִּי "צַדִּיק אֵכֵל לְשֶׁבַע נִפְשׁוֹ" (מִשְׁלֵי יג, כה), לְמִלַּאת וּלְהַשְׁבִּיעַ אֵת הַנֶּפֶשׁ, "כִּי הַשְּׁבִיעַ נִפְשׁ שִׁקְקָה וְנִפְשׁ רַעְבָּה מְלֵא טוֹב" (תְּהִלִּים קז, ט) הַנֶּפֶשׁ הָרוּחַנִית מִתְּמַלֵּאת מִתּוֹךְ הַמַּאֲכָלִים כִּי הִיא מִתְקַנֶּת אוֹתָם.



### הַחוּט הַמְּשֻׁלָּשׁ

שִׁימוּ לֵב אֵיךְ הַחֲדוּשׁ הַזֶּה נֹאמֵר עַל יְדֵי גְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל בְּזַמְנֵים שׁוֹנִים וּבְמִקוֹמוֹת שׁוֹנִים: הָאֲלֹשִׁיף הַקְּדוֹשׁ לְפָנָי חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כּוֹתֵב אֵת הָרַעְיוֹן אֵי שֵׁם בְּצַפַּת, הָרֵב חִיד"א כְּמֵאֲתִים וְחֲמִשִּׁים שָׁנָה אַחֲרָיו אוֹמֵר אֵת אוֹתוֹ רַעְיוֹן בְּאִיטְלָיָה, וְהָרֵב הַחֲסִידֵי מְגִלִּיצְיָה מְחַדֵּשׁ אֵת זֶה אֵי שֵׁם בְּפוֹלִין. וְכֵלָם אֶהוּבִים כְּלָם בְּרוּרִים כְּלָם קְדוּשִׁים, כְּוֹנֵנֵי דְבָרֵיהֶם לְרַעְיוֹן אַחַד.



## איך אוכלים סטייק

### מחשבות בסטייקה

וכעת ידידי ואהובי, נהיה כנים עם עצמנו: מתי בפעם האחרונה כשבתם לאכל בשר חשבתם על זה? מה המחשבות המתרוצצות אצל מי שנוכח לקנות מנת בשר, לא צריך להיות נביא כדי לדעת אותן, העיניים רצות על 'פס' הסלטים, והאדם "חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח" (עין שמואל ב, יד, יד) שאף סלט לא ישכח, ושהוא יטעם מהכל ויקח מהכל, "ידו בכל ויד כל בו" (בראשית טז, יב), חומוס, צ'יפס, סלטים, לא חשוב הסדר.

ה' יצילנו.

ואמנם אחרי שלמדנו את הדברים נקבל על עצמנו לעצור רגע מהשוטטות ומבולמוס המחשבות, העמבה והטחינה יחכו, יחד עם סלט הירקות, והבצל הסגל והבזיליקום, ובכרע של התבוננות כנה ואמתית האדם הופך את אכילתו לאכילה לשם שמים, כשהוא מתפונן לאכל כדי שיהיה לו כח לעשות רצון ה', ולתקן את כללות הבריאה שנמצאת בלאפה הזו.



### סמיכות הפסוקים

ובדרך זו יתבאר היטב הקשר והסמיכות בין הפסוק העוסק בתאות הנפש לאכילת בשר, לצווי האלקי לדאג ללוי, שהרי הלויים הם "שמרי משמרת הקדש" (במדבר ג, כח), הם עמלי התורה ומורי ההוראות בישראל (דברים לג, י ועין פרמב"ם הלכות שמטה ויובל פרק יג הלכה יג), וכאשר האדם קונה לכבוד החגים והרגלים מפל טוב הארץ בפרורים ושלו ודגים, הוא צריך להתבונן לכבוד מי הוא קונה את זה, לכבוד בטנו או לכבוד היום טוב כדי לקיים מצוה של אכילת בשר ביום טוב (עין פרמב"ם בהלכות יום טוב פרק ו הלכה יח, ובשו"ת יתוה דעת חלק ו סימן לג), ובנה יבחן, שאם פונתו למצוה, בודאי שידאג להאכיל את שומרי משמרת הקדש עמלי התורה הראויים יותר ממנו לתקן עולם במלכות ש-ד-י, וכשיתן להם בלב שלם ובנפש חפצה שפע חפנים ממה שחננו ה', נפר שפונתו לטובה לתקון העולם ולעשות רצון ה'.



### מנה חמה וכנפים

וזה הצווי האלקי "כל חלב לה" (ויקרא ג, טז), כשאתה מקים מצות אל תתקמצן, תתן את החלק הטוב למצוה (עין שלחן ערוך יורה דעה סימן רמח סעיף ח), אל תאכל



## פְּרִשְׁת רְאָה

סְטִיִּיק וְתָבִיא לְלוֹי כְּנַפְּיִם, אֶל תֹּאכַל בְּרִבּוּרִים וּשְׁלֹו וְדָגִים, וְתָבִיא לְלוֹי מֶרֶק - מִיִּם עִם תְּבַלִּינִים, אֶל תֹּאכַל קוֹסְקוֹס עִם קְצִיצוֹת, וְתָבִיא לְלוֹי אִיזוֹ מִנֶּה חֲמָה בְּ5.90. "הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן תַּעֲזוֹב אֶת הַלְוִי כֹּל יָמֶיךָ עַל אֲדַמְתָּךְ" וּמִיָּד מְזַכֵּרָה הַתּוֹרָה "כִּי יִרְחִיב ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת גְּבוּלְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָךְ וְאָמַרְתָּ אֲכַלָּה בְּשָׂר", לִפְנֵי שְׂאֵתָה דוֹאֵג לְעֲצָמָךְ תִּדְאֵג לְלוֹי, וְזוֹ תִהְיֶה הַכְּנָה נִפְלְאָה לְאֲכִילַת הַבְּשָׂר שְׁלָךְ לְשִׁלְמוֹת הַנֶּפֶשׁ וְתִקּוּן הָעוֹלָם.

'וּמִי שְׂנוּעַל דְּלִתוֹת חֲצָרוֹ וְאוֹכַל וְשׁוֹתָה הוּא וּבְנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְאִינוֹ מֵאֲכִיל וּמִשְׁקָה לְעֲנִיִּים וּלְמַרְי נֶפֶשׁ אִין זֹו שְׁמַחַת מִצָּוָה אֶלָּא שְׁמַחַת כְּרִסוֹ' (רמב"ם הלכות יום טוב פ"ק ו הלכה יח), וּבְשִׁמַּחַת כְּרִסוֹ אִין שׁוּם שְׁמַחָה לְנֶפֶשׁ, אֶלָּא "אֵךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו כִּכָּאֵב וּנְפִשׁוֹ עָלָיו תֵּאָבֵל" (איוב יד, כב), כִּי לֹא דָאֵג לְנֶפֶשׁ הָרוּחַנִית, לְשִׁלְמוֹתָהּ וְלְשִׁלְמוֹת הָעוֹלָם.

וְיִהִי רְצוֹן שְׂנוּזָה.



## השומרים בשערים

# פְּרִשְׁת שִׁפְטִים

— השומרים בשערים —

### הצווי האלקי

הפְּרִשָּׁה מתחילה בצווי "שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שַׁעֲרֶיךָ" (דברים טז, יח) פֶּשֶׁט הכתוב מצוה להעמיד שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים שִׁיְהִיו שׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֶּדֶשׁ.

הגאון הקדוש רבי ישעיהו הורוויץ זצ"ל, מגדולי חכמי אשכנז לפני למעלה מארבע מאות וחמששים שנה, מבאר בספרו שְׁנֵי לוחות הברית (ש"ה פְּרִשְׁת שׁוֹפְטִים דָּרָךְ חיים תוכחת מוסר אות לב), שְׁמֹלֶכֶד הצווי הפְּשִׁטִי להעמדת שופטים ושוטרים, כלול כֵּאֵן צווי אישי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד שִׁישְׁמֵר אֶת כָּל שַׁעֲרֵי וּפְתָחֵי גּוֹפּוֹ: 'וְצָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת שׁוֹמֵר הַשַּׁעֲרִים, דְּהֵינּוּ הָרְאִיָּה וְהַשְּׁמִיעָה וְהַדְּבֹר, וְהַכַּעַס הַיּוֹצֵא מֵאִף. גַּם כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר שַׁעַר בְּרִית הַקֶּדֶשׁ, שֶׁלֹּא יוֹצִיא זֶרַע כִּי אִם לְקַדְּשָׁה. גַּם פֶּה הַתַּחְתּוֹן, שֶׁלֹּא יִמְלֵא כְּרוֹס כְּבִהְמָה, וְעַל אֵלוּ הַשַּׁעֲרִים יֵשִׁים הָאָדָם לְעַצְמוֹ "שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים", כְּלוֹמֵר, שִׁישְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד, זֶהוּ תִּבַּת 'לָךְ' שֶׁאָמַר "שִׁפְטִים וְשׁוֹטְרִים תִּתֵּן לָךְ". וַיִּשְׁגַּח תָּמִיד שֶׁלֹּא יִהְיֶה שָׁם שׁוֹם עֲבֵרָה, וַיִּהְיֶה תָּמִיד שְׁלָם בְּקַדְּשָׁה וּבִטְהָרָה'.

נתבונן נָא בְּדִבְרֵי קִדְשׁוֹ שֶׁל הַשֵּׁל"ה הַקֶּדוֹשׁ: שַׁעֲרִים וּפְתָחִים רַבִּים יֵשׁ בָּאָדָם, וְכֻלָּם נוֹעְדוּ לְשַׁמֵּשׁ אֶת הָאָדָם בְּכָל צָרְכָיו, 'שְׂאֵם יִסְתַּם אֶחָד מֵהֶם, אוּ פְתַח אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשָׁר לְהַתְקִים אֲפָלוֹ שַׁעַה אַחַת' (עין בְּרִכּוֹת דף ס עמוד ב), וְהַצּוּוֹי שֶׁלָּנוּ לְתַחֲזֹק אֶת הַשַּׁעֲרִים בְּאִפְן רוּחָנִי, שִׁיִּמְשִׁיכּוּ לְעַבֵּד כְּתַקְנָם, וְזֹאת עַל יְדֵי הַעֲמַדַת שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים בְּכָל אוֹתָם הַשַּׁעֲרִים.



### שמירת העינים

הַשַּׁעֲרִים הָעֵלְיוֹנִים הָרְאשׁוֹנִים הֵם הָעֵינַיִם שֶׁל הָאָדָם שֶׁהֵזְהִירוּ בְּשִׁמְרָתָן "וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרֵי עֵינֵיכֶם" (במדבר טו, לט), וְהַצּוּוֹי הָאֱלֹקִי הַזֶּה, נִתֵּן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל מִצְבָּ שֶׁהוּא, בֵּין כְּשֶׁאֲתָה בַחוּץ וּבֵין כְּשֶׁאֲתָה בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, בְּכָל שַׁעַה אֲתָה יְכוּל לְקַיֵּם אֶלְפֵי מִצְוֹת בְּבַחֲנֵית 'יֵשֵׁב וְלֹא עֵבֵר עֲבֵרָה נוֹתְנִים לוֹ שֶׁכֵּר כְּעוֹשֶׂה מִצְוָה' (קדושין דף לט עמוד ב), או חֲלִילָה אֶלְפֵי עֲבֵרוֹת. הַכָּל תְּלוּי בְּהֶרֶף עֵינַיִם.

## פְּרִשְׁת שִׁפְטִים

ומבאר בספרים הקדושים שאדם שזוכה לשמר את עיניו זוכה לישועות גדולות וכל טוב (עין לקוט הדברים בספר תקון הגרית צמוד רסח), וכמאמר הנביא "ועצם עיניו מראות ברע. הוא מרומים ישכן, מצדות סלעים משגבו, לחמו נתן, מימיו נאמנים" (ישעיהו לג טו, טז).

ויש לרמוז פן במאמר חז"ל (פסיקתא זוטרתא אסתר פרק ד סימן יז), 'ישועת ה' כהרף עין', שהאדם זוכה לישועת ה' - בזכות הרף העין - הרפית העין וסגירתה (עין רש"י בשבת דף לד צמוד ב דבור המתחיל כהרף), וזהו חסד ה' שלא רק נותן את העינים לראות בהן, אלא גם ובעקר שיהיו כלי לעבודת השם בכל רגע ובכל שעה, ו"רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל - לפיכך הרבה להם תורה ומצות" (מכות פרק ג משנה טז).



### שמירת הנחירים

גם נחירי אף שהמחשבה הרווחת היא שנועדו לנשימה, ומדי פעם להריח בשמים, מלמדים אותנו חז"ל שמוטל על אותם הפתחים חיוב שמירה, שכן אסור להריח בשם שנמצא על אשה שאסורה על האדם (שלחן ערוך אבן העזר סימן כא סעיף א), ואמרו במדרש (רבה פרשת נשא פרשה י, באור על ספר המצות לרס"ג מהרב פרלא לאוין לא תעשה צב) "לא תנאף" (שמות כ, יג), לא תהנה אף. אפלו אם אשה עוברת ברחוב ומשאירה אחריה שובל של ריח בר מנן, אסור להריח את זה.

ועל זה גם היתה סבת חרבן בית המקדש הראשון, וכתוכחת הנביא: "וברגליהם תעכסנה" (ישעיה ג, טז) 'מלמד שמטילות מר ואפרסמון במנצליהן, ומהלכות בשוקי רושלים, וכיון שמגיעות אצל בחורי ישראל, בועטות בקרקע ומתזות עליהם ומכניסות בהן יצר הרע כארס'.



### שמירת האזנים

וישני שערים נוספים שהצטוינו לשמר הם האזנים - אמרו חז"ל (בכתבות דף ה צמוד ב), 'תנא דבי רבי ישמעאל: מפני מה און פלה קשה והאליה רפה? שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון - יכף אליה לתוכה'. מה שתחתית האזן רפה היא לא כדי לשים שם עגילים, אלא כדי לאטם את האזן לא לשמע דברים אסורים.

ועוד אמרו חז"ל (שם) 'אל ישמיע אדם לאזניו דברים בטלים, מפני שהן נכוות תחלה לאברים' כלומר האזנים הן רכות ודקות לכוות מכלם בגיהנם' (עין ברש"י

## השומרים בשערים

שם דבור המתחיל נכוות), 'שכמו בדלקת אש גשמית אם נכנסת באיזה מקום, שבמה שפוגעת תחלה דרך הלוחה נכוה תחלה, כן הענין באש הרוחני החק שהוא אש הגיהנם שנברא על ידי הטמאה שמטמא אדם את אבריו, אותו האבר שנטמא תחלה הוכן תכף להאחז בו תחלה העניש השמימי שהוא אש הגיהנם' (שמירת הלשון שער הנזירה פרק יד).



### שמירת הפה

ועל שמירת הפה אמר שלמה המלך עליו השלום בחכמתו "שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו" (משלי כא, כג), כמה שפחות תדבר דברים בטלים ככה תנצל מצרות יותר.

וכדי שנבין את הדברים יותר נראה מה שלח הגאון רבי אליהו מוילנא - הגאון מוילנא, באגרת שלומים לאשתו ולאמו טרם נסיעתו לישראל. בדרך כלל באגרת שלום לפני נסיעה מחליפים חיות, שולחים מזכרות, חבוקים נשיקות, אבל אדונינו הגר"א שלח להם אגרת שלום אמיתית, שתתן להם חיים של שלום ושל טובה וברכה בעולם הזה ובעולם הבא. וכך הוא כותב להם: שיקפידו מאד מאד על שמירת הפה, וכל כף הקלע הכל בגלל הכל פיו של דברים בטלים, ועל כל דבור הכל צריך להתקלע מסוף העולם ועד סופו. וכל זה בדברים יתרים, אבל בדברים האסורים כגון: לשון הרע וליצנות ושבועות, ונדרים ומחלקת וקללות, ובפרט בבית הכנסת ובשבת ויום טוב, על אלו צריך לירד לשאול למטה הרבה מאד, ואי אפשר לשער גדל היסורים והצרות שסובל בשביל דבור אחד, ולא נאבד אפלו דבור אחד שלא נכתב.

והדברים מועזעים בחמתן.

וכן הלאה והלאה בכל שער ושער של האדם, אם זה בעניני שמירת הברית שזה היסוד של גוף האדם וקיומו בזה העולם ובעולם הבא (עין בזה הקדוש כרך ב דף רעו צמוד א).



### קשה לי...

ולא פעם שומעים מאנשים במיחד בתחלת דרכם בתשובה שהם מתלוננים: 'איך אפשר לחיות ככה? כל דבר אסור, כל דבר חקים ומשפטים'.

## פְּרִישַׁת שְׁפָטִים

וגם על זה התורה עונה ברמזו בהמשך הפסוק "שפטים ושטרים תתן לה בכל שְׁעָרֶיהָ - אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיהָ נָתַן לָהּ" (דברים טו, יח), אֱלֹקִים נָתַן לָהּ אֶת הַשְּׁעָרִים הַלְלוּ, אֶת הַמִּתְנֹת הַלְלוּ, אֶת הָעֵינַיִם, אֶת הַפֶּה, אֶת הָאָזְנוֹ, אֶת הָאָף, וְשָׂאֵר פְּתָחֵי הַגּוּף, בְּחִנָּם, עוֹד לִפְנֵי שִׁבְקֵשֶׁת קִבְלַת גּוֹף שְׁשׂוּה מְלִיוֹנֵי דוֹלָרִים.



### כִּמָּה עוֹלָה כְּלִיָּה?

לִפְנֵי כִּמָּה שָׁנִים תִּפְסוּ חֲבֵרָה יִשְׂרָאֵלִית שֶׁהִתְעַסְקָה בְּמִכִּירַת אֲבָרִים בְּשׁוּק הַשְּׁחֹר, הַשְּׁתַּלְת כְּלִיָּה הֵיחָה עוֹלָה אֶצְלָם 143 אֶלֶף דוֹלָר!!! וְאַתָּה קִבַּלְתָּ שְׁתֵּי כְּלִיֹּת עוֹבְדוֹת בְּמִתְנָה - 286 אֶלֶף דוֹלָר, שְׁנֵה לְמַעַלָּה מִמְלִיוֹן שְׁקָל, וּבְכָל אִפְּן הָאָדָם מִתְלוֹנֵן שְׁקֵשָׁה לוֹ לְשֹׁמֵר תוֹרָה וּמִצְוֹת. 'הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא בָּא בְּטְרוּנְיָה עִם בְּרִיּוֹתָיו' (עֲבוּדָה וְרָה דָּף ג עמוד א), הוּא לֹא מִחֲפָשׁ אֶת הָאָדָם, הוּא נוֹתֵן לְאָדָם אֶת הַמְּקִסִּימוּם, וּמִבְּקֵשׁ אֶת הַמִּינִימוּם.



### "מִי הַקְּדִימָנִי וְאֲשֵׁלֵם"

וְאוֹמֵר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא "מִי הַקְּדִימָנִי וְאֲשֵׁלֵם" (איוב מא, ג), שְׁהֲרִי רַק אַחֲרֵי שֶׁהָאָדָם קִבַּל עֵינַיִם, צָנָה אוֹתוֹ ה' שִׁישְׁמֵר אוֹתָן מִמְּרָאוֹת אֲסוּרוֹת, וְרַק אַחֲרֵי שֶׁנָּתַן לוֹ אֶת הַפֶּה צָנָה עָלָיו לְהַשְׁמֵר מִמֵּאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת וּדְבוּרִים אֲסוּרִים. רַק אַחֲרֵי שֶׁהִשֵּׁם נָתַן לָהּ יָד וְרָאשׁ הוּא צָנָה אוֹתָהּ לְהַנִּיחַ עָלֶיהָ תְּפִלִּין, אִם אֵין לָהּ רָאשׁ אַתָּה פְּטוּר מִתְּפִלִּין לְכָל הַדְּעוֹת...

וְתַכְלִית הַגּוֹף הַנָּתַן וּבְרִיאָתוֹ "בְּעֵבוֹר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ" (תהלים קה, מה), 'שְׁהֵיחַת הַגּוֹף בְּרִיא וְשֵׁלֵם מִדְּרָכֵי הַשֵּׁם הוּא, שְׁהֲרִי אֵי אִפְשָׁר שִׁיבִין אוֹ יֵדַע דְּבָר מִיִּדְעַת הַבוֹרָא וְהוּא חוֹלָה' (רמב"ם הלכות דעות פֶּרֶק ד הֶלְכָה א), וּכְכֹל שֶׁהָאָדָם דִּבֵּק בְּתוֹרָה וְשׁוֹמֵר מִצְוֹתֶיהָ זוֹכֵה לְשִׁמְרָה עָלֶיהָ עַל גּוּפוֹ וְעַל נַפְשׁוֹ, וְאִפְלוּ הַחֵשׁ בְּכָל גּוּפוֹ יַעֲסֵק בְּתוֹרָה וְתַהֲיָה לוֹ רְפוּאָה (ערובין דף נד עמוד א).



### עֲצָה לְקַמְּצָנִים

זוֹ הָעֲצָה הֵיעוּצָה גַּם לְאֲנָשִׁים שֶׁמִּתְקַשִּׁים בְּמִצְוֹת צְדָקָה אוֹ לְתַת מַעֲשֵׂר כֶּסֶפִּים - שְׁנֵה עֲשָׂרָה אַחוּזִים מְכַל הָרוּחַ שֶׁהִגִּיעַ לְאָדָם (עין יִלְקוּט שְׁמַעוֹנֵי תוֹרָה פְּרִישַׁת נְשֵׂא רִמּוֹ תשד,

## הַשׁוֹמְרִים בַּשְּׁעָרִים

ובשו"ת יחווה דעת חלק ג סימן עו). הַרְוַחְתָּ עֲשֵׂרֶת אֲלָפִים שֶׁקֶל? תַּתֵּן לַפְּחוֹת אֵלֶּף מֵהֶם מַעֲשֵׂר לַצְדָּקָה. וְזֶה קִשָּׁה לְאָדָם, 'מָה אֲנִי אֶתֵּן אֵלֶּף שֶׁקֶל מַעֲשָׂרוֹת? עֲבַדְתִּי קִשָּׁה! הַתְּאַמְצָתִּי! לָמָּה שָׂאֲנִי אֶתֵּן?' תִּזְכֹּר "כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ הוּא הַנֹּתֵן לָךְ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חֵיל" (דְּבָרִים ח, יח), הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ נָתַן לָךְ עֲשֵׂרֶת אֲלָפִים שֶׁקֶל וּמִבְּקִשׁ רַק אֵלֶּף שֶׁקֶל. אִם תִּתְקַמְצֵן לְבִסוּף אֶתְּהָ תִקְבֵּל רַק אֵלֶּף שֶׁקֶל וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִקַּח אֶת כָּל הַשְּׂאָר (עֵין מִדְּרַשׁ רַבָּה פְּרִשְׁתַּת מִשְׁפָּטִים פְּרָשָׁה לֹא סִימָן יז).

יְהִי רְצוֹן שְׁנַשְׁכִּיל לְהַבִּין אֶת רְצוֹן הָאֱלֹקִים בְּכֹל מַעֲשֵׂינֵנוּ, וְנִזְכֶּה לְהַגְדִּיל תּוֹרָה וּלְהַאֲדִירָהּ. אָמֵן.



## פְּרִשֶׁת כִּי תֵצֵא

# פְּרִשֶׁת כִּי תֵצֵא

איך להנות בחיים?

### בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה

בפְּרִשֶׁת השְׁבוּעַ אָנוּ לוֹמְדִים עַל בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה (דְּבָרִים כ"א, יח וְהִלָּאָה), כְּדֵי 'לִזְכּוֹת' לַתֹּאֵר הַזֶּה הוּא צָרִיף לְשִׁתּוֹת חֲצִי לֵג יֵין, כֶּ - 300 סמ"ק יֵין, וְלֵאכּוֹל תְּרִטִימֵר בְּשָׂר, כֶּ - 240 גֶרֶם, וּבְגִיל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה יוֹם אֶחָד, וּבְתוֹף שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מְגִיל זֶה (עֵין בְּרַמְבַּ"ם בְּהִלְכוֹת מַמְרִים פָּרָק ז הִלְכָה ה - ו). וְסוֹפוֹ שֶׁל אוֹתוֹ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה שְׁסוֹקְלִים אוֹתוֹ (עֵין דְּבָרִים כ"א, כ"א).

**הַגְּמָרָא** (בְּסִנְהֶדְרִין דָּף ע"א עמוד א) אוֹמְרֵת, שֶׁלֹּא הִיָּה וְלֹא יִהְיֶה כְּזֶה מְקַרֵּה שֶׁל בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, וְהַפְּרִשָׁה הַזֹּאת נִתְּנָה לְדִרְשׁ וְקַבֵּל שְׂכָר. מִכֵּיּוֹן שֵׁישׁ כָּל כֶּף הַרְבֵּה פְּרִטִים בְּדַקִּיּוֹת שֶׁל הַבֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה שְׁקֵשָׁה מְאֹד מְאֹד שֶׁתְּהִיָּה כְּזֹאת מְצִיאוֹת.

וְצָרִיף לְהַבִּין, שֶׁהֲרִי אִם הַתּוֹרָה הִיָּתָה בְּאֲמַת רוּצָה לְכַתֵּב לָנוּ דְּבָרִים רַק שֶׁל 'דִּרְשׁ וְקַבֵּל שְׂכָר', הִיָּתָה כּוֹתֵבַת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים שֶׁל מְלֹאכֵי מְרוּמִים, מַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה, וְכַדוּמָה, דְּבָרִים שְׁבֹאֲמַת אֵין בָּהֶם שׁוּם מִשְׁהוּ מַעֲשֵׂי בְּשִׁבְלֵנוּ. וּמִזֶּה שְׁבַחְרוּ דּוֹקָא אֵת הַנוּשָׂא הַזֶּה שֶׁל בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, מִשְׁמַע שְׁבֹאֲמַת הַבֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה עֲצָמוּ וּבְחֹבֵת הַדְּרִישָׁה וְהַלְמוּד יֵשׁ בּוֹ דְּבָר מַעֲשֵׂי בְּשִׁבְלֵנוּ.



### אֲכִילָה לְשֵׁם שָׂמִים

וּכְשֶׁנִּתְּבוּנוֹן נִרְאָה שֶׁכְּנֻגַד הַבֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה הַגְּמָרָא (בְּפִסְחִים דָּף נו עמוד א, וּבִבְרִיתוֹת דָּף כח עמוד א) מְבִיאָה, שֶׁהִיָּה כֹהֵן גָּדוֹל שֶׁהִיָּה אוֹכֵל אַרְבַּעִים סָאָה גּוֹזְלוֹת בְּקִנּוּחַ סְעוּדָה (לְפִי רַבִּי חַיִּים נָאָה זֶה 331 לִיטֵר, וְלְפִי הַחֲזוֹן אִישׁ זֶה 648 לִיטֵר), כְּמִיּוֹת אֲדִירוֹת שֶׁל עוֹפּוֹת. וּמִיָּמִיו, לֹא הִיָּה נוֹתֵר בְּמַקְדָּשׁ. לְקַרְבֵּן יֵשׁ זְמַנִּים עַד מְתֵי צָרִיף לְאָכֵל אוֹתוֹ: אִם זֶה שְׁלָמִים - שְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד (וּבְחִים פָּרָק ה מִשְׁנָה ז). אִם זֶה קָרְבֵּן פֶּסַח - עַד חֲצוֹת (שֵׁם מִשְׁנָה ח). וְהוּא הִיָּה דוֹאֵג שֶׁלֹּא יִהְיֶה נוֹתֵר, וְהִיָּה אוֹכֵל אֵת כָּל הַבְּשָׂר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְיִצְאָה כְּמִין בֵּת קוֹל מִהַעֲזָרָה, שֶׁהִזְמִינָה אֵת אוֹתוֹ כֹּהֵן שְׂיָבֵא לְאָכֵל מִקְדָּשֵׁי שָׂמִים.

## איך להנות בחיים

ובמה הוא שונה מהבן סורר ומורה?



### שתי תפיסות קיצוניות

יש אנשים שאומרים: "מה פתאום להנות בעולם הזה? העולם הזה נועד לסבל! אי אפשר להנות". ומנגד יש שאומרים: "רק להנות! וכמה שיותר". "אכול ושתו כי מחר נמות" (ישעיה כב, יג) יש עדות מסוימות שבשבילם אם אתה מביא שניצל אתה לא בשרי בכלל, אומרים לך "זה לא ילבש גבר שמלת אשה", מה אתה אוכל שניצל, מה אתה אשה? אוכלים בשר!".

ומצד אחד הקדוש ברוך הוא ברא עולם כל כך יפה עם הרבה הנאות מתרות, ומצד שני נצטוינו "והתקדשתם והייתם קדושים" (ויקרא יא, מד), 'קדש עצמך במותר לך' (במות דף כ עמוד א) והא כיצד?



### הכל תלוי בכונה

והתשובה פשוטה, הכל תלוי בכונה בשעת האכילה, האם כוננתה לשם שמים - "רבונו של עולם, אני אוכל עכשו סטייק שהבשר הוא מחזק ואני רוצה אחר כך ללמד טוב, ולעשות את רצונה, וזה מה שמשביע אותי". ובשעת הברכה האדם אומר ומכונן: "ברוך אתה ה' - אדון הכל, הנה הנה ויהי, אתה מקור כל הברכות והשפע, אלקינו - אתה תקיף ובעל היכולת ובעל כל הכחות כלם, מלך העולם - אתה בורא עולם המלך של העולם, "שהכל נהיה בך ברו" - הכל נהיה בדבור שלך, גם הסטייק הזה, גם הפרה. וכל ההתנהלות של העולם היא על פי הרצון האלקי, גם מה שהפרה נולדה וגדלה ואכלה עשב עד שזה הגיע לצלחת הכל הוא מאת הבורא ברוך הוא. אשריך וטוב לך. קל וחמר אם זו סעודת מצוה, סיום מסכת, או אפילו סיום פרק! רבי יוסף משאש זצ"ל כותב: 'שבשנים הטובות היינו עושים סעודה על כל סיום פרק, ורק אחר כך כשהתקלקל הזמן עשו סעודה רק על סיום מסכת שלמה. מסבה! (שו"ת מים חיים סימן קעט עמוד קנג). לדגמא, במסכת שבת עשרים וארבעה פרקים - תעשה עשרים וארבע מסבות, ועוד מסבה גדולה בסיום. התורה אוהבת מסבות כשמדבר במסבות של מצוה, וזה היסוד שכתוב 'כל מעשיך יהיו לשם שמים' (אבות פרק ב משנה יב). אתה אוכל את זה, אתה עושה את זה, אתה נהנה מזה? אין בעיה שתנהנה מזה, הקדוש ברוך הוא לא רוצה שתסבל. הקדוש ברוך הוא



## פְּרִישַׁת כִּי תֵצֵא

לא רוצה שתהיה סגפן.



### ההקפדה של התורה

וזה מה שהגמרא מלמדת אותנו: 'תניא, רבי יוסי הגלילי אומר: וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לג יין האיטלקי אמרה תורה יצא לבית דין לסקל? אלא, הגיעה תורה לסוף דעתו של בן סורר ומורה, שסוף מגמר נכסי אביו ומבקש למודו ואינו מוצא, ויוצא לפרשת דרכים ומלסטם את הבריות. אמרה תורה: ימות וכאי ואל ימות חייב' (סנהדרין דף עב עמוד א). הרי שאין אסור בעצם האכילה, אלא בהנאה כמטרה בפני עצמה, שאם אין לו את ההנאה הזו הוא מוכן למסר נפש עליה, שאם לא למה לו חיים, ועל זה הקפידה התורה.



### מלאך או שרף?

היה בזמן האדמו"ר מקוצק זצ"ל שהיה לפני כמאתים שנה אדמו"ר צדיק ומפרסם שהיה צם משבוע לשבוע, אבל בשבת כל מה שמביאים לו הוא אוכל. האדמו"ר מקוצק הכיר בגדולתו ובקדושתו, והזמין אותו אליו לשבת. אותו אדמו"ר סרב בטענה: שלא יהיה מספיק אכל בשבילו!. האדמו"ר מקוצק התחייב להביא שפע של אכל לשלחן השבת. הוא בקש מכל חסידי קוצק להשתתף בארוח של אותו אדמו"ר קדוש. וכלם הביאו שפע מאכלים "איש כמתנת ידו" (דברים טו, יז) לכבוד האדמו"ר.

ובשבת קודש הגיע האדמו"ר האורח הגיע, עושה קדוש, "יום הששי", שותה את היין. נוטל ידים מברך ומתחיל לאכול את החלות, ולאט לאט גומר את החלה הראשונה, ולאחריה גם את החלה השנייה של הלחם משנה, ולאחר מכן את שאר החלות שהחסידים היו צריכים לאכול. כשהגישו את הסיר של הדגים, חכו שהאדמו"ר יאכל וישאיר 'שיריים', אבל הוא אכל את כל הסיר, ולא נשאר כלום. החסידים התפלאו איך יתכן הדבר הזה?

הזדרזו החסידים להגיש לו את המרק והוא אוכל את כל מה שמביאים לו והסיר נגמר, לאחר מכן הוא עובר לעופות עוף אחרי עוף "עודו בכפו יבלענה" (ציו ישעיה כח, ד), וכשהוא מסים הוא שואל: "אם יש עוד משהו לאכל?", והם מגישים לו את החמין של מחר, ולאט לאט יורד המפלס של הסיר מול עיניהם המשתאות של החסידים, וכשסים קנח אותו אדמו"ר בכל מה שהיה מיעד לסעודה שלישית ומלוה

## איך להנות בחיים

מלכה, וכשהודיעו לו החסידים שהאכל נגמר הוא פנה אל האדמו"ר מקוצק ואמר לו: "אמרתי לכבודו שהאוכל לא יספיק!" האדמו"ר מקוצק היה מפתע מאד ואמר לו: "ידעתי שהרב מלאך, אבל לא שרף!" אותו אדמו"ר קדוש ידע איך להפוך את כל האכל לאכילה רוחנית שלא תופסת מקום מעין המן שהיו אוכלים אבותינו במדבר (צנן ביומא דף עה עמוד ב).



### בשם ה' נזכיר

ומכאן מגיעים גם כן לשאר ההנאות המתרות, אמר לי פעם אחד: "אסור ללכת למלונות, אסור להנות ממלונות", אמרתי לו: "כתוב בתורה שמשה רבנו הלך למלון - ויהי בדרך במלון" (שמות ד, כד). אז הוא אמר לי: "כן, אבל שם כתוב ויבקש ה' המיתו" (שם). איזו טעות היתה לו, הלא חז"ל מפרשים שמשה רבנו נענש על שבטל מצות מילה לבנו (רש"י שם), והוא הגיע מזה לחיוב מיתה למי שהולך לבית מלון - זו לא תורה! זה סלוף!".

אין בעיה ללכת לבית מלון, אין בעיה ללכת לכל מקום שאתה רוצה, רק בלי לבטל מצות, לא לבטל תפלה בצבור, לא לבטל תפלין, לא לבטל תפלה, כמוכח לא לבטל ענינים של קדושה. תלך למקומות שאין חשש פריצות. ואם אתה יכול לבוא ולהנות מההנאות המתרות - אשריך בעולם הזה. הקדוש ברוך הוא שמח: "תראה את הבן שלי, ישראל אשר בך אתפאר, נהנה מההנאות שעשיתי בעולם, והוא נהנה רק באפן המתר ולא נכשל בדברים אסורים".

יש על זה גם ראיה מדברי הירושלמי (בקהושין פרק ד הלכה יב), שאומר: עתיד אדם לתן את הדין על כל מה שראת עיניו ולא אכל. מה הפרוש עתיד אדם לתן את הדין? וכי חסרות עברות להעניש אותו? מה עם בטול תורה? מה עם תפלה לא בכונה? אתם יודעים מה זה תפלה בלי כונה? כל אדם בתפלה מטיל, המחשבה שלו מטילת בכל המקומות. הוא רק מתחיל "ה' שפתי תפתח" - הראש שלו כבר בפריז בשאנז אליזה. רוצה להגיע לניו יורק, "ברוך אתה ה' אלקינו ואלקי אבותינו" - והוא כבר נמצא שם בניו יורק. היה אומר על זה הרב יצחק גלינסקי זצ"ל, שזה מה שכתוב "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר" (תהלים כ, ח) כל אחד שרוצה להגיע ממקום למקום, הוא צריך רכב או סוסים, אבל "אנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר" - רק אומרים "ה' שפתי תפתח" - כבר נמצאים בכל המקומות בעולם. היה אדם אחד שאחרי שסיים שמונה עשרה הגיע חבר שלו, אמר לו: "או, ברוך הבא! שלום עליכם! מה שלומך?" אומר לו "מה אתה רוצה עכשו? אני פה!"

## פְּרִישַׁת כִּי תֵצֵא

אומר לו "כן, אבל ראיתי שבתפלה שלך היית בניו יורק, באיטליה, בספרד, היית בכל המקומות". מספרים שפעם אחת אדם באמצע התפלה שלו ראו אותו מסמן עם האצבעות שמים, שמים, ולא הבינו מה זה שמים שמים? מה זה, תנועה חדשה באמצע שמונה עשרה? אחרי התפלה שאלו אותו מה זה, והוא אמר להם: "איך שהתחלתי ה' שפתי תפתח' - המח שלי כבר טס, בחרתי לטוס לניו יורק. בדרך אני מגיע לדייט פרי ושם בדיוק רציתי לקנות סיגריות. שאלה אותי המוכרת כמה פאקטים סיגריות אני צריך, אבל הייתי באמצע תפלה ולא יכלתי לענות, אז סמנתי לה עם האצבעות 'שמים, שמים'. זה נקרא 'אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר". בן אדם הראש שלו בדייט פרי באמצע התפלה. אז יש הרבה דברים שהקדוש ברוך הוא יכול לבוא ולתפס אותנו. ומה אומר הירושלמי? "צתיד אדם לתן את הדין על כל מה שראתה עינו ולא אכל". וכמבאר במדרש (רבה פרשה ז סימן יג) 'בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן ואמר לו ראה מעשי כמה נאים ומשבחין הן וכל מה שבראתי בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי'.



### רבי בדורו

יש כמה שישאלו: הרי רבי לא נהנה מהעולם הזה, ולפני פטירתו זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה ואמר: "לא נהניתי מהעולם הזה אפלו באצבע קטנה!" (כתובות דף קד עמוד א), אנחנו בדור הזה לא בדרגה הזאת. ועקר העבודה בדור להראות לכלם, "שדורשי ה' לא יחסרו כל טוב" (תהלים לד, יא) שחיי תורה הם חיי ההנאה המשלמת, ומי שיש לו חיי תורה יש לו גם עולם הזה וגם עולם הבא. "הבטחים בה' כהר ציון לא מוט לעולם ישב" (תהלים קכה, א),

זה עקר החינוך ועקר ההנהגה שצריך ללמד ולחנך את הילדים, שלומדי התורה ה' הוא נחלתם וה' מספק להם די ספוקם ודי צרכיהם (עין ברמב"ם הלכות שמטה ויובל פרק יג הלכה יג)

ולכן אפלו שהתוספות בכתבות (שם דבור המתחיל לא) מביאים בשם המדרש (עין בתנא דבי אליהו רבה פרק כו) 'עד שאדם מתפלל שיקנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו', כשאדם מכניס בכל הנאותיו פגנות לצרף מצוה ותועלת, הוא הופך את אכילתו והנאותיו לעבודת השם, הכל תלוי בפגנה.



## איך להנות בחיים

### יציאה לחו"ל

אחד מגדולי הדור הגאון הרב ואזנר זצ"ל, שאָלו אותו אם מתר לצאת לטייל בחוץ לארץ, והוא ענה: "שמעקר הדין אסור, אבל אם האדם הולך ומתפונן להנות מנפלאות הבריאה - מתר" (שבט הלוי חלק ה סימן קעג). מה ההסבר בזה? שכשאתה יוצא להתפעל מהבריאה זו מצוה - ולצורך מצוה מתר לצאת מארץ ישראל. וזו דרך הישרה שיכיר לו האדם, במיוחד בחנוכה עם ילדיו. ואדם שלוקח את כל המשפחה שלו לבית מלון, כמובן כשאינן חששות של צניעות, כשרות וכדומה, ושומר עליהם, אשריו ואשרי חלקו. ובמיוחד אם הם בחורי ישיבה והם צריכים לנפש קצת, וקוץ ה' יחליפו כח" (ישעיהו מ, לא) והוא לוקח אותם לטייל במקום כשר הוא יכול אפילו לשלם את זה מכספי מעשר.

וגם אם המצב הפיננסי שלו לא מאפשר, לעולם לא יתלה את אי היציאה בזה שהמצב בפרנסה קשה, כי "לפתח חטאת רובץ" (בראשית ד, ז) שיגרם לבני ביתו להבין כאלו התורה חלילה אשמה במה שהם לא הולכים, ויחפש תחליפים ראויים והגנים, "ותשועה ברוב יוצץ" (משלי יא, יד).



### השפעת החנוכה

אמר לי ידידי הרב בנימין אלימי שיחיה - הוא במשך השנים עזר וסיע לאלפי בחורים מכל הסגנונות - "מהנפסיון שלי אני רואה שכל מי שלא דאג לילדים שלו להוציא אותם לטיולים, לפנך אותם, כי הוא קמצן או מכל תרוץ אחר, הילדים שלו נשרו ועזבו את הדת". השם ירחם!!!

אולי אתה אוהב להיות עם פרצוף של תשעה באב כל הזמן, אולי אתה אוהב חמרות ומכניס למחשב את הדיסק און קי כל הזמן כדי לראות: "התקבלה חמרה חדשה". אבל הילדים שלך לא בדרגה שלך, הם לא מענינים בחמרות ובדרך שפחרת לעצמך. אם אתה תבוא עם פרצוף של תשעה באב וכל דבר "אסור אסור" - הילדים שלך ימצאו פתח אחר למלוט, שאתה תתחרט על זה. אל תהיה טפוש! התורה התירה דברים, אל תאסור מה שהתורה התירה. כשם שאסור לטהר את הטמא כך אסור לטמא את הטהור" (רושמי תרומות פרק ה הלכה ג), וכמו שאסור להתיר את האסור, ככה גם אסור לאסור את המתר (תשובות מימוניות קדשה סימן טו, וש"ת בנימין זאב סימן שכו, ובש"ת יקו אהרן סימן קמד). ברוך ה' התורה באה ועשתה לנו אסורים, ואת זה מקימים באהבה ובשמחה. אבל אל תגדר גדרים בעצמך! ממי אנחנו לומדים את זה? מהנחש וחוה. חוה הוסיפה ואמרה: "שהשם אמר לא לגעת בעץ", היא הוסיפה

## פְּרִישַׁת כִּי תֵצֵא

עַל הַצּוּי וּבְזֶה גֵרְעָה (בְּרֵאשִׁית ג, ב וּבַפְּרוּשׁ רִש"י). כְּשֶׁהִנַּחַשׁ שָׁמַע אֶת זֶה הוּא דָחַף אוֹתָהּ עַל הַעֵץ וְהִרְאָה לָהּ שֶׁלֹּא קוֹרָה לָהּ כְּלוּם כְּשֶׁהִיא נוֹגַעַת (מִדְרַשׁ רַבָּה פְּרִישַׁת בְּרֵאשִׁית פְּרָשָׁה יט סִימָן ג), וּמִכַּאֲן הִיְתָה הַדֶּרֶךְ קֶצְרָה לְאֲכִילָה מֵעֵץ הַדַּעַת, וְלִסְלוּק מִגֵּן עֵדֶן.

לְצַעֲרֵנוּ יֵשׁ הַיּוֹם בַּחוּרִים שֶׁמְלַמְּדִים אוֹתָם שְׁצָרִיף לְהַתְּפַלֵּל עִם כּוֹבֵעַ וְחִלְיָפָה, וְאִם לֹא - אֵל תִּתְּפַלֵּל, הַתְּפִלָּה שְׁלֶךְ לֹא שָׁוָה. אֲזוּ מָה עוֹשֶׂה הַבַּחֲוֹר? אֵינן לוֹ כּוֹבֵעַ וְחִלְיָפָה, אֲזוּ הוּא לֹא מִתְּפַלֵּל. וְאֲזוּ יוֹם אֶחָד הוּא לֹא מִתְּפַלֵּל, וְיוֹם שְׁנֵי כְּבָר לֹא מֵנִיחַ תְּפִלִּין. צָרִיף לְהַכְנִיס אֶת הַדְּבָרִים לְפָרוּפּוֹרְצִיּוֹת. וְהִיִּסוֹד הַתְּשִׁיעִי בִּי"ג עֲקָרֵי הָאָמוּנָה 'שְׂזוּ תוֹרַת מֹשֶׁה לֹא תִבְטַל, וְלֹא תִבּוֹא תוֹרָה מֵאַתָּה ה' זוֹלָתָהּ, וְלֹא תִתּוֹסֵף בָּהּ וְלֹא יִגְרַע מִמֶּנָּה לֹא בְּכַתוּב וְלֹא בְּפָרוּשׁ' (פְּרוּשׁ הַמִּשְׁנָה לְרַמְבַּ"ם סִנְהֶדְרִין תַּחֲלַת פָּרָק י), הַתּוֹרָה לֹא בְּנוֹיָה מִיַּחְסֵי חֻבְרָה, אוֹ מִיַּחְסֵי צְבוּר וְכָל מֵינֵי אֲפָנִים, אֲלֵא מִתּוֹרַת אֲמֵת, וְאֵי אֲפֻשֶׁר לְבַנוֹת אוֹתָהּ עִם שְׁקָרִים.



### הַנֶּפֶשׁ הַמְּחַנֵּךְ

וְלָכֵן בִּימֵי בֵּין הַזְּמַנִּים הָאֵדָם? הִיְהִי חָכָם, וְיִדְאָג לְמִשְׁפָּחָה שְׁלוֹ, יוֹצִיא אוֹתָם, יִפְנֹק אוֹתָם. וְתֹאמַר לָהֶם שְׂזוּה פָּרָס עַל זֶה שֶׁהֵם לוֹמְדִים תּוֹרָה, שֶׁהֵם מִתְּנַהֲגִים יָפָה, שֶׁהַבְּנוֹת הוֹלְכוֹת בְּצַנִּיעוּת. וְאִם הוּא זָכָה שְׂיֵשׁ לוֹ בֵּן שְׁלוֹמֵד תּוֹרָה בִּישִׁיבָה יֹאמַר לוֹ: "אַתָּה יוֹדֵעַ לְמָה אֲנִי עוֹשֶׂה אֶת זֶה? כִּי אַתָּה בַּחוּר יִשִּׁיבָה, כִּי אַתָּה הַבֵּן הַיֶּקֶר שְׁלִי, וְאַתָּה מַחְזִיק אֶת הַעוֹלָם, וְכִדִּי שְׂיִהְיֶה לָךְ כַּח לְלַמֵּד תּוֹרָה, לְאִיפָה שְׂאַתָּה רוֹצֶה לְלַכֵּת - גִּלְךָ". "בְּאַשֶׁר תִּלְךָ אֶלֶךְ" (עֵזֶר רוֹת א, טו) וְאֵדָם שְׂיַעֲשֶׂה אֶת זֶה, הַחַיִּים שְׁלוֹ יִהְיוּ שְׁלוּים וּשְׂמֻחִים, הַיְלָדִים שְׁלוֹ יֵאָהָבוּ אוֹתוֹ, הַיְלָדִים שְׁלוֹ יִרְצוּ לְשַׁמֵּר תּוֹרָה וּמִצְוֹת, הַיְלָדִים שְׁלוֹ יִרְצוּ לְגַדֵּל מִשְׁפָּחָה כְּמוֹ שֶׁהוּא גִדֵּל, וְשֶׁהַיְלָדִים שְׁלֵהֶם גַּם יִהְנוּ כְּמוֹ שֶׁהֵם נִהְנוּ בַּחַיִּים, גַּם הַנְּאָה גְּשָׁמִית וְגַם הַנְּאָה רוּחָנִית.

בֵּינוּ נָא זֹאת!



### אֵיךְ מְכַפְּרִים עַל הָעוֹנוֹת

וּמִכַּאֲן נִגְיַע לְנִקְדָּה נוֹסֶפֶת, שְׁגַם כֵּן צָרִיכָה בְּרוּר וּבֵאוּר. יֵשׁ בְּסִפְרֵים הַקְּדָמוֹנִים כָּל מֵינֵי סוּגֵי כְּפָרַת עוֹנוֹת לְחוּטָאִים. בְּדוֹר שְׁלֵנוּ זֶה לֹא מִתְּאִים בְּכֻלָּל, בְּמִיָּחָד שְׂאִם הוּא חוֹבֵל בְּעֵצְמוֹ הוּא עוֹבֵר עַבְרָה (רַמְבַּ"ם הַלְּכוֹת חוֹבֵל וּמִזִּיק פָּרָק ה הַלְּכָה א). וְלָכֵן הַפְּתָרוֹן הוּא אִם חָטְאָת וְאַתָּה רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לָךְ כְּפָרַת עוֹנוֹת? יֵשׁ דְּבָרִים רְאוּיִם וּמִתְּאִימִים לְכָל אֶחָד, כְּמוֹ מָה שְׂאָמְרוּ בְּגִמְרָא, עַד הֵיכֵן תְּכַלִּית יִסּוּרֶיךָ? [פְּרַשׁ רִש"י

## איך להנות בחיים

שאינן יסורים פחותים מהם] אמר רבי אלעזר: כל שארגו לו בגד ללבש ואין מתקבל עליו. וכן אם נתכוננו למזג בחמין ומזגו לו בצונן, בצונן ומזגו לו בחמין. ואפילו נהפך לו חלוקו וצריך לפשטו ולחזור ללבשו. ואפילו אם הושיט ידו לכיס לטל שלש מטבעות ועלו בידו שתיים (ערכין דף טז עמוד ב). וכפרת העונות הגדולה ביותר היא שאם מבישים אותך - תשתק. מבזים אותך - תשתק. זו כפרת העונות הכי גדולה, ובזה האדם יכול להתכפר על כל עונותיו. העברה על המדות היא כפרת העונות הכי טובה (ראש השנה דף יז עמוד א). ואם האדם יעשה את אלו הדברים ויתמיד בתורה כפי כחו, ימחלו לו עונותיו, וכפי שאמרו במדרש (ילקוט שמעוני משלי פ'ק ג סימן תתקלה, ועין בשו"ת יביע אמר חלק י - ארח חיים סימן נה אות לו): 'אמר רב הונא, הרי שנכשל אדם בעברה שנתחייב בה מיתה בידי שמים, מה יעשה ויחיה, אם היה רגיל ללמד דף אחד, ילמד שני דפים, לשנות פ'ק אחד, ישנה שני פ'קים, ואם אינו יודע ללמד, ילך ויתמנה כגבאי צדקה ויעסק בצדקה ובגמילות חסדים, והוא נצול, ויארץ ימים'.

הרי לנו שגם בעניני כפרת עונות לא צריך לסבל ולהרס את הגוף, וכל שכן שבמה שאפשר להנות מהדברים שהקדוש ברוך הוא ברא בעולם הנפלא והמיוחד הזה בהנאות המתרות - יהנה. אם זה באכילה, אם זה בשתייה, בכל ההנאות המתרות. עד כדי כך שהגמרא אומרת (חלין דף קט עמוד ב) שכל מה שהקדוש ברוך הוא ברא באסור - ברא כנגדו בהתר. כי אין בעיה לקדוש ברוך הוא שנהנה, השאלה מה הכוונה של המחשבה ומה התכלית.



### זוכה לדברים הרבה

הקדוש ברוך הוא ברהך את כלם שתזכו לנחת רוח יהודית. למה אומרים נחת רוח יהודית? כי יש אחד מאלופי עשו "אלוף נחת" (בראשית לו, יז). אנחנו לא רוצים נחת כזאת, אנחנו רוצים נחת יהודית אמיתית - שתצליחו לגדל את הילדים מתוך אהבה, מתוך שלווה, מתוך קדושה, מתוך טהרה, ותזכו גם לחיי עולם הזה וגם לחיי העולם הבא. ומי שלומד תורה שלא לשמה זוכה להגיע ללשמה (סוטה דף כב עמוד ב), וכל הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה (אבות פ'ק ו משנה א), והשמחה וההנאות המתרות, והנחת מהילדים בכלל 'זוכה לדברים הרבה', ובכלל "דורשי ה' לא יחסרו כל טוב" (תהלים לד, יא) אמן פן יהי רצון.



## פְּרִשְׁת כִּי תבֹא

# פְּרִשְׁת כִּי תבֹא

— תּוֹכַחוֹת וְחִנּוּפֵנוֹת —

### ההקדמה לקללות

בפְּרִשְׁת השְׁבוּעַ פְּרִשְׁת כִּי תבֹא יֵשׁ הַרְבֵּה קִלְלוֹת וְתוֹכַחוֹת וְהַרְבֵּה דְבָרִים לֹא כֹל כֶּף נְחֻמָּדִים. הַרְבֵּה אַנְשִׁים מִפְּחָדִים מֵהַפְּרִשָּׁה הַזֹּאת, וְלֹא רוֹצִים לַעֲלוֹת בְּפִסּוּקֵי הַתּוֹכָחָה (עֵין בְּסֵפֶר חֲסִידִים סִימָן תשסו).

וְצָרִיךְ לְזַכֵּר שֶׁהַהֲקָדְמָה לְכָל הַקִּלְלוֹת הוּא מֵאֲמַר הַכְּתוּב "וְהָיָה אִם לֹא תִשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ" (דְּבָרִים כח, טו), וְאֲדַרְבֵּה מִי שֶׁשׁוֹמֵר אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, לֹא רַק שָׂאִין לוֹ מֵה לְחַשֵּׁשׁ מֵהַקִּלְלוֹת, אֲלָא עוֹד מִתְקִים בּוֹ מֵאֲמַר הַכְּתוּב "וּבָאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה וְהַשִּׁיגָד" (דְּבָרִים כח, ב).



### קללת הגלות

בֵּין הַקִּלְלוֹת מְזֻהָר עוֹד הַכְּתוּב וְאוֹמֵר "יִלְכֶּךָ ה' אֶתְךָ וְאֶת מְלִכֶךָ אֲשֶׁר תִּקְּמִים עֲלֶיךָ אֶל גּוֹי אֲשֶׁר לֹא יִדְעֶתָ אֶתָּה וְאֶבְתִּיךָ" (דְּבָרִים כח, לו), הַגּוֹי הַזֶּה לֹא יִהְיֶה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁגִּדְלַת אֹתוֹ בְּשִׁכּוּנָה, שֶׁבְדַמְיוֹנָה תַחֲשֹׁב שֶׁהוּא יִרְחַם עֲלֶיךָ, אֲלָא הוּא יִהְיֶה גּוֹי לֹא מִכִּיר וְלֹא מִכָּר (עֵין בְּתַרְגוּם יוֹנָתָן שָׁם). וּמִסִּים "וְעַבְדְּתָ שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים עֵץ וְאֶבֶן". וּבְמִשְׁפָּט הַזֶּה צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן מְאֹד, הֲלֹא עִם יִשְׂרָאֵל גּוֹלָה מֵאַרְצוֹ בְּגִלְל חֲטָאִיו (עֵין דְּבָרִים כח, טו), וְאִם גַּם בְּגִלוֹת אוֹמֵר הַכְּתוּב שֶׁהֵם יַעֲבְדוּ עֵץ וְאֶבֶן, מֵה הַתְּכָלִית שֶׁל הַעֲנָשׁ וְשֶׁל הַגְּלוּת הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת שֶׁמְזֻהָר הַכְּתוּב שֶׁיַּעֲנִשׁוּ?

עַד כִּדֵּי כֶּף הַקִּשְׁיָא הַזֶּה קִשָּׁה, שֶׁבְתַרְגוּם יוֹנָתָן בֵּן עֲזַיָּאל מוֹצִיא אֶת הַפִּסּוּק מִיַּד פִּשְׁטוֹ וּמְתַרְגֵּם אֶת הַכְּתוּב "וְעַבְדְּתָ שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים עֵץ וְאֶבֶן" - 'וְתִהְיוּן מִסְקֵי אֲרֻנּוֹנִין לְפָלְחֵי טַעְוּוֹן דְּקִיסִין וְאֶבְנִין', כְּלוּמֵר - 'שֶׁתִּהְיוּ מַעֲלֵי אֲרֻנּוֹנִיּוֹת וּמִסִּים לַעֲוֹבְדֵי אֱלִילִים שֶׁל עֲצִים וְאֶבְנִים' (כְּתָר יוֹנָתָן שָׁם), וְהִינּוּ שֶׁהֵם לֹא יַעֲבְדוּ עֲבוּדָה זָרָה, אֲלָא יִהְיוּ עֹבְדֵי עֹבְדֵי הָעֲבוּדָה זָרָה, בְּמִסִּים וְאֲרֻנּוֹנִיּוֹת.



## תּוֹכַחַת וְחִנּוּפֵנוּת

### עֲבוּדָה לְלֹא תוֹעֵלָת

רַבְּנוּ אַבְרָהָם אֶבְרָהָם עֲזָרָא, מַגְדוּלֵי מִפְרָשֵׁי הַתּוֹרָה לִפְנֵי יוֹתֵר מִשְׁמוֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה, מְבַאֵר בְּדֶרֶךְ אַחֲרַת, וְנִצְטַק בְּדִבְרָיו שֵׁישׁ בָּהֶם לְמוֹד מוֹסֵר עֲצוּם בְּשִׁבְלֵנוּ. וְכֵן כּוֹתֵב: "וְעֲבַדְתָּ שָׁם" - 'וְלֹא יוֹעִיל לָךְ! רַק תִּהְיֶה לְשָׁמָּה, כָּל רוֹאֵיךָ יִשְׁמוּ וְכִמְאֹמֵר הִפְסוּק הֵבֵא 'וְהֵייתָ לְשָׁמָּה לְמַשָּׁל וְלִשְׁנִינָה בְּכָל הָעַמִּים אֲשֶׁר יִנְהַגְךָ ה' שָׁמָּה" (דְּבָרִים כח, לו). וּבְאוֹר דְּבָרָיו, 'כִּי נִגְלָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֵׁימִירוּ כְבוֹדוֹ בְּאַרְצוֹת הַגּוֹיִם לְמִצָּא חֵן בְּעֵינֵי הָעַמִּים, וּבְאֶמֶת יֵאמַר ה' לְהַסִּיר חֵן זֶר תִּפְאָרָה וְהֵייתָ לְשָׁמָּה וְלִבְנֵה לְעַד' (אֲבִי עֶזֶר עַל הָאֶבְרָה עֲזָרָא שָׁם). הַנְּסִיּוֹן הַכּוֹשֵׁל הַזֶּה לְנִסּוֹת לְמִצָּא חֵן בְּעֵינֵי הָעַמִּים, יִגְרַם אֶת הַהִפְךָ, וְלֹא יוֹעִיל לָעַם יִשְׂרָאֵל.



### רֵאשִׁית הַהִשְׁפָּלָה

רֵעִיוֹן הַהִשְׁפָּלָה הַתַּחִּיל לִפְנֵי יוֹתֵר מִמֵּאֲתַיִם שָׁנָה בְּגֵרְמַנְיָה. 'גֵּרְמַנְיָה הִיְתָה עָרֵשׁ הַהִתְבּוּלְלוֹת בְּזִמְן הַמוֹדֵרְנִי, שֶׁם הַחֲלָה תְּנוּעַת הַהִשְׁפָּלָה. אֶחָד מֵרֵאשִׁי הַמְשֻׁפְּלִים דָּאָז, מִשֶּׁה מְנַדְלִסוֹן, הִטְבִּיעַ אֶת הָאִמְרָה: 'הֵיְהִי יְהוּדֵי בְּבִיתְךָ וְאָדָם בְּצִאתְךָ'. הוּא יִעֵץ לְחִבְרָיו הַיְהוּדִים לֹא לְגַדֵּל זְקֵנִים, לְפָשֵׁט אֶת הַבְּגָדִים הַמְסֻרְתִּים, וְלִהְיוֹת עַל פִּי רוּחַ הַתְּקוּפָה. הוּא הִטְעִים דְּבָרָיו בְּטַעֲנָה שְׁסֻמְמָנִים יְהוּדִים גּוֹרְמִים אֲנִטִּישְׁמִיּוֹת. הוּא אֲשֶׁר דִּרְבֵּן וְעוֹדֵד אֶת הַיְהוּדִים לְרֵאוֹת אֶת גֵּרְמַנְיָה כְּמוֹלְדָתָם וְלִהְיוֹת נֶאֱמָנִים לָהּ. בְּמִלְחַמַת הָעוֹלָם הָרֵאשׁוֹנָה יְהוּדִים רַבִּים נִפְלוּ בְּגֵאוּהַ בְּשִׁדְהַ הַקָּרֵב, וְהַקְרִיבוּ אֶת חַיֵּיהֶם עַל מִזְבַּח הַמוֹלְדָת גֵּרְמַנְיָה. אוֹתָהּ גֵּרְמַנְיָה עָרֵשׁ הַתְּרַבּוֹת הַמְעַרְבִית הַמוֹדֵרְנִית רְצַחָה בְּאַכְזָרִיּוֹת יוֹתֵר מִשֶּׁה מְלִיוֹן יְהוּדִים אֲנָשִׁים נְשִׁים וְטָף מֵאַרְצוֹת אֵירוֹפָּה וּבִינֵיהֶם אֶת נְתִינֵיָה הַיְהוּדִים הַנֶּאֱמָנִים' (דַּע מָה שֶׁתְּשִׁיב, לְהַגְאוֹן רַבִּי מִשֶּׁה שְׁטַרְנְבוּד שְׁלִיט"א עֲמוּד 35).



### קְדוּשׁ אוֹ הַבְּדִלָּה

וְכֵן הִיְהִי מַעַת הִיּוֹת עֲמַנוּ לָעַם, כְּכֹל שֶׁנִּסּוּ הַיְהוּדִים לְהִרְאוֹת עַד כְּמָה הֵם אֲזוּרְחִים נֶאֱמָנִים לְמִדְיָנָה, וְנִסּוּ לְמַחֵק כָּל סַמְמָן יְהוּדִי שֶׁיִּכּוֹל לְהַבְדִּיל בֵּין הַיְהוּדִים לְאֻמוֹת הָעוֹלָם, גְּדִלָּה שְׁנֵאֲתָם שֶׁל אֻמוֹת הָעוֹלָם, וְלֹא הוֹעִיל לָהֶם שׁוּם דְּבָר כִּנְגַד הַרְצוֹן הַאֲלֵקִי כִּנְאֹמֵר: "וְאַבְדֵּל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי" (וַיִּקְרָא כ, כו), וּמִצּוֹת "קְדוּשִׁים תִּהְיוּ" (וַיִּקְרָא יט, ב) - פְּרוּשִׁים תִּהְיוּ (סִפְרָא קְדוּשִׁים פְּרָשָׁה א). 'וְאֵם יְהוּדִי לֹא יַעֲשֶׂה קְדוּשׁ - יָבֵא הַגּוֹי וְיַעֲשֶׂה הַבְּדִלָּה'.



## פְּרִשְׁת כִּי תבֹא

הַרְצוֹן הַתְּמִידִי לְהַתְחַנֵּף וְלִהְיוֹת כְּמוֹ אַמּוֹת הָעוֹלָם רַדְף אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּכָל שָׁנוֹת גְּלוּתְכֶם. וְכִבֵּר הַזְּהִיר הַכְּתוּב: "וְתִקְוֹת חֲנֹף תֹּאבֵד" (איוב ח, ג).



### מִדַּת הַחֲנֻפָּנוֹת

זֶה הַמָּקוֹם לְדַבֵּר עַל הַמִּדָּה הַרְעָה הַזֹּאת שֶׁל הַחֲנֻפָּנוֹת, יֵשׁ הֶרְבֵּה אֲנָשִׁים שֶׁמִּתְחַנְּפִים כְּדֵי לְהַשִּׁיג כָּל מִינֵי דְבָרִים אוֹ לְהַרְוִיחַ תְּרוּמוֹת וְכְדוּמָה. הַבְּעֵינָה הַקְּשָׁה שֶׁהֵם לֹא מִסְתַּפְּקִים בְּהוֹדָאָה עַל הַתְּרוּמָה, אֲלָא בְּדַבְרֵי שֶׁבַח וְהַלֵּל, וְהוֹפְכִים אֶת הַתּוֹרָם לְאַחַד מִל"ו צְדִיקִים. וְכִבֵּר הַזְּהִיר וְאָמַר שֶׁלֹּמֶה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם: "אָמַר לְרֹשֶׁע צְדִיק אֶתָּה - יִקְבְּהוּ עַמִּים וְנִעְמָוהוּ לְאֲמִים" (משלי כד, כד). מִי שֶׁאֹמֵר לְרֹשֶׁע צְדִיק, הוּא מֵרַבָּה רֹשֶׁע בְּעוֹלָם, 'כִּי כֹאשֵׁר יִרְאֶה הַרֹשֶׁע שֶׁקוֹרְאִים אוֹתוֹ צְדִיק, יִתְפַּקֵּר עוֹד יוֹתֵר לְעֵשׂוֹת רָעָה לְכָלֵם' (אַלְשִׁיךְ וּמְצוּדוֹת דּוֹד שֵׁם), וְהַדְּבָר הַזֶּה מְזִיק לְכָלֵל הָעוֹלָם, לְכֹן כָּל הָעַמִּים יִקְלָוּהוּ. וְלֹא רַק הָעַמִּים, אֲלָא אֶפְלוּ לְאֲמִים - 'אֶפְלוּ עֲבָרִים שֶׁבְּמַעֲי אֲמָם מְקַלְלִים אוֹתוֹ' (סוֹטָה דף מא עמוד ב). שֶׁהַעֲבָר בְּמַעֲי אֲמוֹ 'צוּפָה וּמַבִּיט מִסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ וּמִלְמַדִּין אוֹתוֹ כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה' (נִדְהָ דף ל עמוד ב), וּמִכֵּיוֵן שֶׁהוּא נִמְצָא בְּמִקּוֹר הַחֲכָמָה וְהַקְּדוּשָׁה, וְרוֹאֶה אֶת הָאֲמָת בְּעֵינָיִם שֶׁל תּוֹרָה, כּוֹעֵס עַל אוֹתָם חֲנֻפָּיִם, וּמְקַלְל אוֹתָם.



### אַחֲרִיתָהּ עֲדֵי אֲבָד

וְלֹא רַק שֶׁהָאָדָם לֹא מְרוִיחַ מִהַחֲנֻפָּנוֹת כְּלוּם, אֲלָא אַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אוֹבֵד, שֶׁהָרִי מוֹכָא בְּגַמְרָא בְּסוֹטָה (דף מא עמוד ב), 'אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר כָּל הַמְּחַנְּיָף לְחֻבְרוֹ סוּפוֹ נוֹפֵל בְּיָדוֹ, וְאִם לֹא נוֹפֵל בְּיָדוֹ נוֹפֵל בְּיַד בְּנָיו'.

וְהַרְאִיָּה לָנוּ מִיְרְמִיָּה הַנְּבִיא. יְרְמִיָּה הַתְּנַבֵּא עַל מַלְכוּת נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר "אֵל צְדִיקָהּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹאמַר הִבִּיאוּ אֶת צְוֹאֲרֵיכֶם בְּעַל מֶלֶךְ בְּכָל וְעַבְדוֹ אוֹתוֹ וְעָמוֹ וְחִיו" (ירמיהו כו, יב). בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן הָיָה שֵׁם נְבִיא שֶׁקָר בְּשֵׁם חֲנַנְיָה בֶּן עֲזוּרָה, שֶׁהַכְּחִישׁ אֶת נְבוּאָת יְרְמִיָּהוּ, וְהַתְּנַבֵּא בְּשֶׁקֶר: "כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹאמַר שְׁכַרְתִּי אֶת עַל מֶלֶךְ בְּכָל. בְּעוֹד שְׁנַתִּים יָמִים אֲנִי מְשִׁיב אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶת כָּל כְּלֵי בֵּית יִקְוֶה אֲשֶׁר לָקַח נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בְּכָל מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיְבִיאֵם בְּכָל (ירמיהו כח, ב - ג). וְכִשְׁשָׁמַע יְרְמִיָּה אֶת נְבוּאָתוֹ שֶׁל חֲנַנְיָה בֶּן עֲזוּרָה אָמַר: "אֲמֵן כֹּן יַעֲשֶׂה ה' יָקָם ה' אֶת דְּבָרֵיךְ אֲשֶׁר נִבְּאָת לְהַשִּׁיב כְּלֵי בֵּית ה' וְכָל הַגּוֹלָה מִבְּבֵל אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה" - הַלְוֹאֵי וַיְהִיָּה בְּאֲמַת כְּמוֹ שֶׁאֶתָּה אוֹמֵר, שְׁעַם יִשְׂרָאֵל יֵצֵא מֵעַל מֶלֶךְ בְּכָל וַיָּשׁוּבוּ כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ לְמִקְוָם.

## תּוֹכַחֹת וְחִנּוּפוֹת

והַתְּשׁוּבָה הַזֶּה שְׁאָמַר יְרֵמְיָהּ, לְמִרְוֹת שֶׁמִּשְׁמַעוֹתָהּ גַּם כֵּן כָּל־שׁוֹן תִּפְלָה וּמִשְׁאַלָּה, מִכָּל מְקוֹם הִיָּה בּוֹ שֶׁמֶץ שֶׁל חִנּוּפוֹת, שֶׁכֵּן וְחִנּוּפָה הִיא זֶה, שֶׁהִיָּה לוֹ לֹמֵר בְּפִרוּשׁ שְׁקָר אֶתְּהָ גִבְא' (רש"י שם דבור המתחיל ויאמר ירמיהו), וְלָכֵן יְרֵמְיָהּ נֶעְנֵשׁ וּבִסוּף נִפְלַ בְּיַד בֶּן בְּנוֹ שֶׁל חֲנַנְיָה נְבִיא הַשְּׁקָר, וּכְמֵאֵמֶר הַפְּתוּב: "וַיְהִי הוּא בְּשַׁעַר בְּנֵימָן וְשָׁם בַּעַל פְּקֻדַת וְשִׁמּוֹ יְרֵאִיָּה בֶן שְׁלֹמֹה בֶן חֲנַנְיָה, וַיִּתְּפֹשׂ אֶת יְרֵמְיָהּ הַנְּבִיא לֵאמֹר אֶל הַכַּשְׂדִּים אֶתְּהָ נִפְל. וַיִּתְּפֹשׂ יְרֵאִיָּה בִּירְמְיָהּ וַיִּבְאֵהוּ אֶל הַשָּׂרִים. וַיִּקְצְפוּ הַשָּׂרִים עַל יְרֵמְיָהּ וְהִכּוּ אֹתוֹ וְנָתְנוּ אֹתוֹ בֵּית הָאֲסוּר בֵּית יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר כִּי אֹתוֹ עָשׂוּ לְבֵית הַכְּלָא" (ירמיהו לו, יג - טו), וְהוּא הַכְּנִיס אֶת יְרֵמְיָהּ הַנְּבִיא לְכְלָא, וְכָל הַצַּעַר הַזֶּה הִגִּיעַ לְיְרֵמְיָהּ הַנְּבִיא הַצַּדִּיק, מִנְּהִיג יִשְׂרָאֵל, בְּגִלְלֵ אֹתָן הַמְּלִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שֶׁמֶץ חִנּוּפוֹת.

וּסוּפוֹ שֶׁל הַחִנּוּף לֹא רַק לְהַעֲנִשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֲלָא גַם לְעוֹלָם הַבָּא, 'שֶׁכָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חִנּוּפָה נוֹפֵל בְּגִיָּהֶנָם' (סוֹטָה דף מא עמוד ב),

'וְכַת חִנּוּפִים אֵינָה מְקַבֵּלֶת פְּנֵי שְׂכִינָה' (שם דף מב עמוד ב). וּמִדַּת הַחִנּוּפָה הִיא כָּל כֶּף גְּרוּעָה, עַד שְׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ (אוֹצֵר הַמִּדְרָשִׁים אֵיזוֹנִשְׁטֵיין פָּרַק שְׁשֵׁה עֶשֶׂר עֶרֶךְ גְּדוּל וּגְדוּלָה בְּעִנְיַן הַחִנּוּפָה וְהִלְצִינּוֹת עֲמוּד 80), 'גְּדוּל עֲנֻשָׁה שֶׁל חִנּוּפָה שֶׁהִיא שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד עֲבוּדָה זָרָה גְלוּי עֲרִיוֹת וְשִׁפְיֹכוֹת דָּמִים, וְכָל הַמַּחְנִיף כְּאֵלוֹ עוֹבֵר עַל תּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פִּה'.



### כְּעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה

וּכְבָר בְּאֵר רַבְּנוּ בְּחֵי חֲבוּבוֹת הַלְּבָבוֹת (בְּשַׁעַר יְחִיד הַמַּעֲשֵׂה פָּרַק ד), שֶׁהַחֲנִיף הוּא עוֹבֵד בְּנֵי אָדָם וְלֹא הַבוֹרָא אֹתָם, וְהוּא גְרוּעַ מִהָעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה. וְאִם הוּא גַּם מֵאֲמִין בְּהַשֵּׁם וְגַם מִתְחַנֵּף לְאֲנָשִׁים, הֵרִי הוּא כְּעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה בְּשִׁתּוּף (עֵינִי בַּמְּלִבִי"ם בְּזִכְרָהּ פָּרַק ה פְּסוּק ט בְּשֵׁם הַחֲבוּבוֹת הַלְּבָבוֹת וּבְסִפְרֵ כַד הַקָּמַח עֶרֶךְ חִנּוּפָה).

וְלָכֵן נִזְכָּה לְקַבֵּל עַל עֲצָמָנוּ שֶׁלֹּא לְהִתְחַנֵּף לְאֲוִיבִים, וְכָל שֶׁכֵּן לְאֲוִיבֵי הַשֵּׁם. וּבַמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ 'תּוֹשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכֵּן לְבַטַח' (ירמיהו כג, ו) 'וְיִשָּׁב יַעֲקֹב וְשָׁקֵט וְשִׁאֲנוּ וְאִין מִחְרִיד'. (ירמיהו ל, י) אָמֵן.



## פְּרִשֵׁת נִצְבִים

# פְּרִשֵׁת נִצְבִים

— הַעֲבִרִין שֶׁהוֹכַחְתִּי —

**פְּרִשֵׁת הַשְּׁבוּעַ פּוֹתַחַת בְּפִסּוּק** "אַתֶּם נִצְבִים הַיּוֹם כְּלֶכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם רֵאשִׁיכֶם שְׁבִטֵיכֶם וְקִנְיֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל" (דְּבָרִים כט, ט), כִּלְל יִשְׂרָאֵל בָּאִים וְכוּרְתִים בְּרִית עִם ה' וּמִתְחַיְבִים עַל שְׁמִירַת תּוֹרָה וּמִצְוֹת - "לְעִבְרָךְ בְּבְרִית ה' אֱלֹקֶיךָ וּבְאֵלֹתָיו" (שָׁם פִּסּוּק יא).

**בְּהִרְבֵּה מֵהַשָּׁנִים פְּרִשִׁיּוֹת נִצְבִים וַיִּלְךְ מְחַבְּרוֹת, דְּבַר הַמְּרָאָה עַל שִׁיכוֹת בֵּין שְׁתֵּי הַפְּרִשִׁיּוֹת, וְאֵת הַשִּׁיכוֹת וְהַקְּשֵׁר בֵּין פְּרִשָּׁה לְפְרִשָּׁה צְרִיךְ לְבָאֵר!**

**נִקְדָּה נוֹסֶפֶת, שְׁצְרִיךְ לְבָרַר אֶת פֶּשֶׁר הַמִּילָה "נִצְבִים" וּמָה מְשַׁמְעוֹתָה כָּאֵן?**

**כְּדִי לְהַבִּין אֶת זֶה אֲנַחְנוּ נִלְמַד אֶת דְּבָרֵי הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ, רַבֵּי חַיִּים בֶּן עֶשְׂרִי, שְׁמַגְלָה לָנוּ כָּאֵן אֶת אֶחָד הַסּוּדוֹת הַנִּפְלְאִים: נִצְבַּ פְּרוּשׁוֹ אַחְרָאִי וּמְמַנְה, וּבְאֶמְרוֹ "כְּלֶכֶם" - פְּרוּשׁוֹ שְׁלֹכְלֶם יֵשׁ לָהֶם אֶת הַתְּפִקִיד שֶׁהֵם נִצְבִים, כָּל אֶחָד לְפִי מָה שֶׁהוּא מְקַבֵּל מְנוּי מֵאֱלֹקִים לְהִיּוֹת כְּמוֹ שׁוֹטֵר, אוֹ מוֹכִיחַ. וְאֵת הַמְּנוּי הַזֶּה מְקַבְּלִים כָּל כְּלָל יִשְׂרָאֵל "כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה עֲמָנוּ עִמָּד הַיּוֹם וְאֶת אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה עֲמָנוּ הַיּוֹם" (דְּבָרִים כט, יד), אֶת כָּל הַדּוֹרוֹת הַכְּנִיס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמְנוּי הַזֶּה, לְעִמָּד עַל מִשְׁמֵר הָעַם שְׁלֹא יִחְטְאוּ.**



### הוֹכַחוֹת וְתוֹכַחוֹת

**בְּפְרִשָּׁה הַקּוֹדֶמֶת - פְּרִשֵׁת כִּי תְבֵא - קָרָאנוּ אֶת כָּל הַתּוֹכַחוֹת וְהַקְּלָלוֹת וְהַדְּבָרִים הַנּוֹרָאִים, וְהִיא נֶאֱמַרְת בְּסוֹף שָׁנָה כְּדִי שְׁתַּכְּלֶה שָׁנָה וְקִלְלוֹתֶיהָ (מַגְלָה דף לא עמוד ב), וְהַתּוֹכַחַת הַזֶּה בָּאָה לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ מָה הָעֵנֶשׁ עַל עֲזִיבַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, וְלֹאִיזָה חֶרֶבֶן אִישִׁי וְכִלְלִי שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל אֲפֹשֶׁר לְהַגִּיעַ כְּשַׁעוֹזְבִים אֶת דְּרָךְ ה'. וְלִכֵּן מִיָּד בְּסִמְכוֹת בְּתַחֲלַת פְּרִשֵׁת נִצְבִים אוֹמְרַת הַתּוֹרָה "אַתֶּם נִצְבִים הַיּוֹם כְּלֶכֶם" - כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ אַחְרִיּוֹת וְעֲרִבוֹת עַל כְּלָל יִשְׂרָאֵל (שְׁבוּעוֹת דף לט עמוד א). כָּל אֶחָד מְקַבֵּל מְנוּי, כָּל אֶחָד נִצְבַּ.**

## הַעֲבֵרִין שֶׁהוֹכַחְתִּי

וּבּוֹדָאֵי שְׁכַל אָדָם שֶׁנִּנְסָה לְדַאֵג לוֹ שֶׁלֹּא יִגִּיעַ לְגִיהֶנֶם, מִיָּד יִתְקוּמִם וַיֹּאמֶר: "לָמָּה מִי אַתָּה שֶׁתִּגִּיד לִי מָה לַעֲשׂוֹת?" , אוּ בְּנִסָּח עֲדִין יוֹתֵר: "מִי מִנֶּה אוֹתָךְ לְהִיּוֹת אַחֲרָאֵי עַל הָעוֹלָם?"

וְהַתְּשׁוּבָה כְּתוּבָה: הַמְּנוּי הוּא מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֶצְמוֹ, לְכָל אָחָד וְאָחָד!



## הַעֲבֵרִין שְׁכַעֲס

וְאִסְפֵּר:

לִפְנֵי כַּמָּה זְמַן יִצְרוּ אֶתִי קִשְׁר מִשְׁפָּחָה אַחַת בְּבִקְשַׁת עֲזָרָה, רֹאשׁ הַמִּשְׁפָּחָה לֹא הָיָה הֵכִי צְדִיק בְּעוֹלָם בְּלִשׁוֹן הַמְּעֻטָּה, הוּא יוֹתֵר שִׁיבָּה 'לְעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן' מִ'לְעוֹלָם הָעֲלִיוֹן', וְעוֹשֶׂה בְּתַמִּידוֹת עֲבָרָה חֲמוּרָה שֶׁהֵיָא בְּבִין אָדָם לְמָקוֹם וּבְבִין אָדָם לְחֲבֵרוֹ, וְהֵם בְּקִשׁוֹ שֶׁאֵנְסָה לְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו, הִבִּיאוּ לִי אֶת מִסְפֵּר הַטְּלַפּוֹן הַחֲסוּי שְׁלוֹ, וְהַתְּקַשְׁרָתִי אֵלָיו כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים, עַד שֶׁסוּף סוּף הוּא עָנָה, בְּפַעַם הָרִאשׁוֹנָה הַזֹּהֲרִיתִי וְהוּא מִיָּד הִתְחַמַּק וַאֲמַר לִי שֶׁהוּא לֹא יִכּוֹל לְדַבֵּר, כִּכָּה גַם בְּפַעַם הַשְּׁנֵינִי, בְּפַעַם הַשְּׁלִישִׁית מִיָּד אֲמַרְתִּי לוֹ: "לָמָּה אַתָּה מִתְחַמַּק מִמֶּנִּי כָּל הַזְּמַן? יֵשׁ לִי רַק שְׂאֵלָה אַחַת לְשֶׂאל אוֹתָךְ."

"נָו תִּשְׂאֵל מֵהֵרָ! - הוּא רָגִיל לְתַת פְּקָדוֹת וְלֹא לְעֲנוֹת לְשֶׂאלוֹת."

וְשֶׂאֵלְתִי אוֹתוֹ: "מָה עָשָׂה לָךְ אֱלֻקִּים שֶׁאַתָּה מַחְזִיר לוֹ רְעָה תַּחַת טוֹבָה, יֵשׁ לָךְ אִשָּׁה וְיֻלְדִים וְכֶסֶף וְאַתָּה בְּרִיא וְהַכֵּל טוֹב, אֲזוֹ לָמָּה לַחֲטֹא בְּעֲבָרָה הַזֹּה וּלְצַעַר אֶת הַשָּׁם?"

כְּנִרְאָה שֶׁנִּגְעַתִּי לוֹ בְּנִקְדָּה רְגִישָׁה, וְהוּא הִתְפָּרֵץ וְהַתְּחִיל לְצַעַק עָלַי: "בּוֹא תִּגִּיד לִי מִי אַתָּה בְּכֻלָּ שֶׁתּוֹכִיחַ אוֹתִי? מִי אַתָּה שֶׁתִּגִּיד לִי שֶׁאֲנִי מְצַעַר אֶת אֱלֻקִּים? לָמָּה מִי אַתָּה בְּכֻלָּ?" עַד כִּפֵּן לְשׁוֹנוֹ הַזֹּהֵב.

וְעֲנִיתִי כְּסִיל כְּאוֹלְתוֹ: "אֲנִי אֲגִיד לָךְ בְּדִיוֹק מִי אֲנִי, אֲנִי שְׁלִיחַ שֶׁל אֱלֻקִּים לְהוֹכִיחַ אוֹתָךְ כְּצוּוֵי הַפְּתוּב "הוֹכִיחַ תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתָךְ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא" (ויקרא יט יז), אַתָּה מַחְרִיב אֶת הָעוֹלָם עִם הָעֲבָרוֹת שֶׁלָּךְ, תִּפְסִיק!" הוּא כְּעַס וְנִתַּק לִי בְּפָרְצוֹף, אֲבָל בְּרוּךְ הוּא כַּמָּה חֲדָשִׁים אַחַר כֵּן שֶׁמְעַתִּי שֶׁהוּא הִפְסִיק לַחֲטֹא בְּעֲבָרָה הַזֹּה וְחֹזֵר בְּתְשׁוּבָה.

## פְּרִשְׁת נְצָבִים

וְזֶה הַרְעִיּוֹן שֶׁמְלַמֵּד אוֹתָנוּ הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ: "אַתֶּם נְצָבִים" - כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוּא נְצָב וּמִמֶּנָּה וְאַחֲרָי עַל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל.



### עָרֵב זְהִיר וְאַחֲרָי

וּמוֹסִיף הַכְּלִי יִקָּר (דְּבָרִים כט, ט) וְאוֹמֵר, חַז"ל אָמְרוּ (שְׁבוּעוֹת דף לט עמוד א) כָּל יִשְׂרָאֵל עָרֵבִים זֶה לְזֶה, וְאָדָם שְׁחוֹתֵם עָרֵבוֹת לְמִישֵׁהוּ עַל הַהֲלוֹאָה שְׁלֶקַח, וְהוּא רוֹאֶה שֶׁהֲלוֹה מְבֻזָּב אֶת מְמוֹנוֹ וְלֹא מִתְכַּוֵּן לְהַחְזִיר אֶת הַהֲלוֹאָה, הוּא מוֹכִיחוֹ מִיִּרְאָה פֶּן יִצְטָרֵף לְשֵׁלֶם בְּעֵבוּרוֹ, 'כֶּף בְּזִמְן שִׁישְׂרָאֵל עָרֵבִים זֶה בְּעַד זֶה, אֲזִי כָּל מִי שִׁישׁ בְּיָדוֹ לְהַכִּיחַ בְּרֵאוֹתוֹ יַחִיד אוֹ רַבִּים נוֹטִים מִדְּרָף הַשֶּׁכֶּל הוּא מְחִזְרֵרוֹ לְמוֹטָב, וְאִם הָעֵלֶם יִצְעִלִים עֵינָיו מִמֶּנּוּ הָרִי הוּא בְּמִקוֹמוֹ וְעָמוֹ בְּמַחְצָתוֹ, וְחֻטָּא הָרַבִּים תְּלוּי בּוֹ.



### כּוֹנֵן הַצֵּלָה

וּכְשֶׁאָדָם בָּא לְהַצִּיל אֶת חֲבֵרוֹ מִהַחֻטָּא צָרִיף לְדַעַת שֶׁהוּא הִרְבֵּה יוֹתֵר מְכוֹנֵן שֶׁל מִגֵּן דְּיֹד אָדָם אוֹ הַצֵּלָה, שֶׁמַּצִּיל אָדָם מִמּוֹת וְעוֹשֶׂה לוֹ הַחֲיָא, 'כִּי גְדוֹל הַמַּחֲסִיאֵי יוֹתֵר מִן הַהוֹרְגוֹ' (מִדְרַשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת פִּינְחָס פְּרִשְׁתָּה כֹּא סִימָן ד), וְהַמְּבִיאֵי לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא גְדוֹל מִמִּי שֶׁמְּבִיאֵי לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה (עֵינִי בְּכֹא מְצִיעָא דף לג עמוד א), 'שֶׁהַעֲבוֹרוֹת טַעֲמִים רֵאשׁ וְלַעֲנָה לְנַשְׁמָה, וְהוּא סוֹד טַפָּה מְרָה שֶׁבְּחֶרֶב מִלְּאָף הַמּוֹת' (אוֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ דְּבָרִים פָּרָק כט פְּסוּק יז), וּמִלְּאָף הַמּוֹת הוֹרֵג אֶת הָאָדָם עִם אוֹתָהּ טַפָּה מְרָה שֶׁהִיא תַּמְצִית הָעֲבָרָה שֶׁעָשָׂה.



### שְׁלִשָּׁה נְסִיווֹנוֹת הַתְּאֵבָדוֹת

הִיָּה בְּחוּר יִשִּׁיבָה בִּירוֹשָׁלַיִם שֶׁעֲזָב מִקּוּר מִים חַיִּים וְהֵלֵךְ לְחַצֵּב לוֹ בּוֹרוֹת וְנִשְׁבְּרִים אֲשֶׁר לֹא יָכִילוּ הַמַּיִם (עֵינִי יִרְמְיָה ב, יג), וּמִהִישִׁיבָה עָבַר לְרְחוֹב, חֻטָּא וְהַחֲסִיא, אַחִיו סִפֵּר לִי שֶׁהוּא נִפְל לְדִיּוֹטָא תַּחְתּוֹנָה עַד שֶׁקָּץ בְּחַיָּיו, וְנִסָּה לְהַתְּאֵבֵד שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, פְּעַם אַחַת בָּלַע עֲשָׂרוֹת כְּדוּרֵי תְּרוּפּוֹת וְהַצִּילוֹ אוֹתוֹ, פְּעַם שְׁנִיָּה חֲתָף לְעֵצָמוֹ אֶת הַיִּרְיָדִים, וְהַצִּילוֹ אוֹתוֹ, וּפְעַם שְׁלִישִׁית תָּלַה אֶת עֵצָמוֹ, בְּשִׁנְיָה הָאֲחֵרוֹנָה הַצִּילוֹ אוֹתוֹ. וְהוּא מִתְעַצֵּבֵן: "לָמָּה לֹא נוֹתְנִים לוֹ אֶפְלוֹ לְמוֹת בְּשִׁקְט", 'וְעַל כִּרְחֹף אֶתָּה חַי' (אָבוֹת פָּרָק ד מִשְׁנָה כב), וְלָמָּה בְּאֶמֶת מִתְעַרְבִים לוֹ בְּחַיִּים, אוֹ יוֹתֵר נְכוֹן בְּמוֹת, וּמַצִּילִים אוֹתוֹ? כִּי אֲכַפֵּת לְמַצִּילִים מִהַחַיִּים שְׁלוֹ, וְלְמָרוֹת שֶׁהוּא חוֹשֵׁב שֶׁבְּשִׁבִילוֹ הַמּוֹת זֶה

## הַעֲבֵרִין שֶׁהוֹכַחְתִּי

טוב, כָּלֵם יוֹדְעִים שֶׁנִּכְנָסָה בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת, וְנִלְחָמִים בָּהּ. כִּכָּה גַם בְּעִנְיַי הַחֲטָאִים, 'אֵין אָדָם חוּטֵא אֲלֵא אִם כֵּן נִכְנָסֶת בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת' (סוֹטָה דף ג עמוד א). וְלִכְּן הַחוּבָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהַצִּיל אוֹתוֹ מִהַרוּחַ שְׁטוּת הַזֶּה.



### הָאָדָם הַחָכֵם

אָדָם חָכֵם מִבֵּינֵינוּ, שֶׁכִּשְׁמוּכִיחִים אוֹתוֹ שֶׁיָּשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, בְּעֵצָם בָּאִים לְהַצִּיל אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִתְאַבֵּד, שֶׁיִּבְרַח מִהֵיֶצֶר הָרַע שֶׁהוּא הַשְׁטָן וְהוּא מִלֵּאדָּה הַמּוֹת (בְּכֹא בְּתַרֵּי דָף טו עמוד א), וְאִם יִשְׁמַע לְבוֹ לְמוֹכִיחַ יִזְכֶּה לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה. וּמִצּוֹת הַתִּשׁוּבָה מְזַכֶּרֶת בְּפִרְשָׁתָנוּ בְּמֵאמֶר הַכְּתוּב: "כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה הַיּוֹם לֹא נִפְלֵאת הִיא מִמֶּךָ וְלֹא רַחֲקָה הִיא, לֹא בְשִׁמִּים הִיא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשְּׁמַיְמָה וְיִקְחֶהָ לָנוּ וְיִשְׁמַעֲנוּ אֶתְּהָ וְנַעֲשֶׂנָּה, וְלֹא מֵעֵבֶר לָיִם הִיא לֵאמֹר מִי יַעֲבֹר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וְיִקְחֶהָ לָנוּ וְיִשְׁמַעֲנוּ אֶתְהָ וְנַעֲשֶׂנָּה, כִּי קְרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ" (דְּבָרִים ל, יא - יד). וּמִבְּאֵרִים הַמְּפֹרָשִׁים (עֵין בְּרַמְבַּ"ן וּבִסְפֹרֵנוּ וּבִאֲלֻשֵׁי שָׁם), שֶׁהַמִּצְוָה הַזֹּאת הִיא מִצְוֹת הַתִּשׁוּבָה! וְהִיא קְרוֹבָה אֶל הָאָדָם מְאֹד, בְּפִיו וּבִלְבוֹ לַעֲשׂוֹתָהּ. וְאֵת זֶה צָרִיךְ לְפָרְסֵם וּלְהַסְבִּיר שֶׁזֶה בְּכָלֵל מִצְוֹת הַתּוֹכַחָה, וְכָל זְמַן שֶׁהָאָדָם יִכּוֹל לַפְעֵל וּלְעֲשׂוֹת יַעֲשֶׂה, "כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה" (קֹהֶלֶת ט, י) "וְלִמּוֹכִיחִים יִנְעָם וְעֲלִיהֶם תְּבוֹא בְּרַכַּת טוֹב" (מְשָׁלִי כד, כה).



### סוֹף הַתּוֹפְקִיד

וּמַעֲתָה נִבִּין הֵיטֵב אֶת הַשִּׁיכוֹת וְהַקְּשֵׁר בֵּין פִּרְשֵׁת נִצְבִּים לוֹיֵלָה, שֶׁפִּרְשֵׁת וַיִּלָּךְ מִתְחִילָה בְּפִסּוֹק "וַיִּלָּךְ מִשָּׁה וַיִּדְבֹר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם כֵּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנִי הַיּוֹם לֹא אוֹכַל עוֹד לָצֵאת וּלְבוֹא" (דְּבָרִים לא, ב), וְשֶׁאֵלּוּ חַו"ל (בְּסוֹטָה דף יג עמוד ב וְהוּבָא בְּרַש"י עַל הַתּוֹרָה כְּאֵן) הִיאֵךְ לֹא יִכּוֹל מִשָּׁה רַבְּנוּ לָצֵאת וּלְבוֹא, וְהִלֵּא כְּתוּב עֲלָיו בְּמוֹתוֹ "שֶׁלֹּא כִּהְתָּה עֵינֵינוּ וְלֹא נָס לַחֹה" (דְּבָרִים לד, ז), הוּא הִיָּה בְּשִׂיא כַּחוֹ עַד לְרַגְעַת הָאֲחֵרוֹן שֶׁל חַיָּיו. וּמִבְּאֵרִים שֶׁהַפְּנֵנָה הִיא, "לֹא אוֹכַל לָצֵאת וּלְבוֹא" - 'אֵינִי רִשָּׁאי, שֶׁנִּשְׁטְלָה מִמֶּנִּי הַרְשׁוּת וְנִתְּנָה לִיהוֹשֻׁעַ, מִשָּׁה רַבְּנוּ סִיִּם אֶת תּוֹפְקִידוֹ, הַמְּגוּי עֵבֶר לִיהוֹשֻׁעַ שֶׁהִפְּךָ לְהִיּוֹת הַנְּצִיב וְהַמְּנַהֵיג שֶׁל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וְעֲלָיו מוֹטֵל הַחִיּוּב לָצֵאת וּלְבֹא וְלִרְאוֹת וּלְבַדֵּק מֶה צָרִיךְ לְהוֹכִיחַ וּלְתַקֵּן וּלְשַׁפֵּר אֲצֵל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁעֲשֵׂה מִשָּׁה רַבְּנוּ בְּכָל שְׁנוֹת חַיָּיו. וּמִזֶּה יִלְמַד כָּל אִישׁ וְכָל אִשָּׁה, כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לָכֶם כַּח מְאֻלְקִים, לָצֵאת וּלְבוֹא לְהוֹכִיחַ וּלְלַמֵּד זֶה הַתּוֹפְקִיד שְׁלָךְ, עַד

## פְּרִשְׁת נִצְבִים

הָרַגַע שֵׁיחַלֵט מִן הַשָּׁמַיִם שׁ"מִלְכוּתָהּ? תַּתֵּן הַמֶּלֶךְ לְרַעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמְּנָה" (אֶסְתֵּר א, יט),  
וּמִיִּשְׁהוּ אַחֵר יִקְבֵּל אֶת הַתַּפְּקִיד.



### לְחֹשֶׁב מַחְשְׁבַת

כָּל אָדָם בְּאֲשֶׁר הוּא יִחְשֹׁב מַחְשְׁבוֹת לְבִלְתֵּי יָדָח מִמֶּנּוּ נִדְח (עֵין שְׁמוּאֵל ב, יד, יד)  
וַיִּטְכַּס עֲצוֹת אֵיךְ לִזְכוֹת אֶת הָרָבִים, שֶׁהֵרִי הוּא הַמְּמַנֶּה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ וְהוּא נִצָּב לִפְנֵי  
הָאֱלֹקִים בְּתַפְקִיד זֶה. וּכְבָר אָמְרוּ בְּגִמְרָא (תַּמִּיד דָּף כח עמוד א), 'רַבִּי אוֹמֵר, אִיזוֹ הִיא  
דְּרֻךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּבֵר לוֹ הָאָדָם - יֵאָהֵב אֶת הַתּוֹכְחוֹת, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁתּוֹכְחוֹת בְּעוֹלָם, נַחַת  
רוּחַ בָּאָה לְעוֹלָם, טוֹבָה וּבִרְכָה בָּאִין לְעוֹלָם, וְרַעָה מְסַתְּלֶקֶת מִן הָעוֹלָם. וְזוֹ אֵהֶבֶת  
חֲנֻם הָאֲמִתִּית 'כִּי עֵקֶר מִצְוֹת הַתּוֹכְחָה הִיא דְּוָקָא כְּשֶׁאֹהֲבִים, כִּי בְּזִמְן שֶׁאִין אֹהֲבִים  
וְאִין שְׁלוֹם בְּמַעֲגָלוֹתָם לֹא דִי שְׁאִינּוּ מוֹכִיחוּ אֶלָּא אֲדַרְבֵּה שְׂמִיחַ בְּמַפְלְתוֹ כְּדִי לְהַדְיָחוּ  
עָלָיו הָרַעָה וְשִׁסְפָּה בְּעוֹנוֹ' (כָּלִי יָקָר פְּרִשְׁת וַיִּלְךְ פָּרָק לֹא פְסוּיק יז). אִם הוּא לֹא אוֹהֵב אוֹתוֹ,  
אִז הוּא לֹא מְזַהֵר אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יַחְלִל שֶׁבַת, לְמַרּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה מְזַהֵרָה "שֶׁמְחַלְלֶיהָ מוֹת  
יּוֹמֵת" (שְׁמוֹת לֹא, יד), לֹא אֲכַפֵּת לוֹ מִמֶּנּוּ שְׂיָמוּת! וְלִכֵּן "הַחֲלֵשׁ יֹאמֵר גְּבוּר אֲנִי" (יוֹאֵל  
ד, י), לְבֹא וּלְלַמֵּד וּלְהוֹכִיחַ וּלְפָרְסֵם דְּבַר ה' בְּכָל מְקוֹם.

וַיְהִי רָצוֹן שְׁנִזְנָה!



## איך להמלט מהיסורים

# פְּרִשֶׁת וַיִּלֶךְ

## איך להמלט מהיסורים?

### מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה

בפְּרִשֶׁת השְׁבוּעַ מְגִלָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה רַבְּנוּ וְאוֹמֵר לוֹ: "הִנֵּה שָׁכַב עִם אֲבֹתֶיךָ וְקָם הָעַם הַזֶּה וְזָנָה אַחֲרֵי אֱלֹהֵי נֹכַר הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא כָּא שָׁמָּה בְּקִרְבוֹ וְעִזְבֵנִי וְהִפָּר אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ. וְחָרָה אָפִי בּוֹ בַיּוֹם הַהוּא וְעִזְבָתִים וְהִסְתַּרְתִּי פְּנֵי מַהֵם וְהָיָה לֶאֱכָל וּמִצָּאָהוּ רַעוּת רַבּוֹת וְצָרוֹת" (דְּבָרִים ל"א, טז - יז). הַתְּגוּבָה ל"עִזְבֵנִי וְהִפָּר אֶת בְּרִיתִי" הִיא - "מִצָּאָהוּ רַעוּת רַבּוֹת וְצָרוֹת", 'הוּא עִזַּב אֶת ה' מִשׁוּם כֶּךָ עִזְבוּ ה' ' (רש"י הִירֵשׁ שָׁם), 'שָׁכַל מִדוּתָיו שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה' (סְנֵהֲרִין דָּף צ עמוד א).



### תְּכִלִּית הַיִּסּוּרִים

וְכִבֵּר אָמַר הַנְּבִיא יְחִזְקֵאל בְּשֵׁם ה' "אָמַר אֲלֵיהֶם חֵי אֲנִי נְאֻם ה' אֱלֹהִים אִם אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הַרְשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּב רְשָׁע מִדְּרָכּוֹ וְחָיָה שׁוּבוֹ שׁוּבוֹ מִדְּרָכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל" (יְחִזְקֵאל ל"ג, יא),

כְּלוּמַר 'אִין כְּוֹנְתִי בַּהֲבָאת הָעֲנָשׁ לְהַתְנַקֵּם בּוֹ כְּאֵלוֹ הֵייתִי חָפֵץ בְּמִיתָתוֹ, אֶלֹא הַכְּוֹנָה הִיא לְעוֹרְרוֹ לְשׁוּב מִדְּרָכּוֹ הָרָעָה לְמַעַן יַחְיֶה, וְלִכֵּן שׁוּבוֹ מִדְּרָכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָמוּתוּ בַּהֲמַנְעֶכֶם מִן הַתְּשׁוּבָה' (מְצוּדַת דָּוִד שָׁם).



### שְׁלִבֵי הַיִּסּוּרִים

וְזֶה הַטַּעַם וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁהַיִּסּוּרִים וְהָעֲנָשִׁים לֹא בָּאִים בְּבַת אַחַת אֶלֹא בְּשִׁלְבֵי אַחֲרֵי שְׁלֵב, וְזֶה 'מִחֲסָדֵי הַשֵּׁם עִם בְּרוּאָיו שֶׁהָעֲנָשׁ מֵאַחַר שֶׁבָּא עַל הַחַטָּא, וְהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא חָפֵץ בְּשׁוּבוֹ, הַדִּין נוֹתֵן שְׁיִתְחִיל הָעֲנָשׁ בְּקֵל (דְּרָשׁוֹת וּפְרוּשֵׁי רַבְּנוּ יוֹנָה עַל הַתּוֹרָה פְּרִשֶׁת מִצְרַע הוֹצֵאת וְגַשַׁל עמוד קפח), וְאִם הוּא לֹא חוֹזֵר בְּתְשׁוּבָה וּמְפַשֵׁשׁ בְּמַעֲשָׁיו (עֵין בְּרִכּוֹת דָּף ה עמוד א), הַיִּסּוּרִין מִתְגַּבְּרִים עוֹד וְעוֹד בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.



## פְּרִשְׁת וַיִּלֶךְ

וְלָכֵן הֶעֱצָה הַבְּרוּרָה וְהַפְּשׁוּטָה וְהַטּוֹבָה בְּיִתְרָה שְׁמִיד כְּשִׁמְגִיעִים לְאָדָם יְסוּרִים כָּל שָׁהִם, מִיָּד יִפְשָׁפֵשׁ בְּמַעֲשָׂיו וַיֹּאמֶר לְהֵשֵׁם שֶׁהוּא הִבִּין אֶת הַרְמוֹז, כְּדִי שְׁחַלִּילָה לֹא יִתְחַזְּקוּ יְסוּרָיו.



### יְסוּרִים קְלִים

**הַגְּמָרָא** (עֲרֵכִין דָּף טו עמוד ב) אֹמְרָת, כָּל שֶׁעָבְרוּ עָלָיו אַרְבָּעִים יוֹם בְּלֹא יְסוּרִין - קִבֵּל עוֹלָמוֹ. כְּלוּמַר קִבֵּל כָּל מְנוּחָתוֹ לְעֵתִיד (רש"י שם). וְהַגְּמָרָא מְבַאֵרֵת שֶׁאֶפְלוּ בְּיְסוּרִים קְלִים כְּגוֹן שֶׁהוּא קָנָה בְּגֵד וְהִתְבַּרַר שֶׁהִבְגֵּד קָטָן עָלָיו, אוֹ שֶׁהוּא רָצָה לְשִׁתּוֹת כּוֹס תֵּה חָם וּבִסּוּף הִבִּיאוּ לוֹ מִשֶּׁהוּ קָר לְשִׁתּוֹת, אוֹ הִהֲפִךְ שְׂרָצָה לְשִׁתּוֹת מִשֶּׁהוּ קָר וְהִבִּיאוּ לוֹ מִשֶּׁהוּ חָם, וְאֶפְלוּ הוֹשִׁיט יָדוֹ לְכִיס לְטַל שֶׁלֹּשׁ מְטַבְּעוֹת וְעָלוּ בְּיָדוֹ שְׁתֵּים - הוּא בְּכָלֵל יְסוּרִים.

**וְשׂוֹאֵל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב** (בְּסִפְרָא בַּעַל שֵׁם טוֹב עַל הַתּוֹרָה פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ אוֹת לֹא) הֲרִי 'אֵין יְסוּרִין בְּלֹא עוֹן' (עֵין בְּשִׁבְתָּ דָּף נה עמוד ב), וְכִי הִדְבָּרִים הַקְּלִים הָאֵלֶּה יִחְשְׁבוּ לוֹ לְכַפֵּרֵת עוֹנוֹת? הֲלֹא גַם בְּעוֹן הַכִּי קָל לֹא מִסְפִּיקִים יְסוּרִים כְּאֵלֶּה קְלִים כְּדִי לְכַפֵּר עָלָיו!



### יְסוּרֵי אֵיּוֹב עַל עֲבָרָה קְלָה

וְכִדֵּי לְבָאֵר אֶת תְּמִיּהוֹתָ שֶׁל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם רַבְּנוּ יִשְׂרָאֵל בַּעַל שֵׁם טוֹב, נוֹסִיף עוֹד לְבָאֵר, שֶׁמִּפְרָסֵם הַסְּפוּר עַל אֵיּוֹב שֶׁקִּבֵּל יְסוּרִים קְלִים מְאֹד, עַד כְּדִי כִּף שֶׁעַד הַיּוֹם כְּשֶׁרוֹצִים לְהַדְגִּישׁ אֶת גְּדֻלַּת הַיְסוּרִים אֹמְרִים 'יְסוּרֵי אֵיּוֹב'. הַכְּנוּי לְאָדָם הַסּוֹבֵל הוּא - 'אֵיּוֹב'. הוּא קִבֵּל אֶת סֵאת הַיְסוּרִים הַמְּקַסִּמְלִית שֶׁאָדָם בְּמִין הָאֲנוּשִׁי יָכוֹל לְקַבֵּל. כִּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לְשִׁטָּן: תַּעֲשֶׂה לוֹ מַה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה, אֲתָה יָכוֹל לְגַרֵם לוֹ אֶת הַכָּאֵב וְהַסְּבָל וְהַיְסוּרִים, אֶת הַכָּאֵבִים הַנִּפְשָׁיִים וְהַחִיצוֹנִיִּים הַכֹּל עַד שֶׁתִּצָּא לוֹ הַנְּשִׁמָּה וְלֹא עַד בְּכָלֵל, "אֶךְ אֶת נַפְשׁוֹ שִׁמְרָ" (אֵיּוֹב ב, ו) וְהַשִּׁטָּן הִדָּר 'בְּמַצָּה' הַזֶּה, וּמֵאֵיּוֹב הַעֲשִׂיר הַמְּכַבֵּד הַמְּפָרָסֵם לְשֵׁם טוֹב וְלִתְהַלָּה, בַּעַל מִשְׁפָּחָה מְכַבֵּדֵת עֲבָדִים וּמְשֻׁרְתִים, הִתְהַפֵּךְ עָלָיו הַגִּלְגָּל וְאָבַד אֶת כָּל מְמוֹנּוֹ, מֵתוֹ לוֹ כָּל יְלָדָיו בְּיוֹם אֶחָד בְּמִיתָה מְשֻׁנָּה, שֶׁהִבִּית שִׁישְׁבוּ בּוֹ וְשִׁמְחוּ וְחָגְגוּ נִפְל וּקְבָרָם לְמוֹת (אֵיּוֹב א, יט), וְהוּא בַּעֲצָמוֹ קִבֵּל מַחֲלָה צָרַעַת נוֹרְאָה וְהָיָה מִתְגַּרֵּד בְּחָרָס (עֵין אֵיּוֹב ב, ז - ח), וְכִבְרָ אָמְרוּ חַז"ל בְּגִנְדָרִים (דָּף סד עמוד ב) שֶׁעָנִי וּמִי שֶׁאֵין לוֹ בְּנִים וּמִצָּרַע חֲשׁוּבִים כָּל אֶחָד מֵהֶם כְּמֵת. וְאֵיּוֹב זָכָה בְּשִׁלְשָׁתָן. וּמֵרֵב הַצָּעַר וְהַיְסוּרִים שֶׁקִּבֵּל, לְמִרוֹת שֶׁהָיָה צָדִיק, חֲרַף וְתַמָּה עַל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר: "שִׁמָּא הַתְּחַלֵּף לָךְ אֵיּוֹב בְּאֵיּוֹב?" (בְּבֵא בְּתָרָא דָּף

## איך להמלט מהיסורים

טז עמוד א). בסוף הוא חזר בתשובה על זה (עין איוב פרק מב ובמפרשים שם), ועל אותם היסורים הקשים ביותר שהיו בעולם, אומר הרמב"ן (בהקדמה לפרושו על איוב הוצאת מוסד הרב קוק עמוד כג) 'שהצדיק הגמור שיארע לו החטא הקל, טוב לו שיהיה נדון ביסורי איוב כל ימיו משיענש בנפשו להיות נדון בעולם הנשמות ביסורי הגיהנם'. ואם כן על אילו עונות מכפרים יסורים קלים שכאלה?



### יסורים והשגחה

ומבאר הבעל שם טוב הקדוש, כי "צדיק באמונתו יחיה" (חבקוק ב, ד), 'והמאמין בהשגחה פרטית של ה' יתברך ויודע בו כי כל מארעות של האדם הוא ממנו יתברך שמו, הן דבר קטן או גדול הכל הוא לסבת חטאו, גם כשקורה לו המקרה הקל ביותר של טרחה או סבל קטן הוא מיד מתחרט ומלא חרדה ופחד ה', ולכן מיד מוחלין לו, מאחר שהוא מאמין שזה שקרה לו כן הוא לסבת חטאו ומתחרט, ולכן נחשב לו הדבר לכפרת עיבותיו'. נמצאנו למדים שהאדם שמתעורר מהדברים הקלים והפשוטים ביותר ומבין שהכל בהשגחת השם והאיתות הקטן הזה בא לעוררו, הוא יוצא בו ידי חובה, ולא צריך עוד תזכרת או הסברים נוספים משמים!

הדבר הקטן ביותר שכואב ומפריע לך, וכוח עם האשה, הילד עשה משהו שצער אותך, נפל לך משהו ואתה צריך להתכופף להרים, קשרת את השרוכים והם נפרמו, כל דבר הוא בהשגחת השם, שבא לעורר אותך ולהזכיר לך שמשהו צריך תקון.



### הכביש המפחיד

כדי שנבין את זה יותר נבאר:

יש ליד העיר טבריה כביש שבכל פעם שהאדם יורד בו במיוחד אם הוא באוטובוס, עולים לו הרהורי תשובה, הכביש צר מאוד ומפתל, משני הצדדים אין שום גדר או מעקה, ובסוף הכביש למטה למטה נמצאת הכנרת. וכשהאוטובוס יורד ואתה רואה את הכביש הארוך הצר והמפתל עולים החששות, מספיק שהנהג יתעטש בדיוק בסיבוב, ויכולים להגיע מהר מאוד לכנרת למטה. ולכן הנהגים נוסעים שם לאט לאט במשך עשר דקות שזה מספיק זמן לומר ודוי ולהרהר בתשובה, ואז מגיעים לכנרת טהורים.



## פְּרִשְׁת וַיִּלְךְ

### גורת הבלמים

בְּכָל נְסִיעָה, בְּמִיחָד אִם הַנְּסִיעָה אֶרְכָּה, חָשׁוּב לְרְאוֹת שֶׁהֶרְכַּב מִתְּפַקֵּד כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, בְּמִיחָד אִם הַבְּלָמִים עוֹבְדִים טוֹב וְלֹא נִשְׁחָקוּ. וְכִשְׁאָדָם מִתְחִיל בְּנְסִיעָה וְהוּא רוֹאֵה פְּתָאוּם שֶׁנּוֹרֵת הַבְּקָרָה (הָאָדָמָה) דוֹלְקֵת וּמִתְרִיעָה עַל תְּקֵלָה אוֹ שְׁחִיקָה בְּבְלָמִים וְחֹסֵר בְּשִׁמּוֹן בְּלָמִים, הוּא מִיָּד עוֹצֵר, בּוֹדֵק וּמְטַפֵּל. אָבֵל יֵשׁ כְּאֵלֶּה מִתְעַלְמִים, וְהוּא מַחְלִיט לְנַסֵּעַ לְטִבְרִיָּה עִם הַנּוֹרָה הַדוֹלְקֵת וְלֹא מִתְיַחַס, וְכִשֶּׁהוּא מְגִיעַ לְכַבֵּישׁ הַצָּר וְהַמְּפַתֵּל, הוּא מִבִּין שֶׁהוּא בְּבִעְיָה קָשָׁה, וְהוּא צָרִיךְ גַּם גְּלוּי לְצִאת מִשָּׁם בְּחַיִּים.

וְהֵרִי אִם הוּא הֵיךְ מְטַפֵּל בְּזֶה מִיָּד כְּשֶׁנִּדְלָקָה הַנּוֹרָה, יִתְכַן שְׁעַם קִצָּת 'שִׁמּוֹן בְּלָמִים' אוֹ טְפוֹל נִקְדָּתִי אַחֵר הַכֹּל הֵיךְ בְּסֹדֵר, וְחֹסֵר תְּשׁוּמַת הַלֵּב לְנּוֹרָה הַקְּטַנָּה הַדְּלוּקָה, כִּי כוֹלָה לְגֵרָם לֹא צָעַר וְיִסוּרִים גְּדוֹלִים יוֹתֵר, וְאַחֲרֵיתוֹ מִי יִשׁוּרְנָה.



### "מַאיֵבִי תַחֲכַמְנִי"

וְהַחֲכָם, גַּם אִם הוּא רָשָׁע, לֹא מַחֲכָה לְיִסוּרָיו כְּדִי לְהַתְעוֹרֵר, מְסַפֵּיק לוֹ לְרְאוֹת אֶת הַרְשָׁעִים הָאֲחֵרִים כְּשֶׁהֵם נִעְנָשִׁים כְּדִי לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה (עֵינִי בְּמַלְבֵּי"ם בְּאוֹר הַמְּלוֹת יְחִזְקָאֵל פָּרָק לֵג פְּסוּק י"א). "וּמַאיֵבִי תַחֲכַמְנִי מְצוֹתְךָ" (תְּהִלִּים קי"ט, צח), מִמָּה שֶׁעוֹבֵר עַל אוֹיְבֵי ה' יִסוּרִים יִלְמַד הָאָדָם כְּמָה צָרִיךְ לְהַתְחַכֵּם וּלְהִזָּהֵר בְּמַצּוֹת. וַיִּקְיָם בְּעַצְמוֹ "וְאַתָּה אֶת נַפְשֶׁךָ הַצְּלֵת" (יְחִזְקָאֵל ג', יט).



## הסוד לתקון כל העונות

# פְּרִשֵׁת הָאֲזִינוּ

## הסוד לתקון כל העונות

### הגאון מקוז'יגלוב

הפְּרִשָּׁה מתחילה בפסוק "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי" (דברים לב, א) ולפני שנביא את הבאור הנפלא על הפסוק הזה של הגאון הקדוש רבי צבי אריה פרומר זצ"ל מחבר שו"ת ארץ צבי וספר שיח השדה ועוד כמה ספרים נפלאים, נספר עליו, כדי שיהיה בבחינת 'כל האומר שמועה מפי אומרה יהא רואה בעל השמועה כאלו הוא עומד כנגדו' (ירושלמי שבת פ"ק א הלכה ב). אותו יהודי קדוש זצ"ל עבר את מארעות השואה בגבורה יהודית מפלאה! ישנו תאור של הסופר רבי הלל זיידמן שהיה אתו שם במחנות בלובלין, ואחר כך נאלץ לעזוב לגטו וארשא. וכך הוא כותב בספרו יומן גטו וארשא (עמוד 127): 'הנני בבית המלאכה של שולץ, אני בא בשעה שהקהל דופק במסמרים ואומר הושענות. הנה יושב ליד סדנת תקון הניצלים הרבי מקוז'יגלוב רבי צבי אריה פרומר ראש הישיבה לשעבר של ישיבת חכמי לובלין, יושב כאן, ורוחו מתנשאת לעולמות אחרים. הוא אינו פוסק מללמד בעל פה, שפתיו נעות כל הזמן, מזמן לזמן פונה במלה לאדמו"ר מפיאסצ'נא רבי קלונימוס שפירא מחבר 'חובת התלמידים' היושב ממולו, מתפתחת שיחה חרישית בדברי תורה, מרחפים מאמרי חז"ל ודברי פוסקים. עוד מעט מופיעים על סדנת הסנדלרים, יותר נכון במוחות ובפיות של הגאונים, הרמב"ם והראב"ד, בעל הטורים והרמ"א, ראשונים ואחרונים בחלל בית המלאכה עוברים בסף, גאונים וגדולים, מה לי אנשי אס אס, מה לי משגיחים גרמניים, מה לי חרפת רעב ומצוק ונגישות ואימת מות, הרי מרחפים בעולמות העליונים! הרי יושבים לא בבית המלאכה ברחוב נובליפה 46, אלא בלשכת הגזית בסנהדרין! כך יורדים בני אדם במצוקה, וכך הם מתרוממים לגבה רוחני לדרגה עליונה'.

ביום כ"ז בניסן תש"ג הכנס הרבי מקוז'יגלוב לתאי הגזים ובדרך הכריז: 'הבה נקדש שם שמים בשמחה, ברוך השם שהחינו וקיימנו והגיענו לדרגה זו'. זהו רבי צבי אריה פרומר זצ"ל השם יקם דמו.



## פְּרִשְׁת הַאֲזִינוּ

### הַזְכִּיָּה בְּהַשְׁגָּחָה מִיַּחֲדָת

וּבִסְפָרוֹ אֶרֶץ צְבִי עַל הַמוֹעֲדִים (חֶלֶק ב עמוד לו) בְּדַרְשָׁה שֶׁנֶּשְׂא בְּשֵׁכֶת שׁוֹבָה בְּפִרְשַׁת הַאֲזִינוּ שֶׁנֶּת תַּרְפּוֹ, אַרְבַּע שָׁנִים לְפָנֵי פֶרֶץ הַשּׁוֹאָה, פֶּתַח וְדַבָּר בְּנוֹשֵׂא שֶׁל 'הַשְׁגָּחָה פְּרִטִית', וְכֵן רָמַז בְּפָסוּק "הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְּרָה" - 'יֵשׁ לְפָרֵשׁ שְׂאֵם יֶאֱזִין הָאָדָם אֶל הַשָּׁמַיִם, וְיִדַע שֶׁכָּל דְּבָר הוּא מִן הַשָּׁמַיִם, הַטּוֹב וְהָרַע, הַבְּזִיווּת וְהַמְחַמָּאוֹת, הַמְרִיבוֹת וְהַשְּׁלוֹם (חוץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם, עֵין בְּבִרְכוֹת דָּף לג עמוד ב), אִם יֵטֵה אֲזִינוּ לַשָּׁמַיִם, אִזּוֹ "וְאֲדַבְּרָה" - לְשׁוֹן הַנְּהֻגָה, (עֵין בְּסִנְהֶדְרִין דָּף ח עמוד א דְּבָר אֶחָד לְדוֹר), אֹמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֲנֵהִיג אֲנִי אוֹתָךְ בְּכָל דְּבָר בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית, בְּכָל פֶּרֶשׁ וּפְרֵשׁ, וְלֹא תִהְיֶה נֶעְזֵב לְמַקְרִיִּים'.



### הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית

וּבִקְאֻמַּת הַיְסוּד הַעֲשִׂירֵי בְּעַקְרֵי הָאֲמוּנָה הַיָּא הָאֲמוּנָה בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית, וְלֹא כְּאוֹתָם הָאוֹמְרִים עֹזֵב ה' אֶת הָאֶרֶץ (עֵין בְּפִרוּשׁ הַמְּשֻׁנָּה לְרַמְבָּ"ם מִסְּכַת סִנְהֶדְרִין תַּחֲלַת פָּרָק י). וְכִשְׁהָאָדָם יַחֲיֶה כֵּךְ, שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית, הוּא גַם יִנְהַג כֵּךְ, וְיִזְכֶּה גַם לְשִׁמְרָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית. גַּם רַבֵּי יוֹסֵף אֶלְבוֹ שֶׁחֶלֶק עַל כִּמְהָ מַעְקְרֵי הַרְמְבָ"ם וְלֹא מִנְהָ אוֹתָם כְּעַקְרֵי הָאֲמוּנָה, מְכַל מְקוֹם מְסֻכִּים לְשִׁלְשָׁה עַקְרִים שֶׁהֵם עַקְרֵי כָּל הָאֲמוּנָה. וְהֵם: מְצִיאֹת ה', תוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם, וְהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית לְשִׁכָּר וּלְעֲנָשׁ (סֵפֶר הַעַקְרִים פָּרָק ד).



### הַהַשְׁגָּחָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל

הַרְמְבָ"ן (בְּסֵפֶר וִיקְרָא פָּרָק יח פְּסוּק כה) מְאָרִיךְ לְפָרֵשׁ שֶׁרַק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל זָכוּ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית מֵאֵת ה', מֵה שְׂאִין כֵּן אֲמוֹת הָעוֹלָם נִמְסְרוּ לְחֻקֵּי הַטְּבַע וְהַמְלָאכִים הַמְמַנִּים עֲלֵיהֶם. כְּלוֹמֵר הַהַשְׁגָּחָה הַפְּרִטִית מֵהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא הִיא נְחֻלַת עַם יִשְׂרָאֵל בְּלִבָּר.

וְכֵן כּוֹתֵב הַגָּאוֹן רַבֵּי מֵאִיר שֶׁמַּחָה מְדוּיִנְסֵק וְצ"ל בְּסֵפֶרוֹ מְשֻׁךְ חֻכְמָה בְּפִרְשַׁת נְצֻבִים (דְּבָרִים פָּרָק כט פְּסוּק ד): 'הַעֲנִין, כִּי הָאֲמָה הַיִּשְׂרָאֵלִית הִיא בְּעֲצֻמוֹתֶיהָ תַּחַת כּוֹנֵפֵי הַהַשְׁגָּחָה הַפְּרִטִית בְּלֹא שׁוּם אֲמִצְעֵי חֲלִילָה'. עַם יִשְׂרָאֵל זֹכֵכִים לְהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית מִיַּחֲדָת.

הֲרֵי לָנוּ שֶׁהָאֲמוּנָה וְהַהֲכָרָה בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית, הִיא מְחִיבָת לְהִיּוֹת אֶחָד מֵהַעַקְרִים שֶׁל כָּל יְהוּדֵי לְפִי כָּל הַדְּעוֹת! וְהֵינּוּ לְהָאֲמִין שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגֵּחַ וּמְנַהֵל אֶת הָעוֹלָם. וְכֵכָר מְפָרְסְמִים דְּבָרֵי הַרְמְבָ"ן שֶׁכָּתַב (שְׁמוֹת פָּרָק יג פְּסוּק טז) 'שְׂאִין לְאָדָם

## הסוד לתקון כל העונות

חלק בתורת משה רבנו עליו השלום עד שיאמין שכל עניינו ומקרינו כלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם כללי - כל עניני הטבע ואפלו הפשוטים ביותר הם נסים, מכיון שהם בהשגחה פרטית, ולכל דבר יש השגחה מדיקת, וכמו שבגס מבינים שהיתה כאן השגחה פרטית, ככה גם בכל עניינו ומקרינו צריך להאמין שכלם נסים.

וזה הרעיון שלמדנו הרבי מקונו יגלוב בפרשת השבוע, שאם יאזין האדם אל השמים, ויבין מכל הענינים והמקרים שסובבים אותו, שבאים למסור לו מסר, לשפור המעשים ולתקונם, ולא באים במקרה, אז הוא יזכה להנהגה מיחדת של השגחה פרטית ושמירה מעלה מעם ה' אלקי ישראל.



### אין מקרה בעולם

ואם זה נאמר בסתם מקרים וענינים שקורים מדי יום ביומו, קל וחמר כשמגיעים על האדם או על האמה כלה יסורים וצרות שצריכים לפשפש במעשים (ברכות דף ה עמוד א), 'כי האל צוה בתורה "ולא תלכו עמי בקרי", כי בבא עליהם הרעה יבדקו במעשיהם ולא יאמרו כי מקרה הוא' (רד"ק חגי פרק א פסוק יב).

וכבר כתבנו בסיעתא דשמיא את 'קנטרס השואה' - איך כל מארעות השואה כבר כתובים מראש בתורה בפרשת האזינו, שבפסוק הראשון שלו נדרשת החובה להאמין בהשגחה הפרטית בכל ענין וענין.



### תקונים לעונות

מכאן אנחנו מגיעים לנקדה נוספת פרטית יותר אלינו, אנחנו נמצאים ממש כמה שעות לפני יום הכפורים שהוא יום מחילה וסליחה וכפרה, אבל מלבד הסליחה והכפרה יש עוץ, שאותו צריך למחוק! רבנו האריז"ל (בשער רוח הקדש השער השביעי ועוד) מגלה לנו שיש הרבה סגופים שצריך לעשות אחרי שעושים תשובה כדי לנקות את 'רשם החטא' שהחטא פגם וכתם וחדלדה בנפש' (שער רוח הקדש השער השביעי) לכן הם נקראים 'תקונים'. אחד שבר את קיר הבית של חברו ומבקש סליחה. התבר סולח, אבל הסליחה לא פוטרת את המזיק מלבנות את הקיר ולתקן אותו.



## פְּרִשַׁת הָאֲזִינוּ

### זְהִירוֹת מְכַעַס

ומי שִׁיתְבוֹנֵן בְּסִדְרַת הַתְּקוּנִים יֵרָאֶה שְׁאֵפְלוּ עַל חֲטָא שֶׁנִּרְאָה קַל צָרִיף הֶרְבֵּה תַעֲנִיּוֹת, לְמִשָּׁל עַל עוֹן שֶׁל כַּעַס צָרִיף לְהַתְעַנּוֹת מֵאֵה וְחֲמִשִּׁים וְאַחַת תַּעֲנִיּוֹת, כְּגִימְטְרִיא שֶׁל הַמֶּלֶךְ כַּעַס עִם הַכּוֹלֵל (שֶׁעַר רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַשֶּׁעַר הַשְּׂבִיעִי תְקוּן יג), מְסַפֵּיק לְכַעַס פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה - כְּדֵי לְהִיּוֹת רְזוּה! וּמִי יְכוֹל בְּאַמְתַּ לְעַמֵּד בְּצוּמוֹת וְתַעֲנִיּוֹת מְרֻבּוֹת כָּל כֶּף. וְלִכֵּן צְדִיקֵי הַדּוֹר שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר עֲמְלוּ לְמִצְא פְתָרוֹנוֹת אִיף לְהַצְלִיחַ לְתַקֵּן אֶת הָעוֹנוֹת בְּלִי סְגוּפִים וְתַעֲנִיּוֹת.



### הַתְּקוּן הַכִּלְלִי

אַחַת הַדְּגָמֹת הַנִּפְלְאוֹת לְזוֹה, הִיא הָעֲצָה הַנִּפְלְאָה שֶׁכָּתַב הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ ר' צְדוּק הַכֵּהֵן מְלוּבְלִין זצ"ל שֶׁהִיָּה לְפָנָי יוֹתֵר מִמֵּאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה מִחֲכָמֵי וּגְאוּנֵי לִיטָא וְאַשְׁכְּנַז, בְּסִפְרוֹ צְדָקַת הַצְּדִיק (אוֹת קנו), שֶׁהַתְּקוּן הַמוֹעִיל בְּיוֹתֵר אֵפְלוּ לְעוֹנוֹת הַחֲמוּרִים מִעֲנִינֵי 'שְׁמִירַת הַבְּרִית' שֶׁבִּזְהַר הַקְּדוֹשׁ (פְּרִשַׁת וַיִּקְהַל דָּף רִיד עֲמוּד ב וְעוֹד) הַפְּלִיג וְהַחְמִיר בְּתַקוּנָם וְכָתַב שֶׁצָּרִיף בְּשִׁבְלֵם תְּקוּן וְתִשׁוּבָה חֲמוּרָה, מְכַל מְקוּם יֵשׁ תְּקוּן פְּשוֹט יוֹתֵר, וְהוּא: 'לְהֵאֱמִין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה שְׂאִין שׁוּם מְקָרָה בְּעוֹלָם כָּלֵל, וְכָל מֵה שְׂאֵרַע לוֹ יַדַּע שֶׁהַכֵּל בְּכוֹנֵת מְכוּן יִתְבַּרֵךְ שְׁמוֹ' - נִפְלְתָ, קִבְּלָתָ מְכָה, זְכִיתָ בְּלוֹטוֹ, מִיִּשְׁהוּ בְּזָה אוֹתָךְ, הַפְּסוּדָתָ כֶּסֶף, לֹא מִשָּׁנָה מֵה קָרָה לָךְ, גָּנְבוּ אוֹתָךְ, רִמּוּ אוֹתָךְ, וְכָל כִּיּוֹצֵא בְּזוֹה, תֵּאֱמִין שֶׁהַכֵּל מְגִיעַ מֵהֶשְׁמִים בְּחֻשְׁבוֹן מְדִיק וּמְדַקְדָּק. וְכָל מֵה שְׂאֵרַע לוֹ יַדַּע שֶׁהַכֵּל בְּכוֹנֵת מְכוּן יִתְבַּרֵךְ שְׁמוֹ. וְדַבֵּר זֶה הוּא בְּאַמְתַּ עֶקֶר הַכֵּל, וְכָל תְּרִי"ג מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵם רַק עֲצוֹת אִיף לְהִגִּיעַ לִידִיעָה זוֹ שֶׁהַכֵּל מֵה יִתְבַּרֵךְ.



### תְּכִלִּית כָּל הַמִּצְוֹת

וְדַבְרֵי קְדוּשׁוֹ נִפְלְאִים עַד מְאֹד, שֶׁתְּכִלִּית כָּל הַמִּצְוֹת הֵם לְהִגִּיעַ לְאַמוּנָה הַמְּחַלְטֵת בְּמִצִּיאוֹת הַשֵּׁם וּבְהַשְׁגָּחַתוֹ הַפְּרָטִית עַל עֲמוֹ יִשְׂרָאֵל, וְלִכֵּן אָמְרוּ חַז"ל (בְּמִכּוֹת דָּף כו עֲמוּד א) 'בָּא חֲבָקוּק וְהֵעֵמִידֵן עַל אַחַת צְדִיק בְּאַמוּנָתוֹ יִחְיֶה' - כִּי הַתְּכִלִּית שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹת בְּתוֹרָה הִיא אַחַת לִידַע אֶת מִצִּיאוֹת הַשֵּׁם וְהַשְׁגָּחַתוֹ בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה. וְכִבְּרָ כָּתַב הַרְמַב"ם (בְּהַלְכוֹת יְסוּדֵי הַתּוֹרָה פָּרָק א הַלְכָה א), 'יְסוּד הַיְסוּדוֹת וְעֲמוּד הַחֲכָמוֹת לִידַע שֵׁשׁ מִצְוֵי רֵאשׁוֹן, וְהוּא מְמַצִּיא כָּל נִמְצָא, וְכָל הַנִּמְצָאִים מִשְׁמִים וְאֶרֶץ וּמֵה שְׂבִינֵיהֶם לֹא נִמְצָאוּ אֶלָּא מֵאַמְתַּת הַמִּצְוֹת', וְעוֹד כָּתַב (שֵׁם הַלְכָה ה) 'וְהוּא הַמְּנַהִיג הַגְּלָגַל בְּכַח שְׂאִין לוֹ קֶץ וְתְכִלִּית, בְּכַח שְׂאִין לוֹ הַפְּסֵק, שֶׁהַגְּלָגַל סוֹבֵב תְּמִיד, וְהוּא

## הסוד לתקון כל העוונות

ברוך הוא המסבב אותו בלא יד ובלא גוף, ובכלל סבוב הגלגל כלול כל חיי העולם הזה המשגחים בפרטי פרטים ממנו יתברך 'הממלא כל עלמין וסובב כל עלמין' (עין בזהר פרשת פנחס דף רכה עמוד א).

וממשיך הגאון הקדוש רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל וכותב: 'וכל העברות נקראים בתוכחה "אם תלכו עמי קרי" (ויקרא כו, כז) לשון מקרה, כי העברות הם יציאה מן הסדר ואין להם סדר, וכן כל העוונות נקראים שם "חמת קרי" (שם פסוק כח), ועל ידי שמאמין שאין מקרה ממתיק כל הדינים ומתקן כל העברות!'



### למה לא לנקם?

ומי שזוכה לחיות באמונה והכרה תמידית שכזו, אין מאשר ממנו, הוא לא שונא אף אחד למרות שעשו לו רע, הוא לא מחפש לנקם והוא לא נוטר, כי הוא יודע שהכל בהשגחה ויש מנהיג לבירה, שזה גם כן הטעם שצוטנו התורה שלא לנקם 'כדי שידע האדם ויתן אל לבו כי כל אשר יקרהו מטוב עד רע, הוא סבה שתבוא עליו מאת השם ברוך הוא, ומיד האדם מיד איש אחיו לא יהיה דבר בלתי רצון השם ברוך הוא, על כן כשיצעהו או יכאיבהו אדם ידע בנפשו כי עונותיו גרמו, והשם יתברך גזר עליו בכך, ולא ישית מחשבותיו לנקם ממנו, כי הוא אינו סבת רעתו, כי העון הוא המסבב' (ספר החנוך מצוה רמא).

**והאיש הזוכה לזה הוא המאשר באדם!**





## פְּרִשֵׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה

# פְּרִשֵׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה

## מָה קוֹרָה כְּשֶׁצְּדִיק נִפְטָר? •

### פְּטִירַת מֹשֶׁה וּשְׁבָחָיו

הַפְּרִשָּׁה הָאֲחֵרוֹנָה בַּתּוֹרָה הִיא פְּרִשֵׁת "וְזֹאת הַבְּרָכָה" הַעוֹסֶקֶת בַּפְּרֻדְתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוּ מֵעַם יִשְׂרָאֵל קִדְּם מִיַּתְתּוֹ (עֵינֵי דְבָרִים לַד, ה).

בַּפְּסוּקִים הָאֲחֵרוֹנִים בַּפְּרִשָּׁה מְסִיַּמַת הַתּוֹרָה וְאוֹמְרַת: "וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יָדְעוּ ה' פְּנִיִּים אֶל פְּנִיִּים" (דְּבָרִים לַד, י) לֹא קָם נָבִיא כְּמֹשֶׁה רַבְּנוּ, וְהוּא הָעֶקֶר הַשְּׁבִיעִי מִי"ג עֲקָרֵי הָאֲמוּנָה (פְּרוּשׁ הַמִּשְׁנָה לְרַמְבַּ"ם מְסַכֵּת סִנְהֶדְרִין פֶּרֶק י מִשְׁנָה א). "לְכֹל הָאֲתוֹת וְהַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר שָׁלַחוּ ה' לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְפָרְעֹה וּלְכֹל עַבְדָּיו וּלְכֹל אֲרָצוֹ" - כֵּאֵן הַכְּתוּב מִתְמַצֵּת אֶת גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוּ שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאֲדַמַת בְּנֵי חָם, וּמְסִיַּמַת הַתּוֹרָה בְּמַלִּים "וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגְּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל" - וּבַפְּסוּקִים אֵלּוּ הַמְּסַפְּרִים עַל כַּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ הָאֲדִירָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוּ שֶׁנָּתַן אֶת הַתּוֹרָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְעָשָׂה מוֹפְתִים בְּמִדְבָר (עֵינֵי בְרֵשִׁי שֵׁם), וְהִיָּה בְּכַחוֹ לְהַחְזִיק אֶת הַמַּטֵּה שֶׁשָּׁקַל אֲרַבְעִים סָאָה, כְּשֶׁעוֹר מְקוּוֹה שֶׁהוּא לְכֹל הַפְּחוֹת 310 לִיטֵר, וְכֵן הוֹרִיד מִהַשָּׁמַיִם אֶת לוֹחֹת הַבְּרִית שֶׁגַּם כֵּן הָיוּ בְּמִשְׁקַל אֲרַבְעִים סָאָה (תְּרַגּוּם יוֹנָתָן בֶּן עֻזִּיאֵל דְּבָרִים לַד, יב), וְכֹל זֶה נִכְלָל בְּיַד הַחֲזָקָה וּבַמּוֹרָא הַגְּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל. וְכַחוֹתָיו הָאֲדִירִים הַרוֹחֲנִיִּים הַשְּׁפִיעוּ גַם עַל כַּחוֹתָיו הַגְּשָׁמִיִּים, וְהָרָאָה בְּגְבוּרָתוֹ גְּסִים וְנִפְלְאוֹת.



### הַזְכָּרוֹן הָאֲחֵרוֹן

וְהִנֵּה לְמֵרוֹת כָּל גְּדֻלּוֹתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהָיוּ בּוֹ מַעֲלֹת רַבּוֹת, שֶׁהָרִי הָיָה צְדִיק, וְחָסִיד, וּמִנְהִיג בְּחֶסֶד עֲלִיּוֹן, וּמְסַר נַפְשׁוֹ עַל עַם יִשְׂרָאֵל (עֵינֵי שְׁמוֹת לַב, לַב, וּבְבִכּוֹת דָּף לַב עַמּוּד א), וְהָיָה גְּבוּר וְעֲשִׂיר וְחָכֵם וְעָנּוּ (נְדָרִים דָּף לַח עַמּוּד א), הַתּוֹרָה בּוֹחֶרֶת לְשַׁבַּח אוֹתוֹ בְּנִסִּים וּבְנִפְלְאוֹת בְּגְבוּרָתוֹ הַרוֹחֲנִית וְהַגְּשָׁמִית, וְאָף חוֹתְמַת אֶת הַתּוֹרָה כְּזִכְרוֹן אַחֲרוֹן בְּדְבָרֵי הַסֵּפֶד וּשְׁבַח עַל מֹשֶׁה "אִישׁ הָאֱלֹהִים" (דְּבָרִים לַג, א).

## מָה קוֹרָה כְּשֶׁצִּדִיק נִפְטָר

והשאלה מתבקשת, למה התורה בוחרת שהגבורות הנסים והנפלאות הם אלו שיחקקו בלבם של ישראל כשיזכרו את משה רבנו, וכי לא היה צדיף לספר ממדותיו הנפלאות שעבד עליהם וכמו שכתב האור החיים הקדוש (דברים לג, א) 'שכל התעצמו במדות הטובות הידועות לו לא היו אלא מצד יראתו מאלהיו, לא שהיה טבעו מסייע אל הדבר' - טבעו של משה רבנו לא היה טבע נח לעבדות השם, אלא משה רבנו התאמץ בכל כחו לשבר את הטבע הרע ולהכניעו תחת ממשלת הבורא (ועין בספר השיחה השבועית פרושת וזאת הברכה מה שהארכנו בזה), ועל זה התורה לא מספרת, ולא כותבת לנו תזכרת, גם מענותנותו הנפלאה (עין במדבר יב, ג) או ממסירות נפשו המיוחדת לכלל ישראל. התורה בהספדה האחרון על משה לא מזכירה שום דבר מפל זה, ולעצמת זאת מזכירה את כחו הגדול והנסים והנפלאות שעשה, והלא 'משה רבנו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה, שהמאמין על פי אותות יש בלבבו לפי שאפשר שיעשה גם בלטה ובכשוף' (הרמב"ם בהלכות יסודי התורה פרק ח הלכה א), וכאן נראה שהתורה רוצה שזכור את משה רבנו כאחד שעושה נסים? והרי אפלו כשקרא את הים ועשה נסים רבים לעיני בני ישראל לא האמינו בו. ורק כשראו את הקול מדבר בהר סיני באותו מעמד, רק אז הם האמינו בו (רמב"ם שם) וכהבטחת הפתוב "בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בה יאמינו לעולם" (שמות יט, ט).



### דִּרְךָ ה'

ובאמת זו הדרך הישרה שיקבר לו האדם, לא להתפעל מנסים שנעשים, וכמו שהמליצו ואמרו "אותות ומופתים באדמת בני חם" (עין תהלים קה, כז), שהרי גם המכשפים שמשתמשים בכחות הטמאה יכולים לעשות נסים (עין ברמב"ן בראשית פרק יד פסוק י). וכבר הזהירה התורה ואמרה "פי יקום בקרבך נביא או חלם חלום ונתן אליך אות או מופת. ובא האות והמופת אשר דבר אליך לאמר גלכה אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם ונעבדם. לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל חולם החלום ההוא כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אהבים את ה' אלקיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם" (דברים יג, ב - ד).

לצערנו רב העולם מתפעלים מכל מיני מחוללי נסים ועושי ישועות, הנם והפלא הכי גדול אם יודעים את הש"ס בעל פה, אם עמלים בתורה יום יום, אם יודעים לאסוקי שמעתתא אלבא דהלכתא (לפסק הלכות פהוגן). הרבה אנשים מתפעלים מהספור 'האגדי' על המהר"ל מפראג שברא גלם, ועמלי התורה האמתיים מתפעלים

## פְּרִשְׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה

עוד יותר מחבוריו הגדולים והקדושים 'המלאים' זיו ומפיקים נגה נאה זיום בכל העולם'. שהרי יותר קל לעשות 'גלם' מלעשות את המהר"ל!!!

וכדי להבין את הסבה האמתית למה סימה התורה דוקא בנסיים ובנפלאות שעשה משה, נבא ונלמד סוד נפלא מה קורה כשהצדיק נפטר?



### הסוד בפטירת הצדיק

את הסוד הזה מגלה הגאון הקדוש רבי יונתן אייבשיץ זצ"ל, רבה של פראג לפני כמאתים וחמשים שנה, בספרו 'ערות דבש' (חלק שני דרוש ז' עמוד תרפ"ג במהדורה המגדלת ירושלים תשע"ב) וכותב, 'בשעת מות הצדיק או התלמיד חכם קורה דבר מפלא, כל מעשיו ומדותיו וקניני השלמות שהיו לו, מפקרים, וכל איש ישראל יכול לזכות בהם'.

וזה סוד נורא!

כל המדות שאותו צדיק געגוע ועמל במשהו עשרות שנים יום יום שעה שעה, ברגע סלוקו מן העולם הכל נהיה הפקר, וכל מי שרוצה יכול לבא ולזכות במדות הללו ובמעלות הללו. וממשיך ואומר 'זה יאמר: אני אזכה במדת הענוה שלו. וזה יאמר: אני אזכה במדת התמדה בתורה כמוהו. זה יאמר: אני אזכה במדת לרדף שלום כמוהו. זה יאמר: אני אזכה במדה לנחם נדכאים. זה יאמר: לחזק כושלים להיות אבי יתומים ואלמנות כמוהו. וזה יאמר: אני אזכה במדה של מדקדק במצות כמוהו. וזה יהיה ירא חטא וסר מרע כמוהו, וזה בשאר המדות וכל אחד יכול לזכות במדה ומעלה אחת פי הכל קניני שלמות הצריכים ישראל' - אותם כחות עליונים שמתגלים בפטירת הצדיק מנחים בקרן זוית וכל הרוצה לטל יבא ויטל.



### אליהו הנביא ואלישע

את הרעיון הזה אנו לומדים גם מבקשת אלישע לאליהו: "ויהי נא פי שנים ברוחך אלי" (מלכים ב, ב, ט) כלומר 'שתשרה עלי רוח הנבואה במעלה כפולה על מה ששרתה עליך' (מצודת דוד שם). ושימו לב מה עונה לו אליהו הנביא: "ויאמר הקשית לשאול אם תראה אתי לקח מאתך יהי לך כן ואם אין לא יהיה" (שם פסוק י') 'כי אז נתכפלה מעלת אליהו ממה שהיתה מקדם ויוכל להשפיע לזולתו כל הדבר שיש בו אז' (מצודת דוד שם).



## מָה קוֹרָה כְּשֶׁצִּדִיק נִפְטָר

### לְלַמֵּד מֵהַצִּדִיק

וּלְכֹן בְּזִמְן פְּטִירַת הַצִּדִיק כָּל אֶחָד מֵהַתְּלַמִּידִים אוּ מִשׁוֹמְעֵי לִקְחוּ צָרִיךְ לִקְחַת לְפָחוֹת אֶת אַחַת הַהֵנָהְגוֹת שֶׁהָיָה הַצִּדִיק מְקַפֵּיד עֲלֵיהֶן בְּחַיָּיו, וְכֵכָה עָשׂוּ תְּלַמִּידֵי רַב לְאַחַר שֶׁנִּפְטָר (עֵינֵי בַתְּשׁוּבַת הַגְּאֹנִים שֶׁצָּרִי תְּשׁוּבָה סִימָן קעח).

וְהִנֵּה כְּשֶׁנִּבְאָה לְרַב הָעוֹלָם בְּשַׁעַת פְּטִירַת הַצִּדִיק, וְנִשְׁאַל אוֹתָם אִם הֵם רוֹצִים לְזָכוֹת לְמַעַלְת הַצִּדִיק כְּלָם יִשְׁמְחוּ וְיֹאמְרוּ "אָמֵן כֵּן יֹאמַר ה'" (מְלָכִים א, א, לו), וְנִתְחִיל לְשַׁאֵל אֶחָד אֶחָד: "אַתָּה אוֹלֵי רוּצָה לְהִיּוֹת עִנּוּ כְּמָהוּ, וּלְכַרְחַם מִהַכְּבוֹד?" אוּ לְהִיּוֹת מִהַשׁוֹמְעִים חֲרַפְתָּם וְאִינָם מְשִׁיבִים' (עֵינֵי שֶׁבַת דָּף פח עמוד ב) הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּקְבַּל: "מִדַּת הָעִנּוּה לֹא כָּל כֶּף מְדַבְּרַת אֵלַי, לְמָה שֶׁאֲנִי לֹא אֶעֱנֶה כְּסִיל כְּאוֹלְתוֹ, וּמִי שֶׁפָּגַע בִּי צָרִיךְ לְלַמֵּד לְקַח..."

"אוֹלֵי תִרְצֶה אֶת מִדַּת הַפְּרִישׁוֹת וְהַהִסְתַּפְּקוֹת בְּמוֹעֵט שֶׁל אוֹתוֹ צִדִיק?" - וְכִשְׁיִשְׁאַל "מָה זֶה פְּרוּשׁ?" נִבְאָר לוֹ: "אַתָּה אוֹהֵב לְאָכַל וּלְשִׁתּוֹת?" כָּאֵן יִפְתָּחוּ לוֹ הָעֵינִים "אֲכַל טוֹב זֶה אֲנִי!" וְהוּא מִיד יִסְבִּיר שֶׁהוּא מְקַפֵּיד לְאָכַל הַכֹּל שֶׁלֹּא יִשְׁאַר 'נוֹתֵר' (עֵינֵי בַּפְּסָחִים דָּף נו עמוד א), וְאִם הוּא בְּאִזּוֹר אֵינִי חֹשֵׁשׁ בְּלִ תְּשֻׁחִית', הוּא אוֹכֵל אֶת כָּל הַכֶּבֶשׂ חוּץ מִהַפְּעֻמּוֹן. הוּא רוֹאֶה עוֹף, הוּא נוֹתֵן בּוֹ עֵינָיו וְעוֹשֶׂהוּ גֵל שֶׁל עֲצָמוֹת... "מִכָּל זֶה תִּפְרֹשׁ, וְתֹאכַל אֶךְ וְרַק כְּפִי צָרֶךְ הַגּוֹף..." - מִיד הוּא יִתְחַרֵּט עַל הַרְגַע שֶׁהוּא רָצָה לְהִיּוֹת כְּמוֹ הַצִּדִיק שֶׁנִּפְטָר וּלְהִדְבֵּק בְּמִדּוֹתָיו.

וְכִשְׁנִצְעֵה הַצָּעָה אַחֲרַת: "אוֹלֵי תִתְמִיד בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה כְּמוֹ אוֹתוֹ צִדִיק וְתִלְמִיד חֶכֶם שֶׁנִּפְטָר?" וְגַם זֶה יִתְגַּלֶּה כְּגִדּוֹל עָלָיו, שְׂאֵם אוֹתוֹ תִלְמִיד חֶכֶם הָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה שְׂמוֹנָה עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת בִּימְמָה בְּלִי לְזוּז מִהַמְּקוֹם, אֶצְלוֹ אֶפְלוֹ 'לְמַחְצָה לְשִׁלִּישׁ וּלְרִבִיעַ לֹא שִׁמְעָנוּ'.

וְכִשְׁנִצְעֵה אֶת מִדַּת הַצְּדָקָה וְהַכְּנָסַת הָאוֹרְחִים שֶׁהָיָה אֶצְלוֹ הַצִּדִיק שֶׁנִּפְטָר, רַבִּים וְטוֹבִים יִתְחַמְּקוּ וְיֹאמְרוּ "אֵי אֶפְשֶׁר לְהִיּוֹת כְּמוֹ הַצִּדִיק, שֶׁהָיָה בֵּיתוֹ פְּתוּחַ לְרוּחָה וְהָיוּ עֹנִיִים בְּנֵי בֵּיתוֹ (אֲבוֹת פָּרַק א מִשְׁנֵה ה), מִי רוּצָה שֶׁיִּדְפְּקוּ עֹנִיִים עַל הַדְּלַת עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת בִּימְמָה. מִי רוּצָה שֶׁאַחֲרֵי שֶׁהוּא כֹּבֵר לְבוּשׁ בְּפִיג'מָה וּמִצְחָצַח שְׁנַיִם פְּעֻמּוֹן הַדְּלַת יְצַלְצַל וְעֹנֵי לְבוּשׁ קָרְעִים יִבְקֹשׁ לְהַכְּנִס לְאָכַל עִם כָּל 'עֹנֵנַת הַרִיחַ' הַמְתַּלְוָה אֵלָיו..."



### הַתְּפַעְלוֹת מְנַסִּים

אֲבָל דְּבַר אֶחָד כְּלָם יִרְצוּ מִיד, לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים כְּמוֹ הַצִּדִיק, לְהַתִּיר אֲסוּרִים, לְפַקֵּחַ עוֹרִים, וּלְזַקֵּף כְּפוּפִים. לְפַקֵּד עֲקָרוֹת, לְהַרְאוֹת נִפְלְאוֹת, וּלְחַלֵּל יִשׁוּעוֹת.

## פְּרִשְׁת וְזֹאת הַפְּרָכָה

מִזֶּה כָּלֵם יִרְצוּ בְּמִנְה גְדוּשָׁה.

”וְלוֹ חֲכָמוֹ יִשְׁכִּילוּ זֹאת” (דְּבָרִים לֵב, כט), שְׁכָל הַנְּסִים וְהַנְּפִלְאוֹת וְהַכַּח הַגָּדוֹל, הַכֹּל תְּלוּי בְּאוֹתָן הַמַּדּוֹת, הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים, הַהֲתַמְדָּה בַתּוֹרָה, וְהַעֲמַל הַגָּדוֹל שֶׁעָמַל וְיָגַע אוֹתוֹ צַדִּיק, וְאִם גַּם הֵם רוֹצִים לִהְיוֹת מְלַמְּדִים בְּנִסִּים, עֲלֵיהֶם גַּם כֵּן לִהְיוֹת מְלַמְּדִים בַּתּוֹרָה וּבַמַּצּוֹת, וּבִשְׁבִירַת הַמַּדּוֹת הַרְעוֹת וּבִדְבָקוֹת בָּהֶן.

וּכְשֵׁי־בּוֹנֵן הָאָדָם בְּכַחוֹ וּגְבוּרָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק וְהַתְּלַמִּיד חָכֵם, בְּיִשׁוּעוֹת שֶׁעָשָׂה, שֶׁנִּמְסְרוּ בְּיָדוֹ כָּל כַּחוֹת הַטֵּבַע לְפִי שֶׁהִתְנָה ה' עַל כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית לִהְיוֹת כְּפוּפִים לַתּוֹרָה וְעֲמַלְיָהּ וְלַעֲשׂוֹת כָּל אֲשֶׁר יִגְזְרוּ עֲלֵיהֶם וּמִמְשַׁלְתָּם עֲלֵיהֶם כְּמִמְשַׁלַּת הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא (אוֹר הַחַיִּים שְׁמוֹת פָּרָק יד פְּסוּק כז), יִתְעוֹרֵר לְבוֹ וַיֹּאמֶר: 'מִתִּי יִגְיַעוּ מַעֲשֵׂי לְמַעֲשֵׂה אֲבוֹתַי' (יִלְקוּט שְׁמַעוֹנֵי תּוֹרָה פְּרִשְׁת וְאַתְחַנּוּ רַמְזוֹ תתל), וַיֵּשׁ סְכוּי שֶׁיִּקְבַּל עַל עֲצָמוֹ לְפָחוֹת אַחַת מִהֵנָּהגוֹתֵיו אוֹ מְדוֹתֵיו שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁנִּפְטָר.



### הַתּוֹרָה מְפִירָה אֶת הָאָדָם

וְזֶה בְּדִיוֹק בְּמַה שֶׁיִּרְדֶּה הַתּוֹרָה לְסוֹף דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁמִּתְפַּעֵל מִנְּסִים וּנְפִלְאוֹת, וְהַסְּבִיחָה שֶׁיִּתְעוֹרֵר לְשֵׁאֵף לִהְיוֹת כְּמִשָּׁה רַבְּנוּ הִיא לֹא בְּגִלְל עֲנוּתוֹתוֹ הַגָּדוֹלָה אוֹ עֲמַלוֹ בַּתּוֹרָה, אֲלָא אֵךְ וְרַק בְּגִלְל "כָּל הָאֲתוֹת וְהַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר שָׁלְחוּ ה' לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְפָרְעָה וְלִכְלֵ עֲבָדָיו וְלִכְלֵ אֲרָצוֹ" וּבְגִלְל "הַיָּד הַחֲזָקָה וְהַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מִשָּׁה לְעֵינַי כָּל יִשְׂרָאֵל", כִּי לְשֵׁלֵט בְּכָל הַטֵּבַע זֶה יוֹתֵר נִחְמָד, מִלְּהִתְאַפֵּק לֹא לַעֲבוֹת לְמִי שֶׁמְגַדֵּף וּמְחַרֵּף אוֹתוֹ, אוֹ מְלוֹתֵר עַל אַרוּחַת גּוֹרְמָה 'תְּאֻוָּה לְעֵינַים'. וְלִכֵּן כֵּאֵן מְזַכֵּרָה הַתּוֹרָה דְּוָקָא אֶת הַנְּסִים וְהַנְּפִלְאוֹת הַנּוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה מִשָּׁה רַבְּנוּ, כְּדִי לְעוֹרֵר אֶת לְבָם שֶׁל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, לְרַצּוֹת לְזִכּוֹת מִהֵנָּהגוֹתֵיו וּמַעֲשָׂיו שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּדִּיק, וּמִמְדוֹתֵיו הַנְּפִלְאוֹת, שֶׁבִשְׁעַת פְּטִירָתוֹ מְפָקְרִים לְכָל, 'וּמִתּוֹךְ שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה בָּא לְשִׁמָּה' (פְּסָחִים דָּף נ עֲמוּד ב).



### הַהֲתַעוֹרְרוֹת חוֹזְרֵת

וּמִפְּרָסָם הַדְּבָר שֶׁבְּכָל שָׁבוּעַ כְּפִי הַמְּסַפֵּר בְּאוֹתָהּ פְּרִשָּׁה יִשְׁנָה הַתְּעוֹרְרוֹת עַל לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 'שֶׁהַקְּרִיאָה מְעוֹרְרַת אֶת הַזְּמַן וְהַזְּמַן מְעוֹרֵר אֶת הַקְּרִיאָה' (עֵין בְּגִלְיוֹן הֵיכַל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב גְּלִיוֹן כח עֲמוּד סג בְּמַה שֶׁהָאֲרִיף הָרַב הַכּוֹתֵב נ"י בְּמִקּוּר הַדְּבָרִים), וּמִמִּילָא גַּם כֵּאֵן בְּעַת הַזֶּה כְּשֶׁקּוֹרְאִים עַל סְלוּקוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק מִשָּׁה רַבְּנוּ אֲדוֹן הַנְּבִיאִים,

## מָה קוֹרָה כְּשֶׁצִּדִּיק נִפְטָר

יְשֻנָּה הַתְּעוֹרְרוֹת מֵעֵין אוֹתָהּ שְׁעַת פְּטִירָתוֹ שְׁנִמְצָאוֹת מְדוּתָיו הִפְקֵר, וְלִכֵּן הָעַת הַזֹּאת מְסֻגָּלָת מְאֹד לְבוֹא וְלִקְחַת מִתּוֹרַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, "וְזָכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי" (מִלֵּאכִי ג, כב), וּמִקִּדְשָׁתוֹ וּמְדוּתָיו הַנִּפְלְאוֹת, וּמִמֵּילָא לְזִכּוֹת בְּהַמְשֵׁךְ גַּם לְשִׁדְד מְעַרְכוֹת הַטֵּבֵעַ כִּכְחֵם שֶׁל צִדִּיקִים עֲמִלֵי הַתּוֹרָה.



### חג שמחת תורה

וּלְפִי הָאָמוֹר יִבְאֵר מֶה שֶׁהִקְשׁוּ לָמָּה חוּגְגִים אֵת חַג שְׂמֻחַת תּוֹרָה דְּיוֹקָא בְּיוֹם שְׁמִינִי עֲצָרָת, וְלֹא בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת (עֵינִן בְּמֵאָמֵר הַרְבֵּי הַרְש"ב זצ"ל מֵאָמֵר שְׁמִינִי עֲצָרָת הַתַּרְס"ז עֲמוּד תְּצַט, וּבִסְפָר בְּנִין אָב עַל הַתּוֹרָה לְהַגְאוֹן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן רַבִּי אֵלִיָּהוּ בְּקִשֵׁי דוֹרוֹן זצ"ל (פְּרָשַׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה עֲמוּד שֶׁאֵין וְעוֹד)? וְלִדְרָכֵנוּ יִבְאֵר, שְׁדוּקָא בְּעַת הַזֹּאת שְׁקוֹרָאִים עַל פְּטִירַת מֹשֶׁה שֶׁזֶהוּ הַזְּמַן הַמְּסֻגָּל לְזִכּוֹת לְהַדְבִּיק בְּמְדוּתָיו שֶׁל 'שֶׁר הַתּוֹרָה' אֲדוּנָנוּ מֹשֶׁה (עֵינִן בְּמִשְׁךְ חֲכָמָה הַפְּטָרוֹת שֶׁבַת הַגְּדוֹל עַל הַפְּסוּק "הִנֵּה אֲנִכִי שֶׁלַח לָכֶם אֶת אֵלֶיָּה" מִלֵּאכִי ג, כג), שֶׁהַזְּמַן גָּרָמָא לְעֵלוֹת וְלִהְתַּעֲלוֹת, וְעַל כֵּן יֵשׁ לָנוּ לְגִיל וְלִשְׁשֵׁי בְּזֹאת הַתּוֹרָה, אַחֲרֵי שֶׁזָּכִינוּ בְּמִקְצַת שְׁבַמְקָצַת לְדָבֵק בְּמְדוּתָיו שֶׁל 'אִישׁ הָאֱלֹקִים' מֹשֶׁה רַבֵּנוּ.



”כנגזלים נטיון

כגנות עלי נהו”

(במדבר כד, ו)

אילו מלמדים שבישראל, שמוציאין מליבם  
חכמה ובינה דיעה והשכל ומלמדין לעשות  
רצון אביהם שבשמים.

(תנא דבי אליהו רבה פרשה יט)